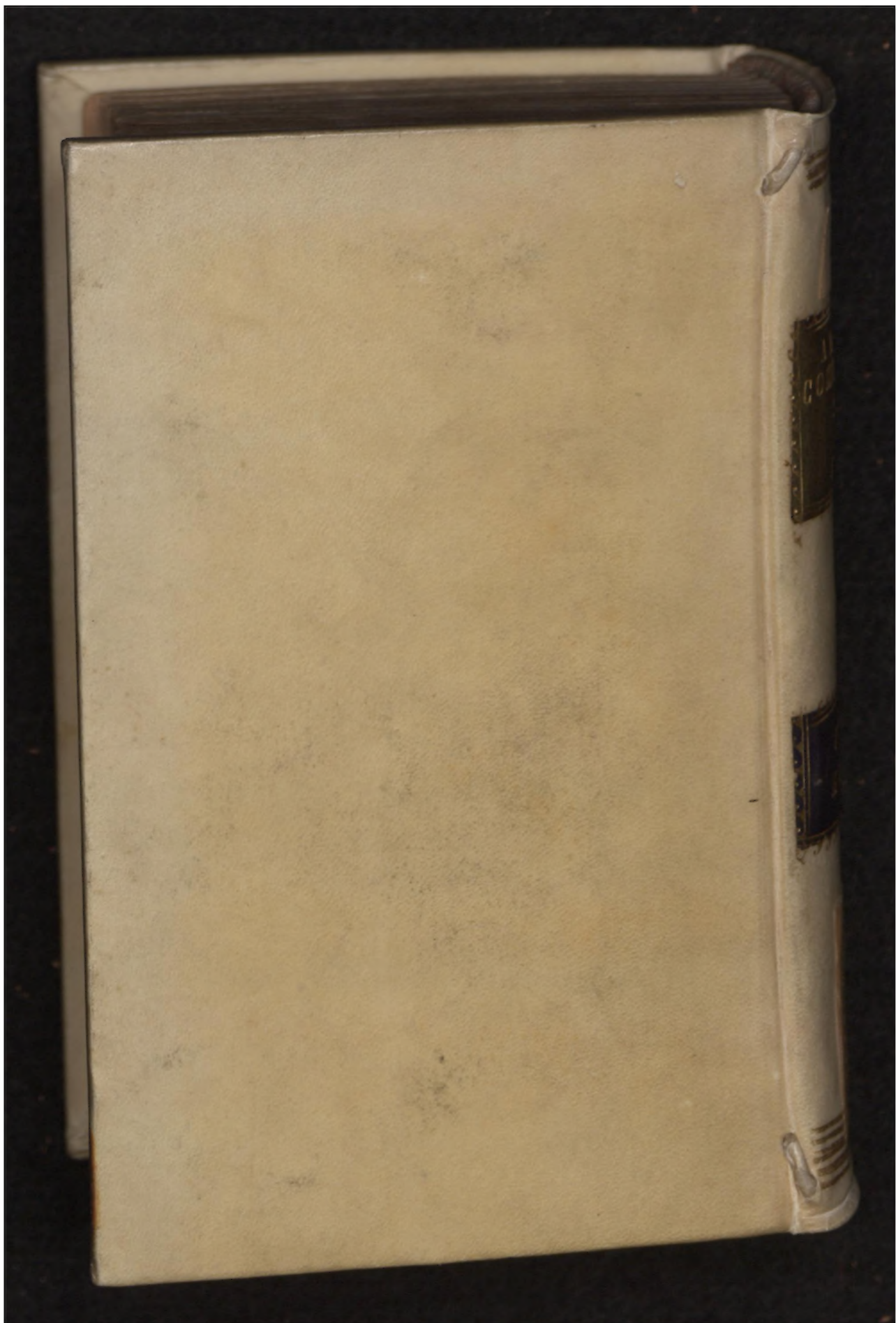

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.4.42.2

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.4.42.2

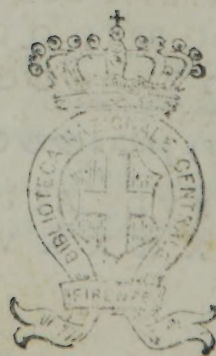
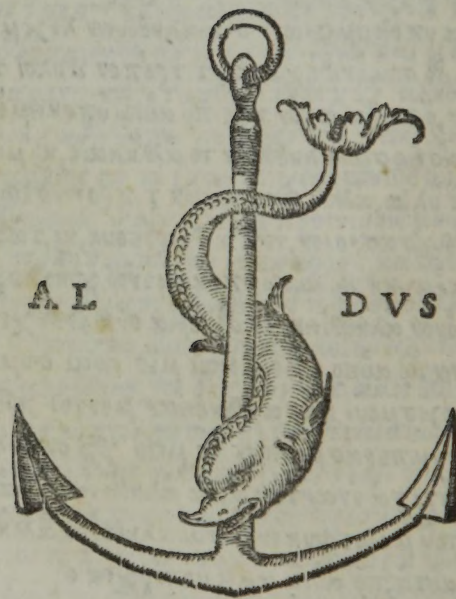

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.4.42.2

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.4.42.2

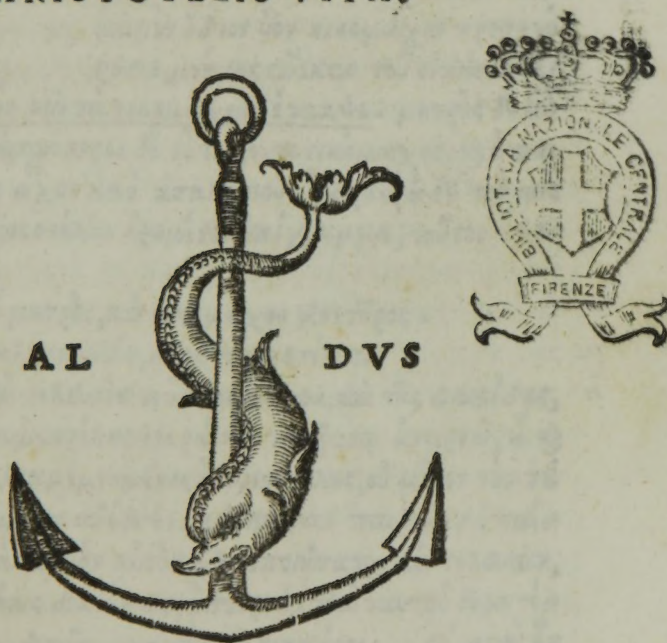

2
ΑΜΜΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΕΡΜΕΙΟΥ ΕΙΣ
ΤΑΣ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΥΠΟ
ΜΝΗΜΑ *

AMMONII HERMIAE IN PRAEDIA
CAMENTA ARISTOTELIS
COMMENTARIUS.

ARISTOTELIS VITA.

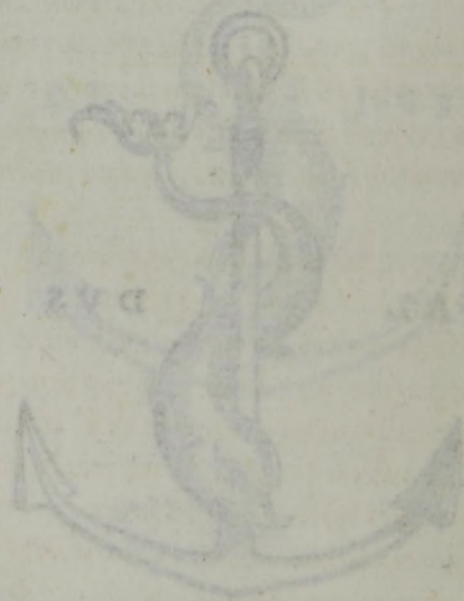

VENETIIS, M. D. XLVI.

AMMONIOTOT EPHEMIOE EIE
TAS TOT APISTOTELAE
KATASTOTIAE TROE
M. M. M. A.

AMMONII HERMAE IN FRASIA
CAMENTA ARISTOTELIS
COMMENTARIVS.
ARISTOTELIS VITA.

VENETIIS, M. D. XLV. I.

Α' ΜΜΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΕΡΜΕΙΟΥ ΕΙΣ
ΤΑΣ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΥΠΟΨ

ΜΝΗΜΑ.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΙΟΣ.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΤΩ
ΜΟΝ ΓΕΝΗ ΛΩ ΜΑΚΕΔΩΝ, ΠΟΛΕΩΣ ΔΕ ΠΑΡ
ΚΕΙΡΩΝ, ΥΙΟΣ ΝΙΚΟΜΑΧΟΥ, ΙΑΤΡΟΥ ΑΜΙΩΝ
ΤΟΥ ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΩΝΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΟΘΕΝ
ΚΑΙ ΤΟΝ ΙΔΙΟΝ ΥΙΟΝ ΝΙΚΟΜΑΧΟΝ ΠΡΟΣΗΓΟ
ΡΘΥΣΕ, ΜΝΗΜΗΣ ΕΝΕΚΕΝ ΤΟΥ ΟΙΚΕΟΥ ΠΑΤ
ΤΡΟΣ, ΠΡΟΣ ΟΝ ΚΑΙ ΤΑ ΝΙΚΟΜΑΧΕΙΑ ΕΓΡΑΨΕ. ΜΗΤΡΟΣ ΔΕ ΛΩ
ΦΑΙΣΙΔΟΣ. ΑΜΦΟΤΕΡΟΙ ΔΕ ΟΥΤΟΙ, ΟΤΕ ΝΙΚΟΜΑΧΟΣ, ΚΥ Η ΦΑΙ
ΣΙΣ ΤΟ ΓΕΝΟΣ ΕΙΧΟΝ ΑΠΟ ΑΣΚΛΗΠΟΥ. ΜΑΡΤΥΡΕΙ ΔΕ ΤΟΥΤΙΣ
ΤΟ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΩ ΕΡΗΜΕΝΟΝ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ, ΤΟΥΤΟΝ ΕΙΧΟΝ
ΤΟΝ ΤΡΟΠΟΝ.

ΦΑΙΣΙΔΟΣ ΛΩ ΜΗΤΡΟΣ, ΚΑΙ ΝΙΚΟΜΑΧΟΥ ΓΕΝΕΤΗΡΟΣ.

ΤΩΝ ΑΣΚΛΗΠΑΔΩΝ, ΔΙΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ.

ΜΕΤΑ ΔΕ ΤΩ ΠΕΛΟΥΤΩ ΤΟΥ ΝΙΚΟΜΑΧΟΥ, ΚΑΙ ΤΗΣ ΦΑΙΣΙΔΟΣ,
ΑΝΑΓΕΤΑΙ Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΡΕΧΝΙ ΠΡΟΞΕΝΩ ΑΠΑΡΝΕΙ, Ο ΚΥ
ΤΗΣ ΤΡΟΦΗΣ ΔΙΑΜΕΜΝΗΜΕΝΟΣ Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, ΟΥ ΜΟΝΟΝ ΤΟΝ ΤΩ
ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΝΙΚΑΓΟΡΑ ΑΝΕΒΕΨΕ, ΚΑΙ ΠΑΣΑΝ ΠΑΙΔΕΙΑΝ ΕΠΑΙ
ΔΕΥΣΕΝ, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΥΙΟΝ ΑΥΤΟΝ ΩΚΗΣΟΠΟΙΗΣΑΤΟ, ΚΑΙ ΠΕΛΟΥΤΩΝ,
ΕΝ ΤΑΙΣ ΟΙΚΕΙΑΙΣ ΔΙΑΘΗΚΑΙΣ, ΕΠΕΣΤΡΕΨΕ ΤΩ ΕΑΥΤΟΥ ΘΥΡΑΤΕ
ΡΑ, ΠΥΘΑΓΩΡΑ, ΔΟΥΛΩ ΓΑΜΕΤΗΝ ΤΩ ΝΙΚΑΓΟΡΑ. Ο ΜΟΝ ΕΝ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΕΤΙ ΝΕΟΣ ΩΝ, ΤΩ ΤΩ ΕΛΔΟΥΘΩΝ ΠΑΙΔΕΙΑΝ ΕΠΑΙ
ΔΕΥΕΤΟ, ΩΣ ΔΗΛΟΙ ΤΑ ΜΕΓΡΑΜΜΕΝΑ ΑΥΤΩ ΠΟΛΙ ΠΟΙΗΤΙΚΩΝ, ΚΥ

Α Α ΙΙ

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

πρὸς ποιητάς· ἐπὶ μέντοι, παρ' ὁμήρου προβλήματα, καὶ
 αἰρητορικά τέχνη· ἐπὶ καὶ δεκάδ' ἐπὶ τῶν ἡρώμενων, καὶ
 τῆς πυθιάσ' κελδυσίνης αὐτῷ φιλοσοφῆν, σέβεται ἐν ἀθή-
 ναις· ἐνθα φοιτᾷ σὺκράτης, καὶ σώζει τούτῳ ἐπὶ τρία·
 πεδυτήσαντος δὲ τοῦ σὺκράτους, φοιτᾷ πλάτωνι· καὶ
 τούτῳ σώζειν ἐπὶ εἴκοσι· καὶ τοσαύτην ἡσκησεν ὑπὸ μέ-
 λει, ὥς τε τὸν πλάτωνα, τὸν οἶκον τοῦ ἀριστέλους, οἶκον
 ἀναγνώσου, καλεῖν· οὐ γὰρ ἐπὶ ζῶντος τοῦ πλάτωνος ἀν-
 τὴν κοδόμησεν αὐτῷ τὸ Δύκειον ὁ ἀριστέλης, ὥς πινυτο
 πολαμβάουσι· πῶς γὰρ ἡδυνάτο, μέγα τό τε δωαμέ-
 νων χαβρίου τε, καὶ πιμοθέου, τῆν ἀθλήσει στρατηγῶν, καὶ
 τῶ γένει προσκόντων τῷ πλάτῳ; περὶ γὰρ πινυ-
 λέγειν, ὅτι ἐπὶ ζῶντος πλάτωνος ἀντὶ κοδόμησεν αὐτῷ
 τὸ Δύκειον ὁ ἀριστέλης, ἐκ τοῦ ἐν πολλοῖς ἀντιλέγειν τῷ
 πλάτῳ· πρὸς οὐς ῥητέον, ὅτι οὐχ ἅπλῳς ἀντιλέγει τῷ
 πλάτῳ, ἀλλὰ τοῖς μὴ νοήσασιν τὰ τοῦ πλάτωνος· εἰ
 δὲ καὶ αὐτῷ τῷ πλάτῳ ἀντιλέγει, οὐδὲν ἄτοπον· καὶ ἐν
 τούτοις γὰρ τὰ τοῦ πλάτωνος φρονεῖ· αὐτοῦ γὰρ ἐστὶ λόγος,
 ὅτι μάλλον δεῖ τῆς ἀληθείας φροντίξεν, ἢ τοῦ ἄλλου πινός·
 ὁ ἀμέλει, καὶ ὑπὸ λέξεως φησὶ ταυτί· φίλος μὲν σὺκρά-
 τῆς, ἀλλὰ φιλοῦται ἢ ἀλήθεια· καὶ ἀλλὰ χροῦ· Σὺκρά-
 τῆς μὲν ὅπ' ὀλίγον φροντισέον, τῆς δὲ ἀληθείας ὑπολύ-
 τούτο οὐ καὶ ὁ ἀριστέλης πέποιθε, εἰ καὶ μὴ ἀνέτρεφε
 τὰ ὑπὸ πλάτωνος εἰρημένα· καὶ ταῦθα γὰρ σύμφωνα αὐτῷ
 διεπράξατο, μὴ βουλόμενος ποιεῖν τὴν ἀλήθειαν· ἀμέλει
 γὰρ, ὅτι πολλὴν δύναμιν ἔχει πρὸς τὸ πλάτωνα ὁ ἀριστέλης
 δῆλον ἐκ τῆς καὶ βώμον ἀνιερῶσαι τῷ πλάτῳ, ἐν ᾧ ἐπέ-
 γραψεν οὕτω,
 Βώμον ἀριστέλης ἐνιδρύσατο τόνδε πλάτωνα,
 Ἀνδρῶς, ὃν οὐτ' αὐτὸν τοῖσι κακοῖσι θέμις·

Σωλῶ δὲ τῶ πλάτωνι ὁ ἀριστοτέλης ἐπὶ ἑκοσί· μετὰ δὲ τῷ
 τῷ πλάτωνος πλουτὴν διαδέχεται τὸν τούτῃ χολῶ ἀδύσιπ
 πος ὁ ἀδελφιδὴς αὐτοῦ· ὅς γ' ἦν ὁ ποτῶν τῷ τούτῃ
 ἀδελφῆς· ὁ δὲ γε ἀριστοτέλης ὄρχεται ἐν τῇ τῷ μακεδόνων
 πόλει, εἴθ' αὖτε παιδεύει ἀλέξανδρον τὴν κτίσιν, καὶ μέγα μὲν
 γέγονε τὸν τούτῃ βασιλείας· πολλὰ γ' ἔδωκεν παρὰ τῷ
 βασιλεῖ, καὶ τῇ δαυμάει δόντως ἐχρήσατο, δὲ ποιῶν καὶ ἐν
 κᾶσιν ἰδίᾳ, καὶ πᾶσι κοινῇ· καὶ ὅτι μὲν πολλὰς ἰδίᾳ δὲ ἐν
 ποιήσῃ, δηλοῦσιν αἰφροδύμῃ αὐτοῦ συστατικὰ ὑπολαβὴν
 πορί πινῶν πρὸς τὸν βασιλεῖα· ὅτι δὲ καὶ κοινῇ πολλοὺς δὲ
 ἐποίησε, δηλοῖ τὸ, καὶ τῷ τῷ ταμείων πόλιν κατασκευά
 θῆσαν, πέθην τὸν ἀλέξανδρον αὐτὸς κτίσιν· ὅθεν καὶ οἱ
 ταμείων ἐορτὴν ὑποτελοῦσι τῷ ἀριστοτέλει, ἀριστοτέλει
 αὐτὴν προσαγορεύοντες, καὶ τὸν μῦθον δὲ, εἴθ' ἢ ἐορτὴν ὑπο
 τελεῖται, ταμείων τὴν προσαγορεύουσι· καὶ τῷ ὄρεσιν δὲ τῷ
 τοῦ θεοφράστου πόλιν μέλλουσιν ἀδικηθῆναι ὑπὸ τοῦ βα
 σιλέως ἀλέξανδρου, ἐλύτρωσε τῆς ἀδικίας· μετὰ δὲ
 ταῦτα πλουτῆσαν τὸς τοῦ ἀδυσίππου, ἐξελθόντες οἱ ἄθῃ
 ναῖοι τὸν ἀριστοτέλην· καὶ ἀμφότεροι οὗτοι, ὅ, τῷ ἀριστοτέ
 λης, καὶ ὁ ἐξοκράτης διεδέξαντο τῷ τῷ πλάτωνος χο
 λῶν· καὶ ὁ μὲν ἐξοκράτης ἐπαιδεύει ἐν ἀκαδημίᾳ· ὁ
 δὲ ἀριστοτέλης, ἐν λυκείῳ· μετέπειτα δὲ ἀνταρσίασ' ἔχου
 μένης ἐν τοῖς ἀθῃαῖσι ἤλθεν ὁ ἀριστοτέλης ἐν χαλκίδι
 εἰρηκὸς τοῖς ἀθῃαῖσι, ὅτι οὐκ ἐᾶσάν μᾶς δις εἰς φιλοσο
 φίαν ἀμαρτεῖν· καὶ γ' ἦν ἡσσαν τὸν σωκράτην φονεύ
 σάντες οἱ ἀθῃαῖοι· ἐδήλωσε δὲ καὶ ἀντιπάτρου τῷ βα
 σιλεῖ, ὅτι τὸ ἐν ἀθῃαῖσιν ἐνδιατρίβειν, ὁ γὰρ δὲ· ἔπειτα δὲ
 καὶ τὸ ὁμηρικὸν ἐκείνο ἔπος,
 ὅ γ' ἔχῃ ἐπ' ὅ γ' ἔχῃ γράσκει, σῦκον δ' ὑπὸ σῦκῳ,
 ὡς ἐκ τούτων ἐλέγχων τὰς τῷ ἀθῃαῖων συκοφαντίας·

Α Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

ἔπειτα ὅτι δ' αὖθις ὁ ἀριστοτέλης ἐν μακεδονία· καὶ πολλὰ
 ἔδωκεν παρὰ τοῖς τότε βασιλεῦσι, παρὰ τῷ ἀλεξάν-
 δρῳ, καὶ παρὰ τῇ ὀλυμπιάδι τῇ τούτου μητρὶ, καὶ παρὰ
 τὸν πατέρα τὸν φιλίππον· τῷ δ' ἀλεξάνδρῳ καὶ ποῦ βα-
 σιλέας ἔγραψεν ἐν ἐνὶ μονοβίβλῳ, παιδύων αὐτὸν ὅ-
 πως δεῖ βασιλεύειν· ἀμέλει, καὶ σωῶδυσεν αὐτῷ μέχρι
 καὶ ἔσω τῇν βραχυμάων, ὅθ' ἔφησε τοῖς διακρίσας πεν-
 τικονταπέντε πολιτείας· σωῶδυσεν δ' αὐτῷ καὶ ἐν τῇ
 πορσίδι· ἐνθα πολέμου γνημοσύνην, καὶ τελευτήσαντος τῆς
 ἀλεξάνδρου ὑπέστρεψεν ὁ ἀριστοτέλης ἐν τῇ ἑαυτοῦ πα-
 τρίδι· μέτριος δὲ γέγονεν ὁ ἀνὴρ οὗτος τοῖς ἡθεσιν ἕως
 ὑπερβολῇ· ἐν φιλοσοφίᾳ δ' ὑπερβέβηκε τὰ ἀνθρώπινα
 μέτρα, μηδὲν ἐλλίπες ποῦ αὐτῆς πραγματευσάμενος,
 ἀλλὰ καὶ πολλὰ αὐτῇ προδίδας ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀγχινοίας, τῇ
 ὅλῳ κατ' ὁρθεῖσε φιλοσοφίαν· τῇ μὲν ᾧ λογικῇ προσέ-
 θηκε, διακρίνας οὖν κανόνας ἀπὸ τῇν περὶ πράξεων, καὶ
 ποιήσας τὴν ἀποδεικτικὴν μέθοδον· οἱ ᾧ πάσαι, ἀπο-
 δεῖξαι μὲν ἠδυσαν, ἀποδείξεις δὲ ποιῆν οὐκ ἠπίσταντο,
 ταυτὸ πάχοντα τοῖς σκυτοτομῆν μὲν μὴ δωαμένοις,
 ὑποδήμασι δὲ χρῆσθαι δωαμένοις· τῇ δὲ θεολογίᾳ ἡ καὶ μηδὲν
 προσέθηκεν, ἀλλ' ὡς ἔδεν ποῦ αὐτῆς ἐλλίπες ἐπραγμα-
 τεύσατο· οὐ γὰρ τὰ ἐγκόσμια μόνον ἠδεν, ὥς πνυθὺν ὑπο-
 λαμβάνουσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπερκόσμια, ὥς δηλοῖ καὶ ἐν
 τῷ ὀγδόῳ λόγῳ τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως, λέγων ὅτι τὸ
 πρῶτον αἶπον οὐδὲ καθ' ἑαυτὸ κινητὸν ἔστιν, ἔδεν κατὰ συμ-
 βεβηκός, ἐκ τούτου ἐνδεκνύμενος, ὅτι οὐδὲ σῶμα ἔστι τὸ
 ἔστιν, οὐδὲ παθητὸν· ἔζησε δὲ τὸν σύμπαντα χρόνον ὁ
 ἀριστοτέλης ἑτη ἑξήκοντα τρία· ἐπὶ αὐτῷ δὲ καὶ τὸν ᾧ ἔτος
 αἰών· φοιτᾷ σὺ κράτε· καὶ τούτω σωῖεν ἑτη τρία·

συνῶν δὲ καὶ τῷ πλάτωνα ἔτι εἴκοσι· μετὰ δὲ γε τῷ τοῦ
πλάτωνος τελευτῇ ἐξήκοσι ἔτι εἴκοσι τρία· Ταῦτα λέ-
γην ἔχομεν πρὸς τοῦ βίου τοῦ ἀριστοτέλους·

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ
ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑΣ.

Πᾶς δὲ λογικῆς πραγματείας ἀρχὴ τὸ προκρί-
μνον βιβλίον, ὡς προϊόντος τοῦ λόγου ἐρήσει-
ται, ἀναγκᾶν ὑποβῆσαι, πότερον μέρος, ἢ ὄρ-
γανον, ἢ λογικὴ τῆς φιλοσοφίας· χρὴ γὰρ εἰδέναι, ὅτι πᾶς
λαί φιλοσοφισάντων ἀνδρῶν, οἱ μὲν, μέρος εἶναι τῆς φι-
λοσοφίας τῷ λογικῷ ἀπεφώνησαν, οἷος γέγονεν ἄπας
ὁ ἐκ τῆς σοφῆς χορὸς, οἱ δὲ, ὄργανον, οἱ οἱ ἔσι πάντες οἱ ἐκ
τοῦ ποτεπότε· ὁ δὲ πλάτων ἅμα μέρος, καὶ ὄργανον ἔλε-
γε τῷ λογικῷ, μέρος μὲν, ἐν τῷ φαιδρῳ· ὄργανον δὲ, ἐν
τῷ παρμενίδῳ· ἐνθα φησὶν, ὅτι δεῖ αὐτὸν νέους ἐς αὐτῷ
νέοι, προσημνάξαι ἐν τῇ ἀδολείᾳ, ἵνα δυνήσονται δια-
κρίναι τὸ ἀληθὲς ἀπὸ τοῦ ψεύδους· ἐξ ὧν ἔν ἀδολείᾳ
τῷ λογικῷ ἐκέλισεν, ἐκ τούτου σοχαζόμεθα, ὄργανον αὐ-
τὴν λέγειν αὐτὸν· οὐ γὰρ ἐπέλησεν αὐτὴν ἢ πᾶν ἀδο-
λεῖαν, ἢ μέρος αὐτὴν ἄλλο τῆς φιλοσοφίας, ἵνα μὴ τῷ
φιλοσοφίᾳ ἢ πᾶν ἀδολείᾳ· δυνάτον δὲ τὸ αὐτὸ μέρος
εἶναι, καὶ ὄργανον, οἷον, ἢ χῆρ· αὕτη γὰρ ὄργανόν ἐστι δό-
σεως, καὶ ἀντίθεως· μέρος δὲ, τοῦ ὅλης σώματος· Οἱ μὲν
οὖν σοφῶκοι, τῷ ἑαυτῶν δόξαν κατασκευάζουσι διὰ δύο
ὑποχρήσεων· ὧν ἡ μὲν πρώτη ὑποχρήσις προσήκει
τοῦτον τὸν τρόπον· φασὶν, ὅτι πᾶν τὸ κεχρημένον πνί,
ἐὰν ἐκείνῳ, ὡς κέχρηται τὸ χρώμενον, μήτε μέρος ἐστὶν ἁλ-
λου πνός, μήτε μέρος, ἐξ ἀνάγκης αὐτοῦ τοῦ χρώμενου,
ἢ μέρος ἐστὶν, ἢ μέρος· ὡς πορ καὶ ἡ ἰατρικὴ κέχρηται τῷ
διατητικῷ, ὅπορ ἐπειδὴ ἄλλῃ ἔτε μέρος ἐστὶν, ἔτε μέρος,

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

διὰ τοῦτο μέρος, ἢ μέρος ἐπὶ τῆς ἰατρικῆς; ἀλλὰ μέρος μὲν
τῆς θεραπευτικῆς, μέρος δὲ τοῦ πρακτικοῦ. πρόσκειται
δὲ τῷ λόγῳ τὸ, ἕαν' ἐκείνο μὴτε μέρος, μὴτε μέρος ἄλλου
ἔσῃ, διὰ τὴν ἀστρονομίαν. καὶ χρηται γὰρ αὐτῇ ἡ κυβερνητι-
κή. καὶ ἐπειδὴ ἐφθασεν ἡ ἀστρονομία μέρος εἶναι, καὶ μέρ-
εον τῆς φιλοσοφίας, μέρος μὲν τοῦ μαθηματικοῦ, μέρος
δὲ τοῦ θεωρητικοῦ, διὰ τοῦτο τῆς κυβερνητικῆς οὔτε μέρος
ἔστιν, ὅτε μέρος. ἢ ἔν τῇ λογικῇ καὶ χρηται ἡ φιλοσοφία,
αὕτη δὲ ἔκ ἐστιν ἐτέρας ὑποθήμης μέρος, ἢ μέρος, τῆς φιλο-
σοφίας ἄρα. τοιαύτη μὲν ἔστιν ἡ πρώτη αὐτῶν ὑπο-
θέσις. οὐδέποτε δὲ ἔστιν αὕτη. ἀντιπρὸς τὸν γὰρ καὶ
τὸν λόγον ὁρῶ, ἐπειδὴ ἡ γραμματική, καὶ ἡ ῥητορική, καὶ
ἡ ἰατρικὴ χρῶνται τῇ λογικῇ, ἢ μὲν, διὰ τὸ δεῖξαι ὅτι αὐ-
τῆς κανόνας ὁρθῶς ἔχοντες, ἢ δὲ, διὰ τὸ συστήσασθαι τὰ
ἐαυτῆς δόγματα, καὶ ὅτε μέρος, ὅτε μέρος ἐστὶν ἄλλης τέ-
χνης, ὁμολογουμένως τῇ ἐρημένων τεχνῶν μέρος, ἢ μέρος
ἔστι. ἀλλὰ περὶ ἐκείνης τῆς τὸν λόγον προήγαγον. ἔδει
γὰρ αὐτοὺς εἰπεῖν ὅτι. πᾶν κεχρημένον τινί, ἕαν' ἐκείνο, ὃ
χρηται τὸ χρώμενον, μὴτε μέρος ἔσῃ, μὴτε μέρος, μὴτε ορ-
γανον ἄλλης τέχνης, ἢ ὑποθήμης, αὐτοῦ τοῦ χρώμενου ἢ μέρ-
ρος, ἢ μέρος, ἢ ὄργανον ἔστι. ἐπειδὴ ἔν τῇ λογικῇ μὴτε μέρ-
ρος, μὴτε μέρος ἐπὶ τῆς φιλοσοφίας, ἀναγκαῖον ὄργανον
αὐτῆς ἔστι. ὅτι γὰρ δεῖ προδέναι τῷ λόγῳ τὸ μὴτε ὄργανον,
δῆλον ἐν τούτῳ. ἢ γὰρ ἡ ἰατρικὴ χρηται τῷ φλεβοτόμῳ,
ὅπου οὔτε μέρος, ὅτε μέρος ἐστὶν ἄλλης τέχνης, τῆς ἰα-
τρικῆς ἄρα. ἢ δὲ ταῦτα ἀληθῆ, ἐπειδὴ τὸ φλεβοτόμον
σώμα ἐστὶν, καὶ ἡ ἰατρικὴ σώμα ἐστὶν. ἄρα δὲ καὶ ἐκ σώ-
ματος συνημμένῃ, ἕως ὅσα ψυχῆς, καὶ ὑποθήμης, ὅπου ἄτο-
πον. ἢ δὲ δευτέρα αὐτῶν ὑποθέσεις, ἐπὶ ταύτῃ φα-
σίν, ὅτι μίαν τέχνην ποιεῖ τὸ οἰκόν ὄργανον. ἢ οὐ φιλοσο-

φῖα ποιῇ τὴν λογικὴν, οὐκ ἔστι αὐτῆς ὄργανον, ἀλλὰ μέ-
 ρος. ἀνατρέπομεν δὲ καὶ ταύτην τὴν ὑποχέρισιν ἐκ τῆς
 ἐναργῆς λέγοντες, ὅτι ἐστὶ καὶ ἄλλαι πολλαὶ τέχναι οὐρέπι-
 δεῖς τῆς οἰκίαν ὀργάνων, οἷον, ἡ χαλκουργικὴ τοῦ ἁκμονος
 ὀργάνου αὐτῆς ὄντος, ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ τεκτονικὴ τῆς σφύ-
 ρας. τί οὖν ἄτοπον κατ' αὐτὰ λέγειν τὴν λογικὴν ὄργαν-
 ον εἶναι τῆς φιλοσοφίας, ἢ καὶ ἀποτέλεσμα αὐτῆς εἶναι;
 οἱ δὲ ἐκ τοῦ ποδπαίου, ὡς ἐφύω ἐπ' αὐτῶν, ὄργανον βού-
 λονται εἶναι τὴν λογικὴν τῆς φιλοσοφίας, καὶ πλείους ἐν-
 πνεύμασι χρώμενοι φασίν, ὅτι τὰ μὲν οὐ ποδπαί-
 βανται ἐν ἀλλήλοις, οἷον, ἡ χεὶρ, οὐ ποδπαίβανται
 ἐν ῥινί; ἢ δὲ καὶ ὀργάνον τὴν λογικὴν καὶ ἐν τῷ θεωρητι-
 κῷ ποδπαίβαντο, καὶ ἐν τῷ πρακτικῷ, οὐκ ἔστι
 αὐτῆς μέρος, ἀλλ' ὄργανον. Ἐπὶ, εἰ ἂν μέρος ὑπάρχει,
 ταῦτα οὐκ ὑπάρχει τῇ λογικῇ, ἃ δὲ ἐργάτῳ ὑπάρχει,
 ταῦτα καὶ αὐτῇ ὑπάρχει, δῆλον οὐκ ὡς μέρος, ἀλλ' ὄρ-
 γανόν ἐστι. τῷ μὲν γὰρ μέρος ὑπάρχει, τὸ δὲ αὐτὸ γε-
 νέναι, καὶ μὴ δι' ἄλλο. ὡς πορὶ τὸ θεωρητικὸν μέρος ὃν τῆς
 φιλοσοφίας δι' αὐτὸ γέγονε, καὶ μὴ δι' ἄλλο. ὡσαύτως
 δὲ καὶ τὸ πρακτικόν, τῷ δὲ ὀργάνῳ ὑπάρχει τὸ δι' ἄλλο
 γενέναι, καὶ μὴ δι' αὐτό. ἢ οὖν λογικὴ οὐ δι' αὐτὸ γέ-
 γονε. ἀλλὰ δι' ἄλλο. διὰ γὰρ τὸ διακρίναι ἐν μὲν θεω-
 ρία, τὸ ἀληθεῖς ἀπὸ τοῦ ψεύδους, ἐν πρακτικῷ δὲ, τὸ κα-
 λὸν ἀπὸ τοῦ κακοῦ. εἰ δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, ὄργανον ἄρα
 τῆς φιλοσοφίας ὑποβάμεθα τὴν λογικὴν. ἐπεὶ δὲ πᾶν
 μέρος, τὴν αὐτὴν ὕλην ἔχει, καὶ τὸ αὐτὸ τέλος τῷ ὅλῳ. ἢ ἡ λο-
 γικὴ ἔτε τῇ αὐτῇ ὕλει ἔχει, ἔτε τὸ αὐτὸ τέλος τῇ φιλοσο-
 φίᾳ. οὐκ ἔστι ἐν αὐτῆς μέρος. ὕλη γὰρ τῆς φιλοσοφίας,
 πράγματα, τέλος δὲ, ἡ πρὸς τὸν θεὸν ὁμοίωσις. τῆς δὲ
 λογικῆς, ὕλη μὲν αἱ φωναὶ, καὶ αἱ προτάσεις, τέλος δὲ, αἱ

Α³ Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

ἀποδείξει, καὶ τὰ συμποράσματα. ἔτι, τὸ μέρος, σω-
πνέμενον μετὰ τῇ ἄλλων μερῶν συμπληροῖ τὸ ὅλον· ἀ-
φαιρούμενον δὲ, κολοβοῖ. ἡ δὲ λογικὴ οὐδέτερον τούτων
ἀποργάζεται. ἔκ αὐτῶν μέρος, ἀλλ' ὄργανον. καὶ ταῦτα μὲν,
οἱ ἐκ τοῦ ποδὶ ποδίου, οἷς οὐ χρὴ ἀνπλέην. Οὗ δὲ πλά-
των, ὡς ἐφ' ἑνὲς ἡπείρου, καὶ μέρος αὐτῆς ἔλεγε, καὶ ὄργανον. καὶ
ἀποργάζει, φησιν, ὁ ξένης διπλὸν, ὁ μὲν μετρώων, ὁ δὲ μετρώ-
μενος, καὶ ὁ μὲν μετρώων, ὄργανόν ἐστι τῆς μετρήσεως, ὁ δὲ μετρώ-
μενος, μέρος τῆς ὅλης ὑπερῆς. ὡς αὐτῶς καὶ ἡ λογικὴ, ἀνδρὶ μὲν
τῇ πραγμαμάτων ἔσσα, ὄργανόν ἐστι τῆς φιλοσοφίας, συμβι-
βαζομένη δὲ τοῖς πράγμασι, μέρος ἐστὶ τῆς φιλοσοφίας.

ΣΧΟΛΙΑ ΤΩΝ Α³ΡΙΣΤΟΤΕ³

ΛΟΥΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ.

Αὐτὰρ ἀρχόμενοι τῇ ἡσυχάζων, ἐλέγομεν
καὶ τὰ πρὸς πᾶσαν φιλοσοφίαν σωπείνοντα, ἐ-
πεται ἀφοριζόμεναι τὸν σκοπὸν τοῦ προκειμέ-
νου βιβλίου ἡμῖν, οὕτω καὶ νῦν ἀρχόμενοι, πρὸ τοῦ ἀρι-
τελικοῦ συγγραμματος, ἡρώμεν τὰ πρὸς πᾶσαν σωπεί-
νοντα τὴν ἀριστερικὴν φιλοσοφίαν, ἐπ' οὕτω τὸν σκοπὸν
τοῦ προκειμένου τῇ κατηγορίᾳ βιβλίου διορισόμεθα.
Ἐπὶ δὲ τὰ ὀφείλοντα προληφθῆναι κεφάλαια, δέκα.
πρῶτον, κατὰ πόσους τρόπους ὀνομάζονται αἱ τῇ φιλο-
σοφίᾳ αἰρέσεις, ἵνα γνῶμεν καὶ ποίαν αἰρέσει ὡς καὶ ὁ φι-
λόσοφος. δεύτερον, ποῦ τῆς διαίρεσεως τῇ ἀριστερι-
κῶν συγγραμμάτων. τρίτον, πόθεν ἀρκτεῖν τῇ ἀρι-
τελικῶν συγγραμμάτων. τέταρτον, τί τὸ τέλος τῆς ἀ-
ριστερικῆς φιλοσοφίας. πέμπτον, τίς ἡ ὁδὸς ἢ ὡς τὸ τέλος
ἄγονσα. ἕκτον, τί τὸ εἶδος τῆς ἀριστερικῆς ἀπαθείας.
ἑβδόμον, διὰ τί τὴν ἀσάφειαν ἐπετήδευσα. ὄγ-
δον, ποῖον δὲ ἦναι τὸν ἀκροατὴν. ὅγδοον, ποῖον δὲ

ἦναι τὸν ἐξηγούμενον. δέκατον, πόσα δὲ προλέγειν ἐκά-
 στες ἀριστοτελικῆς πραγματείας κεφάλαια. τὰ μὲν οὖν
 ὀφειλόμενα ζητεῖται κεφάλαια, ταῦτα. Ζητιτὸν δὲ καὶ
 τὴν αἰτίαν. διὰ ταῦτα μόνον ζητοῦμεν, καὶ οὐτε πλεονα,
 οὔτε ἐλάττω. τὴν δ' αἰτίαν σαφῶς ἀνέχθαι μὲν, ἐκ δι-
 αίρεσεως περὶ λαμβάνοντες τὸν λόγον. Ἰστέον τοίνυν ὅ-
 τι αἱ φιλοσόφων αἰρέσεις λέγονται ἐπὶ αὐτῶν. ἢ ἀπὸ
 τοῦ αἰρεσιάρχου, ὡς οἱ πλατωνικοί, καὶ πυθαγόρειοι.
 ἢ ἀπὸ τῆς αἰρεσιάρχου πατρίδος, ὡς οἱ ἀπὸ μὲν ἀριστιπ-
 που, κυρίως αἰτικοί, ἀπὸ δὲ οὐκλέδου, μεγαρικοί, ἢ ἀπὸ τοῦ
 που, καὶ ὡς διέτριβον, ὡς ἀκαδημαῖκοι, ἀπὸ ἐκτοκράτους,
 καὶ οἱ στωικοί, ἀπὸ γήνωνος τοῦ κιπείως. ἢ ἀπὸ τῆς ἐν
 τῷ φιλοσοφῆν κρίσεως, ὡς οἱ ἐφεκτικοί καλούμενοι.
 ἢ ἀπὸ τοῦ ἡθους τῆς ζωῆς, ὡς οἱ κωικοί, ὧν ἡγήσατο ἀντι-
 δόκης. ἢ ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς φιλοσοφίας, ὡς ἡδονισ-
 τοί, οἱ ὑποκούριοι. ἢ ἀπὸ συμβεβηκότος, ὡς οἱ περὶ πατη-
 τικοί, ἀπὸ ἀριστοτέλους. Ἐφεκτικοί μὲν οὖν ἐλέγοντο
 διὰ τοιαύτην αἰτίαν. Πύρρων ὁ τῆς αἰρέσεως ἡγήσατο
 μόνος ἐλεγε, ἡ καταληψίαν ἔχειν τοῖς οὖσι, τοιοῦτω χρό-
 νος παρὰ δαίμονα. ὡς πορ, φησὶν, εἰς τὸν αὐτὸ ποταμὸν
 δὶς ἐμβῆναι ἀμύχανον: φθάνει γὰρ παρὰ ῥέδυσσας πρὶν
 δεύτερον εἰς αὐτὸν ἐμβαλεῖν: οὕτως οὐδὲ περὶ τῇ πράξ-
 μάτων, ἐπὶ τῇ σαφῶς ἀποφύναται, ῥευσθῆς οὐσης καὶ αὐ-
 τῇ τῆς φύσεως, καὶ ἐν τούτῳ τὸ ἔχειν ἐχούσης, ἐν τῷ γίνε-
 σθαι, καὶ ἀπογίνεσθαι. ὅθεν ἐρωτῶμεν, καὶ πένδον μόνον,
 ἀνένδον, οἷός μιν φθάνειν ἀμειφθῆναι τὰ πράγματα,
 πρὶν ἀποκρίνασθαι. Ὁ δὲ μαθητὴς αὐτοῦ ἡράκλειτος ὑπὸ
 πείνων τὸ ἄτοπον, ἐλεγε, ὅτι οὐδὲ ἄπαξ εἰς τὸν αὐτὸν πο-
 ταμὸν ἐμβληθῆναι δυνάττον. πρὶν γὰρ ὅλον τὸ σῶμα κα-
 ταδύει, πλεῖστον ὕδωρ φάνη παρὰ ῥέδυσσας, οὕτω δὲ

Α' Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

ἔχον καὶ τὴν πραγμάτων φύσιν. καὶ κίνησι καὶ ῥοῇ, τὸ
 εἶναι ἐχέοντα. διὸ καὶ ἐφεκτικοὶ ἐλέγοντο, παρὰ τὸ ἐ-
 πέχειν τὰς πόλιν τῶν πραγμάτων ἀποκρίσεως. Οἱ ὅμως πλάτων
 πολλοῖς λόγοις τὴν δόξαν ταύτην ἐλέγξας, μετὰ πολλὰ, καὶ
 29 τὸν αὐτοῖς ὑποφέρει τὸν λόγον. ὡς ἂν ῥώποι, οἱ λείοντες αὖ
 30 κατακληψία εἶναι, κατελάβετε ὅτι ἐπὶ ἀκατακληψία, ἢ
 31 οὐκ ἔστι καὶ κατελάβετε, ἐπὶ κατακληψίᾳ, εἰ οὐ κατελά-
 32 βετε, καὶ ἐπὶ ὑμῶν πειθῆσαι, ὥς μὴ καταλαβούσιν ὅτι ἐπὶ
 ἀκατακληψία. Οἱ δὲ κωικοὶ οὕτως ἐκαλοῦτο, διὰ τὸ
 παρρησιασικόν, καὶ δυνάμετον. καὶ καὶ τὸν κύνα φασὶν ἔ-
 χον τί φιλόσοφον, καὶ διακριτικόν. ὕλα κτεῖμεν καὶ
 τοῖς ἀλλοτρίοις, προσάγει δὲ τοῖς οἰκείοις. οὐτω καὶ ἄνθρωποι,
 προσίεντο μὲν, καὶ ἠπάλλοντο τὰς ἀρετοῖς, καὶ οὐ καὶ
 τὰ ἀρετὴν ζῶντες, ἐπὶ ἤρχοντο δὲ, καὶ ὕλα κτεῖμεν τοῖς πάθε-
 σι, καὶ τοῖς κατὰ τὰ πάθη ζῶσι, καὶ βασιλεῖς ἔσονται.
 Οἱ δὲ, ἡδονικοὶ ἐκαλοῦτο, διὰ τὸ τέλος ἐτίθεντο τὴν ἡδονήν.
 ἡδονὴν δὲ, καὶ τὴν σώματι κινῶν, ἀλλὰ τὸ χαλινόν, καὶ αὐ-
 τὰ ἄρχοντες τῆς ψυχῆς κατέστημα, τὸ ἐπὶ ὁμολογῶν τῇ κατὰ ἀρε-
 τὴν ζῶν. κακῶς δὲ ἐλέγον οὗτοι, τὸ σύμπτωμα τῆς ἀρετῆς,
 ἡτοὶ τὴν σκιά, τέλος πῦθέμενοι. Οἱ δὲ πόλι παθητικοί,
 διὰ τοιαύτην αἰτίαν οὕτως ἐλέγοντο. πλάτων καὶ γυμνα-
 σίας ἐκείνων πόλι παθῶν, ἐποίητο τὰς πρὸς αὐτὴν ἐταίρας
 σωσσίας, ὅν ὁ ἀριστοτέλης διαδεχόμενος, ἔχει τὴν ἐκ τῆς ἐ-
 νοργείας, ἡτοὶ τὴν τοῦ συμβέβηκός τοις ἐπὶ πονηρίαν. φέρε τοί-
 νυν καὶ τὴν διαίρεσιν τῶν ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων ποιη-
 σάμεθα. ὧν τὰ μὲν, ἐπὶ μερικά, αἵ ὑπολοαί. τὰ δὲ, καθό-
 λου, οἷον ἡ φυσικὴ, ἡ πόλι τῆς ψυχῆς, καὶ τὰ ἄλλα. τὰ δὲ,
 μετὰ ξὺν, ὥς αἱ πολιτεῖαι, καὶ ἡ πόλι τῶν ἰσορίων. τὰ μὲν,
 ὑπομνηματικά. τὰ δὲ, σωταγματικά. τὸ ὑπομνηματι-
 κῶν, τὰ μὲν, μονοειδῆ, ὅσα πόλι ἐνὸς αὐτῷ θεωρήματος ἐ-
 στί.

γράφει· τὰ δὲ, ποικίλα, ὅσα ποῦ πλεόνων ἐσημειώσαντο· τῶν σωτηριατικῶν, τὰ μὲν, αὐτοπρόσωπα, καὶ ἀκροαματικά· τὰ δὲ, διαλογικά, καὶ ἐξωτερικά· τῶν αὐτοπροσώπων, καὶ ἀκροαματικῶν, τὰ μὲν, θεωρητικά· τὰ δὲ, πρακτικά· τὰ δὲ, ὁργανικά, τῶν θεωρητικῶν, τὰ μὲν, φυσιολογικά· τὰ δὲ, μαθηματικά· τὰ δὲ, θεολογικά, τὰ πρακτικῶν, τὰ μὲν, ἠθικά· τὰ δὲ, οἰκονομικά· τὰ δὲ, πολιτικά· τῶν ὁργανικῶν, τὰ μὲν, ἕως τὰ πρὸ τῆς μεθόδου, τὰ δὲ, ποῦ αὐτῆς τῆς μεθόδου, τὰ δὲ, ποῦ τῶν ἄλλων ἕως τῆς μεθόδου συμπελοῦνται· Μερικά μὲν οὖν ἔστιν, ὅσα πρὸς τινὰ ἰδίαν γέγραπται, ὡς ὑπολαί, ἢ ὅσα ἐρωτηθεὶς ὑπὸ ἀλεξάνδρου τῷ μακεδόνος, πρὸ τῆς βασιλείας, καὶ ὅπως δὲ τὰς ἀποικίαις ποιεῖται, μεγράφει· Καθόλου δὲ, ὡς αἱ φυσικαὶ πραγματεῖαι, καὶ αἱ ποῦ ψυχῆς, ἢ ὡς τὰ ποῦ γενέσεως, καὶ φθορᾶς· ποῦ καθολικῶν καὶ διαλαβανῶν τοῖς τοῖς πρὸς πραγμάτων· μετὰ δὲ, ὡς αἱ πολιτεῖαι, καὶ αἱ ποῦ γενέσεως ζώων· ἢ μὲν καὶ ποῦ ζώων, ἔχει τὸ καθόλου· ἢ δὲ οὐ ποῦ πάσης ἀπλῶς γενέσεως, τὸ μερικὸν ἔχει· ὧν πομνηματικά δὲ ἐκείνα καλοῦσιν, ὅσα πρὸς οἰκίαν ἀπεσημειώτο ὑπὸ μνήσιν· ἐκείνα δὲ καὶ οἱ παλαιοὶ, τὰ τὰ ἀρχαιοτέρων ἀναγινώσκοντες συγγράμματα, ἀποσημειῶνται αὐτὰς ποῦ ἐκάστου πράγματος δόξαν, καὶ τὰ ὑποχρησθήματα, τὰ τῶν κατασκευαστικῶν· ἢ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ αὐτοῖς πολλάκις δοκοῦντα, ἀπεσημειῶντο μνήμης ἕνεκα, ἵνα ἂν ποτε μέλλοιεν συγγραφῆν ποῦ τινος, ἔχοιεν ἐξ ἐπιτομῆς τὰς τῶν παλαιωτέρων ποῦ τῶν προκειμένων δόξαν, ὡς ἄλλω τῶν οἰκίων συγγραμμάτων· Τῶν δὲ πομνηματικῶν, τὰ μὲν, μονοθεῖ ἢ ἐλεγον, καὶ οἱ ποῦ οἷος μόνου πράγματος ἀπεσημειώτο, οἷον, ποῦ ψυχῆς, ἢ ἔρανος, ἢ τινος ἄλλου· τὰ δὲ, ποικίλα, ἐν οἷς ποῦ πλεόνων ἀπεσημειώτο πρὸς

μάτων. Σωταγματικὰ δὲ λέγουσιν, ὅσα καὶ φράσιν ἔ-
 χη πρέπουσαν σωτάγματι, καὶ τὴν κεφαλαίων δύ-
 τακτον διαίρεισιν. τῇ δὲ σωταγματῶν, τὰ μὲν, διαλο-
 γικὰ. τὰ δὲ, αὐτοπρόσωπα. αὐτοπρόσωπα μὲν, ἐν οἷς
 ἐξ οἰκείου προσώπου τὴν διδασκαλίαν ἐποιεῖτο, ἄπορ κὶ
 ἀκροαματικὰ καλοῦσι, διὰ τὸ πρὸς γνησίους ἀκροατὰς
 ποιῆσθαι τὸν λόγον. διαλογικὰ δὲ, ὅσα μὴ ἐξ οἰκείου προ-
 σώπου σωτέγραψεν, ἀλλ' ὥς πορ ὁ πλάτων ὑποκρινόμε-
 νος ἐτέρων προσώπων, ἄπορ καὶ ἐξωτερικὰ ἐκάλει, διὰ
 τὸ, πρὸς τὴν πολλῶν γεγράφθαι ὠφέλειαν. διαφέρει
 δὲ πλεῖστον τὰ διαλογικὰ, τῇ αὐτοπροσώπων. ἐν μὲν
 γὰρ τοῖς αὐτοπροσώποις, ἅτε πρὸς γνησίους ἀκροατὰς τὸν
 λόγον ποιούμενοι. τὰ δοκοῦντά τε αὐτῷ λέγει, κὶ δὲ ὡς
 ρημάτων ἀκριβεστάτων, κὶ οἷς ἔχ' οἱοί τε εἰσιν οἱ πολλοὶ πα-
 ρακολουθεῖν. ἐν δὲ τοῖς διαλογικοῖς, ἅτε πρὸς κοινῷ
 καὶ τὴν πολλῶν ὠφέλειαν γεγραμμένοις, τὰ δοκοῦ-
 ντα αὐτῷ λέγει, ἀλλ' ἔδ' ἀποδοκτικῶν ὡς ρημάτων, ἀλ-
 λά δ' ἰσχυροτέρων, καὶ οἷς οἱοί τε εἰσιν οἱ πολλοὶ παρα-
 κολουθεῖν. Διαρωῦται δὲ τὰ αὐτοπρόσωπα, εἰς τε τὰ
 θεωρητικὰ, καὶ πρακτικὰ, καὶ ὁργανικὰ, ὅτι καὶ ἡ φιλοσο-
 φία εἰς δύο ταῦτα διήρηται, εἰς τε τὸ θεωρητικόν, καὶ τὸ
 πρακτικόν. καὶ θεωρητικὰ μὲν εἰσιν, ἐν οἷς ὡς κεπέται
 ποῦ τῆς ἀληθείας, καὶ τοῦ ψεύδους. πρακτικὰ δὲ, ἐν οἷς
 ὡς σκοπεῖ ποῦ τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ τοῦ κακοῦ. ἐπεὶ δὲ πολλὴ
 τις ἐστὶν ἀμφισβήτησις τοῖς ἀνθρώποις πορὶ τε τοῦ ἀγα-
 θοῦ, κὶ τοῦ καλοῦ, κὶ τῆς ἀληθείας, κὶ τοῦ ψεύδους, κὶ ἄλλοι
 ἄλλο οἰοῦνται ἀγαθόν, καὶ κακόν, καὶ ἀληθές τε, καὶ ψευδές ἔ-
 ναι, ἐδέησεν αὐτῷ ὁργανῶς διακριτικοῦ τοῦτον ἡμῖν παρα-
 δοῦναι, ὅ πορ' ἐστὶν ἡ ἀπόδειξις. ἡ δὲ ἀπόδειξις, οὐδὲν ἄλ-
 λο ἐστίν, ἢ συλλογισμὸς ἀποδοκτικὸς. ὡς γὰρ ὁ τέκτων τῇ

σχέμῃ κέχρηται ὀργανῶς πρὸς διακρίσιν τῇ τε καμπύ-
 λων, καὶ τῇ ὀρθῶν ξύλων, ὁμοίως καὶ ὁ οἰκοδόμος, τῇ καθέ-
 τῳ διακρινούσῃ τοὺς τε ὀρθοὺς, καὶ αὐτὸν μὴ τοιοῦτους τῇ τοί-
 χων. οὕτω καὶ οἱ φιλόσοφοι, τὴν ἀπόδειξιν ἔχουσι κανό-
 να ἁπλᾶς τῇ ἐντὼν διακρίσεως. Διακρίνουσι δὲ
 τὰ θεωρητικὰ, εἰς τε τὰ φυσιολογικὰ, καὶ μαθηματικὰ, καὶ
 θεολογικὰ. καὶ θεολογικὰ μὲν εἰσι, τὰ μετὰ φυσικὴν πρα-
 γματείαν αὐτῶν γεγραμμένα, ἀπὸ οὗτω μετὰ τὰ φυσικὰ
 προσηγέρουσι. τὰ γὰρ ὑπὲρ φύσιν πάντες, θεολογίᾳ δι-
 δάσκοντο ἰδίῳ. φυσικὰ δὲ, ὡς αὐτὰ αἱ φυσικαὶ καλούμε-
 ναι. τὰ τε πᾶσι γενέσεως, καὶ φθορᾶς, καὶ τὰ περὶ πλη-
 σία. μαθηματικὰ δὲ, τὰ μέσα τούτων ὄντα, καὶ κατὰ π-
 μὲν χωρίζεται τῆς ὕλης, κατὰ π δὲ ἀχώριστα. ἔγραψε γὰρ
 καὶ γεγραμμένας πινάς. τὰ δὲ πρακτικὰ, εἰς τε τὰ ἠθικὰ, ἔ-
 χει γὰρ ἠθικὴν πραγματείαν, καὶ εἰς τὰ οἰκονομικὰ, καὶ πο-
 λιτικά. τῶν δ' ὀργανικῶν, τὰ μὲν εἰσι πᾶσι τῶν ἀρχῶν
 τῇ μεθόδῳ, ὡς αἱ κατηχερίαι, καὶ τὸ πᾶσι ἐρμηνείας, καὶ
 οἱ δύο λόγοι τῇ πρώτων ἀναλυτικῶν. τὰ δὲ, πᾶσι αὐτῆς
 τῆς μεθόδου, ὡς τὰ ὑπεραναλυτικά, ἐν οἷς πᾶσι ἀπο-
 δείξεως διδάσκει. οἱ δὲ τύποι, καὶ οἱ σοφιστικοὶ ἔλεγχοι,
 καὶ αἱ ῥητορικαὶ τέχναι, καὶ ὡς τινες, τὰ πᾶσι τῆς ποιητι-
 κῆς, αὐτῶν μὲν εἰς τὴν μέθοδον οὐ συμβάλλονται. ἄλλ-
 λως δὲ καὶ αὐτὰ σωρηγούσιν εἰς τὴν ἀπόδειξιν, τοῖς μεθο-
 δοῖς ἡμᾶς, καθ' αἷς οἱ παραλογισμοὶ γίνονται, διδάσκον-
 τες. Τρίτον ἡ ἐφεξῆς κεφάλαιον, τὸ πᾶσι δεικνύει
 τῇ ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων. Βόνθος μὲν ἔν-
 φησι, σιδώνιος, δὲν ἀπὸ τῆς φυσικῆς ἀρχεῖται πραγμα-
 τείας, ἅτε ἡμῖν σωηθεῖν εἴας, καὶ γνωρίμων. δὲ δὲ αὖ ἀπὸ
 τῇ σαφεινῶν ἀρχεῖται, καὶ γνωρίμων. ὁ δὲ τούτου
 διδάσκαλος Ἀνδρόνικος ὁ ῥόδιος, ἀκριβέστερον ἐξετάζων,

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

ἔλεγε χρῆναι πρότερον ἀπὸ τῆς λογικῆς ἀρχεῖσθαι, ἥ τις πε-
ρὶ τὴν ἀποδείξιν καταγίνεται. ἐπεὶ δὲ οὕτως ἐν πάσαις αὐ-
τοῦ ταῖς πραγματείαις ὁ φιλόσοφος κέχρηται τῇ ἀποδει-
κτικῇ μεθόδῳ, δεόν ἡμᾶς πρότερον ταύτην κατορθώσαι, ἵ-
να οὐχ ἐρῶς παρακολουθῶμεν τοῖς ἄλλοις αὐτοῦ συγ-
γράμμασι. Φασὶ δὲ τινες ἀπὸ τῆς ἠθικῆς δεῖν ἀρχεῖ-
σθαι. πρότερον γὰρ δεῖν τὰ ἠθικὰ κατακοσμεῖν, καὶ οὕτως ὑπὸ
τάς ἄλλας ἵεναι πραγματείας, ἵνα μὴ τεθλωμένον ὑπὸ
τῇ περὶ τὸν λογισμὸν ἔχοντες, τὰς περὶ τῇ πραγμα-
τικῇ κρίσεως μὴ ἀκριβοῦς φέρωμεν. εἰ δὲ τινες λέγοιεν
μᾶλλον ἀπὸ τῆς λογικῆς, ἵνα μετὰ ἀποδείξεως εἰδήμεν
τὰ ἄγοντα ἡμᾶς ὑπὸ τὰς ἀρχάς, καὶ ποῖα ἐστὶν οὕτως ἀρε-
τή, φάμεν ὅτι πρῶτον μὲν, ὁρθοδξαπτικῶς εἰδέναι τούτο
ὁφείλομεν, ἥτις ὕστερον, καὶ ἀποδεικτικῶς. ὥστε καὶ ταῖς
ἀποδείξεσι μὴ παρακολουθῶμεν, δεῖν πρότερον αὐτὰ τῆς
ἠθικῆς τὰ ἀποτελέσματα μαθόντες, ὁρθοδξαπτικῶς καὶ
τὰ αὐτὰ ζῆν. ἢ ὅ ὕστερον, ταῖς ἀποδεικτικαῖς ὑπεβάλλειν μεθό-
δοις. Τί δὲ τὸ τέλος ἐστὶ τῆς ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας;
φάμεν ὅτι, γινώσκειν τὸ πάντων ἀρχὴν, τὴν τῶ πάντων δι-
μιχρὸν αἰτίαν, τὴν αἰὲν καὶ ὡσαύτως ἔχουσαν. ἀποδείκνυ-
σι γὰρ πάντων ἀρχὴν, καὶ ἀσώματον, ἐξ ἐκείνης δὲ τὰ πάν-
τα παρέρχεται. Τίνα δὲ τὰ ἄγοντα ἡμᾶς εἰς τοῦτο τὸ
τέλος; φάμεν ὅτι, ἡ διδασκαλία τῶ ἐν χρόνῳ, καὶ μεταβο-
λῇ ὑπαρχόντων. τοιαῦτα δὲ εἰς τὰ ἐν γενέσει, καὶ φθορᾷ.
ἀπὸ γὰρ τούτων, διὰ μέσων τῶ μαθηματικῶν, ἀναγομένη εἰ-
σὶ αὐτοὺς ὑπὸ τὰ αἰεὶ, καὶ ὡσαύτως ἔχοντα. τοιαῦτα δὲ εἰς τὰ
οὐράνια, καὶ οὕτω μετὰ τὰς ἀσώματους ὑστάτας, ὑπὸ τῇ πρῶ-
τῳ πάντων αἰτίᾳ. πάσαις γὰρ κινήσεως, ἢ κατ' οὐσίαν
οὐσης, ἢ κατὰ ποσὸν, ἢ κατὰ ποιὸν, ἢ κατὰ τὸπον, τὰ
μὲν ἐν γενέσει, καὶ φθορᾷ κατὰ πάσαν κίνησιν κινου-
μενα.

τακ.

ταῖς· τὰ δὲ οὐράνια, κατὰ μόνον τὴν κατὰ τόπον· διὸ χρη-
 δὲ ἀκτῶς ὁ δὲ ἀπὸ τῆς πολυτρόπως κινουμένων, ὡς
 τὰ κατὰ μίαν, καὶ μόνον κίνησιν κινούμενα· καὶ οὕτως ὡς
 τὴν ἀκίνητον, καὶ ἅπασι αὐτοῖς ἔχουσαν ἀρχὴν, καὶ μὴ κα-
 τὰ τὸν χρῆσμον, ὑπερβάδιον πόδα πέμπειν· εἰ γὰρ ἀβρό-
 ως βουλευθέντες ἐκ τῆς σωμάτων τῇ πρώτῃ τῆς πάντων
 ἀρχῇ προσβαλεῖν, νόησαιμεν ἂν κακὴν σωμάειναι, καὶ
 ἐχνηματίσαι· διὸ φησιν ὁ πλάτων, παραδοτέον τοῖς
 νέοις τὰ μαθήματα, πρὸς σωθεῖσμον τῆς ἀσωμάτου φύ-
 σεως· τὸ δὲ εἶδος τῆς ἀριστοτέλους συγγραμμάτων,
 πανταχοῦ ἀκριβὲς κατὰ τὴν φράσιν· ἐκδύγει γὰρ αἱ οἱ
 φιλόσοφος τὰς ἐντορικές κομψήσας, καὶ μόνον γίνεται, τοῦ
 τῆς πράξεων παραστῆσαι φύσιν, πολλαχούτε συ-
 νεισφιγμένον, καὶ ἀσαφῶς πεφρασμένον, οὐδὲν δὲ τὴν φύ-
 σιν τοῦ γράψαντος, ἀλλ' ἐκουσίως τοῦτο πεποίηκεν· ὅς
 μέλει οὗτοί ποτε σαφῶς διηγήσατο, καὶ τὰ μετέωρα, καὶ
 ἕτερα· ἐπετῆδενσε τοίνυν τὴν ἀσαφήαν, διὰ οὗτοῦ ἀνα-
 γινώσκοντας, ἵνα οὐφειέρες ἀποτελέσῃ, ἢς τὸ σωτε-
 ταγμένως τὸ λεγόμενον ἀκούειν, καὶ ἵνα οὗτοῦ εὐθύμους ἀ-
 κροατὰς ἀποσρέψῃ ἐκ προσιμίων· οἱ γὰρ γνήσιοι ἀκροα-
 ταί, ὅσοι ἀσαφὴ ἦεν τὰ λεγόμενα, τοσούτω περὶ ἀξί-
 μάλλον καταγωνίσασθαι, καὶ τοῦ βλάβος ἐφικέσθαι· ὡς οὐ-
 γὰρ παρεπετάσματοι τῇ ἀσαφείᾳ ἐχρήσατο, διὰ οὗτοῦ βε-
 βύλως, ἀμφιεννύς τὴν πράξεων τὸ σεμνὸν τῇ ἀσαφείᾳ·
 ὁ δὲ ἀκροατὴς, ὁ φείλει ὑπάρχον δίκαιος· οὐφύνης τὸ δὲ
 νοικαν· περὶ αὐτοῦ ποτε οὗτοῦ λόγους· τὸ ἥθος, μέτριος· ἐν πα-
 σὶ κέκοσμήσθαι· ὁ δὲ τούτων ἐξηγούμενος, ὁ φείλει μήτε
 κατ' οὐνοικαν ὑπερβαίνειν τὰ κακῶς λεγόμενα σωτῆραν, καὶ
 ὡς ἀπὸ τρίποδος ταῦτα δέχεσθαι, μήτε τὰ καλὰ, καὶ
 κοτρώπως δέχεσθαι κατὰ ἀπέχουσαν, ἀλλὰ κριτικῶς

ἀπαθὴς τῇ λεγομένῳ ὑπάρχεν. καὶ πρῶτα μὲν, τὴν
 διαίνοιαν τοῦ ἀρχαίου σαφηνίζεν, καὶ ἐρμηνεύει τὰ αὐτῷ
 δοκοῦντα. ἔπειτα, τὴν παρ' αὐτῷ ὑπὲρ φέρειν κρίσιν.
 Πασῶν δὲ τ' ἀριστέλους πραγματειῶν, τὰ προλέγεσθαι ὁ
 φέρονται, ἐστὶ ταυτὶ κεφάλαια. ὁ σκοπὸς, τὸ χρῆσιμον, αἰ
 τίαι τ' ὑπογραφῆς, εἰ γνήσιον τοῦ φιλοσόφου τὸ βιβλίον,
 ἀναγνώσεως τάξεις, καὶ διαίσεις. Καὶ ὁ μὲν σκοπὸς,
 ἐξαποκάθη τῆς πραγματείας τ' φύσιν, καὶ ὡς πορ' εἶναι τῶ
 ἀναγνώσκοντι παρέχει πῶς νοεῖν ἕκαστον δὲ. παρα
 σκευάζει ὅτι ἕκαστον τῇ λεγομένῳ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ
 συγγράμματος ἀπευθύνει. ὁ ὅτι τὸν σκοπὸν ἀγνοῶν εἰ
 κε τυφλῶ, οὐκ εἰδὼς ὅτι ὅτι φέρεται. καὶ μάτην πάντα νο
 μίσαι τὰ πρὸς τὸν σκοπὸν τείνοντα ὑπὸ τοῦ ἀρχαίου λέγε
 σθαι. Τὸ δὲ χρῆσιμον, πονδύω καὶ προθυμίαν τῶ ἀκροα
 τῇ ἐντίθησι, δὲ ὅτι τὸν μέλλοντά τινος ἀρχεῖται, μακρά
 νην πρότερον τὸ αὐτὸ ἐκείνου χρῆσιμον, εἰς τί αὐτῷ λυσιτε
 λήσει. Τὴν δὲ αἰτίαν τῆς ὑπογραφῆς, ἐπειδὴ ἐπὶ τινῶν
 συγγραμμάτων ἐπὶ ὅτε ἀδήλου τῆς ὑπογραφῆς οὖσης, ἀ
 μαρτάνομεν τοῦ σκοποῦ, ζητεῖν δι' αἰτίαν οὕτως ἐ
 πιγράψαι, ὡς ἐν ταῖς κατηγορίαις, καὶ ἐν τῷ ποδὶ ἐρμη
 νείας, καὶ ἐν ἄλλοις. ὅτι ὅτι τῇ ποδὶ οὐρανῶν, ἢ ἐν τῇ ποδὶ
 ψυχῆς, οὐ δὲ τὴν αἰτίαν τῆς ὑπογραφῆς ζητεῖν, αὐτὸς
 ὅτι τὸ σαφές ἔχει. Ζητοῦμεν δὲ καὶ εἰ γνήσιον τοῦ φι
 λοσόφου τὸ βιβλίον. τρεῖς ὅτι, ἀφορμαὶ μερόνασι τοῦ νο
 θύεσθαι τὰ συγγράμματα τοῦ ἀριστέλους. μία μὲν, ἡ
 ὁμώνυμία. μερόνασι ὅτι καὶ ἑτεροὶ ἀριστέλης, ὡς τὰ συγ
 γράμματα διὰ τὴν ὁμώνυμίαν, τινὲς ἐνόμισαν ἀριστο
 τέλους, δευτέρα δὲ, ἡ τῇ συγγραμμάτων ὁμώνυμία. οἱ
 ὅτι μακρὰ αὐτοῦ, ὁ δὲ ἡμεῖς, καὶ φανείας, καὶ θεόφρατος,
 κατὰ τὴν τῆς διδασκαλίας, μετὰ τὴν φανείας κατηγορίαν,

καὶ ποῦ ὁρίσασθαι, καὶ ἀναλυτικῶς· ἡ δὲ τρίτη, τοιαύτη
 ἐστὶ. Πολεμαῖον τὸν φιλάδελφον, πάννυ ἐπιδουδακέναι
 φασὶ πορὶ τὰ ἀριστοτελικὰ συγγράμματα, ὡς καὶ πορὶ τὰς
 λοιπὰς, καὶ χρήματα διδόναι τοῖς προσφέρουσιν αὐτῷ βί-
 βλους τοῦ φιλοσόφου· ὅθεν πνὲς χρηματίζονται βουλό-
 μνοι, ὑπεγράφωντες συγγράμματα, τῷ τοῦ φιλοσόφου ὁ-
 νόματι προσῆγον· ἀμέλει, φασὶν ἐν τῇ μεγάλῃ βιβλιοθήκῃ
 καὶ, δύνησθαι ἀναλυτικῶς μὲν, τεσσάρων τε βίβλους,
 κατηγοριῶν δὲ, δύο. ἐκρίθη δὲ ὑπὸ τῆς ἐξηγητῶν, κατηγο-
 ριῶν μὲν, τούτου ἕνεκα γνήσιον τοῦ ἀριστοτέλους, ἀναλυτι-
 κῶν δὲ, τέσσαρα· ἐκρίθη δὲ ἐκ τε τῆς νομιμότητος, καὶ τῆς φρο-
 σέως, καὶ τῶν ἀπὸ τῶν ἄλλων πραγμάτων μεμνησθαι
 τούτου τοῦ βιβλίου τὸν φιλόσοφον. Τάξις δὲ ζητούμε-
 ναὶ ἀναγνώσεως, ἵνα μὴ τοῖς μέγιστοι πρῶτον ἐγχωρῶμεν,
 καὶ ὧν εἰς τὴν γνώσιν ἔτι περὶ ὁφέλει προλαμβάνεσθαι, ἀ-
 γνωσῶν τε τὰ ἡμῖν πρῶτως γινώσκοντα ὁφείλοντα. Τὴν
 δὲ ἑστὶ τὰ μέρη διαίρεσιν, διότι δὲ τὸν ἀκριβῶς βουλόμε-
 νον τὴν τοῦ ὅλου φύσιν μαθεῖν, τὰ τούτου μέρη ἀκριβῶς
 ὑποσκέψασθαι· ὅιον, ὁ τὸν ἀνθρώπον ἀκριβῶς εἰδέναι βουλό-
 μενος, ὁφείλει τούτου κεφαλὴν, καὶ πόδας, καὶ χεῖρας, καὶ
 τὰ ἄλλα ὁμοίως εἰδέναι μέρη· οὕτως οὖν καὶ ἐκάστου συγ-
 γράμματος, δεῖ τὰ μέρη πρότερον εἰδέναι ἢ πᾶσα, καὶ
 ποῖα διαίρεσθαι. Εἰδέναι δὲ χρὴ, ὅτι οὐ πανταχὴ τὰυτὰ
 πάντες χρὴ ζητεῖν, ἀλλ' ἐν οἷς τὸ σαφές ἀποκέρυπται·
 πολλάκις σὺν τῷ σκοπῷ σωακρῶνεται καὶ τὸ χρήσιμον·
 ὅιον, ἐν μὲν τῇ πορὶ ἔρανος, ἐν δὲ τῇ πορὶ ψυχῆς, δῆλος καὶ
 ὁ σκοπὸς, καὶ τὸ χρήσιμον, καὶ ἡ ὑπεγράφη. ἐν μέντοι γε τοῖς
 τοιοῖς, εἰδέναι τούτων δῆλον· ἀλλ' οὐδὲ τοῦ σκοποῦ γινώσκον-
 τος, οὐδὲ καὶ τὸ χρήσιμον σωακρῶνεται· σκοπὸς μὲν
 ὅτι αὐτῇ σὺ τοῖς τοιοῖς, τὴν διαλεκτικὴν μέθοδον

ἡμῖν παραδουῖαι· ἐπὶ δὲ ἡ διαλεκτικὴ, ὡς αὐτὸς οὐρίζειται,
 22 μέθοδος ποῦ παντὸς τοῦ προπεθούτος προβλήματος συλ
 22 λογίζεται ἐξ ἐνδόξεων· εἰ δὲ ποῦ παντὸς τοῦ προπεθού
 τος, προτείνονται δὲ ἡμῖν ὁ μόνον τὸ ἀληθὲς, ἀλλὰ καὶ ψευ
 δῆ, ποῖον τὸ χρήσιμον ἐν ταῦτα, τὸ γινώσκειν μέθοδον, διῆς
 καὶ τὰ ψευδῆ συλλογισόμεθα; αὐτὸς οὖν προῖων, τὸ χρήσι
 μον ἡμῖν ἐκκαλύπτει, λέγων τὴν πραγματείαν χρησίμω
 22 ἵνα πρὸς τρία· πρὸς γυμνασίαν· πρὸς τὰς ἐντέλλεις·
 22 πρὸς τὰς κατὰ φιλοσοφίαν ὑποθέσεις· ἐν μὲν τοῖς ταῖς
 κατηγορίαις, καὶ ἐν τῷ ποῦ δὲ μνησθῶ, ἅμα τῷ σκοπῷ, τὸ
 χρήσιμον σαφανεύεται, ὡς ἐξῆς δεῖξομεν· καὶ ταῦτα
 μὲν οὖν ποῦ τῆς ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας πάσης εἰρή
 δω· Εἰπόμεν δὲ καὶ ποῦ τοῦ προκειμένου τῇ κατη
 γοριῶν βιβλίῳ, τίς τε ὁ σκοπός, καὶ τὸ χρήσιμον, καὶ ἡ αἰ
 τία τῆς ὑπογραφῆς, καὶ ἡ ταῖς τῆς ἀναγνώσεως· εἰ γνῶ
 σιον τοῦ φιλοσόφου τὸ βιβλίον· ἢ εἰς τὰ κεφάλαια διῶρε
 σις· ταῦτα γὰρ ὡς εἴρηται, δεῖ προλέγειν ἐκάστης ἀριστοτε
 λικῆς πραγματείας· Τινὲς δὲ ποῦ τοῦ σκοποῦ κα
 τηγοριῶν διωλέχθησαν· καὶ οἱ μὲν, εἰρήκασιν ποῦ φωνῶν
 μόνων εἶναι τὸν σκοπὸν, οἷος ἐγένετο ὁ ἀλέξανδρος, ἐκ τῆς
 ἀριστοτελικῆς ῥησιδίδων πλανηθέντες τῇ λέγοντων·
 22 τῶν λεγομένων τὰ μὲν, κατὰ συμπλοκὴν λέγεται· τὰ
 22 δὲ, ἀντὶ συμπλοκῆς· εἰ δὲ τὰ λεγόμενα φωνῶν, δῆλον ὅτι
 ποῦ φωνῶν αὐτῷ ἐπὶ ὁ σκοπός· Οἱ δὲ ποῦ πραγμάτων
 μόνον οἰσθέντες εἶναι τὸν σκοπὸν, οἷος ἐγένετο ὁ Εὐσέβιος,
 φασὶν ὅτι ποῦ πραγμάτων ποιῶται τῶν διῶρεσιν ὁ φιλό
 22 σοφος, λέγων, τῶν ὄντων, τὰ μὲν, καθ' ὑποκειμένου λέ
 22 γεται· εἰ δὲ τὰ ὄντα φασὶν πραγμάτων εἶναι, ποῦ πραγμά
 των ἄρα αὐτῷ ὁ σκοπός· Οἱ δὲ ποῦ νοημάτων μόνων νο
 μίσαντες διαλέγεται τὸν φιλόσοφον, οἷος ἐγένετο ὁ πορξ

φύριος, φασίν ὅτι ποῦ τ' δέκα γυνῶν εἶναι ὁ λόγος + ταῦτα
 δὲ ὑπὸ τοῖς πολλοῖς θεωροῦνται, καὶ εἰσὶν ὑπεροχὴν, ἅπινά εἰ-
 σιν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ διακρίσει. πορίνοημάτων ἄρα σὺ τούτοις
 τῷ ἀριστοτέλει ὁ λόγος. ἐπλανήθη δὲ καὶ οὗτος, ἐκ τῆς πρὸς
 22 τὸ τέλος λέξεων τοῦ ἀριστοτέλους λέγοντος, ὅτι πέρ μιν
 23 οὐκ ἔστι προτεθέντων γυνῶν, ἱκανὰ τὰ ἐρημένα. γένη δὲ παν-
 ταχοῦ ὁ ἀριστοτέλης τὰ ὑπὸ τοῖς πολλοῖς, καὶ σὺ νοηματικὰ
 λέγει. οἱ ὅτι ἀκριβέστερον λέγοντες, ὡς εἰς καὶ ἰάμβλι-
 χος, φασίν, ὡς οὐκ ἐστὶν πορίνοημάτων μόνων εἶναι αὐτῷ ὁ λό-
 γος, ἀλλ' ἐστὶν πορί φωνῶν μόνων, ἕτερον πορί πραγμάτων μόνων,
 ἀλλ' εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς κατηχερίων, πορί φωνῶν σημαίνουσιν
 πράγματα, διὰ μέσων νοημάτων. ὅτι ὁ οὐκ ἀλλῶς οἱ πρό-
 πτερον διωρίσαντο, μάθοιμεν ἀπ' οὗτω. λέγετωσαν γὰρ οἱ
 πορί πραγμάτων αὐτὸ λέγοντες διαλαμβάνειν. ἐπεὶ δὲ τῶν
 πραγμάτων τὰ μὲν, σὺ ψιλῇ ὑπινούῃ καίται, ὡς κένταυ-
 ρος, καὶ τραμέλαφος, τὰ δὲ ὕφεσώτα, πορί ποίων αὐτῷ ὁ λό-
 γος, δὴ ἵλον ὅτι φήσουσι πορί τῶν ὑφεσώτων. πότερον δὲ σὺ
 νοίαν τούτων, λαβὼν, οὕτως ἡμᾶς διὰ τῶν φωνῶν διδάσκει
 πορί τῶν πάντων δὴ πρὸς συμφήσασιν, ἀδωάτον γὰρ ση-
 μάται ταῖς πράγματα μὴ ὑπὸ φωνῶν, διὰ μέσων νοημά-
 των. ἔκοῦ καὶ πορί πάντων διαλέξει. Λέγετωσαν ὅτι καὶ
 οἱ πορί φωνῶν μόνων, ἢ νοημάτων, μόνων λέγοντες αὐτὸν
 διαλαμβάνειν. ἐπεὶ δὲ αὐτὰ φωναὶ, καὶ τὰ νοήματα, τὰ μὲν
 εἰσι σημαίνουσι πάντων, τὰ δὲ μέχρι τῶν φωνῶν, καὶ τῶν ὑπινού-
 ασι τὸ ἔναι ἔχει, πορί ποίων αὐτὸν φήσετε διαλαμβά-
 νειν; ὁ οὗσι δηλαδὴ, πορί τῶν σημαίνουσιν πράγματα
 ταῖς. πορί γὰρ τῶν ἀσκήμων ἢ φωνῶν, ἢ νοημάτων, οὐδὲ εἰς
 λόγος τοῖς φιλοσόφοις. οὐκοῦν διαλαμβάνων πορί φων-
 ῶν σημαίνουσιν πράγματα, καὶ αὐτῶν ἀπείπει τῶν πραγ-
 μάτων, διὰ μέσων τῶν νοημάτων. καὶ πορί νοημάτων

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

ποιούμενος τὸν λόγον σημαίνοντων πράγματα, διαλί-
 ξεται ποῦ αὐτῶν διὰ φωνῶν τῶν ἐρμηνεύσων τοῖς νοήμα-
 τα· εἰ μὲν γὰρ γυμνασμάτων ἦσαν αἱ ψυχαί, γυμ-
 νοῖς αὖ προσέβαλον ἑαυταῖς τοῖς νοήμασι· νῦν δὲ τοῖς
 σώμασιν ἐγκαθηργμεναί, ἔκ ἄλλως, ἢ διὰ τῶν φωνῶν
 δύνανται σημαίνειν ἀλήθειας τοῖς ἴδια νοήμασι· ἐπεὶ δὲ
 διὰ τῶν πραγμάτων, τὰ μὲν, εἰν ἀπλᾶ· τὰ δὲ, σωθέντες,
 ἀπλοῦ μὲν πρᾶγμα σώκράτης, σωθέντων δὲ, σώκράτης
 ποῦ πατῶν, ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν νοημάτων, καὶ τῶν φωνῶν,
 τὰ μὲν, εἰν ἀπλᾶ, τὰ δὲ, σωθέντα· ἀπλῆ μὲν γὰρ
 φωνή, σώκράτης ἀπλῶς, καὶ νόημα τὸ ποῦ σώκράτους
 ἀπλοῦ· σωθέντος δὲ φωνῆ, ἢ λέγουσα, σώκράτης τρέ-
 χει, καὶ νόημα σωθέντων, ποῦ σώκράτους τρέχοντος, πο-
 ρον, ποῦ τῶν ἀπλῶν ἐνταῦθα διαλαμβάνει πραγμάτων,
 καὶ φωνῶν, ἢ ποῦ τῶν σωθέντων, καὶ λέγομεν ὅτι ποῦ τῶν
 ἀπλῶν· διὸ καὶ τῶν ἀκριβῶς τὸν τῶν κατηγοριῶν σκο-
 πὸν ὀρίζοντες, φάμεν ὅτι διαλαμβάνει ἐνταῦθα ποῦ ἀ-
 πλῶν φωνῶν, σημαίνουσιν ἀπλᾶ πράγματα διὰ μέσων
 ἀπλῶν νοημάτων· ἵνα δὲ σαφέστερον γινώσκται τὸ λεγόμε-
 νον, προσλάβωμεν πινά σωτηλαῶτα ἡμῖν εἰς σαφὴ τῶν
 λεχισομένων περὶ αὐτῶν· Ἐπεὶ γὰρ τῆς φιλοσο-
 φίας, ὡς ἔφαμεν, τὸ μὲν θεωρητικόν, τὸ δὲ, πρακτικόν,
 τοῦ μὲν θεωρητικοῦ, τέλος ἐπὶ τῆς ἀληθείας ἢ γνώσεως, τοῦ
 δὲ πρακτικοῦ, ἢ τοῦ ἀγαθοῦ τῶν εἰς, ἀμφοτέροις δὲ παρφυ-
 σαται τὰ ἐναντία· τῆ μὲν ἀληθείας, τὸ ψεῦδος· τῷ δὲ ἀγα-
 θῷ, τὸ κακόν, ἢ δὲ ἡμετέρα ψυχῇ, ἅτε δὴ ἀτελής οὐσα, αἰ-
 ρῆται πολλάκις, ἀντὶ μὲν τῆς ἀληθείας τὸ ψεῦδος, οἰομέ-
 νη αὐτὸ ἀληθές εἶναι· ἀντὶ δὲ ἀγαθοῦ, τὸ κακόν, οἰομένη αὐ-
 τὸ εἶναι ἀγαθόν· ἐδέησε οὖν τοῖς φιλοσόφοις ὀργανοῦ π-
 νός διακρίνοντος τὴν μὲν ἀλήθειαν, ἀπὸ τοῦ ψεύδους, τὸ

δε ἀγαθόν, ἀπὸ τοῦ κακοῦ. τί δὲ ἐστὶ τοῦτο; ἢ ἀπὸ δέξεως, ὃ
 ἔστι ἀπὸ δέξεως ἀγαθόν, τοῦτο ἐξ ἀνάγκης ἀγαθόν ἐστὶ.
 καὶ ὁ αὖ ἀπὸ δέξεως κακόν, τοῦτο ἀναγκάως κακόν ἐστιν.
 ὁμοίως καὶ τὸ ἀληθές, καὶ τὸ ψεύδους. ὃν ἔστι τρόπον ὁ τίς
 τῶν κακόνι, καὶ ὁ οἰκοδόμος τῇ καθέστῃ πρὸς διάκρι-
 σιν τῇ ὀρθῶν, καὶ μὴ τοιούτων χράνται, οὕτω καὶ ὁ φιλό-
 σοφος τῇ ἀποδείξει κέχρηται πρὸς διάκρισιν τῇ ἀληθείας,
 καὶ τοῦ ψεύδους, καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ τοῦ κακοῦ. ἢ ὁ ἀπόδειξις,
 συλλογισμός ἐστιν ὑψημονικός. ὑπὲρ πλεον ἔστι τοῦ ὑψημοῦ
 νικίου συλλογισμοῦ, ὁ ἀπλῶς συλλογισμός. τῷ ἔστι ἀπλῶς
 συλλογισμῷ προσελθούσα ὕλη ἀπίαιτος, καὶ ἀρραγῆς ἀεί-
 κατὰ τὰ αὐτὰ, καὶ ἀσάτωρ ἔχουσα, τὸν ἀποδείκτον ποιῆ-
 συλλογισμόν. ἀλλ' ἐπὶ δὴ τὸ οὐκ ἠδυνάτο διδόναι ποῦ αὖ
 ποδείξεως, μὴ πρότερον διδόναι τί ἐστιν ἀπλῶς συλλογισ-
 μός, ὥς ποῦ οὐδὲ γράφειν τίς τὸν ὀρθόν, ἢ τὸ κλιτὸν δυνάτο
 τύπον, μὴ πρότερον ἀπλῶς γράφειν μαθόν; ἢ δὲ ἀπλῶς
 συλλογισμόν πάλιν, αἰδοῦ τῇ προτάσεων, αἰδυνάτον ὡς
 παραδιδόναι, ἐκ ἔστι τούτων συλλογισμὸς σύγκειται, συλ-
 λογική τις ὡς πλεονάν λόγων, ὥς καὶ τὸ ὄνομα δηλοῖ, τὰς ὅ-
 προτάσεις αἰδοῦ τὸ ὀνομάτων, καὶ τὸ ῥημάτων, ἐκ ἔστι τούτων
 σύγκειται, τὰς ὅ ὀνόματα, καὶ τὰ ῥήματα, αἰδοῦ τὸ ἀπλῶν φῶ-
 νῶν, καὶ ἔστι τὸ ὄνομα, καὶ τὸ ῥῆμα, φωνὴ ἐστὶ σημαντική, ἐκ ὅ-
 τως πρότερον ποῦ τὸ ἀπλῶν διαλαμβάνει φωνῶν. Καθό-
 λος ἔστι, τὸ μὲν θεωρίαν τὸ τέλος, γίνεσθαι ἀρχὴν τὴν πράξεως. ἔμ-
 παλιν ὅ, τὴν πράξεως τὸ τέλος, ἀρχὴν τὴν θεωρίαν. ὅτι οἱ οἰ-
 κός οἱ οἰκονομῶν οἰκόν, λέγει καθ' αὐτὸν, ἐπετάγη οἰκὸν πο-
 ῆσαι. ὅπερ ἐστὶ σκέπασμα κωλυτικὸν ὁμβρῶν, καὶ καυμῶ-
 των. τοῦτο ὅ ἐκ αὐτοῦ γίνετο, μὴ γινομένης ὀροφῆς. ἐν τῇ δὲ
 ἐν ἀρχῇ τὴν θεωρίαν. βροβαίνων δὲ φησιν, ἀλλὰ τὸ ἐκ
 αὐτοῦ γίνετο, μὴ γινομένων τοίχων. ὅτι ὅ ἐκ αὐτοῦ γίνετο, μὴ

ὑποβληθέντων θεμελίων. οἱ δὲ θεμέλιοι οὐκ ἀν' βληθέντες,
 μὴ ὀρυχθήσῃς τῆς γῆς. ἐνταῦθα κατέληξεν ἡ θεωρία, ἐν
 πεῦθεν οὖν ἀρχεται ἡ πράξις. πρότερον γὰρ ὀρύθη τὴν
 γῆν. εἴθ' οὕτω βάλλει τὸν θεμέλιον. εἶτα ἐκείρη τοίχους.
 καὶ ὕστερον ὑπὸ πύθῃσι τὴν ὀρυφίαν, ἢ τίς ἐστὶ τέλος τῆς πράξε-
 ως. ἡ δ' ἀρχὴ τῆς πράξεως, τέλος τῆς θεωρίας. Οὐ-
 τως οὖν καὶ ὁ φιλόσοφος ποιεῖ. βουλόμενος γὰρ ποιῆσαι
 ἀπόδειξιν, φησὶ πρὸς ἑαυτὸν, βούλομαι ποῦ ἀποδείξαι
 εἰπεῖν. ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀπόδειξις συλλογισμός ἐστιν ὑψηλὸς
 νικῶς, ἀδυνάτον εἰπεῖν ποῦ τούτου, τὸν μὴ πρότερον εἰπὼν
 ταί ἢ ἐπὶ συλλογισμόν. τὸν δὲ ἀπλῶς συλλογισμόν, ὃν ἂν
 μάθοιμεν, μὴ μαθόντες τί ἐστι πρότασις. λόγοι μὲν γάρ
 πνέες ἔστιν αἱ προτάσεις. τῇ δὲ τοιούτων λόγων, συλλογῇ
 ἐστὶν ὁ συλλογισμός. ὥστε ἀνδρὶ τοῦ γινῶναι τὰς προτά-
 σεις, ἀδυνάτον μαθεῖν τὸν συλλογισμόν. ἐκ γὰρ τούτων
 σύγκηται. ἀλλ' οὐδὲ τὴν πρότασιν ἀνδρὶ τῇ ὀνομάτων, καὶ
 τῇ ῥημάτων, ἐξ ὧν σωζέσκηκε πᾶς λόγος. τὰς ὀνομάματα,
 καὶ ῥήματα, ἀνδρὶ τῇ ἀπλῶν φωνῶν. ἕκαστον γὰρ τούτων
 φωνὴ ἐστὶ σημασιτική. δεῖ οὖν πρότερον ποῦ τῇ ἀπλῶν
 φωνῶν εἰπεῖν. ἐνταῦθα οὖν ἡ θεωρία κατέληξε, καὶ γίνε-
 ται τοῦτο τῆς πράξεως ἀρχή. Πρότερον γὰρ διαλέγει-
 ται ποῦ τῇ ἀπλῶν φωνῶν, ἐν ταῖς κατηγορίαις. εἴθ' οὕ-
 τω ποῦ ὀνομάτων, καὶ ῥημάτων, καὶ προτάσεων, ἐν τῷ πε-
 ς ὀρμίνεσθαι. εἶτα ποῦ τοῦ ἀπλῶς συλλογισμοῦ, ἐν τοῖς
 προτέροις ἀναλυτικοῖς. εἴθ' οὕτω ποῦ ἀποδείξεως, ἐν
 τοῖς ὑστεροῖς ἀναλυτικοῖς. ἐνταῦθα οὖν τὸ τέλος τῆς πρά-
 ξεως, ὅπου ἡ ἀρχὴ τῆς θεωρίας. εἰκότως τοίνυν ἐνταῦ-
 θα πρῶτον ποῦ ἀπλῶν φωνῶν διαλαμβάνεται. οἱ γὰρ ἀν-
 θρώποι κοινῇ σωελθόντες, ἔθεντο πρὸς ἀλλήλους ἕκαστον
 πράγμα πρὸς ἑαυτὸν ὄνομα, τούτου μόνου φροντίσαντες, τοῦ

διὰ τῶν φωνῶν σημαίνην ἀλλήλοις τὰ πράγματα· μὴ μὲν
 τοιγεῖν, τί μὲν ἐστὶν ὄνομα, τί δὲ ῥῆμα· ποῦ τούτων ἐν
 διαλέγεται ἐν ταῖς κατηγορίαις· ἀλλ' ἐπεὶ οὐ ποῦ ἀσώ-
 μων φωνῶν διαλέγεται· οὐδεὶς γὰρ τούτων λόγος τοῖς φι-
 λосоφοῖς, δῆλον ὅτι ποῦ φωνῶν σημαίνουσιν νοήματα·
 ἀνάγκη γὰρ ὅτι τοῦ πράγματος, εἶναι καὶ τούτου τὸ ὄνο-
 μα, καὶ πρὸ τούτου τὴν σύννοιαν, ὡς ἔχομεν τοῦ πράγμα-
 τος· οἷον, τοῦ σωκράτους ἐστὶν ὄνομα, ἡ φωνὴ σωκράτους·
 τὸ δὲ πρᾶγμα, αὐτοῦ ὁ σωκράτης· ἡ δὲ σύννοια, ὡς ἔχομεν
 ἐν τῇ ψυχῇ, ἡ ποῦ τοῦ σωκράτους γνώσις· σκοπὸς οὖν
 τῷ ἀριστοτέλει εἶπεν ποῦ ἀπλῶν φωνῶν σημαίνουσιν ἀ-
 πλά πράγματα διὰ μέσων ἀπλῶν νοημάτων καὶ ταῦτα
 μὲν, ποῦ τοῦ σκοποῦ· ὅτι δὲ χρησίμῳ ἐστὶ τὸ βιβλίον
 εἰς τε τὸ θεωρητικὸν τῆς φιλοσοφίας μέρος, καὶ τὸ πρακτι-
 κόν, ἐκ τῶν προσηρμένων δῆλον, εἴπορ καὶ τὴν ἀπόδειξιν,
 ὡς ἐδείξαμεν, ἀνδρὶ τῶν ἀπλῶν φωνῶν οὐκ ἐστὶ γνώσις· καὶ
 ὅτι ποῦ τῶν κοινοτήτων διαλαμβάνει, εἰς ἃ τὰ ὄντα πάν-
 τα διαίρεται· ἡ δὲ αἰτία τῆς ὑπογραφῆς, ἐπὶ τῷ αὐτῷ·
 κατηγορία ὑπογράφεται τὸ βιβλίον, ἔχῃ ὅτι ποῦ τῶν κα-
 τηγοριῶν τῶν ἐν τοῖς δικασηρίοις διαλαμβάνει, οὐ γὰρ
 πρόκειται αὐτῷ ῥητορικόν, ἀλλ' ὥς πορ καὶ ἐν ταῖς εἰσαγω-
 γαῖς ἐμάθομεν, διπλὴν τῶν γενῶν ἐστὶν ἡ διαφορὰ· τὰ μὲν,
 γὰρ ἐπὶ γενικώτατα, καὶ μόνως γένη· τὰ δὲ, ὑπὸ ἀλλοῦ, ἃ
 καὶ εἶδη, καὶ γένη λέγεται· εἶδη μὲν τῶν πρὸ αὐτῶν· γένη
 δὲ, τῶν μετ' αὐτά· καὶ τὰ μὲν γενικώτατα, μόνως κατη-
 γοροῦται· τὰ δὲ ὑπὸ ἀλλοῦ, ὑπόκεινται μὲν τοῖς πρὸ αὐ-
 τῶν, κατηγοροῦται δὲ τῶν μετ' αὐτά· διαλέγεται δὲ ἐν
 ταῦτα ποῦ τῶν δέκα γενικώτατων γενῶν, ἃ μόνως κατη-
 γοροῦται, οὐδέποτε δὲ ὑπόκεινται· διὰ τοῦτο οὖν ἐπεγρά-
 φε τὸ βιβλίον, κατηγορία, ὥσπερ ἡ ἐλεγε, ποῦ τῶν γενῶν

τῶν μόνως κατηγορουμένων. Ἡ δὲ τάξις τῆς ἀναγνώ-
 σεως δὴλη ἐκ τοῦ σκοποῦ. ἐπεὶ δὲ ὡς ἔφαμεν, ἡς
 τοῦτο κατέληξεν ἡ θεωρία, ἐν τούτῳ ἀρκούν τῆς πρά-
 ξεως, καὶ ὅτι δὲ τὰ ἀπλούς ὁρα προημεῖσθαι τῶν σωθέντων.
 ἀπλούς ὁρα δὲ ἡ πόξι τῶν δέκα κατηγοριῶν διδασκαλία,
 εἴ πορ ὡς ἔρηται, διαλαμβανῆ πόξι ἀπλῶν φωνῶν ση-
 μαινουσῶν ἀπλᾶ πράγματα, διὰ μέσων ἀπλῶν νοημά-
 των. Ὅτι δὲ γήσιον τοῦ φιλοσόφου τὸ βιβλίον, πάν-
 τες μαρτυροῦσι. δηλοῖ δὲ καὶ ἡ φράσις, καὶ τὸ τὸν φιλό-
 σοφον ἐν ἄλλαις πραγματείαις μεμνηῖσθαι τοῦ συγγραμμά-
 τος. δύο δὲ ὡς ἔρηται βιβλίων κατηγοριῶν διδρθεῖντων,
 σχεδὸν παρὰ πλησίον κατὰ πάντα, καὶ κατ' αὐτὸ τὸ περ-
 οῖμιον, ἐπὶ τῷ τοῦ ἑτέρου ἡ ἀρχή. Τῶν ὄντων, τὰ μὲν,
 55 ὁμώνυμά ἐστ, τὰ δὲ, σωώνυμα. ἢ περ σχεδὸν ἡ αὐτὴ ἐπὶ
 60 τῷ προκειμένῳ βιβλίῳ, ἐκρίθη τὸν το γήσιον ἔναι τοῦ φι-
 λосоφου τὸ βιβλίον ὑπὸ πάντων ἐξηγητῶν. Ἡ δὲ εἰς
 τὰ κεφάλαια τοῦ βιβλίου διαίρεσις, τριχῇ διήρηται. ἡς
 τὰ πρὸ τῆς κατηγοριῶν, εἰς τὰς κατηγορίας, ἡς τὰ μετὰ
 τὰς κατηγορίας, καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ τμήματι, διδά-
 σκει τὰ χρήσιμα πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς κατηγοριῶν.
 ὡς πορ ὡς εἰώθασιν οἱ κωμῆσαι τὰ χρήσιμα πρὸς τὴν δι-
 δασκαλίαν τῶν θεωρημάτων προδιδάσκων, τί ἐπὶ σημῆον,
 τί γραμμῇ, τί κύκλος, ἵνα μὴ ἀναγκάζονται μετὰ ξὺ τῆς
 διδασκαλίας, ἢ ξένοις ὀνόμασι κεχρηῖσθαι, ἢ διδασκόντες
 πὶ πόξι αὐτῶν ἐκ τρέπεσθαι, καὶ διακόπῃ τὴν σωέχσαν
 τῶν προκειμένων: οὕτω καὶ ὁ φιλόσοφος ἐνταῦθα, ἐπεὶ δὲ
 ἔμελλεν ἐν τῇ τῆς κατηγοριῶν διδασκαλίᾳ μνημονεύειν
 λέξεων πνῶν, ἢ φωνῶν ἡμῖν ἀγνώστων, διὰ τοῦτο πόξι αὐ-
 τῶν προδιδάσκει, ἵνα μὴ δόξη τὸν λόγον παρεῖναι. ἐν
 δὲ τῷ δευτέρῳ τμήματι, πόξι αὐτῶν τῶν κατηγοριῶν δι-

διδάσκει. ὁ δὲ τῷ τρίτῳ πάλιν, περί τινων διαλαμβάνει
 νη φωνῶν, ὧν ἐμνήσθη ἐν τῇ τῇ κατηγορίᾳ διδασκαλίᾳ.
 οἶον, τοῦ ἅμα. τοῦ προτέρου. τὸ ἔχειν. Καὶ διὰ ποίαν
 αἰτίαν οὐχ ἅμα πάντα πρὸ τῇ κατηγορίᾳ ἐδίδαξε;
 φασὲν ὅτι τῇ φωνῶν τούτων, αἰμίν, ἥσι πᾶσιν ἀγνώ-
 σοι. οἶον, τὸ ὁμώνυμον. τὸ σωώνυμον. οὐδεμίαν γὰρ τοῦ
 τῶν ἐννοίαν ἔχει ὁ πολὺς ἀνθρώπος. τὰ δὲ, γνώριμα μὲν
 ἐκ τῆς σωηθείας, ἀλλ' ὁμῶς πρὸς διόμωνα διασθνήσεως.
 οἶον, τὸ ἅμα, καὶ τὸ πρότερον. τὰ οὖν παντάπασιν ἀγνώ-
 στα, πρὸ τῆς τῇ κατηγορίᾳ διδασκαλίας ἀναγκαίως
 προέταξεν. ἐπειδὴ ἐκείνων ἀγνωσμένων, ἐφιστάνειν οὐκ ἐ-
 μέλλομεν τοῖς λεγομένοις πρὸ τῇ κατηγορίᾳ. χρήται
 γὰρ αὐτοῖς ἕως τῶν τῇ κατηγορίᾳ διδασκαλίας. τὰ δὲ λοι-
 πὰ, λέγω δὴ τὰ ἀδιασθνήτως ἡμῖν ἐγνώσμενα, μετὰ
 τὰς κατηγορίας διδασκῇ, ἵνα μὴ μακρὸν ποιήσῃ τὸ προ-
 οἶμιον, καὶ τὸ πάρεργον τοῦ ἔργου μακρότερον. ἐφουρε-
 θη δὲ ἡ κατὰ τὰ μέρη διαιρέσις, πρὸς σαφήνειαν τοῦ συγ-
 γράμματος. μαθόντες γὰρ πόσα ἐκ τῶν τοῦ βιβλίου κε-
 φάλαια, καὶ πρὸ τίνων διαλέγεται, ῥᾶσκα τοῖς λεγομένοις
 παρακολουθήσομεν. καὶ οὐ συγκεχυμένως, καὶ ἀδιασ-
 θνήτως, ταῦτα δεξιόμεθα.

- » ὁμώνυμα λέγεται, ὧν ὄνομα μόνον κοινόν, ὃ δὲ κατὰ
 » τὸν ὄνομα λόγος τῆς οὐσίας, ἕτερος, οἶον ζῶν, ὃ, τε ἀνθρώ-
 » πος, καὶ τὸ γεγραμμένον. τούτων γὰρ ὄνομα μόνον, κοι-
 » νόν, ὃ δὲ κατὰ τοῦ ὄνομα λόγος τῆς οὐσίας, ἕτερος. ἐὰν γὰρ
 » ἀποδιδῶ τις, τί ἐπὶ αὐτῶν ἐκαστέρῳ τὸ ζῶν εἶναι, ἴδιον
 » ἐκαστέρου λόγον ἀποδώσῃ.

Αἱ ψυχὰς αἰνέται γυμναί μεν οὔσαι τῇ σώμα-
 τῶν, ἡ δ' αὖτε δι' αὐτῶν τῇ νοημάτων σημαίνειν ἀλήθ-
 λους τὰ πράγματα. ἐπειδὴ δὲ σώμασι σωδένεται,

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

δι' κίων νέφους ποδὶ καλύπτουσιν αὐτῶν τὸ νοσθόν, ἔδε ἤθησαν
τῇ ὀνομάτῳ, δι' ὧν σημαίνουσιν ἀλλήλοις τὰ πράγματα
τα· ἴσθον τοίνυν ὅτι σημαίνουσιν ἀλλήλοις τὰ πράγματα,
ἢ διὰ τῇ ὀνομάτῳ, ἢ διὰ τῇ ὀρισμῶν· οἷον τὸν
ἀνθρώπον σημαίνουσιν, καὶ διὰ τῆς ἀνθρώπου φύνης, καὶ
διὰ τοῦ ὀρισμοῦ τοῦ λέγοντος, ζῶν λογικόν, θνητόν· ἀλλ'
ὅταν μὴ διὰ τῆς ἀνθρώπου φύνης σημαίνουσιν τὸν ἀν-
θρώπον, ἀλλ' αὐτοῦ τὴν φύσιν δηλοῦμεν· ὅταν δὲ διὰ
τοῦ ὀρισμοῦ, τὰ κατὰ μέρος προσόντα τῷ ἀνθρώπῳ
θεωροῦμεν· Τῶν οὖν πραγμάτων, τὰ μὲν κοινῶς
εἰ ἀλλήλοις κατὰ τοῦτομα, διαφέρει δὲ κατὰ τὸν ὀρισ-
μόν, καὶ καλεῖται ὁμώνυμα· τὰ δὲ, κοινῶς μὴ κατὰ
τὸν ὀρισμόν, διαφέρει δὲ κατὰ τοῦτομα, ἀ καλεῖται πο-
λυώνυμα· τὰ δὲ, κατὰ τὸ ὄνομα, καὶ τὸν ὀρισμόν κοι-
νῶν, ἀ καλεῖται σιμώνυμα· τὰ δὲ, κατὰ τὸν ὀρισμόν,
καὶ τὸ ὄνομα, διαφέρει, ἀ καλεῖται ἐτερόνυμα· Εἰ δὲ
ναὶ δὲ χρῆ, ὅτι ἄλλο ἐστὶν ἔτερον, καὶ ἄλλο ἐτερόνυμον· ἐπε-
ρῶνυμα μὲν ἔστι, τὰ ποδὶ οὐ, καὶ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον θεω-
ροῦμεν, καὶ πράγματα, διαφέρει δὲ μετέχοντα ὀνόματα·
οἷον, τὸ τῆς κλίμακος, καὶ ἡ ἀνάβασις, καὶ ἡ κατήβασις·
καὶ ἄλλως μὴ ὀρίζεται ἡ ἀνάβασις, ἄλλως δὲ ἡ κατήβασις·
καὶ τὰ μὴ ὀνόματα, διαφέρει· ἀνάβασις γάρ, καὶ
κατήβασις· ταῦτ' οὖν ἰδίως ἐτερόνυμα καλοῦσιν·
ἐπερὰ δὲ, τὰ κατὰ πάντα ἄλλα, καὶ κατὰ τὸ ὑποκείμενον,
καὶ κατὰ τὸ ὄνομα· οἷον, ἀνθρώπος, καὶ ἵππος· Περὶ
δὲ τῇ ὁμώνυμων μόνων, καὶ σιμώνων, ποιῆται τὸ δι-
δασκαλία· διότι αὐτῶν μόνων ἐστὶ τῇ κατηγορίᾳ δι-
δασκαλία χρῆ, ζήλων καὶ τούτῳ τὸν μετρίκῳ δι-
δασκαλία· εἰδῶσι γάρ, καὶ κῆνοι ποδὶ μόνων προλαμβά-
νουν τὸ συμβαλλομένων αὐτοῖς, οὐ τῷ προκειμένῳ βιβλίῳ,

ἢ θεωρήματα. ἢ καὶ ἄλλως σωτομίας ἀεὶ ὄντων, διὰ τῶν
των καὶ ποῦ τῶν λοιπῶν ἡμᾶς δυνάμει διδάσκει. τῶν
ᾧ γνωσθέντων, γνώριμα ἔσται καὶ τὰ λοιπὰ, ὡς ἀντικείμε-
να. τῶν ᾧ ἀντικειμένων, ἡ αὐτὴ ἐστὶν ὑπόθεσις. ὁ ᾧ εἰς
δυνάμει ἐστὶν ὁμώνυμον, ἔσεται καὶ τὸ τούτου ἀντικείμενον.
λέγω δὴ, τὸ πολυώνυμον. ἢ ᾧ ὁμώνυμόν ἐστι τὸ κοινόν
νοῦν μὴ τῷ ὀνόματι, τῷ δὲ πράγματι διαφέρειν ὡς μὲν ὁ,
τε βελάχιος, καὶ ὁ γηλνῆς, πολυώνυμον ἄρα ἐστὶ τὸ τούτων
ἀντικείμενον, τὸ τῷ πράγματι μεν ταυτὸν, διαφέρειν δὲ
τῷ ὀνόματι, ὡς ἄρ, ξίφος, πᾶσι. Τινὲς δὲ φασιν, ὅτι
διὰ τοῦτο τῶν πολυώνυμων οὐκ ἐμνήσθη, ἐπειδὴ τὰ ὁμώνυ-
μα, κατὰ μὲν τὸ ὄνομα ταυτὰ διρίσκονται, κατὰ δὲ τὸ
ὄρισμόν, διαφέρουσι. τὰ δὲ πολυώνυμα, τοῦ ἀντίον. ὁ
οὖν φιλόσοφος ὡς ποῦ πράγματων διαλεξιμότητος, κατε-
φρόνησε τῶν ὀνομάτων. τὸ ᾧ ταῦτα ζητεῖν, γραμματικῶς
κοῖς πρέπει. καὶ ἄλλως. ὁ ποῦ ἢ δὴ ἔπον, ποῦ μόνων τῶν
χρησιμούντων αὐτῷ ἢς τὴν κατηγορίαν διδασκαλίαν,
διὰ λαμβάνειν. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἢ δυνάμει ἐστὶ σωτὴ
νυμῶν, ὅτι τὸ καὶ τῷ ὄρισμῳ, καὶ τῷ ὀνόματι κοινόνον, ὡς
ἀνθρώπος σωκράτης τὸ, καὶ πλάτων, οὗτος καὶ τί ἐστιν ἔτε-
ρόνυμον ἔσεται. ὅτι τὸ καὶ τῷ ὀνόματι, καὶ τῷ πράγματι
διαφέρειν, ὡς ἡ ἀνάβασις, καὶ ἡ κατὰ βασις. καὶ ᾧ καὶ τῷ
ὀνόματι, καὶ τῷ πράγματι διαφέρειν, ἢ καὶ τὸ ὑποκείμενον
ἀμφοτέρω τοῖς πράγμασι, τὸ αὐτὸ ἐστὶν. ὡς ᾧ ἄλλο
τί ἐστι τὸ εἶναι σίτω, καὶ ἄλλο τὸ εἶναι σῶμα, ἢ καρπῶ,
οὕτως ἄλλο τί ἐστι τὸ εἶναι κλίμακ, καὶ ἄλλο τὸ ἀνάβασιν
εἶναι, ἢ κατὰ βᾶσιν. πρὸς ᾧ ἔστω τῆς ποῦ τὴν κλί-
μακα ἐνδείξας, ταῦτα ἐστὶν ὀνόματα δηλωτικά. Προέ-
ταξε δὲ ὁ ἀριστοτέλης ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τὰ ὁμώνυμα, ἐ-
πειδὴ ποῦ ἀπλούς εἰσι, καθ' ὃν μόνον κοινόνον αὐτοὶ τὸ

ὄνομα, καὶ ὅτι φύσει πρότερά ἐστι τὰ ὁμώνυμα τῶν σωτῶν
 νύμων. τὸ γὰρ ὄν, τῶν κατηγοριῶν ὁμώνυμῶς κατηγορεῖ-
 ται, καὶ οὐ σωτῶν ὁμώνυμῶς. οὐκ ἂν δὲ γένοιτο ὁμώνυμων, εἰ μὴ
 πάντα ταῦτα σωτέλθωσι. ταυτότης ὀνόματος. ταυτό-
 της τόνου. ταυτότης γένους. ταυτότης πῶσις. ταυτό-
 της πνδύματος. ταυτότης καταλήξεως. εἰ ἂν γὰρ ἄλ-
 λο, καὶ ἄλλο ὄνομα ἢ, δὴλον ὅτι οὐκ ἔστιν ὁμώνυμον. εἰ δὲ
 τὸ αὐτὸ ὄνομα μὲν ἢ, τόνος δὲ διάφορος, οὐ δὲ τοῦτο ὁμό-
 νυμον. οἶον, ἄργος, καὶ ἀργός. τὸ μὲν γὰρ παροξύτονον
 ἔστι, καὶ σημαίνει κωῖα. τὸ δὲ, ὀξύτονον, καὶ σημαίνει τὸν αἰ-
 μελῆ. καὶ εἰ μὲν ἀρσενικὸν ἦν, σημαίνει ὡς εἶπον, ἢ τὸν
 κωῖα τοῦ ὀδυνάεως, ἢ ὄνομα ἥρωος. εἰ δὲ οὐδέτερον, σημαί-
 νει ὄνομα πόλεως. ὁμοίως βίος, καὶ βίος. βίος μὲν γὰρ βε-
 ρυτόνως, ἢ ζώνη. βίος δὲ ὀξύτόνως, τὸ πῆξον. καὶ πάλιν,
 εἰ ἂν ταῦτα μὲν ἢ, πῶσις δὲ μὴ ἢ ἡ αὐτὴ, οὐ ποιεῖ ὁμώνυ-
 μον. οἶον, ὁ ἐλάτης, καὶ τῆς ἐλάτης. τὸ μὲν γὰρ δύθεισ
 ἔστι, καὶ σημαίνει ὠϊόσχον, ἢ ἄλλον πνὸς ἐλαύνοντα. τὸ δὲ, καὶ
 θηλικὸν γένος, ἐκένου ἀρσενικοῦ ὄντος, καὶ γυνικῆς πῶ-
 σις. ἢ ἐλάτη γὰρ τῆς ἐλάτης. καὶ ἐστὶ δένδρου ὄνομα.
 δέον δὲ καὶ πνδύμα τὸ αὐτὸ ἔχειν. εἰ γὰρ διάφορον ἦν τὸ
 πνδύμα, οὐκ ἔστι ὁμώνυμον, οἶον ὑπὸ τοῦ ὄιος. σημαίνει καὶ
 τὸ ὁποῖος, σημαίνει καὶ τὸ μόνον. καὶ τὸ μὲν διασωῖται,
 τὸ ὁποῖος. φιλοῦται δὲ, τὸ μόνος. χρεία δὲ καὶ τῆς αὐ-
 τῆς καταλήξεως. σαφές δὲ οἶμαι τοῦτο. τὸ γὰρ ἐλάτης,
 καὶ ἢ ἐλάτη, καταλήξει διάφοροντα, οὐκ ἔστιν ὁμώνυμα.
 ζητοῦσι δὲ πνδύμα διά τί μὴ εἶπεν ὁμώνυμον, ἀλλὰ ὁμό-
 νυμα. φησὶ γὰρ ὅτι τὸ ὁμώνυμον οὐκ ἔστιν ἑν. οὐ γὰρ λέ-
 γεται αὐτὸ ἑαυτῷ, τί ἔστιν ὁμώνυμον, ἀλλὰ πλῆθον. ἄλλο
 γὰρ ἄλλω ἔστιν ὁμώνυμον. ἐπεὶ βούλει μὲν ὄνομα, πολλὰ
 δὲ πράγματα δηλοῖ, διὰ τοῦτο πληθυντικῶς ἔρηται.

Ἀποροῦσι δὲ πάλιν, τί δὴ ποτε εἶπε λέγεται, καὶ μὴ λέγονται. Φαμὲν ὅτι ἐπειδὴ τὰ ὁμώνυμα, εἰ καὶ πολλὰ εἰσιν, ἀλλ' ὁμῶς καθ' ὁμώνυμα, εἰ ὑπάρχουσιν, εἰ γὰρ τὸ κατὰ πολλῶν κατηγορούμενον ὄνομα, διὰ τοῦτο εἰλικῶς εἶπε, λέγεται. πληρωτικὸν γὰρ τὸ λέγονται. ἄλλως τε. ἔθος ἔλλασιν ὑπὸ τῇ οὐδὲ τρίτῳ ὀνομάτων τῷ εἰλικῶς ἀριθμῷ, ἀντὶ πληρωτικῷ κεχρησθαι ὑπὸ τῇ τρίτῳ προσώπων. οἷον, τρέχει τὰ παιδία. ἐσφαλται τὰ βιβλία. ἐκ ἐβλάησε τὰ δένδρα. τῷ δὲ αἰτίᾳ γραμματικοὶ λέγουσιν. οὕτω κατὰ αὐτὰ τῇ πληρωτικῇ δυνάμει, λέγω δὴ τῇ ὁμώνυμῳ, εἰκὼν ῥῆμα ἐπηγέχθη τὸ λέγεται. Ἰσέον δὲ ὅτι, τρεῖς ταῦτα ἔσιν ἀλλήλων διαφόροντα, ὁμώνυμα, ὁμώνυμία, ὁμώνυμός. ὁμώνυμα μὲν ἔσιν, αὐτὰ τὰ πράγματα. ὁμώνυμία δὲ, ἡ χάρις αὐτῇ, καθ' ἣν τῷ ὀνόματι κεκοινωνήκασι. ὁμώνυμός δὲ, αὐτῇ κατηχεῖα, ἣν κατὰ πραγμάτων ἔσιν. Ἰσέον δὲ ὅτι οὐθὺς ἐκ προσιμίων τὸν σκοπὸν τοῦ βιβλίου ἀνέκηρεξε. φησὶ γὰρ, ὁμώνυμα λέγεται. τὸ μὲν εἰπεῖν, ὁμώνυμα, σημαίνει τὰ πράγματα. τὸ δὲ λέγεται, τοὺς φωνάς. θεωρεῖται δὲ ἐξ ἡμῶν τὰ πράγματα, διὰ μέσων νοημάτων. τῷ γὰρ τῇ ὁμώνυμων διδασκαλίᾳ, δι' ὁμώνυμων φωνῶν ἐποίησατο. καὶ γὰρ αὐτὸ τὸ ὁμώνυμον, ὁμώνυμόν ἐστι. πολλαχῶς γὰρ λέγεται. τῇ γὰρ ὁμώνυμων, τὰ μὲν, ἐκ τύχης ἐστὶ. τὰ δὲ, ἐκ διανοίας. ἐκ τύχης μὲν ὥς ὅταν εἰς διαφοροῖς, τοποῖς τύχῃ σίπινθι, τὸ αὐτὸ ἔχοντες ὄνομα. ὥς ἀλέξανδρος, ὁ πάρις· καὶ ἀλέξανδρος, ὁ μακεδών. ἐκ διανοίας δὲ, ὥς τὸ δόξαίπινά εἰπεῖν τοῖς δέλοις ὄνομα οἷον ἔτυχε. τὰ δὲ, κατὰ προαίρεσιν, καὶ διάνοιαν. καὶ τῶν τὰ μὲν, κατὰ μνήμην. ὥς ὅταν τις τὸ ἴδιον ὄν, ὄνομα τῷ προγόνῳ καλέσῃ. τὰ δὲ, κατ' ἐλπίδα, ὥς ὅταν τις τὸν ἴδιον ὄν προσδοκῶν

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο' Υ

ἔσεται φιλόσοφον, καλέσῃ πλάτωνα. καὶ πολλὰ κτείστω
 τρέχῃ τὸ κατὰ μνήμην, τῷ κατ' ἐλπίδα, ὡς ὅταν τοιοῦ
 τον ὑπ' ἡμέραν μεταχειρισάμενος ὁ πάππος διδῇ.
 τὰ δὲ κατὰ ἀναλογίαν, ὡς ὅταν πνὸς ἀναλογία καλέ
 σῶμεν τὸ ὄιον, πῶς δα κλίνης, καὶ κορυφῶν ὄρους. ὃν ὅ
 ἔχει λόγον πρὸς τὸ ἀνθρώπον ὁ πούς, τοῦτον καὶ πρὸς τὴν κλί
 νην, ὁ τὴν κλίνης πούς. τὰ δὲ, ἅφ' ἑνός, ὡς ὅταν ἀπὸ πινος
 ὡρμημένοι, καλέσῶμεν προσηγορίᾳ τῇ ἐκείνου, ἅπαντα
 τὰ ἐξ αὐτοῦ. ὡς πόρ' ἱατρικὸν βιβλίον, καὶ ἱατρικὸν φάρμα
 κον. τὰ ὅ, πρὸς ἑνός, ὡς ὅταν ἀφορῶντες πρὸς τι μέλλον τέ
 λος, ἰσομάσῶμεν αὐτὰ πρὸς ἐκείνο, ὡς ὑγιανὸν γυμνάσιον.
 διαφέρει δὲ τοῦ ἀφ' ἑνός. ὅπ' ἐκείνα μὲν, ἀπὸ πινος ἀρχῆς
 λέγεται. ταῦτα δὲ, πρὸς τι τέλος ὁρᾷ. τὰ δὲ ἀφ' ἑνός, τὰ
 μὲν, ὡς ἀπὸ παρὰδεγματοῦ αἰτίου λέγονται, ὡς ὅ ἐν
 τῇ εἰκόνι ἀνθρώπου, ἀπὸ πινος ἀληθινοῦ ἀνθρώπου. τὰ
 δὲ, ὡς ἀπὸ ποικιλικού, ὡς τὸ ἱατρικὸν σμιλίον. Ζήτη
 σίον δὲ ἐν ταῦθα κατὰ ποῖον σημαίνονμενον τῇ ὁμώνυμον
 ὁ ἀριστοτέλης τὴν τῇ ὁμώνυμον διδασκαλίαν ποιεῖται;
 φάμεν οὖν ὅπ', ὡς τὸ ἀφ' ἑνός. ἀπὸ ὅς τοῦ ἀληθινοῦ ἀνθρώ
 που, ὁ γεγραμμένος ὠνόμαται. Τινὲς δὲ ἐξητήσαν, διὰ
 τί μὴ τῷ κατὰ ἀναλογίαν ἐχρῆσαστο, ὅπ' καὶ ἄμεινον ἦναι
 δοκεῖ; καὶ φάμεν ὅπ', τὸ ἀναλογικὸν ἐν τέτρασι τούτοις
 συνθεῖται. λέγομεν ὅς ἡ τύχοι, τὰ δύο πρὸς τὰ ὅκ
 τῷ ἀναλογίαν ἔχον, ὡς τὰ δέκα πρὸς τὰ πεντάκοντα
 τα. τετραπλασίονα ὅς λόγον ἔχει ἐκάπερα. τὰ δὲ ὁμώ
 νυμα, καὶ ἐν δυτίν. εἰκότως ἄρα οὐ πόρ' ἦν κατὰ ἀναλο
 γίαν ὁμώνυμον διαλέγεται. λέγεται. προσυπακου
 σίον πράγματα, ἵνα οὕτως ἢ. ὁμώνυμα λέγεται πράγ
 ματα, ὧν ὄνομα μόνον κοινόν. ἡνίκα δὲ εἴπῃ ὅπ' λέγεται,
 δηλοῖ ὅπ' καὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς τέτοια φέρεται, καὶ
 οὐκ

οὐκ αὐτοῦ ἔστιν ἡ τοιαύτη θέσις τοῦ ὀνόματος· καὶ ᾧ καὶ
 πλάτων ἐμνήσθη αὐτῶν, καὶ ὁ ποιητής, λέγων ποῦ τῇ αἰάν-
 των, ἴσον ὄνομα ἔχοντες· ὅταν δὲ ὁ αὐτὸς ὄνομα τοθετῇ, λέ-
 γει, καλῶ, ὡς ἐν τοῖς ἀναλυτικοῖς, ὅρον δὲ καλῶ, ὡς ἐν τῷ
 22 ποῦ δὲ μιλῶμαι, καὶ ἐς τὸ τοῦτο ἀντίφασις· Ὡς ὄνομα
 23 μόνον κοινόν· Ἀρὰ οὖν ἐν τοῖς ῥήμασιν οὐκ ἔστιν ὁμώ-
 νυμία; καὶ μὴν ἔστι· λέγωμεν ᾧ δὲ· καὶ σημαίνει τοῦ
 το καὶ τὸ λέξω, καὶ τὸ δῶτικῶς διάκειμαι· πῶς οὖν φη-
 σὶν ὁμώνυμα εἶναι τὰ μόνον τὸ ὄνομα κοινόν ἔχοντα; ὅρ-
 24 μεν πρὸς τοῦτο, ὅτι τὸ ὄνομα διχῶς λέγεται, τὸ μὲν
 πρὸς ἀντιδιαστολῇ τοῦ ῥήματος· τὸ δὲ κοινῶς λεγόμενον
 αὐτῷ πάσης λέξεως· καθ' ὃ σημαίνουσιν, πᾶσα φωνὴ ση-
 25 μαντική, ὄνομα λέγεται, ὡς ἐν τῷ ποῦ δὲ μιλῶμαι φησὶν·
 αὐτὰ μὲν οὖν καθ' ἑαυτὰ λεγόμενα τὰ ῥήματα, ὄνομα
 τὰ ἔστι, καὶ σημαίνει τί· ἐνταῦθα οὖν ὄνομα λέγει, οὐ τὸ ἀν-
 26 τιδιασελόμενον πρὸς τὸ ῥήμα, ἀλλὰ τὸ κοινῶς κατηγορε-
 μένον πάσης φωνῆς σημαντικῆς· ὥς τε τὸ δῶ, τὸ σημα-
 27 νον τὸ λέξω, καὶ τὸ δῶτικῶς διάκειμαι ὁμώνυμόν ἐστι· κοι-
 νόν ᾧ ἔχει ὄνομα τὸ δῶ· ὅρον δὲ, διάφορον· ἔστιν ἔν καὶ
 28 ἐν τοῖς ῥήμασιν ἡ ὁμώνυμία· Μόνον κοινόν· διχῶς
 λέγεται τὸ μόνον· ἢ τὸ μοναδικόν, ὡς ὅταν λέγωμεν μόνον
 ἢ λίον, ὡς μόνον σελεύω; ἢ τὸ ἀντιδιασελόμενον πρὸς
 τὸ σύζυγον, ὡς ὅταν λέγωμεν, ἀπελήφθη ἐν πολέμῳ δό-
 29 ρυ ἔχων μόνον· καί τοι οὐδὲν κωλύει καὶ ὑποδήματα ἔχειν,
 καὶ ἱμάτιον, ἀλλὰ πρὸς ἀντιδιαστολῇ τῆς ἀσπίδος, ἢ τῇ
 30 ἄλλων ὀπλῶν· καὶ ἐν τῷ ἀρίστῳ, ἄρτον εἶχον μόνον, καί τοι
 οὐδὲν κωλύει καὶ ἱμάτιον ἔχειν, ἀλλὰ πρὸς ἀντιδιαστολῇ
 31 τῇ ὀψων· ἐνταῦθα οὖν ὡς πρὸς τὸ σύζυγον, τὸ μόνον ἀπο-
 32 δέδωκε, λέγω δὴ τὸν ὀρισμόν· τὸ δὲ κοινόν, τετρα-
 33 χῶς λέγεται· ἢ ὡς τὸ ἀμερίστως μεθεκτόν, ὡς φάμεν δὲ

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

λον κοινόν. οὗτος γὰρ τῇ μὲν οὐσίᾳ ἀμείβετο, τῇ δὲ χρήσει
 μεριδός. ἢ τὸ μεριδῶς μερικτὸν· ὡς λέγομεν, ἀρίστον
 κοινόν, καὶ ἀγρόν κοινόν· μετέχομεν γὰρ οὐ πάντες ὅλα,
 ἀλλὰ ἕκαστος μέρος. ἢ τὸ ἐν προλήψει ὡς ἐν τῷ θεῷ
 τῷ τοῦ κοινός· τοῦ γὰρ προκαταλαβόντος γίνεται·
 ἢ τὸ ἐξ ἴσου παρὰ τῶν μετεχόντων μεταλαμβάνοντων·
 ὡς λέγεται κοινή ἡ τοῦ κήρυκος φωνή· ἐξ ἴσου γὰρ αὐτῆς
 πάντες ἀκούουσι· καὶ οὐχ ὁ μὲν, τίςδε, ὅδε δὲ, τίςδε τῇ
 συλλαβῇ· καὶ ἡ ἀνθρώπειά φύσις, κοινή τῶν μετεχόντων
 πάντων· ἐξ ἴσου γὰρ αὐτῆς, οἱ κατὰ μέρος μετέχομεν
 ἄνθρωποι· ἐνταῦθα οὖν τὸ κοινόν παρέλαβε κατὰ τὸ ἐξ
 ἴσου ἀκουσόν. Ὁ δὲ κατὰ τοῦτομα λόγος, τῆς οὐσίας
 ἕτερος· ἐπὶ τὰ τοῖς ὁμώνυμοις ὑπάρχοντα, νῦν πρὸς
 τίθει· τίνα αὐτοῖς οὐχ ὑπάρχει, ἵνα μὴ μόνον ἐκ τῆς κοι-
 νωνίας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς διαφορᾶς ἔχωμεν αὐτὰ διαγι-
 νώσκην· ζητητέον δὲ τί δήποτε μὴ ἦεν ὧν ὄνομα
 μόνον κοινόν, ὁ δὲ λόγος τῆς οὐσίας ἕτερος, ἀλλ' ὁ κατὰ τοῦ
 νομα λόγος, τῆς οὐσίας ἕτερος; Φαμὲν ὅτι ἐνδέχεται
 τὰ ὁμώνυμα, καὶ σιωώνυμα εἶναι κατ' ἄλλο, καὶ ἄλλοι· οἱ
 γὰρ αἰαντες, ἢ μὲν ἄνθρωποι εἰσιν, ἢ σιωώνυμοι· μετέ-
 χουσι γὰρ καὶ τοῦ ἀνθρώπου ὀνόματος, καὶ τοῦ ὀρισμοῦ·
 ἐκὰς πρὸς γὰρ αὐτῶν, ὧν λογικόν, θνητὸν εἰναι· ἢ δὲ αἰαν-
 τες, ὁμώνυμοι· ἵνα οὖν μὴ τὸν τυχόντα ὀρισμὸν λαμβά-
 νωμεν, ἀλλὰ τὸν κατὰ τοῦτομα, καθ' ὃ κοινωνοῦσι, καί
 λῶς εἶπεν, ὁ δὲ κατὰ τοῦτομα λόγος· οἱ γὰρ αἰαντες, κοι-
 νὸν μὲν ἔχουσιν αὐτὸ τοῦτο τὸ ὄνομα, τὸν δὲ λόγον τὸν καί
 τ' αὐτὸ τοῦτο, οὐκέτι τὸν αὐτόν· ἀλλ' ὁ μὲν, εἶπεν ἐκ σαλα-
 μῖνος, ὧς πελαμῶνος, ὁ μονομαχησας ἔκτορι· ὁ δὲ, οἷον
 λέως ἐκ λοκρίδος, πόδας ταχὺς, τοξότης· Ὁ δὲ κατὰ
 τὸ τοῦτομα λόγος· τί δήποτε μὴ εἶπεν, ὁ δὲ κατὰ τοῦτο·

μα ὀρισμὸς, ἀλλὰ λόγος. Φασὶν ἐπεὶ δὴ πρὸς ἕκαστον πάντων τῶν πραγμάτων ὑπορούμεν ὀρισμῶν, ἀλλ' ἔστιν ὅτε ὑπογραφὴν κεχρήμεθα, ἀπορούμετες δι' ὀρισμοῦ ἀποδιδόναι τὰ πράγματα. τῇ γὰρ γενικωτάτων γενῶν, ὀρισμὸν ἀποδιδόναι ἀδύνατον. πᾶς γὰρ ὀρισμὸς, ἐκ γένους ἐστὶ, καὶ συσσεπικῶν διαφορῶν. τούτων δὲ ὑπογραβεβηκὸς γένος οὐκ ἔστιν ὀρεῖν, ἵνα ἐκ τούτου καὶ τῇ διαφορῶν ἀποδῶμεν αὐτῶν τὸν ὀρισμὸν, διότι πρὸς αὐτὴν ἀνάγκη δι' ὑπογραφῆς αὐτὰ ἀποδιδόναι, διὰ τοῦτο οὐκ ἔπεν, ὁ δὲ κατὰ τοῦτομα ὀρισμὸς, ἐπεὶ δὴ παρελίμπανε τὰ δι' ὑπογραφῆς σημαίνοντα. διωατὸν γὰρ ταύτῃ ὑπὸ πάντων χρησάσθαι, ἐκ τῇ κατὰ συμβεβηκὸς ὑπαρχόντων τοῖς πράγμασιν αὐτῶν λαμβάνοντες. ἀλλὰ λέγω ὅτι, ἐν οἷς ἐστὶ δι' ὀρισμῶν ἀποδιδόναι τὰ πράγματα, πρὸς τὸ δι' ὑπογραφῆς ἀποδιδόναι. Καὶ διὰ τί οὐ μὴν ἔπεν ὁ δὲ κατὰ τοῦτομα ὀρισμὸς, ἥτοι ὑπογραφῇ; λέγομεν ὅτι, σωτομίας ὧν ὁρᾷς, τὸ κοινὰς τούτων κατηγορούμενον ἔπεν, ὅπερ ἔστιν ὁ λόγος. λόγος γὰρ λέγεται καὶ ὁ ὀρισμὸς, καὶ ἡ ὑπογραφὴ τῆς οὐσίας. Ἄρα οὐκ ἔστι καὶ ἐν τοῖς συμβεβηκόσιν ὁμωνυμία; καὶ μὴ ὀρούμεν τὸ τοιοῦτον. τὸ γὰρ ὅθεν, κατηγορεῖται καὶ κατὰ χυμὸν, καὶ φωνῆς. λέγομεν γὰρ ὅθεν χυμὸν, καὶ ὅθεν φωνὴν, καὶ ὅγον ὅθεν, ὁμοίως καὶ τὸ βαρὺ, κατηγορεῖται καὶ κατὰ τῆς φωνῆς, καὶ κατὰ τὸ ὅγον, καὶ κατὰ ἡθους ψυχῆς, ὡς ὅταν λέγωμεν, βαρὺς ἄνθρωπος. Πῶς οὖν ἔπεν τῆς οὐσίας; φασὶν ὅτι, διπλοῦσι δὲ τὸ σημαίνοντα τῆς οὐσίας ὁ ἀριστοτέλης. καθ' ὅσον, τὴν ἀντιδιασελλομένην πρὸς τὰ συμβεβηκότα, καὶ αὐτοπόστατον, ἐκείνων ἐν ἑτέρῳ τὸ εἶναι ἐχόντων, λέγω δὴ, ἐν τῇ οὐσίᾳ. καθ' ἕτερον δὲ, καθ' ὃ πᾶσαν αὐτῇ ὡς ὑπαρξίν, οὐσίαν καλεῖ. καθ' ὃ νῦν σημαίνοντα,

Α' Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

ἐχρήσατο τῷ τῆς οὐσίας ὀνόματι, παρελαμβάνων καὶ τὰ
 συμβεβηκότα. Τί δ' ἦ ποτε ὅλως προσέθηκε τῆς οὐ-
 σίας, καὶ μὴ ἦεν ὁ δὲ κατὰ τοῦτομα λόγος ἕτερος; Λέ-
 γομεν, ἵνα μὴ περ ἀποδοῦναι τῆς φωνῆς τὸν ὀρισμὸν, λέγειν,
 ὅτι τὰ ὁμώνυμα ἴσι σωώνυμα + διακτὸν ὡς τῆς αἰας
 φωνῆς ἀποδοῦναι τὸν ὀρισμὸν, ἥτοι τὴν ὑπογραφὴν, λέγον-
 τας, ὅτι ἐπὶ αἰας δισύλλαβος φωνή, ψιλή, ἐς καθαρόν
 ἄς λήγουσα, καὶ κατὰ τοῦτο σωώνυμοι ἔσονται οἱ αἰας,
 περ + διὰ τοῦτο ἀκριβῶς προσέθηκεν, ὁ δὲ κατὰ τοῦτομα
 τῆς οὐσίας. τουτέστι, τῆς ὑπὸ τοῦ ὀνόματος σημασιμε-
 νης. Φασὶ δὲ πάλιν, μὴ ποτε καὶ τὰ ὁμώνυμα ἴσι σωώ-
 νυμα + κοινωνοῦσι ὡς ἀλλήλοις καὶ κατὰ τὸ ὄνομα, καὶ κα-
 τὰ τὸν ὀρισμὸν τοῦ ὁμώνυμου. τῇν ὡς αἰας τὸν κατηγο-
 ρῆται μὲν, καὶ αὐτὸ τὸ ὁμώνυμον. οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ
 τοῦ ὁμώνυμου ὀρισμός. ἐκάτερος ὡς αὐτῶν λέγεται ἔχειν
 τῷ ἑτέρῳ ὄνομα κοινόν. τὸν δὲ κατὰ τοῦτομα λόγον τῆς
 οὐσίας, ἕτερον. οὕτως οὐκ ἐδέχθη καὶ τὰ ὁμώνυμα, ὅντα
 σωώνυμα + τί οὐκ ὁδύμεν; Πρῶτον μὲν, οὐδὲν ἄπο-
 ποι, ἢ τὰ αὐτὰ ὁμώνυμα ἴσι, καὶ σωώνυμα κατ' ἄλλο, καὶ
 ἄλλο + μάλλον δὲ καὶ ἀνὰ γκαῖον. οἱ ὡς αἰας περ, ἢ μὲν αἰ-
 θρώποι, σωώνυμοι ἴσιν + ἢ δὲ αἰας περ, ὁμώνυμοι. οὐτο
 καὶ ἐν ταῦτα, ἢ μὲν αἰας περ, ὁμώνυμοι. μόνος ὡς τ' αἰας
 φωνῆς κοινωνοῦντες, τῷ κατ' αὐτὴν ὀρισμῷ διαφέρουσιν.
 ἢ δὲ ὁμώνυμοι, σωώνυμοι κοινωνοῦντες οὐ μόνον τῆς ὁμό-
 νυμου προσηγορίας, ἀλλὰ καὶ τοῦ κατ' αὐτὴν ὀρισμοῦ.
 ἄλλως. οὐ διακτὸν ταῦτα σωώνυμα λέγειν. τῇν ὡς
 σωώνυμων, κοινῶς τε κατηγορεῖται τὸ ὄνομα, καὶ ὁ ὀρι-
 σμός + καὶ ἰδίᾳ ἐκάστου, καὶ ἀχέτως. οἶον, τὸ ζῶον, καὶ κοι-
 νῶς κατηγορεῖται πάντων τῇν ὑπ' αὐτὸ, καὶ ἰδίᾳ ἐκάστου.
 λέγεται ὡς σωκράτης ἦναι ζῶον + ὁ ἴππος, ζῶον. ἀλλὰ

καὶ ὁ ὀρισμὸς, οὐσία ἐμφυχος αἰσθητικὴ, ὅπερ ἐστὶν ὀρισμὸς
ζώου. καὶ κοινῶς πάντων τῶν κατὰ μέρος ζώων κατηγο-
ρεῖται, καὶ ἰδίᾳ ἐκάστων. καὶ ὅτι σωκράτης, οὐσία ἐμφυ-
χος, αἰσθητικὴ. καὶ ὁ ἵππος, ὁμοίως. ὑπὸ δὲ τῶν ὁμώνυ-
μων, οὐχ οὕτως. οὐ γὰρ διὰ τὸν ἐκάστων ἰδίᾳ, καὶ ἀχέ-
τως, ὥτε τὸ ὄνομα, οὐτε τὸν ὀρισμὸν κατηγορεῖται. οὐ γὰρ
λέγεται ὁ αἶας καθ' ἑαυτὸν ὁμώνυμος, ἀλλ' οὐδὲ τὸ ὄνομα
μόνον ἔχει κοινόν, τὸν δὲ κατὰ τὸ αὐτὸμα λόγον τῆς οὐσίας
ἕτερον, ἀλλὰ ἄλλω λέγεται ὁμώνυμος. καὶ τοῦλάχισον,
δύο πραγμάτων κατηγορεῖται ἢ τοῦ ὁμώνυμου προση-
γορίᾳ, ἐπεὶ καὶ τῶν συνήσει ἐστὶ. Διότι καὶ τὸ ὁμό-
νυμον διακρίνεται, οὐ μόνον κατὰ τὴν ἐμπροσθεν ἀποδεδο-
μένῳ διαίρεσιν, ἀλλὰ καὶ ποικιλωτέρως, κατὰ τὸν ὑποκείμε-
νον τρόπον.

ΤΩΝ ΟΜΩΝΥΜΩΝ

ΥΑ' ΜΕΝ,

ἢ ἀπὸ τύχης, ἢ τύχοι ἐν ἀβύσσῳ, καὶ ταῦτα πινὰς τῷ αὐτῷ ὀνόματι κληθῆναι.	ἢ ἀπὸ διανοίας, ὅταν πρὸς πινὰ ἀφορώσῃ ἢ διανοία ὑπὸ τίθῃσι τοῖς ὀνόματι.
---	---

ἢ τῷ μὲν, ἀφ' οὗ παρώνυμ μον, ἀλλήλοις ὁμώνυμον, ὡς ἀπὸ ἰατρικῆς τὰ ἰατρι κὰ ὄργανα. παρωνύμως ἢ ἀπ' αὐτῆς ὀνομάζονται.	ἢ καὶ τῷ ἀφ' οὗ, καὶ ἀλλήλοις ὁμώνυμά, ὡς ὅταν τις, τῷ τοῦ πατρὸς ὀνόματι, ἢ παῖδ' αὖ, ἢ ἑκ γόνυ κα λέσῃ.
---	---

ἢ ἀλλήλοις ἰ/ σόχρονα, καὶ τῷ ἀφ' οὗ.	ἢ ἀλλήλοις ἰ/ σόχρονα, τῷ ὅ ἀφ' οὗ, ἔκ' ἐπ'.
---	--

τὰ μὲν, ἀπὸ ποιη τικῶν πινος αἰτίας ὁ/ νομάζονται ἢ ἀφ' ἐ/ νὸς λέμεται, ὡς ἀπὸ ἰατρικῆς, ἰατρικὰ ὄργανα. ἀπ' ἐκείνης ἢ παρωνύμως λέ γονται.	τὰ δὲ, ἀπὸ τέλους, καὶ λέ/ μεται πρὸς ἐν, ὡς ὑγιένον αἷτον, καὶ δίαυτε, καὶ γυμ νάσιον. πρὸς ἐν τέλος ἢ ὁρώσι, τὴν ὑγίαν.
--	---

ΤΩΝ ΔΕ ΑΠΟ ΔΙΑΝΟΙΑΣ,

τὰ μὲν, καθ' ὁμοιότητα λέ-
γεται.

τὰ δὲ, κατὰ ἀναλογία,
ὡς λέγομεν, πόδας ὄρους,
καὶ κορυφῶν, καὶ πόδας κλί-
νης. ὡς ὅτι ἔχουσιν οἱ πό-
δες πρὸς τὸ ὅλον ζῶον, οὕ-
τω καὶ τὰ κάτω μέρη τῆς
κλίνης.

τὰ δὲ, κατ' εὐρέθειαν, ὡς ὅ-
ταν διὰ τὸ εἰκασθαι κατὰ
τὰς εὐθερίας τῷ πατρί,
καλέσωμεν τῷ ἐκείνου ὀνό-
ματι.

τὰ δὲ, κατὰ μορφῶν, ὡς
ὅταν τὴν εἰκόνα τοῦ σώμα-
τος, καλέσω τῷ ἐκείνου ὀ-
νόματι.

τὰ δὲ, κατ' ἐλπίδα, ὡς ὅταν
πνέες ἐλπίζοντες εἰς τοὺς
γενέσθαι κατὰ πλάτωνα,
καλέσωσιν αὐτοὺς τῷ ἐκεί-
νου ὀνόματι.

τὰ δὲ, ὡς ἀπὸ ποιητικῆς αἰ-
τίας, ὡς μουσικῆς, ἢ τε ὑπο-
θήμης, καὶ ἡ γυνή, καὶ ἡ κιστρά-
ρα. ἀπὸ ὅτι τῆς ὑποθήμης,
καὶ ἡ γυνή, καὶ ἡ κιστράρα.

τὰ δὲ, ἀπὸ τέλους, ὡς εἶπε τὸ
τροφίον, καὶ τὸ ἀναπνεῖν,
ζωὴν καλέσοι. διότι ὡς
πρὸς τέλος τὴν ζωὴν ἀνα-
φέρει. ἢ ἀναθὼν τὸ φλεβο-
τομον, καὶ τὸ καθαύσιον, διό-
τι πρὸς ἀναθὼν πρὸς ὑγίαν
ἀναφέρειται.

τὰ δὲ, κατὰ μνήμην, ὡς ὅ-
ταν πνέες μεμνημένοι τοῦ
πατρὸς, καλέσωσι τοὺς
ἕως τῷ τοῦ πατρὸς ὀνόμα-
τι, ἵνα φυλάτῃται ἡ ἐκείνου
μνήμη.

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

Εν ταύτῃ οὖν ὁ ἀριστοτέλης ποῖον σημαίνοντα τοῦ ὁμοῦ
 νόμου παρελαμβάνει· τὸ κατὰ τὴν μορφὴν ὁμοιον· πρὸς
 νῆς φασιν ὅτι τὸ ὡς ἀφ' αὐτοῦ· ὡς ἔστιν ἀπ' αὐτοῦ τὸ ἀνθρώ-
 20 πον, ἔστιν ἡ ἐκείνων· ἐκάτερον δὲ ἔστιν ἀληθές· Οἷον, ζῶον
 25 ὅ, τε ἀνθρώπος, καὶ τὸ γεγραμμένον· Τούτων ἔστιν ἡ μὲν
 ὀνομασία, κοινή· ζῶον ἔστιν ὁρῆς ἐκάτερον· ὁ δὲ ὀρισμός,
 οὐκ ἔστιν ὁ αὐτός· τὸ μὲν, ἔστιν ὀριζόμενος, ὁρῆς οὐσίαν ἐμ-
 ψυχον, αἰσθητικὴν· τὸ δὲ, μίμημα ἑστίας ἐμψυχῆς, αἰσθη-
 κῆς· Ἐὰν ἔστιν ἀποδιδῶν τις τί ἐστιν αὐτῶν ἐκάτερον τὸ,
 ζῶον ἔστιν, ἴδιον ἐκάτερου λόγον ἀποδῶσθαι· Τριῶν τὲ
 των ὄντων, ὕλης, καὶ εἶδους, καὶ τοῦ σωμαμορφέρον, ὅ, δὲ
 ρισμούς τῶν πραγμάτων, ποτὲ μὲν, ἀπὸ τῆς ὕλης ποιοῦ-
 μεθα, ποτὲ δὲ, ἀπὸ τοῦ εἶδους, ποτὲ δὲ, ἀπὸ σωμαμορφέ-
 ρου· καὶ ἐκ μὲν τῆς ὕλης, θυμὸν εἶναι λέγομεν, εἴστιν τὸ
 ποτικαρδίου αἷματος· τοῦτο ἔστιν, ὕλη θυμοῦ· ἐκ δὲ τοῦ
 εἶδους, λέγομεν, ὁρεξίς ἀντιληπτικῆς· ἐκ δὲ τοῦ σω-
 30 μαμορφέρον, ζῆσις τοῦ ποτικαρδίου αἷματος, δι' ἧς ἀν-
 τιληπτικῆς· ὁ δὲ κυρίως, ἐκ τοῦ εἶδους· ἡ μὲν ἔστιν ὕλη,
 κοινὴν ἵστος ἔστιν αὐτὰ τοῖς πράγμασι· τὸ δὲ εἶδος, διαφο-
 ρῆς· βουλόμεθα δὲ τοῖς ὀρισμοῖς διακρίναι ἀπ' ἀλλήλων
 τὰ πράγματα· διὸ καὶ ταῦτα βουλόμενος ὁ ἀριστοτέλης
 τὸν ἐκ τοῦ εἶδους αὐτῶν ὀρισμὸν ἀποδιδῶναι, καὶ εἶπε τί ἐστιν
 αὐτῶν ἐκάτερον τὸ, ζῶον εἶναι, τοῦτο ἔστιν τὸ σωμαμορφέρον
 σημαίνει, τὴν τε ὕλην, καὶ τὸ εἶδος, ἀλλὰ τί ἐστιν αὐτῶν ἐκά-
 35 τέρον τὸ, ζῶον εἶναι, τουτέστι, τί ἐκ ἐκάτερον αὐτῶν ἐστὶ, καθ' ὃ
 ζῶα εἴσιν, ἵνα τὸν ἐκ τοῦ εἶδους ὀρισμὸν δηλώσῃ· κατὰ
 τοῦτο ἔστιν ὡς εἴσιν· ἀποδιδόντες δὲ τις κατὰ τί ἐκάτε-
 ρον τούτων ζῶον λέγεται, ἐκάστου λόγον ἴδιον ἀποδῶσθαι,
 ὡς ἀνὴρ τῶν ἡμῶν εἴρηται·

30 Σωζόμενα δὲ λέγεται, ὧν, τὸ τε ὄνομα κοινόν, καὶ ο

- κατὰ τὸν νομα λόγος τῆς οὐσίας ὁ αὐτός. ὅιον ζῶν, ὃ, τε
 ἄνθρωπος, καὶ ὁ βούς. τούτων ὅσον ἐκάτερον κοινῶν ὄνομα
 προσχωρεῖται, ζῶν. καὶ ὁ λόγος δὲ τῆς οὐσίας ὁ αὐτός
 τός. ἐὰν ὅσον ἀποδιδώσῃ, τὸν ἐκάτερον λόγον τί ἐστιν αὐτός
 τῶν ἐκάτερον τὸ ζῶν ἵνα, τὸν αὐτὸν λόγον ἀποδώσῃ.

Μετὰ τὸ πληρῶσαι τὸν ποῦ τῶν ὁμωνύμων λόγον, ἐξῆς
 ποῦ τῶν σωνύμων διαλαμβάνει. ἐκ τῶν ὁμωνύμων,
 δῆλη καὶ ἡ ποῦ τῶν σωνύμων διδασκαλία. τὰ αὐτὰ ὅσον
 δὴ εἶπεν, ὅσα καὶ πῶς τῶν ὁμωνύμων εἴρηται. ὅτι οὐ μόνον
 ἐν ὀνόμασιν, ἀλλὰ καὶ ἐν ῥήμασιν ἐστὶν ἡ σωνυμία,
 καὶ ὅτι ἐστὶ καὶ ἐν τοῖς συμβεβηκόσιν ἡ σωνυμία. τὸ ὅσον
 ἄλλοιῳ ῥήμα, σωνύμιον ἐστὶ. λέγεται ὅσον ἄλλοιῳ καὶ ὁ
 λουκάνων, καὶ ὁ μελάνων. καὶ τὸν αὐτὸν δὲ ὀρισμὸν ὡς
 χονται. ὀριζόμενοι ὅσον τὸ ἄλλοιῳ, φαμέν ὅτι τὸ ἔχον
 ἐν αὐτῷ ἀρχὴν μεταβλητικὴν εἰς ἄλλο, ἢ ἄλλο. τοῦτο δὲ
 ἀρμόσει λέγειν καὶ πῶς τοῦ λουκάνωντος, καὶ πῶς τοῦ μελάνωντος.
 ἔκαστον ὅσον τῶν ἄλλοιῳ των, ἀρχὴν ἔχει ἐν αὐτῷ
 τῷ μεταβλητικῷ τῷ ἄλλοιουμένων, ἄλλο ὅν παρὰ τὰ ἄλλοι
 οὔμενα. ἢ ὅσον μὴ ἴσῃ ἄλλο, οὐκ ἔστι δὲ ἡ ἴσῃ. διὸ προσε
 τέθη τὸ, ἢ ἄλλο. τῷ αὐτῷ δὲ παρὰ δέγματι κέχρηται ἐ
 πίτηδες τῷ τοῦ ζῶντος, ἵνα δείξῃ ὅτι αὐτὸ δυνάται καὶ ὁ μῶ
 νυμον εἶναι, καὶ σωνύμιον κατὰ ἄλλο, καὶ ἄλλο. πῶς μὲν
 ὅσον ἀνθρώπου, καὶ τοῦ γεγραμμένου, ὁμωνύμιον τὸ ζῶντος.
 πῶς δ' ἀνθρώπου, καὶ βούς, σωνύμιον.

- Παρωνύμια δὲ λέγεται, ὅσα ἀπὸ πηγῆς διαφέροντα τῇ
 πύσει, τὰ κατὰ τὸν νομα προσχωρεῖται ἔχει, ὅιον ἀπὸ
 τῆς γραμματικῆς, ὁ γραμματικός, καὶ ἀπὸ τῆς ἀνδρεί
 ας, ὁ ἀνδρεῖος.

Μετὰ τῶν τῶν ὁμωνύμων, καὶ σωνύμων διδασκα
 λίας, διαλέγεται ποῦ τῶν παρωνύμων εἰκότως, ἔληξ

δὴ ταῦτα σκολιωτέρως τὴν συμπλοκὴν ἔχει. τῶν ὁμω
νύμων κατὰ τὸ ὄνομα μόνον κοινωνοῦσιν, διαφερόντων
δὲ κατὰ τὸν ὅρισμόν. πάλιν, τῶν σωωνύμων καὶ κατὰ
τὸ ὄνομα, καὶ κατὰ τὸν ὅρισμόν κοινωνοῦσιν, ταῦτα οὐ
τε κατὰ τὸ ὄνομα καθάπαξ κοινωνοῦν, οὔτε καθάπαξ δια
φέρει. ὁμοίως, καὶ κατὰ τὸν ὅρισμόν, κατὰ τι μὲν κοι
νώνη, κατὰ τι δὲ διαφέρει. οὐκ ἀνέχονται δὲ ταῦτα ὡς
πρὸ τὴν συμπλοκὴν τῶν ἐρημικών τεσσάρων συζυγιῶν, τὴν
τῶν ὁμωνύμων λέγω, καὶ πολυνύμων, καὶ σωωνύμων,
καὶ ἐπερωνύμων. ἐκείνων γὰρ χαρκτηρισμοῖς, ἡτοι κα
τὰ τὴν κοινωνίαν τοῦ ὀνόματος, καὶ τοῦ ὁρισμοῦ, ἢ κατὰ
τὴν διαφορὰν ἀμφοτέρων, ἢ κατὰ τὴν καθ' ἑπερον κοινο
νίαν μὲν, καθ' ἑπερον δὲ διαφορὰν, ταῦτα οὔτε καθάπαξ
κοινωνοῦν κατὰ ἀμφοτέρω, οὔτε καθάπαξ διαφέρει. ἀλλ'
οὐδὲ καθ' ἑπερον ἀκριβῶς κοινωνοῦν, καθ' ἑπερον δὲ δια
φέρει, ἀλλὰ πῇ μὲν κοινωνοῦν, πῇ δὲ διαφέρει κατ' ἀμφο
τέρω. Τινὲς δὲ ἀξιοῦσιν αὐτὰ τάπερ μεταξὺ τῶν τε
ὁμωνύμων, καὶ σωωνύμων, διότι τῶν ὁμωνύμων κατὰ τὸ
ὄνομα μόνον κοινωνοῦσιν, κατὰ δὲ τὸν ὅρισμόν διαφε
ρόντων, τῶν δὲ σωωνύμων κοινωνοῦσιν κατ' ἀμφοτέρω,
ταῦτα οὔτε κατὰ τὸ ὄνομα ἀπλῶς κοινωνοῦν. οὔτε κατὰ
τὸν ὅρισμόν. βέλτιον δὲ, μεταξὺ τῶν σωωνύμων, καὶ
τῶν ἐπερωνύμων, αὐτὰ τάπερ. τῶν μὲν γὰρ κοινωνοῦσιν
των, κατ' ἀμφοτέρω. τῶν δὲ κατ' ἀμφοτέρω διαφερόν
των, ταῦτα μεταξὺ πῶς εἰσὶ, πῇ μὲν κοινωνοῦσιν, πῇ
δὲ διαφέροντα κατ' ἀμφοτέρω. ἀνάγκη δὲ ὑπὸ τῶν πα
ρωνύμων, τέσσαρα ταῦτα περῆναι. κοινωνίαν πρᾶγμα
τος, καὶ διαφορὰν πρᾶγματος. κοινωνίαν ὀνόματος, καὶ
διαφορὰν ποδὲ τὴν τελευταίαν συλλαβῶν. εἰ γὰρ ἐπὶ τῶν
των ἐλαίη, οὐκέτι ἔστι παρωνύμιον. ἐς τὸ γὰρ ποδὲ τὸ ὄ

νομα κοινώνια· καὶ διαφορὰ· ἐςὼ δὲ καὶ ἡ πόξι τὸ πρᾶγ
μα κοινώνια, διαφορὰ δὲ μὴ ἐςὼ· λέγω ὅτι οὐκ ἔστι παρ
ρώνυμον· οἷον, ὡς τὸ πλάτανος, καὶ πλατάνισος· καὶ παρ
θούος, καὶ παρθενική· τὸ γὰρ αὐτὸ πρᾶγμα, ὑπ' ἄμφοτέ
ρων σημαίνεται· καὶ ἔστι ποιητικὸν μὲν, τὸ παρθενική, καὶ
πλατάνισος· πεζολόγων δὲ, τὸ πλάτανος, καὶ παρθούος·
πάλιν δὲ, ἐςὼ τὰ ἄλλα πάντα ἀκολουθῶς· κοινώνια δὲ μὴ
ἐςὼ πόξι τὸ πρᾶγμα· καὶ ὁμοίως οὐκ ἔστι παρώνυμα, ὡς
ὡς τῆς ἐλένης, καὶ ἐλένου· πάλιν, ἐςὼ τὰ ἄλλα πάντα
ἀκολουθῶς· διαφορὰ δὲ μὴ ἐςὼ κατὰ τὴν τελευτήαν συλ
λαβίαν ὡς ὡς τῆς μουσικῆς, καὶ μουσικῆς γυναικός· ὅς
μῶνυμα γὰρ ταῦτα, καὶ οὐ παρώνυμα· πάλιν, τὰ μὲν
ἄλλα ἐςὼ· μὴ ἐςὼ δὲ κοινώνια τίς πόξι τὸ ὄνομα, καὶ οὐκ
ἔστι παρώνυμα, ὡς ὡς τῆς ἀρετῆς, καὶ τοῦ σωδαίου· οὐ
δὲ γὰρ ἀπὸ τῆς ἀρετῆς λέγεται εὐαρέτος, διότι οὐδὲ εὐ
νήρου ἵχνη τούτου οἱ παλαιοὶ μέμνηται, ἀλλὰ τὸν ἀντι
ον, κακὸς ἡμον ἴσασιν οἱ ποιηταὶ τὸ ὄνομα· Αἰναρέτη,
τίς σὺν ἄλλος ὀνήσεται ὁ φίλονός πορ; ἀντὶ τοῦ, ὡς κακῶ
τὴν ἀρετὴν ἔχων· ἀλλ' οὐδὲ ἀπὸ τῆς σωδαίης ὁ σωδαίως,
ἡ τις ὁμοίως ἐπὶ τε κακίας, καὶ ἀρετῆς λέγεται· ὁ δὲ σω
δαίως, μόνος ὁ εὐαρέτος· ὡς τε κατὰ μὲν τὴν φωνὴν, ἐκ
τοῦ σωδῆ παρήκται τὸ σωδαίως· κατὰ δὲ τὸ σημανόμε
νον, οὐκέτι, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀρετῆς· διὰ δὲ τοῦ ἡπείν· τὴν κατὰ
τοῦνομα προσηγορίαν ἔχει· τὴν κοινώνιαν ἐδήλωσε τοῦ ὀ
νόματος· ἡ ἕτως· εἰρηκῶς ὅτι ἔχει τινὰ κοινώνιαν πρὸς
ἐκείνο ἀπὸ πινος, καὶ κατὰ τὸ πρᾶγμα κοινώνιαν, καὶ ἐτερότη
τα ἐδήλωσεν· εἰ γὰρ ἀπὸ πινος, δῆλον ὅτι ἔχει τινὰ κοινώνι
αν πρὸς ἐκείνο, καὶ ἐξ αὐτῆς· εἰ δὲ ὅλως ἀπὸ πινος, δῆλον ὅ
τι καὶ διαφέρει· εἰ γὰρ μὴ διέφερον, οὐκ ἀπὸ πινος ἐλέγε
το· εἰπὼν δὲ διαφέροντα τῇ πῆλῳ, ἐδήλωσε τὴν μετὰ

αἰματισμὸν τῆς τελευταίας συλλαβῆς. Διδάσκει δὲ
 ποῦ τῇ παρώνυμων ὁ ἀριστοτέλης, χρησιμούντων καὶ αὐτῇ
 τῇ εἰς τὴν ποῦ τῇ κατηγοριῶν διδασκαλίαν.

- 22 Τῶν λεγομένων, τὰ μὲν κατὰ συμπλοκὴν λέγεται, τὰ
 23 δὲ ἀνδρὶ συμπλοκῆς. τὰ μὲν οὖν κατὰ συμπλοκὴν, οἷον ἀν
 24 θρώπος τρέχει, ἀνθρώπος νικά. τὰ δὲ ἀνδρὶ συμπλοκῆς,
 25 οἷον ἀνθρώπος, βούς, τρέχει, νικά.

- Εὐτύθεος εἰσβάλλει εἰς τὴν ποῦ τῇ κατηγοριῶν διδά
 σκαλίαν. ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ τῆς κατηγορίας ὄνομα καὶ ὑπὸ
 πραγμάτων, καὶ νοημάτων, καὶ φωνῶν, λέγεται ὅτι καὶ
 αὐτὸ τὸ πρᾶγμα κατηγορία, καὶ τὸ νόημα τὸ ποῦ τοῦ πρᾶ
 γματος, καὶ αὐτὴ ἡ φωνή, πρότερον περὶ δίδωσι τὴν τῇ
 φωνῶν διαίρεσιν. εἰ δὲ σὺ ταῦτα μὲν ποῦ φωνῶν διαλέ
 γεται, καὶ φωνῶν οὐκ ἀσχημάτων, μικρὸν δὲ ὑπερον ποῦ πρᾶ
 26 γμάτων, ὅταν λέγῃ. Τῶν ὄντων, τὰ μὲν, καθ' ὑποκει
 27 μένου λέγεται. δῆλον ὅτι περὶ τῇ μετεξωνομάτων ποι
 ῆται τὸν λόγον. ὥς τε καὶ ἐξ αὐτῇ τῇ ῥητῇ, πρόδηλος
 ὁ τοῦ βιβλίου σκοπός. Διαρῆται δὲ τὰς φωνὰς εἰς τε
 τὰς ἀπλᾶς, καὶ τὰς σωθέτους. καὶ ἀπλᾶς μὲν φησι, τὰς
 ἀπλοῦ σημαίνουσας πρᾶγμα, ἢ εἰς ἄνθρωπον, ἢ
 πάθος. σωθέτους δὲ, τὰς σωθέτον τι σημαίνουσας, οὐ
 σία, εἰς ἄνθρωπον, ἢ πάθος, ὥς σωκράτης τρέχει. τοῦτο ὅτι
 σωθέτον. καὶ σωκράτης, ἢ βούς. ταῦτα ὅτι ἀπλᾶ. εἰς πᾶ
 σα δὲ ἀπλῇ φωνῇ, ἀπλοῦ πρᾶγμα σημαίνει. οὐδὲ σωθέ
 τος, διπλοῦ. σωθέτος μὲν οὖν φωνῇ, ὥς τὸ ἄρτος πάλ
 γος, καὶ κόρακος πέτρα, καὶ νέα πόλις. ἀλλὰ τὸ ὑπ' αὐτῇ
 σημαίνον, ἀπλοῦ. φωνῇ δὲ ἀπλῇ, ὥς τὸ, τρέχω,
 τρέχεις, καὶ ποίντε τὰ τοῦ πρώτου, καὶ δουτέρου προσώ
 που ῥήματα, καὶ τοῦ τρίτου, ὅσα ὑπὸ ὁρισμοῦ προσώ
 που φέρονται, ὥς τὸ βροντᾶ, καὶ ἀεράπῃ, καὶ ὕψι. ὁ ζεύς

ὅτι δηλονότι· ταῦτα ὅτι πάντα τῇ μὲν προφορᾷ, ἀπλᾶ·
 τῷ δὲ σημαυνομένῳ, σωύβεται. ὅτι ἅπαντες γὰρ τὴν σημαίνουσαν
 πεπλεγμένῳ ἐνδραγαθία· φασὶ δὲ ὑπὸ τῇ τριῶν προσώ-
 πων, μὴ πάντῃ ἐμφαίνεσθαι τὴν οὐσίαν, διὰ τὴν ἀοριστότη-
 τιν τοῦ ῥήματος· διὸ μόνον τὰ ὀρισμένον πρόσωπον σημαί-
 νοντα, παρελάβομεν· ἀλλ' ἡ καὶ μὴ ὀρισμένην οὐσίαν τὰς
 τρεῖς προσώπων τῇ ῥημάτων σημαίνει, ἀλλ' οὐδ' ὅτι πάντως
 οὐσίαν τινὰ σημαίνει, τὴν ἐνδραγουσαν, ἢ πάσχουσαν· ὥς
 τε πάντως τὰς τρεῖς προσώπων τῇ ὀριστικῶν ῥημάτων,
 φωνῇ μὲν, ἀπλᾶ ἔστι, σημαυνομένῳ δὲ, σωύβεται· ὅτι ὅτι
 γων τρέχει, ἢ νικά, δηλονότι πινός κατηγορεῖ τὸ νικᾶν, ἢ
 τρέχειν· πάντως οὐ καὶ ἐν τοῖς τριτοῖς ἡ οὐσία ἐμφαίνε-
 ται, ἢ καὶ ἀορίστως· ὁμῶς γὰρ ὁ ἀριστοτέλης διὰ τὸ μὴ ὀ-
 ρισμένως ἐμφαίνεσθαι τὴν οὐσίαν, ὥς ἀπλᾶ τὰ τοιαῦτα
 παρέληφε· κυρίως δὲ ἀπλᾶ ἂν εἴη ῥήματα, περὶ ἐνδρα-
 γουσαν μόνῳ, ἢ πάθος δηλωῶτα, ἀντὶ τοῦ ἐνδραγμένου, ἢ πα-
 σχοντος· οἷον, τύπην, τύπεται· οὐ δ' ἂν οὕτως σωύβηται, ἢ
 τῇ ἀπλότῃ τῇ φωνῇ, τὰς ἀπλᾶς, ἢ σωύβεται κρίνεν πρό-
 σμας, ἀλλ' ἐξ αὐτῇ τῇ σημαυνομένῳ· ἀλλὰ καὶ αὐτὰς
 τὰς φωνὰς καὶ σωύβητοι ἔσιν, ἐὰν ἀπλοῦν πρᾶγμα ση-
 μαίνωσιν, ἀπλᾶς λεκτέον· ὁμοίως καὶ τὰς ἀπλᾶς· σωύβη-
 τούς, ἐὰν σωύβητον σημαίνωσιν· εἰ μὲν ὅτι πορὶ φωνῶν
 μόνων διελεγόμεθα, καὶ τοῦ ποσὸς τῇ συλλαβῶν, εἰκότως
 κατὰ τὸ ποσὸν τὴν σωύβησιν ὀρίζόμεθα, ὥς καὶ οἱ γραμμα-
 τικοί· εἰ δὲ ὥς περὶ σημαυνομένων διελεγόμεθα, κατὰ τὸ
 σημαυνομένου δ' εἰ κρίνεν καὶ τὰς φωνὰς· τὸ ὅτι ἰππός,
 οὐχ ἀπλοῦς τι δηλοῖ· σημαίνει ὅτι τὸν τε ἵππον, καὶ τὸν
 ὑποκαθήμενον ἄνθρωπον, καὶ τὴν ἰππικὴν τέχνην· οὐχ ἀπ-
 πλῶ οὐδ' ἀπλᾶς τὴν φωνήν, ἀλλὰ σωύβητον· ὥς καὶ τὸ
 νέε πόλις· ἐπεὶ δὲ ἐν τι σημαίνει, οὐ σωύβητον, ἀλλ' ἀπλῶ·

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

τὸ δὲ λέγεται, ἀρμόζει καὶ ὑπὸ τῇ περὶ μακάτων, καὶ ὑπὸ τῇ νοημάτων, καὶ ὑπὸ τῇ φωνῶν. λέγονται γὰρ καὶ τὰ πράγματα λέγεσθαι, ἄλλως σημαίνοντα. καὶ τὰ νοήματα λέγεσθαι, ἄλλως ἐξαγρομύοντα. λέγονται δὲ καὶ αἱ φωναὶ λέγεσθαι, ἄλλως προφερόμεναι. Διὰ τοῦτο οὐα αἰτίαν τὰ κατὰ συμπλοκὴν προταίηται ἀνδρὶ συμπλοκῆς; Καὶ λέγομεν, ὅτι ἀγαπητὸν τῇ ἀνθρώπινῃ φύσει, ἐκ τῇ ἀπλούς, καὶ σωθέων. ὑπὸ τὰ ἀπλούς, καὶ τελειόπερα προΐεναι. τὰ γὰρ σώζεται, μᾶλλον σωθήσεται ἡμῖν, καὶ γνώριμώπερα. οὕτω γὰρ καὶ ὁ παῖς, ἡρα μὲν λόγον, καὶ ἡ πᾶν, σὺ κράτης ποδὶ πατρί, ὅτι δὲ τοῦτον δὲ ἀναλύσαι εἰς ὄνομα, καὶ ῥῆμα, καὶ ταῦτα εἰς συλλαβὰς, καὶ κῆνα εἰς σοι χεῖρα, οὐκ ἐπὶ. οὕτως οὐα καὶ ἡμῖς, ἀνθρώπον ποδὶ πατρί ταῖς δόντες, πρόπερον ἐγνώμεν τὸ ὅλον τοῦτο, ἀνθρώπον ποδὶ πατρί, καὶ οὕτως ἀναλύομεν αὐτὸν εἰς οὐσίαν, καὶ ἐνέργειαν. Καὶ πᾶς οὐα ἐλέγομεν ἀνθρώπῳ δὲ ἀρχεῖται ἀπὸ τῇ ἀπλούς, ὡς τῇ σωθέων οὐ γνώσεται σώμενων, μὴ προεγνώσμενων τῇ ἀπλῶν, καὶ διὰ τοῦτο δὲ ἀνδρὶ εἶδαι τὴν τῇ ἀπλῶν φωνῶν διδασκαλίαν, τῇ τῇ συλλογισμῶν; Λέγομεν οὐα, ὅτι ἐφ' ὧν ὁμοίως ἀγνοοῦται καὶ τὰ ἀπλᾶ, καὶ τὰ σώζεται, δέον ἐκ τῶν ἀπλούς ἀρχεῖται. ἐκ ἡμῶν γὰρ ὁμοίως καὶ ὁ συλλογισμός ἡγοῦται, καὶ αἱ ἀπλᾶ φωναὶ. ἐν ταῦτα δὲ, γνώριμώπερα τὰ σώζεται περα. διὸ ἐκ τῇ γνώριμώπερων ἀρχεῖται δὲ τῆς διδασκαλίας. ὡς τε, ἐκ ἡμῶν ἐλέγομεν ἐκ τῶν ἀπλούς ἀρχεῖται, διὰ τὸν τρόπον τῆς διδασκαλίας. ἐν ταῦτα δὲ, ἐκ τῶν σωθέων, διὰ τὸν τρόπον τῇ γνώσεως. ἐπὶ δὲ καὶ ἄλλαι αἰτίαι τοῦ προπετάχθαι ἐν ταῦτα τῶν ἀπλῶν τὰ σώζεται. ἐπεὶ δὲ γὰρ τὰ ἀνδρὶ συμπλοκῆς μέλλει διαμεῖναι, διὰ τοῦτο ταῦτα ὑπερὸν εἶπον, ἵνα

οὕτως αὐτῶν ποιήσονται τὴν διδασκαλίαν. μέλλει δὲ ταῦτα διαίρεσιν, ὅταν ἔπῃ, τῶν ἀδυσμπλοκῆς λεγομένων. ἐξεπίτηδες ὁ ὡς τούτων, δύο ὀνόματα τάπη, καὶ δύο ῥήματα ἐφεξῆς, ἵνα μή τις ὕστερον παρακολουθήσῃ πλάνη.

22 Τῶν ὄντων, τὰ μὲν, καθ' ὑποκειμένου πινός λέγεται, καὶ
 23 ὑποκειμένου δὲ οὐδενὶ ἔστιν. οἷον ἄνθρωπος καθ' ὑποκειμένου
 24 νου μὲν λέγεται, τοῦ πινός ἄνθρωπου, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ, οὐ
 25 δενὶ ἔστι. τὰ δὲ ἐν ὑποκειμένῳ μὲν ἔστι, καθ' ὑποκειμένου δὲ
 26 οὐδενός λέγεται.

Μέλλων τὴν εἰς δέκα διαίρεσιν τῶν πραγμάτων ἡμῖν
 παρὰ δαῶναι, πρότερον ἐκτίθεσθαι τὴν εἰς τέσσαρα τούτων
 διαίρεσιν. παρὰ δὲ οὐς ἔστι πρότερον τὴν εἰς δύο τῶν φύ
 νων διαίρεσιν, πρόσθιν ὡς τὴν τετραδικὴν ταύτην τομὴν
 ἡκότως. ὁ ἔστι δύο ἀριθμοὶ ἐφ' ἑαυτὸν πολυπλασιάζόμε
 νος, ποιῇ τὸν τέσσαρα. μετὰ δὲ ταύτην τὴν διαίρεσιν, πα
 ρὰ δαῶσθαι τὴν εἰς δέκα. ὁ ἔστι ἀπὸ μονάδος ἀρχόμενος
 ἀριθμὸς, σωπθέμενος μέχρι τοῦ τέσσαρα, ποιῇ τὸν δέκα.
 α. β. γ. δ. καὶ γίνεται δέκα. Ἀλλῶς τε, καὶ
 ταῦτα μὲν, συμπεπλεγμένην τῶν πραγμάτων ποιῇται
 διαίρεσιν. συμπλέκει ἔστι τὸ καθόλου τῇ ἑστία, καὶ τῷ συμ
 βιβηκόπ. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ μερικόν, τοῖς αὐτοῖς. ἐκεί δὲ,
 κατὰ ἄρθρα, καὶ ἀπλῶς τὴν ταύτην ποιῇται τὴν τομὴν, μὴ
 δὲν μὴδενὶ συμπλέκων, ἑκάστην ὅπως ἔχει φύσεως δι
 δάσκων, ἰδίᾳ μὲν πρὸς τῆς ἑστίας. ἰδίᾳ δὲ, καὶ ὁ κοινῶς,
 πρὸς τὴν συμβιβηκότων ἑκάστω. κατὰ διαφόρους οὖν ὑποβα
 λὰς, τῆς τῶν ὄντων γνομαινης διαίρεσιως, ἡκότως καὶ τὰ
 τῆς διαίρεσιως τμήματα διαφορεῖ γέγονεν. ἔστι οὖν ἡ
 προκειμένη τῶν ὄντων διαίρεσις, τοιαύτη. Τῶν ὄν
 των φησὶ, τὰ μὲν, ἔστι ἑστία. τὰ δὲ, συμβιβηκότα. πάλ
 λιν, τῶν ὄντων, τὰ μὲν, ἔστι καθόλου. τὰ δὲ, μερικά. τεσσάρων

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

ῥῶν οὖν τούτων ὄντων τμημάτων, καὶ σῶν δυο λαμβανόντων
μένων, ἐκ τῆς τούτων συμπλοκῆς γίνονται συζυγίαι ἕξ·
δύο μὲν ἄσυσκτοι, αἱ τὰ ἐναντία ζυγνύουσαι· αἱ δὲ λοι
παὶ πέντε αὐτῶν, σωσιδάμεναι· τῇ γὰρ ὄντων τὰ μὲν, ἔσι
καθόλου ᾄσισι· τὰ δὲ, καθόλου συμβεβηκότα· καὶ τὰ
μὲν, μερικά ᾄσισι· τὰ δὲ, μερικά συμβεβηκότα, ὥς τὰ
ὑποκείμενον ἔχει διάγραμμα·

Ο Υ' Σ Ι' Α·

Σ Υ Μ Β Ε Β Η Κ Ο' Σ·

καθ' ὅ
ποκα
μένου,
καὶ ἔκ
ἐν ὑπο
καμέ
νῳ·

ἄσυσκτος

ἐν ὑπο
καμέ
νῳ, καὶ
οὐ κα
ἔσπο
καμέ
νῳ·

οὐκ ἐν ὑποκαμένῳ,
οὐτε καὶ ὑποκαμένῳ,
καὶ καθ' ὑπο
καὶ ἐν ὑποκαμένῳ·

ἄσυσκτος·

Κ Α Θ Ο' Λ Ο Υ·

Μ Ε Ρ Ι Κ Ο' Ν·

Α' Μ Μ

Ἀλλ' εἰ μὲν ταύταις ταῖς φωναῖς, αἷς ἡμεῖς, ἐχρήσατο
 ὁ ἀριστοτέλης, καθόλου οὐσίαν, καθόλου συμβεβηκός, μερι-
 κῶν οὐσίαν, μερικὸν συμβεβηκός, πραγμάτων αὖ ἡμεῖς
 ἀπαλλαγίτες, ὡς σαφὺς ὄντος τοῦ λεγόμενου. ὁ δὲ, τὴν
 ἀσάφειαν ὡπτηδύνων διὰ τὴν εἰρημολίαν αὐτίαν, ἑτέροις ἐ-
 χρήσατο ὀνόμασιν, οἷον ἑτέροις μὲν τῇ τῇ σημανομένων
 φύσει, ἀσυνήθισι δὲ τοῖς πολλοῖς, καὶ ταύτῃ ἀσαφεσέροις.
 τὸ μὲν οὖν συμβεβηκός. καλεῖται ἐν ὑποκειμένῳ. τίτῳ δὲ
 οὐσίαν, οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ. τὸ δὲ καθόλου, καθ' ὑποκει-
 μένου. τὸ δὲ μερικόν, οὐ καθ' ὑποκειμένον. καὶ διὰ τὴν
 μὲν τὸ συμβεβηκός καλεῖται ἐν ὑποκειμένῳ, δῆλον. αὖ
 τὸ ὅτι καθ' αὐτὸ ὑποστῆναι οὐ δύνάται. δῆται δὲ ἄλλου
 πρὸς ὑπαρξίν, τουτέστιν, οὐσίαν. τὴν δὲ οὐσίαν, οὐκ ἐν
 ὑποκειμένῳ. οὐδὲ ὅτι δῆται ἐτέρου πρὸς ὑπαρξίν. τὸ δὲ
 καθόλου, καθ' ὑποκειμένον, διότι δῆται τῇ μερικῶν οὐ
 πρὸς ὑπαρξίν, ἀλλὰ πρὸς κατηγορίαν. μὴ ὅτι ὄντων
 τῇ μερικῶν, οὐκ ἔχει τὸ καθόλου κατὰ πινος κατηγορη-
 θῆναι. τὸ δὲ μερικόν, οὐ καθ' ὑποκειμένον. διότι τὰ κα-
 τὰ μέρος, κατ' αὐθενός ἄλλου κατηγοροῦνται. διὰ τὴν
 τίτῳ οὐσίαν ἐκάλεισεν οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ, καὶ μὴ ὑποκί-
 μένον, εἴ γε ὑπόκειται τοῖς συμβεβηκόσι πρὸς ὑπαρξίν.
 Ἐρῶμεν οὖν πρὸς τοῦτο, ὅτι πρῶτον μὲν, οὐ πᾶσα οὐ-
 σία ἐστὶν ὑποκείμενον. οὐ ὅτι δῆπου ἡ θεία οὐσία ἐστὶν ὑπο-
 κείμενον; οὐδὲν ὅτι ἐν αὐτῇ συμβεβηκεν. οὐκοῦν, οὐκ
 ἀνκληθεὶς ὑποκείμενον. εἰ οὖν κοινῶς ἀνόμασε τὴν οὐ-
 σίαν ὑποκείμενον, οὐ συμπροελάμβανε τὴν θείαν οὐσίαν
 αὖ. Δούτερον δὲ, ὁ καὶ μάλιστα κυριώτατος ἐστὶν αὐτίαν,
 διότι τῇ διαρίσει ἐς τὰ ἀντικείμενα γινόμενων, αἱ
 μὲν, ἔστι φυκταί, αἱ δὲ, ἄφυκτοι, καὶ φυκταί μὲν, αἱ
 εἰς τὰ ἐναντία γινόμεναι, ἄφυκτοι δὲ, αἱ κατὰ ἀντίφασιν

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

σιν. ἐπεὶ δὲ ἔστι τῶν ἐν ἀκρίτων, τὰ μὲν, ἐστὶν ἑμμεσά, τὰ
 δὲ, ἄμμεσά. ἀνέγκη τὴν ἐς τὰ ἐν ἀκρίτων γινόμεναι διαίρε-
 σιν, ὡς τῶν ἑμμεσῶν μὴ ἀφυκτον εἶναι. ἑμμεσά δὲ ἐστὶν
 ἐν ἀκρίτων, οἶον, λευκόν, καὶ μέλαν. ὑγίαια, καὶ νόσος. ἐπὶ
 ἑμμεσῶν μεταξὺ λευκοῦ, καὶ μέλανος, τὸ φαῖον, τὸ ἐρυθρόν, καὶ
 πάντα τὰ ἄλλα χρώματα, μεταξὺ δὲ ὑγείας, καὶ νόσου,
 τὸ παρὰ τοῖς ἰατροῖς λεγόμενον οὐδέ πτερον. τὰς ἑμμεσὰς ἐκ νό-
 σου ἀνέκλῃψις, οὐτὶ ὑγείας ἢ καὶ φασιν, οὐ ἔστι τὰ ὑγίαια
 νόσων ἐνεργούσιν, οὐτε νόσους, τῆς ἑμμεσῶν νοσοποιού αἰτίας
 ἄσ, ἀπὸ ἀλλήλων εἰσὶν οἱ ἀνταλμασμένοι. οὐκοῦν
 μέσον τί ἐστι νόσου, καὶ ὑγείας ἢ ἀνέκλῃψις. ἄμμεσά δὲ,
 τὸ πᾶσι πᾶσι, καὶ ἀρτίον. εἴ ποτε ὅλως ὡς ἐν ἀκρίτων ταῦτα
 ἀντίκειται. ἐδίδεκα μὲν ἑμμεσῶν ἡμῖς ἐν ἄλλοις, ὅτι οὐκ ἐστὶν
 ἐν ἀκρίτων. πάλιν τὸ λογικόν, καὶ τὸ ἀλογον, ἄμμεσῶς ἀν-
 τίκειται, οὐδ' αὐτὰ ἐν ἀκρίτων ὄντα. ὥς τε τὰ κυρίως ἐν
 ἀκρίτων, πάντα ἐστὶν ἑμμεσά. εἴ τις οὖν εἰς τὰ ἐν ἀκρίτων διέ-
 λοιτὰ ὄντα, λέγων, τῶν ὄντων, τὰ μὲν, εἶναι λευκά, τὰ δὲ,
 μέλανα. ἀνέγκη διαφύγειν αὐτὸν πάντα τὰ ἐν μέσῳ
 χρώματα. οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀντιθέκτους οὐσίας
 τῶν χρωμάτων. οἶον, ἄερα, ψυχρὰ, ἄγελα. ἀλλ' οὐδὲ αἱ
 εἰς τὰ λοιπὰ τῶν ἀντικειμένων εἶδη διαίρεσις, τὸ ἀφυ-
 κτον ἔχουσι, πλὴν τῶν κατὰ ἀντίφασιν μόνων γινόμε-
 νων. οἶον, εἴ τις λέγοι τῶν ὄντων, τὰ μὲν, εἶναι δεξιά, τὰ
 δὲ, ἀριστερά. ἢ τὰ μὲν, δεξιότατα, τὰ δὲ, δούλους. τὰ δὲ,
 πατέρα, τὰ δὲ, υἱόν. ἐπὶ ἑμμεσῶν καὶ τούτων οὐδὲν ἐστὶν. ἀλλὰ
 μὲν, οὐδὲ ἐκ κατὰ σέρεσιν, καὶ ἐξ ἑνὸς ἢ διαίρεσις γίνοιτο. οἶ-
 ον, εἴ τις λέγοι, τῶν ὄντων, τὰ μὲν, τυφλά εἶναι, τὰ δὲ, βλέ-
 ποντα. ἢ τὰ μὲν, σοφά, τὰ δὲ, ἄσοφα. ἔστι ἑμμεσῶν καὶ σέρεσις,
 ὡς τῶν δεκτικῶν μόνων λέγεται. τὸ δὲ τὴν ἐξ ἑνὸς μὴ πεφυ-
 κὸς δέχεσθαι, οὐδ' ἐσερῆσθαι ταύτης λέγεται. ὥς τε οὐ

πάντα τὰ ὄντα διαίρεται ἢ ἐξίς, καὶ ἢ σέρεσις, χωρὶς αὐτῶν
 ἰσοδυναμοῖν ἐπὶ τινῶν τῇ ἀντιφάσει, ὡς ἐχεν τὸ σῶμα,
 καὶ τὸ ἀσώματον. οὐδὲν γὰρ ἐπὶ τούτων μεταξὺ. ταυτὸν
 γὰρ δυνάται τῇ ἀποφάσει, τῇ, οὐ σῶμα τὸ ἀσώματον. μό
 νως οὕτως ἢ κατὰ ἀντίφασιν διαίρεσις. οἷον, εἴ τις λέγοι
 τῶν ὄντων, τὰ μὲν, εἶναι λουκά, τὰ δὲ, οὐ λουκά. πάντες
 τὰ ὄντα ποῦ λαμβάνει. καὶ γὰρ τὸ φαῖον, οὐ λουκόν. καὶ τὸ
 ξανθόν, καὶ τὸ ἐρυθρόν, ὁμοίως. ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχὴ, οὐ λουκή.
 καὶ ἄγγελος, οὐ λουκός. οὐδὲ γὰρ ὅλως, χρώμα πέφυκεν ὑ
 ποδέχεσθαι. καὶ ὁ πλάτων δὲ τὴν διαίρετικὴν ἐξυμνεῖ μέ
 νοσιν, τὴν κατὰ ἀντίφασιν γινομμένην. οὐδὲν γὰρ τῶν ὄν
 των καυχῆσεται αὐτὴν καὶ φυγῆν. διὰ τοῦτο τοίνυν καὶ
 ὁ ἀριστοτέλης εἰρηκῶς τὸ συμβεβηκός ἐν ὑποκειμένῳ, διὰ
 τῆς τούτου ἀποφάσεως ἐσήμακε τὴν οὐσίαν, εἰρηκῶς αὖ
 τὴν, οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ, ἵνα πᾶσαν οὐσίαν περλαλάβῃ.
 Πρὸς τοῦτοισι ἐρῶμεν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον, διηπύον. τὸ μὲν,
 πρὸς ὑπαρξιν ὑποκείμενον, τὸ δὲ, πρὸς κατηγορίαν. πρὸς
 ὑπαρξιν μὲν, ἡ οὐσία. αὕτη γὰρ ὑπόκειται πρὸς ὑπαρξιν
 τοῖς συμβεβηκόσι. πρὸς κατηγορίαν δὲ, τὰ μερικά. ταῦ
 τα γὰρ ὑπόκειται τοῖς καθόλου, οὐ πρὸς ὑπαρξιν. οὐδὲ γὰρ
 δέονται τὰ καθολικά τῶν μερικῶν ἵνα ὑποσώσιν, ἀλλ' ἵνα ἐ
 χῶσι καθ' ὧν κατηγοροῦνται. τούτων πόνον, τὰ μερικά δέ
 οὐ τὸ καθόλου, οὐ πρὸς κατηγορίαν, ἀλλὰ πρὸς ὑπαρξιν.
 ἔκ αὐτῶν γὰρ εἴη σωκράτης, καὶ πλάτων, μὴ ὄντος τοῦ ἀπλῶς
 ἀνθρώπου. τὸ δὲ πρὸς κατηγορίαν ὑποκειμένων, τὸ μὲν, ἐ
 σιν οὐσία. τὸ δὲ, συμβεβηκός. ὑπόκειτο γὰρ καὶ ἡ μερικὴ οὐσία
 τῇ καθόλου πρὸς κατηγορίαν, ὡς εἴρηται, ὡς σωκράτης
 πῶς ἀπλῶς ἀνθρώπων, καὶ πῶς ἀπλῶς ζώων. τὸ μερικὸν συμ
 βεβηκός, πῶς καθόλου, ὡς τὸ ἐν τῷδε πῶς λίθος λου
 κόν, πῶς ἀπλῶς λουκῶ, καὶ πῶς χρώματι. λέγεμεν γὰρ καὶ

Α' Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

τὸν δὲ τὸν λίθον λυκὸν εἶναι. καὶ τὸ ἀπλῶς λυκὸν, χρῶμα
 εἶναι. ἐπεὶ δὲ οὗτως ὡσαύτως ἐκότερον λέγει ὑποκείμενον,
 ἢ εἶπε. τῶν ὄντων, τὰ μὲν, ἐν ὑποκειμένῳ, τὰ δὲ, ὑποκεί-
 μενα, πρὸς ἐλαβὼν αὐτὴν καὶ τὰ μερικὰ συμβεβηκότα, ἅπ-
 νοα καὶ αὐτὰ ὑποκείμενα εἰσιν, ἢ καὶ μὴ πρὸς ὑπάρχειν, ἀλ-
 λά πρὸς κατηγορίαν. βούλεται δὲ διὰ τὸ εἶπεν. οὐκ ἐν
 ὑποκειμένῳ. τὴν πρὸς ὑπάρχειν ὑποκειμένην οὐσίαν εἶπεν,
 καὶ αὐτὴν διὰ τὴν αὐτὴν τοῖς συμβεβηκόσι. τῶν δὲ δυνά-
 μειν, ἢ μὲν, ἐστὶν ἀπὸ τοῦ τρόπου τῆς ὑπάρ-
 χεως. ἢ δὲ, ἀπὸ τοῦ τρόπου τῆς κατηγορίας. καὶ ἀπὸ τοῦ
 τρόπου μὲν τῆς ὑπάρξεως, ἢ λέγουσα. τῶν ὄντων, τὰ μὲν,
 εἶναι ἐν ὑποκειμένῳ, τὰ δὲ, οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ. ἀπὸ τοῦ,
 τρόπου δὲ τῆς κατηγορίας, ἢ λέγουσα. τῶν ὄντων, τὰ μὲν,
 καθ' ὑποκείμενον, τὰ δὲ, οὐ καθ' ὑποκείμενον λέγεται. τὰ
 μὲν, γὰρ εἶναι φησι κατηγορούμενα. τὰ δὲ, ὑποκείμενα
 πρὸς κατηγορίαν. καὶ σκόπησεν τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ἀριστοτέ-
 λους, πῶς ὡς μὲν τῆς σημαίνουσας τὸν τρόπον τῆς ὑπάρξε-
 ως εἶπε τὸ, ἐστὶν. ὡς δὲ τῆς σημαίνουσας τὸν τρόπον τῆς κα-
 τηγορίας, εἶπε τὸ, λέγεται, ἀντὶ τοῦ κατηγορεῖται. ἐν ὑ-
 ποκειμένῳ δὲ οὐδενὶ ἐστὶν, ἀντὶ τοῦ, οὐκ ἐν ἡρώ ὑπάρχει.
 τὸ δὲ περὶ τῶν συζητῶν προτάθει τὸ καθόλου οὐσίαν ὡς π-
 μιώτερον, καὶ ὅτι κατὰ τὰ καθολικὰ ὡσημονες γινόμεθα
 τῶν μερικῶν. ἐν γὰρ τοῖς κατὰ μέρος, ἔστιν διαφέρει μὲν τὸ
 ἀλόγων ζώων. ἐν γὰρ αὐτῶν, καὶ ὀξεύτερος ἡμῶν ἔχουσι
 τὰς αἰδήσεις, αἷς τῶν κατὰ μέρος ἀπλάμβατο. ἐπ-
 ηντα, δευτέρως τίθησι τὴν ἀντικείμενην ταύτη. ἐστὶ δὲ τὸ
 μερικόν, συμβεβηκός. ἀντίκειται γὰρ τῇ μὲν οὐσίᾳ τὸ
 συμβεβηκός, τῷ δὲ καθόλου, τὸ μερικόν. ἔπειτα προστίμει
 τὸ καθόλου συμβεβηκός τῆς μερικῆς οὐσίας, διότι πρὸς τὴν
 καθόλου τοῖς φιλοσόφοις ὁ λόγος.

22 Ἐν ὑποκειμένῳ δὲ λέγω, ὃ ἐν πινι μὴ ὡς μέρος ὑπάρχει
 22 χον, ἀδυνάτον χωρὶς εἶναι τοῦ ἐν ᾧ ἔστιν· οἷον ἡ τίς γραμ
 22 ματικὴ, ἐν ὑποκειμένῳ μὲν ἐστὶ τῇ ψυχῇ, καθ' ὑποκειμένον
 22 δὲ οὐδενὸς λέγεται· καὶ τοῦτ' ἐστὶ τὸ λεγόν, ἐν ὑποκειμένῳ
 22 μὲν ἐστὶ τῷ σώματι, ἅπαν ὅτ' ἡ χρῶμα ἐν σώματι, καθ' ὑ
 22 ποκειμένον δὲ οὐδενὸς λέγεται·

Ἐπεὶ δὲ ἤδη το ὁ φιλόσοφος ἑαυτοῦ φωνᾷς πρὸς χρη
 σιμένον ἀγνώστοις ἡμῖν ἐκ τῆς σιωπῆας, τῷ τε καθ' ὑποκει
 μένον, καὶ οὐ καθ' ὑποκειμένον· καὶ ἐν ὑποκειμένῳ, καὶ οὐκ ἐν
 ὑποκειμένῳ· βέλεται λοιπὸν διδάξαι ἡμᾶς πρὸς αὐτὴν·
 ἐξηγεῖται δὲ οὐ πάσας, ἀλλὰ τὰς δυνάμοντας, τὴν τε ἐν ὑ
 ποκειμένῳ, καὶ τὴν καθ' ὑποκειμένον· τούτων ὅτ' ἡ γνώμη
 σῶν, δὴ ληῖται καὶ ἡ τῶν λοιπῶν σημασία· ὁ ὅτ' ἡδὲ τί
 ἐστὶ τὸ ἐν ὑποκειμένῳ, εἴσεται τί ἐστὶ τὸ οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ·
 καὶ ὁ ἐγνώκως τὸ καθ' ὑποκειμένον, εἴδε τὸ οὐ καθ' ὑποκειμέ
 νον· καὶ πρότερον διδάσκει πρὸς τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ· καὶ
 διδάσκει δὲ ὁρίσμον· οἱ ὅτ' ὁρίσμοι, ὡς προηέκεις εἶποι
 μεν, περὶ τῶν ἡμῖν τὴν τ' πραγμάτων φύσιν, ὡς ἐκ γέ
 νους ὄντες, καὶ τῇ συστατικῶν διαφορῶν· τοῦ δὲ ὁρίσμου ἐκ
 γένους ὄντος, καὶ τῇ συστατικῶν διαφορῶν, παραλαμβάνει
 ναι ἐν ταῦτα ὁ ἀριστοτέλης τὸ μὴ ἐν πινι, ἀναλογικῶς γένει,
 τὰ δὲ λοιπὰ, διαφορᾷς. λέγεται ὅτ' ἐν τίνι, ἐνδεκα
 χῶς· ἡ ὡς μέρος ἐν ὅλῳ, ὡς λέγεται ἡ χερὲν ὅλῳ εἶναι
 τῷ σώματι, καὶ ἡ κεφαλὴ· ἡ ὡς ὅλον ἐν τοῖς μέρεσιν·
 ὡς πορὶ λέγεται ἡ ὁλότης τοῦ σώματος ἐν κεφαλῇ εἶναι, καὶ
 ἐν χερσὶ, καὶ τοῖς ἄλλοις· οὐ λέγεται δὲ ἐν μέρει τὸ ὅλον,
 ἀλλ' ἐν μέρεσιν· διότι ἡ ὁλότης ἐκ ἐν μέρει, ἀλλ' ἐν
 ποῖσι θεωρεῖται· ἐνὸς γὰρ τῇ μερῶν ἀφαιρεθέντος, κολο
 βὸν τὸ ὅλον εἶναι βέλεται καὶ ἐκ αὐτῆς κληθεῖν ὅλον· ἡ ὡς
 ἡδὲ ἐν γένει, ὡς λέγομεν τὸν ἀνθρώπον ἐν τῷ ζῴῳ εἶναι·

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

ἢ ὡς γένος ἐν εἶδει. ὡς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ζῶον, οὐκ ἀνα
γκάων δὲ ἐν ταῦθα λέγειν τὸ γένος ἐν τοῖς εἶδεσιν, ὡς λέ
γομεν τὸ ὅλον ἐν τοῖς μέρεσιν. ἢ μὲν γὰρ ὁλότης, καὶ ἐξ
ρηται τῇ μερῶν, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς ἔχει τὸ ἓναι. τὸ μὲν τοι
γένος, ἐξηρημένην ἔχει τὴν οὐσίαν, καὶ ὅλον ἐν ἑκάστῳ γίνε
ται εἶδει. ἢ ὡς ἐν χρόνῳ. ὡς λέγομεν ἐν τῷδε τῷ χρό
νῳ, μένονε ταῖς λιακά. ἢ ὡς ἐν τόπῳ. ὡς λέγομεν ἐν λυ
κείῳ, ἢ ἐν ἀγορᾷ. ἢ ὡς ἐν ἀγγείῳ. ὡς ὁ οἶνος ἐν κεράμῳ,
ἢ πυροὶ ἐν μεδίμνῳ. ἴσος ροφούσι δὲ πῶς ὅ, τε τύπος, καὶ
τὸ ἀγγεῖον. τὸν τε γὰρ τόπον ἐρεῖς ἀκίνητον, καὶ ἀμεταφό
ρητον ἀγγεῖον. τὸ δὲ ἀγγεῖον, τόπον κινέμενον, καὶ ποδιφο
ρητόν. ἢ ὡς εἶδος ἐν ὕλῃ. ὡς τὸ τοῦ ἀνδρὸς εἶδος
ἐν τῷ χαλκῷ. ἢ ὡς τὰ τ' ἀρχομένων, ἐν τῷ ἀρχοντι. ὡς
λέγομεν τὰ πράγματα τῇ πολιτῇ ἐν τῷ ἀρχοντι κηδοται.
ἢ ὡς ἐν τελικῷ αἰτίῳ. ὡς λέγομεν τὸν ἰατρὸν ἐν τῇ ἰα
τρικῇ ἔχον τὰς ἐλπίδας, ἢ τὸν στρατῶτην ἐν τῇ στρατῇ.
ἢ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ. ὡς τὸ συμβεβηκὸς ἐν οὐσίᾳ. Τοῦ
το οὖν τὸ ἐν τινι παρὰ λαμβάνει ὁ ἀριστοτέλης ὡς γένος κα
τὰ πλείονων λεγόμενον. προστίθῃσι δὲ ὡς διαφορὰς τὰς
ἐξῆς, ἵνα διακρίνη αὐτὸ τῇ ἄλλῳ, καθ' ὃν τὸ ἐν τινι κα
τηγορεῖται. καὶ διὰ μὲν τοῦ εἰπεῖν μὴ ὡς μέρος ὑπάρ
χον, διακρίνει αὐτὸ τοῦ πῶς μέρος ἐν ὅλῳ ὑπάρχοντος, καὶ
τοῦ ὡς εἶδος ἐν γένει. καὶ γὰρ τοῦτο δοκεῖ πῶς ὡς μέρος εἶ
ναι αὐτοῦ τοῦ ὅλης ζωῆς, καὶ τὸ ζῶον ὅλον τί ἓναι. καὶ τοῦτο
ὁ πορφύριος ἐν ταῖς ἡσυχαστικαῖς, φησὶν, ὅτι τριῶν ὄντων τέ
των, γλυκώτατων γλυκῶν, καὶ τῇν ἡδικοτάτων εἰδῶν, καὶ
τῇν ὑπαλλήλων, τὸ μὲν γλυκώτατον, μόνως ἐστὶν ὅλον. τὸ
δὲ ἡδικοτάτον, μόνως μέρος. τὸ δὲ ὑπαλλήλον, καὶ ὅλον,
καὶ μέρος. ἀλλὰ μέρος μὲν, ἄλλος. ὅλον δὲ, οὐκ ἄλλος, ἀλλ'
ἐν ἄλλοις. διὰ τοῦ εἰπεῖν ἀδυνάτον χωρὶς ἓναι ἐν

ὡς ἐστὶ, τῶν λοιπῶν ἐχάρισε. Κακίρουσι δὲ πινυτοὶ τὸν ὀ-
 ρισμόν, οἱ μὲν, ἐκ τοῦ πλεονάζειν, οἱ δὲ, ἐκ τοῦ ἐλλείπειν.
 αὕτη γὰρ κακία ὀρισμοῦ, τὸ μὴ ἀντιστρέφειν πρὸς τὸ ὀρι-
 σόν, ἀλλ' ἢ πλεονάζειν, ἢ ἐλάττωνα. καὶ οἱ
 μὲν πλεονάζειν λεγόντες, φασὶ μὴ μόνον τὰ συμβεβηκό-
 τα παραλαμβάνειν τὸν ὀρισμόν, ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα.
 φασὶ γὰρ ὅτι ὁ σωκράτης ἐν τόπῳ ὄν, καὶ ἐν χρόνῳ, ἐν τι-
 νί ἐστι, καὶ οὐχ ὡς μέρος ἐν ὅλῳ. οὐ γὰρ μέρος ἐστὶ τοῦ τό-
 που, ἢ τοῦ χρόνου. καὶ ἀδυνάτην χωριδύειν αὐτὸν τοῦ τό-
 που, ἢ τοῦ χρόνου. φασὶ οὖν ὅτι οὐκ ἐστὶν ὁμοία ἡ παραβα-
 λή, τὸ μὲν γὰρ συμβεβηκὸς χωριδύειν τοῦ ἐν ὧς ἐστὶν, ἀ-
 δυνάτον, ἀλλ' ἄμα τῷ χωριδύειν, καὶ ἐφθάρται. τὰ μὲν
 τοι σώματα ἢ καὶ παντὸς τόπου χωριδεῖν, ἀλλ' ὁμῶς τοῦ
 δε τοῦ τόπου χωριδεῖντα, ἔστιν ἢ πᾶν ἐστὶ τὸ γὰρ σῶμα, ἢ
 σῶμά ἐστιν, οὐδέεται τόπον, ἢ χρόνον πρὸς τὴν οἰκείαν ὑ-
 πόστασιν. ἔχει μὲν τοι ταῦτα παρακολυθούμενα, ὥς πορὶ ὃ ἐν
 φωτὶ βαδίζων, ἔχει παρακολουθήματα τὴν σκιάν, μηδ' ἐν
 ἑς τὴν οὐσίαν αὐτῷ σωτελεύσαν. τῷ μὲν τοι γε συμβεβη-
 κῶπι, ἑς αὐτὴν τὴν ὑπόστασιν σωτελεύτ' τὰ σώματα. ἀνδρὶ
 γὰρ αὐτῷ, ἔκ ἀν' συστήν. ἄλλως τε, οὐδ' ἐκ ἀν' ἀρχὴ πᾶν σῶ-
 μα ἐν τόπῳ εἶναι. τὴν γὰρ ἀπλανῆ σφαῖραν, ἀποδείκνυσιν
 ὁ ἀριστοτέλης μὴ ἔσσαν ἐν τόπῳ. ἢ γὰρ τὸ πῶς ἐστὶ τὸ πέρασ-
 τοῦ ποδὲχοντος, καθ' ὃ ποδεῖται τὸ πορτεχόμενον. ὅσον; ὁ
 κέραμος, τόπος ἐστὶ τοῦ οἴνου τοῦ ἐν αὐτῷ, οὐ καθ' ὅλον ἑαυ-
 τόν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐν τὸς ὑπ' αὐτῷ, ὅπου αὐτοῦ ἐστὶ πέρα-
 ρος. ἀμέλει, ἢ ἐξώθεν ἐκκολαφθεῖν, οὐδ' ἐν ἡτῶν σωεί-
 χει τὸν οἶνον, ἅτε δὴ κατὰ μόνον τὴν ἐν τὸς ὑπ' αὐτῷ, ὅπου αὐτοῦ ἐστὶ πέρα-
 ρος. ἢ οὖν τοῦτό ἐστιν, ὥς εἴρηται, τόπος, δείκνυσ-
 σι δὲ ὁ ἀριστοτέλης, ὅτι ἐξώθεν τῆς ἀπλανοῦς σφαίρας
 οὐδ' ἐν ἐστὶν, ἵνα καὶ τῷ τούτου πέρατι πορτεχοιστο, οὐ τό-

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

πος, οὐ χρόνος, οὐ σώμα, οὐ κενόν, οὐτε ἄλλο οὐδὲν, οὐκ ἄρα
 ἐν τῷ πᾶσι ἐστὶν ἡ ἀπλανεύς. ὥς τε οὐκ ἀνάγκη πᾶν σώμα
 ἐν τῷ πᾶσι εἶναι, ἀλλ' ὥς εἴρηται, παρὰ κολούθημα μάλλον εἶ
 σιν ὁ τόπος, καὶ ὁ χρόνος τῇ σώματων. Ἀπορούσι δὲ καὶ
 τοῦτο, πῶς οὐχὶ ὁ ὀρισμός· ποτε λαμβάνει καὶ τὸ ὅς ὅλον
 ἐν τοῖς μέρεσι. καὶ ὅτι ἐν τινὶ ἐστὶν. ἐν τοῖς μέρεσι ὅτι,
 καὶ οὐχ ὥς μέρος ὑπάρχει. καὶ ἀδυνάτον αὐτὸ χωρὶς εἶ
 ναι τοῦ ἐν ᾧ ἐστὶ. λέγομεν οὖν ὅτι καὶ κατὰ ἄλλα
 κοινῶν ἢ ὑπογραφῇ, ἀλλ' οὐκέτι κατὰ τὸ ἐν τινι. οὐ γὰρ
 λέγεται τὸ ὅλον ἐν τινὶ εἶναι. ὅτι ὅτι ἐν τινὶ εἶναι, ἀλλὰ
 μάλλον ἐν τισιν. ἐν τῷ τῶς μέρεσιν. ἔτι καὶ ὁ πορφύρι
 ος ἐλέγε. τὸ δὲ ὅλον, οὐκ ἄλλο, ἀλλ' ἐν ἄλλοις. ἐν τῷ τῶς
 μέρεσι, τὸ ὅλον. ἢ δὲ καὶ ἐν τοῖς σημαυνομένοις τοῦ ἐν τινὶ
 παρὰ λαμβάνομεν, καὶ τὸ ὅς ὅλον ἐν τοῖς μέρεσιν, ἀλλ' οὐ
 καθ' ὅ ἐν τινὶ ἐστὶν, ἀλλὰ κατὰ μόνον τὴν σημασίαν τοῦ μὴ
 καθ' αὐτὸ ὑφεισθῆναι, ἐλέγομεν καὶ αὐτὸ τῇ ἐν τινὶ εἶναι.
 ἔτι πρὸς τοῖς ἡρημύοις καὶ κείνο ἀπορούσιν. ὅτι ποτε λαμ
 βάνει ὁ ὀρισμός καὶ τὸ ὅς ἡδός ἐν ἡλμ. καὶ ὅτι τὸ εἶδος φα
 σιν, ἐν τινὶ ἐστὶ τῇ ἡλμ, καὶ οὐ μέρος αὐτῆς ὑπάρχει. καὶ ἀδύ
 νατον χωρὶς εἶναι αὐτὸ τὸ τῆς ἡλμ. φάμεν οὖν ὅτι τὸ
 εἶδος, εἰ καὶ μὴ τῇ ἡλμ μέρος ἐστὶν, ἀλλὰ τοῦ σωαμφοτέρου, ὅ
 πως ἄρα καὶ τῇ χθρὰ φάμεν, οὐ τοῦ ὅλα σώματος μέρος εἶ
 ναι, ἀλλὰ τοῦ παντός. ἐπειτα ὅτι τὸ μὲν ἡδός, συμπλη
 ρωτικόν ἐστὶ τῇ ἐκείνου ὁσίαν. καὶ τούτου φθαρέντος, φθάρει
 τὸ ὑποκείμενον. τὸ δὲ συμβιβηκός, ὅτι συμπληροῖ τὴν ὁ
 σίαν τοῦ ὑποκειμένου. καὶ φθαρέντος, οὐκ ἐφθάρει τὸ ὑποκί
 μενον. ἄλλως πε, λέγομεν ὅτι ὁ σκοπός ἐν ταῦτα τῶ
 ἀριστοτέλει διαλαβεῖν ποτε τῇ ὄντων, οὐχ ἡ ὄντα ἐστὶν,
 ἀλλ' ἡ σημαίνονται ὑπὸ τῇ πολλῶν ἀνθρώπων. καὶ οὐκ
 αὐτὰ τὰ δοκοῦντα αὐτῶ διαλεχθῆναι ποτε αὐτῇ. καὶ

ὅτι τούτῳ ἔστιν ἀληθές, σαφές τούτο δείκνυσιν ἐν τῷ ποδὶ
 τῆς οὐσίας λόγῳ, πρῶτην μὲν λέγων οὐσίαν εἶναι, ἣ κα-
 τὰ τὰ άτομα θεωρουμένην, δεύτεραν δὲ, τὴν κατὰ τὰ εἶ-
 δη, καὶ τὰ γένη, τῇ πραγμάτων ἀνάστασιν ἐχόντων. ἡ
 μὲν γὰρ κατὰ τὰ εἶδη, καὶ τὰ γένη θεωρουμένη, πρῶτη
 ἐστίν, ὥστε δὴ καὶ αἰτία οὐσα τῇ ἀτόμων, καὶ ἀσώματος, καὶ
 αὐτὴ κατὰ τὰ αὐτὰ, καὶ ὡσαύτως ἔχουσα. ἡ δὲ κατὰ τὰ
 άτομα, δεύτερα ἐστίν, ὥς ἀπατή. ἀλλ' ἐπειδὴ ταύτης ἔχει
 γνώσιν ὁ πολὺς ἀνθρώπος, διὰ τούτου κατὰ τὴν τούτων
 δόξαν τὴν διδασκαλίαν ποιούμενος, πρῶτην αὐτὴν εἰς-
 πεν, ἐπειδὴ οὐκ οὐκ οὐκ, καὶ τῆς ὕλης σύννοσον οὐκ ἔχει
 ὁ πολὺς ἀνθρώπος, μόνον δὲ οἷον τὸ ἐκ τούτων σώζειν,
 καὶ τούτο ὡς ἐν, διὰ τούτου ὁ ἀριστοτέλης καὶ ἡ καθηρέσει
 τοῦ τῷ ἐν πνι σημαίνοντος, οὐκ ἀν' ἐμνήθη τοῦ ὡς ἐν
 οὐκ οὐκ, ὥστε δὴ μὴ ποδὶ τῇ ὄντων, ἢ ὄντων ἐπὶ διαλεχό-
 μενος, ἀλλὰ κατὰ τὴν πολλὴν ἀνθρώπων δοκοῦντα ποδὶ αὐ-
 τῶν. ὥστε ποδὶ ὁ γινώμενος ὁρίσματος τοῦ σημείου, λέγει, ὅτι
 σημειῖον ἐστίν, οὐ μὲν οὐδέν, καὶ ὁ ὁρισμὸς οὗτος ποδὶ λαμ-
 βάει, οὐ μόνον τὸ σημεῖον, ἀλλὰ καὶ τὴν μονάδα, καὶ τὸ νῦν
 ἕκαστον γὰρ τούτων, ἀμφοτέρω ἐπὶ. καὶ οὐκ ἀν' τις ἐγκαλέει
 σι τῷ γινώμετῳ, ὡς διὰ τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ σημείου ποδὶ λαμ-
 βάει π καὶ ταῦτα. ὅτι γὰρ πάντως ὅτι εἰ καὶ ἡ μονάδα, καὶ
 τὸ νῦν ἀμφοτέρω ἐστίν, ἀλλὰ τῇ ἐμοὶ ὑποβεβλημένων πραγ-
 μάτων, οὐδὲν ἔστιν ἄλλο ἀμφοτέρω, ἢ τὸ σημεῖον. οὕτω καὶ ὁ ἀ-
 ριστοτέλης κατὰ τὴν σκοπὴν τῆς προσημμένης αὐτῷ διδα-
 σκαλίας, οὐκ οἷον ἐν πνι, τὸ ὡς ἐν οὐκ οὐκ. οὐ γὰρ ἐν
 τούτῳ σύννοσον ὁ πολὺς ἀνθρώπος. βούλεται δὲ ὡς ἐν
 πομῳ, οὐ ποδὶ τῇ ὄντων, ἢ ὄντων ἐπὶ, διαλεχέμεναι, ἀλλὰ ἡ
 σημαίνονται ὑπὸ τοιῶνδε φωνῶν, κατὰ τὰ τοῖς πολλοῖς
 δοκοῦντα, καὶ ταῦτα μὲν, πρὸς ὅτι λέγοντας πλεονάζει

Α' ΜΜΩΝΙΟΥ

ζην τὸν ὀρισμὸν. οἱ δὲ ἐλάπην ὀρηκότες, μὴ πάντα
τὰ συμβεβηκότες ποιεῖν αἰετῶν τὸν ὀρισμὸν, ἀλλ' ἀμόνα τοῖς
ἀχώριστα. ἔπειτα γὰρ φαίνεται ὅτι ἀδυνάτον χωρὶς εἶναι τοῦ
ἐν ᾧ ἐστὶ. τὰ γὰρ ἀχώριστα φασιν, οὐκ ἀδυνάτον χωρὶς εἶναι
ναί, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖον. τί οὖν φασιν; ὅτι ἡμῶν ἔπεν
ἀδυνάτον χωρὶς εἶναι, καλῶς αὖ ἐλέγχετο. ναὶ δὲ λέγει
ὅτι ἀδυνάτον χωρὶς εἶναι τοῦ ἐν ᾧ ἐστὶν, ἀντὶ τοῦ ὑπάρ-
ξαι, καὶ συστῆναι. καὶ γὰρ καὶ τὰ χωρὶς, ἀδυνάτον ὑποστῆ-
ναι, δίχα τῆς ὑποκειμένης αὐτοῖς οὐσίας. Ἐπὶ ἀπορ-
σίᾳ πινόν, λέγοντες ὅτι πῶς ἔπεν ὅτι οὐ δύναται τὸ συμ-
βεβηκὸς χωρὶς εἶναι τοῦ ἐν ᾧ ἐστὶν; ἰδοὺ γὰρ ἡ ἰσμὴ συμ-
βεβηκὸς ἐστὶ. καὶ χωρὶς εἶναι τοῦ ὑποκειμένου ἐπὶ π. μὴ
λα γὰρ πολλάκις πᾶρξω ἡμῶν ὄντος, διαβαίνει πρὸς ἡμᾶς
ἢ τοῦτου δύω δία. ὥς τε δύναται ἢ δύω δία τοῦ μήλῃ συμ-
βεβηκὸς αὐτοῦ οὐσα, χωρὶς εἶναι τῆς οὐσίας τοῦ μήλου.
καὶ ὑπὸ πάντων δὲ τῶν ποιούντων ὁμοίως. Διχῶς οὖν
τοῦτο ἀπὸ τὸν ὀρισμὸν. πρῶτον μὲν, ὅτι οὐκ ἔπεν ὁ ἀριστο-
της, ἐν ᾧ ἔστι, ἀλλ' ἐν ᾧ ἐστὶν. ἀδυνάτον οὖν χωρὶς εἶναι τὸ
δύω δία τοῦ μήλου, τοῦ ἐν ᾧ ἐστὶν τὸ πᾶν. ἢ γὰρ ἐν τῷ μή-
λῳ ἐστὶν, ἢ ἐν ἀλλοῖς. ἔπειτα δὲ, ὅτι οὐ μόνον ἢ τοῦ μήλου δύω
δία χωρὶς πρὸς ἡμᾶς, ἀλλὰ μετὰ πινος λεπίσμοι τοῦ
μήλου οὐσίας. καὶ τοῦτο δὴλον ἐξ ὧν πολλάκις παρὶόν
τες δύω δὲ τὸν ὀρισμὸν, ῥάκη οὖν μυκτῆρας ποιεῖ φράξεν οὖν,
τὸ μὲν ἀδύνατον ἀναπνέμεν, ἀδυνάτον γὰρ τοῦτον μὴ ἀνα-
πνέειν. τῆς δὲ δύω δίας, οὐκ ἀπλάμβανόμεθα; ὥς τε
παχυμερὲς δὲ οὐσίας, τῆς ἀπὸ ῥεύσεως οὐσίας ἐκείνης, ἢ
κατὰ τὸν ὀρισμὸν, καὶ μὴ δυναμένης διανοεῖσθαι τὸν ὀρισμὸν
τοῦ ῥάκους. ὁ γὰρ ἀνὴρ, διανοεῖσθαι διὰ τὴν λεπίσμοι. εἰ δὲ
χρόνου πολλάκις, καὶ τοῦ ῥάκους ὑποκειμένου, τῆς δύω
δίας ἀπλάμβανόμεθα, οὐδὲν θαυμάσιον. ἴσως γὰρ

καὶ παρὰ τὴν θέσιν τοῦ ῥάκου τοῦτο γίνεται, παρὰ κεκλι-
μένου, καὶ διησδυσιν δὲ δακτύλος τῇ παχυμεσῆ ὀσείᾳ,
ὅποτε καὶ ὑπὸ πολὺ τῇ κινήσει ἀναρρίπτῃ ὁμοίᾳ, μάλλον λε-
πτύνεται, καὶ διησδύει. ἀμέλει ὑπὸ πολὺ ἀναρρίπτῃ
σα, καὶ λεπτομεσῆ γίνεται. τεκμήριον δὲ μέγιστον με-
τα πινος οὐσίᾳς ἀπορρίψαν, ὅτι ἐν χρόνῳ πλείονι ῥυτιδύ-
ται τὸ μήλον, ἅτε τῆς οὐσίᾳς αὐτοῦ διαφορουμένης, ἐν ἣ
δύω δία ὑπῆρχε. δηλοῦσι δὲ τοῦτο, καὶ οἱ ἐκ τοῦ θυμιάμα-
τος ἀναδιδόμενοι ἀτμοί, αὐτοῖσι τῇ αἰδήσει ὑποπίπτον-
τες, διὰ τὴν παχύτητα τῆς ὑποκειμένης οὐσίᾳς. ὅθεν
καὶ ταῦτε χρῆσι πολλὰς τὸν ἀέρα κινῶντες, ὥθμεν πρὸς
ταῦτα μυκτήρας, ὅπνιν καὶ παχυμεσῆς ὢν, ὁ ἀπὸ τῆς θυ-
μιάματος ἀναδιδόμενος ἀτμός, μὴ διίκνυται ῥαδίως
πρὸς τὸ αἰδητήριον, ὅπου οὐκ ἀνέδεξις ποιεῖν, ἡ ἀσώ-
ματως αἰποιοῦντες ἐκ τῆς θυμιάματος ἕως τὸν ἀέρα ἐχώ-
ρουν. Ἰστέον ὅτι πλάτων φησὶ μετὰ πινὸν ἀπορρίψαν
τὴν ὁσμὴν τοῦ μήλου χωρεῖν πρὸς ἡμᾶς, μὴ χωριζέσθαι
τοῦ ὑποκειμένου. ἀριστέλης δὲ, τὸ διακονικόν, καὶ δίο-
σμον, αἰπῶται τοῦ ἀέρος. ὅτι ὅταν ἐπὶ διαπρατικῶς, καὶ
διηχῆς, τούτῳ καὶ δίοσμος. μεταλαμβάνων ὅτι τῆς
δύω δία, μεταδίδωσιν ἡμῖν. ὁ δὲ πλωτὴν φησιν, ὅτι
μεταβάλλεται μέρος τοῦ ἀέρος, ὅς ὁσφραντὴν ποιοῦνται.
ἢ ὅτι δύω δία, μέναισα ἐν τῷ μήλῳ, ῥυτιδύσκειν ἐαυτῇ
ἐτέραν ποιότητα, μεταβάλλουσα μέρος τοῦ αἵρος, ἢς αἰ-
σανόμεθα. ὅς καὶ ἡ ἐν πυρὶ θερμότης, οὐ καταλήψασα
τὸ πῦρ ψυχρόν, χωρεῖ πρὸς ἡμᾶς, ἀλλὰ μέναισα ἐν τῷ πυ-
ρὶ, ἐτέραν ὁμοειδῆ ἐαυτῇ θερμότητα ἀποχυνᾷ ἐν τῷ αἵρῳ.
οὐδεμία δὲ τῶν δοξῶν τούτων καθ' ἐαυτὴν ἀληθής. οὐτε
ἡ πλάτωνος, ἡ λέγουσα μετὰ ἀπορρίψαν τὴν ὁσμὴν χωρεῖν
πρὸς ἡμᾶς. ἢ ὅτι ἀπορρίψαν, σώμα. παντὸς δὲ σώματος,

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

ἢ κατὰ φύσιν κινήσεις. ἢ γὰρ κοῦφον. καὶ ὑπὸ τὰ ἀνὴρ ῥέι
ψῃ, ἢ βαρὺ, καὶ ὑπὸ τὰ κάτω. τῆς δὲ οὐδ' ἰσχύος τοῦ μήλου,
πάντες ὁμοπῆμώς αἰδ' ἀνομέα, ἀνὴρ, κάτω, πρὸς ὅσον, ὅπ
σον, δεξιᾶ, ἀριστερᾶ. καὶ δὴλον ἐκ τούτου, ὅτι οὐκ ἀρκῇ
μόνον ἀπορροίαν ἔπειν. οὐ δὲ ἡ ἀριστοτέλους μόνη ἀληθὴς,
πλασματώδης γὰρ τὸ λῆγειν ὅλον τὸν μεταξὺ ἄρ' α μετα
λαμβανέν τῆς ὁσμῆς, ὡς ὑπὸ τῇ γνῶν, τῇ αἰδ' ἀνομέ
νων τῇ ἐν ἄλλαις πόλεσιν ἀτάφων σώμάτων. ἀλλ' οὐδὲ
τὸ τοῦ πλωτίνου μόνον ἀληθὲς, τὸ ποιοῦνται, καὶ μεταβάλλ
εσθαι μόρις τοῦ ἄρ' α. τὸν γὰρ βόρβορον, οἱ χοῖροι πλέον
ἀνορύπουσι, τῷ μάλιστα τῇ ἀπορροίᾳ ἀνπλαβέσθαι. αἱ
τρεῖς δὲ ἅμα, ἀληθεῖς εἰσιν. ὑπὸ μὲν γὰρ τ' φαύλως ὁσμῶ
μένων, οἱ οἱ χοῖροι, χρεῖα καὶ ἀπορροίων. ὑπὸ δὲ τῇ ἀκρι
βῶς, οἱ οἱ γνῶν, ἀρκῇ τὸ δίσμον τοῦ ἄρ' α. ὑπὸ δὲ τῇ
μέσως ὁσμῶμένων, οἱ οἱ ἐσμῶν ἡμεῖς, ἀρκῇ ἡ μεταβολὴ
τοῦ ἄρ' α. κατ' οὐδὲ μίαν δὲ τῇ δοξῶν αἰτιότητα, ἀπὸ
ὑποκειμένου μεταβαίνουσιν. ἢ γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ νῶν εἰσι, καὶ
ἐν τῷ ἐν ὧ εἰσι, καὶ ἐν τῷ ἐξ οὗ. καὶ διαπαθήσεται αὐ
τῇ αὐτῆς ἡ ποιότης, ἢ ἐν ἄλλῳ, καὶ ἄλλῳ νῶν. καὶ ἐπειδὴ
πάντων δύο νῶν, ἐπὶ χρόνος μέσος, ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ εἰ
σονται χωρὶς τοῦ ὑποκειμένου αἱ ποιότητες. εἰ καὶ τὰς
ἔπειν πρὸς ὅσον λέγοντας, καὶ οὐσίαν τίς σωματέρχεται με
τὰ τῆς ἐν τῷ μήλῳ ποιότητος, ὅτι ἡ οὐσία μίαν πνὰ κίνη
σιν ποιῆται τιλὲν π' οὐδέϊα. ἢ γὰρ ἀνὴρ. ἢ κάτω. ἢ πρὸ
σω. ἢ ὀπίσω. ἢ δεξιᾶ. ἢ ἀριστερᾶ. ἐπεὶ οὖν συμβαίνει
καὶ ὅτι δεξιᾶ ἰσχυμένους, καὶ ὅτι ἀριστερᾶ, καὶ πρὸς ὅσον, καὶ ὀ
πίσω, αἰδ' ἀνέσθαι τῆς οὐδ' ἰσχύος, παρὰ πάσας ταύτας κί
νῆται πᾶς κινήσεως. δεῖ οὖν ὑπὸ λῆσθαι οὕτως. ὁ ἀνὴρ,
διωάμει εἰν, ὡς ἡ ποιότης τοῦ μήλου, τὸ φύσιν ἔχεν πά
σας τὰς ποιότητας δέξασθαι, ὡς ἀποιοῦς ὢν αὐτός. ὑπὸ

οὐκ ἔστι δὴ δὴ αὖ τὸ μήλου, γίνεται ἐνδεκεία τοιούτος. καὶ
λοιπὸν, διαπορθμύει πάσας τὰς ποιότητας δέξαται ἡ
μᾶς ἐξ αὐτοῦ, ὅς ἔστι οἱ αὐτός. τοῦτο, οὐκ ἔστι τῇ φύ-
φωσιν οὐ ποιούμεν. εἰ δὲ τις ἔποι πῶς οὐκ ἐν τῷ δένδρῳ
ὄντα τὰ μήλα, καὶ τῆς ὁσμῆς ἡμῖν μεταδίδόσιν, καὶ μή
σιν οὐκ ὑπομένει μὴ ἐχθραίνεσθαι, λέγομεν ὅτι ἐν ταύτῃ
πλέον ἐστὶ τὸ ὑπερέχον, καὶ τρέφον, τοῦ διαφορεμένου. πλέον
γὰρ ἐστὶν ἢ ἐκροή, τῆς ἐκροῆς.

Τὰ δὲ, καθ' ὑποκειμένου τε λέγεται, καὶ ἐν ὑποκειμένῳ
νῶς ἐστὶν, οἷον ἡ ὑπερβολή, ἐν ὑποκειμένῳ μὲν ἐστὶ τῇ ψυχῇ, κα-
θ' ὑποκειμένου δὲ λέγεται τῆς γραμματικῆς.

Σαφηνίσας τὸ μουσικὸν συμβεβηκός, ὅπου ἐλεγεῖν ἐν
ὑποκειμένῳ, καὶ οὐ καθ' ὑποκειμένου, νῶς τρέπεται πρὸς τὸ
παράδειγμα ἡμῖν τὸ παράδειγμα τοῦ καθόλου συμβεβη-
κότος, ὅπου καλεῖται καθ' ὑποκειμένου, καὶ ἐν ὑποκειμένῳ.

Τὰ δὲ, οὔτε ἐν ὑποκειμένῳ ἐστὶν, οὔτε καθ' ὑποκειμένου
πινὸς λέγεται. οἷον ὁ τις ἀνθρώπος, ἢ ὁ τις ἵππος. οὐδὲν
ἔστι τῇ τοιούτων, οὔτε ἐν ὑποκειμένῳ ἐστὶν, οὔτε καθ' ὑπο-
κειμένου πινὸς λέγεται.

Πανταχοῦ τοῖς μὲν ἀπὸ τῆς φωνῆς, τουτέστι, τῷ καθ' ὑ-
ποκειμένου, καὶ οὐ καθ' ὑποκειμένου, τὸ λέγεται ἀποδί-
δωσι. τοῖς δὲ ἀπὸ τοῦ ὄντος, τουτέστι, τῷ ἐν ὑποκειμένῳ,
καὶ οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ, τὸ ἐστὶ. παραδούς δὲ τὰ παρα-
δείγματα τῇ συμβεβηκότων, τῇ μουσικῶν, καὶ τῇ καθό-
λου, νῶς τὸ παράδειγμα λέγει τῆς μουσικῆς οὐσίας. οὐ κα-
θ' ὑποκειμένου δὲ ἐστὶ τὸ ἀκατηγόρητον, κατὰ τὴν καθ' ὑπο-
κειμένου κατηγορίαν. οὐ γὰρ τὸ ἀκατηγόρητον ἀπλῶς, ἐ-
πειδὴ δῶκεται καὶ μερικὸν κατὰ τὴν ἐν ὑποκειμένῳ κα-
τηγορίαν κατηγορεῖται. ὥς ἢ τις γραμματικὴ ἀριστέ-
χου. καὶ τοῦτο καὶ αὐτὸς προῖον, διδίδει. διδῶν φησιν,

ἐν ὑποκειμένῳ δὲ εἶναι οὐδὲν κωλύει εἶναι. εἰ δὲ καὶ τὰ αὐ-
τομα κατηγορεῖται καθ' ὑποκειμένου, οἷον, ὁ προσίων ἀν-
θρώπος, σωκράτης ἐστίν. ἀλλὰ παρὰ φύσιν ἢ κατηγορία,
ὡς τὸ μερικὸν τοῦ καθόλου κατηγοροῦσα. ὡς πορ καὶ ἡ ἐ-
στία συμβεβηκότος κατηγορουμένη· ἡνίκα φασιν, τουτὶ
τὸ λυκὸν σωκράτης ἐστίν. κατηγορεῖται ὅτι κατὰ φύσιν
μὲν, τὰ καθόλου τῇν μερικῶν. καὶ τὰ συμβεβηκότα τῇν
ἐστίαν· παρὰ φύσιν δὲ, τὰ μερικὰ τῇν καθόλου, ὡς ὅτι τῇ
ἐρημένῃ παρὰδείγματος, καὶ αἰεσίαι τὸ συμβεβηκότων.
οἷον, τὸ προσίων λυκὸν, σωκράτης ἐστίν. οὐ καθ' ὑποκειμέ-
νου ἀρὰ ἐπὶ τὸ ἀκατηγορητόν, κατὰ τὴν καθ' ὑποκειμένου
κατηγορίαν, τῆς κατηγορίας κατὰ φύσιν ἐχούσης.

Ἄπλως δὲ τὰ αὐτομα, καὶ ἀριθμῶν, καὶ οὐδενὸς μὲν
ὑποκειμένου λέγεται. ἐν ὑποκειμένῳ δὲ, εἶναι τούτων οὐ-
δὲν κωλύει εἶναι. ἢ ὅτι τῆς γραμματικῇ, τῇν ἐν ὑποκειμέ-
νῳ μὲν ἐστὶ, καθ' ὑποκειμένου δὲ οὐδενὸς λέγεται.

Ἐπειδὴ προσεχῶς τῇν μερικῶν οὐσιῶν ἐμνήμονδυσεν,
ὡς μὴ καθ' ὑποκειμένου λεγομένων, λέγων, τὰ δὲ, ἔπε ἐν
ὑποκειμένῳ ἐστίν, οὐτε καθ' ὑποκειμένου πινὸς λέγεθαι, οἷον,
ὁ τίς ἀνθρώπος, ἢ ὁ τίς ἵππος, οὐ μόνον δὲ αἰ μερικὰ οὐ-
σίαι λέγονται οὐ καθ' ὑποκειμένου, ἀλλὰ καὶ τὰ μερικὰ
συμβεβηκότα, διὰ τοῦτο ἐνταῦθα, καθολικὸν ποιᾷται τὸν
λόγον, καὶ φησὶν. ἀπλῶς δὲ, ἀντὶ τοῦ καθολικῶ δὲ πινὸς λό-
γῳ πάντα τὰ αὐτομα, ἀ καὶ ἐν ἐστὶ τῷ ἀριθμῶν, ἔπε οὐσίαι
ἐστίν, ἔπε συμβεβηκότα, κατ' οὐδενὸς ὑποκειμένου λέγεθαι.
Τὸ δὲ ἀπλῶς, λέγεται τριχῶς. ἢ τὸ καθόλου, ὡς λέγομεν
ἀπλῶς πᾶς ἀνθρώπος, ἀντὶ τοῦ καθόλου. ἢ τὸ μονα-
χῶς, ὡς τὸ ἀπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἐφυ, ἀντὶ τοῦ ἑ-
ποικίλος. ἢ τὸ κυρίως, ὡς ὅταν λέγωμεν ἀπλῶς ἀρε-
τὴν, ἀντὶ τοῦ, κυρίως ἀρετῇ. Καὶ τὸ ἐν δὲ λέγεται τρι-

χῶς, καὶ ὅλως, ἢ ταυτότης, καὶ ἢ ἐπρότης + λέγομεν ὅτι ἢ
 τῷ γένει ἐν, ὡς ἀνθρώπον, καὶ ἵππον. ἢ τῷ εἶδει ἐν, ὡς
 σὼκράτῳ, καὶ πλάτωνα. ἢ τῷ ἀριθμῷ, ὡς πλάτωνα.
 ἐν γὰρ π τῷ ἀριθμῷ ὁ πλάτων. ἀλλὰ καὶ τὰ ἑτέρα ὁ
 μοίως. ἢ τῷ γένει φασιν, ὡς ἵππον, καὶ φυτὸν, ἢ τῷ εἶ
 δε, ὡς ἵππον, καὶ ἀνθρώπον, ἢ τῷ ἀριθμῷ, ὡς πλάτωνα, καὶ
 σὼκράτῳ. ἐνταῦθα ἐν, τὸ τῷ ἀριθμῷ ἐν παρέλαβεν.
 ἰσέον δὲ ὅτι, τὰ μὲν τῷ ἀριθμῷ ἑτέρα, ἐνδέχεται εἶναι
 τῷ γένει, καὶ τῷ εἶδει ἐν, ὡς σὼκράτης, καὶ πλάτων. τὰ δὲ
 τῷ εἶδει ἑτέρα, πάντως μὲν καὶ τῷ ἀριθμῷ ἑτέρα. ὅτι πάν
 τως δὲ τῷ γένει. ἀλλ' ἐστὶν ὅτι ταυτὰ, ὡς ἵππος, καὶ ἀνθρώ
 πος. τὰ δὲ τῷ γένει ἑτέρα, πάντως καὶ τῷ εἶδει, καὶ τῷ ἀ
 ριθμῷ, ὡς ἵππος, καὶ σὺκ, ἢ ἀνθρώπος, καὶ λεοκάν. Ἐν
 ὑποκειμένῳ δὲ ἐνία φησιν, οὐδὲν κωλύει εἶναι. Ἐπειδὴ
 καθολικὸν τὸν λόγον ἐποίησατο, εἰπὼν μηδὲν τ' ἀτόμων,
 ἀ καὶ ἐν τῷ ἀριθμῷ, εἶναι καθ' ὑποκειμένον, οὐ μόνον δὲ αἰ
 μαρικὰ ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ τὰ μαρκα συμβεβηκότα, ἀτομά
 εἶσιν, ὡς ἢ τις γραμματικὴ, ὡς αὐτὸς φησιν, ἐπὶ γὰρ τὸ, ἐν
 ὑποκειμένῳ δὲ οὐδὲν κωλύει εἶναι. τουτέστι, συμβεβηκός.
 καὶ καθόλου εἰπεῖν, τὰ τῷ ἀριθμῷ ἐν μὴ ὄντα, κατ' οὐδενὸς
 ὑποκειμένου λέγεται, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ ἐστὶν.

Ὅταν ἑτέρα καθ' ἑτέρου κατηγορεῖται, ὡς καθ' ὑπο
 κειμένου, ὅσα κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται, ποσαῦ
 τα καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου ρηθῆναι. ὅσον ὁ ἀνθρώπος,
 κατὰ τοῦ πνός ἀνθρώπου κατηγορεῖται, τὸ δὲ ζῶον κατὰ
 τοῦ ἀνθρώπου, οὐκ ὡς καὶ κατὰ πνός ἀνθρώπου τὸ ζῶον
 κατηγορεῖται. ὁ γὰρ τις ἀνθρώπος, καὶ ἀνθρώπος
 ἐστὶ, καὶ ζῶον.

Διελθέτω δὲ τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ, νῦν τρεῖς περὶ τὴν
 καθ' ὑποκειμένον διδασκαλίαν, καὶ τρόπον πινὰ τὸ φησιν

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

ὅτι, ἄλλο ἐστὶ τὸ κατηγορεῖσθαι κατὰ τινος, καὶ ἄλλο τὸ, ὡς
καθ' ὑποκειμένου κατηγορεῖσθαι. τούτῳ δὲ πάντως παρὰ
κολουθεῖ τῷ. ὡς καθ' ὑποκειμένου κατηγορουμένου, τὸ, πᾶν
τὰ τοῦ ὑποκειμένου τούτου, λέγεται. οἷον, κατηγορεῖται
σωκράτους ὡς καθ' ὑποκειμένου, ὁ ἀπλῶς ἀνθρώπος. τοῦ
δὲ ἀπλῶς ἀνθρώπου, κατηγορεῖται τὸ ζῶον. τούτῳ ἐν, καὶ
κατὰ σωκράτους κατηγορηθήσεται. διαβιβάζει γὰρ διὰ
μέσου ἑαυτοῦ ὁ ἀπλῶς ἀνθρώπος πρὸς σωκράτην, τὴν τοῦ
ζώου κατηγορίαν. τί δὲ αὐτῷ βούλεται τὸ, ὡς καθ' ὑπο
κειμένου, ἀντὶ τοῦ, οὐσιωδῶς, καὶ πραγματικῶς. εἰ γάρ
τι κατὰ τοῦ κατηγορουμένου κατὰ συμβεβηκός κατηγο
ρεῖται, οὐκ ἀνάγκη τοῦτο καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου λέγε
σθαι. οἷον, τοῦ ἀγαμέμνονος πραγματικῶς κατηγορεῖται,
καὶ ὡς καθ' ὑποκειμένου, ὁ ἀνθρώπος. τοῦ δὲ ἀνθρώπου,
οὐσιωδῶς μὲν κατηγορεῖται τὸ ζῶον, κατὰ συμβεβηκός
δὲ, τὸ τρισύλλαβον. διὰ τοῦτο τὸ μὲν ζῶον, κατηγορεῖται
κατὰ ἀγαμέμνονος. οὐκ ἐπὶ δὲ καὶ τὸ τρισύλλαβον. πάλ
ιν, τοῦ μὲν ζώου, ὡς καθ' ὑποκειμένου μὲν, καὶ ὡς πραγ
ματος, κατηγορεῖται τὸ ἐμφυχον, τὸ αἰδητικόν. κατὰ
συμβεβηκός δὲ, καὶ σχετικῶς, τὸ κένος, ἢ τὸ δισύλλαβον.
ὁμοίως ἔχει καὶ πρὸς συμβεβηκόντων. τῇ γὰρ τριῶν, ἢ τῶν
χαι, ὡς πρᾶγματος κατηγορεῖται ὁ ἀριθμός. τοῦ δὲ ἀριθ
μοῦ, ὡς μὲν πρᾶγματος, τὸ ποσόν. κατὰ συμβεβηκός
δὲ, τὸ τρισύλλαβον. διὰ τοῦτο τῇ μὲν τριῶν, ὁ ἀριθμός
κατηγορεῖται, τὸ δὲ τρισύλλαβον, οὐκ ἐπὶ. ἵνα οὐ σημαίη
τὰ οὐσιωδῶς, καὶ ὡς πραγμάτων κατηγορουμένα, εἶπε
τὸ, ὡς καθ' ὑποκειμένου. τοῦ γὰρ ζώου τὸ δισύλλαβον,
οὐχ ὡς καθ' ὑποκειμένου κατηγορεῖται, ἀλλ' ὡς φωνῆς, καὶ
τὸ κένος τῆς σχέσεως. ὅσα οὖν φησι, καθ' ἕτερον λέγεται,
ὡς καθ' ὑπο

ὡς καθ' ὑποκειμένου, ἀντὶ τοῦ, ὡς πράγματος ὑφεισώτο·
 ὅσα κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται, προσυπακουσίον
 δὲ καὶ ἐνταῦθα τὸ, ὡς καθ' ὑποκειμένου, πέντε καὶ κατὰ
 τοῦ ὑποκειμένου ῥηθήσεται. Αἱ κατηγορίαι, ἡ πλάτος
 ἔχουσι, καὶ βάθος. βάθος μὲν, τὴν εἰς τὰ μερικώτερα
 αὐτῶν πρόοδον. πλάτος δὲ, τὴν εἰς τὰ πλάγια μεταστά-
 σιν. οἷον, ἵνα βάθος μὲν λάβῃς οὕτω, τὴν εἰς ἴσιν, καὶ τὸ
 σῶμα, καὶ τὸ ἐμψυχον, καὶ τὸ ζῶον, καὶ ἕτως ἐφεξῆς. πλά-
 τος δὲ, ὅταν διέλῃς τὴν εἰς ἴσιν εἰς σῶμα, καὶ ἄσῶματον.
 ὁ ἀριστοτέλης ἔν, κατόντα καὶ τοῦ πλάτους, καὶ τοῦ βάθους
 ἡμῖν ἀποδίδωσι. νῦν μὲν, τοῦ βάθους. ἐφεξῆς δὲ, τοῦ
 πλάτους. ἔπ' δ' ὁ κανὼν ἕτος. ὅταν πρῶτον δευτέρου
 καθ' ὑποκειμένου κατηγορηται, καὶ δευτέρου, τρίτου καθ' ὑ-
 ποκειμένου κατηγορηται, τότε καὶ τὸ πρῶτον, τὸ τρίτον κα-
 θ' ὑποκειμένου κατηγορηθήσεται. οἷον, τὸ ἐμψυχον, κατηγο-
 ρῆται τῷ ζῴῳ. τὸ ζῶον, τῷ ἀνθρώπῳ. καὶ τὸ ἐμψυχον,
 τῷ ἀνθρώπῳ κατηγορηθήσεται. καλῶς δὲ τῷ κανόνι προ-
 σκεται τὸ, καθ' ὑποκειμένου. εἰ γὰρ μέλλει ἀληθὲς εἶναι ὁ
 κανὼν, δεῖ ἕκαστον τῶν προτάσεων, καθ' ὑποκειμένου εἶ-
 ναι. εἴτε γὰρ αἱ δύο ὧσιν ἐν ὑποκειμένῳ, ἔδεν σωάμεται
 ἀληθῆς. εἴτε ἡ μία καθ' ὑποκειμένου, ἡ δὲ λοιπὴ ἐν ὑποκει-
 μένῳ· καὶ αὕτη εἴτε πρώτη, εἴτε δευτέρα, οὐδὲ ἔτι τί ἀλη-
 θὲς σωάμεται. καὶ δὴ εἰληφθῶσαν αἱ δύο ἐν ὑποκει-
 μένῳ. οἷον, ὁ ἀνθρώπος, λευκός. τὸ λευκόν, δισύλλαβον.
 τὸ γὰρ δισύλλαβον, συμβέβηκε τῷ λευκῷ. ἐὰν συμπε-
 ραθῇ οὕτω, ἑδύδως τὸ σωαγόμενον. οὐ γὰρ ὁ ἀνθρώπος
 δισύλλαβον. εἰληφθῶσαν πάλιν ἡ μία ἐν ὑποκειμέ-
 νῳ, ἡ πρώτη. καὶ ἡ δευτέρα, καθ' ὑποκειμένου. οἷον, ὁ ἀν-
 θρώπος, λευκόν. τὸ λευκόν, χρώμα. καὶ ἑδύδως τὸ σωα-
 γόμενον. ἔδὲ γὰρ ὁ ἀνθρώπος χρώμα. εἰληφθῶ πάλιν

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

ἡ μὲν πρώτη, καθ' ὑποκειμένου. ἡ δὲ δεύτερα, ἐν ὑποκει-
 μένω. ὅσον, ὁ ἀνθρώπος, ζῶον. τὸ ζῶον, δισύνθετον. ἔστι
 οὕτω πᾶσι ἀληθὲς σωάζεται. καὶ ἔχομεν διὰ τούτου τὸ
 ἀνάπαλιν τῷ κατ' ὄνομα. πῶς ἐπὶ πάντες τὰ ὄντα ὑπὸ τὰς
 δέκα κατηγορίας ἀνάγειν. ὥς πορ γὰρ ὁ κατ' ὄνομα ἐδείκνυε
 τὸ πρῶτον τῷ δευτέρῳ ὑπάρχον, καὶ τὸ δεύτερον τῷ τρίτῳ
 τῷ, οὕτω δι' αὐτῶν ἀνάπαλιν ἐπὶ δεῖξαι τὰ ὑστέρᾳ, καὶ δεύ-
 τερα, ὑπὸ τὰ πρῶτα ἀναγόμενα. ὅσον, ὁ ἀνθρώπος, ὑπὸ
 τὸ ζῶον. τὸ ζῶον ὑπὸ τὸ ἐμψυχον. τὸ ἐμψυχον, ὑπὸ τὸ σῶ-
 μα. τὸ σῶμα, ὑπὸ τὴν οὐσίαν. καὶ ὁ ἀνθρώπος, ὑπὸ τὴν
 οὐσίαν ἀναγεχθήσεται. καὶ πᾶσι τῶν ἄλλων κατηγοριῶν ὡς
 αὐτῶς. Ζητοῦσι δὲ πινθε ὅτι μάστιγ' λέγεται τῇ προ-
 τερέντων τεσσάρων, καθόλου, καὶ μερικῶς, οὐσίᾳ, καὶ συμ-
 βεβηκότος, διὸ μόνον ὑπογράφειν τὸν ἀριστέλειον, καὶ τῶν
 τῶν τὰ χέρῳ, τὸ συμβεβηκός, καὶ τὸ μερικόν. ἐνταῦθα
 γὰρ ὁρίζεται καὶ τὸ καθ' ὑποκειμένου, λέγω δὲ τὸ καθόλου,
 ὅτι λέγει πρῶτον δευτέρῳ ὑπάρχον, καὶ δεύτερον τρίτῳ,
 ὅτι καὶ τὸ πρῶτον τῷ τρίτῳ ὑπάρχει. ἀλλὰ καὶ τὸ ὅτι ἐν
 ὑποκειμένῳ, ὁρίζεται φημὶ τὴν οὐσίαν, ὅτι καταλέγει τὰ
 ἴδια τῆς οὐσίας. αἱ γὰρ ὑπογραφαί, ἐκ τῶν ἰδίων λαμβά-
 νονται. καὶ φαμεν πρὸς τὰ ἀπορούμενα, ὅτι κατ' ὄνομα
 ἐπὶ ὁ λεχθῆς, οὐχ ὁρισμός, ἢ ὑπογραφή. ἐν οὐδεμίᾳ γὰρ
 ὑπογραφῇ, ἢ τοι ὁρισμῶ, τὸ ὅρισον, ἢ τοι τὸ τοῦ ὁρισμοῦ ὄνο-
 μα, ἐν αὐτῇ τῇ ὑπογραφῇ, ἢ τῷ ὄρῳ παραλαμβάνεται.
 οὐδὲ γὰρ λέγει τὸ ἀνθρώπος ἐπὶ, ἀνθρώπος ζῶον λογί-
 κόν, θνητὸν, καὶ ἑξῆς. ἔστι τὸ ζῶον ἐπὶ, ζῶον οὐσία ἐμψυχος,
 αἰσθητικὴ. νῦν δὲ ἐν τῷ κατ' ὄνομα πολλάκις τὸ ὅρισον παρε-
 λήφθη, φημὶ τὸ καθ' ὑποκειμένου. Πρὸς δὲ τὴν ἄλλω
 φαμεν ἀπορίαν, ὅτι οὐδὲν τῶν ἰδίων τῆς οὐσίας, ὡς λέ-
 γει, ὑπογραφῇ ἐπὶ τῆς οὐσίας, πάντες γὰρ ὅσα αὐτῆς ἴδια

κατάλεγει, ἢ μόνῃ μὲν οὐσίᾳ ὑπάρχει, οὐ πάσῃ δὲ. ἢ πά-
 σῃ μὲν, οὐ μόνῃ δὲ. ἢ δὲ ὑπογραφή, καὶ τὰ κυρίως ἰδία,
 μόνῳ, καὶ παντὶ, καὶ ἅθ' ἑλουσιν ὑπάρχεν. διττῆς δὲ οὐ-
 σῆς τῆς κατηγορίας, τῆς μὲν, καθ' ὑποκειμένου, τῆς δὲ,
 ἐν ὑποκειμένῳ, καὶ καθ' ὑποκειμένου μὲν λέγομεν, ὅταν
 τὰ καθόλου τῇ μὲν κατηγορηται, ἐν ὑποκειμένῳ δ',
 ὅταν τὸ συμβεβηκὸς τῆς οὐσίας κατηγορηται, ἢ ἐν ὑπο-
 κειμένῳ κατηγορία ἄλλο ἄλλῳ λέγουσα ὑπάρχεν, οὐδὲ
 μίαν παρέχει ζήτησιν. ἢ δὲ καθ' ὑποκειμένου κατηγορία
 θέλουσα δεῖξαι τὸ ἔπερον, ὅπου τὸ ἔπερον, τουτέστι τὸ κατη-
 γορούμενον, ὅπου τὸ ὑποκείμενον, ζήτησιν παρέχει. ὁρᾷ
 γάρ τις, ποῖόν ἐστι τὸ κατηγορούμενον ζῶον τοῦ ἀνθρώπου,
 αὐτὸ τὸ ἐγκατατεταγμένον αὐτῷ, ἢ τὸ καθόλου; ἢ μὲν
 ὅτι τὸ ἐγκατατεταγμένον αὐτῷ, αὐτὸ ἐαυτοῦ κατηγορηθῆ-
 σεται, καὶ ἀδολεχία ἔσται ἡ κατηγορία. ἢ δὲ τὸ καθόλου,
 σωπεκταθήσεται τὸ μερικὸν τῷ καθόλου, καὶ ἔσται τὸ με-
 ρικόν, ὅπου τὸ καθόλου. ὁρᾷ μὲν οὖν, ὅτι τὸ κατηγορούμενον
 τοῦ ὑποκειμένου, καὶ κοινὸν περὶ θέλει εἶναι, καὶ ἴδιον αὐ-
 τοῦ. ὅταν ὅτι λέγωμεν, ὁ ἀνθρώπος ζῶον, οὐδὲν ἔπερον
 φάμεν, ἢ ὅτι ἐν πάσι τοῖς ζώοις τύπος τοῦ ζῶου, καὶ ἀν-
 θρώπῳ ὑπάρχει. ὥς περὶ ἢ τοῦ κήρυκος φωνή, καὶ κοινή
 ἐστὶ πάντων ἀκουστική, καὶ ἰδίᾳ ἐκάστου, ὥς περὶ τὸ κέντρον,
 καὶ κοινόν ἐστι πέρασ' πασῶν τῇ ἐκ τοῦ κέντρου δύθειν, καὶ
 ἴδιον ἐκάστης, ὥς περὶ ἢ ὕλη, καὶ κοινῶς πᾶσιν ὑπὸκειται, καὶ
 ἰδίᾳ ἐκάστῳ. οὕτω καὶ τὸ κατηγορούμενον, καὶ κοινὸν θέ-
 λει εἶναι, καὶ ἴδιον τοῦ ὑποκειμένου. ἢ μὲν οὖν κοινόν, οὐκ
 ἔστιν ἀδολεχία ἡ κατηγορία. ἢ δὲ ἴδιον, οὐ σωπεκταθή-
 σεται τὸ μερικὸν τῷ καθόλου.

» Τῶν ἐπερογενῶν καὶ μὴ ὑπαλλήλα τεταγμένων, ἔτε-
 » ραι τῷ ἴδιῳ καὶ αἱ διαφοραὶ, οἷον ζῶον καὶ ὑπὸ ζῴης. ζῶον

μὲν γὰρ διαφοραὶ τὸ τε πεζὸν καὶ τὸ δίδου καὶ τὸ πῆ
νόν, καὶ τὸ στυδῶν. ὑποθήμης δὲ οὐδε μία τούτων. οὐ γὰρ
διαφορῇ ὑποθήμη ὑποθήμης τῷ δίδου εἶναι. Τῶν δὲ γε
ὑποθέληλα γένων, ἔδεν κωλύει τὰς αὐτὰς διαφορὰς εἶναι.
τὰ γὰρ ἐπάνω, τῇ ὑπ' αὐτὰς γένων κατηγορεῖται. ὥστε
ὅσαι τοῦ κατηγορουμένου διαφοραὶ εἰσι, τοσαῦται καὶ τοῦ
ὑποκειμένου ἔσονται.

Λημμάτια τινὰ προσλαμβάνει χρῆσιμα αὐτῷ ἐσόμε
να πρὸς τὴν προκειμένην διδασκαλίαν. ἐπειδὴ γὰρ αἱ
κατηγορίαι καὶ γενικότατα εἰσι γένη, καὶ ἐκείνης σφρα
γῆς ἐκδέδοται τῇ ὑποθέληλων γένων, κανόνα διακριτικὸν
ἐνταῦθα ἡμῖν παρεδίδωσιν ὁ φιλόσοφος, τῶν τε πάντων
ἐτερογένων, καὶ ὑποθέληλων. καὶ φησὶν ὅτι τῇ ἐτερογένων,
καὶ μὴ ὑποθέληλα τεταγμένων, πάντως ἔτεροι καὶ αἱ δια
φοραὶ, αἱ τε συσπαικταὶ, καὶ αἱ διαιρετικαὶ. ὅσον, ζῶον, καὶ
ὑποθήμης. ζῶον μὲν γὰρ διαφορὰ συσπαικτὰ, τὸ ἐμψυχον,
καὶ τὸ αἰσθητικόν. διαιρετικαὶ δὲ, τὸ λογικόν, καὶ τὸ αἰσθη
τικόν. τὸ θνητόν, καὶ τὸ ἀθάνατον. τῆς δὲ ὑποθήμης, συ
σπαικτὰ μὲν διαφορὰ εἰς τὴνχοι, τὸ ἀπῆλυσον τῇ λόγων,
καὶ βέβαιον. ἢ τὸ αἰεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ, καὶ ὡσαύτως ἔχον
τὰς τῇ ὑποθήμῃ ὑποκειμένα πράγματα. διαιρετικὰ, ὃ τὸ
θεωρητικόν, καὶ πρακτικόν. ἔτεροι οὖν ὑπάρχουσιν αἱ δια
φοραὶ, ἐτέρων ὄντων τῇ γένων. Ἀλλως δὲ διῆλε πλά
των στυγερία, ὅτι τῇ ὑποθήμῃ, αἱ μὲν, εἰσι μόνως λογι
καὶ, ὡς ἡ διαλεκτική. αἱ δ', μόνως πρακτικαὶ, ὡς ἡ γραφή.
αἱ δὲ, μικταὶ, λογικαὶ ἅμα, καὶ πρακτικαὶ. καὶ τοῦτο τρι
χῶς. ἢ γὰρ ἐπίσης ἔχουσι λόγου, καὶ πράξεως, ὡς ἡ καθα
ροδία. ἅμα γὰρ ἄδει, καὶ καθαρίζει, διαφορὰ δὲ τῆς καθα
ριστικῆς, ὅτι αὐτὴ μὲν, πλήρης, καὶ ἄδει. ἢ καθαριστικὴ δὲ,
πλήρης μόνον. ὡς ἡ πεπιδυτική τῆς ῥίψεως προκινῶν

τὰ ὧν δέ τινες, καὶ τῆς μεταξὺ τῶν προδιόμοιολογῶν τὰ ἀπὸ
 τῆς βολῆς. ἢ οὐκ αἱ μικταὶ ἐπίσης ἔχουσιν τῷ λόγῳ τὴν
 πράξιν, ἢ πλείονα ἔχει τὸν λόγον τῆς πράξεως, ὥς ἡ ὑπο-
 κριτική, κατὰ τὸ ἐξηγούμενον ἀπὸ τινος. ἀπὸ δὲ ἄλλου ἐλα-
 βὼν ἐμοὶ πατέρες, πάρα. τοῦ δὲ, κατὰ τὸ σιωπώμενον
 ἀναμύσαντος, ἔπεν, οὐ χρήματα ἐφίλω. ἢ τὸ ἀνάπα-
 λιν, πλείονα τὴν πράξιν τοῦ λόγου, ὥς ἡ ἱατρική. ἱατρι-
 κὴ γὰρ ἔρηται, ὥς ἱατρικὴ μάλλον οὐσα, ἢ λογικὴ. καὶ τῷ λό-
 γῳ γὰρ διὰ τὴν διάνωσιν χρῆται, καὶ τὴν θεωρεῖται. ὁ
 γὰρ ἀριστὰ νοῦς, ἀριστὰ θεωρεῖται. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἑτε-
 ρὰ μέν πολλαχῶς λέγεται. λέγεται γὰρ ἑτέρα, ἢ τὰ πᾶν-
 τη διετηκότα ἀλλήλων, ὥς οὐσία, καὶ τὸ ποσόν. ἢ τὰ μὴ
 πάντῃ κεχωρισμένα, ἀλλὰ διαιρούμενα μὲν τοῖς ἀλλήλοις
 ἀπὸ τῆς αὐτῆς διαίρεσέως, οἷον, καὶ τὸ πῆλιν, καὶ τὸ σύν-
 δρον. ἔχει γὰρ ταῦτα κοινὸν μέρος τὸ ζῶον. λέγεται δὲ καὶ
 τὰ ὑπὸ ἀλλήλων ἑτέρα, ὥς οὐσία, καὶ τὸ σῶμα. διὰ τοῦτο
 33 ἔπεν. καὶ μὴ ὑπὸ ἀλλήλων τεταγμένων. τούτων μὲν γὰρ
 οὐδέ χεῖται τοῖς αὐτοῖς εἶναι διαφοράς. οἷον, τοῦ τε ἀπλῶς
 ζώου, καὶ τοῦ λογικοῦ ζώου. ἀμφοτέρων γὰρ αἱ αὐταὶ δια-
 φοραὶ, αἱ τε συσπαικταὶ, καὶ αἱ διασπαικταὶ. συσπαικταὶ γὰρ
 ἀμφοτέρων, τὸ ἐμψυχόν, καὶ αἰσθητικόν. ἀλλὰ καὶ αἱ δια-
 σπαικταὶ αἱ αὐταὶ, τὸ θνητόν, καὶ τὸ ἀθάνατον. τῇ δὲ μὴ ὑ-
 πὸ ἀλλήλων τεταγμένων, ἀλλ' ἑτέρων, οὔτε αἱ συσπαικταὶ, οὔ-
 τε αἱ διασπαικταὶ αἱ αὐταὶ, ὥς ὑπὸ τοῦ ζώου ἔπομιν, καὶ
 τῆς ὑποσήμες. τῇ δὲ καὶ ὑπὸ ἀλλήλων ὥς εἴρηται, αἱ μὲν
 συσπαικταὶ πάντως αἱ αὐταὶ. αἱ δὲ διασπαικταὶ, οὐ πάντως
 αἱ αὐταὶ, ἀλλ' οὐδέ χεῖται εἶναι καὶ ἑτέρας. ὥς ὑπὸ τοῦ ζώου,
 καὶ τοῦ ἀλόγου ζώου. συσπαικταὶ μὲν γὰρ αἱ αὐταὶ, ὥς εἴ-
 ρηται. διασπαικταὶ δὲ, οὐχ αἱ αὐταὶ. τοῦ μὲν γὰρ ἀπλῶς
 ζώου, τὸ λογικόν, καὶ τὸ ἀλογον. τὸ θνητὸν, καὶ ἀθάνατον.

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

τοῦ δὲ ἀλόγου, τὸ πίνον, τὸ σῦνδρον, τὸ χορσαῖον. ὁ
αὐτὸς δὲ λόγος ἀρμόσθαι καὶ ὑπὸ τῇ ἀντιδιηρημέναν ἀλ-
ληλοῖς γενῶν, καὶ τούτων ὅς συνταπκαὶ μὲν αἱ αὐταί,
διαρεπκαὶ δὲ ἔπειτα. ἀλόγου μὲν ὅς, αἰετῆρ, αἰετῆρ, λοι-
γικῶν δὲ, θνητῶν, ἀθανάτων, οὐρανίων, χρόνιον. Καλῶς
δὲ τῷ ἑδῇ προσέθηκε, τουτέστι τῷ πράγματι, ἵνα τὰς οὐ-
σιώδης λάβωμεν διαφορὰς. εἰ δὲ χεῖται ὅς τῇ ἐπί-
ρων γενῶν κατὰ ἀναλογίαν τὰς αὐταῖς εἶναι διαφορὰς.
λέγομεν ὅς τῇ σκυῶν, τὰ μὲν, εἶναι ὑπόποδα, τὰ δὲ,
ἄποδα. ἄποδα μὲν, ἐνεία, καὶ τὰ τοιαῦτα. ὑπόποδα
δὲ, θρόνος, καὶ κλίνη. ἀλλὰ καὶ τῇ ζώων λέγομεν, τὰ
μὲν, εἶναι ἄποδα, τὰ δὲ, ὑπόποδα. ἀλλ' αὐταὶ αἱ δια-
φοραὶ, οὐκ εἰσὶν ἑδοποιοί. οὐ ὅς τὸ εἶναι δῖπους, ὡς εἴρω
προς χαρὰς κτηρίζεται. ἀλλ' οὐδὲ ἐπὶ τῇ φωνῇ αἱ αὐταὶ εἶναι
δοκοῦσι διαφοραὶ, ἥδη καὶ κατ' εἶδος αἱ αὐταὶ εἰσιν. οὐ-
δὲ ὅς τοῦ αὐτοῦ ἑδους οἱ τε τῆς κλίνης πόδες, καὶ οἱ τοῦ
ζώου, ἐπεὶ μὴ δὲ εἰσέρχεται ἡ αὐτή. ἐξ ἀναλογίας δὲ, εἰ-
πὼν ἄρα ἡ ὁμοιότης. τὰ ὅς κατὰ μὲν, ὅσον, ὁρῶματα
τοῦ ζώου, καὶ τῆς κλίνης πόδες καλοῦνται. ὡς ὅς πρὸς
ζώον οἱ πόδες, οὕτω καὶ πρὸς κλίνην οἱ ὁρῶματα. ἀλλ' οὐκ
ἐπὶ καὶ τὰς λοιπὰς χρεῖας τῇ ποδῶν ἀποδιδόσσι. τὸ
βαδίζειν φέρεται εἶναι, καὶ συμμετέχον τῇ ἰδίᾳ κινήσει τὸ
σῶμα, καὶ τὰ παρὰ πλήσια. ἄς τε οὐκ εἶδεν οἱ αὐτοί, ἀλλ'
ἐπὶ φωνῇ, καὶ ἀναλογία, ζώου μὲν ὅς διαφορὰ, ὅσον, τὸ
πεζόν, καὶ τὸ πίνον, καὶ τὸ δῖπουν, καὶ τὸ σῦνδρον.
Αἱ τῇ γενῶν διαφοραὶ, πολλαχῶς διακρίνεται δια-
ρεπται. ὅσον, τοῦ ζώου διαφορὰ οὐσιώδης μὲν, τὸ λογί-
κον, καὶ ἀλογον. ἀπὸ τοῦ χρόνου δὲ τῆς ζωῆς, τὸ θνη-
τὸν, καὶ ἀθανάτων. καὶ ἀπὸ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ διατρίβ-
ουσιν, τὸ πίνον, καὶ τὸ πεζόν, καὶ τὸ δῖπουν, καὶ τὸ σῦν-

δρον. καὶ ἀπὸ τῆς μορίων τοῦ σώματος, ὡς τὰ ὑπόπο
δα, καὶ τὰ ἀποδα. καὶ ἔτιραι δὲ εἰσι διαφοραὶ, ἐξ ἄλλων
ὑπαρχόντων αὐτοῖς. ὁ δὲ ἀριστοτέλης παραδείγμα
πληροῦς τῶ ἀπὸ τοῦ τόπου, ἐπίτηδες ἐν μέσῳ καὶ
ἀπὸ ἑτέρας διαρέσεως, διαφορὰς παρενέβαλε, τῆς
ἀπὸ τῆς μορίων, παράδειγμα, διδόναι βουλόμενος,
ὡς ἀδιάφορον, καὶ ἑτέρας παραλαμβάνειν διαφορὰς,
ὡς τῆς προκειμένων εἰς ἐξέτασιν γενῶν. οὐτε γὰρ κατὰ
πρώτῳ διαίρεσιν, οὐτε κατὰ δευτέρῳ, οὐτε κατ' οὐδὲν
μίαν ἀπλῶς κοινωνοῦσιν ἀλλήλοις τὰ ἐπὶ προημιῇ. Τῶν
δὲ καὶ ὑπὸ ἀλλήλων γενῶν, οὐδὲν κωλύει τὰς αὐτὰς διαφορὰς
εἶναι. Καλῶς ἦπεν οὐδὲν κωλύει. οὐ γὰρ ἐξ ἀνάγκης
αἱ αὐταὶ εἰσι διαφοραὶ τῆς ὑπὸ ἀλλήλων γενῶν, ὡς ἔρηκα
μεν. πολλὰ μὲντοι συμβαίνει τὰς αὐτὰς εἶναι. αἱ μὲν
γὰρ συνεπικαὶ, αἱ αὐταὶ ὑπαρχουσιν, ἢ καὶ μὴ μόναι +
πλέον οὐ γὰρ αἱ τῆς ὑποκάτω. ἐπὶ δ' ὅτε καὶ διαίρεται,
ὡς ἔρηκα ἀνωτέρω.

- “ Τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκῶν λεγομένων, ἔκαστον
” ἢ τοι οὐσίαν σημαίνει, ἢ ποσόν, ἢ ποιόν, ἢ πρὸς τι, ἢ πού, ἢ
” ποτέ, ἢ κἄν, ἢ ἔχεν, ἢ ποιεῖν, ἢ πάσχειν. ἐπὶ δὲ οὐσίᾳ
” μὲν ὡς τύπος εἶπεῖν, ὅιον ἀνθρώπος, ἵππος. ποσὸν δὲ,
” ὅιον δίπηχυ, τρίπηχυ. ποιόν δὲ, ὅιον λευκόν, γραμματῆρ
” κόν. πρὸς τι δὲ, ὅιον διπλάσιον, ἡμισυ, μῆζον. πού δὲ,
” ὅιον ἐν ἀγορᾷ, ἐν λυκαίῳ. ποτέ δὲ, ὅιον χθές, πέρυσιν. κἄν
” ᾗ δὲ, ὅιον ἀνάκειται, κάθηται. ἐχεν δὲ, ὅιον ὑποδεδεῖται,
” ἀπλῶς. ποιεῖν δὲ, ὅιον τέμνειν, καίειν. πάσχειν δὲ, ὅιον
” τέμνεσθαι, καίεσθαι.

Παραδόντες τῆς φωνῶν τὴν εἰς δύο διαίρεσιν, τὴν τε εἰς
τὰς ἀπλᾶς, καὶ τὰς συμπεπλεγμένας, ἐβελήθη κατὰ τὸν
αὐτὸν τρόπον, καὶ τὴν τῶν πραγμάτων διαίρεσιν ποιήσασθαι

καθ' ἐκάτερον τμήμα. παραδόντες αὐτῇ μὲν πρότερον
εἰς τέσσαρα τῇ ὄντων διαίρεσιν ὡς συμπλεγμένων, τὴν
καθόλου δηλαδὴ οὐσίαν, καὶ τῆς μερικῆς, τοῦ καθόλου
συμβεβηκότος, καὶ τοῦ μερικοῦ, νῦν τὴν εἰς δέκα διαίρε-
σιν παραδίδωσιν, ὡς ἀπλῶν. καὶ πρότερον διὰ πράγμα-
των οἰοῦντο σκιαγραφῆσαι ἡμῖν αὐτὰ, ἵνα ἡς ἐννοίαν πῶς αὐ-
τῶν ἡμᾶς ἀγάγη, ὅσον δὲ διηρβρωμένως ἡμᾶς ποῦ ἐκά-
σου διδάξει. Διὰ τί δὲ εἶπε τῇ κατὰ μηδεμίαν συμ-
πλοκίῃ; τί γὰρ εἰσὶ πλείους συμπλοκαί; ναί. ἢ γὰρ ἡ μὲν
φωνή, ἀπλὴ ἐστίν, τὸ δὲ σημαίνον, σωθέντων. ὡς τὸ τρε-
χῶ. ἢ τὸ μὲν σημαίνον, ἀπλοῦν, ἡ δὲ φωνή, σω-
θέντων. ὡς τὸ ἀρῆος πόρος, καὶ ἡ κόρακος πέτρα, καὶ ὡς οἱ
ὄρισμοί, καὶ τὸ ὄρισε. ἢ καὶ τὸ σημαίνον, καὶ ἡ φῶ-
νὴ, σωθέντων. ὡς ὅταν ἐπὶ σωκράτης ποῦ ποῦ περὶ. ἢ ἀμφο-
τέρα ἀπλᾶ. ὡς αἱ κατηγορίαι. ὧν αὐτὰ ἐν τῇ κατὰ
μηδεμίαν συμπλοκίῃ λεγομένων, τῶν διαίρεσιν ποιεῖται
τῇ μὴτε κατὰ φωνὴν, μὴτε κατὰ τὸ σημαίνον, συμ-
πελεγμένων. καλῶς δὲ εἶπε λεγομένων, διὰ τοῦ σω-
θέντων, καὶ τὰ ἀρῆος, καὶ τὰς προθέσεις, ἅτινα καθ' αὐτὰ
ἐλέγχεται, οὐ δὲ σημαίνει τί, ἀλλ' ἀπλῶς φωναὶ ἐστὶ σωκ-
ρατεύουσαι μετὰ ἄλλων, καὶ ἔτσι συσσημαίνονται ἐκά-
στοις πράγματι. καὶ ὧν αὐτὰ δὲ πάλιν, πρόσθιος ὁ σκο-
πὸς τοῦ βιβλίου. Τῶν γὰρ κατὰ μηδεμίαν, φησὶ, συμ-
πλοκίῃ λεγομένων, ἐκαστον, ἡτοι ἐστὶν σημαίνει. ὡς τε πε-
ρὶ φωνῶν σημαίνουσιν πράγματα διαλαμβάνει. διὸ
λον ἐν ὅπῃ καὶ ποῦ τῇ μεταξὺ νοημάτων. Ἰστέον ὅτι λό-
γῳ ὑπογράφων τὰ πράγματα, ἀμυδρὰν ἐμφασιν ἡμῖν
παρέχεται τῇ κατηγορίῳ. ἢ μὲν γὰρ παχυμῶν αὐτὴ
διδασκαλία, ὡς φιλοῦν τῇ παραδημάτων πρόθεσι μο-
νον. ἢ δὲ λεπτομῶν, τὰ τε ἴδια καταλέγει ἐκάστης, καὶ τὴν

διαίρεσιν· ἵνα καὶ τὰ ὑπάρχοντα ταῖς κατηγορίαις γινώσκον διὰ τῶν ἰδίων, καὶ τοῖς ὅις αὐταὶ ὑπάρχουσιν διὰ τῆς διαίρεσεως· ἀλλ' αὐτὸς μὲν ὑπὸ δέκα παραδείγματων ποιεῖται τὴν ἀπειρίθμησιν τῶν δέκα κατηγοριῶν· ἡμεῖς ὃ, ὑπὸ ὧν, καὶ τοῦ αὐτοῦ παραδείγματος, ποιησόμεθα τὴν διδασκαλίαν, ὑπὸ τοῦ σωκράτους· ὁ τοίνυν σωκράτης, οὐσία μὲν, ὡς ἀνθρώπος· καὶ ποσόν, ὡς δίπηχυς, ἢ τρίπηχυς· ποιόν δέ, ὡς λευκός, ἢ μαυρικός· πρὸς τι δέ, ὡς κηδεμών τῶν νέων, ἢ σωφρονίσκου ὕος· ποῦ δέ, ὡς ἐμ λευκῶ διδάσκων· ποτὲ δέ, ὡς ὑπὸ τῶν πελοποννησιακῶν χρόνων γενώας· καὶ ποιεῖν, ὡς ὀρώμενος, καὶ πάχην ὡς ὀρώμενον· κῆδαι, ὡς ἐσώτα, ἢ καθήμενον, ἢ ἀνακλιμένον ὑπὸ τὴν πλάτανον, διὰ τὸ χαμαιπετὲς τὸ τοῦ λυσίου λόγων ἀκροάσθαι· ἢ ὅτε πάντα ὀρθία τὰ μέλη, καὶ λέγεται ἐστάναι, ἢ πάντα ὑπῆια, καὶ λέγεται ἀνακλιῖσθαι· εἶχεν δέ, ὡς ἰμάτιον πορικέμενον· καὶ ἀπορῆσι πινέας ὅτι πῶς λέγομεν ὅτι ἀπλᾶ ἔσιν αἱ κατηγορίαι, εἴ γε αἱ πένταρες ἔσιν, ὡς προήρηται, ἀπλᾶ, αἱ ἐξ δέ, σωθέντοι· καὶ λέγομεν ὅτι σωθέντους αὐτοὺς καλούμεν, διότι ἐμφασιν ἡμῖν σωθέσεως ἑσάγουσιν, ἐπεὶ αὐταὶ ἀπλᾶ ἔσιν· οὐ γὰρ κατηγορία τὸ ἐν τόπῳ ὄν, οὐδὲ κατηγορία τὸ ἐν χρόνῳ ὄν, ἀλλὰ κατηγορία τὸ ἐν τόπῳ εἶναι, καὶ τὸ ἐν χρόνῳ εἶναι· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἀπεριεμφάτους ὀνόμασε πησάσας ἐξ αὐτῶν, ἵνα μὴ τῷ ἐφέλκεσθαι πρόσωπον, σώθεσιν πινάσας ἑσάγῃ· ὅιον, τὸ ποιεῖν, καὶ τὸ πάχην, καὶ τὸ εἶχεν, καὶ τὸ κῆδαι, ἀπεριεμφάται εἰναι· ἐπειδὴ δὲ ἕνος τὸ ὄν τῶν δέκα κατηγοριῶν, δυνάμει καὶ τάξιν ὑπὸ δέχεται· πρὸ τῆς ῥα οὐκ ἢ ὅσος, ὡς ὑποκειμένη πᾶσι δευτέρων, τὸ ποσόν· ἐπεὶ καὶ ἡ ἀντιθεὶς ὕλη, πρῶτον ποσοῦται, εἰς οὗτω ποιοῦν τρίτον, τὸ ποιόν· καὶ τοῦ πρὸς τι πρῶτον, ἐπειδὴ καὶ τὸ κατὰ

Ἐαὐτὸ τοῦ ἐν χεῖρσι πρῶτον. ἀλλ' αὖ ταῦτα οὕτω, πρότερον
τὰ ἐξ οὐσίας, καὶ ποσού, τῇ ἐξ οὐσίας, καὶ ποιού, καὶ τὰ
ἐξ οὐσίας, καὶ ποιού, τῇ ἐξ οὐσίας, καὶ πρὸς π. Ἐσι δὲ
σία μὲν, ὡς τύπος ἦεν. ὁ πασῶν ἑστίαν σημαίνει, ὁ ἅπας
ἀναφάνεται ἡ νοητὴ ἑστία, ἀλλ' ἡ αἰδητή. σὺ δὲ ὑπέκουε
ἑστίας, καὶ τὰ λοιπὰ, ὅσα αὐτοῦ ὄντα πρᾶγματα εἰσι, καὶ
μηδενὸς ἐτέρου δεόμενα ἢς τὸ ὑποσῆναι. Ποιὸν δὲ, οἷον λου-
κόν, γραμματικόν. ἐν ταῦθα δ' αὖ ὑποσημειώσεται, ὅτι τὸ ποι-
ῶν, πάσης μὲν ἑστίας ἐν ὑποκειμένῳ, ὁ πάσης δὲ τὸ αὐ-
τὸ ὑποκειμένου κατ' εἶδος λαχούσης, ἀλλὰ τῆς μὲν, ἐν σώ-
ματι σωτηρίας, οἷον, θερμότητος, τῆς δὲ, ἐν ψυχῇ τὸ εἶ-
ναι ἐχούσης, οἷον, κώμενός, βουλόμενος διὰ τῇ πα-
ραδιηγμάτων ἐν δ' ἑαδαι τὸ διπλὸν εἶδος τῆς ποιότητος,
ἐπεφώνησε, λέγων, ποιὸν δὲ, οἷον, λουκόν, γραμματικόν, τὸ
μὲν, ἐν ὑποκειμένῳ σώματι ποιότητος ὑπόδηγμα λα-
βών, τὸ λουκόν, τὸ δὲ, ἐν τῇ ψυχῇ τὸ εἶναι ἐχούσης, τὸ γραμ-
ματικόν. Ἐχεν δὲ, οἷον, ὡπλίσθαι, καὶ ὡπλίσθαι. Ὅτι
δὲ καὶ πρὸς ἀπλῶν τούτων, προφανές. τῇ κατὰ μηδενί-
αν γὰρ φησι συμπλοκίῳ. Ἐχεν δὲ, οἷον, ὑποδεδῶται, ὡ-
πλίσθαι. Ζητοῦσι πινές, τί δὴ ποτε μὴ ὥς πρὸς τὸ ποιῆν
τῷ πάσχον ἀντίκειται, καὶ κατηγορίαν μὲν ἔπειξε τὴν τοῦ
πάσχον, ἐτέραν δὲ τὴν τοῦ ποιῆν, οἷον καὶ ἐν ταῦθα τοῦτο
ποιῶν. τὸ ἔχον, τῷ ἔχειν ἀντίκειται. καὶ οὐκ ἔπε κα-
τηγορίαν τὴν τοῦ ἔχειν, ἀλλὰ μόνον καὶ τοῦ ἔχον. φάμεν
θαῦ, ὅτι ὑπὸ τὸ κῆδαι τοῦτο ἀναχθῆναι δυνάσκειται. λέγω δὲ
τὸ ἔχειν. ἔχειν ἔχειν, λέγομεν, τὸ καίμενόν, ὡς ἐν
κῆποι ἢ τύχοι, δένδρα. ἢ ὡς ἐν σώματι, ὅπλον, ἢ ἰμάτιον.
ἢ πορίσκειται ὁ δὲ ἦν τὰ ὅπλα. ὡς πρὸς αὐτὸ τοῦ ποιῆν, καὶ
πάσχον, ἀμφοτέρω ἀκατηγερταί, τῷ μὲν ὑποκειμένῳ, αἰ-
αῦται εἰσι, τῇ δὲ χεῖρσι, διαφέρουσιν, ὅταν ἔχῃ ἀπὸ τοῦ

ποιούτως ἀρξώμεθα, ποιεῖν λέγομεν, ὅταν δὲ ἀπὸ τῆς πό-
 ροντος, παρὰ τὴν ἑαυτοῦ ἐνταῦθα τὸ ἔχειν, καὶ τὸ κῆδαι, ἢ
 τοῦ ἔχειν, ποῦ μὲν ὑποκειμένου, τοῦ αὐτοῦ ἡσυχίᾳ δὲ ἔχειν,
 διαφέρουσιν. ὅταν μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἔχοντος ἀρξώμεθα, ἔ-
 χην λέγομεν. ὅταν δὲ ἀπὸ ἐκείνου, ὃ ἔχειν πρὸς λέγεται,
 κῆδαι, ἢ τοῦ ἔχειν.

- » Ἐκαστον ὃ τ' εἰρημένων, αὐτὸ μὲν καθ' αὐτὸ ἐν ἑαυτῷ
 » καταφάσει λέγει, ἢ ἀποφάσει τῇ ὃ πρὸς ἄλληλα τούτων
 » συμπλοκῇ, κατὰ φασιν ἢ ἀποφασιν γίνεται. ἀπασα γὰρ
 » κατὰ φασιν ἢ ἀποφασιν δοκῇ, ἢ τοῦ ἀληθῆς ἢ τοῦ ψευδῆς εἶναι
 » τὸ κατὰ μὲν ἑαυτὴν συμπλοκῶν λεγομένων, ἔστιν, ἔτε ἄ-
 » ληθές, ἔτε τοῦ ψευδῆς ἐστίν, οἷον ἀνθρώπος, λευκόν, τρέχει, νικᾷ.

Ἐν τούτῳ διακρίνει τὸν σκοπὸν τοῦ προκειμένου βί-
 βλίσ, τοῦ ἐφεξῆς, λέγω δὲ τοῦ πρὸς ἐρμηνείας. ὅτι ἐν τού-
 τῳ μὲν, διδάσκει πρὸς ἀπλῶν φωνῶν. ἐν ἐκείνῳ δὲ, πρὸς
 καταφάσεως, καὶ ἀποφάσεως. διακρίνει δὲ, συλλογισμῶ
 χρώμενος ἐν δυνάμει ἡμῶν. μέσον δὲ ὅρον λαμβάνει
 τὴν ἀλήθειαν, καὶ τὸ ψεύδος. φησὶ γὰρ, πᾶσα κατὰ φασιν,
 ἢ ἀποφασιν, ἀλήθεια, ἢ ψεύδος σημαίνει. ἔδε μίαν δὲ ἁπ-
 λὴν φωνήν, κατὰ φασιν, ἢ ἀποφασιν σημαίνει. οὐδὲ γὰρ ἐ-
 αν εἰπὼ μυριάκις, ἀνθρώπος. ἀνθρώπος. ἔτε ἀληθὺς, ἔ-
 τε ψεύδομαι. ὁμοίως δὲ καὶ μυριάκις εἰπὼ, πρὸς πατρί-
 πρὸς πατρί. οὐτε ἀληθὺς, ἔτε ψεύδομαι. εἰ δὲ τις εἴποι, ὃ
 πρὸς εἰπὼ τίς, πορίπατῶ, ἢ ἀληθὺς, ἢ ψεύδεται, εἰ γὰρ τὴν
 χον πορίπατῶν, ἀληθὺς· εἰ δὲ μὴ, ψεύδεται· λέγομεν ὅ-
 πὸ εἰρηκῶς, πορίπατῶ, δυνάμει πορίελαβε τὸ ἐγὼ, ὡς
 αν εἰλεγε πορίπατῶ ἐγὼ. ὥστε πᾶς ὁ λέγων πορί-
 πατῶ, δυνάμει πορίλαμβάνει πρὸς ὑπόστασιν καὶ τοῦ ἀ-
 ληθοῦς, καὶ τοῦ ψεύδους, τὸ ἐγὼ· καὶ οὐχὶ κατηγορεῖ μὲν
 ἡ αὐτὴν καθ' αὐτὴν λέγει, οὐδὲ ἀπλὴν φωνήν. εἴ ποτε

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

μὲν γὰρ ἡ δὴ, ὅτι οὐ τῇ φωνῇ μόνῃ κριτὸν τὰς τε ἀπλᾶς,
 καὶ τὰς σωθετοὺς, ἀλλ' ὅτι καὶ συμπεπλεγμένα φωναί,
 ἢ ἀπλῶν τι σημαίνουσιν, ἀπλᾶ εἰσι. καὶ ἀπλᾶ τινες, αἱ
 συμπεπλεγμέναι, καὶ μὴ ἀπλῶν ἔχουσιν τὸ νοητὸν, σω-
 θετοί. ὥς τε τὸ τρέχω οὐχ ἀπλῶν, ἐπεὶ μὴ δὲ τὸ σημαίνου-
 μενον, ἀπλῶν. εἶπε δὲ ὁ ἀριστοτέλης, αὐτὴν ταύτην τὴν
 ἀπορίαν προαναελάων, ὅτι τῇ κατὰ μνημίαν συμπλο-
 κῇ λεγομένων, τουτέστι, τῇ μὴ δὲ κατὰ τὸ σημαίνουμενον
 συμπεπλεγμένων. αἱ μὲν οὖν ἀπλᾶ φωναί, ὡς εἴρηται,
 οὐδεμίαν ἀλήθειαν, ἢ ψεύδος σημαίνουσιν, αὐταὶ καθ' αὔ-
 τας λεγόμεναι. πάντα μὲντοι κατὰ φασιν, ἢ ἀπόφασιν,
 πάντως ἢ τοι ἀλήθειαν, ἢ ψεύδος σημαίνει. οἷον, ἐὰν εἴπω,
 σὺ κράτης περιπατεῖ, αἱ μὲν τύχοι ποδεπατῆν, ἢ λήθου-
 σα, ἢ δὲ καθήμενος, ἐψυσάμην. καὶ πάλιν, ἐὰν εἴπω,
 σὺ κράτης οὐ ποδεπατεῖ, αἱ μὲν τύχοι μὴ ποριπατῆν, ἢ λή-
 θουσα, αἱ δὲ ποριπατῆν, ἐψυσάμην. Αἱ οὖν κατηγο-
 ρίαι, ὡς εἴρηται, ἀπλᾶ οὐσαι φωναί, οὐδεμίαν ἀλήθειαν,
 ἢ ψεύδος σημαίνουσι. συμπλεκόμεναι δὲ πρὸς ἀλήθειαν,
 ποιοῦσι κατὰ φασιν, ἢ ἀπόφασιν. ἐν αἷς ἡ ἀλήθεια, καὶ τὸ
 ψεύδος. οἷον, ἄνθρωπος τρέχει, ἔκτε οὐσίᾳ, καὶ τοῦ ποι-
 εῖν. προσλαβοῦσα δὲ ἡ κατὰ φασιν μέσον τί ἀρνητικὸν μό-
 ριον, γίνεται ἀπόφασιν. οἷον, ἄνθρωπος οὐ ποριπατεῖ.
 Ἐν οὐδεμίᾳ καταφάσει λέγεται, ἢ ἀποφάσει. τὰ πολλὰ τῶν
 βιβλίων, καὶ δοκοῦντα καλῶς ἔχειν, οὐκ ἔχει τὸ, ἢ ἀποφ-
 άσει, ἀλλ' αὐτὸ μόνον τὸ, ἐν οὐδεμίᾳ καταφάσει λέγεται. αἱ
 γὰρ κατὰ φασιν οὐ σημαίνει οὐδεμίαν τῇ κατηγοριῶν, πολ-
 λῶ μᾶλλον οὐδὲ ἀπόφασιν, ἐπεὶ δὴ δῆται καὶ τοῦ ἀρνητι-
 κοῦ μορίου. καὶ μᾶλλον ὑποπτεύσει τις ποιεῖν πῶς τῇ ἄλ-
 λον κατηγοριῶν, κατὰ φασιν εἶναι, ἢ πρὸς ἀπόφασιν. Πᾶ-
 ρα γὰρ δοκῇ κατὰ φασιν ἢ ἀπόφασιν. ἢ τοι ἀλήθειαν, ἢ

ψυδρος σημαίνεν· τὸ δοκῆ, πρόσκειται, ἐπειδὴ οὐ πάν-
 τως ἢ κατὰ φασίς ἀληθύνει, ὅδε πάντως ἢ ἀπόφασίς ψυ-
 δεται· ὅιον, ἐὰν εἴποι τις, τρέχω, ἢ οὐ τρέχω· ἐπὶ αὐτῶν
 τούτοις διωάμην προσυπακούεται τὸ ἐγώ, τούτου χάριν εἶ-
 πε, δοκῆ· ἢ οὐ τούτο· ἢ ὅτι παρὲδεκται τὸ δοκῆ· ἢ ὅτι
 σφαλμα ἐπὶ καλλιγραφικόν, ἢ ὅτι ἀπὸ τούτου, οὕτω δοκῆ
 πάνσι· Ζητοῦσι δὲ πινες ὑπὸ ποίαν κατηγορίαν δὲ ἂν
 νέγην τὸ, τε σημεῖον, καὶ τὸ νῦν, καὶ τὴν μονάδα. ὑπὸ μὲν
 τὴν οὐσίαν, οὐκ ἐνδέχεται· ἢ ὅτι οὐσία, αὐτοῦ πᾶσι τὴν
 ἐπὶ· τούτων δὲ, οὐδὲν ἰδίαν ἔχει ὑπόστασιν τὸ, τε ὅτι
 μείον, ἐν γραμμῇ ἔχει τὸ εἶναι, περὶ ὃν γραμμῆς, καὶ ἀρ-
 χή· καὶ τὸ νῦν, ἐν χρόνῳ· ἀρχὴ ὅτι ἐπὶ, καὶ περὶ χρό-
 νου, καὶ οὐ χρόνος· νῦν δὲ λέγω, τὸ ἀκαριαῖον, οὐ τὸ πλατυ-
 κῶς λεγόμενον· καὶ ἡ μονάς, ἀρχὴ ἀριθμοῦ· ἀριθμὸς δὲ,
 οὐδαμῶς· διὸ οὐδὲ ἰδίαν ἔστιν ἀριθμὸς, ἀλλ' ἐν ἀριθμῷ ἔ-
 χη τὸ εἶναι· ἀρχὴ γὰρ ἐπὶ· ἢ δὲ ἀρχὴ, ἐν ἐκείνοις ἔχει τὸ
 εἶναι, ὡν ἐπὶ ἀρχή· ἀλλὰ μὴν οὐτε ποσὰ ταῦτα λέγειν
 διωατὸν· τοῦ ὅτι ποσοῦ, ἰδίον τὸ ἴσον, καὶ τὸ ἀνίσον· τὸ
 δὲ σημεῖον, ἢ τὸ νῦν, τίνας ἀν' εἶναι ἴσον; οὐτε ὅτι σημεῖον ση-
 μείῳ λέγεται ἴσον, οὐτε τὸ νῦν ὁμοίως· ἀλλ' οὐδὲ ἡ μονάς
 μονάδι, ἢ μονάς ἐπὶ· ἴσα ὅτι λέγεται, τὰ τὸ ποσὸν ἔχον-
 τα τὸ αὐτὸ, καὶ μέρη ὁμοίως τὰ αὐτὰ· ταῦτα δὲ οὐτε πο-
 σὰ ἐπὶ, καὶ ἀμέρη· ἀλλ' οὐδὲ ἀνίσον ὑπὸ τούτων λεχθῆναι δύ-
 νεται, ἢ καὶ συγχωρήσῃ τις ὑπὸ τούτων τὸ ἴσον λέγεσθαι·
 χρόνῳ ὅτι χρόνος, ἢ ἴσος, ἢ ἀνίσος· καὶ ἀριθμὸς, ἀριθμῷ·
 καὶ γραμμὴ, γραμμῇ, ὅτε ποσὰ ὄντα· κατὰ ὅτι τὴν ταυ-
 τότητα τῶν μερῶν, ἢ ἴσα, ἢ ἀνίστα φασί· ταῦτα δὲ ἀμέ-
 ρη τε ὄντα, καὶ μηδὲν τῶν ἐρισμῶν ὑπαρχοντα, τὴν πρὸς
 ἑτέρα παρὰ βολὴν ἐκπέφυγεν· ἄλλως τε, τοῦ ποσοῦ, τὸ
 μὲν, σιωπῆς· τὸ δὲ, διωρισμένον· ταῦτα δὲ, οὐτε σιωπῆς

χῆ ἐστιν, οὐτε διωρισμένα, ἀμερῆ ὄντα· σωεχῆς γὰρ λέγο-
 μεν, τὸ ἔχον τὰ μέρη ἡνωμένα· διωρισμένον δὲ, τὸ ἔχον
 μέρη κεχωρισμένα. Ἰσέον δὲ ὅτι τινὲς ὑπὸ τὰ πρὸς π βέ-
 λον· αὐτὰ ἀρχαί γαίν, λέγοντες ὅτι ταῦτα ἀρχαί ἐσι· με-
 τὰ ταῦτα· τὸ μὲν σημεῖον, τὸ γραμμῆς· ἡ δὲ μονὰς, τοῦ ἀρι-
 θμοῦ· τὸ δὲ νῦν, τοῦ χρόνου· ἡ οὖν ἀρχαί, τινῶν αἰ ἀρχαί, τοι-
 αῦτα δὲ τὰ πρὸς τι, πατὴρ γὰρ, γοῦ πατὴρ· καὶ τὸ ἡμῖν,
 διπλάσιον ἡμῖν, καὶ ταῦτα ἄρα ὑπὸ τὰ πρὸς π ἀνάγον-
 ται· ἀλλὰ λέγομεν ὅτι τὰ πρὸς π, ὡς αὐτὸς ὑποκαπὼν λέ-
 γει, χῆς τινῶν ἐσι μόνον, καὶ οἰκῆαι ὑπόσκειν· ἔκ ἐχου-
 σιν, ἢ δὲ ταῦς ἄλλαις κατηγορίαις, τὸ εἶναι ἔχουσιν· ἡ γὰρ
 ἐν οὐσίᾳ, ἢ ἐν ποσῷ, ἢ ἐν ποιῷ, ἢ ἐν τινι ἄλλῃ τῇ κατηγο-
 ρίᾳ· διὸ καὶ παρὰ φύσιν αὐτὰ ἀπὸ ἐκείνης, αἱ τινες ἐν ἐπέ-
 ροις τὸ εἶναι ἔχουσι τοῖς φυτοῖς· ἐπὶ γοῦν θεορῆσαι ἐν πα-
 σαις ταῖς κατηγορίαις τὰ πρὸς π· ὅταν μὲν γὰρ εἴπω ὁ πα-
 τὴρ, γοῦ πατὴρ, εἶπον ἐν οὐσίᾳ τὰ πρὸς τι· ὅταν δὲ εἴπω
 τὸ διπλάσιον, ἡμίσειός διπλάσιον, εἶπον ἐν ποσῷ τὰ
 πρὸς τι· ὅταν δὲ εἴπω τὸ λευκότερον, λευκοῦ λευκότερον,
 εἶπον ἐν ποιῷ· καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἡμοίως· διὸ οὖν αὐτὰ ταῦ-
 τα καὶ αὐτὰ ἐπὶ τὴν τί ἐστι, καὶ ὑπὸ ποίᾳ πελοῦσι κατηγο-
 ρίαν, καὶ τό τε τὴν χῆσιν αὐτῇ τὴν πρὸς ἄλληλα λέγειν·
 τί οὖν ἐροῦμεν, ὅτι κατὰ ἀλήθειαν ὑπὸ οὐδεμίαν τῇ κατη-
 γορίᾳ ἀνάγονται ταῦτα, ὅσον ἐκ τοῦ σκοποῦ τῆς προκει-
 μένης πραγματείας· πρόκειται γὰρ αὐτῷ, ὡς πολλὰς εἴ-
 ρηται, πόδε τῇ ὄντων, οὐχ ἢ ὄντα διαλαβῆν, ἀλλ' ἢ σημά-
 νονται ὑπὸ τοιῶνδε φωνῶν, ὑπὸ τῇ πολλῶν ἀνθρώπων·
 βούλεται γὰρ ἐν τοῖς πόδε τῇ τοῖς πολλοῖς γνωρίμων
 διδάξαι· ἐπὶ οὖν τούτων οὐδεμίαν ἔχει γνώσιν ὁ πολὺς
 ἀνθρώπος, ἢ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἀνάγειν ὑπὸ μίαν τῇ κατηγο-
 ρίᾳ, λέγω δὲ ὑπὸ ποσὸν, λέγοντες τοῦ ποσοῦ, τὸ μόνον, ἐπὶ

μερισὸν· τὸ δὲ ἀμερές, καὶ τοῦ μεριστοῦ, τὸ μὲν, σωεχέει·
 τὸ δὲ, διωρισμένον, καὶ ταῦτα ὑπὸ τμήμα τάπην τοῦ πο-
 σοῦ, τὸ ἀμερίστον οὐκ ἀνήγαγε, διὰ τὸ μὴ σωεμπίπην τῇ
 ποτε τούτων διδασκαλίᾳ, πῶ σκοπῶ τοῦ προκειμένου
 βιβλίου. καὶ ὅτι οὐ ποτε τῇ ὄντων, ἢ ὄντων ἐπὶ διαλλα-
 βῇ βούλεται, δηλόν ὅτι ἐν τῇ φυσικῇ ἀκροάσει τριπλὴ τῇ
 οὐσίᾳ ἐρηκώς, τὴν μὲν, κατὰ τὴν ὕλην, τὴν δὲ, κατὰ τὸ
 εἶδος, τὴν δὲ, κατὰ τὸ σωαμφοτέρον. ἐν ταῦθα οὐδαμοῦ,
 οὔτε τὴν ὕλην καὶ αὐτὴν, οὔτε τὸ εἶδος ἀξιοῖ καλεῖν οὐ-
 σίαν, ἅτε δὴ τῇ πολλῶν μηδεμίαν τούτων ἐννοίαν ἔχον
 των ὡς ἀπλῶν, ἀλλὰ μόνον τὸ ἐκ τούτων σωθετον ἐγνώ-
 κόντων. ζητοῦσι δὲ καὶ ἐκείνοι, ὅτι τὰς σερήσεις ὑπὸ ποί-
 ας τῇ κατηγορίᾳ ἀνάγκη, ἐτι δὲ καὶ τὰς ἀποφάσεις·
 λέγομεν ὅτι μάλιστα μὲν ὑπὸ οὐδεμίαν τῇ κατηγορίᾳ,
 ἐπεὶ οὐδὲ ὀρισμένον τί δηλοῦσιν. αἱ δὲ κατηγορίαι, ὀ-
 ρισμένων ἐστὶ πραγμάτων δηλωτικαί. ἡ δὲ ὅλως δὲ αὐ-
 τὰς ὑπὸ κατηγορικῶν ἀνάγκη, ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἀναχέσθαι
 ται αἱ σερήσεις, ὑφ' αἷς καὶ αἱ ἔξεις, καὶ αἱ ἀποφάσεις, ὑφ'
 αἷς καὶ αἱ καταφάσεις. τῇ γὰρ ἐναντίων, τὸ αὐτὸ ἐπὶ γέ-
 νος, ὡς λευκοῦ, καὶ μέλανος, καὶ θερμοῦ, καὶ ψυχροῦ, καὶ
 τῇ ποιούτων. Πάλιν ζητοῦσι τὰς κινήσεις, καὶ τὰς με-
 ταβολὰς, ὑπὸ ποίαν ἀνάγκη δὲ κατηγορίαν. καὶ φημὶ
 ὑπὸ οὐδεμίαν. ὑφεώπων γὰρ, καὶ τὸ ἐαυτῇ εἶδος πλῆ-
 ως ἀπειληφότων, αἱ κατηγορίαι πᾶσαι δὲ μεταβολὴν,
 ἀτελὲς τί ἐπιν. ὁ δὲ γὰρ ἐπιν ὑπὸ τὸ εἶδος, καὶ τὸ ὄν, ἢ με-
 ταβολὴν, οὐκ αὐτὸ ὄν. Ἄλλως τε, οὐδὲ οἷον τέ ἐπιν ὑπὸ μί-
 ας κατηγορίαν πᾶσαι μεταβολὴν ἀνάγκη. οὐ πλείο-
 σι γὰρ θεωροῦνται, ὡς αὐτὸς διδάξει. καὶ γὰρ οὐ οὐσία ὡς
 γένεσις, καὶ φθορά. καὶ ἐν ποσῶ, ὡς αὐξήσις, καὶ φθίσις.
 καὶ οὐ ποίῳ, ὡς λεύκανσις, καὶ μέλανσις. καὶ ἐν τῇ πᾶς,

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

ὥς ἀνάβασις, κατὰ βαςίς, δίνηςις. ὥς τε ὁ δὲ εἰσιν αἱ μεταβολαὶ ὑπὸ τὰς κατηγορίας ἄγονται ἄλλη ὑπὸ ἄλλην, καὶ οὐκ αὐτὰ συμπληροῦσι κατηγορίας. τὸ μὲν γὰρ κινῆν, καὶ ὅλως τὸ μεταβάλλειν, ὑπὸ τὸ ποιεῖν ἀναχθῆσεται. τὸ δὲ κινῆσθαι, καὶ ὅλως μεταβάλλεσθαι, ὑπὸ τὸ πάσχειν. αὐτὰ δὲ αἱ κινήσεις, καὶ αἱ μεταβολαὶ, ὁ δὲ οὐσαι, καὶ ῥησιμαίσεις πνέες, ὑπὸ τὰς κατηγορίας τὸν εἰρημνόν εἰς αὐτὰς, εἰ δέον, ἀναχθῆσονται τρόπον.

ΠΕΡΙ ΟΥΣΙΑΣ.

1. Οὐσία δὲ εἰν ἡ κυριώτατά τε, καὶ πρώτως, καὶ μέγιστα λεγομένη. ἢ μήτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται, μήτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς εἰν. οἷον, ὁ τίς ἄνθρωπος, καὶ ὁ τίς ἵππος.

Εἰρηκῶς τὰ σωτέλωτα πρὸς διδασκαλίαν τῆς κατηγοριῶν, διδάξας τε ἡμᾶς προσεχῶς ὁλοχερέσειον, καὶ ὥς ὑπὸ παρὰ δεικνύον, καὶ ποῦ αὐτῇ τῇ κατὰ κατηγορίαν, καὶ τρέπεται καὶ ὑπὸ τὴν ἀκριβῆ αὐτῇ ἐξήγησιν, καὶ διδάσκει πρὸ τερὸν ποῦ τῆς οὐσίας. πρώτην γὰρ ἔχει τῆς οὐσίας καθ' ὅτις κατηγορίας. καὶ διὰ τοῦτο εἰκότως τῇ ἄλλων αὐτῇ προετίμῃσιν. αὐτῇ γὰρ σωθεσφύρεται μὲν ταῖς ἄλλαις. εἰ γὰρ τι τῇ συμβεβηκότων εἴη ὁποιοῦν πάντως, καὶ οὐσία εἴη ἢ συμβεβηκῆ. οὐ σωθεσφύρεται δὲ τὰς λοιπὰς. οὐδὲ γὰρ οὐσίας οὐσίας, πάντως καὶ τῇ ἄλλων εἴη ἕκαστον. καὶ σωθεσφύρεται μὲν αὐτῇ ταῖς ἄλλαις, οὐ σωθεσφύρεται δὲ. τὰ δὲ σωθεσφύρεται μὲν, μὴ σωθεσφύρεται δὲ. καὶ σωθεσφύρομενα μὲν, μὴ σωθεσφύροντα δὲ. πρώτα εἶναι τῇ φήσῃ ὁμολόγηται. ὥς τε πρώτη ἡ οὐσία τῇ λοιπῶν φύσῃ, καὶ ἄλλως δὲ, τῇ πρᾶγματων, τὰ μὲν, καθ' ἑαυτὸ λέγεται. τὰ δὲ, καθ' αὐτῶν. τὰ δὲ, ποῦ ἐκείνο. καὶ καθ' ἑαυτὸ μὲν αὐτῇ ἡ οὐσία. ἐν αὐτῷ δὲ, τὸ, τε ποῖον,

καὶ

καὶ τὸ ποσόν. ἐν γὰρ τῇ οὐσίᾳ θεωροῦνται. ποῦ ἐκείνο δὲ,
τὰ λοιπὰ ἐπ' αὐτό. Καὶ ἄλλως. αὕτη μὲν αὐθεντοῦσα τὸς
ἐπὶ, καὶ οὐ δεσμοῦν τῇ ἄλλων ἐς ὑπαρξίν. αἱ δὲ ἄλλαι, ἐπε-
ροῦ πόσαται. ἐν ταύτῃ γὰρ τὸ εἶναι ἔχουσιν. οὐσίᾳ γὰρ οὐ
σης, ἀλλ' ἀρκη τὰς ἄλλας εἶναι κατηγορίας. μὴ οὐσης δὲ,
ἀδωῶς τὸν ἐπὶ τὰς ἄλλας ὑποσῆναι. Ταύτης δὲ τῆς οὐ-
σίᾳ, ἢ μὲν, ἐπὶ ἀπλῆ, ἢ δὲ, σωθέτος. ἐξαχῶς γὰρ λέγε-
ται ἡ οὐσία. ἢ πάσαν ὑπαρξίν δηλοῖ, ἢ τις καὶ κατὰ συμ-
βεβηκότων φέρεται, ὥς καὶ αὐτῇ διὰ τὸ ὑφεσκαῖαι οὐσι-
ῶν λεγομένων. ἢ τὴν μὴ ἐν ὑποκειμένῳ φύσιν, τὴν
ἀντιδιαρουμένην τοῖς συμβεβηκόσιν. αὕτη ἢ μὴ ἐν ὑ-
ποκειμένῳ φύσις, ἢ ἀπλῆ ἐπὶ, ἢ σωθέτος. τῆς δὲ ἀ-
πλῆς, ἢ μὲν, χείρων τῆς σωθέτου, ἢ δὲ, κρείττων. ἐπὶ
δὲ σωθέτος μὲν οὐσία, ἄνθρωπος, καὶ τὰ τοιαῦτα. ἀ-
πλῆ δὲ, καὶ κρείττων τῆς σωθέτου, θεός, ἄγγελος, νοῦς,
ψυχὴ, καὶ αἱ τοιαῦτα. ἀπλῆ δὲ, καὶ χείρων τῆς σωθέ-
του, ἡ ὕλη ἢ πρώτη, καὶ τὸ ἔδος. Διαλέγεται δὲ ἐν ταύ-
ταις ὁ ἀριστοτέλης οὐτε ποῦ τῆς ἀπλῆς, καὶ κρείττωνος τῆς
σωθέτου, οὐδὲ γὰρ πρόκειται αὐτῷ θεολογῆν. οὐτε ποῦ τῆς
ἀπλῆς, καὶ χείρωνος τῆς σωθέτου, οὐδὲ γὰρ φυσιολογεῖν αὐ-
τῷ πρόκειται, ἀλλὰ ποῦ τῆς σωθέτου μόνης. καὶ ταύτης
φυσί, τὴν μὲν, εἶναι πρώτῃ. τὴν δὲ, δευτέραν. πρώτῃ
μὲν, τὴν μερικῶς καλῶν, δευτέραν δὲ, τὴν καθόλου, τὴν
κατὰ τὰ εἶδη, καὶ γέννη. ὥς γὰρ πολλάκις εἴρηται, οὐ πε-
ρὶ τῶν ὄντων, ἢ ὄντων ἐπὶ διαλαμβάνει, ἀλλὰ κατὰ ποί-
σιν αἰτιῶν ἐκείνην τῇ κατηγορίᾳ οἱ πολλοὶ λέγοντες
φέρουσιν. ἐπεὶ εἰ γε ἡκολούθει τῇ φύσει τῇ πραγμάτων,
πρώτην ἀν' εἶπε τὴν τῇ γενῶν, καὶ τῇ εἰδῶν, δευτέραν
δὲ, τὴν τῇ ἀτόμων. ὥς ἐκείνην μὲν αἰτίαν, ταύτην δὲ αἰ-
τιατὴν. κρείττων δὲ τὸ αἷτιον, τοῦ αἰτιατοῦ, καὶ τὸ καθολικόν

κόν, τοῦ μερικῶν. Καὶ ἄλλως, τὰ τῇ φύσει πρότερα, ἢ
 μὴν δούτερα. καὶ τὰ ἡμῖν πρότερα, τῇ φύσει δούτερα. ἐν
 πῇ οὖν ὁ λόγος αὐτῶν πρὸς εἰσαγεμένους, ἐκόντας τὴν μερι-
 κὴν οὐσίαν πρῶτην εἶπον. ὡς ἀρχαῖα ἔρα ἢ αὐτὴ κατὰ τὴν
 αἰδιότητα. δούτερα δὲ ἔπε, τὴν κατὰ τὴν γέννησιν, καὶ τὰ εἰδη. ὡς
 πρὸ ἢ τῶν μερικῶν, ὑπὸ τὰ καθόλου ἀναγόμεθα, ὅτε τοῦ λό-
 γου ἐν ἡμῖν ἐλάμψαντος. διὸ ὡς μὴ ἀρισκόμενος τῶν δό-
 γματι, οὐκ ἔπε κυριώτατά τε, καὶ πρῶτους, καὶ μάλιστα ἔπν,
 ἀλλὰ λεγομένη. Καὶ ἵνα σαφέστερον γένηται ἡμῖν τὸ λε-
 γόμενον, μικρὸν ὑποβιβάζσαντες τὸ ξητὸν, οὕτως εἰπώ-
 μεν. ὅτι δὲ ἡ λεγομένη κυριώτατά τε, καὶ πρῶτους, καὶ
 μάλιστα, αὐτὴ ἐστὶ. τοῦτέστιν, ἡ λεγομένη παρὰ τοῖς πολλοῖς.
 ὅτι δὲ ὡς ἀπὸ οἰκίας δόξης προφέρει τὸν λόγον, ἐκεί-
 νη λέγει τὸ λέγεται, ἀλλ' ἔπν. ἡ μὴτε γὰρ, φησι, καὶ ὑποκει-
 μένου πινὸς λέγεται, ἀντὶ τοῦ κατηχεῖται, μήτε οὐ ὑπο-
 κειμένη πινὸς ἐστὶ. καὶ ἐκ ἔπε μήτε ἐν ὑποκειμένῳ πινὸς
 λέγειται. τῶν ἢ δόγματι αὐτὸς ἀρᾷσκειται. ὅτι δὲ εἰδὲν
 ὁ ἀριστοτέλης καὶ νοήτην ὅτι αὐτὴν, καὶ κρείττονα τὴν σωθέτων, δὲ
 κινύσας φῶς καὶ ἐν τῇ μετὰ τὰ φυσικὰ, καὶ ἐν τῇ πρὶ οὐ-
 ρανού, καὶ ἐν τῇ οὐρανῶ τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως. ὡς φη-
 σὶ, δὲ ἐν πρὸ τῆν ἐπεροκινήτων, τὰ αὐτοκίνηται ὑπάρχον.
 καὶ τῆν ἀκινήτων, τὰ ἀκίνητα. ἢ μὴ ἢ ὡς τις ἀκίνητος τὴν
 ἀκινήτων αἰτία, οὐκ ἀν' ἐμνησιν ἐκείνα ἀκινήτως, ἵνα οὐ-
 τως εἰπὼ, κινούμενα. δὲ κινύσι δὲ ταύτῃ αὐτῶματον οὐ-
 σαν, ἀμερῇ, ἀδιάπατον, τοιούτῳ πινὸς θεωρήματι. ὅτι δὲ
 ἴσως ἀπαικὸς ὡς οὐ παρεκβύσει μνηδύωαι τοῦ θεωρήμα-
 τος. λέγει ἢ ἀπεροδύωμον εἶναι ταύτην τὴν αἰτίαν. ἢ
 δὲ τοῦτο, πάντως καὶ αὐτῶματον. πάν ἢ σώμα, ὡς αὐτὸς
 πρὸς τῶν τέλει τοῦ οὐρανῶ λόγου τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως
 εἰδῆε, πεπορασμένην ἔχει τὴν δώαμιν. ἢ ἢ ἀπῆ

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

δι' ἀποφάσεως ὁρισμοί, μάλλον σεμνῶσι τὸ ὑποκείμενον. οὕτω γὰρ καὶ τὸ θεῖον σημαίνει βουλόμενοι, οὐ κατὰ φάσκομεν τί ποῦ αὐτοῦ, ὡς φησιν ὁ θεὸς πλάτων, ἀλλὰ ἢς ἀποφάσεως ἐρχόμεθα. ἐρωτῶντες ὅτι σωκράτους τὸν τίμαιον, τί ἐστὶ θεός; λέγει ἐκείνος, ὅτι τί μὲν οὐκ ἔστιν, οἶδα. τί δὲ ἔστιν, οὐκ οἶδα. ὅτι μὲν ὅτι οὐτε σῶμα ἔστιν, ἔτε χρῶμα, οὐτε ἄγγελος, οὐτε τι τῶν τοιούτων, κρείττων δὲ ἢ κατὰ ταῦτα, οἶδα. τί δὲ ἔστιν, οὐκ οἶδα. ὡς τε τὸ ὑποκείμενον ἔστιν ὅτι οἱ ὁρισμοὶ τοιοῦτοι κοσμοῦσι μάλλον, χωρίζοντες αὐτὸ πάντων τῶν κατὰ δεξιέρων. καὶ ἡμεῖς ὅτις ὕλης δὲ τὸν ὁρισμὸν δι' ἀποφάσεως εἰσβάσιν ἀποδιδόναι, ἢ περὶ μήτε ἀνθρώπος ἐστὶ λέγοντες, μήτε λίθος, μήτε πῦρ, μήτε ὅλως, σῶμα. χεῖρον δὲ π, ἢ κατὰ ταῦτα. διό φασι τὴν ὕλιν πρὸς ἑαυτὴν ἀπομοίως ὁμοιωῖν. ὁμοιωῖν μὲν, ὅτι δι' ἀποφάσεως τῇ ἄλλων σημαίνεται ἐκάτερον, ἀπομοίως δὲ, ὅτι τοῦ μὲν, κρείττονος ὄντος, ἢ κατὰ ποίντα τὰ ὄντα, ἀποφάσκομεν πάντα. τῆς δὲ ὕλης χεῖρονος οὐσης, ἢ κατὰ πάντα, ταῦτα ἀποφάσκομεν. Ζητιτὴν δὲ ἢ ἐφασκεῖν ὁ ὁρισμὸς οὗτος καὶ ἡμεῖς τῇ νοητῇ οὐσίᾳ, οἷον, ἀγίου, καὶ τῇ τοιούτων, ὡς δυνάσθαι ταῦτα λέγειν, μήτε εἰ ὑποκειμένη εἶναι, μήτε καθ' ὑποκειμένου πινός λεγῶν. δοκεῖ γάρ πως καὶ ἐπ' αὐτῇ ἐφαρμόζειν ὁ λόγος. ἀλλὰ λέγομεν ὅτι οὐκ ἐφαρμόζει. αἱ γὰρ ἐλεμμένα ἀποφάσεως ἐν τῷ ὁρισμῷ, οὐ μόνον ἀρτὶν σημαίνουσιν, ἀλλὰ καὶ θεσιν. πρὸς ἀντιδιαβολῇ γὰρ ἐτέρων λέγονται. τὸ μὲν γὰρ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ, ἢ ἔστιν ἡ οὐσία, πρὸς ἀντιδιαβολῇ τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ, τοῦ περὶ συμβιβηκότων, εἴρηται. τὸ δὲ, οὐ καθ' ὑποκειμένου, πρὸς ἀντιδιαβολῇ τοῦ καθ' ὑποκειμένου. ὡς πορὶ δὲ τὸ φῶς διπλὸν ἐστὶ, τὸ μὲν πρὸς ἀντιδιαβολῇ τοῦ σκόπου, λέγω δὲ τοῦ ἐν τῷ αἴρι, τὸ δὲ, ἄρα

τον, καὶ μηδὲν ἔχον ἀντικείμενον, ὡς τὸ ἡλιακόν. οὕτω καὶ
 πᾶς ἐνταῦθα ἀποφάσκει, ποτὲ μὲν φήσομεν καθ' ἑαυτοὺς
 τὰς, καὶ μὴ πρὸς ἀντιδιασολὴν λέγεσθαι. ποτὲ δὲ πρὸς
 ἀντιδιασολὴν τῇ ἀντικείμενῳ. ἡ μὲν οὖν ἐν ταῦθα μὴ
 πρὸς ἀντιδιασολὴν τῇ ἀντικείμενῳ παρελαμβάνοντο
 αἱ ἀποφάσεις, ἔχοντες λόγον, τὸ ὡς τῇ νοητῇ οὐσιῶν ἐν
 φαρμόσῃ τὸν ὅρισμόν. διότι οὕτε ἐν ὑποκειμένῳ τινὶ οὐ
 παρέχουσιν, οὕτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς κατηγοροῦνται.
 νῦν δὲ πρὸς ἀντιδιασολὴν παρεληφθεῖσιν τῇ ἀποφά-
 σεων, τὰς μὲν μερικὰς οὐσίας σεμννώμεν εἰκότως διὰ
 τοῦ ὁρισμοῦ. διὰ μὲν τοῦ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ, χαρίζοντες
 αὐτὰς τῶν συμβεβηκότων, διὰ δὲ τοῦ μὴ καθ' ὑποκειμέ-
 νου, τῇ καθ' ὑποκειμένου. καὶ ταῦθα δὲ τὸ σεμνὸν αὐ-
 τὰς προσάππομεν, λέγοντες αὐτὰς μὲν, ἐπεὶ οἱ χρεῖαν
 παρέχον, μηδενὸς δὲ δεῖσθαι. τὰ γὰρ καθόλου, τῇ με-
 ρικῶν δεόνται πρὸς κατηγορίαν. τὰ δὲ, ἐκείνων οὐκέ-
 τι. τὰς δὲ νοητὰς οὐσίας, οὐδεμίαν προσοίσομεν ἀξίαν
 διὰ τούτων. οὐδὲν γὰρ μέγα, ἢ ταύτας εἰποιμεν οὐκ εἶναι
 ἐν ὑποκειμένῳ. οὐδὲ γὰρ ἀντιδιήρηται αὐταῖς συμβεβη-
 κός τι. οὐδὲ γὰρ ὅλως δεκτικαί εἰσι τῇ συμβεβηκότων.
 καὶ τί λέγω πόδε τῇ νοητῇ οὐσιῶν, ὅπου γε οὐδὲ ὡς ψυ-
 χῆς μόνης ἀρμόσει ὁ λόγος, ὅταν θεωρῶμεν αὐτὴν ἀπολει-
 λυμένῳ πᾶς χείσεως πᾶς πρὸς τὸ σῶμα, καὶ ἑξομοιωθεῖσαν
 θεῷ, καὶ τὸ κοσμικὸν ὑποσκοποῦσαν ἀρχὴν. ὅπνῃ καὶ δὲ
 ἐν γένεσι θεωρεῖται, καὶ τοῖς σώμασι συμπεπλεγμένη,
 τότε καὶ ἐπ' αὐτῆς ἀρμόσει ὁ ὅρισμός, ὅτε ὑποκειμένης συμ-
 βεβηκόσιν. ὑπόκειται γὰρ τῇ τε φιλοσοφίᾳ, ἢ γραμματι-
 κῇ, ἢ ἄλλῃ τινὶ ὑποκείμενῃ, ἅτινα πορὶ αὐτὴν συμβεβηκε.
 τῇ δὲ δύο τῇ ἐλημμέναν ἐν τῷ ὅρισμῳ, τὸ μὲν, ἐστὶ τῇ
 φύσει πρῶτον. τὸ δὲ, τῇ διδασκαλίᾳ. οὐσίᾳ γὰρ

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

ούσης, καὶ συμβεβηκότος, καὶ καθολικοῦ, καὶ μερικοῦ, φύ-
σιν μὲν πρότερον ἢ οὐσίαν, διότι αὐτὴ μὲν, αὐτὸν πᾶντος.
ἐκείνα δὲ, σὺ ταύτῃ ἔχει τὸ εἶναι. κατὰ δὲ τὸν σκοπὸν
τῆς προκειμένης διδασκαλίας, πρότερον τὸ μερικόν. καὶ
ὅτι τὸ καθόλου, τῇ φύσει πρότερον. τῇ οὖν εἰλημμένῳ
σὺ τῷ ὁρισμῷ, τὸ μὲν, ἐπὶ πρῶτον, ἐκ τῆς τῇ πραγμά-
των φύσεως. τὸ δὲ, ἐκ τοῦ σκοποῦ τῆς διδασκαλίας.
καὶ σκόπει ὅτι οὐ μάτην προέλαβε τὴν πόδιν τοῦ καθ' ὑποκ-
μένης, καὶ σὺ ὑποκείμενης διδασκαλίας, ἐπεὶ ἐμελεῖν ἢ
μὴν ἀταφὴς εἶναι ὁ ὁρισμὸς τῇ ἐν αὐτῷ παραλαμβανον-
μένων φωνῶν, ἀγνώστων οὐσῶν.

- » Διότι οὐσίαι λέγονται, σὺ ὅις εἴδουσιν αἱ πρώταις
» οὐσίαι λεγόμεναι ὑπάρχουσιν, ταῦτά τε καὶ τὰ ἑδῶν
» τούτων μέν. οἷον ὁ τίς ἀνθρώπος, σὺ εἴδη μὲν ὑπάρχει
» τῷ ἀνθρώπῳ. γένος ὁ τοῦ εἴδους ἐπὶ, τὸ ζῶον. διότι οὕτως
» αὐταὶ λέγουσι οὐσίαι. οἷον ὁ, τε ἀνθρώπος, καὶ τὸ ζῶον.

Ἄξιον δὲ ζητῆσαι σὺ ταῦτα ποίῳ τρόπῳ κέκριται διαι-
ρίσειως σὺ τῇ οὐσίᾳ. τῇ οὖν διαιρουμένων, τὰ μὲν, ὡς
γένος ἔς εἴδη διαιροῦνται, ὡς τὸ ζῶον ἔς λογικόν, καὶ ἄ-
λογον. τὰ δὲ, ὡς ὅλον ἔς μέρη, ὡς τὸ σῶμα ἔς χεῖρας,
καὶ πόδας, καὶ κεφαλὴν, καὶ τὰ λοιπὰ. τὰ δὲ, ὡς ὁ μῦ-
νος φωνῇ, εἰς διάφορα σημαίνοντα, ὡς ὁ μῦς, εἰς
τε τὸν θαλάσσιον, καὶ τὸν γηινόν. κατ' οὐδεμίαν οὖν τῇ
διαίρεσιν τούτων διαίρεται τὴν οὐσίαν, εἰς τε τὴν πρῶ-
την, καὶ τὴν δευτέραν. φησὶ οὖν ὅτι, πρῶτον μὲν
οὐκ εἰσὶν ἡ διαίρεσις αὐτῇ τῇ ὡς γένος ἔς εἴδη διαίρεμέ-
νων. παρακολουθεῖ τῇ τοιαύτῃ διαίρεσει, τὸ ἀναί-
ρετον σῶμα εἴδους, μὴ σιωπᾶν αἰετῆται τὰ λοιπὰ. ἀναί-
ρετον οὖν τῇ ἀνθρώπου, οὐ σιωπᾶν αἰετῆται τὰ λοιπὰ ζῶα,
ἀπὲρ εἰσὶν εἴδη τοῦ ζῶου. ἐνταῦθα μὲν τοι, ἀναίρετον

σης τῆς δουτέρας οὐσίας, σωαμεινται καὶ ἡ πρώτη +
 γένους ᾧ, καὶ εἶδους μὴ ὄντος, οὐδὲ ἄτομα εἶναι. ἄλλο
 λως τε δὲ, οὐδὲν εἶδος ἕτερον εἶδος πορίεχεν δυνάμει τῇ
 κατὰ τὴν αὐτὴν διαίρεσιν, ἀντιδιαριθεύτων ἀλλήλοις +
 οὐδὲ ᾧ πορίεχῃ ὁ ἀνθρώπος τὸν ἵππον, εἰς ταῦτα δια-
 ρεθῆναι τὸ ζῶον. ἀλλ' οὐδὲ τὸ λογικὸν ζῶον, πάλιν πορίεχῃ
 τὸ ἄλογον. ἢ ἔμπαλιν, εἴ πορ ἡ τοῦ ζῴου διαίρεσις,
 ταῦτα πάλιν γίνηται. ἀλλ' οὐδὲ ὅλως οὕτω διαρεῖν δυ-
 νατὸν, ὡς ἄλλοτερον, ἐν θατέρῳ πορίεχεσθαι. οἶον, ὅτι τοῦ
 ζῴου τὸ μὲν, ἄλογον. τὸ δὲ, ἵππος. πορίεχεται ᾧ ἐν
 τῷ ἄλόγῳ, καὶ ὁ ἵππος. οὔτε ᾧ ἀντιδιαρεῖται τῷ πορί-
 χοντι τὸ ποριεχόμενον. λέγομεν δὲ τοῦ ζῴου, τὸ μὲν, ἄ-
 λογον εἶναι, τὸ δὲ, λογικόν, ἐπειδὴ ἴσθην ἀπέσπασιν τοῦ γέ-
 νους ἀφεσηκότα ταῦτα, οὐδέτερον ἐν ἐτέρῳ περιέχεται +
 ἐνταῦθα μέντοι ἡ δουτέρα οὐσία, τὴν πρώτην πορίεχῃ. πε-
 ριεκτικὸν ᾧ τὸ εἶδος τῇ ἀτόμῳ. καὶ ἐτι μᾶλλον, τὸ γέ-
 νος. οὐκ ἄρα ὡς γένος εἰς εἶδε διέλε τὴν οὐσίαν, εἰς πρῶ-
 τῳ, καὶ δουτέραν. ἀλλὰ μὲν, οὔτε ὡς ὅλον, εἰς μέρη,
 οὔτε ὁμοιομερῆ, οὔτε ἀνὸμοιομερῆ. οὐδὲ ᾧ οἶον τε ἐνταῦ-
 τη τῇ διαίρεσιν ἀντιδιαρεῖν τῷ ὅλῳ τὸ μέρος, ἀλλὰ τὰ με-
 ρη τοῖς μέρισιν. οὐδὲ λέγομεν τῆς χειρὸς, τὸ μὲν, ἐπὶ
 χεῖρ, τὸ δὲ, δάκτυλος. πορίεχεται ᾧ ἐν τῇ χειρὶ καὶ ὁ δά-
 κτυλος. ἐταῦθα δὲ τῷ ὅλῳ τὸ μέρος, ἀντιδιαρεῖται. καὶ
 ᾧ πορίεχεται ἐν τῇ πρώτῃ, καὶ ἡ δουτέρα. ἄλλως τε,
 ὡς τῇ ὡς ἀνὸμοιομερῶν διαρριμένων, οὐ μεταδίδωσι τὸ
 ὅλον τῷ οἰκῇ μέρει τῷ ὀνόματι, ὡς πορίεχῃ ὡς τοῦ προ-
 σώπου. καὶ ᾧ τὸ μέρος εἰς τυχὸς, τὸ σῶμα λέγειν πρῶτον +
 ἐνταῦθα δὲ ἐκάτερον τῇ μερῶν τῷ τοῦ ὅλου ὀνόματι, οὐ-
 σία κέκληται. πάλιν τὰ ὡς ὁμοιομερῆ διαρριόμενα,
 καὶ τοῦ ὅλου ἔχουσιν ὀνομασίαν, καὶ τὸν ὀρισμὸν, ὡς ὡς τῆς

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

σαρκός. ὁμοίως ὅτι τῆς σαρκὸς μέρος, σαρξὲ κέκληται. καὶ τὸν ὀρισμὸν δὲ τὸν τῆς σαρκὸς ὑποδέχεται. ἐνταῦθα δὲ, εἰ καὶ κοινωνοῖν ἡ πρώτη τῇ δευτέρᾳ κατὰ τὸν νομα, ἀλλ' οὐχὶ καὶ κατὰ τὸν ὀρισμὸν οὐ ὅτι ἕνα ὀρισμὸν ἀποδύσσης ζώου, ἢ ἀνθρώπου, καὶ σωκράτους. ὅλως ὅτι τῶν καθ' ἑκάστη οὐ δὲ ὀρισμός ἐστιν. ἀνθρώπου δὲ, καὶ ζώου, ἐστὶν ὀρισμός. οὐκοῦν οὐ δὲ ὡς ὅλον εἰς μέρος διαρῆται ἡ οὐσία, οὔτε εἰς ἀμοιομερῆ, οὔτε εἰς ὁμοιομερῆ. ἀλλ' οὐδὲ ὡς ὁμώνυμος φωνή, εἰς διὰφορασι μακρόμεναι. ἡ ὅτι τοιαύτη διαίρεσις τοῦ ὀνόματος μεταδιδούσα τοῦ αὐτοῦ τοῖς τμήμασι, τῆς τοῦ πρῶτου κοινωρίας οὐ μεταδίδωσιν, ὡς ἀνθρώπος ὁ ἀληθινός τε, καὶ ὁ γεγραμμένος. ἐν ταύτῃ μοι τοῖς, εἴη τις κοινωρία τῆς τε πρώτης, καὶ δευτέρας οὐσίας, καὶ κατὰ τὸν ὀρισμὸν. κοινὸν ὅτι ἐπ' ἀμφοῖν τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ ἔχειν. Τί οὖν φησὶ; ὅτι οὐκ ἐστὶν ὅλως διαίρεσις ἡ ἐν ταύτῃ ἡμῖν παρεδιδόμενη, τάξις δὲ μόνῃ τῇ ἀπὸρριθμημένων. ὡς εἴ τις λέγει, πῶς ἂν χῶν τοῦ λόγου, τὰ μὲν, εἶναι σοιχεῖα, τὰ δὲ, συλλαβάς, τὰ δὲ, λέξεις, τὰ δὲ, ὀνόματα, καὶ ῥήματα. ἡ τινὲς ἀνθρώπων ἐφ' ἑξῆς καθεμένων, τὸν μὲν, εἶναι πρῶτον λέγει. τὸ δὲ, δεῦτερον. τάξιν γὰρ ἐστὶν. οὐ διαίρεσιν τὸ τοιοῦτον. Δεύτεραι δὲ ἔσονται λέγονται, ἐν οἷς εἴδωσιν αἱ πρώται ἔσονται λεγόμεναι, ὑπέρχουσι. Διὰ τί δὲ ἔπειτα δευτεραι ἔσονται λέγονται τὰ εἶδη, καὶ τὰ γένη καθόλου, ἀλλὰ ἐπὶ ἐν οἷς εἴδωσιν αἱ πρώται λεγόμεναι ἔσονται ὑπέρχουσιν; ἔρδμεν ὅτι πᾶν ἀκριβές. εἰ ὅτι εἴπε τὰ γένη, καὶ τὰ εἶδη. ἐπὶ δὲ πόρ' ἐν ταῖς ἁλλαις κατηγορίαις ἐστὶ γένη, καὶ εἶδη, οἷον, ἐν τῷ ποιῶ, γένος τὸ χρώμα, εἶδος δὲ τῷ λευκόν, καὶ τὸ μέλαν, εἶχομεν ὑπολαμβάνειν τὰς δευτέρας οὐσίας εἶναι καὶ ἐν τοῖς συμβεβηκόσι, διὰ τοῦτο ὅτι τὰ τυχόντα εἶδη,

ἤδη ἔπεν, ἀλλ' ἐν οἷς εἶδουσιν οὐρίσκονται αἱ πρώται οὐσίαι. σημεῖον δὲ κατ' αὐτὰ, ὅτι αὐτὰ οὐκ ἐξ οὐκείας δόξης προσφύεται, ἔπειτα λέγονται δούτεροι ὡς φησὶν, οὐσίαι λέγονται. ἀλλ' ἐξ οὐκείας δόξης προσφύεται, ὅτι λέγεται τοῖς πρώτοις, ἀλλ' ὑπάρχουσιν. ἐν οἷς ὡς ἔδειξεν φησὶν, αἱ πρώται οὐσίαι λεγόμεναι ὑπάρχουσι. καὶ οὐ μόνον ὑπὸ τῆς δουτέρας ἔπειτα τοῖς πρώτοις, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς πρώτων. αἱ πρώται ὡς φησὶν, οὐσίαι λεγόμεναι. δοκῇ δὲ τῷ ἐν τοῖς εἶδεσι, καὶ γένεσιν ὑπάρχοντες τὰς πρώτας οὐσίαι, ὡς ἐν καθολικῇ πέποιθε. πλὴν ὡς ἔρηται, διωκτὸν λαβὴν καὶ τὰ γένη, καὶ τὰ εἶδη, ὡς ἐν αὐτοῖς ὑπάρχοντες. ὅταν μὲν ὡς κοινότητες αὐτὰ λαβώμεν, τότε εἰς καθολικῇ περα, ἅτε δὴ ἐν αὐτοῖς τὰ άτομα περιέχοντα. ὅταν μὲν τοι τὸ ἐν πλάτωνι, ἡ σωκράτη λαβώμεν γένος, ἢ εἶδος, τότε ὡς σοιχῆς αὐτὰ λαμβάνοντες τῇ αὐτῶν, ἐν τοῖς αὐτοῖς φήσομεν αὐτὰ περιέχεσθαι, ὡς μὲν ἐν ὅλοις.

- » Φανερὸν δὲ ἐκ τῆς ἐρημείων, ὅτι τῇ καθ' ὑποκειμένου
 » λεγομένου, ἀναγκαῖον καὶ τοῦτομα καὶ τὸν λόγον κατηγο-
 » ρεῖσθαι τοῦ υποκειμένου. οἷον ὁ ἀνθρώπος καθ' ὑποκειμένου
 » μὲν λέγεται τοῦ πνός ἀνθρώπου, κατηγορεῖται γὰρ καὶ
 » τοῦτομα. τὸν ὡς ἀνθρώπον κατὰ τοῦ πνός ἀνθρώπου κα-
 » τηγορήσῃς; καὶ ὁ λόγος δὲ ὁ τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τοῦ πνός
 » ἀνθρώπου κατηγορηθήσεται. ὁ γὰρ τις ἀνθρώπος, καὶ ἀν-
 » θρώπος ἐστίν, καὶ ζῶν. ὡς τε καὶ τοῦτομα καὶ ὁ λόγος, κατὰ
 » τοῦ υποκειμένου κατηγορηθήσεται. Τῶν δὲ ἐν ὑποκει-
 » μένων ὄντων, ὑπὸ μὲν τῇ πλείων, ὅτε τοῦτομα, οὔτε ὁ λό-
 » γος κατηγορεῖται τοῦ υποκειμένου. ἐπὶ οὐκ ὄντων δὲ τοῦτομα
 » μὲν οὐδὲν καλῶς κατηγορεῖται ποτε τοῦ υποκειμένου,
 » τὸν δὲ λόγον ἀδωάτον. οἷον τὸ λευκὸν ἐν ὑποκειμένῳ ὄν,
 » τῷ σώματι, κατηγορεῖται τοῦ υποκειμένου. λευκὸν ὡς σῶ-

μα λέγεται. ὁ δὲ λόγος οὗ τοῦ λυκοῦ, οὐδέποτε κατὰ τοῦ
 σώματος κατηγορεῖται. Τὰ δὲ ἄλλα πάντα ἢ τοί
 καθ' ὑποκειμένου λέγεται τῇ πρώτῃ οὐσίᾳ, ἢ ἐν ὑπο
 κειμένῳ αὐταῖς ἐπ. φανερὸν δὲ τοῦτο ἐκ τῇ καθέκαστα
 προχειρίζομένων. ὅιον τὸ ζῶον κατὰ τοῦ ἀνθρώπου κατ
 τηροῖται, οὐκοῦν καὶ κατὰ μηδενὸς ἀνθρώπου κατ
 τηροῖται. εἰ γὰρ κατὰ μηδενὸς τῇ πρῶτῃ ἀνθρώπου,
 οὐδὲ κατὰ τοῦ ἀνθρώπου ὅλως. πάλιν, τὸ χρώμα ἐν σώ
 ματι, οὐκοῦν καὶ ἐν τινὶ σώματι. εἰ γὰρ μὴ ἐν τινὶ τῇ κα
 θέκαστα, οὐδὲ ἐν σώματι ὅλως. ὥς τε τὰ ἄλλα πάντα,
 ἢ τοί καθ' ὑποκειμένου τῇ πρώτῃ οὐσίᾳ λέγεται, ἢ ἐν
 ὑποκειμένῳ αὐταῖς ἐπ. μὴ οὐσῶν οὐ τῇ πρώτῃ οὐσίᾳ,
 ἀδύνατον τῇ ἄλλῃ τὴν εἶναι.

Βούλεται μὲν οὖν ἐνταῦθα ἐξημῆσαι τὴν πρώτῃ ἐπ
 σίαν, καὶ δεῖξαι ὅτι καλῶς πρώτως εἶναι οὐσία ἔρηται, καὶ
 κυριώτατα, καὶ μάλιστα, διότι αὐτὴ μὲν, οὐδενὸς τῇ μετ
 αὐτῇ δεῖται. πάντα δὲ τὰ μετὰ τὴν πρώτῃ οὐσίαν,
 δεῖται ἐκείνης. τὰ μὲν, εἰς ὑπαρξίαν. τὰ δὲ, εἰς κατηγο
 ρίαν. ὁ μὲν οὖν σκοπὸς, οὗτος. προλαμβάνει δὲ ταῦ
 τα εἰς κατασκευὴν τοῦ προπθέντος, καὶ φησὶν ὅτι, ἐκ τῇ
 ἐρημένων δὴ λὸν ἐπ. ὅτι τῇ καθ' ὑποκειμένου κατηγορου
 μένων, ἀναγκάων καὶ τοῦτομα, καὶ τὸν λόγον κατηγορεῖ
 σθαι τοῦ ὑποκειμένου. Ποίων ἐρημένων; ἢ δὴ λὸν ὅτι τῇ
 ἀπὸ τῆς αὐτῇ λεγομένων πρὸς τῇ καθ' ὑποκειμένου, ἐν
 οἷς ἐλίσχον, ὅταν ἐπὶ τὸν καθ' ὑποκειμένου κατηγορεῖται ὡς καθ'
 ὑποκειμένου, ὅσα κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται, πάν
 τα καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου ἐρηθίσει. ἐξημῆσαι δὲ β
 λόμους τὴν πρώτῃ, ὡς εἶπον, οὐσίαν, ταῦτα προλαμβάν
 ναι, ὅτι τὰ καθ' ὑποκειμένου κατηγορούμενα, καὶ τοῦ οὐ
 ματος, καὶ τοῦ ὅρισμῳ, μετὰ διδόσιν τοῖς ὑποκειμένοις.

τὰ δὲ ἐν ὑποκειμένοις ὄντα, ἐν αὐτοῖς μὲν τὸ εἶναι ἔχει, ἢ
τοῦ ὀνόματος δὲ μόνου μεταδίδωσι τοῖς ὑποκειμένοις, ἢ
οὔτε τοῦ ὀνόματος, οὔτε τοῦ ὀρισμοῦ· κατηγοροῦνται δὲ
πάντα κατὰ τῆς πρώτης οὐσίας τὰ παρ' αὐτὴν· οὐκοῦν
αἱ πρώται οὐσίαι, πᾶσι τοῖς παρ' αὐτὰς, χρεῖαν παρέχου-
σι· τοῖς μὲν, πρὸς ὑπαρξιν· τοῖς δὲ, πρὸς κατηγορίαν·
πάντα γὰρ τὰ παρὰ τὴν πρώτην οὐσίαν, ἢτοι καθ' ὑπο-
κειμένου αὐτῆς λέγονται, ἃ καὶ τοῦ ὀνόματος αὐτῇ μετα-
δίδωσι, καὶ τοῦ ὀρισμοῦ, ὡς πορ' εἰς τὰ γένη, καὶ τὰ εἶδη·
ταῦτα γὰρ ὁμωνύμως αὐτῆς κατηγορεῖται· καὶ γὰρ καὶ τὸ
ὄνομα τοῦ αὐτοῦ μετέχει ἢ πρώτῃ οὐσίᾳ· οἷον, ὁ καθό-
λου ἄνθρωπος, λέγεται κατὰ σωκράτους, καὶ μεταδίδω-
σι καὶ τοῦ ὀνόματος, καὶ τοῦ ὀρισμοῦ· ὁ γὰρ σωκράτης, καὶ
ἄνθρωπος λέγεται, καὶ ζῶν, καὶ τοῦ ὀρισμοῦ τούτων μετέ-
χει· ἐπὶ γὰρ καὶ εἰς ἃ ἐμφυχος, αἰδητική, καὶ ζῶν λογι-
κόν, θνητόν· τὰ δὲ λοιπὰ, τὰ παρὰ τὴν οὐσίαν, λέγω
δὴ τὰ συμβεβηκότα· ἅπορ' τῇ πρώτῃ οὐσίᾳ ἐν ὑποκει-
μένῳ ἐπὶ· τοῦ μὲν ὀρισμοῦ, οὐδέποτε αὐτῇ μεταδίδω-
σιν· ἐνίοτε δὲ τοῦ ὀνόματος μόνου· ἢ γὰρ λευκότης, ἐν
τῷ σώματι ἐπὶ, καὶ τοῦ μὲν ὀρισμοῦ, οὐδέποτε τῷ σώματι
μεταδίδωσιν· οὐ γὰρ ἂν ἐποιμεν τὸ σῶμα εἶναι χρῶ-
μα διακριτικὸν ὅψεως, ἀλλ' εἰ ἄρα, τριχὴ διαπετόν, δεκτι-
κόν· χρώματος διακριτικὸς ὅψεως· τοῦ μέντοι ὀνόματος,
μεταδίδωσι· λέγομεν γὰρ λευκὸν σῶμα, οὐκ ἂν δὲ· εἰ-
δὸς γὰρ ἢ ἀρετῇ· ἢ δὲ ἀρετῇ, οὔτε τοῦ ὀνόματος, οὔτε τοῦ ὀ-
ρισμοῦ μεταδίδωσι τῷ ὑποκειμένῳ· οὐ γὰρ λέγεται ἀρε-
τεὸς ὁ ἀρετῆς μετέχων, ἀλλὰ σωδαίος· τῇ δὲ τοῦ ὀνό-
ματος μεταδίδωσιν, τὰ μὲν, ὁμωνύμως μεταδίδω-
σιν, ὅπερ ἐπὶ καὶ πᾶσι· τὰ δὲ, παρωνύμως· ὁμωνύμως
μὲν, ὡς ἡ γραμματικὴ γυνή, ἀπὸ τῆς γραμματικῆς· καὶ

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

ἡ μουσικὴ, ἀπὸ τῆς μουσικῆς. παρ' αὐτῶν δὲ, ἄπορ καὶ
ὡς ὑπὸ τὸ πολὺ εἰσιν, ὡς ἀπὸ τῆς ἀνδρείας, ὁ ἀνδρεῖος. καὶ
ἀπὸ τῆς γραμματικῆς, ὁ γραμματικὸς, καὶ ἀπὸ τῆς λου-
κότητος, ἡ λουκός. καὶ ὅσα τοιαῦτα. Πάντες γὰρ τὰ
ἄλλα, ἢ τοὶ καθ' ὑποκειμένων λέγεται τῇ πρώτῃ οὐσίᾳ.
καλῶς ἔπε το λέγεται. οὐ γὰρ δίδται τὰ καθόλου τῇ με-
ρικῶν, ἵνα ὑποσῇ, ἀλλ' ἵνα κατ' ἐκείνων κατηγορηθῇ.
Ἡ δ' ὑποκειμένης αὐτῆς ἐστὶ καλῶς ἔπε το ἐστὶ. τὰ γὰρ
συμβεβηκότα, ἐν ταῖς μερικαῖς οὐσίαις τὸ εἶναι ἔχει.
Φανερόν δὲ τοῦτο, ἐκ τῆς καθ' ἑκάστη προσηγοριῶν.
δι' ἐπαγωγῆς βούλεται πεισῶσθαι, ἐπεὶ δὴ καθολικῶς καὶ
ἡδυνάτο λόγῳ, ὅτι τὰ ἄλλα πάντα τὰ παρὰ τὴν πρώ-
την οὐσίαν, ἢ τοὶ καθ' ὑποκειμένου αὐτῆς λέγονται, ἢ ἐν ὑπο-
κειμένῳ αὐτῇ ἐστὶ. δίδκονοσι δὲ οὐκ ὑπὸ τῆς εἰδῶν ποιούμε-
νος τὸν λόγον. ταῦτα γὰρ πᾶσιν ἐναργῆς, ὅτι κατὰ τῆς αἰ-
τιῶν κατηγοροῦνται. ἀμέλει, ἔστιν ὅτι τοῦ κυρίου ἀπο-
ροῶτες ὀνόματος, ἐκ τοῦ εἶδους καλοῦμεν αὐτὰ τὰ ἄτο-
μα, λέγοντες, τὸν ἀνθρώπον ἐκείνον κάλεσον. ἀλλ' ὑπὸ τῆς
ἡλῶν ποιεῖται τὴν ἀπόδειξιν, διὰ μέσων τῆς εἰδῶν. ἢ
γὰρ εἰδέχθη, ὅτι τὰ ὡς καθ' ὑποκειμένου κατηγοροῦμενα,
ὅσα κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται ὡς καθ' ὑποκει-
μένου, ταῦτα καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου τούτου λέγεται,
κατηγορεῖται δὲ κατὰ τοῦ ἁτόμου τὸ εἶδος, ὡς καθ' ὑπο-
κειμένου, τούτου δὲ πάλιν τὸ γένος, ἐμολογουμένως τὸ γέ-
νος καὶ κατὰ τοῦ ἁτόμου κατηγορηθήσεται. οἷον, εἰ σῶκρά-
τους ὁ ἀνθρώπος, ἀνθρώπου δὲ τὸ ζῶον, οὐκοῦν καὶ σῶκρά-
τους τὸ ζῶον. ὁμοίως καὶ ὑπὸ τῆς συμβεβηκότου ποιῇ. οὐ
γὰρ δίδκονοσι ὅτι τὸ λουκὸν ὑπάρχει τοῖς σώμασιν, ἢ τὸ
μέλαν, τοῦτο γὰρ ἐναργῆς, ἀλλ' ὅτι τὸ χεῖμα ὑπάρχει ἐν
σώματι. εἰ γὰρ ὁμολόγηται ὅτι πᾶν χεῖμα ἐν σώματι

ἔχει τὸ ἔσθαι, οὐ κοινῶς ὁμολογηθήσεται, ὅτι καὶ ἐν τοῖς κατὰ
 μέρος σώμασιν ὑπάρχει. τὸ γὰρ ἀπλῶς σῶμα, τῇ καὶ
 τὰ μέρος κατηγορεῖται σώμάτων. εἰ τοίνυν τὸ χρώμα ἐν
 σώματι, τὸ δὲ σῶμα κατὰ τῇ ἐν μέρος σώμάτων, καὶ τὸ
 χρώμα αὖ κατὰ τῇ κατὰ μέρος κατηγορηθήσεται, διό-
 τι ὑπὸ πάντων τῇ καθ' ὑποκειμένων λεγομένων, ὅσα κα-
 τὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται, ταῦτα καὶ κατὰ τοῦ ὑπο-
 κειμένου ῥηθήσεται. Διὰ τί δὲ ἔπε τὸ χρώμα ἐν σώμα-
 τι, ἔκω καὶ ἐν πνι σώματι. εἰ γὰρ μὴ ἐν πνι σώματι. εἰ-
 δ' ἐν σώματι ὅλως; ὅτι κυρίως ἐν τῷ μερικῷ σώματι εἰ-
 σι καὶ τὸ καθόλου λυκόν, καὶ τὸ μερικόν. εἰ δὲ λόγοις τῇ
 διακρίνομεν αὐτὰ ἀδικοῖς μεν, ἔχοντοῖς δὲ ὀφθαλ-
 μοῖς. καὶ λοιπὸν, τί; χρώματα ἔσονται; οὐχί. ὡς γὰρ
 συμπληρωτικὸν ἐν τῷ καθόλου, οὐ συναριθμεῖται τῷ μερι-
 κῷ χρώματι. εἰδὲν γὰρ συμπληρωτικὸν συναριθμεῖται τῷ
 τῷ, οὐ ἐπὶ συμπληρωτικόν. ὡς πορ γὰρ ὁ ἐν σκιαγραφίᾳ
 ἄνθρωπος, καὶ ὁ χρώμα τουρνηθεὶς, οὐτε δύο νοοῦται ἄν-
 θρώποι, οὐτε ὁ συμπληρωτικὸς ὡς συναριθμεῖται, ἀλλ' ὁ
 μὲν, ἐπὶ κοινός, ὁ σκιαγραφούμενος, ὁ δὲ, μερικὸς, καὶ εἰς
 ἀμφοτέρω, οὐτὸν καὶ ὑπὸ τοῦ καθόλου ἀνθρώπου, καὶ τῷ σώ-
 κράτους. Ἰστέον γὰρ ὅτι ὡς πορ ὁ ζωγράφος ποιῇ πρῶ-
 ταν κοινὸν ἄνθρωπον ἐν σκιαγραφίᾳ, εἶτα χρώμα τουρ-
 νῶν, ἄγει εἰς τὸ ποιῆσαι σώκράτιν, ἢ πλάτωνα. οὕτως ὁ
 καθόλου ἄνθρωπος πρῶτος ὢν, διαπλάττομενος, γίνεται
 σώκράτης, ἢ πλάτων. ἢ γὰρ φύσις ἀπλῶς, ἄνθρωπον
 ποιῇ, οὐ σώκράτιν, ἢ πλάτων. μὴ ἐσὼν οὐκ τῇ πρῶ-
 των οὐσίᾳ, ἀδυνάτον τῇ ἄλλων τί εἶναι. Τὰ δὲ ἄλλα
 πάντα, ἡτοι καθ' ὑποκειμένον λέγεται τῇ πρῶτων ἐσιῶν,
 ἢ ἐν ὑποκειμένῳ αὐτῶς ἐπὶ. ὁρᾷς ὡς ἐκότως προέλαβε
 τὰς ἐξημένας, ἐγκώμιον βουλόμενος ἡπεῖν τῆς πρώτης οὐ-

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

σίᾳς· τῇ γὰρ παρ' αὐτὴν φησι πάντων, ἥτοι καθόλου οὐ-
σιῶν οὐσιῶν, ἥτοι συμβεβηκότων, πᾶσι χρεῖαν παρεχομέ-
νῃ, ὡς πολλάκις εἴρηται, ἥ πρώτῃ οὐσίᾳ ἀναιρεθῆσα, σωα-
νείλῃ ἐαυτῇ τὰ παρ' αὐτῇ πάντα· ἀναιρεθῆσης γὰρ τῇ
πρώτης οὐσίᾳς, τὰ συμβεβηκότα εἴ τι νι ὑποσῆναι ἔκ-
χοντα, σωακῇ ἔρηται. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ καθόλου μὴ ἔχον-
τα καταπίνων καταγορηθεῖν· καθόλου δὲ λέγομεν κα-
τηγορεῖσθαι, οὐ τὰ πρὸ τῶν πολλῶν, ἀλλ' οὐδὲ τὰ εἰς τοῖς πολ-
λοῖς· καὶ ταῦτα μὲν γὰρ σωακῇ ὁμολογουμένως
ταῖς πρώταις ὑστάταις· οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ ζώον καθ' ἐαυτὸ εἰς ὑ-
πάρξῃ, ὁ μὴ τε ἀθρῶ πός ἐστι, μὴ τε πλάτων, μὴ τε πρὸ καὶ
τὰ μέγας ἀνθρώπων· ἐν γὰρ τοῖς πολλοῖς, καὶ καθ' ἕκαστον
τὰ κοινὰ θεωρεῖται· οὐ μέντοι καὶ ταῦτα καταγορηθεῖν εἰώ-
θασιν τῇ ἀτόμῳ· αὐτὸ γὰρ πῶς ἐαυτοῦ, ἔστιν καταγορηθεῖν·
μόνα δὲ εἰώθασιν καταγορηθεῖν τῇ ἀτόμῳ, τὰ ὡς τοῖς
πολλοῖς, καὶ ἐννομαπικά· τὴν γὰρ ἐννοίαν, ὡς ἔχομεν πε-
ρὶ τῇ πραγμάτων, ταῦτά τε εἰώθαμεν καταγορεῖν αὐτῶν·
ἄπορ καὶ αὐτὰ τῇ μερικῶν ἀναιρεθέντων, σωακῇ ἔρηται·
τῇ γὰρ πραγμάτων μὴ ὄντων, ἔστιν αἰ ποῦ αὐτῶν ὑπάρ-
ξαι ἐννοίαι· μὴ ἔσθ' οὐ τῇ μερικῶν οὐσιῶν, οὐδὲ τὰ
καθόλου ἔστι, οὐδὲ τὰ συμβεβηκότα· ἐκότες οὐ αἰ με-
ρικαὶ οὐσίαι πρώται λέγονται· καλῶς δὲ πάλιν καὶ ταῦ-
θα, ἐν μὲν τοῖς καθόλου, τὸ λέγεται ἔταξεν, ἐν δὲ τοῖς
συμβεβηκόσι, τὸ ἔστι·

Τῶν δὲ δουτέρων ὑστάτων, μάλλον οὐσία τὸ εἶδος τῶ γέ-
νοῖς ἐστίν· ἔγχιον γὰρ τῆς πρώτης ὑστάτης ἐστίν·

Σύγκρισιν ποιεῖται τῇ δουτέρων οὐσιῶν πρὸς ἀλλή-
λας, τοῦ τε εἶδους, καὶ τοῦ γένους· καὶ φησι μάλλον εἶναι
ὑστάτην τὸ εἶδος τοῦ γένους· καὶ δείκνυσιν τοῦτο διὰ δύο ὡς
χρημάτων· ἐνός μὲν, ἀπὸ τῆς χείσεως τῆς πρὸς τὴν

πρώτην οὐσίαν. τουτέστι, τῆς ἐγγύτητος τῆς πρὸς αὐτήν.
 ἑτέρου δὲ, ἀπὸ τῆς ἀναλογίας. καὶ ἀπὸ μὲν τῆς σχέσεως
 τῆς πρὸς τὴν πρώτην οὐσίαν, ὅτι ἐγγύτερον τὸ εἶδος τῆς
 πρώτης εἰσίας, τουτέστι τῇ ἀτόμῳ, ἢ τὸ μένος. ἐκ δὲ
 τῆς ἀναλογίας, ὅτι ὡς ἔχει ἡ πρώτη εἰσία πρὸς τὸ εἶδος,
 οὕτω τὸ εἶδος πρὸς τὸ μένος. εἰ γὰρ πρώτην αὐτὴν ἐκαλέ-
 σαμεν, διότι πᾶσι τοῖς μετ' αὐτὴν χρεῖαν παρέχει, τοῖς
 μὲν, πρὸς ὑπαρξιν, τοῖς δὲ, πρὸς κατηγορίαν, ἐκότες καὶ
 τὸ εἶδος μᾶλλον εἰσία τοῦ γένους κληθήσεται, ὑποκείμενον
 αὐτῷ πρὸς κατηγορίαν. μὴ ὄντος γὰρ εἶδους, οὐκ ἔστι τὸ μέ-
 νος κατὰ πῶς κατηγορηθῇ. διὰ μέσου γὰρ αὐτοῦ, καὶ τῇ
 ἀτόμῳ κατηγορηθῇ.

Εἰ γὰρ ἀποδιδῶν τις τὴν πρώτην οὐσίαν, τί ἐστὶν, γνώ-
 ριμώτερον αὐτῷ καὶ οἰκώτερον ἀποδοῖν, τὸ εἶδος μᾶλλον, ἢ
 τὸ μένος ἀποδιδόντες. οἷον τὸν πινά ἀνθρώπου ἀποδιδόν-
 τες, γνώριμώτερον αὐτῷ ἀποδοῖν, ἀνθρώπου ἀποδιδόντες, ἢ
 ζῶον. τὸ μὲν γὰρ ἴδιον μᾶλλον τὸ πινός ἀνθρώπου· τὸ δὲ,
 κοινώτερον. καὶ τὸ πὶ δένδρον ἀποδιδόντες, γνώριμώτερον
 ἀποδώσει, δένδρον ἀποδιδόντες, ἢ φυτόν.

Τοῦτο τὸ ἐκ τῆς σχέσεως ὑποχρέωμα. εἰ γὰρ ἀποδῶ-
 σάμεν φησὶ τί ἐστὶ σῶκράτης, ὑγιῶς μὲν λέγομεν, καὶ
 ἀνθρώπου ἀποδιδόντες, καὶ ζῶον. οἰκώτερον δὲ, ἀνθρώ-
 πον, ἢ τὸ ζῶον ἀποκριθέντες τὸ γὰρ ζῶον ἐπὶ ὄντες, ἐκ ἐστὶ
 μάλα μὲν ἢτε λογικόν, ἢτε ἄλογον, καὶ ἢτε θνητόν, ἢτε ἀ-
 θανάτον. ἀνθρώπου δὲ ἀποκριθέντες, προσεχέσθον τὴν
 φύσιν αὐτοῦ ἀποδώσομεν. Τὸ μὲν γὰρ ἴδιον μᾶλλον
 τοῦ πινός ἀνθρώπου. τὸ δὲ, κοινώτερον. Τοῦ γὰρ σῶκρά-
 τος, ἴδιόν ἐστι μᾶλλον τὸ ἀνθρώπου εἶναι. τὸ δὲ ζῶον, κοι-
 νωτέρον ἐστὶ. καὶ γὰρ κατ' ἄλλαν πλειόνων εἰδῶν.

Ἐπεὶ αὖτε πρώτοι εἰσὶν διὰ τὸ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ὑπο-

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

κῆραι, καὶ πάντα τὰ ἄλλα κατὰ τούτων κατηγορεῖσθαι,
ἢ ἐν ταύταις εἶναι, διὰ τοῦτο μάλιστα οὐσίαι πρῶται λέγον-
ται. ὥς δὲ καὶ αἱ πρῶται εἰσὶν πρὸς τὰ ἄλλα πάντα ἔχου-
σιν, ἔτι καὶ τὸ εἶδος πρὸς τὸ γένος ἔχει. ὑπόκειται ὅτι
τὸ εἶδος τῷ γένει. καὶ μὲν ὅτι γέννηται τῶν εἰδῶν κατηγορεῖ-
ται, τὰ δὲ εἶδη τῶν γένων οὐκ ἀντιστρέφει. ἄρα καὶ ἐκ τῶ-
ν τὸ εἶδος τοῦ γένους μᾶλλον οὐσία.

Τοῦτο τὸ δούτερον ὑποχείρημα, τὸ ἐκ τῆς ἀναλογίας.
ὥς ὅτι ἔχουσι φησὶν, αἱ πρῶται οὐσίαι πρὸς τὰ παρ' αὐ-
τάς· τοῖς μὲν, πρὸς ὑπαρξίν ὑποκείμεναι τοῖς δὲ, πρὸς
κατηγορίαν. οὕτως ἔχουσι τὰ εἶδη πρὸς τὰ γένη ὑποκεί-
μενα αὐτοῖς πρὸς κατηγορίαν. καὶ τὰ δὲ γένη, οὐκ ἐπὶ τοῖς εἶ-
δεσιν ὑπόκεινται. ὥς τε ἡκότως μᾶλλον εἰσὶν τὰ εἶδη.
ἀκριβῶς δὲ προσέειπεν, καὶ πάντα τὰ ἄλλα κατὰ τούτων
κατηγορεῖσθαι, ἢ ἐν ταύταις εἶναι. αἱ γὰρ πρῶται οὐσίαι,
ὑπόκεινται πάνσιν. ἀλλ' οὐχ ὁμοίως. τοῖς μὲν γὰρ πρὸς
ὑπαρξίν. τούτῃ, τοῖς συμβεβηκόσι. τοῖς δὲ, πρὸς κατη-
γορίαν. τῇ τῇ, ταῖς καθόλου εἰσὶν. Α' πορήσει δ' αὖ-
τις διὰ τὸ εἶδος οὐκ εἶπε δούτερον εἰσὶν, τρίτην δὲ τὸ
γένος; λέγομεν οὖν ὅτι διὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν αἰτίαν κα-
λέσασθαι ταύτας δούτερας οὐσίας, λέγω δὴ διὰ τὸ δεῖ-
ναι τῆς πρώτης πρὸς κατηγορίαν, οὐκ ἡβουλήν τούτων
ὑποδιαίρειν ποιήσασθαι, ἀλλ' ἡρέκεν σύγκρισιν μόνον
αὐτῶν ποιῆσαι. καὶ τὴν μὲν, εἰπεῖν μᾶλλον, τὴν δὲ, ἥτις
οὐσία.

Αὐτὰν δὲ τῶν εἰδῶν, ὅσα μὴ ἐπὶ γένει, οὐδὲν μᾶλλον εἶπε-
ρον ἐτέρου οὐσία εἶναι. οὐδὲν γὰρ οἰκότερον ἀποδώσει τις
κατὰ τοῦ πνὸς ἀνθρώπου, τὸν ἀνθρώπον ἀποδιδούς, ἢ
κατὰ τῆς πνὸς ἵππου, τὸν ἵππον. ἀσαφῶς δὲ καὶ ὑπὸ τῇ πρώ-
τῳ οὐσίᾳ, εἰδὲν μᾶλλον ἐτέρου ἐτέρου οὐσία εἶναι. οὐδὲ
γὰρ μᾶλλον

ἢ μάλλον ὁ πῶς ἀνθρώπος οὐσία ἐστίν, ἢ ὁ πῶς βούς.

Ποιησάμενος τὴν κατὰ βάθος τῶν οὐσιῶν διαίρεσιν, τουτέστι τὴν ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὑπὸ τὸ εἶδος, καὶ ἀπὸ τούτου ὑπὸ τὸ γένος, καὶ ἐπὶ τὴν τὴν μὲν, εἶναι πρώτην, τὴν δὲ, δευτέρα: τῆς δὲ δευτέρας τὴν μὲν, μάλλον οὐσίαν, τὴν δὲ, ἢ πον, νῦν ποιεῖται τὴν κατὰ πλάτος αὐτῶν διαίρεσιν, καὶ παραβολῶν, λέγω δὴ εἶδος πρὸς εἶδος, καὶ αὐτοῦ πρὸς αὐτοῦ. καὶ καλῶς ἔπεν ὅσα μὴ ἐστὶ γέννη, ἵνα μὴ παραβῇ βάλῃς τὰ ὑπὸ ἀλλήλων εἶδη, καὶ τὰ εἰδικώτατα οἶον, ζῶον καὶ ἀνθρώπον. ἀλλ' ἐκείν' ἔφησι δεῖν παραβάλλειν, τὰ τὴν αὐτὴν ἀπὸ αὐτῶν τῶν γενῶν ἀφεσηκῆτα, ἢ τῶν αὐτῶν οἶον, ἀνθρώπον, καὶ ἵππον, ἢ βούν. ταῦτα γὰρ φησὶν οὐδὲν μάλλον ἔτερον ἔτερου οὐσία ἐστίν. τοῦ τε ζῶον ὁμοίως ἀφείκηται. μετὰ ζῶον, οὐδὲς τὸ ἀλογον, καὶ τὸ λογικον ζῶον τέτακται. μετὰ ἵππος ἢ τύχοι, καὶ ἀνθρώπος, καὶ βούς. ὥς πορ ζῶον τοῦ ἵππου κατηγορεῖται τὸ ζῶον, οὕτως καὶ ἀνθρώπον, καὶ βούς. ὁμοίως δὲ καὶ ἀμπελον, καὶ ἐλαῖαν τὸ φυτὸν, γένος ὅν αὐτῶν τὸ προσεχὲς, ὡς καὶ τοῦ ἵππου, καὶ τῶν ἄλλων, τὸ ζῶον. διὰ τοῦτο ταῦτα πάντα οὐδὲν μάλλον ἔτερον ἔτερου οὐσία. τὸ τε ζῶον προσεχὲς αὐτῶν γένος, ὁμοίως αὐτοῖς ἀφείκηται, καὶ μετ' αὐτὰ, οὐδὲς τὰ αὐτομα τέτακται. ἀλλ' οὐδὲ τὰ αὐτομα φησὶν, οὐδὲν μάλλον ἔτερον ἔτερου οὐσία ἐστίν. ὁμοίως ζῶον πάντα τοῖς τε εἶδεσι, καὶ τοῖς γένεσιν αὐτῶν ὑποκείται πρὸς κατηγορίαν, καὶ τοῖς συμβεβηκόσι πρὸς ὑπερβῆν. ὃν ζῶον ἔχει ὁ καθόλου ἀνθρώπος πρὸς τὸν πᾶν ἀνθρώπον, τὸν αὐτὸν λόγον ἔχει καὶ ὁ καθόλου ἵππος, πρὸς τὸν πᾶν ἵππον. ὥς πορ ζῶον τὸ σῶκράτους κατηγορεῖν τὸν ἀνθρώπον, οὐδὲν ἀν' κατηγορήσας οἰκίστερον: οὕτως οὐδὲ ξείνον, τὸν ἵππον. ἢ ἀργον, τὸν κύναν. καὶ ἐν τούτοις δὲ δὴ λόγος ἐστὶν ὁ ἀρξοπέλης πρὸς

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

τίω τῇ πολλῶν γνώσιν τίω διδασκαλίαν ποιούμενος.
οὐδὲν γὰρ μάλλον ἄτομον ἄτομον φησὶν ἦναι οὐσίαν πρώ-
τῳ, ἀλλὰ τὸνδε τὸν μύρμηκα, εἰ τύχοι, καὶ τὸνδε τὸν ἄσέ-
ρα, ἦναι ὁμοίως οὐσίᾳς. ὁ γὰρ πολὺς ἀνθρώπος, ὁμοίως
ἕκαστον τούτων ὑπάρχον οἷδε. διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁμοί-
ως, ταῦτα οὐσίᾳς ἐκάλεισεν, ἀκολουθῶν ταῖς τῇ πολ-
λῶν οἰνοίαις. Αὐτῶν δὲ τῇ ἡδῶν, ὅσα μὴ ἐπὶ γένῃ. τὰ
τέσπιν, ὅσα ἐγγύς εἰσι τοῖς ἄτομοις, καὶ ἡδονώτατα. ἐπεὶ
καὶ τὸ ὄρεον, ἡδὸς ἐστίν.

- Ἐἰκότως ἐν μετὰ τὰς πρώτας οὐσίᾳς, μόνῃ τῇ ἄλ-
λων τῇ ἡδῇ καὶ τῇ γένῃ, δούπεραι ἔσται λέγονται. μόνῃ γὰρ
δηλοῖ τίω πρώτῃν ἔσται τῇ κατηγορουμένων. τὸν γὰρ
τινα ἀνθρώπον, ἐὰν ἀποδιδῶ τις τί ἐπὶ, τὸ μὲν ἡδὸς ἢ τὸ
γένος ἀποδιδέξῃ, οἰκίῳς ἀποδώσει, καὶ γνώριμώτερον ποι-
ήσῃ, ἀνθρώπον ἢ ζῶον ἀποδιδέξῃ. τῇ δὲ ἄλλων πάντων,
ὅτι ἂν ἀποδιδῶ τις, ἄλλοτρίως ἔσται ἀποδεδωκώς, οἷον
λουκόν, ἢ τρέχει, ἢ ἄλλο ὅτι ἐν τῷ τοῖς τῶν ἀποδιδέξῃ. ἄτε
ἡκότως ταῦτα μόνῃ τῇ ἄλλων δούπεραι ἔσται λέγονται.

Νῶν τίω αὐτῶν λέγει, δίδω τὰ μὲν γένῃ, καὶ τὰ ἡδῇ,
δούπεραι ἔσται λέγονται, ἔκτι ὅ τριτάς ἔσται λέγει τὰ
συμβεβηκότα. τοῦτο δὲ πάλιν κατασκευάζει διχῶς, ἐκ-
τε τῆς χείσεως τῆς πρὸς τὰς πρώτας οὐσίᾳς, καὶ ἐκ τῆς
ἀναλογίας. καὶ ἀπὸ μὲν τῆς χείσεως, ὅτι τὰς πρώ-
τας οὐσίᾳς ἀποδιδόντες, οἰκίῳς ἀποδώσομεν διὰ μό-
νον τὰ γένεα, ἢ τοῦ ἡδὸς ἀποδιδόντες. τὸν γὰρ σώκράτην
ἀνθρώπον ἡμερότερος, ἢ ζῶον, οἰκίῳς ἀποδώσομεν καὶ γνώ-
ριμώτερον. ἐὰν δὲ ὅτι λουκός, ἢ τρέχει, ἢ τὸ τοῖς τῶν ἡπώ-
μεν, ἄλλοτρίως, καὶ ἀγνώστως ἀποδώσομεν. ἡκότως οὖν
τὰ μὲν γένῃ, καὶ τὰ ἡδῇ, δούπεραι ἔσται λέγομεν, ἄτε μό-
να σημαίνοντα τὰς πρώτας ἔσται. τὰ ὅ συμβεβηκότα,

ὅλως ἔφαμέν ἔσθ' αὖτε μὴ δηλῶνται τῇ πρώτῃ ἔσθ' αὖτε

Εἴπερ αἱ πρώται οὐσίαι διὰ τὸ τοῖς ἄλλοις ἀπάσιν ὑπο
 κῆσθαι, καὶ τὰ ἄλλα πάντα κατὰ τούτων κατηγορεῖσθαι, ἢ
 ὅτι αὐταῖς ἴσθαι, κυριώταται οὐσίαι λέγονται. ὥς δὲ καὶ αἱ
 πρώται οὐσίαι πρὸς τὰ ἄλλα πάντα ἔχουσιν. οὕτω καὶ
 τὰ γένη καὶ τὰ εἶδη τῶν πρώτων οὐσιῶν, πρὸς τὰ λοιπὰ
 πάντα ἔχουσιν. κατὰ τούτων ἄρα πάντα τὰ λοιπὰ κατη
 γορεῖται. τὸν γὰρ πῖνα ἀνθρώπον ὁρῶν γραμματικόν. οὕ
 τως καὶ ἀνθρώπον, καὶ ζῶον, γραμματικόν ὁρῶν. ὥς αὖ
 τως δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων.

Ἰστέον ὅτι αἱ πρώται οὐσίαι, διὰ τοῦτο λέγονται πρώ
 ται, διὰ τὸ καὶ τοῖς συμβεβηκόσιν ἀτόμοις ὑποκῆσθαι πρὸς
 ὑπαρξιν, καὶ ταῖς καθόλου πρὸς κατηγορίαν οὐσίαις. καὶ
 ὥς ἔχουσιν αἱ πρώται οὐσίαι πρὸς τὰ συμβεβηκότα με
 τὰ καὶ τὰς καθόλου οὐσίας, ὑποκένται ἄρα τοῖς μετὰ, πρὸς
 ὑπαρξιν, τοῖς δὲ, πρὸς κατηγορίαν, οὕτω καὶ αἱ δεύτεραι
 οὐσίαι συμβεβηκόσιν ὑποκένται, τοῖς κατὰ τὰ ἐν γένει
 γενεῶν καὶ κατὰ τὰς καθόλου. τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ πᾶσι τοῖς ἄλ
 λοις. τουτέστι, ταῖς καθόλου οὐσίαις, καὶ τοῖς καθόλου συμ
 βεβηκόσι. καὶ καθόλου οὕτως ἔχουσι τὰ εἶδη πρὸς τὰ γέ
 νη, ὥς τὰ άτομα πρὸς τὰ εἶδη. ὑποκένται ἄρα αὐτοῖς πρὸς
 κατηγορίαν. φησὶ ἄρα, ὅτι τὸν τρόπον αἱ πρώται οὐσίαι ὑπο
 κένται πᾶσι τοῖς μετὰ αὐτάς, οὕτω καὶ αἱ δεύτεραι τοῖς
 συμβεβηκόσιν. ὥς πορὶ ἄρα λέγομεν σὺν κριτῇ φιλόσο
 φον, οὕτω δὲ καὶ ἀνθρώπον φιλόσοφον λέγομεν, καὶ ζῶον
 φιλόσοφον. ὥς τε καὶ αἱ δεύτεραι οὐσίαι, ὑποκένται τοῖς
 συμβεβηκόσι, καὶ τὰ συμβεβηκότα κατ' αὐτῶν κατηγο
 ρεῖται. ἀλλὰ προηγουμένως μετὰ τῶν ἀτόμων κατηγορεῖ
 ται. ὥς φησι καὶ ὁ πορφύριος. κατὰ δεύτερον δὲ λόγον,
 καὶ τῶν γενῶν, καὶ τῶν εἰδῶν, τὰ συμβεβηκότα δ' οὐδέποτε

Α' Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

παῖς οὐσίᾳ ὑπόκειται. ἴσ' ὅν ὅπ' τῇ κατηγοροῦ
μένων, τὰ μὲν, κατὰ φύσιν κατηγορεῖται. τὰ δὲ, παρὰ
φύσιν. τὰ δὲ, κατὰ συμβεβηκός. κατὰ φύσιν μὲν οὕτω
κατηγοροῦνται, τὰ συμβεβηκότα τῇ οὐσίᾳ. οἷον, ὁ σὼκ
κράτης φιλόσοφος ἔστιν, ἢ φαλακρὸς, ἢ σιμὸς, ἢ τί τοιοῦτον.
φυσικῶς ὅρ' ὑποκείσθαι εἴωθε τοῖς συμβεβηκόσιν ἢ οὐ
σίᾳ, τὰ δὲ συμβεβηκότα κατ' αὐτῆς κατηγορεῖσθαι. ἀλλὰ
καὶ τὰ καθόλου τῇ μορτικῶν, κατὰ φύσιν κατηγορεῖται,
ὡς σὼκράτης τὸ ζῶν. καὶ ὅρ' τοῖς καθόλου, τὰ μορτικὰ
ὑποκείσθαι πεφύκασιν. παρὰ φύσιν δὲ ἐστὶν κατηγορία,
ἢ τὸ ἀνάπαλιν ποιούσα, καὶ κατηγοροῦσα κατὰ συμβεβ
ηκότος οὐσίαν. οἷον, ἢ λέγουσα ὅτι τὸ φιλόσοφον τοῦτο,
σὼκράτης ἐστὶν, καὶ ἢ π' τοιοῦτον. οὐ ὅρ' ἔχουσι φύσιν τὰ
συμβεβηκότα παῖς οὐσίαις ὑποκείσθαι. καὶ ἢ π' τὸ μορ
τικὸν κατὰ τοῦ καθόλου κατηγοροῦσα. οἷον ἢ λέγουσα, ὅτι
ὁ ἄνθρωπος οὗτος σὼκράτης ἔστιν, ἢ τὸ χρῶμα λευκὸν ἐστὶ.
κατὰ συμβεβηκός δὲ ἐστὶν κατηγορία. ἢ συμβεβηκός κα
τὰ συμβεβηκότος ἄλλο κατ' ἄλλου κατηγοροῦσα, ἐπερο
γὲς φιμὶ, ἐπερογλουῖς. οἷον, ἢ τὸ ἐν σὼκράτει φιλόσοφον,
τοῦ ἐν αὐτῷ τῷ σιμῷ κατηγορεῖσα, ἢ τὸ φαλακρὸν, ἢ
ἀνάπαλιν. καὶ λέγουσα, εἰ τύχοι, ὅτι τὸ σιμὸν τῷτο, φα
λακρὸν ἔστιν, ἢ τὸ φαλακρὸν τοῦτο, φιλόσοφον ἐστὶν, καὶ ἢ π'
τοιοῦτον. κατὰ συμβεβηκός δὲ λέγεται, ὅπ' πᾶσι τὸ αὐτὸ
ὑποκείμενον συμβεβηκότων πλειόνων ἐπερογλουῖν διρεβί
των, ἢ μὴ πεφυκότων ἀλλήλων κατηγορεῖται, διὰ τ' πρὸς
τὸ ὑποκείμενον χέσιν, ἢ ἑτερον ἢ ἑτέρου κατηγορεῖται, καὶ οὐ διὰ
τὴν πρὸς ἄλληλα συζήνησιν. οὐ ὅρ' πεφυκέν ὑποκείσθαι
τὸ σιμὸν τῷ φαλακρῷ. ὑφ' ἑτέραν ὅρ' ἐκάτερον τούτων τε
λεῖ γένος. τὸ μὲν, ὑπὸ τὸ ποσὸν, τὸ δὲ, ὑπὸ τὸ ποιόν. πα
ρὰ φύσιν δὲ οὐ φαμὲν τὴν τοιαύτην κατηγορίαν, διότι

ὅλως οὐ πέφυκε συμβεβηκός, συμβεβηκός κατηγορεῖται.
 αὐτὸ καθολικώτερον δὲ, τοῦ μερικώτερου. ἑκόντως
 οὐκ ἄρα οὐκ ἐκλήθησαν τρίται οὐσίαι τὰ συμβεβηκότα,
 ἅτε μὴ ὑποκείμενα πινί πρὸς ὑπάρξιν, ἀλλὰ καὶ ὅταν οὐ
 σία κατὰ συμβεβηκός κατηγορεῖται, παρὰ φύσιν εἶναι
 τὴν τοιαύτην κατηγορίαν.

Κοινὸν δὲ κατὰ πάσης οὐσίας, τὸ μὴ εἶναι ὑποκείμενον
 εἶναι. ἡ μὲν γὰρ πρώτη οὐσία οὐτε εἶναι ὑποκείμενον εἶναι,
 οὐτε καθ' ὑποκείμενον λέγεται. Τῶν δὲ δευτέρων οὐ
 σιῶν, φανερόν μὲν καὶ οὕτως, ὅτι οὐκ εἰσὶν εἶναι ὑποκείμε
 νον. ὁ γὰρ ἀνθρώπος καθ' ὑποκείμενον μὲν τοῦ πνὸς ἀν
 θρώπου λέγεται, εἶναι ὑποκείμενον δὲ οὐκ εἶναι, οὐ γὰρ εἶναι τῷ π
 νί ἀνθρώπῳ, ὁ ἀνθρώπος εἶναι. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ζῷον,
 καθ' ὑποκείμενον μὲν λέγεται, τοῦ πνὸς ἀνθρώπου. οὐκ
 εἶναι δὲ τὸ ζῷον εἶναι τῷ πνί ἀνθρώπῳ. Ἐπὶ τῷ εἶναι ὑπο
 κείμενον ὄντων, τὸ μὲν ὄνομα οὐδὲν κωλύει κατηγορεῖσθαι
 ποτε τοῦ ὑποκείμενου. τὸν δὲ λόγον, ἀδύνατον. τῷ δὲ γε
 δευτέρων οὐσιῶν, κατηγορεῖται καὶ ὁ λόγος κατὰ τοῦ ὑπο
 κείμενον, καὶ τὸ αὐτομα. τὸν γὰρ τοῦ ἀνθρώπου λόγον κατὰ
 τοῦ πνὸς ἀνθρώπου κατηγορήσας, καὶ τὸν τοῦ ζῴου. ὥς τε
 οὐκ εἶναι οὐσία τῷ εἶναι ὑποκείμενον.

Τὸν ὅρισμόν ἀποδοῦναι βούλεται. ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ οὐσία
 γένος ἐστὶ γενικώτατον, ὅρισμόν αὐτῆς οὐ δύναται ἀποδο
 ναι, διὰ τὸ εἶναι ὁρισμούς ἐκ γενῶν, καὶ διαφορῶν λαμβά
 νειναι. τῆς δὲ ἀπλῆς οὐσίας, οὐκ εἶναι γένος δύειν, διὰ τὸ,
 ὡς ἔρηται, γένος εἶναι αὐτῷ γενικώτατον. διὰ τοῦτο τοί
 νυν τὸ ἴδιον αὐτῆς ἀποδίδωσιν. εἰσὶ γὰρ τοῦτο ὅρι
 σμῳ. ὡς ποτὶ γὰρ ὁ ὅρισμός ὑπάρχει μόνῳ, καὶ παντὶ, οὐ
 εἰναι ὅρισμός, καὶ πρὸς τὸ ὅρισον ἀντισρέφει, οὕτω καὶ τὸ
 ἴδιον μόνῳ, καὶ παντὶ ὑπάρχει, οὐ εἰναι ἴδιον. καὶ ἀντισρέ

Α' Μ Μ Ω Ν' Ι' Ο Υ

φουσι πρὸς ἄλληλα· διὰ ταῦτα οὐκ ἔστιν αἰτία, ἴδιον τῆς
οὐσίας ἀποδοῦναι βούλεται· οὐκ παρὰ δίδωσι δὲ οὐδὲς
τὰ κρέσκοντα αὐτῷ ἴδια, ἀλλ' αὐτὸς περὶ ὑποπίδυσσας ἴδια
εἶναι, ἵνα μὴ ἕσθρον ἐξῇ πνιγέγειν, ὅτι καὶ ταῦτα ἴδια ἐπὶ
τῆς οὐσίας· βουλευθεὶς δὲ τὸ ἴδιον ἀποδοῦναι, τὸ κοινὸν
ἀποδοῦναι· φησὶ γάρ, κοινὸν κατὰ πάσης οὐσίας, τὸ μὴ
ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι· τί οὐκ ὁρῶμεν ὅτι διὰ πάντως τῷ
ἴδιῳ δύο πνιγὺ ὑπάρχειν, τὸ μόνῳ ὑπάρχειν ἐκείνῳ, καὶ
παντὶ, οὐ ἐπὶ ἴδιον; διὰ τοῦ οὐκ ἔστιν· κοινὸν ἐπὶ· ἐστὶν
νῦν ὅτι πάσης τῆς οὐσίας τοῦτο ὑπάρχει· διὰ γάρ τὸ ἴδιον καὶ
μόνῳ ἐκείνῳ τῷ πράγματι ὑπάρχειν οὐ ἐπὶ, καὶ παντὶ, ὡς
τὸ γελαικὸν, καὶ μόνῳ ἀνθρώπῳ ὑπάρχει, καὶ παντὶ·
κοινὸν οὐκ ἔστι κατὰ πάσης οὐσίας τὸ μὴ ἐν ὑποκειμέ-
νῳ εἶναι· καὶ ὅτι ἡ μὲν πρώτη οὐσία, οὐκ ἐπὶ ἐν ὑποκειμέ-
νῳ, οὐδὲ κατὰ σκευάσαι ἀξιοῖ· φανερὸν γάρ ἐκ τῆς εἰσα-
γείας τοῦτο· ὁ γὰρ σώκρτης, οὐκ ἐν ἄλλῳ ἔχει τὸ εἶναι·
κατὰ σκευάζει δὲ ὅτι οὐδὲ αἰδούπεραι οὐσίαι εἰσὶν ἐν ὑπο-
κειμένῳ, καὶ κατὰ σκευάζει, συλλογισμῷ χρώμενος ἐν δὲ
τέρῳ σχήματι ποιούτω· αἰδούπεραι οὐσίαι τοῦ ὀνόματος
καὶ τοῦ ὀρισμοῦ μεταδιδόσιν τῷ ὑποκειμένῳ· τὰ δὲ ἐν
ὑποκειμένῳ ὄντα, οὐτε τοῦ ὀνόματος, οὐτε τοῦ ὀρισμοῦ με-
ταδιδόσιν τῷ ὑποκειμένῳ· ἢ τοῦ ὀνόματος μόνον· αἰα-
ρα δὲ νῦν περαι οὐσίαι, οὐκ εἰσὶν ἐν ὑποκειμένῳ.

22 Οὐκ ἴδιον δὲ εἶσις τῆς· ἀλλὰ καὶ ἡ διαφορὰ τῆς μὴ ἐν
23 ὑποκειμένῳ εἶναι· τὸ γὰρ πεζόν, καὶ τὸ δίπουν, καὶ ὑποκει-
24 μένῳ μὲν λέγει τὸ ἀνθρώπῳ, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ ἐκ εἶναι·
25 οὐδὲ γὰρ ἐν ὑποκειμένῳ τῷ ἀνθρώπῳ ἐπὶ τὸ δίπουν, ἢ τὸ
26 πεζόν· καὶ ὁ λόγος δὲ κατηγορεῖται ὁ τῆς διαφορᾶς, καὶ
27 οὐκ ἀν' λέγεται ἡ διαφορὰ· ὅτιον, εἰ τὸ πεζόν κατὰ τοῦ ἀν-
28θρώπου λέγεται, καὶ ὁ λόγος ὁ τοῦ πεζοῦ κατηγορεῖται.

» τοῦ ἀνθρώπου . πεζὸν γάρ ἐστιν ὁ ἀνθρώπος .

Τὸ ἀποδεδομένον τῆς εἰσίας ἴδιον ἐκβάλλει, ὥς μὴ μὲν ταύτῃ ὑπάρχον, ἀλλὰ καὶ ταῖς διαφοραῖς . δοκεῖ δὲ ἐκ τούτου καὶ διακρίνειν τὰς διαφορὰς τῶν εἰσίων, καὶ συναρπίζειν αὐτὰς ταῖς εἰσίαις . διὰ μὲν γὰρ τοῦ ἐπεῖν, ὅτι ἐκ ἴδιον τοῦτο τῆς εἰσίας, ἀλλὰ καὶ τῶν διαφορῶν, δοκεῖ διακρίνειν αὐτὰς τῶν εἰσίων . πάλιν δὲ, διὰ τοῦ ἐπεῖν ὅτι καὶ αἱ διαφοραὶ καθ' ὑποκειμένον μὲν λέγονται, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ ἔκείτῃ, συναρπίζει αὐτὰς ταῖς εἰσίαις . τὰ γὰρ ἐκ ἐν ὑποκειμένῳ, φησὶ, καὶ τοῦ ὀνόματος μεταδιδοῦσιν, καὶ τὸ ὄρισμὸς τῶν, ὅν καθ' ὑποκειμένου λέγεται . τοιαῦτα γάρ, φησι, καὶ αἱ διαφοραὶ . τὸ γὰρ πεζόν, καὶ τὸ δίπουν, καὶ τὸ λογικόν, οὐ μόνον τοῦ ὀνόματος μεταδιδοῦσιν τῷ ἀνθρώπῳ, πεζόν γὰρ ζῶν ὁ ἀνθρώπος λέγεται, καὶ λογικόν, καὶ δίπουν, ἀλλὰ καὶ τοῦ ὀρισμοῦ, ὅπως ἀν' αὐτῶν ἀποδῶ τούτων ἐκάστου τὸν λόγον . οἷον, τὸ πεζόν, καὶ τὸ δίπουν, ἐν τῷ ἀνθρώπῳ μὲν εἰσιν, ἀλλ' ἔχ' ὡς τὰ συμβεβηκότα, ἐπεὶ δὴ καὶ κατὰ τοῦτομα, καὶ κατὰ τὸν λόγον τοῦ ἀνθρώπου κατηγοροῦνται . τὸν γὰρ ἀνθρώπον εἰποῖς ἀν' πεζόν, εἰποῖς δ' ἀν' αὐτὸν τὸν λόγον τὸ πεζόν, ὅπερ ἐστὶν ὑπὸ γῆς διὰ σκελῶν βαδισκόν . τὴν δὲ ἴδιον τῶν εἰσίων ὡς κατὰ τῆς πρώτης εἰσίας κατηγορουμένων . ὥς τε οὐσίας εἶναι τὰς διαφορὰς πάλιν ἐκ τῶν τῶν λόγων βούλεται . Τινὲς οὖν πρὸς τὴν φασίν, ὅτι τριπλᾶ εἰσι τῶν διαφορῶν τὰ ἑδῆ . καὶ αἱ μὲν, αὐτὰν εἰσι μᾶλλον εἰσὶ αἱ ὑπὲρ συμβεβηκότα . αἱ δὲ, μᾶλλον συμβεβηκότα, ἢ ὑπὲρ εἰσὶαί . αἱ δὲ, μέσως πῶς ἔχουσιν ; ὡς ἄδηλον εἶναι, πότερον συμβεβηκότα μᾶλλον αὐτὰς ἢ πομὲν, ἢ εἰσὶαί . οἷον, μᾶλλον μὲν οὐσίας εἰσιν, ἢ ὑπὲρ συμβεβηκότα, τὸ λογικόν, τὸ ἄλογον, καὶ τὰ τοιαῦτα . μᾶλλον μὲν εἰσὶαί, ὅτι συμπληρωτικαὶ εἰσι τῶν

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

ὑποκειμένων εἰδῶν. συμβεβηκότα δὲ, ὅτι ἐν τῷ ὁποῖον
 πῖ ἐπὶ κατηγοροῦται, ὡς πρὸ καὶ τὰ συμβεβηκότα. μάλ-
 λον δὲ συμβεβηκότα, ἢ οὐσίαι, τὸ ἐν κύκλῳ λυκόν, καὶ τὸ
 ἐν σκύθῃ, καὶ ἐπὶ τὸ ἐν κόρακι μέλαν, καὶ τῷ αἰθίοπι. ταῦ-
 τη γὰρ διαφέρει ὁ σκύθης τοῦ αἰθίοπος, τῷ λυκῷ, καὶ τῷ
 μέλανι. συμβεβηκὸς μὲν, ὅτι γίνεται, καὶ ἀπογίνεται χω-
 ρὶς τῆς τοῦ ὑποκειμένου φθορᾶς. τῇ γὰρ πείρῳ ἀφαιρε-
 θέντων τοῦ κόρακος, οὐδὲν ἦπὸν ὁ κόραξ ἔσται. καὶ τὸν σκύ-
 θην μέλαν θέντες ὑπνοήσης, οὐδὲν ἦπὸν ἐπὶ καὶ ἄνθρωπος,
 καὶ σκύθης. πάλιν δὲ οὐσίαι δοκοῦσιν ὅτι εἶναι τὰ τοιαῦ-
 τα, διότι παντὶ τῷ εἶδει τῇ κοράκων, καὶ τῇ αἰθίοπων,
 ὑπάρχει τὸ μέλαν. ὁμοίως καὶ τὸ λυκὸν κύκλοις τε, καὶ
 σκύθαις. αἱ δὲ ἐν τοῖς σοιχείοις ποιοῦντες, μέσως πῶς
 ἔχουσιν, οἷον, τὸ ἐν τῷ πυρὶ θερμόν, καὶ τὸ ξηρόν, καὶ τὸ ἐν
 τῷ ὕδατι ψυχρόν, ἢ ὑγρόν. ἵνα δὲ σαφέστερα ἡμῖν γένηται
 τὰ ποῦ τούτων, λέγω δὴ τῇ ἐν τοῖς σοιχείοις διαφορῶν
 λεγόμενα, μικρὸν αἰωτέρω τὸν λόγον ἀνάγωμεν. τῷ
 πρώτῳ ὕλῳ φασὶν οἱ φιλόσοφοι ἄσώματον εἶναι τῷ
 οἰκείῳ λόγῳ, ἀχρημάτιστόν τε, καὶ ἀμετέθῃ, καὶ πάσης ποί-
 τητος κεχωρισμένῳ. ὅτι γὰρ αἰετὸς ἐστὶ, δίκνυται σα-
 φῶς τῷ πάντων τῇ φυσικῶν εἰδῶν αὐτῷ εἶναι δεκτικ-
 κῷ. ὡς πρὸ γὰρ τὰ ξύλα ὕλης λόγον ἔπεχοντες τοῖς σκδύε-
 σιν, ἐσθλὴται πάντες εἰδούς τοῦ κατὰ τὰ σκδύθιν θεωρουμέ-
 νου. οὔτε γὰρ θεόνου εἶδος ἔχει, ἔτε ἀβακίον, ἔτε οὐδενὸς
 ἄλλου τοιαύτου. ἔτω καὶ ἡ ὕλη ὑποβάβρα τις ἔστω, καὶ δι-
 ξημένῃ πάντων τῇ εἰδῶν, τῇ ἐν τοῖς σώμασι θεωρημέ-
 νων, ἔδὲ ἐν ἑξιοικεῖον εἶδος. αὐτὴ δὲ ἐξοικωθῆσα κατὰ
 τὰς τρεῖς διαστάσεις, ποιεῖ τὸ δεύτερον ὑποκείμενον κατὰ
 ἀριστοτέλῳ. τουτέστι, τὸ ἅπλοισιν σώμα. ἐπεὶ δὲ γὰρ αἱ
 ποιοῦντες, καθ' αὐτὰς ὑποστῆναι οὐχ οἶαί τε ἦσαν; πάσα

ὅτι ποιοῦντες ἐν σώματι ἔχει τὸ εἶναι, ἐδέκασαν τοῦ σώ-
 ματος τῷ οἰκῆν λόγῳ ἀποίου ὄντος, ἵνα εἰ τούτῳ ὑποσώ-
 σι. τούτῳ οὖν κατὰ π μέρος προσληθὲς ἡ ξηρὰ καὶ
 θερμὴ ποιοῦντες ἐποίησαν τὸ πῦρ. κατὰ π δὲ ἡ ψυχρά, καὶ
 ὑγρὰ, ἐποίησαν τὸ ὕδωρ. κατὰ π δὲ πάλιν ἡ ξηρὰ καὶ ψυ-
 χρά, ἐποίησαν τὴν γῆν. κατὰ π δὲ ἡ θερμὴ καὶ ὑγρὰ, ἐποίη-
 σαν τὸν ἀέρα. οὐχ ὅτι ἡ ποτε ἐγένετο, ἢ ὕλη σώματος,
 ἢ σώμα ἀποίου, ἀλλὰ τὴν δύναμιν τῶν ὄντων γένεσιν θεω-
 ρώτες φαμεν, τῇ ὑπονοίᾳ διαχωρῶντες ταῦτα, τὰ τῇ φύ-
 σι ἀχώριστα. αἱ οὖν ποιοῦντες, αἱ ὑποληθόμεναι τῷ σώματι
 π, λέγω δὴ τῷ δευτέρῳ υποκειμένῳ, ἢ μὲν ἀποίῳ αὐτῷ
 ὄντι ἐπεγείοντο, συμβεβηκότα εἰσίν. ἢ δὲ συμπληρώπι
 καὶ ἔσι πυρὸς, καὶ ὕδατος, καὶ τῶν λοιπῶν στοιχείων, οὐ-
 σίαι. τῷ ὅτι πυρὶ, ὡς μὲν σώματι, ὑποσυμβεβηκὸν ἢ
 θερμὴ καὶ ξηρὰ ποιοῦντες. ὡς δὲ πυρὶ, οὐκ ἐπὶ ταῦτα λέγον-
 ται ὑποσυμβαίνειν, ἀλλὰ μάλλον συμπληρώπην τούτου εἶ-
 σίαν. ὥστε αὐτὰ μέσως πῶς ἔχουσιν, οὐδὲν μάλλον οὐ-
 σίαι, ἢ συμβεβηκότα. τῷ μὲν ὅτι ἀπλῶς σώματι, λέγω
 δὴ τῷ τριχῇ διασπῶ, συμβεβηκῶσι. τοῖς δὲ στοιχείοις οὐ-
 σιῶδ' ὡς ὑπάρχουσι, συμπληρώπι καὶ τῆς οὐσίας αὐτῶν οὐ-
 σαι. Ἐπεὶ δὲ οὐ φασι οὐχ ἐν ἑδ' ὅς ἐστι τῶν διαφορῶν
 ὡς δέδεκται, ὡς πρὸς ὅλον τὸ πλάτος τῶν διαφορῶν ἀπο-
 βλέψας ὁ ἀριστοτέλης, ὥστε ὡς πρὸς οὐσιῶν ἀπλῶς ἀποφαί-
 νεται τῶν διαφορῶν, οὐτε ὡς πρὸς συμβεβηκότων. Τί
 οὖν ἡμεῖς πρὸς ταῦτα φαμεν; ὅτι οὐ τοι οὐφύως μὲν ἐπέ-
 βαλον, οὐ πάντῃ δὲ ἀληθῶς. εἰ ὅτι μεταξὺ οὐσίας, καὶ
 συμβεβηκότων τὰς διαφορὰς ἐβούλετο εἶναι ὁ ἀριστοτέ-
 λης, εἰδὼς αὐτὸν ποιῆσαι καὶ εὐδὲκάτην κατηγορίαν, ἢ πῶς
 μεταξὺ ἡ οὐσίας, καὶ συμβεβηκότης, καὶ ὑπὸ ταύτην τὰς
 διαφορὰς ἀνάγειν. εἰ δὲ οὐκ ἔστιν ἄλλη παρὰ τὰς δέκα, καὶ

Α Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

τούτων μία μὲν ἐστὶν ἡ οὐσία, αἱ δὲ ἄλλαι πᾶσαι συμβει-
βηκότα, οὐδὲν μεταξὺ, ἀνάγκη πάντα τὰ ἐντα, ἢ οὐσίᾳ
εἶναι, ἢ συμβεβηκότα. μεταξὺ δὲ, μηδέν. ἔπ' δὲ οὐσίαι ἐ-
στὶν ὁμολογουμένως αἱ διαφοραὶ, δῆλον μὲν ἐκ τοῦ συμ-
πληρωπικὰς εἶναι αὐτὰς ἐδῶν, καὶ οὐσιωδῶς κατ' αὐτῶν
κατηγορεῖσθαι. ἢ γὰρ συμπληροῦσι τὰς οὐσίας, καὶ οὐσί-
αι ἐστὶ δηλονότι. οὐ γὰρ συμπληροῖ τὴν οὐσίαν τὰ συμβει-
βηκότα, ὅτι καὶ αὐτὰ τῷ ἀριστοτέλει δοκεῖ οὐσίᾳ εἶναι
αὐτὰς, δῆλον μὲν καὶ ἐξ ἧν ὑποκατιῶν, μέρη αὐτὰς οὐ-
σιῶν βούλεται εἶναι, λέγων. Μὴ τερατῆς τοῦ δὲ ἡμᾶς
τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν. καὶ παλιν. Ὡς παρὰ τὴν δὲ τῶν οὐ-
σιῶν, καὶ τῶν διαφορῶν, τὸ πάντα σωζόμενως ἀπ' αὐ-
τῶν λέγεσθαι. δῆλον δὲ ἐκ τῶν ἐρημένων τῷ πορφυρίῳ. ἐ-
κείνος γὰρ κατὰ τὰ δοκοῦντα τοῖς πορφυριτικοῖς δια-
λαμβάνων, ποῦ αὐτῶν φησι. Διαφορὰ δὲ ἐστὶν, ἢ πε-
ριτῶν τὸ εἶδος τοῦ γένους. ποῦ τῶν δὲ πάντως τῶν οὐ-
κῶν μέρη. οὐκοῦν καὶ τὸ μέρος οὐσίας, ἐπεὶ καὶ τὸ εἶδος.
ὥς τε καὶ ὁ ἀριστοτέλης, καὶ ἐκ τῶν οἰκίων λόγων, καὶ ἐκ
τῶν τῷ πορφυρίῳ κατὰ τὰ ἀριστοτέλει δοκοῦντα ἐρημέ-
νων, οὐσίᾳ βούλεται εἶναι τὰς διαφοράς. Πῶς οὖν
φησιν οὐκ ἴδιον δὲ τοῦτο οὐσίᾳ, ἀλλὰ καὶ τῶν διαφο-
ρῶν, ὡς τῶν διαφορῶν δῆλον ἐπεὶ τῶν οὐσιῶν παρὰ τὴν οὐ-
σίαν; φησὶ οὖν ὅτι, ὡς πορφυρίῳ τῆς μονάδος ἐρήκα-
μεν. καὶ τοῦ σημείου, καὶ τοῦ νῦν, ὅτι ταῦτα οὐκ ἀνήγα-
γεν ὑπὸ δὲ μίαν τῶν κατηγοριῶν ὁ ἀριστοτέλης διὰ τὸ μὴ
σωεγνώσθαι τῷ πολλῷ ἀνθρώπῳ. καὶ γὰρ καὶ κῆρα ἀνά-
γκα μὲν ἐν τῷ ὑπὸ τὸ ποσόν, λέγοντα. τοῦ ποσού, τὸ μὲν,
εἶναι ἀμέριστον, τὸ δὲ, μεριστόν, καὶ τοῦ μεριστοῦ, τὸ μὲν σω-
χέος, τὸ δὲ, διωρισμένον. ὅμως οὐκ ἀνήγαγε διὰ τὸ, ὡς
παλαιὰς εἴρηται, μὴ ποῦ τῶν ὄντων, ἢ ὄντα ἐστὶν, οὐκ

ταῦτα διαλαμβάνειν, ἀλλ' ἢ δοκεῖ τῷ πολλῷ ἀνθρώπῳ πε-
 ρὶ αὐτῶν. οὕτω καὶ νῦν οὐσίαν μὲν οἶδε τὰς διαφοράς,
 οὐκ ἀνάγει δὲ αὐτὰς ὑπὸ τὴν κατηγορίαν τῆς οὐσίας, διὰ
 τὸ μὴ ἐγνώσκειν τῷ πολλῷ ἀνθρώπῳ. ἢ δὲ πρὸς εἰποι, καὶ
 μὴ πρὸς δὴλοι τυγχάνουσιν αἱ διαφοραὶ τοῖς πολλοῖς. λέ-
 γουσι γὰρ λογικόν, καὶ θνητὸν εἶναι τὸν ἀνθρώπον. λέγου-
 μεν ὅτι οὐχ ὡς πῶτε ἀπλῶν ἔχουσιν ἐννοίας τῶν διαφο-
 ρῶν, οἷον, αὐτῆς καθ' ἑαυτὴν τῆς λογιότητος, ἢ τῆς ἀλογί-
 ας, ἀλλ' ὡς σωθέτων. λογικὸν γὰρ ζῶον, τὸ ὅλον, ὡς ἐν τι-
 ῖσασιν, καὶ ἀλογον ὁμοίως. ἐλεγομεν δὲ καὶ ἀνώτερον, ὅτι
 τῆς οὐσίας, τῆς μὲν οὐσῆς ἀπλῆς. τῆς δὲ, σωθέτου. καὶ
 τῆς ἀπλῆς, τῆς μὲν, κρείττονος τοῦ σώματος. τῆς δὲ, χεί-
 ρονος, πῶτε μόνης διαλαμβάνει τῆς σωθέτης, τῆς κατὰ τὰ
 γένη, καὶ τὰ εἶδη, καὶ τὰ άτομα θιώσεως. ἀμέλει τοῖς
 νῦν παραβάλλων τὰς οὐσίας πρὸς ἀλλήλας, μόνον περὶ
 βάλει τὰ γένη, καὶ τὰ εἶδη. ἐπὶ δὲ καὶ τὰ άτομα, ἐπειδὴ
 πῶρ καὶ πῶτε τούτων μόνων πρόκειται αὐτῷ διδάξαι. τῶν
 δὲ διαφορῶν, οὐδὲ μὴ μὴ ἐποίησατο, ἐπειδὴ πῶρ ἀπλῶς
 αὐται. διὰ ταύτην οὖν τὸν αἰτίαν ἔπειτα ὁ ἀριστοτέλης.
 ὅτι οὐκ ἴδιον τῆς οὐσίας ὑπάρχει τούτο. οὐχ ἀπλῶς δὲ
 πάσης εἰπερ, ἀλλὰ τῆς σωθέτου ὑπάρχει γὰρ ἔμμενον τῇ
 σωθέτῳ τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι, ἀλλὰ καὶ τῇ ἀπλῇ. τῇ
 περὶ ταῦς διαφοραῖς. Τετραδικῆς ὅτι τ' ὄντων διαιρέσεως
 ἡμῖν παραδεδομένης ἀνώτερον, ζητητέον ὑπὸ ποῖον τμή-
 ματι διαιρέσεως ἀνακτεῖν τὰς διαφοράς. λέγομεν οὖν,
 ὅτι εἰ μὲν τὰς πρὸ τῶν πολλῶν διαφοράς παραλάβοιμεν,
 ταύτας ὑπὸ τὸ πρῶτον τεκτεῖον τμήμα, τό, τε καθ' ὑποκει-
 μένον, καὶ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ. αὐται γὰρ καθολικαὶ οὐσίαι εἰ-
 σὶν. εἰ δὲ τὰς ἐν τοῖς πολλοῖς πρῶτον μὲν φαιμὲν,
 ὅτι ἔδδ' διαφοραὶ αὐται λέγονται, ὡς πῶρ ἔδδ' τὸ ἐν αὐτοῖς

ζῶν, γένος· εἰ γὰρ γένος ἐπὶ τὸ κατὰ πλειόνων, καὶ διαφε-
 ρόντων τῷ εἶδει ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορούμενον, τὸ δὲ οὐ σὺν
 κράτει ζῶν, οὐ λέγεται κατὰ πλειόνων, οὐκ ἀνέη γένος·
 καὶ τὸ εἶδος δὲ ὁμοίως, τὸ οὐ τῷ ἀτόμῳ, οὐκ ἀνέη λεχθῆναι εἶ-
 δος, τοῦ κατὰ πλειόνων, καὶ διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ, οὐ
 τῷ τί ἐστι κατηγορούμενος· οὐτῶν καὶ τὸ λογικόν τὸ οὐ τῷ σῶ-
 κράτει, οὐκ ἀνέη τις κηριολεκτῆν· εἴποι διαφοράν· καὶ γὰρ
 ἡ διαφορά, κατὰ πλειόνων, καὶ διαφερόντων τῷ εἶδει, ἐν
 τῷ ὁποῖον τί ἐστι κατηγορεῖται· τὸ δὲ οὐ τῷ ἀτόμῳ λογι-
 κόν, αὐτοῦ μόνον κατηγορεῖται· οὐκ ἀνέη οὖν εἶναι διαφορά·
 ἀλλὰ ταῦτα μέρη φασὶν εἶναι τῶν ἀτόμων· ὡς γὰρ τὸ γέ-
 νος, καὶ ἡ διαφορά, μέρη ἐπὶ τῇ εἰδῶν, οὐτῶν καὶ τὸ οὐκ ἀ-
 τόμῳ ζῶν, καὶ λογικόν, μέρη εἰσὶ τοῦ ἀτόμου· διὸ οὐτε ὑπὸ
 ὁρισμὸν πίπτουσιν ὡς ἅτομα· φησὶ γὰρ ὁ ἀριστοτέλης
 οὐ τῇ ἀποδεικνῇ, τῇ ἀτόμων μὴ εἶναι ὁρισμὸν, μὴ δὲ ἀπὸ
 δεξιῶν· εἰ γὰρ ὁρισμὸς ἐκ γενῶν ἐστίν, καὶ διαφορῶν, οὐκ ἀπὸ
 τόμοις δὲ οὐκ ἐπὶ γένος, οὐτε διαφορὰ δὴλον ὅτι οὐ δὲ ὁρισ-
 μὸς αὐτῇ ἐστίν· εἰ δὲ ὁρισμὸς οὐκ ἐστίν, οὐδὲ ἀπὸ δεξιῶν· ἐκ
 γὰρ τῇ ὁρισμῶν αἰ ἀποδείξεως· εἰ δὲ τις καὶ διαφοράς
 αὐταὶ ἀξιόσυνε καλεῖσθαι, οὐχ ἀπλῶς διαφορὰς ἐροῦμεν,
 ἀλλ' ὡς οὐκ ἀτόμῳ διαφοράς, καθ' ἃς διαφέρει ὁ δὲ ὁ ἀν-
 θρώπος τοῦδε τοῦ ἵππου, καὶ τοῦδε τοῦ ἀγέλου· διὸ ἀνά-
 ξομεν αὐτὰς ὑπὸ τὸ τέταρτον τμήμα, τὸ μήτε καθ' ὑπο-
 κημίσου μήτε ἐν ὑποκημίσῳ, διότι καὶ εἰς αἰετὶς συμ-
 πληρωτικαὶ τοῦ ἀτόμου, καὶ μερικαί· κατ' ἐδεγὸς γὰρ ὑποκη-
 μέναι κατηγοροῦνται.

- Μὴ ταραχῆται δὲ ἡμᾶς τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν, ὡς οὐκ
 ποκημένοις ὄντες τοῖς ὅλοις, μήποτε ἀναγκαζώμεν οὐκ
 οὐσίαις αὐτὰ φάσκειν εἶναι· εἰ γὰρ οὕτω τὰ ἐν ὑποκημίσῳ
 ἐλέγετο, τὰ ὡς μέρη ὑπάρχοντα ἐν πᾶσι.

Ὁ ποῦρ ἔμελλε τῷ ἀριστοτέλει ἀπορίαν ἐπικρατῆν, τοῦ
το φθάσαν, ἢ πόρρυσέ τε, καὶ ἐπελύσατο. ὑπόρρησεν γάρ
πρ. ἐπειδὴ τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν ἐν πνι, ἐν ταῖς οὐσίαις γάρ,
καὶ τὰ συμβεβηκότα δὲ ἐν τινι, τὰ μέρη ἄρα τῶν οὐσιῶν,
συμβεβηκότα ἐπιν. ὅπερ ἄτοπον. λύων οὖν τοῦτο, λέγει,
ὅτι ἀπεδέχθη πῶς εἰρήκαμεν τὸ συμβεβηκός ἐν τινι. οὐ γάρ
ὡς μέρος τοῦ ὑποκειμένου ὑπάρχον, ἀλλ' ὡς οὐκ ἀπὸ τοῦ
του συστῆναι δυνάμενον. αἱ δὲ διαφοραὶ, χρεῖαν τῷ ὅλῳ πα
ρέχουσι, καὶ συμπληρώσκει ἡσι τοῦ ὑποκειμένου σωσιῶ
σαι αὐτό. ὥς τ' ἡ κοινώνοῦσι κατὰ τὸ ἐν πνι, ἀλλ' οὐκ ἐπ
τις αὐτοῖς διαφορὰ, τῷ τὰς μὲν, συμπληρώσκει τὸ ὑποκεί
μενον, καὶ ἀχωρίσους αὐτοῦ εἶναι, τὰς δὲ, μήτε συμπλη
ρώσκει, μήτε ἀείσσει ὑπάρχον. Τινὲς δὲ τῶν ἐξηγητῶν,
τοῦτο τὸ ῥητὸν ἀξιοῦσι προτάττειν τοῦ ποῦρ τῶν διαφορῶν
τοῦ λέγοντος. οὐκ ἴδιον δὲ τοῦτο τῆς οὐσίᾳς, ἀλλὰ καὶ ἡ
διαφορὰ, τῇ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι. εἴδη γάρ φησι δέ
ξαντες διὰ τούτων, ὅτι οὐδὲν μέρος τῆς οὐσίᾳς ἐν ὑποκει
μένῳ εἶναι, ἐπὶ δὲ τ' οὐσίᾳς καὶ ἡ διαφορὰ, οὕτως ἐπαρ
χέιν ὅτι οὐκ ἴδιον τῆς οὐσίᾳς τὸ, μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι.
ἐπειδὴ καὶ τῆς διαφορᾶς. μήποτε δὲ καὶ ἡ τάξις αὕτη κα
λῶς ἔχει. δέξαντες γάρ μήτε τὰ εἶδη, μήτε τὰ γένη, μή
τε τὰς διαφορὰς, ἅτινα μέρη ἐπὶ τῶν οὐσιῶν ἐν ὑποκειμέ
νῳ εἶναι, εἴδη ἐπαρχέιν καθολικόν τινα λόγον, ὅτι οὐδὲ ὁ
λῶς τὸ μέρος τῆς οὐσίᾳς ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι. δοκῇ δὲ αὖ
τῷ ὁ λόγος οὐ ποῦρ μέρων, χειρὸς λέγω, καὶ κεφαλῆς, καὶ
ποδὸς, ἀλλὰ ποῦρ νοντῶν, τῇ καὶ ὄντως μερῶν, ὄντων, λογι
κοῦ, καὶ θνητοῦ. ταῦτα γάρ κυρίως μέρη τοῦ ἀνθρώπου. ἐκ
γάρ αὐτῶν ὁ ἀνθρώπος. ποῦρ τῶν νοντῶν οὐκ διαλαμβάνει,
λογικοῦ, καὶ θνητοῦ. τῇ γάρ μερῶν, τὰ μὲν, ἐπιν αἰσθη
τὰ, τὰ δὲ, νοντὰ. ποῦρ μὲντοι τῶν νοντῶν, νῶν διαλαμ

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

βαρὺν. οὐτως γὰρ καὶ ὄν ἔχει τοῦ θεωρήματος τοῦ περὶ τῆς
 ξίς. ἐπεὶ δὲ γὰρ ἔφησαν οὐκ ἴδιον τῆς ἑστίας τὸ μὴ ἐν ὑποκει
 ποκαμμένῳ ἦναι, ἐπεὶ δὲ καὶ αἱ διαφοραὶ τῶν μὴ ἐν ὑποκει
 μένῳ ἔσιν, ἵνα μὴ νομίση τίς τοῦτο αὐτὸν εἰρηκέναι, ὅτι τ
 διαφορῶν μὴ οὐσῶν οὐσιῶν, αἱ πινές ἐσι κυρίως οὐσίαι, διὰ
 τοῦτο ἔπε. μὴ ταρχήτῳ δὲ ὑμᾶς τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν,
 ὡς ὑποκειμένοις ὄντα τοῖς ὅλοις. ἐπεὶ ἀκαίρως δόξει το
 θεωρήμα τοῦτο ἐμβεβλῆσθαι, εἰ μὴ ἀποδεχόμεθα αὐτὸν λέ
 γειν πᾶσι τῶν νοητῶν μερῶν, τοῦ λογικοῦ, τοῦ ἐνητοῦ, ἀπορί
 δίως μέρη ἐσὶ περὶ ἀνθρώπου. ἐκ γὰρ αὐτῶν ὁ ἀνθρώπος.
 οὐ γὰρ οὐτω περὶ ἐν ὑποκειμένῳ ἐλέγχοντο, τὰ ὡς μέρη ὑπάρ
 χοντα ἐν πνι. τουτέστιν, εἰ καὶ ἐλέγχοντο ἐν πνι ἔναι τὰ συμ
 βεβηκότα, ἀλλ' οὐχ ὡς μέρος ἐν ὅλῳ. ἐμὲν γὰρ πᾶν τὸ
 ἐν πνι ἀνέγκληται ἐν ὑποκειμένῳ, καὶ τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν
 ἐν πνι ὄντα, ἐν γὰρ τῷ ὅλῳ ἔσιν, ἐν ὑποκειμένῳ ἀνέκασα
 ναὺ δὲ τοῦ ἐν τινι καθολικώτερου ὄντος, τὸ μὲν, ὡς ἐν ὑ
 ποκειμένῳ ἐσὶ. τὸ δὲ, ὡς μέρος ἐν ὅλῳ. τὸ δὲ, κατ' ἄλλον
 τοῦ ἐν πνι τρόπον.

Ἦ παρὲχαι δὲ πᾶς οὐσίᾳ, καὶ πᾶς διαφοραῖς, τὸ πᾶν
 τα σιωπῶν μὴ ὡς ἀπ' αὐτῶν λέγεσθαι.

Εἰ δὲ περὶ παρακολούθημα μεταβαίνει τῆς οὐσί
 ας, κατὰ γνώμης τοῦ προτέρου. καὶ ναὺ δὲ, τὸ κυρίως ἴδιον
 ζητεῖ τῆς οὐσίᾳ. οὐθὺν δὲ κατέγνω καὶ τούτου. δῆλον δὲ
 ἐστὶ τοῦτο, ἐκ τοῦ σιωπᾶσαι τὰς διαφορὰς, ἵνα ἢ δῆλον ὅ
 τι οὐ μόνον τῇ οὐσίᾳ ὑπάρχει καὶ τὸ μὲν πρότερον, ἐκ βέ
 βλητο, ὡς πᾶσι μὲν οὐσίᾳ ὑπάρχον, οὐ μόνον δὲ. τοῦτο
 δὲ, ὡς μὴ τε μόνον, μὴ τε πᾶσι. οὐτε γὰρ τῇ πρώτῃ ὑπάρ
 χει. οὐ γὰρ ἔχει κατὰ τίνων κατηγορηθῆ. οὐτε μόνον, ἐπε
 δὴ καὶ πᾶς διαφοραῖς.

Πᾶσαι γὰρ αἱ ἀπὸ τούτων κατηγορίαι, ἡτοι κατὰ τῶν

ἄτόμων κατηγοροῦται, ἢ κατὰ τῶν εἰδῶν. ἀπὸ μὲν ὅτι
 τῆς πρώτης οὐσίας, οὐδεμία κατηγορία ἐστὶ κατ' οὐδε
 νός ὅτι ὑποκειμένου λέγεται. τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν,
 τὸ μὲν εἶδος, κατὰ τοῦ ατόμου κατηγορεῖται, τὸ δὲ γένος,
 καὶ κατὰ τοῦ εἶδους, καὶ κατὰ τοῦ ατόμου. ὡσαύτως δὲ
 καὶ αἱ διαφοραὶ, καὶ κατὰ τῶν εἰδῶν, καὶ κατὰ τὰ ατόμων
 κατηγοροῦται. καὶ τὸν λόγον δὲ ὑπεδέχονται αἱ πρώ-
 ται οὐσίαι, τὸν τῶν εἰδῶν, καὶ τὸν τῶν γενῶν. καὶ τὸ εἶδος δὲ
 τὸν τοῦ γένους. ὅσα ὅτι κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται,
 τοσαῦτα καὶ κατὰ τοῦ υποκειμένου ῥηθήσεται. ὡσαύτως δὲ,
 καὶ τὸν τῶν διαφορῶν λόγον ὑπεδέχεται τὰ τε εἶδη, καὶ τὰ α-
 τομα. σωῶνυμα δὲ γινώσκον, τὸ ὄνομα κοινόν, καὶ ὁ λό-
 γος ὁ αὐτός. ὥς τε πάντες τὰ ἀπὸ τῶν οὐσιῶν καὶ τῶν δια-
 φορῶν σωῶνυμῶς λέγεται.

Πρῶτον διδάσκει τίνα ἐστὶν τὰ δεχόμενα τὴν ἀπὸ τῶν
 οὐσιῶν, καὶ τῶν διαφορῶν κατηγορίαν. εἰδούτω, τὴν σωῶ-
 νυμον ἐπ' αὐτῇ ἐφαρμόζει κατηγορίαν. τὰ μὲν ὅτι ἀτο-
 μά φησι. κατ' οὐδενός ὑποκειμένου λέγονται, τὰ δὲ εἶδη, κα-
 τὰ τῶν ατόμων. τὰ δὲ γένη, κατ' ἀμφοτέρων. ὡσαύτως καὶ
 αἱ διαφοραὶ. κατὰ τῶν εἰδῶν, καὶ τῶν ατόμων, ταῦτα δὲ,
 καὶ σωῶνυμῶς καθ' ὧν κατηγορεῖται λέγεται. ὁ ὅτι σω-
 κράτης, καὶ ἀνθρώπος ἐστὶ, καὶ ζῶον λογικὸν θνητὸν ἐστὶ. καὶ
 ζῶον, καὶ οὐσία ἐμψυχος καὶ αἰσθητική. ἀλλὰ καὶ τῶν δια-
 φορῶν καὶ τὸ ὄνομα, καὶ τὸν λόγον ὑπεδέχεται. λέγεται ὅτι
 λογικός, καὶ τὸν ὀρισμὸν αὐτῆς ὑποδέχεται. λογικὸν γάρ ἐ-
 στί, τὸ τῷ λόγῳ χρώμενον. τοῦτον ὅτι καὶ ὁ σωκράτης τὸν
 λόγον ὑπεδέχεται. καὶ τοῦ εἶδους δὲ ἡμοίως σωῶνυμῶς
 καὶ τὸ γένος, καὶ ἡ διαφορὰ κατηγορεῖται. προδήλον
 δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ὅσα σωῶνυμῶς κατὰ τοῦ κατηγορουμέ-
 νου λέγεται, ταῦτα καὶ κατὰ τοῦ υποκειμένου ῥηθήσεται.

εἰκότως οὕτω τὸ μὲν γένος, καὶ ἡ διαφορὰ, κατὰ τῶν ἡδῶν
 σωώνυμώς κατηγορούμενα, καὶ κατὰ τῶν ἀτόμων κατη
 γορεύεται, καθ' ὧν καὶ τὰ ἥδη. τὰ δὲ εἶδη, κατὰ μόνων
 τῶν ἀτόμων. τὰ δὲ άτομα, κατ' οὐδενός. ἐπεὶ οὐδὲ ἐστὶ
 αὐτοῖς ὑποκαίμενον. σκόπη δὲ ἐνταῦθα, πῶς γέγονεν αὐ
 τῷ χρήσιμος ἢ ποῦ τῶν σωώνυμων διδασκαλίᾳ, ὃ καὶ αὐ
 τὸς δηλῶν φύσι. Σωώνυμα δὲ μελῖ, ὧν τὸ, τε ὄνομα
 κοινόν, καὶ ὁ λόγος ὁ αὐτός. Κατ' οὖν δὲ σκόπη, πῶς
 διακρίνεται τὰς διαφορὰς, οὐσίᾳ φύσιν εἶναι. εἰ γὰρ τὰ
 ἐν ὑποκαίμεν ὄντα, ἢ τοῦ ὀνόματος μόνου μεταδιδόσιν
 σιν, ἢ οὔτε τοῦ ὀνόματος μεταδιδόσιν, οὔτε τοῦ ὀρισμοῦ.
 αἱ δὲ διαφοραὶ, σωώνυμώς κατὰ τῶν ἡδῶν, καὶ τῶν ἀτό
 μων κατηγορεύεται. ἔστιαι ἄρα αἱ διαφοραὶ, καὶ οὐ συμβε
 βηκόμεναι. τοῦτο γὰρ ὑπάρχει τοῖς οὐσιωδῶς κατηγοροῦ
 μένοις, τὸ καὶ τοῦ ὀνόματος μεταδιδόναι τοῖς ὑποκαίμε
 νοῖς, καὶ τοῦ ὀρισμοῦ. τίνος οὖν ἐνέκα ἀνθρώπων δοκῶν
 αὐτὰς διακρίνεν τῶν οὐσιῶν, ἐν ταῖς ἐξῆς σωτῆρσι; διὰ
 τὴν πολλάκις εἰρημένῳ αἰτίαν, ὅτι σκοπὸς ἐστὶν αὐτῶν ἐν
 ταῦθα οὐ ποῦ πᾶσι οὐσίᾳ διδόναι, ἀλλὰ ποῦ μόνῃς
 τῆς σωθῆτος, ἥς καὶ τὴν γνώσιν ἔχει ὁ πολλὸς ἀνθρώπος.
 οἱ γὰρ πολλοί, οὐ μόνον σωκράτην ἴσασιν τὸν σωκράτην,
 ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπον αὐτὸν ἴσασιν, καὶ ζῶν. καὶ ὑπὸ πάντων
 δὲ τῶν κατὰ μέρος, κοινῶς φέρει τὸ τοῦ ἀνθρώπου ὄνομα.
 ὁμοίως δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἵππων, καὶ τῶν
 λοιπῶν ζῶν, τὸ τοῦ ζῴου. τῆς δὲ λογικότητος αὐτῆς
 καθ' ἑαυτὴν ἐννοίαν οὐκ ἔχουσιν. ἀλλὰ καὶ λέγουσι λογι
 κόν, τὸ σωθῆτον λέγουσι. λογικὸν γὰρ ζῶν τὸ ὅλον τοῦ
 το γινώσκουσι. καὶ ὑπὸ τοῦ ἀλόγου ὡσαύτως, καὶ τῶν λοι
 πῶν διαφορῶν. διὰ τοῦτο οὕτως ἐνταῦθα οὐ λέγεται αἰτί
 κρις τὰς διαφορὰς οὐσίᾳ εἶναι. ἀλλὰ βούλεται μὲν
 αὐτὰς

αὐτὰς ἑστίαις εἶναι, καὶ τὸ βούλημα ἐκκαλύπτει πάντα χθ, οὐ τοιαύτας δὲ οὐσίαις, οἷα εἰσὶν αἱ σώθετοι, ποῦ ὦν αὐτῶ ἐνταῦθα ὁ λόγος. οὕτως οὖν καὶ ἐν τῇ φυσικῇ, τρίτην τὴν οὐσίαν εἰρηκώς, τὴν τε κατὰ τὴν ὕλην, καὶ τὸ εἶδος, τὸ ἐν ὕλῃ λέγω, οὐ τὸ πρὸ τῆς πολλῶν, ἀλλὰ τὸ ἐν τοῖς πολλοῖς, καὶ ἐπὶ τὴν ἐκ τοῦ σωαμφοτέρου τῆς τε ὕλης, καὶ τοῦ εἶδους διδασκόν, ἐνταῦθα μόνον τὸ σώθετον ἑστίαν εἶπεν. ἔτε δὲ τὴν ὕλην, οὐτε τὸ εἶδος. ἐπὶ μὲν δὲ πορὶ τῆς ἀπλῶν αὐτῶ ὁ λόγος.

- Ἡ Πᾶσα δὲ οὐσία δοκεῖ τὸ δὲ π σημαίνειν. ὡς μὲν οὖν τὴν πρῶτων ἑστίων ἀναμφισβήτητον, καὶ ἀληθές εἰναι, ὅτι τὸ δὲ π σημαίνει. ἀπομον ὡς, καὶ ἐν ἀριθμῷ τὸ δηλούμενον εἶναι. ὡς δὲ τὴν δυνάμεων οὐσιῶν, φαίνεται μὲν ὁμοίως, τῷ χήμας π τῆς προσηχερίας, τὸ δὲ π σημαίνειν, ὅταν εἴπῃ ἀνθρώπου πος ἡ ζῶον, ἔμην γε ἀληθές, ἀλλὰ μάλλον ποῖον π σημαίνει. ἔχον ἐν εἰ τὸ ὑποκείμενον, ὡς πορὶ ἡ πρώτη ἑστία, ἀλλὰ καὶ τὰ πολλῶν ἡ ἀνθρώπου λέγεται καὶ τὸ ζῶον.

Αὐτὸς ἀμείνων τὰ πρῶτα δύο παρακολουθήματα, τὸ, τε μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι, καὶ τὸ σωωνύμως πάντας ἀπ' αὐτῆς λέγεσθαι, ὡς τρίτον μεταβέβηκεν ἰδιον, τὸ, τὸ δὲ π σημαίνειν. σημαίνει μὲν οὖν αὐτῷ τὸ, τὸ δὲ, τὸ ὑποκείμενον. δείξεως γὰρ ἐπὶ σημαντικόν. οὕτω γοῦν αὐτὸς ἐν τῇ φυσικῇ τὴν ὕλην ὑποκείμενον καλεῖ. ἀμφῶ ὡς ὀρισμένη, καὶ τὸ, τὸ δὲ, ὡς δείξει ὑποπίπτον, καὶ ἡ ὕλη, ὡς ἡ αὐτὴ μένουσα, πάντων τῆς ἐν αὐτῇ τρεπομένων. εἴ πορὶ ὁ λέβης δυνάται μεταχηματίζειν, καὶ γινέσθαι ἀνδρίας. καὶ ὁ ἀνδρίας πάλιν μεταχηματίζομενος, ἔπερον π γινέσθαι, ἔδεν ἡ πον μένοντος τοῦ χαλκῆ, ὅ πορὶ ὡς πρὶν γινῆς λέβης, ἡ ἀνδρίας, ἡ τί τ' τοιούτων. τὸ, τὸ δὲ οὖν, καὶ τὴν ὕλην, ὑποκείμενα καλεῖ. τὸ δὲ τί, τῆς κατὰ τοῦ ὑποκειμένου ἑστίας,

Η Η

Α' ΜΜΩΝΙΟΥ

ὅτι ὑπομνή, καὶ οὐ δ' ἔτι πινος, οὐδ' ἔστιν ἐν ὑποκείμενῳ,
ἀλλ' αὐτὴ ὑποκείμενον πᾶσιν ἐστίν, καὶ τῆς ἐνόητος αἰτία,
τοῦ τέττα, τὸ ἐν σημαίνειν. ὡς τὸ δε τὸ ξύλον, ὅδε ὁ ἀνθρώ-
πος. τὸ αὐτὸ τί, τὸ μερικὸν δηλοῖ. ἀμφὶ δὲ λέγομενα, τὸ
δέ τι, τὸ μερικὸν ὑποκείμενον δηλοῖ. φημὶ τὴν ἀπο-
μον οὐσίαν. ὅτιον, πνᾶ ἀνθρώπων, ἢ τὸ δε τὸ ξύλον. ὡ-
τούτων γὰρ αἰὶ ὁ ἀριστοτέλης φέρει τὸ τὸ δε. λέγω δὲ τῇ
ἀπ' ἐμῶν, τῇ φαινομένων, καὶ αἰδιτην. ταῦτα γὰρ ἐστίν
τὰ καὶ τὴν δ' ἔξην μόνα καταδεχόμενα, καὶ μόνως ὑπὸ
καμμένα πᾶσι. τὸ δε, τοιόνδε, ὡς τοῦ ἀορίστου, καὶ τοῦ
καθόλου. ἐκώτως γὰρ ἐπέχει λόγον τὸ καθόλου πάντων
ἀπλῶς. Ὁ δὲ γε πλάτων, τὸ, τὸ δέ τι ὡς τοῦ καθόλου
ἐλάμβανεν ἀναγκάως ὡς ἀρισμείον, ὡς ὡς τ' ἰδεῖν.
ἔλεγε γὰρ αὐτὸς ἐν ὑπαέρξει καὶ οὐσίᾳ εἶναι. τὸ δε τοιόν-
δε, ὡς τοῦ καθ' ἑκάστον. ταῦτα γὰρ ἔλεγε ἀόριστα, διὰ τὸ
μὴ εἶναι ἐν ἑκάστῳ, ἀλλ' ἐν ῥοῇ, καὶ ἀπορροῇ τὸ εἶναι ἔχειν.
ἀμφότεροι οὖν κατ' ἄλλο, καὶ ἄλλο λαμβάνοντες, καλῶς
ἔλεγον. Καταγινώσκει δὲ καὶ τοῦτον τοῦ ἰδίου, ὡς οὐ
πᾶσι τῇ οὐσίᾳ παρακολουθοῦντος, εἰ καὶ μόνῃ. τὰς γὰρ ἢ
δη φησὶ, καὶ τὰς γὰρ, ὅτιον, ἀνθρώπος, καὶ ζῶν, δοκῇ μὲν
τὸ δέ τι σημαίνειν, διὰ τὸν ἐνικὸν χαρακτῆρα τῆς φωνῆς,
ἐμφαίνει δὲ μᾶλλον πλήθος, καὶ κοινοῦται πλεόνων πνῶν
ποσειπικῶν, καὶ ποιότητα πνᾶ. τὴν γὰρ κοινωνίαν, καὶ συ-
ναγωγὴν, τῇ κατὰ μέρος δηλοῖ. Ζητῆσαι δὲ ἀξίον
πῶς ὡς οὐσία λέγει σημαίνειν, καὶ μὴ εἶναι, εἴ πορ πρᾶγ-
μα ἢ οὐσία. τὰς γὰρ πρᾶγματα σημαίνονται, καὶ οὐ σημαί-
νουσι. Καὶ λέγομεν ὅτι ἔστιν ὅτε καταγορεῖται κατὰ τὸ
πρᾶγμα τὸ τῆς φωνῆς, καὶ κατὰ τὴν φωνῆς, τὸ τοῦ πρᾶγ-
ματος, διὰ τὴν πρὸς ἀλλήλα ὡς πλησίον. ποτὲ μὲν γὰρ τὰ
πρᾶγματα ποιοῦσι τὰς τῇ φωνῶν, οὐχ ὡς πρᾶγματα ση-

μαίνοντες, ἀλλὰ τοῖς δὲ ὀνομαζόμενοι. ὅιον, ὁ σὺ κρείττης
 ἐν πλείοσι θεωρούμενος τοῖς ὑποκείμενοις αὐτῶν. ποτὲ δὲ αἱ
 φωναὶ ποιοῦσι τὸ τοῦ πράγματος. ὅιον, σὺ κρείττης ποτε
 πατεῖ. οὐχ ὅτι τὸ σὺ κρείττης ὄνομα, ποτε πατεῖ. καὶ ὅτι φωνὴ
 ἐστὶν, φωνὴ δὲ οὐ ποριπατεῖ, ἀλλ' ὅτι τὸ πρᾶγμα τὸ ἔχον
 τὸ τοιοῦτον ὄνομα, ἐκείνο ποριπατεῖ. οὕτως οὐ καὶ
 ἐνταῦθα διὰ τὴν ὑποπλοκὴν τῆς φωνῆς, ἐδέξατο τὸ ὑποκείμενον
 τὴν κατηγορίαν τῆς φωνῆς. τουτέστι, τὸ σημαίνειν
 καὶ μάλιστα νῦν, ὅτε ποριφώνων σημαίνει τὸν σκοπὸν αὐτοῦ
 τῷ διαλαβεῖν. εἰπομεν γὰρ ὅτι πρόκειται τῷ ἀριστοτέλει
 ποτε φωνῶν, καὶ πραγμάτων, καὶ νοημάτων διαλαβεῖν. ἢ
 τοῖνυν οὐσία, ὥς μὲν φωνή, σημαίνει, καὶ οὐ σημαίνεται. αἱ
 γὰρ φωναὶ τῶν πραγμάτων, ἐστὶ σημαίνουσαι. ὥς δὲ πρᾶγμα
 σημαίνεται, καὶ οὐ σημαίνει, τὰ γὰρ πράγματα ὑποκείμενα
 φωνῶν σημαίνονται· αὐτὰ δὲ ἄλλων σημαίνοντων οὐκ ἐστὶν,
 αὐτὰ μὲν καθ' ἑαυτὰ, σημαίνουσαι εἰσι τῶν πραγμάτων.
 συμπλεκόμενα δὲ πρὸς μέρος λόγου, σημαίνονται πῶς
 μᾶλλον ὑπ' αὐτοῦ, οὕτω καὶ ἐνταῦθα. ὅιον, ὅταν εἰπῶ σὺ κρείττης,
 διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ σὺ κρείττεος, τὸ εἶναι σημαίνει.
 ὅταν δὲ εἰπῶ σὺ κρείττην τὸν φιλόσοφον, ἢ σὺ κρείττης ποριπατεῖ,
 τότε τὸ ὄνομα σημαίνει μᾶλλον, ἢ σημαίνει διὰ τοῦ
 φοροσόφου, ἢ τοῦ ποριπατεῖ. Εἰρησται δὲ δεῖ καὶ τούτου,
 ὅτι ὁ μὲν ἀριστοτέλης, τὸ δὲ π καλεῖ τὴν ἄτομον εἰσὶν. τὸ
 δὲ καθόλου, τοῖόνδε. πλάτων δὲ ἐμπαλιν, καὶ οὐ διαφω-
 νοῦσιν. ἐξόν γὰρ ἐκείνου τὸ δὲ π καλεῖν, καὶ τοῖόνδε. τὸ
 μὲν γὰρ τὸ δὲ π, ὁρισμένον δηλοῖ. τὸ δὲ τοῖόνδε, ἀόριστον.
 εἰ δὲ ἐκείνου καὶ ὁρισμένου, καὶ ἀόριστον. ἐν μὲν τῇ
 ἀτόμῳ ὁρισμένον, τὸ ἐν τῷ ἀριθμῷ. ἀόριστον δὲ, τὸ με-
 ταβάλλον, ὥς μὴ δὲ τὴν ποτε ἑαυτοῦ φωνὴν ἀλάμειν,
 κατὰ τὸ τῆς ἀπαθείας δόγμα, τὸ ἡρακλείτειον χεῖρον.

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

ὄιον, ὁ σὼκράτης· ἐν ῥῷ γὰρ καὶ ἀπορῥῶν τὸ εἶναι ἔχει, ὡς
 πῶρ καὶ τὰ ἄλλα φυσικὰ· ἐν δὲ τῇ καθόλου ἔστιά, ὠρισμέ-
 νον μὲν, τὸ ἀμετέβλητον· ὄιον, τοῦ καθόλου ἀνθρώπου, καὶ
 ζῶον· ὠρίσιν δὲ, τὸ ἀλάττει ἐν τῷ πλήθει· εἰ γὰρ εἴπω ἀν-
 θρώπου, ποτε λάβον πάντας ὧν κατὰ μέρος· ἐπὶ δὲ τῷ
 δουτέρων οὐσίῳ, φαίνεται μὲν ὁμοίως τῷ χῆματι τῆς
 προσηγορίας, ὅτι τὸ δὲ τι σημαίνει· τῷ συνάφῃ μὲν τῆς προ-
 φορέας, δοκοῦσι τὸ δὲ τι σημαίνει, ὅταν εἴπῃ ἀνθρώπου, ἢ
 ζῶον· ἀλλ' οὐκ οὐτὸ δὲ τι σημαίνουσιν, ἀλλὰ τοιόνδε· τουτέ-
 σιν, ὁμοίότητά, καθ' ἣν εὐόκασιν ἀλλήλοις οἱ ἀνθρώποι, κα-
 θ' ὅ ἐστιν ἀνθρώποι· καὶ τὰ ζῶα, καθ' ὅ ζῶα· διὰ τοῦτο τὸ
 τὸν καθόλου ἀνθρώπου πολλὰ ποτε ἔχεν ἄτομα, ποῖόν τι
 μάλλον σημαίνει· Οὐ μὲν ἀληθὲς γε· ὅτι παρὰ τὴν ἀγ-
 νοίαν τοῦ μὴ πᾶσαν ἔτιαν τὸ δὲ τι σημαίνει, γίνονται οἱ
 οὐπιδες παρελογισμοί, κατὰ τὸν παρ' ὁμήρου ὀδυσσεῖα ἐν
 καιρῷ οὐπὶν ἑαυτὸν καλίσσαστα, οὐπιδος παρελογισμὸς πα-
 ράδειγμα· εἴ τις ἐστὶν ἐν ἀθήναις, ἔτος ἔκ ἐστιν ἐν μεγάροις,
 ἀνθρώπου δὲ ἐστὶν ἐν ἀθλήταις· ἀνθρώπου ἄρα οὐκ ἐστὶν ἐν
 μεγάροις· ὁ γὰρ ἀνθρώπου, οὐτὸς ἐστὶν· οὐδὲ τι σημαίνει·
 ὁμοίον τοῦτο καὶ τὸ, ὃ ἐγὼ εἶμι, σὺ οὐκ εἶ· ὡς γὰρ τὸ τίς αἰ-
 τόμου ἔστιάσ' ἡ δηλωτικόν, ἔτω καὶ τὸ ἐγὼ, ἐστὶν ἔν ὃ παρε-
 λογισμὸς ἐν τῷ τίς· τὸ γὰρ εἴ τις, ὁ μὲν, καθόλου βιάσ-
 ζεται εἶναι, ὅπερ ἐπὶ ψευδές· ὁ δὲ, ὡς τοῦ μερικοῦ αὐτὸ
 λαμβάνει· καὶ ἀληθὲς τὸ περὶ λόγος· ὁ γὰρ τίς ἀνθρώπου,
 φέρεται εἶπῃ σὼκράτης, ἢ ἄλλος τῇν κατὰ μέρος, ὃ ὡς ἐν
 ἀθήναις, ἐν μεγάροις οὐκ ἐστὶν, ἵνα μὴ διασπαρῇ αὐτὸς ἑαυ-
 τοῦ· οὕτως οὐκ εἴπῃ, ὅς τις ἐν ἀθήναις, οὐτὸς οὐκ ἐν
 μεγάροις· σὼκράτης ἐν ἀθήναις, σὼκράτης ἄρα οὐκ ἐν με-
 γάροις· διὰ τοῦτο εἶπεν, ἔμιν ἀληθὲς γε, διότι πολλῶν ὄν-
 των τ' καθεκάπε, τ' ὁμοίότητά αὐτ', τὸ γένος, καὶ τὸ εἶδος

παρίστην. Οὐ γὰρ ἐν ἑστὶ τὸ ὑποκείμενον, ὡς πορὶ ἢ πρὸς
 τὴν ἑστία. ὡς πορὶ ἢ φωνὴ ἐνικοῦ τύπεσσι, καὶ διὰ τοῦτο δὲ
 κοῦσα καὶ ἐνὸς φέρεσθαι ὑποκειμένον, καὶ θρώπος γὰρ ἢ δου-
 ρία οὐσία, καὶ ζῶον λέγεται, οὐ καὶ θρώποι, καὶ ζῶα.

» Οὐχ ἁπλῶς δὲ ποῖον τι σημαίνει, ὡς πορὶ καὶ λουκόν.
 » ἔθεν γὰρ ἄλλο τι σημαίνει τὸ λουκόν, ἄλλ' ἢ ποῖον. τὸ δὲ ἑ-
 » δος καὶ τὸ γένος, ποῖον ἑστίαν τὸ ποῖον ἀφορίζει. ποῖον
 » γὰρ τίνα ἑστίαν σημαίνει.

Ἀσφαλίζειται τὸ ποῖον, διὰ τὰ συμβεβηκότα. τὸ ποι-
 ὶον, πᾶς διαφορᾶς ἐστὶ, καὶ τοῖς συμβεβηκόσιν. οὐ ποιοῦνται
 δὲ φησιν, οἷα ἐπὶ ἢ κατὰ τὸ συμβεβηκός. ἐκέννη γὰρ ἔτε
 προσγινομένη τῷ ὑποκειμένῳ, οὔτε ἀπογινομένη, συμβάλλ-
 λεταί τι, ἢ λυμάνετα. τὰ δὲ γέννη, καὶ τὰ εἶδη, συμπλη-
 ρωτικά ἐστιν ἐκένων, ὧν λέγονται εἶναι, καὶ καθ' ὧν καὶ
 τηροῦνται. καὶ ὡς φησιν αὐτὸς, ποῖον οὐσία, τὸ ποῖον ἀφο-
 ρίζει. τὸν τίνα, τὸ ποῖον δὲ ἢ τοῖανδε οὐσίαν ἀφορίζει, καὶ δια-
 σέλλει. καὶ συγκεχυμένην αὐτὴ διακρίνει, τὴν οὐσιώδη ἐκ ἁ-
 νθιῶν οὐσίαν ποιοῦντα εἰλικρινῆ φυλάττοντα. τῆς γὰρ οὐσί-
 ας ποῖον ἐχούσης τὸ σῶμα, καὶ ἀσώματον, καὶ συγκεχυμέ-
 νων ὄντων τούτων, καὶ ἀδιακρίτων, ἢ τῶν εἰδῶν τούτων
 διαίρεσις τὴν ἐκάστω ποιοῦντα ἀφώρισε. πάλιν τοῦ σώ-
 ματος πλείονα πράγματα ποῖον ἔχοντες, τὸ ἐμψυχον, καὶ
 ἄψυχον, διακρίνει τὰ συγκεχυμένα, καὶ ἀφορίζει ἐκάστω τὸ
 ἴδιον. ὁμοίως καὶ τοῦ ἐμψύχου πλείονα ποῖον ἔχοντες τὰ
 τούτου εἶδη, ἐκάστω τὸ ἴδιον ἀφορίζουσιν. ὡσαύτως καὶ ἐ-
 πὶ τῶν λοιπῶν. τὸ γὰρ ζῶον, καὶ τὸ φυτὸν, γέννη ὄντα τῶν
 ὑπ' αὐτὰ, ὑπὸ δὲ τὸ ἐμψυχον σῶμα τεταγμένα, διὰ τῶν
 τοῖς οἰκέοις εἶδεσι τὴν οὐσιώδη ποιοῦντα ἀφορίζουσι.
 Καὶ πᾶς ὡς φησιν ἐλέγετο τὰ γέννη, καὶ τὰ εἶδη ἐν τῷ
 ἐστὶ κατηγορεῖσθαι, νῦν δὲ φησιν ὁ ἀριστοτέλης, τὸ ποῖον

Α Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

αὐτὰ ποῦ οὐσίαν ἀφορίζεν. καὶ λέγομεν ὅτι ἡ μετέ-
 χουσι τῇ διαφορῶν, τὰ μὲν ἔστι, ἐνδεγεία, τὰ δὲ γέννη, εἰ-
 τε δυνάμει κατὰ αὐτὴν πορίσασθαι τοὺς, ἔτε ἐνδεγεία καὶ
 τὰ αὐτὴν πλατωνικούς, ταύτη λέγον· τὸ ποῖον ποῦ εἶσιν ἀ-
 φορίζεν. αἱ γὰρ διαφοραὶ, ἐν τῷ ἐποῖόν τι ἔστι κατηγοροῦ-
 νται. Ζητήτεον δὲ πῶς φησι τὴν οὐσίαν σημαίνειν, καὶ
 τοι καὶ αὐτὴ σημαίνεται μάλλον, καὶ οὐ σημαίνει. λέγομεν
 οὖν πρὸς τοῦτο, ὅτι ὡς πολλάκις εἴρηται, πρόκειται τῷ ἀρι-
 στοτέλει ποῦ φωνῶν, καὶ πρᾶγματων, καὶ νοημάτων διαλα-
 βῆν. ἡ τοίνυν εἶσα, ὡς μὲν φωνῇ, σημαίνει, καὶ οὐ σημαί-
 νεται. ὡς δὲ πρᾶγμα, σημαίνεται, καὶ οὐ σημαίνει. τὰ γὰρ
 πρᾶγματα, ὑπὸ μὲν φωνῶν, σημαίνεται. αὐτὰ δὲ, ἀλλή-
 λων σημαστικὰ οὐκ ἔστιν. ὡς ποῦ γὰρ τὰ ὀνόματα αὐτὰ
 μὲν καθ'ἑαυτὰ σημαστικὰ ἔστι τῇ πρᾶγματων, συμπλει-
 κόμενα δ' ἐν μέρει τοῦ λόγου, σημαίνεται πῶς μάλλον ὑ-
 π' αὐτῶν, οὐ τῷ καὶ ἐν ταῖς. οἷον, ὅταν εἰπω σωκράτῳ διὰ
 τοῦ ὀνόματος, τὸ οὐσίαν τοῦ σωκράτους ἐσήμανα. ὅταν ὃ
 εἰπω σωκράτης ὁ φιλόσοφος, ἡ σωκράτης ὁ πορίσας, τό-
 τε τὸ ὄνομα σημαίνεται μάλλον, ἢ σημαίνει διὰ τοῦ φιλοσό-
 φου, ἢ τοῦ πορίσας τῇ. καὶ οὐκ αὐτὸ σημαίνει, ἀλλ' ἄλλο τι. οὐ-
 τῶ δὲ οὐ κατὰ ταῦτα. αὐτὸ μὲν καθ'ἑαυτὸ τὸ τῆς οὐσίας
 πρᾶγμα λαμβανόμενον, οὐ σημαίνει τί. ὅταν δὲ τῇ
 φωνῇ συμπληκῇ, τότε ὑπ' ἐκείνης σημαίνεται.

Εἰ πλείον δὲ τῷ γένει, ἢ τῷ ἔδει τὸν ἀφορισμὸν ποιῶ-
 νται. ὁ γὰρ ὧν εἰπὼν, ὡς πλεον πορίλαμβανῇ, ἢ ὁ τὸν ἀ-
 βρώπον.

Τούτῃσιν, καὶ ἡ δευτέρα πᾶσα οὐσία τὴν οὐσίαν δὴ τὴν
 πρᾶγματων ἀφορίζει ποιότητες, ἀλλ' οὐ τὸ γένος τοῦ εἶ-
 δους, τὴν καθολικωτέραν μάλλον, καὶ κοινοτέραν ποιότη-
 τος διακρίνει. τὸ δὲ ἔδος, τὴν μερικωτέραν.

22 ὅτι παύσει δὲ ταύτας οὐσίαις, καὶ τὸ μηδὲν αὐταῖς ἐναντί
 23 ον εἶναι. τῇ γὰρ πρώτη οὐσίᾳ τί ἂν εἴη ἐναντίον, οἷον τῷ
 24 πνὶ ἀνθρώπῳ, ἢ τῷ πνὶ ζώῳ. οὐδὲν γὰρ ἐστὶν ἐναντίον, οὐ
 25 δέ τι τῷ ἀνθρώπῳ, ἢ τῷ ζώῳ οὐδὲν. οὐκ ἴδιον δὲ τῆς οὐσί
 26 ας τοῦτο ἐστίν. ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἄλλων πολλῶν, οἷον ὑπὸ τοῦ πο
 27 σοῦ. τῇ γὰρ διπλήχει, ἢ τῷ τριπλήχει, οὐδὲν ἐστὶν ἐναντίον.
 28 οὐδὲ τι τοῖς δέκα, οὐδὲ τῇ τοιούτων οὐδενί.

Ἐπὶ τέταρτον παρακολούθημα μεταβέβηκε, καὶ τοῦ
 τρίτου κατακλῆσε, ὡς μόνον μὲν ὑπάρχοντος, οὐ πάσι
 δέ. ἐπὶ δὲ τοῦτο, τὸ μηδὲν ἐναντίον εἶναι τῇ οὐσίᾳ.
 τῷ γὰρ σὺν κράτει φησὶ, τί ἐστὶν ἐναντίον, ἢ ἄλλῳ τινὶ τῇ
 αὐτῶν; ἀλλὰ μὴ οὐτε τῇ δευτέρᾳ. τῷ γὰρ ἀνθρώπῳ, ἢ
 τῷ ζώῳ τί ἐστὶν ἐναντίον; εἰ δέ τις εἴποι, τί οὐκ ἀν
 τίκειται τὸ πῦρ τῷ ὕδατι, καὶ ἡ γῆ τῷ ἀέρι; λέγομεν ὅτι
 ταῦτα ἀντίκειται ἀλλήλοις, οὐχ ἡ οὐσία ἐστίν, ἀλλ' ἡ πε
 ποῖονται. ἡ γὰρ ἐν πυρὶ θερμὴ καὶ ἐκρὰ ποιότης, τῇ
 τοῦ ὕδατος ψυχρὰ καὶ ὑγρὰ ἀντίκειται ποιότητι. οὐκ
 αὐτὰ οὐκ αὐτοῦ οὐσία μάχονται ἀλλήλαις. οὐ γὰρ καθόλου
 αὐτὰ ταῦτα ἐναντία. οὐ γὰρ κατὰ τὴν ὕλην, καὶ τὸ
 σῶμα, ἀλλὰ κατὰ μόνον τὰς ποιότητας. Ἰστέον ὅτι
 τὸ λογικὸν τῷ ἀλόγῳ οὐκ ἐστὶν ἐναντίον, εἴτε ἀπόφασις
 τὸ ἄλογον τοῦ λογικοῦ, οὐκ ἐστὶν ἢ ἀπόφασις ἐναντίον.
 εἴτε καταφατικῶς ἔχει δυνάμιν, εἴδός τι δηλοῦσθαι ἔτε
 ρον τοῦ λογικοῦ, οὐδὲ οὕτως ἐναντίον τὸ λογικὸν τοῦ ἀλό
 γου, παρὰ τὸν αὐτό, καὶ τέκνον. ἀλλ' οὐδὲ ἄλλο εἶδος εἶδη
 ἐναντίον, ἀλλ' αἱ ἐναντιώσεις πρὸς τὰς διαφοράς, καὶ
 ποιότητας ὁρῶνται. Τάχα δὲ αἱ τὶς ἀκριβῶς ἐξετά
 σθαι, οὐδὲ κατὰ τὰς ποιότητας φήσομεν ἀντικεῖσθαι τῷ
 πυρὶ τὸ ὕδωρ. τὰ γὰρ ἐναντία, πρὸς τὸ αὐτὸ ὑφίστανται
 ὑποκείμενον, καὶ οὕτω τὸν πρὸς ἄλληλα ἀναδέχεται

πόλεμον, ἐκάπερον αὐτοῦ τὸ ὑποκείμενον καταλαβάν
 σπύδοντος, καὶ θάπερον ἐξώσωτος· εἰ τοίνυν τὸ πῦρ ἔχ
 ὑπόκειται παρὰ μέρος ψυχρότητι, καὶ θερμότητι, οὐδὲ κυ
 ρίως φησομεν τῇ ὡς ἐν πυρὶ θερμότητι, ἀντικείμενόν τι,
 εἴτε τὰ ἀντικείμενα ὡς φάμεν, ποῦ τὸ αὐτὸ πολεμῆ ὑ
 ποκείμενον· καταγινώσκει δὲ καὶ τούτου ὡς μὴ μόνον τῇ
 οὐσίᾳ ὑπάρχοντος, εἰ καὶ πάσῃ· πῶ γὰρ ποσῶ φησιν, οὐ
 δὲν ἐναντίον· οἷον, τοῖς δέκα, ἢ τῷ διπλήχει τούτοις γὰρ
 τί ἀνείη ἐναντίον, οὐ γὰρ τὸ τετράπηχυν τῷ διπλήχει ἐν
 ἀντίον· τὰ γὰρ ἐναντία φθαίρουν ἀλλήλα· ἐνταῦθα δὲ
 αὐξήσεις ἐπὶ τοῦ διπλήχεος τὸ τετράπηχυν·

Εἰ μή τις τὸ πολὺ τῷ ὀλίγῳ φαίη ἐναντίον ἔσθαι· ἢ τὸ
 μέγα τῷ μικρῷ· τῇ δὲ ἀφωρισμένων ποσῶν, οὐδὲν οὐδὲ
 νί ἐναντίον ἔστιν·

Καίτοι οὐδὲ ταῦτα ἐναντία ἐπὶ ποσά, διότι τὸ μέγα
 ἐκ μικρῶν πολλῶν συναίστηκε, καὶ τὸ πολὺ ἐκ πολλῶν ὀλί
 γων· καὶ δέξαι μικρὸν ὑπερῶν, ὅτι οὐδὲ ποσά ἔστιν, ἀλλὰ πρὸς
 τι· ἀλλ' οὐκ εἰ καὶ κατὰ συγχώρησιν φησὶ δοίη τις αὐτῶν
 τὰ ποσά ἔσθαι, οὐδὲν ἡμῖν διοίσῃ· ἀρκεῖ γὰρ ἡμῖν πρὸς τὸ
 δεῖξαι ὅτι μὴ μόνον τῇ οὐσίᾳ ὑπάρχει τὸ μηδὲν ἐναντίον,
 εἴ γε καὶ τοῖς ἀφωρισμένοις ποσῶς τοῦτο ὑπάρχει· ἀφω
 ρισμένα δὲ ποσά λέγουσιν, ὅσα ὠρισμένῳ τινὰ ἔχουσι
 ποσότητα, καὶ μὴ τῇ πρὸς ἕτερον σχέσιν λέγουται· τὸ δὲ μι
 κρὸν καὶ μέγα, καὶ πολὺ καὶ ὀλίγον, ἀόριστα·

Δοκεῖ δὲ ἡ οὐσία μὴ ὑποδέχεσθαι τὸ μάλλον, καὶ τὸ ἥϊον·
 Εἰ πὶ πέμπτον παρεκκολούθημα μετέπλεε· λέγω δὲ, τὸ
 τὴν οὐσίαν μὴ ὑποδέχεσθαι τὸ μάλλον, καὶ τὸ ἥϊον· τὸ δὲ
 καὶ δὲ ἐνταῦθα, οὐ τὸ προσωποῦμενον σημαίνει, ἀλλὰ τὸ
 ἀμετάπιστόν τε, καὶ ἀκατάθετον· τοῦτο δὲ τὸ ἴδιον, τῷ
 πρὸ αὐτοῦ ἔστιν ἀκόλουθον, καὶ ἐξ ἐκείνου ἔχει τιμὴ γένεσιν,

τοῦ λέγοντος, τῇ οὐσίᾳ μηδὲν εἶναι ὁμοίον. ἐν τούτοις
 ὅτι πέφυκε τὸ μάλλον, καὶ τὸ ἥπον γίνεσθαι, ἐν οἷς καὶ ἡ
 ὁμοιότης. καὶ τοῦτο οὐχ ἁπλῶς. οὐ γὰρ ὅσα εἰσὶν ὁμοι-
 οτήα δέχεται τὸ μάλλον, καὶ τὸ ἥπον, ἀλλ' ὅσα τῇ ὁμοιότητι
 πέφυκε μίγνυσθαι ἀλλήλοις. τὸ γὰρ ἁρπιον, καὶ τὸ ποδὶπ-
 ὄν, ὁμοιότηα ὄντα, οὐκ ὡς δέχεται τὸ μάλλον καὶ τὸ ἥπον, ἐπεὶ
 δὴ οὐδὲ μίγνυσθαι πέφυκεν. οὐτε γάρ εἰσιν ἁρπιον ἁρπίου
 μάλλον ἁρπιον, οὐδὲ ποδὶπ-ὄν ποδὶπ-οῦ, μάλλον ποδὶπ-όν. λου-
 κὸν δὲ εἶναι λέγεται λουκοῦ μάλλον λουκόν, ἐπεὶ δὴ τῷ μέ-
 λανι πέφυκε μίγνυσθαι. ἐκείνο γὰρ λέγεται μάλλον λου-
 κόν, τὸ πλείονα τὴν ἀπόστασιν ἔχον τοῦ μέλανος. ἥπον δὲ
 λουκὸν λέγεται, τὸ πλείονα μίξιν τὴν πρὸς τὸ μέλαν ὑπο-
 δεξάμενον. καὶ αὐτὸ δὲ ἑαυτοῦ τι μάλλον λουκότερον λέγε-
 ται. νυνὶ γὰρ ὅν τι λουκόν, ἑαυτοῦ λουκότερον γίνεται, δια-
 κριθέντος τοῦ ἐμμιχθέντος ἐν αὐτῷ μέλανος. καὶ ὡς τῇ
 ἁπλῶς ὁμοιότητι. εἰ τοίνυν ἔδε πάντες τὰ ὁμοιότηα, τὸ μά-
 λλον, καὶ τὸ ἥπον ὡς δέχεται, ἀλλὰ μόνως τὰ μίγνυσθαι πε-
 φυκότα, πολλὰ μάλλον τὰ μὴ δὲ ὁμοιότηα ἔχοντα π-
 ὄν, οὐκ ὡς δέχεται τὸ μάλλον, καὶ τὸ ἥπον. Ἰστέον ὅτι,
 τὰ ὁμοιότηα, τέλος εἰσὶ. τὸ δὲ μάλλον καὶ ἥπον, ὁδὸς ὡς
 πρὸς ὁμοιότηα. καὶ καλῆς μὲν ὁμοιότηα, τὸ λουκόν, καὶ τὸ μέ-
 λαν. μάλλον δὲ καὶ ἥπον, τὴν ἐκ τοῦ λουκοῦ, εἰς τὸ μέλαν
 μεταβολὴν, ἢ τοῦ μέλανος εἰς λουκόν, μὴ ἀβρόως γινόμε-
 νην, ἀλλ' ὁδὸν πρὸς κεχρημένον, τὴν κατὰ πρόσβασιν, ἐκ
 τοῦ λουκοῦ, ἢ τοῦ μέλανος εἰς τὸ ἕτερον μεταποιήσῃ. ὅπου
 αὖ τὰ ὁμοιότηα, ἐκεῖ καὶ τὸ μάλλον καὶ ἥπον. καὶ ὅπου ἔκ-
 εἰς ὁμοιότηα, οὐδὲ μάλλον καὶ ἥπον. καὶ ὅπου μάλλον καὶ
 ἥπον, ἐκεῖ τὰ ὁμοιότηα. καὶ ὅπου οὐ μάλλον, καὶ ἥπον, ἔδε
 τὰ ὁμοιότηα. αἱ γὰρ ταῦτα τὰ τέσσαρα συμβαίνει ἀλλή-
 λους. ἀλλὰ ταῦτα κατὰ πλάτωνα, ἐμμεσὰ λέγεται. ἔδε

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

ἡ φύσις μεταπηδᾷ ἀπὸ τοῦ ἐναντίου εἰς τὸ
πάντη ἐναντίον, ἀλλ' ὁ δὲ πνὶ κέχρηται, καὶ γίνεται ἡ πον
λουκόν, καὶ ἐπὶ ἡ πον, καὶ οὗτοι μέλαν. ἀριστοτέλης δὲ, οὐ
παίνονται τὰ ἐναντία καὶ τὰ πλάτωνα ἐμμεσὰ λέγει, ἀλλ' οἱ
δὲ καὶ ἄμεσὰ ἐναντία, εἰ καὶ δύο μόνον, ἀρτίον καὶ ποδὶ
πὸν, καὶ νόσον καὶ ὑγίαν. πηγές δὲ φασιν, ὅτι καὶ τού
των εἰσὶ μέσα. τοῦ ἡρτίου τοῦ διχῆ διαιρουμένου, καὶ
τοῦ ποδὶ τοῦ μὴ διχᾷ διαιρουμένου, μέσοι τρεῖς. ὁ ἀρ
τίος ἀρτίος, ὅς τις ἕως μονάδος διχῆ διαιρεῖται, ὡς ὁ λβ',
εἰς ις', καὶ ὁ κτὼ, καὶ τέσσαρα, καὶ δύο, καὶ ὁ πδ'. καὶ ὁ ποδὶ
σάρτιος, ὅς τις πολλὰς τομὰς ἀρτίως δεξάμενος, εἰς πε
ριπὸν ἀριθμὸν λήγει, ὡς ὁ μή', εἰς κδ', καὶ ιβ', καὶ ε', καὶ εἰς
ποδὶ πὸν ἀριθμὸν λήγει, τὸν τρεῖς. καὶ ὁ ἀρτίος περιπὶος, ὅς τις
διχῆ μὲν διαιρεῖται, οὐθὲν δὲ τὰ τμήματα αὐτοῦ πε
ριπὶά εἰσιν, ὡς ὁ ιη', εἰς θ', καὶ θ' διαιρούμενος. καὶ ἀρτί
ος, καὶ ποδὶ τοῦ, μέσοι ὡς φασιν, οἱ ἐρημένοι. νόσον δὲ,
καὶ ὑγίαν, ἢ ἀνακόμισις. Εἰ τὸ μᾶλλον καὶ ἡ πον οὐκ
ὑποδέχεται ἡ οὐσία, πῶς ὁ πῶ ποδὶ γενέσκει, καὶ φθορᾷ
λέγει τὸν αἶρα ἡ πον θερμόν, ὡς πρὸς τὸ πῦρ; τὸ ἡρτίον
τοῦ αἵματος μᾶλλον θερμόν. καὶ ὁ αἷρ τοῦ ὕδατος, μᾶλλον
ὑγρόν. καὶ τὸ ὕδωρ, πῶς γῆς μᾶλλον ψυχρόν. καὶ ἡ γῆ, τοῦ
πυρός μᾶλλον ξηρόν. οὐσίαι δὲ ταῦτα. καὶ εἰς ἐπὶ εἰπεῖν,
ὅτι αἰτιότις, πάλιν αὐταὶ τὸ μᾶλλον, καὶ ἡ πον ἐδέξαν
το, οὐχ ὡς οὐσίαι. ἐκάστη ἡρτίον πλήρη ἐστὶν ἐν τῷ οἰκείῳ ὑπο
κειμένῳ. ὡς δὲ συμβεβηκότα, ὑποτείνονται, καὶ ἀνίστανται.
τὸ ἡρτίον, ὅπου τὸ μᾶλλον γινόμενον, οὐκ ἀπώλεσε τὸ
ἴδιον. ὁ δὲ αἷρ, μέτρα πυρίας θερμότητος λαβὼν, εἰς
μηνον αἷρ. Ἰστέον δὲ ὅτι, οὐκ ἐν μόνοις συμβεβηκόσιν
εἰς τὸ μᾶλλον, καὶ ἡ πον, ὅτι οὐ ποιεῖ ἴδιον ἐξαλλὰ γῆν. μᾶ
λλον ἡρτίον ὁ νόος πῶς ψυχῆς. οὐ πάντως δὲ διὰ τὴν μίξιν

τοῦ ἐναντίου γίνεται τὸ μᾶλλον, καὶ ἦτον, καὶ ὡς ἀθανά-
τος ἢ ψυχὴ, ἦτον τοῦ κοῦζῃ· καὶ ἔσαι τὰ τέσσαρα σοιχῆα
σωθέντα· ἔσαι ὡς τὸ πῦρ ὑγρόν, ὡς ἦτον τῆς γῆς ξηρόν·
καὶ τὸ ὕδωρ ξηρόν, ὡς ληπόμενον τοῦ αἵματος κατὰ τὴν ὑ-
γρότητα· καὶ ὡς τῶν ἄλλων σοιχῆων ὁμίως· ἀλλ' ἔδοξε
ποιήσαι πέντα, καὶ ὑφέσθαι ἑδῶν ἑσιν· ὡς καὶ ἡ σελήνη
ἐχέτη οὐσα τῆς πέμπτης οὐσίας, καὶ πῦρ μὴ μετέχουσα
τῶν ὑπὸ σελήνῳ, ἔχει τὴν ἐν αὐτῇ ἀρμοιοσιθῆς, ὡς δηλοῖ
τὸ ἐν ταῖς πανσελήνοις ἐν μέσῳ αὐταῖς φαινόμενον πρό-
σωπον, καὶ τὸ ἀνθρακοειδὲς χρῶμα τὸ ἐν ταῖς ἐκλείψεσιν
αὐτῆς φαινόμενον, ἀρμοιομοιῶδες ὄν· ἔδε τερον ὡς τοῦτον
μίξι γῆς, ἀλλ' ὑφέσθαι τοῦ φωτοειδοῦς τῆς πέμπτης οὐσίας·

» Λέγω δὲ οὐχ ὅτι οὐσία οὐσίας οὐκ ἔστι μᾶλλον καὶ ἦτ-
» τον οὐσία· τούτο μὲν ὡς εἴρηται ὅτι ἐστίν· ἀλλ' ὅτι ἐκάστη
» οὐσία τοῦθ' ὅπερ ἐστίν, οὐ λέγεται μᾶλλον καὶ ἦτον· οἷον ἐ-
» ἔστιν ἡ αὐτὴ οὐσία, ἀνθρώπος, οὐκ ἔσαι μᾶλλον καὶ ἦτον ἀν-
» θρώπος, οὔτε αὐτὸς ἑαυτοῦ, οὔτε ἕτερος ἑτέρου· οὐ γάρ ἐστι
» ἕτερος ἑτέρου μᾶλλον ἀνθρώπος· ὡς πῦρ τὸ λευκὸν ἐστὶν ἑ-
» τερον ἑτέρου μᾶλλον καὶ ἦτον λευκόν· καὶ καλὸν ἕτερον
» ἑτέρου μᾶλλον καὶ ἦτον καλόν· καὶ αὐτὸ δὲ ἑαυτοῦ μάλ-
» λον καὶ ἦτον λέγεται· οἷον τὸ σῶμα λευκὸν ὄν, μᾶλλον
» λευκὸν λέγεται νῦν ἢ πρότερον· καὶ θερμὸν ὄν, μᾶλλον θερ-
» μόν καὶ ἦτον λέγεται· ἡ δὲ οὐσία, οὐδὲ μᾶλλον οὐσία
» λέγεται, οὐδὲ ἦτον· οὐδὲ ὡς ὁ ἀνθρώπος μᾶλλον νῦν ἀν-
» θρώπος ἢ πρότερον λέγεται, οὐδέ γε τῶν ἄλλων οὐδὲν ὅσα
» ἐστὶν οὐσία· ὥστε οὐκ ἀν' ὡς δέχοιτο ἡ οὐσία τὸ μᾶλλον
» καὶ τὸ ἦτον·

Εἴπεθ' ὡς ἀνώτερόν μᾶλλον εἶπεν εἶναι οὐσίαν τὴν
πρώτῃ τῆς διδυτέρας· οὐσία γάρ φησιν εἶναι, ἡ κυριώτα-
τά τε, καὶ πρώτως, καὶ μάλιστα λεγόμενη, καὶ αὐτῆς δὲ τῆς

δουτέρασι τὴν κατὰ τὸ εἶδος μᾶλλον εἶσιαν εἶναι τοῦ μέ-
 νους, λέγων, τῇ δουτέρῳ εἰσὶν μᾶλλον οὐσίαν εἶναι τὸ
 εἶδος τοῦ μένους· εἰκότως ἀπορεῖ, πῶς ἀντιφύκει λέγων,
 οὐσίαν οὐσίαν μᾶλλον εἶναι οὐσίαν, γὰρ φησι· δοκεῖ δὲ ἡ
 οὐσία μὴ ἀντιφύκειν τὸ μᾶλλον, καὶ τὸ ἥπρον. ὅπου ὑπερ-
 μνος φησὶν, ὅτι οὐ κατὰ ταῦτον εἴρηται, ἐκείμην εἶναι
 μᾶλλον, καὶ ἥπρον, ἐνταῦθα δὲ οὐ· ἐκείμην γὰρ τὴν κατὰ
 βάθος τῇ οὐσίᾳ παραβολῇ, καὶ τῶν σκοπῶν ἔλεγε, τὴν
 πρώτῃ τῆς δουτέρας μᾶλλον εἶναι οὐσίαν, ὡς μᾶλλον τῷ
 πολλῷ σιμωγεῖν μένῳ ἀνθρώπῳ, καὶ τῆς δουτέρας μᾶλ-
 λον τὸ εἶδος, διὰ τὸ ἐγγύτερον εἶναι μᾶλλον τῆς πρώτης
 τὸ εἶδος, ἥπρον τὸ μένος· ἐνταῦθα δὲ τὴν κατὰ πλάτος
 ποιούμενος παραβολὴν φησὶν, ὅτι οὐδὲ τὸ ἄτομον μᾶλ-
 λον, καὶ ἥπρον ἐπὶ οὐσία, ὅτε αὐτὸ ἑαυτοῦ, οὐτε ἔκρον ἐπὶ
 ρον· τὸν γὰρ σώκράτῳ, οὐτε αὐτὸν ἑαυτοῦ μᾶλλον ὡς ἥπ-
 τον ἀνθρώπον ἔποι· τῆς αὖ, οὐτε σώκράτῳ πλάτωνος μᾶλ-
 λον ἀνθρώπον· ἀλλ' οὐδὲ τὸ εἶδος, οὐτε αὐτὸ ἑαυτοῦ, οὐτε
 ἄλλο ἄλλου μᾶλλον οὐσία εἶναι· οἶον, ἵππος ἀνθρώπον,
 οὐδὲν μᾶλλον εἶσιαν· καὶ ὑπὸ τῇ γένει ὡσαύτως· τοῦ-
 το δὲ τὸ ἴδιον, ἥτοι παρακλούμεμα, πάσῃ μὲν ὑπάρχει
 τῇ οὐσίᾳ, οὐ μέντοι γε μόνῃ· καὶ γὰρ τὸ ποσὸν, ὅκ' ἀντιφύκει
 τὰ μᾶλλον καὶ τὸ ἥπρον, ἐπεὶ μὴ δὲ ἔχει τί ἐναρκτόν,
 ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἀρκτόν, ὅκ' ἀντιφύκει, ἐπεὶ μὴ δὲ πέφυκε ταῦ-
 τα μίγνυσθαι· διὰ τί δὲ μὴ ὡς πορ' ὑπὸ τ' ἄλλων ἰδίων
 ἔλεγε πρὸς τὸ τέλος, ὅκ' ἴδιον δὲ τοῦτο τῆς οὐσίας· ἐπει-
 δή καὶ πάσῃ φύσει ὑπάρχει, οὐ μέντοι γε μόνῃ, ἡ γὰρ μό-
 νῃ μὲν, οὐ πάσῃ δὲ, οὐτω καὶ ἐνταῦθα πεποιήκε, καὶ εἰ-
 πεν, ὅτι οὐκ ἴδιον τοῦτο οὐσίας, εἰ καὶ πάσῃ ὑπάρχει, καὶ
 γὰρ τὸ ποσὸν, οὐκ ἀντιφύκει τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥπρον;
 λέγομεν ὡς ἐναρκτὸς ἐν ἐκ τ' ἑξημενών, τοῦτο κατέλιπεν·

ἐπειδὴ ὅσα σωημένα ἐπὶ ὧς ἔποντο τὰ παρεκκολουθήμα-
τα, καὶ οὐκ ἠκολούθη πάντως τὸ μὴ εἶναι πᾶλλον καὶ ἢ πον,
τῷ μὴ ἔχειν ἐναντίον, ἔδειξε δὲ μικρῶ πρότερον, μήτε τῇ
οὐσίᾳ, μήτε τῷ ποσῷ ὑπάρχειν τί ἐναντίον, ἡμῖν κατέλει-
ψε τοῦτο σωαγαγεῖν, καὶ προσυπακούσαι, ὅτι οὐ μόνον οὐ-
σία ὑπάρχει τὸ μὴ ὑπὸ δέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἢ πον, ἀλλὰ
καὶ τῷ ποσῷ.

- » Μάλιστα δὲ ἴδιον τῆς ἐξίσας δοκεῖ εἶναι, τὸ ταυτόν καὶ
» ἐν ἀριθμῷ ὄν, τῇ ἐναντίων εἶναι δεκτικόν. καὶ ὑπὸ μὲν
» τῇ ἁλλων οὐδενὸς ἀνέχοι τις τὸ τοιοῦτον προσμεγεῖν, ὅ-
» σα μὴ ἐπὶ ἐξίσας, ὅ ἐν ἀριθμῷ ὄν, δεκτικὸν τῇ ἐναντίων
» ἐπὶ. οἷον τὸ χρώμα, ὅ ἐπὶ ἐν καὶ ταυτὲν τῷ ἀριθμῷ, ἔλε-
» γεται λευκὸν καὶ μέλαν. οὐδὲ ἡ αὐτὴ πράξις καὶ μία τῷ
» ἀριθμῷ, οὐκ ἔστι φαῦλη καὶ πονδαία. Ὡς αὐτὸς δὲ
» καὶ ὑπὸ τῇ ἁλλων, ὅσα μὴ ἐπὶ ἐξίσας. ἡ δὲ γε οὐσία ἐν καὶ
» ταυτὸ τῷ ἀριθμῷ οὐσα, δεκτικὴ τῇ ἐναντίων ἐπὶ. οἷον ὁ
» τις ἀνθρώπος εἰς καὶ ὁ αὐτὸς ὢν, ὅτε μὲν λευκός, ὅτε δὲ μέ-
» λας γίνεται, καὶ θερμός, καὶ ψυχρός, καὶ φαῦλος, καὶ πον-
» δαίος. ὑπὸ δὲ τῇ ἁλλων οὐδενὸς φαίνεται τὸ τοιοῦτον.

Τοῦτο ἔκτον παρεκκολουθήμα ἴδιον ὑπάρχον τῆς οὐ-
σίας ἀποδέδωκεν, ὅπου καὶ τῇ ἁλλων μᾶλλον ἐκκρίνει.
λέγω δὲ τὸ, μίαν τῷ ἀριθμῷ καὶ τὴν αὐτὴν μένουσαν, τῇ
ἐναντίων εἶναι δεκτικῇ. σώκράτης γὰρ εἰς καὶ ὁ αὐτὸς μέ-
νων, ποτὲ μὲν, θερμαίνεται. ποτὲ δὲ, ψύχεται. καὶ ὑπὸ τῇ
ἁλλων ποιότητων ὁμοίως, καὶ τῇ λοιπῶν συμβεβηκότων.
τοῦτο δὲ, μόνον μὲν ὑπάρχει τῇ ἐξίσας, οὐ μέντοι γε πάσι.
οὐδὲν γὰρ ἄλλο τῇ παρ' αὐτῇ πέφυκεν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ μὲν
νον τῷ ἀριθμῷ, τῇ ἐναντίων εἶναι δεκτικόν. λέγω δὲ τὰ
συμβεβηκότα. πάντα γὰρ τὰ παρ' αὐτῇ συμβεβηκότα
εἰσὶν. ἔδὲ γὰρ πέφυκεν ὅλως συμβεβηκὸς συμβεβηκότι

ὑποκείσθαι πρὸς ὑπάρχειν· οὐχ ὑπόκειται ὅτι τὸ λευκόν, τῷ
 μέλανι, ἢ τῷ θερμῷ, οὐδὲ τῇ τοιούτων οὐδενί. καὶ ὑπὸ ἄλλο
 λων συμβεβηκότων ὁ αὐτὸς λόγος. οὐκοῦν οὐδὲ τῇ ἐναν
 τίων ἐπὶ δεκαπλόν. μόνη μὲν οὖν τοῦτο ὑπάρχει, ἔμην
 τοιγε πάσι. τῇ ὅθεν πέρχ, οὐδαμῶς τοῦτο ὑπάρχει. ἔν
 δε ὅθεν κυρίως ἀν' λεχθέν, οὐτε τὸ γένος, οὐτε τὸ εἶδος, ὅθεν
 καὶ ταυτὸν τῷ ἀριθμῷ. τὸ ὅθεν ἐν τῷ ἀριθμῷ, ποῦ τὰ ἄλοι
 μα κυρίως θεωρεῖται. ἄλλως τε, εἰ καὶ ἐν εἶν, οὐκ ἐπὶ τῇ
 ἐναντίων δεκαπλόν. ἔδδ' ὅθεν σῶμα ἐστίν, ἵνα ὑπὸ δέξεται θερ
 μότητα, ἢ ψύξιν, ἢ πὶ τῇ τοιούτων, ὁμοίως δὲ οὐδὲ τὸ γένος,
 ἀλλ' εἰ ἄρα, ταῦτα λέγονται τῇ ἐναντίων εἶναι ποιητικά,
 ἢ εἰς τὰ ἐναντία διαίρεσθαι, τὸ θνητὸν λέγω, καὶ τὸ ἀθάνατον
 τὸν. τὸ λογικόν, καὶ τὸ ἄλογον. εἰ δὲ περὶ ἀκριβέστερον ὑπὸ
 βλέψῃ, οὐδὲ ἐναντία ταῦτά ἐστι. τὰ ὅθεν ἐναντία φθαρ
 τικά ἐστὶν ἀλλήλων. ταῦτα δὲ, ὑποστατικά ἀλλήλων μάλο
 λὸν εἰσιν, ἢ φθαρτικά. τὸ ὅθεν ἀπλῶς λογικόν, καὶ ἀθάνατον
 τὸν ὑφίστησι τὰ ἄλογα, καὶ τὰ θνητά. Εἰ τοίνυν μὴ πάσι
 ὅθεν ὑπάρχει τῇ οὐσίᾳ, τί δὴ ποτε μάλιστα αὐτῆς φησὶν αὐτὸ
 τὸ εἶναι ἴδιον; λέγομεν οὖν ὅτι ἐξ ἑνῶν, ὡς ἰδίων τῆς
 οὐσίας ἀποδιδομένων, τὸ μὲν πρῶτον, καὶ τὸ τέταρτον,
 καὶ τὸ πέμπτον, πάσι μὲν ὑπάρχον τῇ οὐσίᾳ, οὐ μέντοι
 γὰρ μόνῃ. λέγω δὲ, τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι, ὅπου καὶ τῇ
 διαφορᾷ ὑπάρχει, καὶ τὸ τέταρτον, τὸ μηδὲν ἐναντίον εἶ
 ναι, ὅπου καὶ τοῖς ποσοῖς ὑπάρχει. ἐπὶ τε καὶ τὸ πέμπτον.
 λέγω δὲ, τὸ μὴ ὑποδέχεσθαι τὸ μάλλον καὶ τὸ ἥττον, ὅπου
 καὶ αὐτὸ τοῖς ποσοῖς ὑπάρχει. τὸ μέντοι γε δούπερον, ὅπου
 ἢν σωθῶν ὡς τὸ ἐπ' αὐτῶν λέγεσθαι πάντα, οὐτε μόνῃ, ἔν
 τε πάσι. οὐτε ὅθεν τῇ πρώτῃ, ἐπεὶ δὲ καὶ ταῖς διαφοραῖς.
 τὸ δὲ τρίτον, τὸ, τὸ δὲ πὶ σημαίνει. καὶ πρὸς τοῦτο, τὸ ἐκ
 τὸν. λέγω δὲ τὸ ἐν, καὶ ταυτὸν τῷ ἀριθμῷ μένον τ' ἐναντία

πῶν εἶναι δεκτικόν, μόνῃ τῇ οὐσίᾳ ὑπάρχον, ἢ καὶ μὴ πά-
 σι. τῇ μὲν οὖν τελευτῶν, οὐδὲ ἐν ἐκκρίνει ἐκότητος, διότι
 οὐ μόνῃ ὑπάρχον. οὐδεὶς γὰρ αὖ φανήϊδον πνοεῖν εἶναι, ἢ
 καὶ παντὶ πρόσκει τῷ ὑποκειμένῳ, τὸ καὶ ἄλλῳ ὑπάρχον,
 ἀλλὰ μάλλον τὸ μόνον, ἢ καὶ μὴ παντὶ. Διὰ τὸ δὲ τῇ
 δύο τοῦ τε τρίτου, καὶ τοῦ ἑκτου προκρίνει τὸ ἕκτον; διότι
 ἐκείνο μὲν, κατὰ μόνον τιμὴ φωνῶν ἐδόκει τῇ δευτέρᾳ
 οὐσίᾳ ἐφαρμόζον. λέγω δὲ τὸ, τὸ δὲ πσιμαίνον. τουτέ-
 σιν, ἐνικλῶ ἀριθμὸν. ἐνταῦθα δὲ κατ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα δο-
 κεῖ ἐφαρμόζον. διὸ πορῖνα δειξάμεν καὶ πάσῃ τῇ οὐσίᾳ
 ἐφαρμόζον τὸ ἀποδοθὲν ἰδίον, μικρὸν ἐναλλάξαντες τὸ
 ἑρμηνεύον, ἕως ἐπώμεν. Μάλιστα δὲ ἰδίον τῆς οὐσίας
 δοκεῖ εἶναι τὸ, τὰ ὑπ' αὐτῶν ἄτομα, παρὰ μέρος τῇ ἐναν-
 τίῳ εἶναι δεκτικά. οὕτω γὰρ καὶ πάσης τῆς οὐσίας κατη-
 γρηθήσεται τοῦτο τὸ ἰδίον, καὶ οὐδεμίᾳ τῇ ἄλλῳ ἀρμό-
 σι. ἕτε γὰρ τὰ τοῦ ποσθοῦ ἄτομα, τὰ δέκα εἰς τύχοι, ἕτε
 τὰ τοῦ ποιοῦ, ὅσον τὸ ἐν τῷ δε τῷ λίθῳ λυκόν. παρὰ μέρος
 τῇ ἐναντίῳ εἶναι δεκτικόν. πρόσκειται τὸ παρὰ μέρος,
 ἐπεὶ δὲ οὐχ ἅμα γίνεται μέλας καὶ λευκαίνεται ὁ σώκρας
 τῆς, οὐδὲ ἅμα νοσῇ, καὶ ὑγιαίνει. τὸ δὲ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν
 τῷ ἀριθμῷ πρόσκειται, ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ ἀριθμὸς δέχεται τὰ
 ἐναντία, ἄρπον, καὶ πορτίον. ἀλλ' οὐχ ἕως τῷ ἀριθμῷ, ἀλλὰ
 εἰς τῷ ἑαδῇ. ὅποτε οὐδὲ ὥς ἐν ἀριθμῷ σωίσταται τὸ ἄρ-
 πον, καὶ τὸ πορτίον, ἀλλ' ὥς ἔστι τῇ διασπένῃ καὶ εἰς ἄρπον,
 καὶ εἰς πορτίον διασπένθαι. τὸ γὰρ πηχυαῖον ξύλον, καὶ εἰς
 ἄρπον διασπένθαι, καὶ εἰς πορτίον. καὶ οἱ ἄρποι ἵπποι, δύ-
 ναται πορτίοι γενέσθαι, προδὲ ἡκὲρ ἐτέρου. καὶ τὸ σῶμα ὃ,
 ἢ καὶ δέχεται τὰ ἐναντία, ὅσον, λευκόν, καὶ μέλας, ἀλλ'
 οὐχ ἐν τῷ ἀριθμῷ, ἀλλὰ τῷ εἶδῇ ἐν. ἀλλὰ γὰρ ἐπ' αὐτῆς
 τῆς λέξεως τῆς ἀριστοτελικῆς σκοπήσωμεν τὸ λεγόμενον.

- Μάλιστα δὲ ἴδιον τῆς οὐσίας δοκεῖ εἶναι, τὸ ταυτόν, καὶ ἐν
 ἀριθμῷ ὄν, παρὰ μέρος τῇ ἐναντίων εἶναι δεκτικόν.
 ἐν μὲν γὰρ ἀριθμῷ, ἵνα τὸ αὐτὸ φυλάττηται ὑποκείμενον.
 ταύτων δὲ, ἵνα μὴ μεταβάλλῃ καθ' ὑπόστασιν. τὸ γὰρ χρῶ
 μα ἀπὸ λυκοῦ μέλαν γίνεται, μεταβάλλον καθ' ὑπόστα
 σιν. ἐν γὰρ τῷ λυκὸν εἶναι, ἔχει τὴν οὐκείαν ὑπόστασιν.
 ὥς τε μεταβάλλον εἰς μέλαν, μετέβαλε καθ' ὑπόστασιν. ὁ
 δὲ σὺν κράτης μένων εἰς καὶ ὁ αὐτὸς, ποτὲ μὲν θερμὸς γίνε
 ται, ποτὲ δὲ ψυχρὸς. καὶ ὑπὸ τῇ ἄλλων ὁμοίως. δεκτι
 κὸν δὲ τῇ ἐναντίων, ἵνα δείξῃ τὴν δυνάμιν τοῦ παρὰ μέ
 ρος δέχεσθαι τὰ ἐναντία. οὐ γὰρ εἶπε δέχεσθαι τὰ ἐναντί
 α. ἢν γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ τὰ μαχόμενα, ἀλλὰ δεκτικόν, ἵνα
 τὴν δυνάμιν ὡς εἶπον, ἐνδείξηται. ὑπὸ δὲ τῇ ἄλλων κατη
 γοριῶν, ὅθεν τῇ τοιούτων φαίνεται. Ἀλλ' ἴσως ὁρῶ τις,
 πὶ οὐ καὶ ὅδε ὁ κόραξ δεκτικὸς ἐστὶ λυκότητος, ἢ ὁ κύκνος
 μελανίας; πῶς οὐκ εἶπε τῇ ἐναντίων εἶναι δεκτικόν;
 ἀλλὰ λέγομεν ὅτι, εἰ μὲν εἶπε πάντων τῇ ἐναντίων δε
 κτικὸν εἶναι πᾶσαν οὐσίαν, ἔχον ἀν' λόγον ἢ ἀπορίαν καὶ
 ὑπὸ κόρακος, καὶ ὑπὸ ἄλλων μυρίων. οὐδὲ γὰρ τὸ ψιμύθιον
 μέλαν γένοιτο ἀν', μένον ψιμύθιον. οὐδὲ τὸ πῦρ μένον
 πῦρ, φύξεως, ἢ ὑγρότητος ἐστὶ δεκτικόν. ὅθεν τὸ ὕδωρ, οὐθ' ἢ
 γῆ κορυφότητος. γὰρ δὲ οὐκ εἶπε πάντως, ἀλλ' ἀπλῶς τῇ
 ἐναντίων. ὥς τε καὶ ὁ κόραξ εἰ καὶ μὴ δέχεται λυκότητα,
 ἢ ὁ κύκνος μελανίαν, ἀλλ' οὐκ θερμότητα, καὶ ψυχρότητα
 δέχονται, καὶ ἄλλας ἐναντίας ποιοῦνται. καὶ τὸ πῦρ εἰ
 καὶ μὴ δέχεται φύξιν, ἢ ὑγρότητα, ἢ τὴν αὐτῶν ἐναντίον,
 ἀλλ' οὐκ δέχεται τ' ὑπὸ τὸ κάτω φορὰν βία, πεφυκὸς ὑπὸ
 τὸ ἀνω φέρεσθαι. Τί δ' ἀν' ἡποίμεν ποδὶ ἡλίον, καὶ σε
 λῶν, καὶ ἀπλῶς τῇ οὐρανίων; ἕκασον γὰρ τούτων ἐν ὄν,
 καὶ ταύτων τῷ ἀριθμῷ, ὁμῶς τ' ἐναντίων οὐκ ἐστὶ δεκτικόν
 εἰ μή τις

εἰ μή τις καὶ ταῦτα τὰς ἀντικειμένας λάβῃ κινήσεις. διὸ
 πρὸς τὸν μὲν σὺν τῷ παντὶ τὴν ἀπ' ἀνατολῶν, αὐτὰ δὲ
 καθ' αὐτὰ, τὴν ἐναντίαν. ἐστὶ δὲ ὑπὸ τῇ ἐπ' ἀπλανομένῃ
 νόον λαβεῖν καὶ τὴν ἀπὸ τῇ νότιων ὑπὸ τὰ βόρεια, καὶ πάλιν
 ἀπὸ τούτων ὑπὸ τὰ νότια λαβεῖν μετὰ βασιν. καὶ ὑπὸ
 τὴν κατὰ τὸ ἀπὸ γενν αὐτῶν, καὶ πορίσθων ἐναντίωσιν.
 σιωδὸς τε αὐτῶν, καὶ ἀποσάσεως. ὑπὸ δὲ τῆς σελιῶν, καὶ
 οὗ φώτισμους αὐτῆς, καὶ τὰς ἐκλείψεις, ὥς μόνον τὴν ἀπ' ἀπλανῆ
 δοκεῖν τῇ ἐναντίων ἀνεπίδεκτον εἶναι. Ἀλλ' ὡς τε, φθόσχοντες
 ἀπομνησθῶμεν, ὅτι τῇ μὲν οὐσίᾳ τοῦτο ὑπάρχει, οὐ πάσῃ δέ.
 οὐδὲ γὰρ τοῖς εἰδείοις τε, καὶ γένεσιν, ἀλλὰ τοῖς ὑπ' αὐτὰ
 ἀτόμοις. τὰ δὲ μοναδικά, οὐδὲ ὅλως γένεσιν, ἢ εἰδούς
 πινὸς ἀτομα. οἶον, ὅ ἥλιος, καὶ ἡ σελιῶν. καὶ ὁ οὐρανὸς
 δὲ ὅλως μοναδικόν τι ἐστίν. οὐκ ἐλέγχεται σὺν ὁ ἀρίστο
 κέλους λόγος, καὶ τὰ οὐρανόια μὴ ἢ τῇ ἐναντίων δεκτικά.
 ὁ γὰρ λόγος, ποῦ τῇ ὑπὸ τὰ γένε, καὶ τὰ ἔδη ἀτόμων,
 οὐ ποῦ πάσης οὐσίᾳ. καὶ ὅτι μόνον τῇ οὐσίᾳ ὑπάρχει
 τοῦτο, εἰ καὶ μὴ πάσῃ, καὶ μὴ δὲ τοῖς ἀτόμοις ἀπαρτίζονται
 ὑπάρχει, ὥς πινὸς ὑπέλαβον, διὰ τὸν κύκλον κατὰ τὸ
 λουκὸν μὴ μεταβάλλοντα. καὶ γὰρ τὴν ἀντίθεσιν ταύτην
 μὴ ὑπὸ δέχεται, ἀλλ' οὐκ ἐτέραν, ἢ ποῦ εἴρηται, ἀντίθεσιν δέ
 χεται, τὴν κατὰ τὸ θερμὸν καὶ ψυχρὸν, καὶ ξηρὸν καὶ ὑγρὸν.
 αἱ δὲ πέραι δὲ οὐσίαι ἀντιπρὸς οὐσαι, οὐ δέχονται τὰ ἐναντία.
 ὁμοίως καὶ τὰ οὐρανόια ἀντιπρὸς ὄντα, ἐφ' ὅσον εἰσιν,
 οὐ δέχονται τὰ ἐναντία. Ἀπορροῦσι δὲ πινὸς ὅτι ὁ κα
 θόλου ἀνθρώπος, εἰ μὲν τρεπτός ἐστι, τῇ ἐναντίων δεκτικός,
 εἰ δὲ μὴ τρεπτός, λοιπὸν θεός, ὅπου ἀτοπον. καὶ φανερὸν,
 κατὰ μὲν τὰ συσχετικὰ αὐτοῦ μόνον, οἶον τὸ ζῶον, τὸ λογικόν,
 τὸ θνητόν, ἀντιπρὸς ἐστίν. οὐδεὶς γὰρ ἀνθρώπος ζῶον ὢν,
 γίνεται ἀζώος. ἢ λογικός ὢν, ἀλογος. ἢ θνητός, ἀθάνατος.

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

νατος + οὕτω γὰρ καὶ πλάτων δοξάζει. κατ' οὐσίαν μὲν
ἀντιπρόσθετον, κατ' ἐνέργειαν δὲ τρεπτήν ἔχει λέγων τὴν λογί-
κῳ ψυχῇ.

» Εἰ μὴ ἄρα τις εἰσέλπειτο, τὸν λόγον, καὶ τὴν δόξαν φά-
» σκων τῇ ἐναντίων ἔχει δεκτικὰ. ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος, ἀ-
» ληθὲς τε καὶ ψευδὴς δοκεῖ εἶναι. εἶον ἢ ἀληθὲς εἴη ὁ λόγος,
» τὸ καθ' ἑαυτὸ πῶς + ἀνασπέντος αὐτοῦ, ὁ αὐτὸς οὗτος λόγος
» ψευδὴς ἔσται. Ὡς αὐτὸς δὲ καὶ ὑπὸ τῆς δόξης + ἀν' ἑαυ-
» τῆς ἀληθείας δοξάζει, τὸ καθ' ἑαυτὸ πῶς, ἀνασπέντος αὐτοῦ, ψευ-
» δὲς ὁ αὐτὸς ἕως δοξάζει, τὸ αὐτὸ πῶς αὐτὸς δόξαν ἔχων.

Α' πορίαν πῶς ἑαυτοῦ ἐπάγει, ὡς εἰκὸς ὡς πῶς ἀπορί-
σαι. καὶ ὡς οἶόν τε ὡς, ὑπὸ λύνεται. Ἡ πόρισις γὰρ ἀν' ἑαυ-
τῆς μόνῃς τῆς οὐσίας φησὶ δύναιτο εἶναι ἴδιον, τὸ ταυτὸν, καὶ
ἐν ἀριθμῷ οὐσαν, τῇ ἐναντίων ἔχει δεκτικὴν; ἰδὲ γὰρ
καὶ ὁ προφορικὸς λόγος, καὶ ἡ δόξα. ὡς ὁ μὲν λόγος, ὁ, τε
προφορικὸς, ὁ, τε ἐνδιδάσκων, ποσὸν, ἢ ὃ δόξα, ποσὸν, ἐν καὶ
τὸ αὐτὸ μένοντα, ἀληθείας, καὶ ψευδούς ἐστὶ δεκτικὰ. ὁ γὰρ
λόγος ὁ λέγων, σωκράτης κἀβη, εἰ μὲν τύχοι καθεύμενος
σωκράτης, ἀληθὴς. ἀνασπέντος ὁ πάλιν αὐτοῦ, ὁ αὐτὸς οὗ-
τος ψευδὲς. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ δόξα ἢ πῶς καθεύμενος σωκρά-
της, εἰ μὲν τύχοι καθεύμενος, ὁρθῶς δοξάζει. ἀνασπέντος ὁ
αὐτοῦ, ἢ αὐτὴ ψευδὴς δοξάζει. ὥς τε ὁ αὐτὸς λόγος, καὶ ἡ αὐ-
τῇ δόξα, ἐν καὶ τὸ αὐτὸ μένοντα, δεκτικὰ εἰσιν ἀληθείας,
καὶ ψευδούς. ὑπὸ λύνεται οὕτω τὴν ἀπορίαν διχῶς, κατὰ
τε τὴν λεγόμενῃ ἀντιπαράστασιν, καὶ τὴν ἐνστάσιν. ἀν-
τιπαράστασις μὲν οὕτως ἐστὶ, τὸ καταδέχεσθαι μὲν τὴν ἀπο-
ρίαν, δεῖξαι δὲ ὅτι καὶ οὕτως ἔχουσα, οὐδὲν λυμμάνεται
τὸ λεγόμενον. ἐνστάσις δὲ ἐστὶ, τὸ μηδὲν ὅλως τὴν ἀπο-
ρίαν δεῖξαι, ἀλλ' ἀντιτρέψαι αὐτὴν, ὥς μὴ οὕτως ἔχου-
σαν, ὥς ἡ πορίαν. καὶ πρῶτον μὲν ὑπὸ λύνεται διὰ τῆς

ἀντιπαρὰσείας, λέγων οὕτως.

Εἰ δὲ τις καὶ τοῦτο παραδέχοιτο, ἀλλὰ τῷ γε τρόπῳ,
 διαφέρει. τὰ μὲν γὰρ ὑπὸ τῆς οὐσίᾳ, αὐτὰ μεταβάλλον
 τα, τῆς ἐναντίων δεκτικῆς εἶσι. ψυχρὸν γὰρ ἐκ θερμοῦ γινώ-
 μιον, μετέβαλλεν. ἡλοῖώται γὰρ καὶ μέλαν ἐκ λευκοῦ,
 καὶ πονδαιῖον ἐκ φαύλου. Ὡσαύτως δὲ καὶ ὑπὸ τῆς ἁλ-
 λου, ἑκαστον αὐτὸ μεταβολῶν δεχόμενον, τῆς ἐναντίων
 δεκτικὸν εἶπεν. ὁ δὲ γε λόγος καὶ ἡ δόξα αὐτὰ μὲν ἀκίνη-
 τα πάντα πάντως διαμένει. τοῦ δὲ πράγματος κινήσει-
 τος, τὰ ἐναντία πρὸς αὐτὰ γίνεται. ὁ μὲν γὰρ λόγος δια-
 μένει ὁ αὐτὸς τὸ καθῆσθαι πῶς. τοῦ δὲ πράγματος κινή-
 σεις, ὅτε μὲν ἀληθὲς, ὅτε δὲ ψευδὴς γίνεται. Ὡσαύτως
 δὲ καὶ ὑπὸ τῆς δόξης. ὥς τε τῷ γε τρόπῳ ἴδιον ἀνὴρ ἦν τῆς
 οὐσίας, τὸ κατὰ τὴν αὐτῆς μεταβολῶν, δεκτικῶν ἔναν-
 τίων εἶναι. ἢ τίς καὶ ταῦτα παραδέχοιτο, τὸν λόγον καὶ
 τὴν δόξαν δεκτικὰ τῆς ἐναντίων εἶναι.

Εἰ δὲ καὶ συγχωρήσομεν φησὶ τὸν λόγον. τῆς ἐναν-
 τίων εἶναι δεκτικόν, ἀλλ' οὐχὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τῆ
 οὐσίας δέξεται τὰ ἐναντία. ἡ μὲν γὰρ οὐσία αὐτὴ κινου-
 μένη ἐκ θερμῆς ψυχρὰ γίνεται, καὶ ἐκ λευκῆς μέλαινα. καὶ
 ὑπὸ τῆς λοιπῶν ἐναντίων ὥσαύτως. ὁ δὲ λόγος ἀκίνητος
 μένων, τῷ τὸ πρᾶγμα κινήσῃ, τὴν ἀλήθειαν, ἢ τὸ ψευδὲς
 εἰδέξατο. σωκράτους γὰρ καθεστὲν, ὁ λόγος ὁ λέγων αὐ-
 τὸν καθῆσθαι, ἀληθὲς γίνεσθαι. ἀντιστάντος δὲ, ψευδὴς. ὥς τε
 σωκράτης εἶπεν ὁ κινούμενος. ὁ δὲ λόγος, ἀκίνητος μένει.
 καὶ ἡκότως. ἡ γὰρ ἀλήθεια, καὶ τὸ ψευδὲς, οὔτε ἐν τοῖς λό-
 γοις ἐν μόνοις, οὔτε ἐν τοῖς πράγμασι μόνοις ἀλλ' ἐν τῇ
 ἐφαρμογῇ τῆς λόγων πρὸς τὰ πρᾶγματα. ὥς πορ γὰρ ἡ
 ὑπόδειξις οὔτε ἐν τῷ ποδὶ μόνῳ θεωρεῖται, οὔτε ἐν τῷ ὑπο-
 δήματι, ἀλλ' ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ ὑποδήματος πρὸς τὸ πόδι.

Α Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

δα, οὕτω καὶ ἡ ἀλήθεια ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῶν λόγων πρὸς τὰ
πράγματα. καὶ δὲ αὐτὰ, καὶ ὑπὸ τῆς δόξης οὐδὲν. καὶ
ἡ ἀκίνητος ἀκίνητος μένουσα, τὸ πρᾶγμα κινηθέντος,
ἡ ἀλήθεια, ἡ ψευδὴς λέγεται. ὥς τε τῷ τρόπῳ ἴδιον τῆς
ἑστίας τοῦτό ἐστιν. ἄλλω ὅτῳ τρόπῳ ἡ οὐσία τῇ ἐναντίῳ
ἐπὶ δεκτικῇ, καὶ ἄλλω ὁ λόγος, καὶ ἡ δόξα.

- » Οὐκ ἐστὶν δ' ἀληθὲς τοῦτο. ὁ ὅτῳ λόγος καὶ ἡ δόξα, ὃ τῷ
» αὐτὰ δεδέχται, τῇ ἐναντίῳ εἶναι δεκτικὰ λέγεται.
» ἀλλὰ τῷ ποῦ ἐπερὶ τὸ πάθος μελῆσθαι. τῷ ὅτῳ τὸ
» πρᾶγμα εἶναι ἢ μὴ εἶναι, τούτῳ καὶ ὁ λόγος ἀληθὲς ἢ ψευδὴς
» εἶναι λέγεται, οὐ τῷ αὐτὸς δεκτικὸς εἶναι τῇ ἐναντίῳ
» τίῳ. ἀπλῶς ὅτῳ ὑπὸ οὐδενός, οὐτε ὁ λόγος κινῆται, οὐτε
» ἡ δόξα. ὥς τε οὐκ ἂν εἴη δεκτικὰ τῇ ἐναντίῳ, μηδενός
» ἐναντίου ἐν αὐτοῖς γινομένου πάθους. ἡ δὲ οὐσία, τῷ αὐ
» τῷ τὰ ἐναντία δέχεσθαι, τούτῳ δεκτικῇ τῇ ἐναντίῳ
» εἶναι λέγεται. νόσον ὅτῳ καὶ ὑγίαν δέχεται, καὶ λυκόσ
» τητα, καὶ μελανίαν, καὶ ἑκάστων τῇ ποιούτων αὐτῇ δεχο
» μένη, τῇ ἐναντίῳ εἶναι δεκτικῇ λέγεται.

Α πλῶς ὅτῳ οὐδὲν ὑπὸ οὐδενός, οὐτε ὁ λόγος κινῆται, οὐ
τε ἡ δόξα. ὥς τε οὐκ ἂν εἴη δεκτικὰ τῇ ἐναντίῳ, μηδε
νός ἐν αὐτοῖς γινομένου πάθους. ἡ μὲν ὅτῳ ἑστία ἐν τῷ δέχε
σθαι τὰ ἐναντία, τῷ κατὰ τὸ ποῖον κινῆται κίνησιν. ταῦ
τα δὲ, οὐδέ περὶ ὅτῳ ἐπερὶ κινῆται. οὐτε ὅτῳ ὁ λόγος αἴτιος
τοῦ μεταβάλλειν τὸ πρᾶγμα, καὶ εἰς τὰ ἐναντία κινῆσθαι
ναί, οὐτε τὸ πρᾶγμα κινῆσθαι, παρὰ κενὴν τὴν τοῦ λόγου.
ὁ αὐτὸς ὅτῳ ἐμνε λόγος ἀκίνητος. οὐδὲ ὅτῳ πέποιθέ τι.
τὰ ὅτῳ δεχόμενα τὰ ἐναντία, πάσχει. πάθος γάρ ἐστιν, ἢ
εἰς τὰ ἐναντία μεταβολή. τὰ δὲ πάσχοντα, κινῆται. τὸ
πάθος ὅτῳ, κίνησις ἐστίν. ἢ τοίνυν ὁ προφορικὸς λόγος ὅτῳ
ὑπομένει, ἀλλ' ἄμα τῷ ῥηθῆναι, καὶ ἐφθάρται, δηλονότι ὅτῳ

κινῆται + τὸ ὅν, πῶς κινηθήσεται; ἢ μὴ κινῆται, οὐδὲ
 δὲ, παύει· ἢ μὴ παύει, οὐδὲ τὰς ἐναντίας ὑποδέχεται· ἀλλ'
 λ' εἰ ἀρχή, τὸν αὐτὸν τῷ ἑδῇ λόγον φησόμεν ὑποδέχεται τὰς
 ἐναντίας, καὶ οὐ τὸν αὐτὸν τῷ ἀριθμῷ· ὡσαύτως δὲ καὶ ὑπὸ
 τῆς δόξης ὁρῶμεν.

- » Ὡς τε ἴδιον ἀν' ἐστίαις εἶναι τὸ ταυτὸν, καὶ ἐν ἀριθμῷ
 » ὃν κατὰ τὴν ἐαυτῆς μεταβολὴν, δεκτικὴν τῇ ἐναντίων
 » εἶναι + ποῦ μὲν οὐκ ἐστίαις ποσῶνται ἡρήδω.

Συμπράνεια διὰ τούτων τὸν λόγον, δειξάσθ' ὅτι οὐχ ἔστι
 καὶ ὁ αὐτὸς μένων ὁ λόγος, τῇ ἐναντίων ἐπὶ δεκτικὸς, ὅτι
 μόνῃ τῇ ἐστίαι τοῦτο ὑπάρχει· καὶ καλῶς προσέθηκε κατὰ
 τὰς ἐαυτῆς μεταβολὰς· ἐκείνη γὰρ οὐ κατὰ τὴν ἐαυτῆς
 τῶν μεταβολῶν ὑποδέχεται τὰς ἐναντίας, ὁ λόγος φησὶ, καὶ
 ἡ δόξα, ἀλλὰ τῷ τὸ πρᾶγμα μεταβάλλεται· ἡ δὲ γε οὐκ
 εἶσται αὐτὴ κατὰ τὸ ποῖον μεταβάλλουσα, δεκτικὴ τῇ ἐναντίων
 γέννηται· ἐν δὲ ἀριθμῷ ἔπεν, ὅτι δεῖ τὸν ἀριθμὸν
 ὡς ὕλιν νοεῖσθαι, καὶ ποῦ ταύτῃ γίνεσθαι τὰς ἐναντίας
 πότητας, ἢ γὰρ ποῦ τῶν, καὶ ἀρτίων.

ΠΕΡΙ ΠΟΣΟΥ.

- » Τοῦ δὲ ποσοῦ, τὸ μὲν ἐπὶ διωρισμένον, τὸ ὅ, σωεχές·
 » καὶ τὸ μὲν ἐκ θέσιν ἔχοντων πρὸς ἄλληλα, τῇ ἐν αὐτῷ
 » τοῖς μορίων σωεσθαι· τὸ δὲ, ἐξ οὐκ ἔχοντων θέσιν· ἐπὶ
 » δὲ διωρισμένον μὲν, ὅσον ἀριθμὸς καὶ λόγος· σωεχές
 » δὲ, ὅσον γραμμὴ, ὑποφάνεια, σῶμα· ἐπὶ δὲ παρὰ ταῦτα,
 » τὸ πος καὶ χρόνος.

Τίνος μὲν οὐκ ἐστὶν οὐσία πασῶν τῇ κατηγορίᾳ
 προτέτακται, ἢ δὴ φθίσαντες, ἀποδεδώκαμεν· διὸ τὸ
 ραγ δὲ ἔχει τάξιν ἐν ταῖς κατηγορίαις τὸ ποσόν, δι' αὐτῶν
 πλείους· καὶ πρῶτον μὲν, ὅτι ἐν τῷ ποῦ τῆς οὐκ
 εἶσται λόγῳ, ἐμνήσθαι τοῦ ποσοῦ, ἐνθα ἔλεγον, οὐκ ἴδιον τῆς

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

οὐσίᾳ εἶναι, τὸ μηδὲν ἐναντίον εἶναι αὐτῇ, ἐπειδὴ καὶ τοῦ
ποσοῦ. ἵνα οὖν μὴ ὑπὸ πολὺ ἐλάσῃ ἡμᾶς ἀγνωσῶντας τὴν
τοῦ ποσοῦ φύσιν, ἐπίτηδες οὕτως μετὰ τὴν οὐσίαν, τὸν πε-
ρὶ τούτου ποιῆται λόγον. δούπερον δὲ ὅτι ἐν τῇ φύσει
τῶν πραγμάτων, δούπερον ἔχει τάξιν τὸ ποσόν. ἡ γὰρ
πρώτη ὕλη. ὥς πολλαῖς εἴρηται. ἀσώματος οὐσα, καὶ
ἀνέμεος, καὶ ἀχρημάτιστος, πρόπερον ἐξοικωθεῖσα, ποιού-
ται, καὶ τὰς τρεῖς διαστάσεις δέχεται, καὶ γίνεται τριχῇ
διαστατὸν, ὅφησιν ὁ ἀριστοτέλης δούπερον ὑποκείμενον.
ἢ οὕτω δέχεται τὰς ποιοτήτας, καὶ γίνεται σωθετον, καὶ
ποιεῖ τὰ σοιχεῖα. οἷον, τὸ τριχῇ διαστατὸν, δεξιόμεινον θερ-
μότητα καὶ ξηρότητα, γίνεται πῦρ. ψυχρότητα δὲ καὶ ὑγρο-
τητα, γίνεται ὕδωρ. καὶ πάλιν ὁμοίως. ἐκότεως οὖν δού-
περον τάξιν ἔχει ἐν τοῖς ἔσσι τὸ ποσόν. τὸ ὅτι ποῖον ἐν τοῖς
οὐσι, τρίτῳ ἔχει τάξιν. τετάρτην δὲ τὰ πρὸς π. τὰ γὰρ
πρὸς π, ἁέσις τις ἐστὶν ἐκατέρων κατηγοριῶν. καὶ διὸ π
ἄλλων ἀναρεθέντων, ὑπνοήσας ἀν' φυσικὸν σῶμα. δια-
στάσεως δὲ μὴ οὐσης, οὐδὲ σῶμα ὑπνοήσας. ὁ δὲ τόπος, καὶ
ὁ χρόνος, καὶ τὰ λοιπὰ, ἀπὸ τούτων σεσύληται. τρίτη
δὲ αἰτία, ὅτι ἐπειδὴ διακρίνεται ἡ οὐσία εἰς τὴν πρώτην, καὶ
τὴν δούπερον. τὸ δὲ πρῶτον καὶ δούπερον ἐστὶν τοῦ ἀριθμοῦ.
ὁ δὲ ἀριθμὸς, τοῦ ποσοῦ, ἐκότεως μετὰ τὴν οὐσίαν τετα-
κεται τὸ ποσόν. καὶ ἄλλως. αὐτὸ τὸ ζῆπεῖν πρόπερον, τοῦ
ποσοῦ ἐστὶ. πάλιν ὁ τοῦ σώματος ὅρος τῶ ἀριθμῷ προσ-
κρίνεται, τῶ τριχῇ διαστατῶ. τὸ δὲ σῶμα, οὐσία ἐστὶν. ὁ δὲ
ἀριθμὸς, τοῦ ποσοῦ ὥς τε διὰ πάντας ἐκότεως δούπερον
τὸν ποῖον τοῦ ποσοῦ λόγον ποιῆται ὁ ἀριστοτέλης. Δια-
κρίνεται δὲ τὸ ποσόν εἰς τὸ σωχεῖς, καὶ τὸ διακριμένον. συμ-
νεχῆς δὲ ἐστὶν τὸ ποσόν, τὸ ἔχον τὰ μέρη ἡνωμένα, καὶ συμ-
πεφυκότα πρὸς ἀλλήλα. διακρισμένον δὲ, τὸ ἐναντίως

ἔχον· λέγω δὴ, τὸ ἔχον τὰ μόρια διηρημένα ἀλλήλων·
 τοῦ δὲ σωεχοῦς ποσοῦ, πέντε φησὶν εἶδη· γρημμὴν, ὑπὲρ
 φαίναν, σῶμα, τόπον, χρόνον· τοῦ δὲ διαωρισμέ-
 νου, δύο, ἀριθμὸν, καὶ λόγον· Δεῖ δὲ διὰ τῶν ἀμνήτοις
 γεωμετρίας, ἐπεὶν ποῦ τούτων βραχέα· ἴσον τε
 νω ὅτι σῶμα καλοῦσιν οἱ γεωμέτραι, τὸ ἔχον τρεῖς δια-
 σκῆς· μήκος, πλάτος, βάθος· τὸ δὲ σῶμα, ἢ πεπορασ-
 μένον ἐστίν, ἢ ἀπῆρον· ἀλλ' ὅτι μὲν οὐκ ἀπῆρον, δεῖ δεκταί-
 εῖν τῇ φυσικῇ ἀκροάσει τῷ φιλοσόφῳ· οὐκοῦν ἀνάγκη
 πᾶν σῶμα πεπορασμένον εἶναι· ἢ ποῦ εἰδείχθη μηδὲν ἀ-
 πῆρον δυνάσθαι εἶναι· τὸ δὲ πεπορασμένον ὑπὸ πέρατος
 πορατοῦται· ἐπεὶν ἀρὰ ἐπὶ τὸ πέρασ', παρὰ τὸ πορα-
 τούμενον· ἐπεὶ ἀνάγκη ὡς ἀμφοτέρω πέρατι καλεῖν,
 ἢ ἀμφοτέρω πορατούμενα· εἰ γὰρ τὸ μὲν ἐπὶ πέρασ', τὸ
 δὲ, πορατούμενον, ταυτὸν δὲ τὸ πέρασ' τῷ πορατούμενῳ,
 καὶ οὐχ ἔπερον, ἀνάγκη τὸ εἰρημένον ἐπακολουθεῖν· ὡς γὰρ
 ὁ σώκράτης, καὶ ἡ τούτου ἐκείν, ἐπερ ὄντα, οὐ ταυτὰ εἶ-
 σιν· εἰ γὰρ ταυτὰ ἦεν, ἢ ἀμφοτέρω ἴσονται ἐκείν σω-
 κράτους, ἢ ἀμφοτέρω σώκράτης, οὕτω καὶ ὑπὲρ τοῦ πέρα-
 τος ἔχῃ, καὶ τοῦ πορατούμενου· ἀνάγκη μὴ εἶναι ταυτὰ,
 ἐπεὶ δὲ ἐπερ εἶναι ὁμολογῆται ταῦτα· εἰ τοίνυν τὸ
 σῶμα ἔχει τρεῖς διασκῆς, τὸ τούτου ἀρὰ πέρασ', οὐχ
 ἔξει τρεῖς, ἢ ἔν δύο, ἢ μίαν· ἀλλὰ μίαν μὲν, ἀδυνάτον·
 εἰ γὰρ πορατώσει καθόλου αὐτὸ τὸ σῶμα· δεῖ δὲ τὸ πέρασ'
 ὅλον ἀποπρηματίζειν ἐξώθεν τὸ πορατούμενον· δεῖ ἄρα
 τὸ τῷ σώματος πέρασ', ἐξώθεν ὅλον αὐτὸ πορεύειν, τὸ βά-
 θος ἔχει ἀπὸ μόνον, εἰ δὲ τῷ το, μήκος ἔχει μόνον, καὶ πλά-
 τος, τὸ τῷ σώματος πέρασ'· ὥς τε μιᾷ διασκῇ ἐκείνῃ
 τῷ σώματος, ἵνα μὴ εἴη ταυτὸν τῷ σώματι, ὅπερ ἐστίν ἢ ὑπὲρ
 φαίναν, πορατῶσα τὸ σῶμα, καὶ πορεύσασα κατὰ τὸ

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

μήκος, καὶ πλάτος· ἐπεὶ δὲ οὐδὲ αὕτη ἀπειρος, ἀνάγκη
καὶ τὸ ταύτης πέρασ' κατὰ τὸν ἡρημένον ὑπὸ τοῦ σώματος
λόγον, μιᾷ διατάξει αὐτῆς λείπεσθαι· ταύτης δὲ, κατὰ τὸ
μήκος, καὶ πλάτος θεωρουμένης, ἐκείνη μία τὴν κατὰ τὸ
μήκος μόνον ἔχει διάταξιν· τοῦτο δὲ εἶναι ἡ γραμμὴ, μή-
κος οὐσα ἀπλάτης, ὥς καὶ ὁ ταύτης ἔχει ὁρισμός· ἐπεὶ δὲ
καὶ ἡ γραμμὴ πεπορασμένη εἶναι, ἀνάγκη τῷ αὐτῷ λόγῳ καὶ
τὸ ταύτης πέρασ' μιᾷ διατάξει αὐτῆς λείπεσθαι· ταύτης
οὖν κατὰ τὸ μήκος μόνον θεωρουμένης, τὸ πέρασ' ταύτης
ἀδιάτακτον εἰς παντελῶς, ὅπερ εἰς τὸ σημεῖον· διὸ καὶ
ὁρίζομενος αὐτὸ ὁ καλούμενος, φησὶ, σημεῖον εἶναι, οὐ μέ-
ρος οὐδέν· ὅτι δὲ οὐκ ἀνάπασμα τῆς ἡμετέρας τυγ-
χάνει διακοίνας, τὸ εἶναι τὸ μήκος ἀπλάτης, ἀλλ' εἰς τοῦ-
το καὶ οὐ τῇ φύσει τῇ πραγμάτειν, διηκνύουσι σαφῶς οἱ
διορισμοὶ τῇ πεφωτισμένων τύπων, ἀπὸ τῇ ἐσκιασμέ-
νων· τοῦ γὰρ ἡλίου εἰς τοῖχαν ἢ τύχοι, προσβαλόντος, καὶ
μέρος τοῦτου φερέ φωτίζαντος, ἀνάγκη τὸ διορίζον με-
ταξὺ τοῦ πεφωτισμένου, καὶ τοῦ ἐσκιασμένου τοῦτου, μή-
κος εἶναι μόνον ἀπλάτης· ἢ γὰρ ἔχει πλάτος, ἢ πεφω-
τισμένον εἰς πάντως τοῦτο, ἢ σκιασμένον· οὐ γάρ
εἰς τι τούτων μεταξὺ· ἀλλ' ἢ μὲν ἦν πεφωτισμένον, τῷ
πεφωτισμένῳ σωματίζεσθαι, ἢ δὲ ἐσκιασμένον, τῷ
ἐσκιασμένῳ· ἀλλὰ μὴ σαρκῶς ὁρᾶται μεταξὺ γραμ-
μῆς, ἢ πρὸς κατὰ μήκος ὑπεταγμένη, μόνον διορίζει τὸ
ἐσκιασμένον, ἀπὸ τοῦ πεφωτισμένου· ἢ γὰρ διώρι-
σται ταῦτα ἀλλήλων ἀνάγκη εἶναι τι παρὰ ταῦτα, τὸ διο-
ρίζον αὐτὰς, ὅπερ οὔτε πεφωτισμένον ὑπέρχει, οὔτε ἐ-
σκιασμένον, οὐδὲ πλάτος ἔχει· πλάτος γὰρ ἔχει, ὁ πεφω-
τίζεται, ἢ ἐσκιάζεται ἀνάγκη· οὐδέ τιρον δὲ εἰς τούτων, διο-
ρισμός ὃν ἐκαστέρον, ὥστε ἀνάγκη πάσα τ' διορισμὸν τῶ

πεφωτισμένον, καὶ ἐσκητισμένον τὸ πῦρ, μήκος εἶναι μόνον
 ἀπλάτεις, ὅπερ ἐστὶ γραμμὴ. καὶ ἡ κοινὴ δὲ σωήθηα, φυ-
 σικῶς ἐννοικὴν ἴχει τῆς γραμμῆς, ὅπηνίκα τὰς ὁδοὺς με-
 τρώμεν. μόνον γὰρ τὸ μήκος λαμβάνομεν, αὐτὸν πλά-
 τος. πάλιν δὲ αὐτῆς ὑποφάνειας ἐννοικὴν, ὅτι καὶ τὰ χω-
 ρία μετρώμεν. τὸ μήκος γὰρ αὐτῇ, καὶ τὸ πλάτος, μόνον
 προσλογιζόμεθα. ὅταν δὲ τὰ φρέατα μετρώμεν, καὶ τὰ
 τοίχους, καὶ τὰ ξύλα, τοῦ σώματος λαμβάνομεν ἐννοί-
 ας, μετὰ τοῦ μήκους, καὶ τοῦ πλάτους, καὶ τὸ βάθος πε-
 ραλαμβάνοντες. Πάλιν δ' οὐκ ἔστι ἡ γραμμὴ οὐκ εἶναι ἀ-
 πηρος, ἀλλὰ πεπερασμένη, ἀνάγκη πάντα καὶ τὸ ταύτης πέ-
 ρας, μιᾷ διατάξει αὐτῆς λήπεσθαι. ἐπεὶ οὐκ ἐφ' ἧς διατα-
 ξὴν ἡ γραμμὴ, τὸ ταύτης πέρας ἀδιδάκτον ἐστίν, ὅπερ ἐστὶ
 τὸ σημῆον. διὸ καὶ οὕτως ὀρίζονται αὐτὸ, οὐ μέρος οὐδ' ἐν.
 Καὶ οὕτω καὶ κατὰ ἀνάληψιν ἐδείξαμεν, ἐφεξῆς ταῦτα
 ἀλλήλοις κείμενα. καὶ κατὰ σωήθισιν δὲ, τὸ αὐτὸ τοῦτο δὲ
 ἔσομεν πάλιν. τὸ γὰρ σημῆον ἐνίσκόμενον, ποιεῖ τὴν γραμ-
 μὴν ἀρχὴν γὰρ ἐστὶ τῆς γραμμῆς, ὡς πρὸς τὸ νῦν, τοῦ χρόνου,
 καὶ τὸ κίνημα, τῆς κινήσεως. διὸ καλῶς φησιν ὁ ἀριστοτέ-
 λης ἀναλογεῖν ταῦτα ἀλλήλοις, τὸ, περὶ σημῆον, καὶ τὸ νῦν,
 καὶ τὸ κίνημα. ὃν γὰρ λόγον ἔχει τὸ σημῆον πρὸς τὴν γραμ-
 μὴν, ἀρχὴν ὅν γραμμῆς ἀδιδάκτος τὸν αὐτὸν λόγον ἔχει καὶ
 τὸ νῦν, πρὸς τὸν χρόνον, καὶ τὸ κίνημα, πρὸς τὴν κίνησιν, ἀρ-
 χὰ ὄντα τῇ μετ' αὐτὰ ἀδιδάκτοι. ἡ δὲ γραμμὴ εἰς πλά-
 τος κινήθησιν ποιεῖ τὴν ὑποφάνειαν. αὕτη δὲ εἰς βάθος κινῆ-
 σιν, ποιεῖ τὸ σῶμα. Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς τοῦ γνωρίζειν
 ἡμᾶς τί ποτε ἐστὶ γραμμὴ, καὶ ὑποφάνεια, καὶ σῶμα. ὅπ-
 δὲ ταῦτα σωεχῆ, δηλονότι. συμπεφυκε γὰρ τὰ μόρια αὐ-
 τοῖς, καὶ ἡνώται πρὸς ἀλλήλα. ὁ δὲ τόπος, καὶ ὁ χρόνος, οὐκ
 εἰκόθεν ἔχει τὸ σωεχές. διὸ καὶ ὁ ἀριστοτέλης ἀπεριθνή-

Α' Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

σάμειος τὰ πρότερα τρία, τὴν γραμμῶν, τὴν ὑπὸ φάνειαν,
 τὸ σῶμα, ὅσα πέρατα ἀρχῆς, ἐπήραμεν. Ἐπὶ δὲ πα-
 ρὰ ταῦτα, τύπος, καὶ χρόνος. ὡς ἐκένων μὲν οἰκοῦν ἐ-
 χόντων τὴν σιωπῆσαν, τοῦτον δὲ, οὐκ οἰκοῦν, ἀλλ' ἐξέτε-
 ρων αἰσθάν. ὁ δὲ χρόνος οὐδὲν ἕτερον ἐστίν, ἢ μέτρον κινή-
 σεως, τῆς αὐτοῦ σφαίρας γινομένης. ἡμέραν δὲ φα-
 μὲν εἶναι τὴν ἀπὸ ἀνατολῶν, ὑπὸ ἀνατολῆς πάλιν, τοῦ ἡ-
 μίου ἀποκατάστασιν. καὶ μῆνα πάλιν, ὅταν ἡ σελήνη εἰς τὸ
 αὐτὸ σημεῖον ἐπανέλθῃ, ὅθεν καὶ ἤρξατο. μᾶλλον δὲ ἀπο-
 ῥῆσθαι τοῦ ἡλίου, πάλιν εἰς ταῦτον αὐτῷ κατὰ μῆκος σιμῶ-
 θη σημεῖον. καὶ σὺ αὐτὸν ὁμοίως, τὴν ὑπὸ τοῦ ζῳδιακοῦ κύ-
 κλου τοῦ ἡλίου πορίσθαι. ὥς τε ὁ χρόνος μέτρον ἐστὶ κινήσε-
 ως. ἡ δὲ κίνησις, αὐτὴ μέθεσι γίνεται. δείκνυσιν δὲ ὁ ἀριστο-
 τέλης μηδεμίαν κίνησιν διὰ κενου διαβάλλει γίνεσθαι. ἡ
 γὰρ τις φησὶ βούλοιο διὰ κενου τὴν κίνησιν γίνεσθαι, οὐκ
 ἔχει λόγον δοῦναι. τί δ' ἡ ποτε τὰ σφαίρασι δὴ τῶν σώμα-
 των, θάπτεον καταφέρονται τῶν πεταλοειδῶν, καὶ ἰσορρο-
 κα ἢ, καὶ ἄλλας πρὸς τούτω λέγων ἀποδείξει, ὥς τε τριῶν
 ὄντων τούτων ἐφεξῆς, μέγεθος, κινήσεως, χρόνου. ὡς αὖ
 ἔχει τὸ μέγεθος, οὕτως ἔχει καὶ ἡ κίνησις. καὶ ὡς αὖ ἔχει
 ἡ κίνησις, οὕτως ἔχει καὶ ὁ χρόνος. εἰ μὲν γὰρ σιωπῆς ἢ
 τὸ μέγεθος, σιωπῆς ἔστι καὶ ἡ ὑπὸ τούτου γινομένη κίνη-
 σις. σιωπῆς δὲ οὐσίας τῆς κινήσεως, σιωπῆς καὶ ὁ χρό-
 νος. ὁμοίως καὶ εἰ διηρημένον εἴη τὸ μέγεθος, διηρημένη εἴ-
 η καὶ ἡ κίνησις, καὶ ὁ χρόνος. οἷον, εἰ ἡ κίνησις ὑπὸ ξύλου γί-
 νεται, εἰ μὲν διηρηται τὰ τούτου μέρη, διηρημένως κινήσε-
 ται καὶ ἡ κίνησις. εἰ δὲ ταῦτα σιωπῆς, σιωπῆς καὶ ἡ κί-
 νησις. εἰ οὖν σιωπῆς ἢ ἀραγία σφαῖρα, σιωπῆς καὶ ἡ ὑ-
 πὸ ταύτης γινομένη κίνησις. σιωπῆς δὲ καὶ ὁ χρόνος. οὐ-
 δὲν γὰρ ἄλλο χρόνος ἐστίν, ἀλλ' εἰ μέτρον κινήσεως, τὸ αὐ-

τῷ γινόμενῳ. ὥς τε ὁ χρόνος, οὐκ οἴκοθεν ἔχει τὸ σωματικόν, ἀλλὰ διὰ τὴν κίνησιν. ἡ δὲ κίνησις, διὰ τὸ σῶμα, ἐφ' οὗ ἡ κίνησις. ὥς τε καὶ ὁ χρόνος διὰ τὸ σῶμα τὸ σωματικόν ἔχει. Ἀλλ' οὐδὲ ὁ τόπος οἴκοθεν ἔχει τὸ σωματικόν. τόπος γάρ ἐστιν ὡς ἡδὴ εἵπομεν, τὸ πέρασ τοῦ ποδῆχοντος, καθ' ὃ ποδεῖται τὸ ποδῆχόμενον. οἷον ἡ κέραμος, τόπος ἐστὶ τοῦ οἴνου, οὐ καθ' ὅλον αὐτὸν, ἀλλὰ κατὰ μόνον τὴν κοίλην αὐτοῦ ὑποφάνειαν. ὥς οὖν ἔχει τὸ ποδῆχόμενον, οὕτως ἔχει καὶ ὁ τόπος. πάντες οὖν σῶματα σωματικὰ ὄντα, καὶ ἐν τῷ τόπῳ ἐξ ἀνάγκης ὄντα. σωματικὸς ἔστι καὶ ὁ τόπος. ὥς τε καὶ ὁ τόπος διὰ τὸ ἐν αὐτῷ σῶμα, ἔχει τὸ σωματικόν. τόπος γάρ ἐστιν ὡς ἡδὴ εἵπομεν, πέρασ τοῦ ποδῆχοντος. ἡ μὲν γὰρ πέρασ ἐστὶ τοῦ ποδῆχοντος, ὑποφάνεια λέγεται, οὐχὶ τόπος, καὶ σωματικὸς ἐστίν. ἡ δὲ ποδεῖται, τόπος. καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ποδῆχομένου καθ' ὃ τόπος ἐστὶ, τὸ σωματικόν ἔχει. ὅτι δὲ πᾶς τόπος σωματικὸς ἐστὶ, καὶ ἐν τούτῳ δῆλον. ἡ γὰρ διέλοις τὸν κέραμον, καὶ μηδὲν ὑποθένης ἐξέθεσεν τοῦ οἴνου, μήτε ἄερα, μήτε ἄλλο τι σῶμα, οὐρεθήσεται τὸ μέρος ἐκείνου τοῦ οἴνου, τὸ κατὰ τὴν διαίρεσιν ὑποφαινόμενον, μήτε ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ἄτοπον. πᾶν γὰρ σῶμα, ἐν τῷ τόπῳ ἀνάγκη ἔχει. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τὸ σωματικόν εἶδη. Διὰ τί ὁ τὸ κίνησιν ὁ σωματικὸς τοῖς αἰθεσιν τῶν σωματικῶν; φησὶν ὅτι ἡ κίνησις, ἀόριστος ἐστὶν πρὸς τὸ πέρασ. ὁ δὲ τόπος ἐστὶν ἀπὸ τοῦ διαστήματος ὑπὸ τὸ ἐργάσθαι διὰ τοῦτο οὖν ἔχει ἐμνήσθαι ταύτης. καὶ ἐπὶ τὸς πρὸς ἡσυχόμενους ποιούμενος τὸ λόγον. πλείονος γὰρ διδασκαλίας ὁ ποδῆ αὐτὸ δῆπκε λόγος. ἡ μάλλον λεκτικόν, ὅτι ἔχει κυρίως ἐπὶ ποσὸν ἡ κίνησις. ἐπὶ γὰρ ἐνέργειᾳ τοῦ κινημένου. πῶς γὰρ εἴποιμι ποσὸν τὴν ἀλλοιώσιν, ἢ τὴν αὔξιν, ἢ τὴν μείωσιν; ὥς οὖν ἔχει ἡ κίνησις ποσόν, οὐδὲ μία τῇ κινήσει οὐδὲ γὰρ αὐτὴ ἡ κατὰ τὸ

ΑΜΜΩΝΙΟΥ

πον κίνησις ποσόν, ἀλλ' ἐργασίας. διὰ δὲ τὸ ὑποκείμενον, ποῦ ὁ γίνεται, τὸ σωεχὲς ἔχει, καὶ οὐ καθ' ἑαυτήν. ὥς τε ὁ πορ καὶ πρόδεν ἔλεγον, ὅτι καθόλου τὰς μεταβολὰς, ὁ δ' οὐκ ὑπὸ τὰς κατηγορίας λεκτέον, οὐ κατηγορίας. ἢ ἄλλην ὑπ' ἄλλω ἀνάκτων, ὥς ἐν ἐκείνοις εἴρηται. ὁ δὲ χρόνος ἀριθμὸς ὢν, καὶ μέτρον κινήσεως, κυρίως ἐπὶ ποσόν. ὁ γὰρ ἀριθμὸς, καὶ τὸ μέτρον τοῦ ποσοῦ. ποσόν οὖν ὁ χρόνος, ἢ καὶ τὸ σωεχὲς τὸ σῶμα. Ζητεῖται δὲ πῶς τὸ σῶμα ἔς τὰ εἶδη τοῦ ποσοῦ συγκατηρίθμησε. καίτοι τὸ σῶμα οὐσίᾳ ἐστὶ. φημὶ οὖν, ὅτι ὥς ἐν τοῖς ἐμπροσθεν εἰπομεν, καὶ ποῖον, καὶ ποσόν ἐσιν οὐσιώδεις, ὥς πορ ἐν πυρὶ τὸ θερμόν, ποῖον οὐσιώδεις. καὶ ἐν σῶματι τὸ τριχὴ διακτὸν, ποσόν οὐσιώδεις. ὥς πορ οὖν εἴ τις τὸ ἐν πυρὶ θερμόν ὥς ποῖον τῆτα ἀπλῶς σκοποῖν, καὶ μὴ ὥς πῦρ, ὑπὸ τὴν ποιότητα τοῦτο ἀνάξει, οὕτω δὴ καὶ τὸ σῶμα, καὶ ὁ ἀπλῶς μήκος, καὶ πλάτος, καὶ βάθος ἔχει θεωρουῦντες, ὥς ποσοῦ θεωρήκαμεν ἡ δ' οὐκ οὐσίαν. τοῦ δὲ διωρισμένου εἴδους, ὥς εἴρηται, ὁ λόγος, καὶ ὁ ἀριθμὸς. ὁ γὰρ λόγος, καὶ ποσόν ἐστὶ, καὶ διωρισμένον ποσόν. ποσόν μὲν, ὅτι καταμετρεῖται φησι συλλαβῇ βραχεία τε, καὶ μακρά. διωρισμένον δὲ, ὅτι ἐκάστη τῇ συλλαβῶν ἰδίαν ἔχει ποδὲ γραφὴν. καὶ διασάμεθα τὴν μίαν συλλαβὴν εἰπόντες, τὴν ἐπὶ ἑκαστῇ πῆσαι. καὶ ὁ ἀριθμὸς δὲ, τῇ διωρισμένων ἐστὶ. καὶ τούτου γὰρ ἐκάστη μονάδα, ἰδίαν ἔχει ποδὲ γραφῆν. οὕτω μὲν οὖν τῇ διαίρεσει χρησάμενος, καὶ τῇ ὑποδιαίρεσει, πάλιν ὑποδιαίρει τὸ ποσόν κατ' ἄλλον πινάκον, λέγων. ὅτι τοῦ ποσοῦ τὸ μὲν, ἐκθέσιν ἔχόντων πρὸς ἄλληλα, τῇ ἐν αὐτοῖς μορίων σωθήσκει. τὸ δὲ, ἐξ οὐκ ἔχόντων θέσιν. ἐκθέσιν δὲ ἔχόντων πρὸς ἄλληλα τῇ ἐν αὐτοῖς μορίων, ἐκείνη λέγονται, ἃ κατὰ πόν, καὶ δεκτὰ εἰσι, καὶ συνεσηκός.

τα ἅμα ὅλα τὰ μόρια ἔχει, οἷον, λίθος. καὶ ὅτι κῆται. ἐν
 τοῖς ὅλοις καὶ τοῖς μέρεσι, καὶ δεκτός ἐστιν. ὑποπίπτει ὅτι τῇ αἰ
 διήσει, καὶ πάντα ἅμα τὰ μόρια αὐτοῦ σωζέσθαι. τὰ μὲν
 οὖν ἐκθέσιν ἔχοντων, ἐστὶ, τὸ, τε σῶμα, καὶ ἡ ὑποφάνεια, καὶ
 ἡ γραμμὴ, καὶ ὁ τόπος. ταῦτα ὅτι πάντα δεκτὰ ἐστὶ, καὶ
 κῆται πον, καὶ σωζήσονται πάντα ἅμα ἔχει τὰ μόρια.
 ὁ μὲν τοι χρόνος, καὶ ὁ λόγος, οὐτε δεκτὰ ἐστὶν. οὐδὲ ὅτι τῇ
 αἰδίσει ὑποπίπτει, οὐτε δὲ ἅμα σωζήσονται τὰ μόρια ἔ
 χει. οὐδὲ ὅτι χρόνος ὅλος ἅμα ὑφίσταται, ἀλλ' ἡ κατὰ μό
 νον τὸ νῦν. ἐν ὅτῳ γίνεσθαι, καὶ φθίρεσθαι διδύς τὸ ἔναι
 ἔχει. ἀλλ' οὐτε ὁ λόγος ὅλος ἅμα ὑφίσταται. ἡ ὅτι ἐκείνη
 συλλαβὴ, οὐχ ὑπομένει τὰς ἐκείνης ὁμοίας, ἀλλὰ φθάνει ἡ
 πρώτη φθάραι, πρὶν τὴν δευτέραν ἐκείνην. ὁ οὖν οὐχ
 ὑπομένει, πῶς ἀν' ἔχει θέσιν πινά; ἀλλὰ μάλλον τάξιν πι
 νά εἴποις ἀν' ἔχειν ταῦτα φυσικῶς. πρότερον ὅτι τὸ νῦν
 τοῦ μέλλοντος. οὐκ ἐπὶ δὲ τὸ μέλλον, τοῦ νῦν πρότερον. καὶ
 τοῦτο ἐπὶ τάξιν φυσικὴν, ὅταν μὴ ἀνακἀμπῇ. πρὸς ἡμᾶς
 δὲ τάξιν ἐστὶν, ὅταν ἀδιαφόρως ἀνακἀμπῇ. οἷον, ὅταν
 ἀπὸ τῆς δεξιᾶς ἀρχόμενοι, πρῶτον εἰπώμεν τὸ δεξιόν.
 πάλιν δὲ ἐβουληθῆμεν ἀπὸ τῆς ἀριστερῆς ἀρχεσθαι, τὸ
 ἀριστερόν πρῶτον εἰπώμεν. καὶ ὁ λόγος δὲ τὴν φυσικὴν τά
 ξιν ἔχει. ὁ ὅτι λέγων λόγος, ἔχει τὴν μὲν, πρῶτην συλ
 λαβὴν, τὴν δὲ, δευτέραν. καὶ ὑπὸ τοῦ ἀριθμοῦ δὲ ἐστὶ ἡ
 τάξιν, τὸ, τὸ ἐν, πρότερον ἀριθμῆσθαι τῆς δύο. ἐπειδὴ
 δὲ ὁ ἀριθμὸς διττός. ὁ μὲν, ἐν τῇ ψυχῇ, ὁ ἀριθμῶν, ὁ δὲ,
 ἐν τοῖς ἀριθμητοῖς, ὡς πρὶν καὶ ὁ ἐξέτης διττός, ὅ, τε με
 τρῶν, καὶ ὁ μετρούμενος. ὁ μὲν ἐν τῇ ψυχῇ ἀριθμὸς,
 δῆλον ὅτι οὐκ ἀν' εἶν ἐκθέσιν ἔχοντων μορίων. οὐ ὅτι ἔχει
 πινά θέσιν τὰ μόρια αὐτοῦ. ἐστὶ ὅτι νοητός. ὁ δὲ ἐν τοῖς
 ἀριθμητοῖς. οἷον, ἐν τοῖς δέκα ἵπποις. ἐξ ἔχοντων θέσιν

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

ἐστὶ τὰ ὅσα μέρη αὐτοῦ· καὶ πάλιν πάλιν θέσιν πάλιν ἔχει πρὸς
ἄλληλα· διὰ τοῦτο οὕτω εἶπε, θέσιν ὅς ἐστι πάντες λαοί αὐτοῦ,
καὶ ἐκ εἰς ἑκάστην, ὡς δὲ ὅτι ὁ μὲν τις τῶν ἀριθμῶν, ἐξ
χόντων θέσιν ἐστὶν, ὁ δὲ ἐξ ἐκόντων θέσιν· ἀλλὰ ὅτι αὐτοῦ
καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς λέξεως ἐξετάσαι τὰ ἡρημένα.

Ἦν μὲν γὰρ τοῦ ἀριθμοῦ μέρη ὅσα ἐστὶ κοινὸς ὅρος,
πρὸς ὃν σὺν ἀπὲρ τὰ μέρη αὐτοῦ, ὅσον τὰ πέντε, εἴ ἐστι τῶν
δέκα μέρος, πρὸς ὃ δὲ ἕνα κοινὸν ὅρον σὺν ἀπὲρ, τὰ πέντε,
καὶ πέντε, ἀλλ' αὖτε διώριται· καὶ τὰ τρία καὶ τὰ ἐπὶ αὐτῶν, πρὸς
ὃ δὲ ἕνα κοινὸν ὅρον σὺν ἀπὲρ· οὐδ' ὅλως αὐτῶν ἐπὶ ἀριθμῶν
κοινὸν ὅρον λαβὴν τῶν μέρων, ἀλλ' αὖτε διώριται· ὡς
τε, ὁ μὲν ἀριθμὸς τῶν διωρισμένων ἐστὶν· ὡς αὐτῶν δὲ καὶ
ἡ λόγος τῶν διωρισμένων ἐστὶν· ὅτι μὲν ποσὸν γὰρ ἐστὶν ὁ
λόγος, φανερόν· καταμετρεῖται γὰρ συλλαβῶν βραχέων καὶ
μακρῶν· λέγω δὲ τὸν μετὰ φωνῆς λόγον γινόμενον· πρὸς
ὃ δὲ ἕνα γὰρ κοινὸν ὅρον αὐτοῦ τὰ μέρη σὺν ἀπὲρ· οὐ γὰρ ἐστὶ
κοινὸς ὅρος πρὸς ὃν αἱ συλλαβαὶ σὺν ἀπὲρ σὺν ἀπὲρ· ἀλλ' ἐκαστὴ
διώριται αὐτὴ καὶ αὐτὴν.

Ὅτι μὲν ποσὸν ἐστὶν ὁ ἀριθμὸς, ὃ δὲ κατασκευάσαι ἀξιοῖ·
ὁ γὰρ μὴ βεβημένος τῶν ἀριθμῶν ποσὸν εἶναι, ὃ δὲ ἄλλο τι ἀ-
ξιώσασθαι· ὅτι δὲ διωρισμένον ποσὸν, τοῦτο κατασκευάζει·
ὃ γὰρ ἔχει φησὶ κοινὸν ὅρον, πρὸς ὃν σὺν ἀπὲρ τὰ μέρη αὐ-
τοῦ· τὸν γὰρ δέκα ἀριθμῶν, ἃ διέλοιμεν εἰς δύο πεντάδας,
ἐκαστὴν διήριστομεν διωρισμένῳ, καὶ οἱ κείαν ἔχουσιν πορί-
γραφήν· ὃ δὲ γὰρ ἐπὶ τῆς μονᾶς ἐκατέρωθεν σὺν ἡμῶν τοῖς
μέρισσι, καὶ δι' αὐτῆς τὴν σὺν ἡμῶν αὐτοῖς χαρίζομεν·
καὶ ὑπὸ τοῦ ἐπὶ αὐτῶν ἀριθμοῦ ὁμοίως· ἡ γὰρ τετάρτη μονὰς οὐ
δεμίαν τῶν τριάδων, οὐτε πρὸς ἑαυτὴν, οὐτε πρὸς ἄλληλας
σὺν ἀπὲρ, ἀλλ' ἐν ἑαυτῇ αὐτὴν θεωρεῖται πορίγραφήν· ὡς
τε διωρισμένον ποσὸν ὁ ἀριθμὸς· ἀλλὰ καὶ ὁ λόγος φησὶ

διωρισμένον ποσόν, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· οὐτε γὰρ τὰ τοῦ λό-
 γου μόρια, λέγω δὴ τὰς συλλαβάς ἐστιν ἰδὲν διὰ πινος κοι-
 νοῦ ὅρα σωαπόμε'ας, ἀλλ' ἐκ' αὐτῆν ποριγέγραπται· λό-
 γον δ' ἐφ' ἣν τὸν μετὰ φωνῆς γινόμενον· ἐπειδὴ γὰρ ὁ λό-
 γος, ὁ μὲν, ἐστὶ προφορικὸς, ὁ δὲ, ἐστὶ διάθετος, ὁ δὲ ψυχῇ θεω-
 ρούμενος, διὰ τοῦτο ὑποσημαίνεται, ὅτι ποῦ τοῦ προφορικοῦ
 λόγου φησὶν, ὁ γὰρ ἐστὶ διάθετος, ὅδε ποσὸν ὅλως ἐστίν· ἀλλ' ἡ
 πορ' ἄρα ἐστὶ τί, δηλονότι ποιότης ἐστὶν τῆς ψυχῆς, ἡ πορ' διὰ
 θεσίς ἐστὶ τῆς ψυχῆς ἡ ἐξίς, διαθέσις δὲ, καὶ ἐξίς, ποιότης,
 ὡς ἡσόμεθα. προτετίμηται δὲ ὁ ἀριθμὸς τοῦ λόγου, ἐπειδὴ
 δι' αὐτοῦ μετρεῖται ὁ λόγος.

- Ἡ δὲ γραμμὴ σωεχὴς ἐστίν· ἐστὶ γὰρ κοινὸν ὅρον λαβεῖν,
 πρὸς ὃν τὰ μόρια αὐτῆς σωαπῆται, πηγμὴν· καὶ τῆς ἐπιφα-
 νέας, γραμμὴν.

Εἰκότως ἡ γραμμὴ, σωεχὴς γραμμὴ γὰρ ἐστὶ, μήκος
 ἀπλάτεις· ἐκασον γὰρ τὰ μορίων αὐτῆς σωαπῆται πρὸς ἄλλο, καὶ
 ἄλλο, κοινὸν ἔχοντα ὅρον, τὸ σημεῖον· τὸ ὃ σημεῖον, ἀμερές,
 καὶ ἀδιάσπαστον· ἐκότες ἄρα καὶ τὰ μέρη αὐτῆς, σωεχῶς τε, καὶ
 ἀδιάσπαστως, ἡνωμένα ἑστί· κατὰ γὰρ σημεῖον ἡ γραμμὴ δια-
 ρεῖται, καθ' ὃ καὶ σωαπῆται τὰ μόρια αὐτῆς· διὰ τὸ λαβεῖν τὸ ση-
 μεῖον, ἡτοι τὸ κοινὸν ὅρον διωάμει, καὶ μὴ ἐνδργῆα· ἐὰν γὰρ ἐν-
 νεργῆα λάβης, ἔκ' ἐστὶ σωεχὴς ὅλη ἡ γραμμὴ· καὶ τὴν ἐπιφα-
 νέας ὃ τὰ μέρη κοινῷ ὅρῳ σωαπῆται τῇ γραμμῇ· ὡς τε καὶ
 ἡ ἐπιφανεία σωεχὴς· γραμμὴ γὰρ διαρεῖται· εἰ δὲ ἡ γραμ-
 μὴ μήκος ἐστὶν ἀπλάτεις, κατὰ μήκος διαρῆμνον τὴν ἐπιφα-
 νέας, ἀδιάσπαστως ἔξισι τὰ μέρη κατὰ πλάτος· ἐπεὶ μὴ ὃ
 ἔχει ἡ γραμμὴ τὴν κατὰ πλάτος διάσπασιν διωάμει δὲ κατὰ
 ταῦτα τὴν γραμμὴν ληπνέον, καὶ οὐκ ἐνδργῆα.

Τὰ γὰρ τοῦ ἐπιπέδου μόρια, πρὸς πῶς κοινὸν ὅρον συ-
 ναπῆται.

Α' ΜΜΩΝΙΟΥ

οἱ μὲν γὰρ παλαιότεροι, πᾶσαν ἀπλῶς ὑποφάνησαν,
ἐπίπεδον καλοῦσιν, ἐν ἀνθρώποις λέγοντες. ἀδιάφορον
γὰρ αὐτοῖς, ὑποφάνησαν, ἢ ἐπίπεδον λέγειν. οἱ δὲ νεώτε-
ροι, ὅτι πᾶσαν ὑποφάνησαν ἐπίπεδον καλοῦσιν, ἀλλὰ τὴν
ἀποτεταμένῳ μόνον. γένος γὰρ ἴσασιν τὴν ὑποφάνησαν, καὶ
ταύτην διαιροῦσιν εἰς τε τὴν ἐπίπεδον, καὶ κυλινδρικήν,
καὶ σφαιρικήν, καὶ εἰς πρὸς ἄλλη εἷν.

Ὡς αὐτῶς δὲ καὶ τὸ τοῦ σώματος ἔχους ἀρ. λαβεῖν,
καὶ ἀποδοῦναι κοινὸν ὅρον, γραμμῶν, ἢ ὑποφάνησαν, πρὸς
τὸ τοῦ σώματος μέριον σωμάτῃ.

Σωμάτῃ γὰρ τὰ μέρη τοῦ σώματος πρὸς τὸν κοινὸν ὅ-
ρον, τὴν ὑποφάνησαν. διὰ ταύτην δὲ, καὶ πρὸς γραμμῶν.
τῆς γὰρ ὑποφάνησαν διαιρούσης κατὰ βάθος τὰ σώματα,
αὐτῆς δὲ πᾶν τελὸς ἀδιασκέτου οὐσης κατὰ βάθος, ἀδια-
στάτως ἐξ ἀνάγκης καὶ τὰ μέρη τοῦ σώματος σωμάτῃ
πρὸς ἄλληλα κατὰ τὴν ὑποφάνησαν. καὶ ταῦτα δὲ δυνά-
μει πάλιν τὴν διαιρέσιν ἐπὶ πρὸς τὴν ὑποφάνησαν λαμβά-
νομεν. διὰ δὲ τὴν ὑποφάνησαν, καὶ πρὸς γραμμῶν σωμά-
τῃ τὰ τοῦ σώματος μέρη. ἐπειδὴ γὰρ ὡς εἶπομεν, ἐν ἑνὶ
σῶμα ἡ γραμμὴ ποιεῖ τὴν ὑποφάνησαν, τὴν διαιροῦσα τὸ σῶ-
μα κατὰ τὴν ὑποφάνησαν, δὲ ἀρ. ἔξοδα ἀπὸ γραμμῆς, καὶ
ταύτην οἰοῦναι ὑποσύροντα, ποιεῖν ὑποφάνησαν, καὶ δι' αὐτῆς
τέμνειν τὸ ὑποκείμενον. ὥς τε ἐπειδὴ καθ' ὅλῳ ἑαυτὴν ἢ
ὑποφάνησαν τέμνει τὸ σῶμα, ἀνάγκη καὶ κατὰ τὸ πέρασ
αὐτῆς, λέγω δὴ τὴν γραμμῶν σωμάτῃ τὰ τοῦ σώμα-
τος ἄκρα.

Ἐστὶ δὲ καὶ ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος τῇ τοιούτῃ. ὁ γὰρ νῦν,
χρόνος σωμάτῃ πρὸς τε τὸν παρεληλυθότα καὶ τὸν μέλλον
τα. καὶ πάλιν ὁ τόπος τῇ συνεχῶν ἐστὶ. τόπον γὰρ πᾶσα
τὰ τοῦ σώματος μέρια κατέχει, ἀπὸς πᾶσα κοινὸν ὅρον
σωμάτῃ.

σωαπῆ. οὐκοῦν καὶ τὰ τοῦ τόπου μόρια, ἃ κατέχει ἕκασ-
 τὸν τῶν σώματος μορίων, πρὸς τὸν αὐτὸν ὅρον σωαπῆ
 πῆ, πρὸς ὃν καὶ τὰ τοῦ σώματος μόρια, ὥς τε σωεχῆς
 αὐτῇ καὶ ὁ τύπος, πρὸς ᾧ ὁ κοινὸν ὅρον αὐτοῦ τὰ μό-
 ρια σωαπῆ.

Εἰ γὰρ ἀπεδέχθη τὸ σῶμα σωηλημμενῶν καὶ σωεχῆς
 χον τὰ μόρια, πᾶν γὰρ σῶμα καθ' ὅλον αὐτὸ ἐν τῷ ὅρῳ
 ὁ τύπος ἄρα ὁ ποιεῖχων τὸ σῶμα, σωεχῆς ἐστίν, εἰ μὴ
 δὲν τὸν σώματος μορίων ἐκφύγει τὸ ἐν τῷ ὅρῳ εἶναι. οὐ-
 κοῦν διὰ τὴν σωεχῆσαν τοῦ σώματος, καὶ ὁ τύπος ἔχει
 τὸ σωεχῆς.

Ἐπὶ τὰ μὲν ἐκθέσιν ἐχόντων πρὸς ἀλλήλα τῶν ἐν αὐ-
 τοῖς μορίων σωεστικῶν. τὰ δ' ἐξ οὐκ ἐχόντων θέσιν. ὅσον τὰ
 μὲν τῆς γραμμῆς μόρια, θέσιν ἔχει πρὸς ἀλλήλα. ἕκαστον
 γὰρ αὐτῶν κῆται πού. καὶ ἔχοις αὐτῶν διαλαβεῖν καὶ ἀποδῆ-
 ναι πού ἕκαστον κῆται ἐν τῷ ὑποπέδῳ. καὶ πρὸς ποῖον μό-
 ριον τῶν λοιπῶν σωαπῆ. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ τοῦ ὑποπέ-
 δου μόρια θέσιν ἔχει πινά. ὁμοίως γὰρ αὐτῶν ἀποδοθῆναι πού
 ἕκαστον κῆται, καὶ ποῖα σωαπῆ πρὸς ἀλλήλα. καὶ τὰ τοῦ
 σερεῦ δὲ ὡσαύτως. καὶ τὰ τοῦ τόπου. ὑπὸ δέ γε τοῦ ἀριθ-
 μού, οὐκ αὐτῶν ἔχοι τις ἀποδῆξαι ὡς τὰ μόρια αὐτοῦ θέσιν
 πινά ἔχει πρὸς ἀλλήλα, ἢ κῆται πού. ἢ ποῖα γε σωαπῆ
 πρὸς ἀλλήλα τῶν μορίων. ἔδὲ τὰ τοῦ χρόνου, ὑπομνή-
 σιν γὰρ δὲν τὸν χρόνον μορίων. ὁ δὲ μή ἐστιν ὑπομνήσιν, πῶς
 αὐτῶν τοῦτο θέσιν πινά ἔχοι; ἀλλὰ μάλλον τάξιν πινά εἴποις
 αὐτῶν ἔχειν, πῶ τὸ μὲν πρότερον εἶναι τοῦ χρόνου, τὸ ὕστερον. καὶ
 ὑπὸ τοῦ ἀριθμοῦ δὲ ὡσαύτως, πῶ τὸ ἐν πρότερον ἀριθμεῖσθαι
 τὸ δύο, καὶ τὰ δύο τῶν τριῶν. καὶ ἔτω τάξιν μὲν πινά αὐτῶν
 θέσιν δὲ οὐ πᾶν λάβοις αὐτῶν. καὶ ὁ λόγος δὲ ὡσαύτως. οὐ-
 δὲν γὰρ ὑπομνήσιν τῶν μορίων αὐτοῦ. ἀλλ' ἔρηται τε, καὶ ἔκ ἐστιν

Α' Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

» ἐπὶ τοῦτο λαβεῖν. ὥς τε οὐκ ἂν εἴη θέσις τῶν μορίων αὐτοῦ
 » τοῦ, εἴ γε μηδὲν ὑπομείνῃ. τὰ μὲν οὖν, ἐκθέσιν ἔχόντων
 » πρὸς ἄλληλα τῶν ἐν αὐτοῖς σωθήσκει μορίων. τὰ δὲ, ἐξ ἑκ
 » ἔχόντων θέσιν.

Εἰς τὸ βλέπειν χρὴ ὅτι τὸν μὲν χρόνον ἐν τῇ προτέρᾳ δια-
 κρίσει σωτὰ πᾶσι τοῖς σωεχέσιν ποσὸς, γραμμῇ, ὑποφά-
 νειά, σώματι, τόπῳ. ἐν ταῦτα δὲ, τοῖς μὴ ἐκθέσιν ἔχον-
 των, ἐπὶ κατὰ τρία ταῦτα χαρακτηρίζεται τὰ ἐκθέσιν
 ἔχόντων. τὸ κείναι πον, ἀνῶ, κατω. καὶ τὸ δεκτικὰ εἶναι
 δακτύλῳ. καὶ τὸ σωεσθῆναι ἔχεν τὰ μόρια, του πᾶν, ἅ-
 μα ὅλα ὑφεσθῆναι, * ὧν ἔστι ἐν ὑπερχεινῶ χρόνῳ. τὸ
 ἀριθμὸν, ἐν τῇ πρώτῃ διακρίσει τοῖς διωρισμένοις συγκα-
 ταρθμύσας, δοκεῖ πῶς ἐν ταῦτα τοῖς ἐκθέσιν ἔχόντων. ἡ
 ῥήκα μὲν ὁ ἀνῶ πῶς ποῖς ἀριθμῶ αὐτῶ ἐσιν ὁ λόγος.
 διὰ μὲν τοῦ ἔστι ἐκασον κείν, τὸ δεκτικὸν λέγει. διὰ δὲ
 τοῦ καὶ πρὸς ποῖα μόρια τῶ λοιπῶν σωτὰ πᾶσι, τὰ ἐξ ἐκτικὰ
 προσρήματα. * Διὰ τί δὲ μὴ διαλέγει τὸ ποσὸν εἰς τάξιν
 ἔχον, καὶ μή, ὅτι ἡ μὲν τάξις ἐν ποσῶ θεωρεῖται. ἔστι μόνον
 ἐν τοῖς θεοῖς ἡ τάξις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις. καὶ ἔστι ἐν ἀ-
 ριθμῶ, ἐπειδὴ πρῶτον τὸ ἐν τῶν δύο. καὶ ἐν λόγῳ, ἐπειδὴ
 πρῶτον τὸ προοίμιον τῇ διηγήσεως. καὶ ἐν χρόνῳ. πρῶτον
 ἔστι τὸ παρῶν χρόνος, ἔστι τὸ ἐνέστω, ἔστι τὸ μέλλον.

» Κυρίως δὲ ποσὰ ταῦτα λέγεται μόνον τὰ ἐρημένα, τὰ
 » δὲ ἄλλα πάντα κατὰ συμβεβηκός. ἔστι ταῦτα ἔστι ἀπο-
 » βλέποντες, καὶ τὰ ἄλλα ποσὰ λέγομεν. ὅσον πολὺ τὸ λυκόν
 » λέγεται, τῷ μετὰ ὑποφάνειαν πολλῶν εἶναι. καὶ ἡ πρᾶξις μα-
 » κρὰ, τῷ μετὰ τὸν χρόνον πολλῶν εἶναι. καὶ ἡ κίνησις πολλή. ἔστι
 » καθ' αὐτὸ ἐκασον τούτων ποσὸν λέγεται. ὅσον ἐὰν ἀποδι-
 » δῶ περὶ πόσῃ τῇ πρᾶξις ἐστὶ, τῷ χρόνῳ ὀρίῃ. εἰς αὐτοῖς αὐ-
 » ἡ οὕτω πῶς ἀποδιδούς. καὶ τὸ λυκόν ποσὸν π ἀποδίδ-

- » δυνε, τῇ ὑποφαιείᾳ ὀρίῃ. ὅση γὰρ ἡ ὑποφαιεία ἦ, τοσοῦτον
 » τον καὶ τὸ λυκὸν φήσεται εἶναι. ὥς τε μόνον κυρίως ποσὰ
 » καθ' αὐτὴν λέγεται τὰ ἐρημένα. τῇ δὲ ἄλλων, οὐδὲν αὐτὸ
 » καθ' αὐτὸ, ἀλλ' ἡ ἄρα, κατὰ συμβεβηκός.

Ἐργον ὑποσημονος μὴ μόνον τὰ ὑποβεβλημένα τῇ ὑποφαιείᾳ
 μη αὐτοῦ πράγματα σκοπεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰ δοκῶντα μὲν
 εἶναι. κατὰ ἀλήθειαν δὲ μὴ ὄντα ἐπεξέρχεσθαι, καὶ διελέγ-
 χεν. τούτο καὶ ὁ ἀριστοτέλης ποιῇ. ἀπαριθμησάμενος γὰρ
 τὰ ἐπὶ αὐτοῦ ποσὸν εἶδη, πέντε τοῦ σωεχοῦς, καὶ δύο τοῦ
 διωρισμένου, οὐκ ἔστι μέτρον τούτου, ἀλλὰ ζητῇ, καὶ πάλ-
 λο δυνάται ἀνάγκη ὑπὸ τὸ ποσόν. ἐπὶ οὖν δοκῇ τὸ λυ-
 κὸν καὶ πολὺ, καὶ ὀλίγον, τὸ δὲ πολὺ καὶ ὀλίγον, τοῦ ποσοῦ ἐ-
 σιν. ἀλλὰ καὶ τὴν πράξιν λέγομεν μακρὰν, καὶ βραχεῖαν,
 φησὶν ὅτι οὐ κυρίως ταῦτα ποσὰ, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός.
 τῷ γὰρ ἐν ποσοῖς εἶναι, λέγεται ποσὰ αὐτά. ἐπεὶ δὲ γὰρ τὸ
 λυκὸν ἐν ὑποφαιείᾳ εἶναι, ἐκείνης πολλῆς οὐσης, ἢ ὀλίγης,
 ἐκ μεταλήψεως ταύτης λέγομεν τὸ λυκὸν πολὺ, ἢ ὀλίγον
 εἶναι. καὶ ἡ πράξις ὁμοίως κατὰ συμβεβηκός ἔχει, τὸ μα-
 κρὰ εἶναι, ἢ βραχεῖα. ἐπεὶ δὲ γὰρ ὁ πείλεμος οἰλιακός ἦ
 τύχοι, ἐν τινι χρόνῳ γέγονεν, οἷον, ἐν δέκα ἔτεσι, λέγομεν
 δὲ τὸν χρόνον μακρόν, διὰ τοῦτο καὶ τὴν πράξιν τὴν ἐν μα-
 κρῷ χρόνῳ γινομένην, κατὰ συμβεβηκός μακρὰν λέγο-
 μεν εἶναι. ὥς τε κυρίως μὲν ποσὰ εἰσι τὰ ἐρημένα, τὰ
 δ' ἄλλα, κατὰ συμβεβηκός δι' ἐκείνα ποσὰ λέγεται.
 Καὶ ἡ κίνησις πολλή. ἡ κίνησις πολλὴ λέγεται εἶναι, τῷ τὸν
 χρόνον, ἐν ᾧ γέγονε, πολὺν εἶναι. ὁ γὰρ χρόνος μέτρον ἐστὶ κί-
 νησεως. μᾶλλον γὰρ λέγομεν τὴν τῆς σελήνης ἀποκατάστα-
 σιν. ἐνιαυτὸν δὲ, τὴν τοῦ ἡλίου τῷ χρόνῳ περιόδον ἐνιαυ-
 σίασιν. εἰάν γάρ τις ἐρωτῇ πόση τις ἐστὶν ἡ πράξις,
 τὸν χρόνον ἀποκρίνεται, οἷον, δεκάτης. ὅση γὰρ ἡ ὑποφαιεία

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

φάνεια ἢ, τοσούτον καὶ τὸ λυκὸν φήσῃς εἶναι. ἔαν γὰρ ἔρῃ
 τῆδ' ὅσον ἐπὶ τὸ λυκὸν, λέγομεν ὅτι διπλήν τις
 χὸν, ἢ τριπλήν, ὅση ἐπὶ καὶ ἡ ἐπιφάνεια ἢ ἔχουσα τὸ λυ-
 κόν. ὥστε οὐκ αὐτὸ τὸ λυκὸν λέγομεν πολὺν, ἢ ὀλίγον, ἀλ-
 λά τὴν ἐπιφάνειαν. δυνάται δὲ καὶ τὸ ἐν πηχυνάει ἐπιφα-
 νεία λυκὸν, μάλλον λυκὸν εἶναι, τοῦ ἐν διπλήν. τότε δὲ
 ἔ λέγομεν λυκὸν λυκοῦ πλεον, ἀλλὰ λυκὸν λυκοῦ μάλ-
 λον λυκόν.

53 Ε' π τῷ ποσῷ ἔδ' ἐν ἐπὶ ἐναντίον. ὡς μὲν γὰρ τῇ ἀφω-
 53 ρισμένῳ φανερὸν ὅτι ἔδ' ἐν ἐπὶ ἐναντίον. οἷον τῷ διπλῇ
 53 χῇ, ἢ τῷ τριπλῇ, ἢ τῇ ἐπιφανείᾳ, ἢ τῇ τοιούτων πνί.

Παραδούς ἡμῖν τὴν διαίρεσιν τοῦ ποσού, καὶ ἐπὶ πῶν ποί-
 α τε ἐπὶ τῇ κυρίῳ ποσῷ, καὶ ποῖα τε κατὰ συμβεβηκός,
 βούλεται νῦν, ὥς περ ὡς τῆς οὐσίᾳς ἐποίησιν, ἴδιον ἀπο-
 δοῦναι τοῦ ποσού. ὁρισμὸν γὰρ ἀποδοῦναι αὐτοῦ οὐκ ἐλπί-
 δια τὴν ἐν τοῖς ἐμπροσθεν ἡρημίσιν ἡμῖν αἰτία. ὅτι τῇ
 γνητικώτατων γυνών, ἔκ' ἐπὶ ὁρισμὸν ἀποδοῦναι. τὸ γὰρ ὄν,
 οὐχ ὥς γένος κατηγορεύεται τῇ δέκα κατηγορίῳ, ὥς ἐπὶ
 σαγωγαῖς ἀπεδόθη. εἰ μὲν γὰρ ποῦ τοῦ δέ τινος τοῦ ποσού
 ἦν αὐτῷ ὁ λόγος. οἷον, τοῦ διπλήντος, διωχτὸν ἢ δι' ὁρισμὸν
 παραστήσασθαι αὐτοῦ τὴν φύσιν, γένος λαμβάνοντα τὸ αἰ-
 πλῶς ποσόν. νῦν δὲ ποῦ τοῦ ἀπλῶς ποσού αὐτῷ ἐπὶ ὁ λό-
 γος. ἔ γένος γνητικώτατον οὐρεῖν ἔκ' ἢ, δι' ἔ τ' ὁρισμὸν αὐτοῦ
 ἀποδοῦσθαι. ὥς περ ὡς τῆς οὐσίᾳς ἐπὶ πρὸ πρὸν τὰ δο-
 κοῦντα αὐτῆς ἴδια εἶναι, καὶ ἐλέγξασθαι ἐπὶ τὰς ἴδιον
 ὄν, ἅπαν αὐτῆς παραδέδωκεν. οὕτω καὶ ἐνταῦθα ποιῇ,
 πρὸ πρὸν ὅσα δοκῇ ἴδια εἶναι τοῦ ποσού ἐξελέγξασθαι, ὥς
 ρον τὸ ὄντως ἴδιον αὐτοῦ παραδέδωκεν, καὶ πρὸ πρὸν με-
 φησιν, ἴδιον εἶναι δοκῇ τοῦ ποσού, τὸ μηδὲν ἔχον ἐναντί-
 ον. τῷ γὰρ ἀφωρισμένῳ ποσῷ φησι, τί ἀν' εἰ ἐναντίον

ον, ὅιον, τῷ διπλήχει, ἢ τῷ τριπλήχει, ἢ τῇ ἐπιφανείᾳ, ἢ τῇ τοιούτων πνι.

οὐδὲν γάρ ἐστιν αὐτοῖς ἐναντίον, εἰ μὴ ἄρα τὸ πολὺ τῷ ὀλίγῳ φαίνεται εἶναι ἐναντίον, ἢ τὸ μέγα τῷ μικρῷ. τούτων δὲ οὐδὲν ἐστὶν ποσόν, ἀλλὰ μάλλον τῇ πρὸς τι. οὐδὲν γὰρ αὐτὸ καθ' αὐτὸ μέγα λέγεται ἢ μικρόν, ἀλλὰ πρὸς ἕτερον ἀναφέρεται. ὅιον ὅρος μὲν μικρόν λέγει, κέγχρος δὲ μεγάλη. τῷ τ' μὲν, τ' ὁμογενῶν μέζονα εἶναι, τὸ δὲ, ἔλαπτον τ' ὁμογενῶν. σκοῦν πρὸς ἕτερον ἢ ἀναφορὰ. ἐπ' ἡγήσετο καθ' αὐτὸ μικρόν ἢ μέγα λέγεται, οὐκ ἂν ποτε, τὸ μὲν ὅρος μικρόν ἐλέγετο, ἢ δὲ κέγχρος μεγάλη. πάλιν ἐν μὲν τῇ κώμῃ φαμέν πολλὰς ἀνθρώπους εἶναι, ἐν ἀθύαις δὲ ὀλίγους, πολλὰ πλάσιους αὐτῇ ὄντας. καὶ ἐν μὲν τῇ οἰκίᾳ πολλοὺς, ἐν δὲ τῷ βιᾷ τρω ὀλίγους, πολλῶν πλείους αὐτῇ ὄντας.

Εἰς ταῦτα οἰκίῳ τὸν ποῦ τούτου ἐξετάζει λόγον, εἰ τὸ μέγα καὶ μικρόν ἐναντίον ἐστὶν, ἢ ὅλως ποσά. ἐν γὰρ τῷ ποῦ τ' ἐστὶν λόγῳ μνημονόσας αὐτ' ὁμών, παρεῖλθε συγχωρήσας αὐτὰ ἐναντία εἶναι. δέκνυσσι δὲ νῦν ὅτι ταῦτα οὐκ εἰσὶ ποσά, ἀλλὰ τ' πρὸς τι. καὶ δέκνυσσι πάλιν διχῶς, διὰ τε τ' ἐνστάσεως, ὅτι οὐκ εἰσὶ ποσά, καὶ διὰ τ' ἀπ' ἀπαρξάσεως, ὅτι εἰ καὶ ποσά συγχωρηθῇ εἶναι, οὐκ ἐστὶν ἀνεναντία. καὶ πρῶτον μὲν, διὰ τ' ἐνστάσεως, λέγων οὕτω, τούτων δὲ οὐδὲν ἐστὶν ποσόν, ἀλλὰ μάλλον τ' πρὸς τι. οὐδὲν γὰρ αὐτὸ καθ' αὐτὸ μέγα λέγει, ἢ μικρόν, ἀλλὰ πρὸς ἕτερον ἀναφέρεται. τῇ γὰρ πρὸς τι ἴδιον, τὸ ἐνὸς πέντος, τὸ ἕτερον σωσάμεναι, καὶ ἀναιρεθῆναι, σωσάμεναι. πατρὸς γὰρ πέντος, σωσάμεναι πάντας καὶ ὁ γόνος, καὶ ἀναιρεθῆναι, σωσάμεναι, ὅταν δὲ τὸ πολὺ οὐ λέγεται αὐτὸ π' καθ' αὐτὸ πολὺ, ἀλλὰ πρὸς τὸ ὀλίγον ἀναφερόμενον. καὶ τὸ ὀλίγον ὡσαύτως, πρὸς τὸ πολὺ, καὶ ὡς τῷ μικροῦ, καὶ τοῦ μεγάλου, ὁμοίως.

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

ἐκάπερον ὥς πρὸς τὸ ἕπερον, τὴν ἀναφορὰν ἔχει. καὶ οὐδὲν
τούτων αὐτὸ καθ' αὐτὸ ὠρισμένην τινα ἔχει φύσιν. καὶ δὴ
λαβὼν ἐν τούτῳ. Ὅρος γὰρ φησι μικρὸν λέγεσθαι, κέγχρος
δὲ μεγάλη. καὶ τοὶ εἰ ἐκαστον τούτων καθ' αὐτὸ ἐλέγετο, καὶ
μὴ πρὸς ἕπερον ἀναφερόμενον τῇ πρὸς ἐκείνου παρεμβολῇ,
οὐκ αὖ ὅρος μὲν μικρὸν ἐλέγομεν, τὴν δὲ κέγχρον μεγα-
λῶ. καταγέλασον δὲ τοῦτο. νῦν δὲ τὸ μὲν ὅρος μικρὸν λέ-
γομεν, δὴ λον ὅτι, ἄλλου ὅρους μικρότερον. τὴν δὲ κέγχρον
μεγάλῳ, ἄλλης δηλονότι μείζονα. οὕτω καὶ ἐν ἀθλίαις μὲν,
ὀλίγους φασὲν ἵνα ἀνθρώπους, αὐτὴν πρὸς ἑαυτὴν πα-
ραβάλλοντες, ἢ πρὸς ἕτεραν πόλιν. ἐν τῇ κώμῃ δὲ πολλὰς,
ὀλίγους τέρους ὄντας τῇ ἐν ἀθλίαις, ἢ πρὸς ἄλλην κώμην δη-
λονότι τὴν σύγκρισιν ποιούμενοι. ὥς τε ἢ σωεχὴ λέγωμεν
τὸ τοῦ ποσού, καὶ τὸ τοῦ πρὸς τι κατηγορίαν, καὶ τὴν αὐτὴν ἵνα
ἢ εἰ διωρισμένα ἴσιν αἱ κατηγορίαι, οὐχ ὑπὸ τὸ ποσὸν
ταῦτα ἀνακρίνον, ἀλλὰ μάλλον ὑπὸ τὰ πρὸς τι.

- 23 Ἐπὶ τὸ μὲν δίπνηχυ καὶ ἐκαστον τὸ τοιούτων, ποσὸν ση-
- 24 μάνει. τὸ δὲ μέγα ἢ μικρὸν, οὐ σημαίνει ποσὸν, ἀλλὰ μάλ-
- 25 λον πρὸς τι. πρὸς ὥς ἕπερον θεωρεῖται καὶ τὸ μέγα, καὶ τὸ
- 26 μικρὸν, ὥς τε φανερόν ὅτι ταῦτα τῇ πρὸς τι εἰσι.

Τὸ ὥς κυρίως φασὶ ποσὸν, καὶ πᾶσι ὅσον ἐστὶ σημαίνει.
ὅτιον, ἢ δὲ ἢ γραμμῇ, καὶ ποσὸν ἐπὶ τῇ αὐτῇ φύσει, καὶ πᾶσι
ὅσον ἐστὶ σημαίνει. τρίπνηχυς ὥς φέρεται εἰπεῖν, ἢ δίπνηχυς ἐ-
στιν. ὥς τε καὶ τὰ πᾶσι ὅσον ποσὰ καταγίνεται, σημαίνουσι
τὰ κυρίως ποσὰ. τὸ δὲ μέγα καὶ τὸ μικρὸν, καὶ τὸ πολὺ καὶ
τὸ ὀλίγον, οὐκ ἔχει ὠρισμένον ποσόν. ἀόριστον ὥς ἐκαστον
τούτων. ὥς τε ταῦτα ποσὰ οὐκ εἰσι. Τί οὖν εἴποι τις αὖ,
ἴσως οὐκ εἰσι ποσὸν ἀόριστον, ὅταν ὥς εἴπω σωεχὲς, ἢ ἀριθ-
μὸν, ἢ γραμμῇ, ἢ τῇ τοιούτων τί, ποσὸν μέντοι λέγω, οὐ
μᾶλλον ἐπὶ καὶ τὸ πᾶσι ὅσον εἰσι ἀφορίζω, ὥς ποτὶ ὅταν λέγω

τρία, ἢ πέντε, ἢ τριπλή λέγω οὕτως ὡς ἔδεν τούτοις, ἢ αὐ-
 τῇ ἀορισίᾳ θεωρεῖται, ἢ τις καὶ ἐν τῷ μικρῷ καὶ μεγάλῳ, καὶ πολ-
 λῷ καὶ ὀλίγῳ. ἀλλ' ὅτι τὰ μὲν ἀοριστότερα μᾶλλον ἐστὶ τῇ
 ἰδίῳ ἐξιδῶν. ζῶν γὰρ ἡπών, οὐκ οὕτως ὀρίζω τὸ ὑποκεί-
 μενον, ὡς πρὸ ὅτεν ἡπώ ἀνθρώπον, ἢ ἵππον. πάλιν ἐπὶ
 μὴ φωνῇ ἐστὶν ἀπλῶς ὁμῶνυμος τὸ ζῶν, ἀλλ' οὐσία τις ἐ-
 στὶ κοινῶς πλεονασμὸς ὑπάρχουσα, ἐστὶν ἀφορίσαι τὸ ὑπὸ τῆς
 τοῦ ζῶντος φωνῆς σημαίνοντα, καὶ ἐπὶ τὴν, ὅτι οὐσία ἐστὶν
 ἐμφυχον αἰδιπική, καὶ ἐστὶν ὠρισμένη τις φύσις, ἢ ὑπὸ τοῦ
 ζῶντος σημαίνουσα. οὕτως οὕτως καὶ τῇ προσημειώσας. τὸ
 ζῶν τοῦ σιωπῆτος ὄνομα γυναικώτερον ὂν, ἐστὶ μὲν ἀοριστό-
 τερον τοῦ ἀφωρισμένου ποσοῦ, τοῦ τριπλήχειος. τοῦτο ζῶν
 ἡδὴ ἀτομόν ἐστιν, ὡς πρὸ καὶ καὶ σάκρας, ἀτομόν ἐστιν. ὁ
 μοίως καὶ τὸ τοῦ ἀριθμοῦ γυναικώτερον τοῦ τρία, καὶ πέντε
 τε, ἀτόμου ὄντος. ἀλλ' ὅμως καὶ τούτοις, ἐστὶ τί ὠρισμέ-
 νον ὡς διηλούμενον. σιωπῆτες γὰρ ἐστὶν, οὐ τὰ μόρια πρὸς τε-
 να κοινὸν ὄρον σιωπῆται. διωρισμένον δ', τὸ μὴ οὕτως ἔχον.
 καὶ γραμμῶν δὲ λέγων, τὸ ἐφ' ἑνὶ λέγει διαστατὸν μέγεθος.
 ὑπὸ φωνῆς δὲ, ὑπὸ τὸ δύο, καὶ σάμα, τὸ τριπλὴ διαστατὸν.
 καὶ τούτων ἕκαστον ὠριεῖται αἰεὶ ὡσαύτως ἔχον, καὶ οὐχὶ πρὸς
 διάφορον ἄλλο, διάφορον ἀναδέχεται φύσιν, ὡς περὶ τὸ μέ-
 γα καὶ μικρόν, καὶ πολὺ καὶ ὀλίγον. ἢ ζῶν μέγα τις λέγει, φέρει
 τὸ ὑπὸ μέχον ἐπὶ τρεῖς, καὶ διὰ τοῦτο φέρει μέγα τις τὸ ὄρος λέ-
 γει τ' ὅλουπον, ὡς τοῦ ὕμνου ὑπὸ μέχοντα. ἀλλὰ τὸ αὐτὸν
 τοῦτον πρὸς τὴν γῆν παραβάλλων, μικρόν ἐστι, ὡς ἐλλείψ-
 ποντα αὐτῆς. οὐκ ἄρα τὸ λεγόμενον εἶναι μέγα, ἀφωρισ-
 μένον τί ἐστὶ ποσόν, ὡς πρὸ τ' ἡρημένων ποσῶν ἕκαστον, οὐ
 μόνον ποσόν ἐστὶ, ἀλλὰ καὶ πρὸ ὅσον ἐστὶν ἀφορίζεται. οἶον, ἢ ἐφ'
 φ' αὐτὸ διαστατὸν, ὡς ἡ γραμμὴ, ἢ ὅτι ὑπὸ δύο, ὡς ἡ ὑπὸ φωνῆς
 γῆς, ἢ ὅτι ἐν τῇ τῇ μερῶν ἐνώσει θεωρεῖται, ὡς τὸ σιωπῆ-

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

χέει· ἢ ὅτι τῇ τούτων διαρέσει, καὶ διακρίσει, ὡς τὸ διωρι-
μένον. ἄλλως τε, τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν, ἐν τοῖς μερικοῖς
ποσοῖς ἤδη καταγίνεται, ὅτιον ἐν τῇδε τῇ ὑποφάνει· ὁμοί-
ως καὶ τὸ πολὺ ἐν τῇδε τῇ γραμμῇ, καὶ τῇδε τῷ σώματι, καὶ
τὸ ὀλίγον ἐν τῇδε τῷ ἀριθμῷ. ὡς τε τούτων ἕκαστον, ἐν τοῖς
ἑαυτοῖς ποσοῖς καταγίνεται. τὰ δὲ ἅτομα ποσά, οὐ μόνον
ὅτι ποσὰ σημαίνει, ἀλλὰ καὶ ποῦ ὅσον ἕκαστον αὐτῶν καταγι-
νεται. ὅτιον, ὁ τρεῖς, καὶ πέντε. οὐκ ἄρα ποσόν τὸ μέγα καὶ τὸ
μικρόν. ὅθεν καὶ ὁ ἀριστοτέλης τοιούτοις ἐχρήσατο τοῖς ὑ-
ποδείγμασιν, ἡπὼν ὅτι τὸ μόνον δῖπληχυ, καὶ τὸ τριπλη-
χυ, καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων, τουτέστι, τὸ ἐν ὑπαρξείᾳ ἁτομῶν,
ποσὸν σημαίνει. εἴ πορ ὅλως ποσόν ἐστὶ τὸ μέγα καὶ το
μικρόν, πάντως καὶ ἁτομόν ἐστι ἡ πέντε, εἴ πορ ὅ πορ εἶπον ἅ-
πλως τί μέγα. ἀλλὰ λέγομεν εἶναι μέγα ἐν ὑπαρξείᾳ. ἐπὶ
δὲ καὶ ἁτομόν μέγεθος. οὐκοῦν ἢ πᾶν μὲν ἁτομόν ποσόν
ἐστίν, ἀφορίζεται. τὸ δὲ μέγα καὶ τὸ μικρόν, καὶ τὸ πολὺ καὶ
τὸ ὀλίγον. ἅτομα ὄντα, ἀόριστά τινά ἐστιν. οὐκ ἄρα πο-
σά ἐστὶ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν. καὶ οὕτω μὲν, διὰ τῆς
ἐνστάσεως, οὐδὲ συγχωρεῖ αὐτὰ ποσὰ εἶναι, διὰ δὲ τῆς ἀν-
τιπαράστασεως συγχωρεῖσθαι αὐτὰ εἶναι ποσά, δέκνυσθαι
αὐτὰ μὴ ὄντα ἐναντία. ἀρχεται δὲ τῆς ἀντιπαράστα-
σεως ἐν τούτῳ.

Ἐπὶ ἐὰν τε πῶς ποσὰ εἶναι τὰ τοιαῦτα, ἐὰν τε μὴ
πῶς, οὐκ ἐστὶν ὅτι αὐτοῖς ἐναντίον οὐδέν. ὁ γὰρ μὴ ἐστὶν αὐτῷ
τὸ καθ' αὐτὸ λαβὴν, ἀλλὰ πρὸς ἕτερον ἀναφέρεται, πῶς
ἀντὶ τούτου τί ἐναντίον.

Ὁ δὲ λέγει, τοιούτον ἐστὶ. τα ἐναντία πρῶ-
τον ἐστὶ καθ' αὐτὰ, ἀπολελυμένῳ ἔχοντα τὴν ὑπόστα-
σιν. εἰδούτω. τὸν πρὸς ἄλληλα ἀναδέχεται πόλεμον
ὅτιον, τὸ λευκόν, καὶ τὸ μέλαν, πρὸ πρὸν ἄλλα πινὰ ὄντα.

ποιότητες γὰρ εἰσιν· οὕτω τὴν πρὸς ἄλληλα μάχην ἀνέ-
 δέξατο· ταύτῃ γὰρ τὰ πρὸς τὴν ἐναντίων διαφύκει·
 ὅτι τὰ μὲν ἐναντία, πρῶτον καθ' αὐτὰ εἰσιν· ἐξὸν γὰρ
 τὸ λυκοῦν εἶνόντα, μὴ παραλαβεῖν τὸ μέλαν, μὴ δ' εἶναι
 ὅλως ὄντος τοῦ λυκοῦ· καὶ ἔμπαλιν τὸ μέλαν εἶναι, τοῦ
 λυκοῦ μὴ ὄντος· ἐπειτα πρὸς ἄλληλα μάχεται, τὰ δὲ
 πρὸς τὴν ἀλλήλοισ σωπύκεται, καὶ σωπαόλυται· τὸν γὰρ
 πατέρα ἡπών, καὶ τὸν υἱὸν σωήχαρον· καὶ τοῦτου παλιν
 ἀναιρεθέντος, σωπαίχεται καὶ ὁ υἱός· ἐπεὶ οὖν τὸ μέλαν, καὶ
 τὸ μικρόν, καὶ τὸ πολὺν, καὶ τὸ ὀλίγον, αὐτὸ καθ' αὐτὸ οὐκ
 εἰσιν, οὐδὲ ἀν' ὑπόστασιν τί τούτων αὐτὸ καθ' αὐτὸ, χωρὶς τῆς
 πρὸς ἑτερον σχέσεως· δῆλον ὡς οὐκ εἰσὶν ἐναντία, ἀλλὰ
 τῇ πρὸς τὴν πρὸς τὴν ἐναντία ἐλέγχουσι αὐτὰ καθ' αὐτὰ
 πρότερον ἰδίαν ὑπόστασιν ἔχον· ἥθ' οὕτως, ἀλλήλοισ συμ-
 μάχεσθαι.

- » Εἰ δὲ εἴη τὸ μέλαν καὶ τὸ μικρόν ἐναντία, συμβῆσε
 » τὰ αὐτὸ ἅμα τὰ ἐναντία ὑπιδέχεσθαι· καὶ αὐτὰ ἑαυ-
 » τοῖς εἶναι ἐναντία· συμβαίνει γὰρ ποτὲ τὸ αὐτὸ ἅμα μέ-
 » γαν καὶ μικρόν εἶναι· ἐπὶ γὰρ πρὸς μὲν τοῦτο μικρόν,
 » πρὸς ἑτερον δὲ καὶ τὸ αὐτὸ τοῦτο, μέγαν· ὥστε τὸ αὐτὸ καὶ
 » μικρόν καὶ μέγαν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον εἶναι συμβαίνει·
 » ὥστε ἅμα τὰ ἐναντία ὑπιδέχεσθαι· ἀλλ' οὐδὲν δοκεῖ ἅμα
 » τὰ ἐναντία ὑπιδέχεσθαι· οἷον ὑπὸ τῆς οὐσίας· δεκτικὴ
 » μὲν τῇ ἐναντίων δοκεῖ εἶναι· ἀλλ' οὐ τις γὰρ ἅμα νοσῇ καὶ
 » ὑγιάνη, οὐδὲ λυκοῦν καὶ μέλαν εἶναι ἅμα· οὐδὲ τῇ ἀλλότῳ
 » οὐδὲν, ὃ ἅμα τὰ ἐναντία ὑπιδέχεται· καὶ αὐτὰ δὲ ἑαυ-
 » τοῖς συμβαίνει ἐναντία εἶναι· εἰ γάρ ἐπὶ τὸ μέγαν τῷ μι-
 » κρῷ ἐναντίον, τὸ δ' αὐτὸ εἰσιν ἅμα καὶ μέγαν καὶ μικρόν, καὶ
 » αὐτῷ ἑαυτῷ εἶναι ἐναντίον, ἀλλὰ τῇ ἀδυνατίᾳ εἶναι αὐ-
 » τὸ ἑαυτῷ πῶς εἶναι ἐναντίον·

Α Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

Εκ τούτου δια τῆς εἰς ἀδωάτων ἐπαγωγῆς, δείκνυσ-
σιν αὐτὰ μὴ εἶναι ὄντως ἐναντία. φησὶ γάρ, εἰ τὸ μέ-
γα τῷ μικρῷ ἐναντίον, συμβήσεται ἐν τῷ αὐτῷ καὶ τὸν
αὐτὸν χρόνον, εἶναι τὰ ἐναντία. τὸ γὰρ αὐτὸ ἔστι καὶ μέγα
καὶ μικρὸν, καὶ πολὺ καὶ ὀλίγον. ὅσον, ἢ κέγχρος, πρὸς μὲν
κύαμον παρὰ βραχιομένην, λέγεται μικρὸν. πρὸς δὲ σίνιπιν
λέγεται μεγάλῃ. καὶ οὗτοι ἐν ἀθήναις, πρὸς μὲν οὗτοι ἐν κώ-
μῃ, πολλοὺς ὄρεῖς. πρὸς δὲ οὗτοι ἐν παύσῃ τῇ ἐλλάδι, ὀλί-
γους. ὥς τε τῇ ἐναντίων ἔστι ταῦτα δεκτικὰ κατὰ τὸν
αὐτὸν χρόνον, ὅπου ἀδωάτων. ἡ δὲ οὐσία, δεκτικὴ μὲν
τῇ ἐναντίων ἐλέγεται εἶναι, οὐ μέντοι κατὰ τὸν αὐτὸν
χρόνον τὰ ἐναντία ὑπὸ δέχεται. οὐδέποτε γὰρ ἔστι τὸ αὐ-
τὸ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, θερμὸν καὶ ψυχρὸν, καὶ λευκὸν καὶ
μέλαν. οὐ μόνον δὲ φησὶ τὰ ἐναντία ὑπὸ δέχεται, ἀλλὰ
καὶ αὐτὰ ἐαυτοῖς ἔσονται ἐναντία. τὸ γὰρ αὐτὸ, καὶ μικρὸν
καὶ μέγα λέγεται, καὶ πολὺ, καὶ ὀλίγον. ὅπου ἀποπον. οὐ
δὲν γὰρ τῇ ὄντων αὐτὸ ἐαυτῷ μάχεται.

- 9) Οὐκ ἔστιν ἄρα τὸ μέγα τῷ μικρῷ ἐναντίον, οὐδὲ τὸ πο-
9) λὺ τῷ ὀλίγῳ. ὥς τε εἰ καὶ μὴ τῇ πρὸς τι ταῦτά τις ὀρῇ,
9) ἀλλὰ τοῦ ποσοῦ, οὐδὲν ἐναντίον ἔξει.

Πρῶτον ὑπέθετο αὐτὰ ἀντιτά, καὶ εἰδείξεν ὅτι ποσὰ
οὐκ ἔστιν. ἐπειτα ὑπέθετο ποσὰ, καὶ εἰδείξεν ὅτι οὐκ ἔστιν
ἐναντία. κατὰ γὰρ τὸ ἀληθές, οὐτε ποσὰ ἔστιν, οὐτε ἐναν-
τία, ἀλλὰ τῇ πρὸς τι. ὅτι μὲν οὐκ ἔστι ποσὰ, διὰ τῆς
ἐνστάσεως εἰδείξεν. ὅτι δὲ οὐδὲ ἐναντία, διὰ τῆς ἀντιπα-
ράστασεως. ἔστιν οὐκ ὥς πορ εἰπομεν, τῇ πρὸς τι, ἐν ποσοῖς
ἔχοντα τὸ εἶναι. λέγεται δὲ τὸ μέγα, καὶ τὸ μικρὸν, κυρίως
ὡς ὑπὸ τοῦ σμικροῦς. μέγα γὰρ σῶμα, καὶ μικρὸν λέγο-
μεν. ὁμοίως καὶ μακρὸν, καὶ βραχύ. καὶ ὑποφάνηται ὡς
σώτως, καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ σμικροῦς εἶδη, μεγάλα, ἢ μι-

κρᾶ, ἢ μακρᾶ, ἢ βραχέα, κυρίως λέγομεν. τὸ δὲ πολὺ καὶ
 ὀλίγον, ὑπὸ τοῦ διωρισμένου, καὶ θέσιν μὴ ἔχοντος. ἡ γὰρ
 τοῦ ἀριθμοῦ, καὶ τοῦ χρόνου. πολὺς γὰρ ὁ χρόνος, καὶ ὀλίγος
 λέγεται. ὁμοίως καὶ ὁ ἀριθμός. ὅθεν καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῆς ὑ/
 ποθευμάτων γυμνάσας τὸν λόγον, τὸ μὲν μέγα καὶ τὸ
 μικρὸν ὑπὸ τοῦ ὅρους, καὶ τῆς κέγχρου παρῆλαβεν, ἀπορ/
 λῦ τοῦ σιωποῦς. σῶμα γὰρ ἐκάπερον. τὸ δὲ πολὺ καὶ τὸ
 ὀλίγον, ὑπὸ τοῦ ἀριθμοῦ. λέγω δὴ τῆς ἐν ἀθήναις ἀνθρώ/
 πων, καὶ τῆς ἐν τῇ κώμῃ, ἀπορλῦ τοῦ διωρισμένου. ὁ γὰρ
 ἀριθμός διωρισμένον ἐπὶ ποσὸν. πολλάκις δὲ καὶ κατα/
 χρηστικῶς, τὸ μὲν μικρὸν, καὶ τὸ μέγα, ὑπὸ τοῦ διωρισμένου
 φέρομεν, τὸ δὲ πολὺ, καὶ ὀλίγον ὑπὸ τοῦ σιωποῦς. λέγο/
 μεν γὰρ μικρὸν εἶναι τὸν λόγον τοῦ δημοδένους, ἢ μέγα, τῷ
 ποτὶ ἕνα, καὶ σιωπῇ σκοπὸν βλέπων. ὥς τε τὸ μέγα καὶ
 ὑπὸ τοῦ λόγου τούτου, διὰ τὸ σιωπῆς τε, καὶ ἠνώμενον τοῦ
 σκοποῦ φέρειν εἰώθαμεν. ἀμείλει, οὐκ ἀνείπομεν οὐδὲν
 νέας λόγους τῆς δημοσίων, μακρὸν λόγον. οὐ γὰρ ἔπιν ἥς, καὶ
 σιωπῆς ὁ τούτων σκοπός. οὐδὲ ἐπὶ οὐδὲνδε καὶ κατὰ φι/
 λίππου, ἀλλὰ πολλοὺς αὐτοὺς λέγομεν. καὶ τὸ ὕδωρ δὲ πο/
 λὺ λέγομεν, σιωπῆς ὄν, ἴσως διὰ τὸ οὐ διαίρετον. λέγο/
 μεν δὲ πολλάκις καὶ τὴν ὁδὸν πολλὴν σιωπῆς οὐσαν, διὰ
 τὸ εἰς πολλὰ διαίρεσθαι γάδια, ἢ τοῖς ποσὶν ἐν τῇ βαδείσει
 τόπον πῶς διηγεῖται. Ἀπορίας δὲ καὶ ταῦτα ἐκότες
 ἄξιον, πῶς μικρῶ μὲν πρόδεν, τὸ πολὺ, καὶ τὸ ὀλίγον, πο/
 σὰ ἦναι εἰλεν, ἐν οἷς εἰλεν, ὅτι κυρίως μὲν ποσὰ, ταῦτα
 μόνον λέγεται, ἄπορ ἐφθλυ προδιδέξας, ἴα, τε πεντε τοῦ
 σιωποῦς εἶδη, γραμμῶν, ὑπὸ φάειαν, σῶμα, χρόνον, καὶ τό/
 πον. καὶ τὰ δύο τοῦ διωρισμένου, λόγον τε, καὶ ἀριθμόν.
 τὰ δὲ ἄλλα φησὶ πάντες, κατὰ συμβεβηκός. ἐς ταῦτα
 γὰρ βλέποντες φησι, καὶ τὰ ἄλλα ποσὰ λέγομεν, οἷον, πο

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

αὐτὸ λευκὸν λέγεται, τῷ γε τιμῇ ὑπερφάνησαν πολλῶς εἶναι.
 Πῶς οὖν ταῦτα πρότερον ἑπὶ ὧν, δι' ὧν σαφῶς τὸ πολὺ καὶ
 τὸ ὀλίγον, τοῦ ποσοῦ εἶπεν, ἐνταῦθα δὲ φησὶν οὐκ εἶναι τὸ
 πολὺ καὶ τὸ ὀλίγον τοῦ ποσοῦ, ἀλλὰ τῇ πρὸς π, καὶ ἐν
 ταῦθα ἀληθῶς δέδεικται, τὸ μὴ εἶναι αὐτὰ τοῦ ποσοῦ, καὶ
 ὡς ἀνώτερόν ποσά εἶναι αὐτὰ εἴρηκε. Τί οὖν πρὸς
 τοῦτο φασὶν, ὅτι πολλάκις ἡμῖν ἔρηται, ὅτι τὰ πρὸς π, οὐκ
 ἔχει ἀληθῶς φύσιν ἀφωρισμένῳ, ἀλλ' ἐν ταῖς ἄλλαις κατη
 γορίαις σωίζεται. καὶ ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ ὀλίγον, καὶ μέ
 γα καὶ μικρὸν, καὶ διπλάσιον καὶ ἡμισυ, καὶ τὰ παρὰ πλῆ
 σια τῇ πρὸς π, ἐν ποσῷ σωιστέμενα, οὐκ ἐν ποιῷ, ὡς πόρ
 καὶ τὸ λευκότερον, καὶ γλυκύτερον, καὶ βαρύτερον, πρὸς π
 εἶπεν, ἐν ποιῷ τιμῇ ὑπερξίνεχοντα. ὅταν οὖν λέγωμεν πο
 λὺ τὸ λευκόν. ἐπεὶ τὸ πολὺ καὶ ὀλίγον, πρὸς τι ὄντα, πε
 ρὶ τὸ ποσόν, καὶ οὐ πόδε τὸ ποῖον καταγίνεται, οὐ κυρίως
 δηλονότι λέγομεν, οὐδὲ καθ' αὐτὰ, ἀλλὰ διότι ἡ ὑπερφάν
 ης, πολλῇ πρὸς τοῦ ποσοῦ. οὐ τοῦτο οὖν ἔλεγον ἀνώτερόν,
 ὅτι τὸ πολὺ αὐτὸ καθ' αὐτὸ, ποσόν ἐστιν, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐν ποσῷ
 πρὸς π. καὶ οὐδεὶς γε τοῦτο ὑπὸ τοῦ ποσοῦ φέρειν, ἐμὴ κα
 τὰ συμβεβηκός, τὸ ἐν ποσῷ εἶναι, ὑπερξέμενον τὸ πολὺ
 καὶ τὸ ὀλίγον.

80 Μάλιστα δὲ ἡ ἐναντιότης τοῦ ποσοῦ πόδε τὸν τόπον δο
 81 κῆ ὑπερξέν. τὸ γὰρ ἀνὸ τῷ κάτῳ ἐναντίον εἶναι πῶς
 82 σιν, τιμῇ πρὸς τὸ μέσον χάρακιν κάτῳ λέγοντες, διὰ τὸ
 83 πλῆσιν διάστασιν τοῦ μέσου πρὸς τὰ πέρατα τῶ κόσμου
 84 εἶναι. εἰκόσασιν δὲ καὶ τὸν τῇ ἄλλων ἐναντίων ὀρισμὸν αὐ
 85 τῶ τούτων ὑπερξέν. τὰ γὰρ πλείον ἀπ' ἀλλήλων διεστη
 86 κότες, τῇ ἐν τῷ αὐτῷ γένει, ἐναντία ὀρίζονται.

Ἐπειδὴ πόρ ἀπέδειξε τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν, μήτε πο
 σά εἶναι, μήτε ἐναντία, φησὶν ὅτι, εἰ ὅλως βούλεται τις

ὡς τὸ πρὸς ἐναντιότητα θεωρηῖται, λαμβανέτω τὸ ἀνώ, καὶ τὸ κάτω. ταῦτα γὰρ καὶ πλείστον διεσπασιν ἀλλήλων, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸν ὀρισμὸν τῆς ἐναντίας ὡς δέχεται. οὐ τὸ γὰρ ὀρίζονται τὰ ἐναντία, τὰ πλείστον ἐν τῷ αὐτῷ γένει ἀλλήλων διεσπασίαι. τούτων δὲ αὐτὸς οὐκ ἀρίσκειται. κατὰ ἀλήθειαν γὰρ, οὐκ ἔστιν ἐν τῇ φύσει τῆς ὄντων, τὸ ἀνώ, καὶ τὸ κάτω, ἀλλὰ τὸ περίε, καὶ τὸ μέσον, ἃ ἔκ ἐστιν ἐναντία, ἀλλὰ τῆς πρὸς τι. τὸ γὰρ περίε, μέσον ἐστὶ περίε. τὸ δὲ ἀνώ, καὶ τὸ κάτω, τίς κατὰ διάμετρον διάσπασιν ἀφαιρῆναι ὁφείλουσιν ἀλλήλων. ἡ δὲ γῆ, κέντρον λόγον ἐπέχει πρὸς τὸ πᾶν, ἐν ᾧ τὰ βαρέα πάντα φέρεται. πῶς ἔστι τὸν γῆς τὸ πόντος, τοῦ τέτι, τὸ τοῦ παντός κέντρον ἐναντίον ἐρουμένη τῷ τοῦ πρὸς τὸ πᾶν, τῇ κοίλῃ περὶ φέρει τὴν σελήνην καὶ σφαῖραν; οὐ γὰρ τίς τοῦ παντός διάμετρον ταῦτα διεσπασιν ἀλλήλων. ὥστε οὐ πλείστον διεσπασίαι πλείστον γὰρ διεσπασίαι, τὰ πᾶσα τὴν διάμετρον διεσπασίαι. οὐκοῦν ἔστι ἐναντία ταῦτα ἔστι, οὐδὲ ἀνώ τε, καὶ κάτω, ἀλλ' ὡς ἔπιν, τῆς πρὸς τι. τὸ γὰρ περίε, μέσον ἐστὶ περίε, εἰ μή τις κάτω ὑπόβοιτο πᾶσαν ἅμα τὴν γῆν, διότι τοῖς καθ' ὅποιον μέρος αὐτῆς οἰκοῦσιν ὑπὸ ποσὶ, καὶ κάτω ἔστιν ἡ γῆ. ὁ δὲ οὐρανός, ἀνώ. εἰ δὲ κατὰ τὴν ὑψοφάνειαν αὐτῆς βούλεται πρὸς τὸ κάτω λέγειν, ἀνώ δὲ τὴν σφαῖραν, οὐρεθήσεται τὸ αὐτὸ καὶ ἀνώ, καὶ κάτω ὄν. ἡ γὰρ ἀνώ τῆς γῆς ὑψοφάνεια, ὡς μὲν πρὸς τὸν οὐρανόν, κάτω ἔστιν. ὡς δὲ πρὸς τὴν ὑπὸ κάτωθεν αὐτῆς ὑψοφάνειαν, ἀνώ. ἀλλὰ καὶ τῆς ἡμισφαίρων ἐκάτερον, ἀνώ τε, καὶ κάτω ἔστι, καὶ τὰ τὴν διάφορον κίνησιν ἀμβιβόντα καὶ τὴν χέσιν. ἀλλ' ἔστι δὲ ἐπὶ ἅμα ἐν αὐτῷ κατὰ τὸ αὐτὸ, τὰ ἐναντία ἔχον. ὥστε οὐ δυνάτων ἐν τῇ φύσει τῆς ὄντων, εἶναι κυρίως τὸ ἀνώ, καὶ κάτω, εἰ μήτοι γε κατὰ τὸν ἐξημένον τρόπον, πᾶσαν

Α Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

ἄμα τὴν γῆν καὶ τὴν ἀέτῳ λέγειν τίς βούλοιοτο· θέσει δὲ ἐπὶ τὸ
ἀνω, καὶ τὸ κατω, ὡς ἡ ὑπὲρ κεφαλῶν ἡμῶν ὄραφί. ὡς γὰρ
πρὸς ἡμᾶς, ἀνω εἶναι· ὡς δὲ πρὸς οὗτον ὑπὲρ αὐτῶν, κατω.
Τὴν πρὸς τὸ μέσον χώραν καὶ τὴν πῆντες, διὰ τὸ πλεῖστον
ἐπὶ μέσῳ διάσπασιν, πρὸς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου εἶναι· οἱ
βουλόμενοι φησι τὸ ἀνω, καὶ τὸ κατω ἐν τῇ φύσει τῆν ὄν
των εἶναι, διὰ τὸ τὴν γῆν ὡς πρὸς ἕκαστον πέρασ' τοῦ κόσ
μου τὴν κατὰ διάμετρον διάσπασιν ἀφεισηκέναι, διὰ τοῦ
το τὴν γῆν κατω βούλονται· εἰκότασι δὲ φησι καὶ τὸν τῆν
ἄλλων ἐναγτίων ὀρισμὸν ἀπὸ τούτων ὑποφύειν.

- Τὰ γὰρ πλεῖστον ἀλλήλων διεσπαστά, τῇ ἐν τῷ αὐτῷ γένει
ἐναγτία ὀρίζονται· ἐπεὶ δὲ κατω φησί, τὴν ὑπερόψαν
εἶναι, αὕτη δὲ ὡς πρὸς ἕκαστον τοῦ κόσμου πέρασ', τὴν πλε
στον διάσπασιν διέσκηκε, λέγω δὲ τὴν κατὰ διάμετρον, ἐναγ
τίον δὲ, τῷ ἀνω τὸ κατω, ὅφ' ἐν τῷ γένει αἰσάρονται ταῦτα,
τὸ ποσὸν, ἐκ τούτων, καὶ πᾶσι τοῖς εἰσάροντες τὸν ὀρισμὸν
ὑποφύουσιν, ἐναγτία λέγοντες εἶναι, τὰ πλεῖστον ἀλλήλων
διεσπαστά τῇ ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος. Εἰπὼν ὅτι ἴδιον τὸ
ποσοῦ, τὸ μηδὲν ἔχεν ἐναγτίον, καὶ δεῖξας ὅτι παντὶ τοῦ
το ὑπάρχει, οὐ προσέθηκεν· ἐκ ἴδιον δὲ τοῦτο ποσοῦ, ὅτι
καὶ τῇ οὐσίᾳ ὑπάρχει, ὡς πορ καὶ ὑπὸ τῆς οὐσίας ἐποιήσει·
δηλον γὰρ τοῦτο ἴδιον, ἐκ τῆν πόρ τῆς οὐσίας εἰρημένων· εἰ
γὰρ ἐκεῖ εἴλετο, ὅτι οὐκ ἴδιον δὲ τῆς οὐσίας τὸ μηδὲν ἔχεν
ἐναγτίον, ὅτι καὶ τῷ ποσῷ ὑπάρχει, δηλον ὅτι κατ' αὐτὰ
οὐκ ἴδιον εἶναι τοῦ ποσοῦ, ὅτι καὶ τῇ οὐσίᾳ ὑπάρχει· ὡς πε
τὸ ποσὸν, εἰδὲν ἐπὶ δεκτικὸν τῆν ἐναγτίαν· ἀλλ' εἰ ἀρᾶ, δεῖ
λέγειν ὅτι τὸ ποσὸν τῆν ἐναγτίαν ἐπὶ δεκτικόν, ὡς πορ ἐλέ
γομεν καὶ τῇ οὐσίᾳ μηδὲν εἶναι ἐναγτίον, αὐτῷ δὲ τῆν
ἐναγτίαν εἶναι δεκτικῶν· Τί οὖν φασι, οὐκ ἐπὶ τὸ πα
χὺ, καὶ τὸ λεπτόν τοῦ ποσοῦ, καὶ τὸ πλατὺ, καὶ τὸ στερόν,

Εἰς κατηγορί' ας. 80

ἅπαντα ἐστίν· ἀλλὰ λέγομεν ὅτι ταῦτα οὐκ εἰσὶ
ποσά, ἀλλ' οὐ ποσοῖς ἔχει τὸ εἶναι, ὥς πορ καὶ τὸ μέγα, καὶ
τὸ μικρόν· παχὺ γὰρ λέγομεν, τὸ πολλῶν ἔχον τινὶ κα-
τὰ βάθος διατάσιν· καὶ πλατὺ, τὸ κατὰ πλάτος· ἑστὸν
δὲ καὶ λεπτὸν, τὸ ὀλίγην τίν τε κατὰ βάθος, καὶ πλάτος
διατάσιν ἔχον· καὶ ὅσα δὲ πρὸς τῇ ἄλλων ἡρῆκαμεν, με-
γάλου λέγω καὶ μικροῦ, καὶ πολλοῦ καὶ ὀλίγου· ταῦτα καὶ
ὑπὸ τούτων ὁρῶμεν· καὶ γὰρ ταῦτα τῇ πρὸς τι ἐστίν.

33 Οὐ δοκεῖ δὲ τὸ ποσὸν ὑπὲρδέχεσθαι τὸ μάλλον καὶ τὸ ἥτ-
33 τόν, ὅσον τὸ δίπην· οὐ γὰρ ἐστὶν ἕτερον ἑτέρου μάλλον καὶ
33 ἥττον δίπην· οὐδ' ὑπὸ τοῦ ἀριθμοῦ, ὅσον τὰ τρία τῇ πέντε
33 τε ἔδην μάλλον πέντε ἢ τρία λέγεται· ἔδὲ τὰ πέντε τῇ
33 τριῶν· οὐδὲ τὰ τρία τῇ τριῶν· ἔδὲ γὰρ ὁ χρόνος ἕτερος ἐ-
33 τέρου μάλλον χρόνος λέγεται· ἔδὲ ὑπὸ τῇ ἡρημένων ὅλως
33 οὐδενός, τὸ μάλλον καὶ τὸ ἥττον λέγεται· ὥς τε καὶ τὸ πο-
33 σόν, ἐκ ὑπὲρδέχεται τὸ μάλλον καὶ τὸ ἥττον.

Ἐπ' ἄλλοι μεταβέβηκεν ἰδίον τοῦ ποσοῦ, τὸ μὴ ὑπὲρδέ-
χεσθαι τὸ μάλλον, καὶ ἥττον· καὶ τοῦτο ἐκόντως· ἡρῆται γὰρ
ὅτι, ὅπου ἐστὶν ἡ ἐναντιότης, ἐκεῖ καὶ τὸ μάλλον καὶ τὸ ἥττον,
ἐκ τῆς τῇ ἐναντίων μίξεως γίνεται· ἴσῃον δὲ ὅτι, καὶ
τοῦτο πάλιν ἀποδομμάζει, ὥς καὶ τῇ ἑστιά ὑπάρχον· ἐφ'
ἕτερον δὲ μεταβαίνει ἰδίον, καὶ φησὶν·

33 Ἰδίον δὲ μάλιστα τοῦ ποσοῦ, τὸ ἴσόν τε καὶ ἀνίσον λέ-
33 γεται· ἕκασον γὰρ τῇ ἡρημένων ποσῶν, ἴσόν τε καὶ ἀνί-
33 σον λέγεται· ὅσον σῶμα, ἴσόν τε καὶ ἀνίσον λέγεται· καὶ
33 ἀριθμὸς ἴσος καὶ ἀνίσος, καὶ χρόνος ἴσος καὶ ἀνίσος λέγεται·
33 ὡσαύτως δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων τῇ ῥηθέντων, ἕκασον ἴσόν τε
33 καὶ ἀνίσον λέγεται· ἡ δὲ λοιπὴν ὅσα μὴ ἐπὶ ποσά, ἔπει-
33 νυ καὶ δόξειεν ἴσόν τε καὶ ἀνίσον λέγεται, ὅσον ἡ διάθεσις

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

- ἴση τε καὶ ἀνίσος οὐ πᾶνν λέγεται, ἀλλὰ μᾶλλον ὁμοίᾳ
καὶ ἀνόμοιᾳ. καὶ τὸ λυκὸν ἴσον τε καὶ ἀνίσον οὐ πᾶνν λέ
γεται, ἀλλὰ μᾶλλον ὁμοίον ἢ ἀνόμοιον. ὥς τε τοῦ ποσὸς μᾶ
λιστα ἀν' εἰς ἴδιον τὸ ἴσον τε καὶ ἀνίσον λέγεται.

Καὶ τοῦτο κυρίως ἴδιον ἐστὶ τοῦ ποσού, ἐπεὶ δὴ καὶ μόνῳ
ὑπάρχει, καὶ πᾶνν πρᾶγματι. γραμμὴ γάρ γραμμῇ ἴση
τε, καὶ ἀνίσος λέγεται. καὶ τόπος, τόπος. καὶ ὑποφάνεια,
ὑποφάνεια. καὶ σῶμα, σῶματι. καὶ λόγος, λόγῳ. καὶ ἀριθ
μὸς, ἀριθμῷ. ἐὰν δὲ ἐπ' ἄλλου πινὸς λέγωμεν τὸ ἴσον τε
καὶ ἀνίσον, οὐ καθ' αὐτὸ, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός. οἷον,
λέγωμεν ὅτι ἴσον ἐστὶ τοῦτο τὸ λυκὸν σῶμα πύττω τῷ λυ
κῷ σῶματι. καὶ ἀνίσον δὲ ὡσαύτως, οὐ καθ' ὅ λυκὰ ἀλ
λά καθ' ὅ σῶματι, ἅπερ ἐστὶ τοῦ ποσού, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ
ὁμοίον, καὶ τὸ ἀνόμοιον ὑπὸ τῇ τοιούτων ῥηθὲν κυρίως. λυ
κὸν γάρ λυκῷ ὁμοίον, καὶ ἀνόμοιον λέγεται. καὶ ὑπὸ τῇ
τοιούτων ὡσαύτως.

ΠΕΡΙ ΥΓΩΝ ΠΡΟΣ ΤΙ.

- Πρὸς τι δὲ τὰ τοιαῦτα λέγεται, ὅσα αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν ἐ
πέρων ἵνα λέγεται, ἢ ὅπως οὐκ ἄλλως πρὸς ἕτερον. οἷον
τὸ μείζον, τοῦθ' ὅπερ ἐστὶν ἐτέρου λέγεται. πινὸς γάρ μῆζον
λέγεται. καὶ τὸ διπλάσιον ἐτέρου λέγεται τοῦθ' ὅπερ ἐστὶ
πινὸς γάρ διπλάσιον λέγεται. ὡσαύτως δὲ, καὶ ὅσα ἄλλα
τοιαῦτα. ἐστὶ δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα τῇ πρὸς τι, οἷον ἕξις, διὰ θε
σις, αἰδοσις, ὑποστήμη, θέσις. πᾶνν γάρ τὰ ἐρημμένα τοῦθ'
ὅπερ ἐστὶν ἐπέρων ἵνα λέγεται, ἢ ὅπως οὐκ ἄλλως πρὸς ἕτε
ρον. καὶ οὐκ ἄλλο τι. ἢ γάρ ἕξις, πινὸς ἕξις ἵνα λέγεται.
καὶ ἢ ὑποστήμη, πινὸς ὑποστήμη. καὶ ἢ θέσις, πινὸς θέσις. καὶ
τ' ἄλλα δὲ ὡσαύτως. πρὸς τι οὐκ ἐστὶν, ὅσα αὐτὰ ἅπερ
ἐστὶν, ἐπέρων ἵνα λέγεται. ἢ ὅπως οὐκ ἄλλως πρὸς ἕτερον.
οἷον ὅρος μέγα λέγεται πρὸς ἕτερον. πρὸς τι γάρ μέγα λέ
γεται

» λέγει τὸ ὅρος· καὶ τὸ ὅμοιον, τινὶ ὅμοιον λέγεται· καὶ τ' ἄλλα

» δὲ τὰ τοιαῦτα, ὡσαύτως πρὸς τι λέγεται·

Πρὸ τῆς τῆς πρὸς τι διδασκαλίας, πέντε ταῦτα χρὴ
ζητεῖν· πρῶτον, τίς τῶν αὐτῶν, τίς πρὸς τὰς κατηγο-
ρίας· δεύτερον, τίς αὐτῶν τῆς ὑπογραφῆς· τρίτον, τίς
ὑπόσκειν αὐτῶν τίς ἐστὶ· τέταρτον, τίς ἐστὶ τὰ εἶδη διαίρε-
σιν· πέμπτον, τὸν τρόπον τῆς διδασκαλίας· Πρῶτον
οὖν τίς τῶν αὐτῶν· διαποικίαν αὐτῶν μετὰ τὸν τοῦ ποσοῦ λό-
γον ἔταξε τὸν ποδὲ τῆς πρὸς τι, καὶ μὴ τὸν ποδὲ τοῦ ποιοῦ,
καὶ τοὶ γε τὸ ποιοῦν, εἰδὲς τι καθ' αὐτὸ ἔχει, καὶ ὑπόσκειν,
ταῦτα δὲ, ἰδίαν οὐκ ἔχει ὑπόσκειν, ἀλλ' ἐν ταῖς ἄλλαις
κατηγορίαις ἔχει τὸ εἶναι· πρῶτον δὲ τὰ καθ' αὐτὰ ὑ-
φειρηκότα, τῆς ἐν χεῖρὶ μόνῃ τὸ εἶναι ἐχόντων· δεῖ γὰρ
αὐτὸ πρῶτον καθ' αὐτὸ εἶναι, ἢ οὐτὼ τίς πρὸς ἑτέρον
ἀνταλαβῆναι χεῖριν· λέγομεν οὖν ὅτι, ὡς ποδὲ τοῦ ποσοῦ
ἐποίησε, καὶ δευτέραν ἔταξε τίς ποδὲ τούτου διδασκα-
λίαν, διὰ τὸ μνημονεύσαι αὐτοῦ ἐν τῷ ποδὲ ἑστίαν λόγῳ,
ἵνα μὴ ὑπὸ πολὺν ἑστίαν ἡμᾶς ἀγνοοῦντας τί ποτὲ ἐστὶ ποσόν,
οὕτω καὶ ἐν ταῦτα ποιεῖ· ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῷ ποδὲ τοῦ ποσῶ
λόγῳ ἐμνήσθη τῆς πρὸς τι, οὕτω ἔλεγε τὸ μέγα καὶ τὸ μικ-
ρόν, καὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ ὀλίγον τῆς πρὸς τι εἶναι, ἵνα μὴ ὑπὸ
πολὺν ἑστίαν ἡμᾶς ἀγνοοῦντας τίς ἡ φύσις τῆς πρὸς τι, δι-
θέως τὸν ποδὲ τούτων ποιῆται λόγον· Διὰ τὸ δὲ ὑπογ-
ραψῆαι ποδὲ τῆς πρὸς τι, καὶ μὴ ποδὲ τοῦ πρὸς τι, ὥστε εἶ-
ναι τίς ὑπογραφὴ ἐνικῶς· λέγομεν, ἐπειδὴ τὰ πρὸς τι χε-
σις τίς ἐστιν, ἡ δὲ χεῖρις τοῦλάχιστον ἐν δυοῖν πράγμασι
θεωρεῖται, διὰ τοῦτο πληθυντικῶς ἐπέγραψε· τὸ γὰρ δε-
ξιὸν, ἀριστεροῦ ἐστὶ δεξιόν· καὶ οὐκ ἀν' τι εἶναι αὐτὸ καθ' αὐτὸ
δεξιόν· καὶ ὁ πατήρ, γοῦ πατήρ· καὶ οὐκ ἀν' τις καθ' ἑαυ-
τὸν εἶναι πατήρ, μὴ πρὸς γόν λεγόμενος· ὑπὸ δὲ τῆς οὐσίας,

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

διωκτὸν, μᾶλλον δὲ ἀνὰ καὶ ὅν, ὃν πρᾶγμα καθ' αὐτὸ εἶ-
ναι οὐσίαν, ὅιον ἀνθρώπον. ὁμοίως δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ ποσοῦ +
διωκτὸν ὅτι τὸ δίπληχον μόνον ποσὸν λέγεται. διωκτὸν
δὲ αὐτὸ μὲν τὰ πρᾶγματα ποδὲ τ' πρὸς τι λέγεται πλη-
θωπικῶς. αὐτὸ δὲ τὴν κατηγορίαν, ἢ τοι τὴν σχέσιν αὐ-
τῷ, ἐνικῶς ποδὲ τοῦ πρὸς τι, ὡς πορ' ὑπὸ τοῦ ποσοῦ, καὶ τῇ
ἄλλων κατηγοριῶν, ἐνικῶς προσφθερόμεθα τὴν κατηγο-
ρίαν, δηλωσάτες διὰ τῆς ὑπογραφῆς, ὅτι τὰ πρᾶγματα τὰ
ἐν αὐτῇ, ἀλλὰ τὴν κοινῶς κατ' αὐτῶν λεγομένην φύσιν. ἐ-
πεὶ καὶ ἡ σχέσις ἐστὶ καὶ ἐν πλείοσιν ἐστίν, ἀλλ' οὐ μίαν τίς ἐπὶ
τῷ ὑποκειμένῳ, ὡς τὸ σῶμα, καὶ ὁ κάρπος, καὶ ἡ ἀνὰ βασι-
σις, καὶ ἡ κατὰ βασις. μία ὅτι ἡ σχέσις τοῦ δούλου, πρὸς
τὸν δεσπότην, ἢ πρὸς ἀρχομένον μὲν ἡμῶν ἀπὸ τοῦ δέλου,
δουλεία λέγεται, ἀπὸ δὲ τοῦ δεσποῦ, δεσποτία. ὁμοίως
καὶ ὑπὸ μαθητοῦ καὶ διδασκάλου, καὶ τῇ λοιπῶν. ἀλλ' ἵνα
ὡς ἔπομεν, ἐνδείξεται, ὅτι ἡ τῇ πρὸς τι κατηγορία οὐδέ-
ποτε ἐστὶ πρᾶγμα π' ὑφίσταται, διὰ τοῦτο πληθωπικῶς
ποδὲ τῇ πρὸς τι τὴν ὑπογραφὴν πεποιήται. Περὶ δὲ τ'
ὑποστάσεως αὐτῶν, ταῦτα φησὶ. τινὲς δὲ φασὶ μηδὲν εἶ-
ναι τῇ πρὸς τι φύσιν, ἀλλὰ ἀνάπλασμα εἶναι ταῦτα τῆς
ἡμετέρας διανοίας, λέγοντες, ὅτι οὕτως οὐκ ἐστὶ φύσις τοῦ
πρὸς τι, ἀλλὰ θέσις. ὅτι διωκτὸν καὶ τὸ δεξιὸν, ἀριστερὸν γε-
νέσθαι, καὶ τὸ ἀριστερὸν, δεξιὸν. καὶ ὁ αὐτὸς πατήρ, καὶ υἱός
ἐστίν, καὶ ὁ δούλος, θέσις δούλος. ἔδει γὰρ ἐστὶ φύσις δέλος.
ὁ αὐτὸς δὲ καὶ δεσπότης κατὰ τὸν ἑτέρου γένοιτο ἄν. ἔπει-
δὲ οὐκ ὁρθῶς λέγουσιν. οὕτω ὅτι ἐγνώσθαι ταῦτα τῇ φύσει,
ὡς καὶ τὰ μόρια τοῦ σώματος, ἐν ἑσέσι πνί τῇ πρὸς ἄλ-
ληλα θεωρεῖται. τὸ μὲν γὰρ π, ὑπὸ τῆς φύσεως δεξιὸν τέ-
τακται, ὅιον τὸ ἥπαρ. τὸ δὲ π, ἀριστερὸν, ὅιον ὁ σπλήν. καὶ
οὐκ ἄν ποτε γένοιτο, οὐτε τὸ ἥπαρ ἀριστερὸν, οὐτε ὁ σπλήν

διεί-
ται, καὶ
π' αὐτῶν
ἡ φύσις
πνίγναι
τοῦ π' αὐ-
ὁ σπλήν
ριζοῦται
καὶ ἡ
ριζοῦται
των. τε
κρὸν ἐστὶ
ται, τοῦ
τοῦ ὁμοῦ
ποδὲς δὲ
τοῖς δὲ
φορον
τῇ ἀλ-
τ' ὁμοῦ
λα φησὶ
οὐκ ἐστὶ
οὐδὲν τῇ
ἀλλ' ἐστὶ
λας ὅτι
πνίγναι
πνίγναι
" εἰς ἐπὶ
" τρέφει
" τρέφει
" σι καὶ

δεξιός· ἀλλ' ἂν ἀμφιβέη τούτων ἡ τάξις, τὸ ζῶον διέφθα-
 ρται, καὶ ὁ θεὸς ἀρχηγός· καὶ ἡμεῖς δὲ πάντες, μόνως ὑπὸ
 π' αὐτοῦ ἀρχόμεθα· καὶ ἡ ψυχὴ μόνως κινεῖ τὸ σῶμα, καὶ
 ἡ φύσις· τὸ δὲ σῶμα μόνως κινεῖται ὑπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἀν-
 τικινεῖ αὐτά· πινές δὲ ἐκ διαμέτρου τούτοις ἔχοντες, πᾶν
 ταῦτα πράγματα πρὸς πᾶν ἔλεγον· ὧν ἡς ἡ πρῶτα γόρασ'
 ὁ σοφιστής· ἔλεγε γὰρ οὗτος, ὅτι οὐδὲν τῇν' πραγμάτων ὠ-
 ρισμένῳ ἔχει φύσιν· διὸ καὶ ἔλεγον, ὅτι οὐκ ἔστι πινὰ ψυ-
 δὴ λέγειν· ἕκαστος γὰρ κατὰ τὸ φαινόμενον αὐτῷ, καὶ δο-
 κοῦν, ἀποφαίνεται πᾶσι τῇν' πραγμάτων οὐκ ἔχοντων ὠ-
 ρισμένῳ φύσιν, ἀλλ' ἐν τῇ πρὸς ἡμᾶς σχέσει, τὸ εἶναι ἔχον-
 των· τοιχαροῦν, οἱ μὲν ἐκτεριῶντες, τὸ μέλι φασὶ πικ-
 ρὸν εἶναι, καὶ ἀληθύνουσιν γε· ὁ γὰρ δοκεῖ αὐτοῖς καὶ φαίνει-
 ται, τοῦτο καὶ λέγουσιν· οἱ δὲ ὑγιαίνοντες, γλυκύν, καὶ αὐ-
 τοὶ ὁμοίως ἀληθύνοντες· καὶ ὁ τρέχων δὲ τῆς μελαίνης
 πῶς ὄρας ἐν ἡλίῳ ἐξώσης, τοῖς μὲν φαίνεται αἰλουργός,
 τοῖς δὲ χρυσοειδής· καὶ ἄλλοις ἄλλως πῶς, πρὸς τὴν διά-
 φορον αὐτοῖς τε, καὶ τῇν' ὁρῶντων θέσιν· ὁμοίως δὲ καὶ ὑπὸ
 τῇν' ἄλλων ἀπάντων· τὸ γὰρ ἄλλω δοκοῦν ἀληθές, ἄλλος
 ψεύδους εἶναι οἶεται· καὶ τὸ πῶς καλὸν εἶναι δοκοῦν, ἄλ-
 λω φαῦλον νομίζεται· τὸ ἀντικείμενον δὲ ἀληθές· νόμος
 οὐ πικρῷ φαμὲν νόμον γλυκύν, θάπρον δὲ οὐδὲν· ὥστε,
 οὐδὲν τῇν' πραγμάτων ὠρισμένῳ πινὰ ἔχει ὑπόστασιν, ἀλ-
 λά τῇν' πρὸς πᾶσι· τοῦτον δὲ ἐλέγχοντες καὶ ὁ ἀριστοτέ-
 λης ἐν τῷ τρίτῳ λόγῳ τῆς μετὰ τὰ φυσικὰ πραγμα-
 τείας, λέγων ὅτι, εἰ πᾶν ὃ οἶεται τις εἶναι, τοῦτο καὶ ἀλη-
 θές ἐστιν· ἐπεὶ δὴ οἱ μαινόμενοι ὑπολαμβάνουσι τὸ πῦρ
 τρέφειν, καίεν δὲ μὴ, ἐχρῶν αὐτοῖς προσεχόμενον τὸ πῦρ
 τρέφειν καὶ μὴ καίεν· ἢ ἐπεὶ δὴ τὸν ἄρτον ὑπολαμβάνουσιν
 σὺ καίεν, ἐχρῶν τὸν ἄρτον καίεν αὐτὸν, καὶ μὴ τρέφειν·

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

ἐλέγχει δὲ καὶ ὁ πλάτων ἐν τῷ θειαιτήτῳ τῷ διαλόγῳ,
αὐτὸ τοῦτο προθέμενος ἐλέγχει, ἐν ᾧ μετὰ πολλὰς ἀπο-
δείξεις, καὶ τοῦτον ὑποφέρει χαριέντως τὸ λόγον.

» Ἐπειδὴ ἡμεῖς φησιν ὡς πρωταρχοῦ φαμέν σε μὴ ἄλλῃ
» θύειν, ἀρὰ ἀληθύνομεν λέγοντες πότι σὺ, ὅτι ψυδῇ, ἢ ψυ-
» δόμεθα; εἰ μὲν οὖν ἀληθύνομεν, ψυδεται πρωταρχοῦ
» λέγων, ὅτι πάντες ἀληθῆ λέγουσιν. ἡμεῖς γὰρ ἀληθύνομεν,
» λέγοντες σε ταῦτα ψυδῇ λέγειν. εἰ δὲ ψυδόμεθα, ἐστὶν ἀ-
» ρα ψυδῇ λέγειν, καὶ οὐ πάς ὁ λέγων τί, ἀληθύνει. ἄλλοι
δὲ παρὰ τούτοις ὀρθῶς εἶπον, ὅτι τῇν πραγμάτῳ, τὰ μὲν,
ἐστὶ πρὸς τι; τὰ δὲ, αὐτὰ καθ' αὐτά. πρὸς τι μὲν, ὅιον,
δεξιόν, ἀριστόν. αὐτὰ δὲ καθ' αὐτά, ὅιον, σῶμα, ἀνθρώ-
πος. ὁ γὰρ ἀνθρώπος, καθ' ὃ ἀνθρώπος, οὐκ ἐστὶ τῇν πρὸς
τι. τὰ δὲ πρὸς τι ταῦτα, οἱ κῆραν μὲν ὑπότασιν οὐκ ἔχει.
ἐν ταῖς ἄλλαις δὲ κατηγορίαις ἔχει τὸ εἶναι. ὅταν γὰρ εἰ-
πῶ πατέρα, εἶπον ἐν οὐσίᾳ πρὸς τι. ὅταν δὲ πολὺ ἢ ὀλί-
γον, εἶπον ἐν ποσῷ πρὸς τι. ὅταν γὰρ λευκότερον ἢ μελανώ-
τερον, ἐν ποιῷ καὶ ὑπὸ τῶν λοιπῶν ὡσαύτως. καλῶς δὲ
πινυ ἀπὸ κῆρας αὐτὰ παρὰ φύσιν, αἱ πινυ, οὐκ ἰδίαν
ἔχουσιν ὑπότασιν, ἀλλ' ἐν φυτῶν ἔχουσι τὸ εἶναι ἀπὸ κῆ-
ρας δὲ αὐτὰ καὶ τοῖς ἀντὶθέτουσιν ἀλλήλα ἐύλοισ. τού-
των γὰρ τοῦ ἑτέρου ἀναιρεθέντος, οὐκ ἔσται τὸ λοιπόν.

Ἡ δὲ διαίρεσις αὐτῶν ἐστὶν αὐτῇ. τῶν πρὸς τι, τὰ μὲν,
καθ' ὁμωνυμίαν λέγεται, ὡς τὸ ὅμοιον ὁμοίῳ ὁμοιον. τὰ
δὲ, καθ' ἑτερονυμίαν. καὶ τῶν καθ' ἑτερονυμίαν, τὰ μὲν,
ἀπὸ τῆς πρὸς ἀλλήλα ὑπεροχῆς, ἢ ἐλλείψεως. ὡς τὸ ποι-
λὺ καὶ τὸ ὀλίγον, καὶ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν, καὶ τὸ μαῖζον
καὶ τὸ ἔλαπρον. τὰ δὲ, κατὰ τὸ ἀρχον, καὶ τὸ ἀρχόμενον,
ὡς ὁ δεσπότης, δούλου δεσπότης. τὰ δὲ, κατὰ τὸ κρῖνον
καὶ κρινόμενον, ὡς τὸ αἰδητὸν, αἰδήσει αἰδητὸν, καὶ τὸ

ὑπόθετον, ὑπόθετον ἢ ὑπόθετον. ἢ κατὰ τὸ μέτεχον καὶ μετε-
 χόμενον. ὡς ὁ ὑπόθετον, τὸ μέτεχον ὑπόθετον λέγεται ἐν
 πηγήμων. ἢ κατὰ τὸ αἶπον καὶ αἰπατόν. ὡς ὁ πατήρ, υἱοῦ
 πατὴρ. ἢ κατὰ τὸ ποιοῦν καὶ πάχον. ὡς ὁ τύπων, τυ-
 πόμενον τύπει. ἢ κατὰ τὴν ἐν τῷ πᾶσι διαφορὰν, ὡς ὁ
 δεξιὸν ἀριστεροῦ δεξιός. Τρόπῳ δὲ διδασκαλίας κεί-
 νηται τοῖσι δεξιό. ἔκ δὲ οὗτος παρὰ δίδωσι τὸν ὑγιή τῇν πρὸς
 τὸ ὅρισμένον, ἀλλὰ πρότερον ἐκτίθεται ὅτι οἱ παλαιοὶ ἔβαντο
 τῇν πρὸς τὸ ὅρισμένον, ἔτι δὲ κινύσιν ἅτοπα πᾶμπολλα τῷ
 ὅρισμῳ τοῦτο ἐπόμενα. καὶ οὕτως ἔτερον ὅρισμόν αὐτὸς
 ἴδιον αὐτῶν ἀποδίδωσιν, ὅς μόνους τοῖς πρὸς π, καὶ πᾶσι
 σιν ὑπάρχει. ἵνα ἔτι μὴ δόξῃ τῇν παλαιῶν κατατρέχειν,
 πρότερον τὸν αὐτῶν ὅρισμόν ἐκτίθεται. καὶ δειξάσ τὰ πα-
 ρακολουθοῦντα αὐτῷ ἅτοπα, ἀντιπαρῶς λοιπὸν τὸ οἰκείον
 ὅρον κρατῶν. Δὲ δὲ εἰδέναι ὅτι, τὰ πρὸς π πάντως
 μὲν, ἀπὸ οὐθέως ἀρχεται πῶσεως, ἀποδίδεται δὲ πρὸς
 μίαν τῇν πλαγίῳν. καὶ ἐπὶ μὲν ὅτι πρὸς ὡ ἀποδίδεται,
 πρὸς αὐτῶν καὶ ἀντιπρέφει. οἶον, ὁ πατήρ υἱοῦ πατὴρ. καὶ
 ὁ υἱὸς πατὴρ υἱός. ἐπὶ δὲ ὅτι οὐ πρὸς ὡ ἀποδίδεται, πρὸς
 αὐτῶν καὶ ἀντιπρέφει, ἀλλὰ πρὸς ἐτέρῳ, ὡς ὡ τῆς αἰδῆ-
 σεως καὶ τοῦ αἰδῆτου. ἢ ἔτι αἰδῆσις, αἰδῆτου αἰδῆσις.
 ἐν ταῦθα πρὸς ἑνικῶν ἢ ἀπὸ δοσις, ἀλλὰ οὐκ ἀντιπρέφει
 πρὸς ἑνικῶν, ἀλλὰ πρὸς δοτικῶν. τὸ ἔτι αἰδῆτον, τῇ αἰ-
 δῆσει αἰδῆτον. καὶ πρὸς αἰπατικῶν δὲ γίνεται πολλαῖς
 ἢ ἀπὸ δοσις. ὡς ὅταν λέγωμεν, ὁ τύπων τυπόμενον
 τύπει. καὶ πρὸς ἑνικῶν αὐτῇ τῇν ἀντιπρεφῶν ποιεῖται.
 ὁ ἔτι τυπόμενος ὑπὸ τοῦ τύποντος τύπειται. Πρὸς
 π δὲ τὰ τοιαῦτα λέγεται. τουτέστιν, ὅσα αὐτὰ οὐ καθ' ὅ ὑ-
 πάρχουσι φύσεως, ἀλλὰ κατ' αὐτὸ τοῦτο, καθ' ὅ ἐτέρων
 εἶναι λέγεται. κατὰ τοῦτο πρὸς π εἶπεν. οἶον, ὁ πατήρ, καὶ

ΑΜΜΩΝΙΟΥ

ὁ δὲ πρὸς τὴν ἀνθρώποι εἰσιν· ἐὰν οὖν κατὰ τοῦτο ληφθῶ-
 σιν, οὐκ εἰσὶ πρὸς τι· ἀλλὰ καθ' ὅ τι πρὸς ἑτέρον ἔχου-
 σι σχέσηιν, λέγονται πρὸς τι· καὶ δεξιὸς ἀνθρώπος, οὐ κατὰ
 ὅ ἀνθρώπος, ἑτέρου λέγεται δεξιός, ἀλλὰ καθ' ὅ δεξιός·
 πρὸς τι δὲ τὰ τοιαῦτα λέγεται· τῷ λέγεται δὲ ἐχρήσατο,
 ὥς ἀπαρισκόμενος τῷ λόγῳ· ἀποπὰς ὅ πολλὰ δίδει
 τῷ ὀρισμῷ ἀκολουθοῦνται, καὶ αὐτὸς ἄλλαν θέσει ὀρισμὸν·
 Ὅσα αὐτὰ, ἅπερ ἐστὶν, ἑτέρων εἶναι λέγεται· οἷον, ὁ δε-
 ξιὸς ἀνθρώπος, οὐ καθ' ὅ ἀνθρώπος ἑτέρου λέγεται δεξιός,
 ἀλλὰ καθ' ὅ δεξιός· Ἡ ὅποσάμιν ἄλλως πρὸς ἑτέρον·
 ἐπεὶ δὴ πρὸς ῥηνικῷ τῷ ἀπὸ δόσιν ἐποίησατο, ἐπὶ τὸ
 ἑτέρων εἶναι λέγεται, ἵνα μὴ ὑπολάβῃς ὅτι πρὸς μόνῳ ῥε-
 νικῷ ἀποδίδοι τὰ πρὸς τι, φησὶν ὅτι, ἡ ὅποσάμιν ἄλλως·
 τουτέστιν, ἢ τε πρὸς δοτικῷ, ἢ τε πρὸς αἰτιατικῷ, ἢ ἀπὸ
 δόσις γίνεται· Ἐπὶ δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα τῷ πρὸς τι· οἷον,
 ἕξις, διάθεσις, ὑψηλήμη, αἰδησις, θέσις· ἐπεὶ δὴ τὰ πρὸς
 τι τοῦ ποσού ἐστὶ, ταῦτα δὲ τοῦ ποιῦν, ἐκόντως ἐδόξεν αὐ-
 τὰ χωρίσαι, εἰρηκώς, ἐπὶ δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα τῷ πρὸς τι· ἢ
 ὅτι ἐπεὶ δὴ τὰ μὲν ἀνὸς πρὸς ῥηνικῷ ἀποδίδωκε
 πᾶσιν, καὶ τῷ ἀντιστροφῷ ἔχον πάλιν πρὸς ῥηνικῷ,
 ταῦτα δὲ πρὸς δοτικῷ ἀντιστρέφει, ἐπίτηδες ὥς ἀπὸ ἐν-
 τέρας ἀρχῆς ταῦτα ἐκτίθεται· τὰ δὲ παρὰ δόγματα
 ἐκπθέμενος, τρόπον ἡμῖν παρὰ δίδωσι τὰ ἀνὰ κἀμψίως
 τῷ πρὸς τι· ταῦτα ὅς ἐφθλῶ ἐπὶ τὸν, πρὸς ῥηνικῷ ἀπο-
 δίδόμενα, πρὸς δοτικῷ τῷ ἀντιστροφῷ ποιεῖται·
 Ἡ ὅς ἕξις, ἐκ τοῦ ἕξις· Ὅσα αὐτὰ πρὸς ῥηνικῷ ἢ ἀπὸ δό-
 σις· ἢ δὲ ἀντιστροφή, πρὸς δοτικῷ· τὸ ὅς ἐκ τὸν, ἕξις ἐκ
 τὸν· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ διάθεσις, διαθετὸν διάθεσις· καὶ τὸ
 διαθετὸν, διαθέσει διαθετὸν· καὶ ἡ ὑψηλήμη, ὑψηλὸν ὑψηλή-
 μη· τὸ δὲ ὑψηλὸν, ὑψηλήμη ὑψηλὸν·

22 ἔτι δὲ καὶ ἡ ἀνάκλησις, καὶ ἡ τάσις, καὶ ἡ καθέδρα, θέ-
 23 σης τινές· αἱ δὲ θέσεις τῇ πρὸς τι· τὸ δὲ ἀνακέσθαι, ἢ
 24 ἐστάναι, ἢ καθῆσθαι, αὐτὰ μὲν οὐκ εἰσὶ θέσεις, παρωνύμους
 25 δὲ ἀπὸ τῇ ἐρημένων θέσεων λέγονται·

Βουλόμενος καὶ τῶ ἀνάκλησιν, καὶ τῶ τάσιν, καὶ τῶ
 καθέδραν, τῇ πρὸς τι εἶπεν, κατασκευάζει τοῦτο ἐκ τοῦ
 γένους, λέγων δὲ τῆς θέσεως, ἥτις ἐστὶ γένος τῇ ἐρημένων,
 αὕτη δὲ τῇ πρὸς τι· ἡ γὰρ θέσις, καί μενόν θέσις ἐστίν· εἰ δὲ
 τὸ γένος τῇ πρὸς τι, δηλονότι καὶ τὰ τοῦτον εἶδη ἅπερ ἐστὶ
 τὰ ἐρημένα· ἡ γὰρ ὅλον τὸ σῶμα ὀρθὸν ἐστὶ, καὶ καλεῖται
 τάσις, ἢ ὅλον πλάγιον κῆται, καὶ καλεῖται ἀνάκλησις, ἢ μέ-
 ρος μὲν τοῦ αὐτοῦ ἴσκειται, μέρος δὲ κῆται, καὶ καλεῖται καθέ-
 δρα· ζητητέον δὲ ἐν ταῦτα ὑπὸ τὰ πρὸς τι ἀνάγονται,
 τίνα ἀνάξομεν ὑπὸ τὸ κῆσθαι; λέγομεν οὖν ὅτι ἄλλο ἐστὶ
 τάσις, καὶ ἄλλο ἐστάναι, ἄλλο ἀνάκλησις, καὶ ἄλλο ἀνακε-
 κλῖσθαι· ἄλλο καθέδρα, καὶ ἄλλο καθῆσθαι· ἡ μὲν γὰρ τά-
 σις, καὶ ἡ ἀνάκλησις, καὶ ἡ καθέδρα, αὐτῶν τῶν χείσιν δη-
 λοῖ· τὸ δὲ ἴσκεισθαι, καὶ ἀνακεκλῖσθαι, καὶ καθῆσθαι, οὐ μόνον
 τῶν χείσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν οὐσίαν δηλοῖ, τὴν τε
 ἀνακεκλιμένῳ, καὶ τῶ ἐν ᾧ ἀνακέκλιται· καὶ ὑπὸ τῇ ἄλ-
 λων ὁμοίως· ἐκῆνα οὖν ὡς χείσιν σημαίνοντα, ὑπὸ τὰ
 πρὸς τι ἀνάγονται· ταῦτα δὲ μετὰ τῆς χείσεως, καὶ τὰ
 πράγματα ποδὲς εἰσὶν ἢ χείσις δηλῶνται, ὑπὸ τὸ κῆσθαι ἀ-
 νάγεται· ὡς ποδὲς γὰρ ἄλλο μὲν ἐστὶ τὸ ἐν χρόνῳ, ἄλλο δὲ ὁ χρό-
 νος, καὶ ἄλλο μὲν τὸ ἐν τόπῳ, ἄλλο δὲ ὁ τόπος· ὁ μὲν γὰρ
 χρόνος, καὶ ὁ τόπος, ποσὰ ἐστὶ συνεχῆ· τὸ δὲ ἐν τόπῳ, καὶ ὑ-
 πὸ τὸ πᾶς ἀνάγεται, καὶ τὸ ἐν χρόνῳ, ὑπὸ τὸ ποτέ· οὕτω καὶ
 ὑπὸ τούτων ἔχει καθὼς εἴρηται, ὅ καὶ αὐτὸς δηλῶν ἐπήραμε·
 22 Τὸ δὲ ἀνακεῖσθαι, ἢ ἐστάναι, ἢ καθῆσθαι, αὐτὰ μὲν οὐκ εἰσὶ
 23 θέσεις, παρωνύμους δὲ ἀπὸ τῇ ἐρημένων θέσεων λέγονται·

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

οὐκ ἔστι δὲ παρωνύμως λέγεται, ταυτὸν ἔστιν εἰναι, τῷ α' φ' οὐ λέγεται. ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς ἐξέσεως, τὸ ἐσάναι λέγεται. ἀπὸ δὲ τῆς ἀνακλίσεως, τὸ ἀνακεκλίδαι. ἀπὸ δὲ τῆς καθέδρας, τὸ καθέζεσθαι. ὥς πορ δὲ ταῦτοι ἀπὸ τῆς ἡδῶν τῆς θέσεως μετενεχθήσαν· οὐτω καὶ ἀπὸ τοῦ γένους τούτων, τουτέστι, τῆς θέσεως, μετενεχθήσεται τὸ κῆδαι. ἢ τις ἐστὶ μία τῆν κατηγορίαν, γένος οὐσα συνείχον τοῦ ἀνα κῆδαι, καὶ ἐσάναι, καὶ καθέζεσθαι· ὥς τε ἐν εἶδος τῆν πρὸς π, τουτέστιν ἡ θέσις, μίαν ἔτεκε κατηγορίαν τὸ κῆδαι. καὶ οὐδὲν θαυμάσιον, ὅπου καὶ ὁ χρόνος τίκῃ τὸ ποτέ, καὶ ὁ τόπος τὸ πού, τοῦ ποσοῦ ὄντες ἔστιν. οὐ γὰρ αὐτὸς ὁ χρόνος ποτέ ἐστιν, ἔστι δὲ ὁ τόπος πού, ἀλλὰ τὰ ἐν χρόνῳ, καὶ ἐν τόπῳ γινώμενα πράγματα.

- » ὧς παρέχει δὲ καὶ ἐναι πότις ἐν τοῖς πρὸς π. ὅσον ἀρετῇ
- » τῇ κακίᾳ ἐναντίον. ἐκάτερον αὐτῶν τῆν πρὸς π ὄν. καὶ
- » ὑψηλὴ ἀγνοία. οὐ πάνσι δὲ τοῖς πρὸς π ὑπάρχει ἐναντίον
- » πότις. τῷ γὰρ διπλασίῳ, ἔστιν ἐπὶ ἐναντίον. οὐδὲ τῷ
- » τριπλασίῳ, οὐδὲ τῆν τοιούτων οὐδενί.

Διαλεχθὲς ποδὲ τῆν πρὸς π κατὰ τὰ τοῖς παλαιοῖς ποδὲ αὐτῶν δόξαντα, ναὶ τὸ ἴδιον αὐτοῦ βούλεται ἀποδῆναι. καὶ πρότερον ἐκτίθεται τὰ δοκοῦντα μὲν ἴδια εἶναι τῆν πρὸς π, μὴ ὄντες δὲ κατὰ ἀλήθειαν, ὥς πορ καὶ ὑπὸ τῆς οὐσίας ἐποίησε, καὶ τοῦ ποσοῦ, ἵνα μὴ ὁ ὑπολήψας προσβαλὼν τοῖς τοῖς, οἴηθῃ αὐτὰ ἴδια ὄντας εἶναι. καὶ πρῶτον μὲν ἴδιόν φησιν αὐτῶν, τὸ ὑποδέχεσθαι τὰ ἐναντία. τῇ γὰρ ἀρετῇ φησιν, ἐναντίον ἐστὶν ἡ κακία. καὶ τῇ ὑψηλῇ ἢ ἀγνοίᾳ. καὶ τῇ δικαιοσύνῃ ἢ ἀδικίᾳ, ἐκασον γὰρ τούτων, πρὸς ἑπὶρον λέγεται. ἢ γὰρ ἀρετῇ σπουδαίου ἀρετῇ λέγεται. καὶ ἡ ὑψηλὴ ὑψηλότης, ἢ ὑψηλῆς ὑψηλότης. καὶ ἡ κακία κακότης κακία. καὶ ἀντιστρέφουσί γε.

οὐ πάντες δὲ τὰ πρὸς πῶς δέχεται ἑαυτοπόνηται. καὶ τοῦ
τοῦ ἐκώτως. ἐπεὶ δὴ ὅτι παραφυσία εἶναι τὰ πρὸς π, ὡς
πρὸς ἐλέγχου, καὶ πράγματα ἔχει ἁφωρισμὸς πρὸς
οἰκίαν ὑπόστασιν, ἀλλὰ τὰς ἄλλας κατηγορίας οὐρί-
σκονται, μιμῆται ἐκείνας, αἷς προσπλέκεται. καὶ ὅσαι μὲν
τῇν κατηγορίαν ὑποδέχονται τὰ ἑαυτοτία, καὶ τὰ ἐν αὐ-
ταῖς σωσιτάμενα πρὸς π, ἔχουσιν ἑαυτοπόνηται. ὅσαι δὲ
ἑδὲν ἔχουσιν ἑαυτοτίον, οὐδὲ τὰ ἐν αὐταῖς πρὸς π ὑποδέ-
χονται τὴν ἑαυτοπόνηται. ὅιον, ἐπεὶ δὴ τῇ οὐσίᾳ, καὶ τῷ πο-
σῶ οὐδὲν ἔστιν ἑαυτοτίον, ἑδὲ τοῖς πρὸς πς ποῦ αὐτὰς ὑφίστα-
μενοῖς, ἔστιν τί ἑαυτοτίον. ὅιον, τῷ τριπλασίῳ. τὸ ὅτι τρι-
πλάσιον καὶ πρὸς π ἐστὶ. πνὸς ὅτι τριπλασίον ἐστὶ. καὶ ὁ-
μῶς, οὐκ ἔχει τί ἑαυτοτίον, ἐπεὶ δὴ συμπλέκεται ὡς ἔπον
κατηγορία μὴδὲν ἔχουσι ἑαυτοτίον, λέγω δὴ τῷ ποσῶ. ὁ-
μῶς καὶ ὁσῖας. ὅιον, δεσπότη, ὅτι, δεξίῳ, ἀριστερῶ. τού-
τοις ὅτι οὐδὲν ἔστιν ἑαυτοτίον, διὰ τὸ οἷς συμπλέκεται, λέ-
γω δὴ, ἀνθρώποις, ὑπὸ κατηγορίαν ἀνθρώπων μὴδὲν ἔχου-
σαν ἑαυτοτίον. ἐπεὶ δὴ τῇ ποιότητι ἐστὶ τί ἑαυτοτίον, διὰ
τοῦτο καὶ τοῖς ποῦ αὐτὴν πρὸς π, ἔστιν ἑαυτοτίον. ὅιον, ἀρε-
τῇ κακίᾳ ἑαυτοτίον. καὶ ὑψηλῇ ἁγνοίᾳ. ταῦτα ὅτι ποιά
ἐστὶν. ἰστέον δὲ ὅτι ταῦτα, ἄλλοις μὲν ἔστιν ἑαυτοτία, ἄλ-
λοις δὲ ὡς πρὸς π. ὅιον, ἀρετῇ πονηρίας ἀρετῇ. καὶ ὁ πον-
ηρίας ἀρετῇ πονηρίας. ὁμοίως καὶ ἡ κακία, κακοῦ κακία.
καὶ ὁ κακός, τῇ κακίᾳ κακός. τούτοις μὲν οὖν, πρὸς π, ἑ-
ναυτοτίον ἐστὶν. ἀρετῇ μὲν, κακία. πονηρίας δὲ, κακός. εἰ-
κότως τοίνυν καὶ ἑαυτοτίότης θεωρεῖται ἐν τοῖς πρὸς τι. καὶ
οὐ πᾶσι τοῦτο παρακολουθεῖ. Ζητητέον δὲ, πῶς τὴν ἀ-
ρετὴν καὶ τὴν κακίαν, τῇν πρὸς π λέγει, καὶ τὴν ὑψηλὴν,
καὶ τὴν ἁγνοίαν. Λέγομεν, ὅτι οὐ δογματίζων ταῦ-
τα φησιν, ἀλλὰ λεληθότως, βουλόμενος κακίᾳ τὸν ἀπο-

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

δοθέντα ὀρισμόν. ἢ γὰρ τῷ λέγεσθαι ἐπὶ τῶν, χαρακτηρί-
ζονται τὰ πρὸς τι, καὶ ταῦτα τῇ πρὸς τι εἶναι. πρὸς ἕτερον
γὰρ καὶ αὐτὰ λέγεται. ἢ γὰρ ἀρετὴ, πονηρίας ἀρετὴ. καὶ
ἡ κακία, κακοῦ κακία. καὶ ἡ ὑπόσχη, ὑποσχημονος ὑπόσχη.
καὶ ἡ ἀγνοία, ἀγνοουῦτος ἀγνοία. τούτων δὲ τῷ λόγῳ ση-
μαίνει καὶ ποῖσας τὰς ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος κατηγο-
ρίας τῇ πρὸς τι εἶναι, λέγω δὴ τὰς ἐννέα. πᾶσαι γὰρ
τῆς οὐσίας εἶναι λέγονται. αὐτῇ γὰρ ὑποσυμβέβηκεν. ἢ
γὰρ λυκότης, λυκοῦ λέγεται λυκότης. καὶ τὸ δίπνηχυ, ξύ-
λου εἰτύχοι, δίπνηχυ. καὶ τὸ ποτὲ δὲ, καὶ τὸ ποῦ, καὶ ποι-
εῖν, καὶ ποῶχεν, τινὸς λέγονται. οὐ γὰρ εἰς τί αὐτὸ καθ' ὃ
αὐτὸ, τὸ ποτὲ, ἀλλ' οὐσίᾳ εἰς τι τὸ ποτὲ. καὶ ὑπὸ τῇ λοι-
πῶν ὡσαύτως. καὶ αὐτῇ δὲ ἡ οὐσία ὅταν ὡς μέρος λαμ-
βάνηται, πρὸς ἕτερον λέγεται. τὸ γὰρ μέρος, ὅλον λέγε-
ται μέρος. καὶ τὸ ὅλον, τοῖς μέρεσιν ὅλον λέγεται. τοῦτο
δὲ ἄτοπον, λέγω δὴ τὸ πᾶσας τὰς κατηγορίας πρὸς τι
λέγεσθαι. ὅτι γὰρ ἐναργῶς διακρίνονται τῇ πρὸς τι αἰ-
τῶν κατηγορίαι, ἐν τῷ δὲ δῆλον. εἰ γὰρ τῇ πρὸς τι ἦσαν,
εἴθε ἐν τῷ ὀρισμῷ αὐτῇ παραλαμβάνεσθαι ἐκείνα, πρὸς
ἃ λέγονται. τὰ γὰρ πρὸς τι ὀρίζομενοι ἐξ ἀνάγκης μνημο-
νδύομεν καὶ τῇ πρὸς ἃ λέγεται. ὅιον, πατέρα ὀρίζοντες,
ἀρχὴν μνησκύει καὶ υἱόν. πατέρα γὰρ φήσας τοῦ υἱοῦ.
τὰς δ' ἄλλας κατηγορίας ὀρίζομενοι οὐκ ἀνάγκη μνησκύ-
ναι πρὸς ὃ λέγονται. τὸ γὰρ δίπνηχοι, εἰτύχοι, ὀρίζομενοι ἐκ
ἀνάγκης ἐξῆς μνημονεύσασθαι τινος ἢ ἄλλων, οὐ λέγεται δίπ-
χυ. ὅιον, ξύλου, καὶ ὑπὸ τοῦ ποιοῦ, καὶ τῇ ἄλλων ὁμοί-
ως. εἰ τοίνυν αἱ κατηγορίαι πρὸς ἕτερον μὲν λέγονται, τὰ
γὰρ συμβεβηκότα, τῆς οὐσίας εἶναι λέγεται, καὶ τὰ μέ-
ρη δὲ τοῦ ὅλου, καὶ τῇ πρὸς τι οὐκ εἰσὶ, δῆλον ὅτι κα-
κῶς ἀποδέδοται ὅτι πρὸς τι ὀρισμός. ποῦ λαμβάνει γὰρ

καὶ ταῖς ἄλλαις κατηγορίαις· οὐ γὰρ τὸ εἶπερ λεγόμενον ἐν
 τούτῳ ἔχει τὸ εἶναι, οὐ τῷ· εἶπερ λέγεται· τὰ δὲ πρὸς
 π, ἐν τούτῳ ἔχουσι τὸ εἶναι, ἐν τῷ πρὸς π εἶναι· ἢ π μὲν
 γὰρ εἰνέπειρον, τοῦτο καὶ λέγεται εἶπερ εἶναι· οὐκ ἢ π δὲ
 λέγεται εἶπερ, ἢ δι καὶ ἐν τούτῳ ἔχει τὸ εἶναι, τῷ εἶπερ
 λέγεται· Ἰστέον δὲ ὅτι, ὅσοι λέγουσι τὴν πλάτωνα οὕ-
 τως ὀρίζεσθαι τὰ πρὸς π, καὶ ἐν τῷ λέγεται εἶπερ, οἵεσθαι
 εἶπερ αὐτὸν εἶναι τὸ πρὸς π ὑπόστασιν, συκοφαντοῦσι τὴν
 φιλοσοφίαν· καὶ γὰρ ἀπὸ τῶν εἰρημένων ἐν τῷ κατηγορίαις ἐπὶ γινώ-
 ναι, ὅτι οὐχὶ τῷ λέγεται, ἀλλὰ τῷ εἶναι εἶπερ, αὐτὴν χάρα-
 κτηρίζει· φησὶ γὰρ· εἰ ἐπὶ τὸ ποιοῦν, ἀνάγκη τί εἶναι καὶ
 τὸ πάχον· εἶναι γὰρ εἶπεν, οὐ λέγεται·

Δοκῇ δὲ καὶ τὸ μάλλον καὶ τὸ ἥπον ὑποδέχεται τὰ πρὸς
 π· ὁμοιον γὰρ καὶ ἀνόμοιον, μάλλον καὶ ἥπον λέγεται· καὶ
 ἴσον καὶ ἀίσιον, μάλλον καὶ ἥπον λέγεται, ἐκάτερον αὐτῶν
 πρὸς π ὄν· τὸ π γὰρ ὁμοιον, πινὶ ὁμοιον λέγεται· καὶ τὸ ἀί-
 σιον, πινὶ ἀίσιον· ὅτι πάντα δὲ τὰ πρὸς π ἐπιδέχεται τὸ
 μάλλον καὶ τὸ ἥπον· τὸ γὰρ διπλάσιον, ὃ λέγεται μάλλον
 καὶ ἥπον διπλάσιον· οὐδὲ τῷ τοιούτων οὐδέν·

Ἐφ' ἑπερον ἴδιον παρακολουθήμα τὸ πρὸς π μεταβαί-
 νει, καταγνοῦς τοῦ προτέρου, τὸ ἐπιδέχεται τὰ πρὸς τι, τὸ
 μάλλον καὶ τὸ ἥπον· λέγομεν γὰρ τὸδε τῷδε μάλλον εἶναι
 ὁμοιον, καὶ ἥπον· ὅσον, τὸ οὐ τοῖς χαλδουκόν, μάλλον ὁ-
 μοιον εἶναι λέγομεν τῷ οὐ τοῖς ματίφ, ἢ τῷ οὐ τοῖς χιόνι· καὶ
 τοῦτο δὲ τὸ παρακολουθήμα, ὁμοιον τῷ πρὸ αὐτοῦ ὑπερί-
 χει· οὐδὲ γὰρ τοῦτο πᾶσι τοῖς πρὸς τι παρακολου-
 θεῖ· ὁ γὰρ πατήρ, οὐ λέγεται ἄλλου πατρός μάλλον εἶναι
 πατήρ· ὃ δὲ ὁμοιωσ· καὶ τοῦτο ἐκόντως· εἰρηδ γὰρ ὅτι, ὅ-
 πον ἢ ἐνακτότης θεωρεῖ, ἐκείν καὶ τὸ μάλλον καὶ τὸ ἥπον εἶπεν·
 ὅπον δὲ ἐνακτότης ὅσον, οὐδὲ τὸ μάλλον καὶ ἥπον·

Α Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

ὅπου οὐκ ἐναντιότης τοῖς πρὸς τὴν ὑπερέχουσαν, ἐπὶ αὐτοῖς
 μάλλον καὶ τὸ ἥπρον. ἐπεὶ δὲ οὐκ παρὸν ὑπερέχει ἡ ἐναντιό
 τας, διὰ τοῦτο οὐδὲ τὸ μάλλον καὶ τὸ ἥπρον παρὸν ὑπερέχει,
 ἴσως δὲ ζητήσῃς ἄν τις ὅτι, ἐπὶ οἷς τὰ ἐναντία ὑπερέχει,
 ἐν τούτοις τὸ μάλλον καὶ τὸ ἥπρον τῇ μίξει τῶν ἐναντίων
 γίνεται· καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῷ ποσῷ, ἐπειδὴ μὴ ἐπὶ τὰ ἐναντι
 οῦσα, διὰ τοῦτο οὐδὲ τὸ μάλλον, καὶ τὸ ἥπρον. πάλιν δὲ, ἐπὶ τὸ
 ἴσον καὶ τὸ ἀκρίστον τοῦ ποσού ἐστιν ἴδιον, πῶς φησὶν ἐν ταύ
 θα, ὅτι ἀκρίστον μάλλον καὶ ἥπρον λέγεται, ἐλέγχουσα ὅτι
 πρὸς τὴν ἐκ μὲν ἐν κατηγορίᾳ γίνεται ἐχούσῃ ἐναντι
 οῦσα, καὶ αὐτὸ τὰ ἐναντία ὑπερέχει. ἡ δὲ ἐν κατηγορίᾳ
 μὴ ὑπερέχουσα τὰ ἐναντία, οὐδὲ αὐτὸ τὰ ἐναντία ὑπερέ
 χεται. εἰ οὐκ ἴσον, καὶ ἀκρίστον πρὸς τὴν ἐν ποσῷ συ
 νιστάμενον, τῷ δὲ ποσῷ οὐδὲν ἐστὶν ἐναντίον, οὐδὲ τὸ ἴσον καὶ
 ἀκρίστον ἐναντία εἰσὶν, ὅπου δὲ οὐκ ἐστὶν ἐναντίον, οὐδὲ τὸ
 μάλλον καὶ τὸ ἥπρον. οὐκ ἄρα τὸ ἴσον καὶ ἀκρίστον, μάλλον καὶ
 ἥπρον λέγεται. εἰ ὅτι τὸ μάλλον καὶ ἥπρον, τῇ ὑπερμείξει τῶν ἐ
 ναντίων γίνεται, οὐ κινῶνται δὲ τῷ ἀκρίστῳ τὸ ἴσον, οὐδ' ἂν
 εἴη μάλλον τι καὶ ἥπρον ἀκρίστον. τὸ ὅτι ἥπρον ἀκρίστον, τῷ μά
 λον μετέχον τοῦ ἴσου, ἥπρον ἀκρίστον λέγεται. καὶ ἄλλως. εἰ
 ἐστὶ τὸ μάλλον, καὶ ἥπρον ἀκρίστον, ἔσται καὶ τὸ μάλλον καὶ ἥπρον
 ἴσον. τὸ ὅτι ἥπρον ἀκρίστον, μάλλον ἐστὶν ἴσον τοῦ ἀκρίστου μά
 λον. ὥς πορὶ τὸ ἥπρον λουκόν, μάλλον ἐστὶ μέλας τοῦ μάλλον
 λουκού. εἰ οὐκ ἔστιν ἐνδέχεται τοῦ ἴσου μάλλον ἢ εἶναι ἴσον, καὶ
 ἥπρον. τὸ ὅτι τοῦ ἴσου ἐξελεῖται ὑπὲρ τὸ πλέον, ἢ ὑπὲρ τὸ ἐλατ
 τον, οὐκ ἐστὶ ἴσον. οὐδ' ἄρα ἀκρίστον μάλλον καὶ ἥπρον ἐστὶν. ἐπὶ
 ὅτι τὸ ἀκρίστον, ἐξ ἑρσις μάλλον καὶ ἀοριζία, οὐκ ἐναντίον τῷ
 ἴσῳ. μή ποτε οὐκ ἢ κατεχρήσατο ἐν ταύθῃ εἰρηκῶς τὸ ἀκρί
 στον μάλλον καὶ τὸ ἥπρον εἶναι, οὐκ ἀκριβολογησάμενος, ἢ
 κατὰ προδήκην πρὸς τινῶν ὕψερων τοῦτο προσετίθει.

Πάντα δὲ τὰ πρὸς τι πρὸς ἀντιστρέφονται λέγεται,
 οἷον ὁ δούλος δεσπότης τοῦ δούλου, καὶ ὁ δεσπότης δούλου δε-
 σπότης λέγεται· καὶ τὸ διπλάσιον ἡμίσεος διπλάσιον,
 καὶ τὸ ἡμισυ διπλάσιου ἡμισυ· καὶ τὸ μῆζον ἐλάττωτος
 μείζον, καὶ τὸ ἐλάττω μείζονος ἐλάττω· ὡσαύτως δὲ καὶ ὑπὸ
 τῶν ἄλλων, πλὴν τῆ πρώτης ἐνίοτε διοίσκει κατὰ τὴν λέξιν·
 οἷον ἡ ὑψηλήμη ὑψηλὸν λέγεται ὑψηλήμη καὶ τὸ ὑψηλὸν ὑψη-
 λήμη ὑψηλόν· καὶ ἡ αἰδνησις αἰδνητὸν αἰδνησις, καὶ τὸ αἰ-
 δνητὸν αἰδνήσις αἰδνητὸν.

Ἐφ' ἑτέρου παρακολούθημα μεταβέβηκε τῇ πρὸς τι,
 ὅπου κυρίως αὐτῇ ἐστὶν ἰδίον, τὸ πρὸς ἀντιστρέφονται λέγε-
 σθαι· ἵνα δὲ μάθωμεν τί ἐστὶν πρὸς ἀντιστρέφονται λέγε-
 σθαι, μάθωμεν πρότερον τί ἐστὶν ἀντιστροφή· πρὸ δὲ τού-
 του, τί ἐστὶν στροφή· στροφή τοίνυν ἐστὶν, ἡ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ὑπὸ
 τὸ αὐτὸ ἀποκατάστασις· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ σρέφεται λέ-
 γομεν τὸ παῦ, ἐπειδὴ κύκλῳ κινούμενον ἀπὸ τοῦ αὐ-
 τοῦ συμείνου, ὑπὸ τὸ αὐτὸ πάλιν ἀποκαθίσταται· καὶ ἡμεῖς
 δὲ σρέφεται λεγόμεθα, ὅταν ἐξ οὗ ἡρξάμεθα τόπου, εἰς ἐ-
 κείνον καταλήθωμεν· ἀντιστροφή δὲ ἐστὶν, οἷον ἐῖς στροφή
 φη· τὸ γὰρ ἀντί παρὰ τοῖς παλαιοῖς, τὸ ἴσον ἰσημαίνει·
 ὡς πρὸς τὸ ἀντίθεον, ἀντί τοῦ ἰσόθεον· καὶ ἀντιάνηρα, ἡ ἐ-
 σουμένη ἀνδράσι· καὶ ἀντίχειρα, τὸν μέγαν φάμεν δάκ-
 κτυλον, διὰ τὸ ἴσον δώαμιν ἔχειν τοῖς ἄλλοις· ἰσοστροφή
 δὲ ἐστὶν, ὅταν μὴδὲν μάλλον τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου κατηγορεῖ-
 ται, ἢ ἐκείνο τοῦ λοιποῦ· οἷον, ὁ πατήρ, οὐδὲν μάλλον πρὸς
 υἱὸν λέγεται, ἢ ὁ υἱὸς πρὸς τὸν πατέρα· τὰ οὖν πρὸς τι,
 πρὸς ἀντιστρέφονται λέγεται· οἷον, ὁ δούλος δεσπότης τοῦ δε-
 σπότης· καὶ ὁ δεσπότης δούλου δεσπότης· πλὴν τῆ πρώ-
 τῃ ἐνίοτε ἔπε διοίσκειν τῇ κατὰ τὴν λέξιν· ἐπειδὴ γὰρ
 πρὸς γενικῶς ἀποδέδωκε, διὰ τοῦτο ἐπήγαγεν, ὅτι οὐ

μόνον πρὸς γυναικῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄλλην ἀποδίδεται πᾶσι
 τινὰ πρὸς τι. ὅθεν εἰδὲ πρὸς τὴν αὐτὴν πάντως ἀντισρέ-
 φει. ἔρηται δὲ ἡμῖν ἥδη ποῦ τούτων ἐμπροσθεν. Πρὸς ἀν-
 τισρέφονται λέγεται. πρὸς ἀντισρέφονται οὖν λέγεται, τὰ
 πρὸς τι μετὰ διπλασιασμῶν. ὅιον, ὁ δούλος, δύο τινὰ ἐστὶ,
 καὶ δούλος, καὶ ἀνθρώπος. ὁ οὖν δεσπότης πρὸς τὸ δούλος λέ-
 γεται δεσπότης, ὅτι καὶ ἀντισρέφει πρὸς αὐτὸν, ὡς μὲν πρὸς
 τὸ ἀνθρώπος. τὴν ἰσότητά οὖν τηρεῖν ὁ φέλει ἀεὶ προσά-
 ληλα, ἵνα καὶ ἀντισρέφει, ὡς πορὶ ὁ ἀνθρώπος καὶ τὸ γελα-
 σκόν. ἐὰν δὲ ὧσιν ἀνίστα, τὸ τε οὐκ ἀντισρέφει.

οὐ μὲν ἀλλ' ἐνίοτε οὐ δόξει ἀντισρέφειν, ἐὰν μὴ οἰκεί-
 ῳ πρὸς ὃ λέγεται ἀποδοθῇ, ἀλλὰ διαμάχῃ τῷ ἀποδιδέ-
 ῳ. ὅιον τὸ πῆρὸν ἐὰν ἀποδοθῇ ὀρνίθου, οὐκ ἀντισρέφει ὀρνί-
 θου. οὐ γὰρ οἰκείως τὸ πῆρὸν ἀποδίδεται πῆρὸν ὀρνι-
 θου. οὐ γὰρ ἡ ὀρνίς, ταύτῃ τὸ πῆρὸν αὐτῆς λέγεται, ἀλλ' ἡ
 πῆρὸν ἐστὶν. πολλῶν γὰρ καὶ ἄλλων πῆρὰ ἐστὶν, ὅς ἐκ ἑστὶν
 ὀρνίθου. ὡς τε ἐὰν ἀποδοθῇ οἰκείως, καὶ ἀντισρέφει. ὅιον τὸ
 πῆρὸν, πῆρὸν πῆρὸν, καὶ τὸ πῆρὸν, πῆρὸν πῆρὸν.

Τὰ πρὸς τι, ἰσότητά τηρεῖν ὁ φέλει πρὸς ἄλληλα, ἵνα
 ἀντισρέφει. ὡς πορὶ ἀντισρέφει καὶ ὁ ἀνθρώπος, καὶ τὸ γε-
 λασκόν. ἐὰν δὲ ὧσιν ἀνίστα, τῷ μὲν ἐλάσσονι, τὸ πλεονάζ-
 κολουθεῖ, ὡς τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ζῶον. τῷ δὲ πλεονάζοντι, τὸ ἐλασ-
 στον ἐκείνι. οὐ γὰρ τῷ ζῳῷ ὁ ἀνθρώπος ἀκολουθεῖ, ὡς τῷ ἀν-
 θρώπῳ τὸ ζῶον. οὗτος οὖν ὁ κανὼν ἐστὶ τῇ πρὸς τι, ἡ ἰσότης,
 ὡς πατὴρ υἱοῦ, καὶ διπλάσιον ἡμίσεος, ὅπου καὶ ἀντισρέ-
 φει. ὅσα ἡ ἀνίστα εἰσὶν, ἐκείνι ἀντισρέφει. ὁ καὶ αὐτὸς φησὶ,
 τὸ πῆρὸν ἐὰν ἀποδοθῇ ὀρνίθου, οὐκ ἀντισρέφει ὀρνίθου πῆρ-
 ῶ. ὅ γὰρ πᾶν πῆρὸν, ὀρνίθου ἐστὶ πῆρὸν. ἡσὶ γὰρ τινὰ πῆρὰ, ὅς
 ἐκ ἑστὶν ὀρνίθου. τὸ γὰρ πῆρὸν, τὰ μὲν ἡσὶ χιζοπῆρα, ὡς
 τὰ παρ' ἡμῖν, ὅς καὶ μόνον ὀρνίθου καλοῦνται. ὡς αὐτὸς ἐφη-

σιν ἐν τῷ ποτὶ ζῶων ἰσορί'ας· τὰ δὲ, θερμόπτερα, ὡς αἱ νυκτερίδες· τὰ δὲ, κολεόπτερα, ὡς οἱ κάμβαιοι, ἅπτερ οὐκ εἰσὶν ὄρνιθες· ἐπεὶ οὖν τὸ πτερόν, καὶ ἡ ὄρνις, εἰ ἐξιστά'ται, ἀλλ' ὡς πλέον τὸ πτερόν τῆς ὄρνιθος, δὴ ταῦτα ἐξισῶσθαι, ἵνα καὶ ἀντισρέφῃ· ἐξισούται δὲ τὰς ἀνίσας, ἢ τοῦ ἐλάττονος αὐξήσθαι, ἢ τοῦ μεζονος μειωθῆναι· ἀν' οὖν τούτων αὐξήσωμεν τὸ ἐλάττον, τοῦ τεσι τὴν ὄρνιν, καὶ ποιήσωμεν οὕτω, τὸ πτερόν, πτερώτου πτερόν· πτερώτον τὴν ὄρνιν προσαγορεύοντες, οὕτως ἀντισρέφῃ· τὸ γὰρ πτερώτον, πτερῶ πτερώτον· πάλιν ἐὰν ἀποδοθῇ τὸ πηδάλιον πλοίου πηδάλιον, σὺταῦθα οὐκ ἀντισρέφῃ· εἰ γὰρ δωαυτὸν λέγῃν τὸ πλοῖον, πηδαλίῳ πλοῖον· πολλὰ γὰρ πλοῖα, πηδάλιον οὐκ ἔχουσιν, ὡς τὰ ἀκάτια· ἐπεὶ δὲ εἰς ἀνίσας εἰσι καὶ ταῦτα, ὡς πλοῖον γὰρ τὸ πλοῖον τοῦ πηδαλίου, ἐὰν τὸ μείζον ἐλαττώσωμεν, λέγω δὴ τὸ πλοῖον, λέγοντες ἀντὶ πλοίου πηδαλιώτον, τότε ἐξίστης γυνόμενα ἀντισρέφῃ· τό, τε γὰρ πηδάλιον, πηδαλιώτῳ πηδάλιον· καὶ τὸ πηδαλιώτον, πηδαλίῳ πηδαλιώτον εἰναι· ἐτι δὲ ἡ κεφαλὴ, τινὸς λέγε'ται κεφαλὴ· ζῶν γὰρ· ἐὰν οὖν ἀποδοθῇ πρὸς τὸ ζῶον, οὐκ ἀντισρέφῃ, ἐπεὶ δὲ μὴ οἰκίᾳ πάλιν γίνεταί ἢ ἀπόδοσις· ἢ μὲν γὰρ κεφαλὴ, ζῶν λέγε'ται κεφαλὴ· εἰκέτι δὲ τὸ ζῶον, τῇ κεφαλῇ ζῶον· εἰσι γάρ τινα τ' ζῶον, ἃ κεφαλῶν οὐκ ἔχει, οἷον ὁ καρκίνος, οἱ σκώληκες, γῆς σκτερα· δὴ οὖν πάλιν μειῶσθαι τὸ μῆζον, λέγω δὴ τὸ ζῶον, καὶ ποιῆσαι κεφαλῶτον, καὶ οὕτω σῶθήσεται ἢ ἀντισρεφῇ· ἢ γὰρ κεφαλὴ, κεφαλῶ τοῦ κεφαλῇ· καὶ τὸ κεφαλῶτον, τῇ κεφαλῇ κεφαλῶτον· ὡς μὲν οὖν τῆς ὄρνιθος, τὸ ἐλάττον ἠυξήσωμεν· λέγω δὴ τὴν ὄρνιν· σὺ δὲ τοῖς ἄλλοις, τὸ μῆζον ἐμειώσωμεν· τὸ πλοῖον λέγω δὴ, καὶ τὸ ζῶον.

23 Εἴν' οὖτε δὲ καὶ ὀνοματοποιῇν ἴσως ἀναγκᾶν, ἐὰν

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

22 μὴ κῆρυον εἶν' ὄνομα, πρὸς δ' οἰκείως ἀν' ἀποδοθεῖν. ὅιον
 22 τὸ πηδάλιον τοῦ πλοίου ἐὰν ἀποδοθῇ, οὐκ οἰκεία ἢ ἀπό-
 22 δοσις γίνεται. οὐ γὰρ ἢ πλοῖον, ταύτη αὐτοῦ τὸ πηδάλιον
 22 λέγεται. ἐπὶ γὰρ πλοῖα, ὧν οὐκ ἐστὶ πηδάλια, διὸ οὐκ ἀν-
 22 τιστέφει. τὸ γὰρ πλοῖον οὐ λέγεται πηδαλίου πλοῖον ἀλ-
 22 λ' ὥς οἰκηστέρα ἀν' εἶν' ἀπόδοσις, εἰ οὕτω πῶς ἀποδο-
 22 θεῖν, τὸ πηδάλιον, πηδαλίω τοῦ πηδάλιον, ἢ ὁπωσοῦν ἀλ-
 22 λῶς. ὄνομα γὰρ οὐ κεῖται. καὶ ἀντιστέφει με, ἐὰν οἰκείως
 22 ἀποδοθῇ. τὸ γὰρ πηδαλιωτὸν πηδαλίῳ πηδαλιωτὸν. ὧ
 22 σαύτως δὲ καὶ πρὸς τῶν ἄλλων. ὅιον ἢ κεφαλὴν, οἰκηστέρας
 22 ἀν' ἀποδοθεῖν κεφαλῶ τοῦ κεφαλή, ἢ ζῶον ἀπεδομένην.
 22 οὐ γὰρ ἢ ζῶον, κεφαλῶν ἔχει. πολλὰ γὰρ τῶν ζῶων κεφα-
 22 λῶν οὐκ ἔχει.

Ἰνα γὰρ μὴ τις εἴποι, τί οὖν δέει καινοτομεῖν τὰ ὀνόμα-
 τα, καὶ ἐκασον ὡς βούλεται τις κατεσκευάσεν, οὐκ οὐκ οὐ-
 τῶ συμβήσεται πᾶσαν τὴν σωτήριαν τῶν ὀνομάτων ἀφα-
 νισθῆναι, ἐκασον καινοτομοῦντος ὡς βούλεται τὰ ὀνόμα-
 τα, καὶ λοιπὸν δόξει ἐκασος ἄσημα φθίγγεσθαι, ἀντί μὲν
 ἀνθρώπου, εἰ τύχοι, κεφαλῶ τὸν λέγων. ἀντί δ' πλοίου, πη-
 δαλιωτὸν, ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως καινοτομήσει, λέγει οὖν πρὸς
 τοῦτο, ὅτι οὐδὲν χαλεπὸν, ὅς τις μὴ ἐφρόντισε θῆναι ὄνομα
 περὶ τὴν σωτήριαν, ἐκείνοις ἡμᾶς αὐτῶν ἐπινοῇ. ἢ γὰρ σωτήριαν
 ἐκείνοις τίθουσιν ὀνόματα, ἀ γινώσκει. αἱ δὲ τέχναι, ἅτε
 δὴ καινότερον πραγμάτων οὔσαι δὲ ἐτίδες, ὀφείλουσι
 τοῖς πράγμασι τοῖς ὑπ' αὐτῶν ὀρισκομένοις, τίθεναι ὀνό-
 ματα πρὸς τὴν τούτων σημασίαν. ὅιον, ὁ κωμότες, ὅρη
 κῶς ὅτι τῶν τριγώνων, τὸ μὲν ἐπὶ τὸ ἔχον τὰς δύο μόνας
 πλυρὰς ἴσας. τὸ δὲ, τὰς τρεῖς ἴσας. τὸ δὲ, τὰς τρεῖς αἰ-
 νίσους, ἐκάλεσε τὸ μὲν, ἰσόπλευρον. τὸ δὲ, ἰσοσκελές. τὸ
 δὲ, σκαληνόν. καὶ ὁ μόνον κῶς ὁμοίως τοῖς διαφόροις κρού-
 μασιν,

μασιν, ὀνόματα ἐπέθηκε. καὶ τὸ μὲν, ἐκάλεσε χρώμα πικρὸν, τὸ δὲ, διατυνικόν, ἢ ὁπασσὼν ἐπέρως. καὶ ταῦτα τοῖς νῦν, ἐπειδὴ ἡμέλεισεν ἡ σωθήσεται τοῖς τοιούτοις εἶναι ὀνόματα, ἡμᾶς ἀνάγκη πθεῖναι. πολλὸν μὲν γὰρ ἐκάλεσεν, οὐκ ἐπὶ δὲ διέσχελε τὰ πηδαλιωτὰ ἀπὸ τῆς μὴ πηδαλιωτῶν. καὶ ζῶον μὲν ὀνόμασεν, οὐκ ἐπὶ δὲ ἐχώρισε τῇ προσηγορίᾳ τὰ ἔχοντα κεφαλὴν ἀπὸ τῆς μὴ ἔχόντων. διὰ τοῦτο ὡς εἴρηται, ἡμᾶς ὀνοματοποιεῖν ἐν τοῖς τοιούτοις, οὐδὲν ἄτοπον. ὅπως δὲ δεῖ τίθεσθαι τὰ ὀνόματα, καὶ πῶθεν, αὐτὸς ἐφεξῆς ἐδήλωσεν ἡπῶν.

» Οὕτω δὲ ῥᾶσκα ἀν' ἰσῶς τις λάβοι, οἷς μὴ κῆται ὄνομα
 » τα, ἢ ἀπὸ τῆς πρώτων καὶ τοῖς πρὸς α' ἀντιστρέφουσι πη
 » θάν τὰ ὀνόματα. ὡς πρὸς ὡτὶ τῆς προσηρημένων, ἀπὸ τῆς πῆ
 » ρς, τὸ πῆσρα τῶν. καὶ ἀπὸ τοῦ πηδαλίου τὸ πηδαλιωτὸν.
 » πάντα ἔν τὰ πρὸς π, ἐκ' ἀπὸ οἰκείως ἀποδιδώται, πρὸς
 » ἀντιστρέφοντα λέγεται. ἐπεὶ ἐὰν γὰρ πρὸς τὸ τυχόν ἀπο
 » δίδωται, καὶ μὴ πρὸς ὃ λέγεται, οὐκ ἀντιστρέφει.

Καθόνα ἡμῖν παραδίδωσιν νῦν, δι' οὗ δυνησόμεθα ὀνοματοποιεῖν οἰκείως, ἐὰν ἐν τῇ κοινῇ σωτηρίᾳ ὄνομα ἔχον ὀρίσκειται. δεῖ γὰρ φησιν ἀπὸ τῆς πρώτων καὶ οἰκείως κατηγορημένων, παρ' ὧν μόνον πθεῖναι ὄνομα ἐκείνοις, ὧν κατηγορεύεται. καὶ οὕτως ὀρίσσομεν αὐτὰ ἀντιστρέφοντα. οἷον, ἀπὸ τοῦ πηδαλίου, καλεῖν τὸ πολλόν, οὐ τὸ πηδάλιον κατηγορεῖται, πηδαλιωτὸν. καὶ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, καλεῖν τὸ ζῶον, τὸ κεφαλὴν ἔχον, κεφαλωτὸν. καὶ ὡτὶ τῆς ἄλλων ὁμοίως. καὶ ταῦτα δὲ πάλιν φησὶ, λεληθότως βουλόμενος τὸν ὀρισμὸν κακίσσαι. ἢ γὰρ πρὸς τι ταῦτα ἔπν, ἀπὸ ἐτέρων εἶναι λέγεται, καὶ ἡ κεφαλὴ, καὶ τὸ πηδάλιον, καὶ τὸ πῆρὸν, ἔστι τῆς πρὸς τι, ὅπρ' ἄτοπον. ταῦτα γὰρ ὡς μὲν μέν οὐσιῶν, λέγεται εἶναι πρὸς τι. τὸ γὰρ μέρος, ὅλγ' ἐπὶ μέν

Α Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

ρος· καὶ τὸ ὅλον, τίς μὲν εἰν ὅλον· ὡς μέντοι γε πῖδον, ἢ
πιδάλιον, ἢ κεφαλὴν, ἔκ εἰς τῶν πρὸς τι, ἀλλ' οὐσίαι· ἔκ
σον γὰρ τούτων, αὐτὸ καθ' αὐτὸ θεωρεῖται. ἀμέλει, ἐὰν ἀπο
τμηθῇ ἢ κεφαλὴ τοῦ παντός, ἢ ἡ χεὶρ, ἔδεν ἢ πον λέγεται
κεφαλὴν, καὶ χεὶρ· μὲν μέντοι ἔκ ἐπὶ λέγεται· τὸ γὰρ μέ
ρος, ἐν ὅλῳ θεωρεῖται. τὰ δὲ πρὸς τι, ἐὰν ἀφαιρεθῇ ἐκείνου
πρὸς ἃ λέγεται, καὶ τὴν οἰκίαν ὀνομασίαν διὗς σωμαφαι
ρεθῇσεται. ὅιον, ὁ πατήρ, γού λέγεται πατήρ. ἀλλ' ἐὰν ἀ
φαιρεθῇ ὁ γού, καὶ τὸ πατήρ εἶναι ὁ πατήρ σωμαφαιρεθῇ.
τὰ δὲ ἐτέρων λεγόμενα, καὶ ἀφαιρεθῇ ἐκείνων, ὧν λέγε
ται εἶναι, φυλάττει ἔδεν ἢ πον τὴν οἰκίαν ὀνομασίαν. ὅιον, ἢ
κεφαλὴν, γού λέγεται κεφαλὴν. καὶ ἐὰν ἀφαιρεθῇ, οὐδὲν ἢ τ
τον λέγεται κεφαλὴν. τὸ δὲ πιδάλιον, πλοίου, καὶ τὸ πῖ
δον, ὄρνιθος. καὶ ἀφαιρέβεται τούτων, ὧν καὶ εἶναι λέγε
ται, ἔδεν ἢ πον τῆς οἰκίας πάλιν ὀνομασίαν πετύχηκε.

- » Λέγω δὲ, ὅτι ἔδεν τῶν ὁμολογουμένως πρὸς ἀντιπρέφον
» τα λεγομένων, καὶ ὀνομάτων αὐτοῖς καμμένων, ἔδεν ἀντι
» πρέφει, ἐὰν πρὸς τι τῶν συμβεβηκότων ἀποδιδῶται, καὶ
» μὴ πρὸς αὐτὸ ὃ λέγεται· ὅιον ὁ δούλος, ἐὰν μὴ δεσπότην
» ἀποδοθῇ, ἀλλὰ ἀνθρώπου, ἢ δῖποδος, ἢ ὁ τουοῦ τῶν τοιού
» των, ἔκ ἀντιπρέφει. οὐ γὰρ οἰκία ἢ ἀπόδοσις εἶναι.

Εὐντὺς ἐκ τοῦ μάλλον ἢ ὡς χεῖρισις· τί γὰρ θαυμα
σὸν φησιν, ἐν τῶν εἰρημένων οὐ σώζεται ἢ ἀντιπρέφει, διὰ
τὸ μὴ κυρίως ἀποδιδῶται, ὅποτε ἔδεν τὰ ὁμολογουμένως
εἶναι, πρὸς τι, καὶ πρὸς ἀντιπρέφονται λεγόμενα, ὅτι καὶ
ὀνόματι καίτοι, ἔκ ἀντιπρέφει, ἐὰν μὴ κυρίως ἢ ἀπόδο
σις γένηται, ὅιον, τὸν δεσπότην, ἐὰν μὴ πρὸς δούλον, ἀλλὰ
πρὸς ἀνθρώπον πρὸς ἀποδόσιν, λέγων· ὁ δεσπότης, ἀνθρώ
που δεσπότης, οὐ διωθήσεται ἀντιπρέφας εἶπεῖν. ὁ ἀνθρώ
πος δεσπότης ἀνθρώπος· τοῦτο γὰρ καταγέλαστον. ἢ μὲν

ἔστι δὲ πῶς τὴν ἀνθρώπου εἰπεῖν δεῦν ὅτι, οὐ χαλεπὸν τὸν
 δὲ ἀνθρώπου, δεῦν ὅτου ἀνθρώπου, ἀποπῶτατον. ὥς τε καὶ
 ὑπὸ τούτων, ἐπειδὴ μὴ οἰκεία γέγονεν ἢ ἀπόδοσις, οὐδὲ ἢ
 ἀντιπροφῆν ὑφίσταται. οὐ γὰρ πρὸς ἴσον ἐποιήσαμεθα τῷ
 ἀπόδοσιν. ὑπὸ πλέον γὰρ ὁ ἀνθρώπος. δεῖ οὖν τὰ ἀντι
 σρέφοντα ἐξισάξην ἀλλήλοις, ὥς πορ' ἔρηται, ἵνα καὶ ἀντι
 σρέφῃ. διὰ τούτο γὰρ καὶ ἀντισρέφῃ τὰ ἴδια πρὸς ἐκά
 νη, ὧν ἐστὶν ἴδια, ἐπειδὴ καὶ ἐξισάξῃ ἀλλήλοις. αὐτὰ δὲ
 πάντα φησὶ σωαχωριζόμενος τῷ ὀρισμῷ τῷ λέγοντι,
 τὰ πρὸς πᾶν, τῷ ἑτέρων λέγεσθαι. καὶ δεκνύειν περὶ αὐτοῦ
 κατὰ τὸν ὀρισμὸν τοῦτον, τὰ πρὸς πᾶν ἀντισρέφοντα, καὶ
 ταῦτα βουλόμενος αὐτὸν, ὥς ὅσον τε, ἵνα μὴ δόξῃ ὀνήμιον
 αὐτοῦ κατακτείνεσθαι, ἢ ὅσον οὐδ' ὅπως αὐτὸν διελέγι
 ξαι, δεκνύει, ὅτι καὶ μετὰ τοσαύτην σωαχωρίαν, ὅμως πολ
 λὰ ἀποπα αὐτῷ παρακολουθεῖ.

- 22 Εἰ ἀν' μὲν τοι οἰκείως ἀποδομένον ἢ πρὸς ὃ λέγεται,
 22 πάντων ποδαιρουμένων τῶν ἄλλων ὅσα συμβεβηκότα ἐπ',
 22 κατακλιπομένου δὲ τούτου μόνου πρὸς ὃ ἀπεδόθη, οἰκείως
 22 αἰ' πρὸς αὐτὸ ῥηθήσεται. ὅσον ὁ δούλος, εἰ ἀν' πρὸς τὸν δε
 22 πῶς τὴν λέγεται, ποδαιρουμένων τῶν ἄλλων ἀπάντων ὅσα
 22 συμβεβηκότα ἐπ' τῷ δεῦν. ὅσον τὸ δίποδι ἦναι, καὶ
 22 τὸ ὑποστήκης δεκτικῶς, καὶ τὸ ἀνθρώπου, κατακλιπομένου
 22 δὲ μόνου τοῦ δεῦν ἦναι, αἰ' ὁ δούλος πρὸς αὐτὸν ῥηθή
 22 σεται. ὁ γὰρ δούλος δεῦν τοῦ δούλος λέγεται. εἰ ἀν' δὲ
 22 μὴ οἰκείως ἀποδοθῇ πρὸς ὃ ποτε λέγεται, ποδαιρουμέ
 22 νων μὲν τῶν ἄλλων, κατακλιπομένου δὲ μόνου τοῦ πρὸς ὃ
 22 ἀπεδόθη, οὐ ῥηθήσεται πρὸς αὐτό. ἀποδεδότω γὰρ ὁ
 22 δούλος ἀνθρώπου, καὶ τὸ πῶς ὄρνιθος, καὶ ποδαιρου
 22 τοῦ ἀνθρώπου, τὸ δεῦν αὐτὸν ἦναι. οὐ γὰρ ἐπὶ δούλος
 22 πρὸς ἀνθρώπου ῥηθήσεται. μὴ γὰρ ὄντος δεῦν οὐδὲ,

Α Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

20 δούλος ἐπ' ἔσται· ὡσαύτως καὶ τοῦ ὀρνίθου, ποδὶ κρηδῶ τὸ
 21 πῖδρωτόν ἐστι· οὐ γὰρ ἐπ' ἔσται τὸ πῖδρον τῇ πρὸς τι· μὴ
 22 γὰρ ὄντος πῖδρω τοῦ, οὐδὲ πῖδρον ἔσται πηγὸς· ὥς τε δεῖ μὲν
 23 ἀποδοῦναι πρὸς ὅποτε οἰκίῳς λέγεται· καὶ μὲν ὄνομα
 24 ἢ κείμηνον, ῥαδίᾳ ἢ ἀποδοσὶς γίνετ'· μὴ ὄντος δὲ, ἀναγ
 25 καὶ ὄντος ἴσως ὀνοματοποιεῖν· ἔτω δὲ ἀποδιδομένων, φανε
 26 ρὸν ὅτι πάντα τὰ πρὸς τι πρὸς ἀντιστρέφοντα ἐκθίσεται·
 Κανὼνα ἡμῖν παρὰ δίδωσι τῇ οἰκίῳς κατὰ τινος
 ἀποδιδομένων· λέγει γὰρ ὅτι, ὃ ἀν' ἢ πλείοσιν ὀνόμασι λε
 γόμενον, ἔσται ὑπάρχον· ἀλλ' ὅτι καθ' ἑαυτὸς τοῦτων τῇ ὄνο
 μάτων κατηγορούμενον, καὶ βούλει γινώσκειν ὅτι οἰκίῳς τὸ κα
 τηγορούμενον ἐκείνῳ τῷ ὀνόματι κατηγορηθῇ, ποδὶ ἐλὼν
 πάντα τὰ ἄλλα ὀνόματα, καὶ τὰ συμβεβηκότα τῷ ὑποκει
 μένῳ, καταλιπὼν δὲ μόνον ἐκεῖνο, πρὸς ὃ ἀπεδόθη τὸ κα
 τηγορούμενον, ἐὰν δὴ αὐτὸ ἀντιστρέφον πρὸς ἐκεῖνο, ὃ
 κατηγορεῖται αὐτοῦ, ἵδι' ὅτι οἰκίῳς ἀπεδόθη τὸ πρὸς τι
 ρον· οὐ γὰρ ἀν' ἀντιστρέφει, εἰ μὴ οἰκίῳς ἀπεδόθη· ὅιον,
 ὃ δούλος ἐὰν ἀποδοθῇ δεσπότην δούλος, ἐπειδὴ συμβέβη
 κε τῷ δεσπότην τὸ ἀνθρώπων εἶναι, καὶ δίδωσι εἶναι, καὶ ὑπὸ
 τῆς δεκτικῆς, ἐὰν πάντα ταῦτα ἀφέλῃς ἀπ' αὐτοῦ, καὶ
 ὑπόβῃ ὥς μὴ ὅλως ὑπάρχοντα, καταλείψῃς δὲ μόνον τὸ
 δεσπότην εἶναι, ἔστιν ἡ πῶν δυνάσκει κυρίως γινόμενον τῷ
 ἀντιστροφῷ· ὃ γὰρ δεσπότης, δούλου λέγεται δεσπότης·
 ἐὰν δὲ μὴ πρὸς δεσπότην ἀποδοθῇ ὁ δούλος, ἀλλὰ πρὸς ἄν
 θρώπον, ποδὶ αἰρουμένου τοῦ ἀνθρώπου τῇ λοιπῶν πάν
 των, λέγω δὴ τοῦ δεσπότην, τοῦ δίδωτος, καὶ τῇ λοιπῶν,
 οὐ σώθεται ἢ ἀντιστροφή· οὐ γὰρ δίδωσι τὸν ἀντιστρέφον
 τα εἰπεῖν, ἀνθρώπος, δούλου ἀνθρώπος· ὥς τε οὐκ οἰκίῳς
 20 ὁ δούλος πρὸς τὸν ἀνθρώπον ἀπεδόθη· ποδὶ αἰρουμένων
 21 φησὶν ἀπάντων, ὅσα συμβεβηκότα ἐπὶ τῷ δεσπότην· ὅιον,

» τὸ διπλῶς εἶναι, τὸ ὑπὸ τῆς δεκτικῆς, τὸ ἀνθρώπῳ. ἔδεν
 θαυμάσων ὅτι ταῦτα συμβεβηκότα ἦεν, ἀλλὰ συμβεβη-
 κότα πρὸς τὴν τοῦ δούλου χάσιν ἦεν αὖ, καὶ διπλῶς
 αὐτοῦ κατηγορούμενα. πρῶτος δὲ, καὶ καθ' αὐτὸ δ' ἐπὶ
 τῆς τῆς χάσιν τῆς πρὸς τι ὡς ἐφ' ἑαυτὸν, αὐτὴ καθ'
 αὐτῆς ὡς οὐχ ὑφεστηκυῖα, ποτὲ μὲν συμβαίνει ἐν οὐσίᾳ
 εἶναι, ποτὲ δὲ ἐν ποσότητι, ἢ ἐν ποιῶ, ἢ ἐν ἄλλῃ τινὶ τῆς
 κατηγοριῶν. ὥς τε καὶ ἀτύπως πρὸς διπλάσιον πρὸς τι
 ὄντι, ὅταν μὲν ἢ ἐν τύχοι, ἐν ξύλῳ, λέγοι αὐτῷ συμβεβη-
 κέναι τὸ ξύλον. ὅταν δὲ ἐν λίθῳ, τὸν λίθον, καὶ ὅταν ἐν
 ὑποφάνειᾳ, ἢ ἐν χρόνῳ, τὸν χρόνον, ἢ τὴν ὑποφάνειαν τῆς χά-
 σεως κατ' αὐτῶν τῆς ὑπονοίας θεωρουμένης.

» Δοκεῖ δὲ τὰ πρὸς τι ἅμα τῇ φύσει εἶναι, καὶ ὑπὸ μὲν
 » τῆς πλείων ἀληθείας εἶναι. ἐπ' αὐτῶν δὲ, καὶ ἀληθείας, ἅμα
 » τῆς διπλάσιον τε εἰς καὶ ἡμισυ, καὶ ἡμίσεως ὄντος, δι-
 » πλάσιον εἶναι. καὶ διπλάσιον ὄντος, δούλος εἶναι, καὶ δούλου
 » ὄντος, διπλάσιον εἶναι. ὁμοίως δὲ τούτοις, καὶ τὰ ἄλλα. καὶ
 » σωκρατεῖ δὲ ταῦτα ἀλλήλα. μὴ γὰρ ὄντος διπλάσιον,
 » καὶ ἡμισυ. καὶ ἡμίσεως μὴ ὄντος, οὐκ εἶναι διπλάσιον.
 » ὡσαύτως δὲ καὶ ὑπὸ τῆς ἄλλων ὅσα τοιαῦτα.

Ἐπεὶ τὸν τῆς πρὸς τι παρακολούθημα ἴδιον παραδί-
 δώσι μετὰ τὸ πρὸς ἀντιτρέφοντα λέγεσθαι, τὸ ἅμα τῇ
 φύσει εἶναι. πῶς δὲ εἰσιν ἅμα τῇ φύσει τὰ πρὸς τι; πα-
 τὴρ μὲν γὰρ, καὶ υἱός, ἅμα τῇ φύσει. κτήτωρ δὲ, καὶ κτῆ-
 μα, πῶς, ὅτι τὰ πρὸς τι οὐ τὴν φύσιν τῆς πραγμάτων σκο-
 πεῖ, ἀλλὰ τὴν χάσιν, ὡς πρὸς τὸ ἔπερον ἔχει ὁ σὺ πάτερ,
 οὐ καθ' ὁ ἀνθρώπος, ἔχει τὸ ἅμα τῇ φύσει εἶναι, ἀλλὰ καθ'
 ὁ χάσιν ἔχει πρὸς τὸν υἱόν. ἅμα δὲ τῇ φύσει ταῦτα εἶναι,
 ὡν τοῦ σὺός πεθόντος, ἀνάγκη σωθῆσθαι καὶ τὸ ἔπε-
 ρον. καὶ ἀναβεβέντος, σωθῆσθαι. καὶ μηδέποτε τοῦ

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

ἐπερου ὄντος, τὸ ἔπερον μὴ εἶναι. ἅμα ὅτι τῷ εἰπεῖν δούλον, ἀνάγκη τὸν δεσπότην σωεπινόειν. καὶ δι' πλασίου ὄντος, ἀνάγκη καὶ ἡμισυ εἶναι. ὡς τῇ πλείων δὲ εἶπεν ἀληθὲς εἶναι. ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τῶν ἄλλων μέλει ἀπορῆν, δοκῶντων μὴ ἅμα τῇ φύσει ὑπάρχειν.

- » Οὐκ ὡς πάντων δὲ τῇ πρὸς τι ἀληθὲς δοκῇ τὸ ἅμα
- » τῇ φύσει εἶναι. τὸ ὅτι ὡς τὸν πρότερον ἀν' δόξει τῆς ὡς
- » σήμης εἶναι. ὡς ὅτι ὡς το πολὺ προὔπαρχόντων τῇ πραγ
- » μάτων τὰς ὡς ἡμᾶς λαμβάνομεν.

Εἵνασιν πρὸς τὸ ἐρημένων κομίζη, ὅτι οὐ πᾶσι τοῖς πρὸς τι δοκῇ ὑπάρχειν, τὸ ἅμα τῇ φύσει. εἶναι ἢ ὡς ὡς σήμη καὶ τὸ ὡς τὸν, τὸ πρὸς τι ὄντα, οὐχ ἅμα ὑπάρχει. τὸ ὡς ὡς τῶν ἀναρθεῖντων, ἀναρθεῖται καὶ ἡ ὡς σήμη. τοῦτο τοῦ ὡς μὴ ὄντος, τίνας ἀν' εἶναι ὡς σήμη; ὡς σήμης δὲ μὴ οὐσῆς, ἔδεν καλύψαι εἶναι ὡς σήμη. ὡς τε οὐχ ἅμα τῇ φύσει ὑπάρχουσι ταῦτα, τῇ πρὸς τι ὄντα. τὸ δὲ πρότερον, διττον εἶναι. τὸ μὲν, χρόνῳ. τὸ δὲ, φύσει, καὶ τὸ μὲν, χρόνῳ εἶναι, οὐ πρὸς τὸ νῦν πλείων ἢ ἀπόσπασις, ὡς ὡς τοῦ παρελθοντος. διὰ τοῦτο ὡς λέγομεν τὰ μηδὲν πρὸς τι πελοποννησιακῶν, ὅτι αὐτῶν πλείων εἶναι ἀπὸ τοῦ νῦν ἢ ἀπόσπασις. πρὸς τιρον ὡς τὸ αὐριον, τοῦ μεταύριον. τοιοῦτο μὲν οὐκ, τὸ τῷ χρόνῳ πρὸς τιρον. τὸ δὲ φύσει πρὸς τιρον, τὸ σωακαιρούμεν, μὴ σωακαιρούμενον δὲ, καὶ τὸ σωησφόρομενον μὲν, μὴ σωησφόρον δὲ, ὡς ὡς ζῶν, καὶ ἀνθρώπου εἶναι. τὸ οὐκ ὡς τὸν τῆς ὡς σήμης πρὸς τιρον ἀν' εἶναι δόξειε φύσει. ὡς τὸν ὡς μὴ ὄντος, ὡς σήμη οὐκ εἶναι. ὡς σήμης δὲ μὴ ὄντος, τὸ ὡς τὸν δυνάται εἶναι. Α' μέλει, φασὶ θαλίῳ τὸν μιλῆσιον πρὸς τιρον ὡς τῆς αἰτίας τῆς σελωιακῆς ἐκλήψεως κατανοήσαντες, ὅτι ἐκ τοῦ ἡλίου ἡ σελωία δέχεται τὸ φῶς, διότι αὐξομένη μὲν τῇ ἀποσπ

ση τοῦ ἡλίου, τὸ μὲν πεφωτισμένον μέρος ἔχει πρὸς δυσ-
μάς, δυτικῶς τέρου ὅντες τότε τοῦ ἡλίου, τὸ δὲ κορατοειδὲς
αὐτῆς, καὶ ἀφώτισον νοθεῖ πρὸς ἀνατολάς. ἐπὶ τὴν δὲ γίνε-
ται ἀντιπρόσωπος ὅλη τῷ ἡλίῳ, κατὰ διάμετρον αὐτοῦ
ἀποστάσα, τότε πᾶσα φωτίζεται, ὅλη ὅλῳ τῷ ἡλίῳ προσ-
βάλλουσα. ὅλῳ δὲ λέγω, καὶ κατὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς αὐτῆς
νεοδυκὸς μέρος. ἡνίκα ὁ ἀρξεται μεθυσθαι τῇ σωόδῳ τῇ
πρὸς τὸν ἡλίον, τότε πάλιν, τὸ μὲν πεφωτισμένον, νοθεῖ
πρὸς ἀνατολάς, τοῦ ἡλίου τότε ἀνατολικῶς τέρου ὄντος.
τὸ δὲ ἀφώτισον, καὶ κορατοειδὲς, πρὸς δυσμάς. εἰ τὸ ὕψος
τοίνυν ἐπέσσει τῇ σεληνιακῇ ἐκλείψει, ὅτι ἐπειδὴ ἐμπε-
σι εἰς το καλῆμενον σκίασμα τῆς γῆς, τῷ ἡλίῳ κατὰ κα-
θετον αὐτῇ ὄντος ἐν τῷ ὑπὸ γῆν ἡμισφαίριῳ, πάσῃ ἢ συμ-
βαίνει αὐτῇ, παντελῆ ἐκλείψει, τῷ ἀκτίνων τῷ ἡλιακῶν μη-
δαμῶς αὐτῇ προσβαλλουσῶν. ἀμέλει, ἢ μὴ εἰ πανσελεύῳ
μόνη τοῦτο οὐ συμβαίνει. ἢ τοίνυν πρῶτος ὁ θαλῆς ἐπέ-
σσει τῇ σεληνιακῇ ἐκλείψει, δῆλον ὅτι πρὸ αὐτοῦ, τὸ μὲν
ὑψητὸν ὡς, λέγω δὴ ἡ σεληνιακῇ ἐκλείψει, ἐπὶ τῇ μὴ δὲ
αὐτῆς οὐκ ὡς. δῆλον οὖν ὅτι προῦπαρχει καὶ χρόνος, καὶ
φύσις τὸ ἐπὶ τῇ μὴ ἐκλείψει, καὶ οὐχ ἅμα ἢ σὶ ταῦτα,
τῇ πρὸς πόντος. ὡς αὐτῶς αἰδητοῦ μὲν μὴ ὄντος, οὐ-
δὲ αἰδησίς ἐστι. τίνος γὰρ ἔσται αἰδησις; αἰδησεὶς μέντοι
μὴ οὐσίς, οὐδὲν καλύπτει τὰ αἰδητὰ εἶναι. οἷον, πῦρ, γῆν,
καὶ τὰ τοιαῦτα.

» Εἰ π' ὀλίγων γὰρ ἢ ἐπ' οὐδενὸς ἴδοι τις ἅμα τῷ ἐπὶ
» σῆτῳ τὴν ἐπὶ τῇ μὴ γινομένην.

Εἰ π' ἂν, ὡς γὰρ ὡς τὸ πολὺ προῦπαρχόντων τῇ πραγ-
μάτων, τὰς ἐπὶ τῇ μὴ λαμβάνομεν, τὸ ὡς ἐπιτοπολύνῳ
ἐξηγήσατο. ἐπ' ὀλίγων γὰρ, ἢ ἐπ' οὐδενὸς ἴδοι τις ἅμα
τῷ ἐπὶ τῇ μὴ γινομένην. ταῦτα δὲ εἶπε,

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

διά τὰ ἀπό τινος τέχνης προαχόμενα. ταῦτα γὰρ οὐ
 προὔπῃρχον, ἀλλ' ἅμα τῷ ἐκ τῆς τέχνης προαχέσθαι, τὸ
 εἶναι ἔχει. τὰ μὲν γὰρ φυσικὰ, προὔπῃρχει τῆς ὑψή-
 μης. τὰ δὲ ἐκ τέχνης, ἅμα τῇ αὐτῶν ὑψήμῃ τὸ εἶναι ἔχει.
 οἷον, ἐπενόησέ τις πλάσσειν πρὸς τὸ καθύδην. ἐνταῦθα
 ἅμα τῷ ὑψήμῳ, καὶ ἡ ὑψήμη τὸ εἶναι ἔχει. ἴδοις δ' ἂν
 τοῦτο καὶ ὑπὸ τῇ ἀναπλασμάτων. ἅμα γὰρ τῷ ἀναπλά-
 σαι χίμαιραν, ὑπὲρ ἅμα ὑψήμῃ χίμαιρας καὶ τὸ φαν-
 τισμα αὐτῆς. καὶ ὥς ὁ ζωγράφος δύνει πρῶτος, ἅμα τῇ
 ζωγραφίᾳ εἰσήγαγε τὰς εἰκόνας. καὶ ὁ πρῶτος γραμμα-
 τὰ διδάξας, ἅμα τῇ ὑψήμῃ τῇ γραμμάτων, εἰσήγαγε
 τὰ γράμματα. Διὰ τί δὲ προσέθηκεν ἡ ἐπ' οὐδενός;
 μήποτε καὶ ταῦτα ἰσχυρὰ ἐπὶ τῇ φύσει, τὰς δὲ ὑψήμας
 ὑστέρων ἐλαβε. καὶ ὑπὸ τῇ μηχανικῇ δὲ τοῦτο μέγιστα θεᾷ
 σοιο δυνάμεων. οἷον, πῶς ἂν τις βαρὺ κινήσῃ, ἢ μετὰ
 ῥήσοι ὑδάτος, ἢ τί τοιοῦτον. δῆλον γὰρ ὅτι ταῦτα, καὶ τὰ τοι-
 αῦτα, ἅμα τῇ ποδὶ αὐτῶν ὑψήμῃ δύνει. τάχα δὲ καὶ
 ἀντιπεπονήτα τοῖς φυσικοῖς ἔχουσι τὰ τεχνικά. ὑπὸ
 μὲν γὰρ τῇ φυσικῇ ὥς εἴρηται, αὐτὰ τὰ ὑψητὰ προὔ-
 πῃρχει τῆς ποδὶ αὐτῶν ὑψήμης. ὑπὸ δὲ τῇ ἐκ τέχνης συ-
 νεσώτων, δ' ἂν προτίρῃ τῆς θήρας τὴν ποδὶ αὐτῶν ὑπάρξει
 ὑψήμῳ, εἴτα τὸ ὑψητὸν γενέσθαι. πρῶτον γὰρ δηλονότι,
 ἡ ποδὶ τῆς θήρας ἐπίνοια γέρονε, καὶ ὅπως ἂν αὐτὴ συσῆν,
 εἴτα λοιπὸν γέρονε τῆς ὑπνοῖας τὸ ἀποτέλεσμα, ἢ μή τις
 ἐκείνο ἔποι. ὅτι ἡ ὑψήμη ἡ ποδὶ τῶ πλοῖος, πρὶν τὸ πλοῖον
 γενέσθαι, εἰ καὶ προὔπῃρχον ἐπὶ τῇ φύσει τοῦ πρῶτον ὑπνε-
 νοηκότος, ἀλλ' οὐκ οὐκ τὸ εἶναι κυρίως ὑψήμη εἶχεν, ὥς
 δῆλον πῶς ὄντος, εἰ τῇ ὑπνοῖᾳ καὶ τὸ πρᾶγμα σωμακοῦ
 ἐήσῃ. μήποτε γὰρ μέχρι μόνον φαντασίᾳ προῆλθε τὸν
 τοιοῦτον, εἰς ὅσον δὲ ἐκβῆναι οὐ δύναται, ὥς πορὶ ὁ μῦθος ὁ

πῶς δαυδάλου ἔχει, ὅτι πῆρῶσαι ὑπενόησεν αὐτὸν, καὶ
τὸν ὕδον ἵκαρον. ὥς τε ὅταν ἅμα τῇ πῶς τινος ὑψηλῶς ὑπὲρ
σημῆ καὶ αὐτὸ εἰς ἔργον ἐκβῇ τὸ ὑψηλὸν, τὸ τε πῶς ὄντι καὶ
ἡ ὑψηλὴ κηρίως ἐπὶ τῇ ὑψηλῇ, τὸ ἀμφίβολον οὐκ ἔχουσα.
ὥς τε ὑπὲρ τῆς τεχνικῆς ἅμα συνυφίσταται ἀλλήλοις, τὸ ὑψη-
λὸν τε, καὶ τὴν ὑψηλὴν συμβαίνει.

Ἐπὶ τὸ μὲν ὑψηλὸν ἀνακρίβει σιωπῶναι τὴν ὑψηλὴν
μὲν. ἡ δὲ ἐπισήμη τὸ ἐπισητὸν οὐ σιωπῶναι. ἐπισητὸν γὰρ
μὴ ὄντος, οὐκ ἔστι ἐπισήμη. οὐδενὸς γὰρ ἔστι ἐπισήμη.
ἐπισήμης δὲ μὴ οὐσης, οὐδὲν κωλύει ἐπισητὸν εἶναι. οἶον καὶ
ὁ τοῦ κύκλου τετραγωνισμός. ἢ γὰρ ἐπὶ ἐπισητὸν. ἐπισήμη
μὲν γὰρ αὐτοῦ οὐκ ἔστιν οὐδέπω, αὐτὸ δὲ, ἐπισητὸν ἔστιν.

Ἐκθέμενος τῷ χρόνῳ πρότερον ὑπὲρ τοῦ ἐπισητού, ὥς γὰρ
ἐπιτοπολύ φασι προὔπαρχόντων τῇν πραγμάτων, τὰς
ἐπισήμας λαμβάνομεν, νῦν πάλιν ὑπὲρ τούτου τὸ τῇ φύ-
σει ἐκτίθεται πρότερον. διὰ τοῦτο, σιωπῶναι μὲν τὴν ἐ-
πισήμην, μὴ σιωπῶναι δὲ ὑπὲρ αὐτῆς. οἶον φησι καὶ ὁ
τοῦ κύκλου τετραγωνισμός. οἱ κωμέτραι τετραγώνου
χωρίον λέγουσιν, οὐ τὸ ἀπλῶς τέσσαρας πλευράς, καὶ τέσ-
σαρας γωνίας ἔχον, ἀλλὰ τὸ ἴσας ἔχον τὰς τέσσαρας
πλευράς, καὶ ὀρθὰς τὰς γωνίας. οὕτω δὲ καὶ τὴν ὀρθὴν γω-
νίαν γίνεσθαι φασιν, ὅταν οὐθῆα ἐπὶ οὐθῆαν σταθεῖα τὰς ἐν-
τὸς, καὶ ὑπὲρ τὰ αὐτὰ μέρη γωνίας ἴσας ἀλλήλαις ποιῇ, ὅρ-
θῃ ἐκάτερα τῇν γωνιῶν ἐστὶ καὶ ἡ ἐφεσηκῶς, κἀκεῖτος λέγει-
ται, ἐφ' ἣ ἐφέσηκεν. ὀρθὴ μὲν οὖν γωνία αὕτη. ὀρεῖα δὲ
γωνία ἐστὶν, ἡ ἐλάττων τῆς ὀρθῆς. ἀμβλεία δὲ, ἡ μέζων τῆς
ὀρθῆς. τῆς γὰρ ἐφεσηκῶς οὐθῆας ἐγκεκλιμένης, ἡ μὲν,
τῇν γωνιῶν, μέζων γίνεται, ἡ δὲ, ἐλάττων. τὴν μὲν οὖν
ἐλάττω, ὥς ἔπον, ὀρεῖαν καλοῦσιν, ἐπειδὴ κατὰ ταύτην
γίνονται καὶ ὀρεῖς τῇν ὀγκῶν πρὸς τὸ κεντρεῖν ὅντις ἐπὶ τῇ

Α Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

δοιοι, οἷον τὸ μαχαίριον· τὴν δὲ μείζονα, ἀμβλαῖαν, κατὰ
 τὴν ταύτην, οἱ ἀμβλαῖς τῇ ὀγκῶν γίνονται· οἷον τὸ ὑπερ-
 ρον, πρὸς τὸ ὡς ὅντες ἐπιπύδοι. τῇ δὲ χημάτων, τὰ
 μὲν, φασιν εἶναι διδύγραμμα, τὰ δὲ, ποδιφερόγραμμα·
 καὶ τῇ διδυγράμῳ, τὰ μὲν, τρίγωνα, ἢ τετράγωνα, ἢ
 ἑξάγωνα, ἢ ὅσας ἄλλας ὑπονοεῖν δυνάμεν γωνίας· ποδιφε-
 ρόγραμμα δὲ φασί, ὅτι κύκλους· Οἱ οὖν κωμίστραι,
 ζητοῦσι τῷ δοθέντι διδυγράμῳ, πενταγώνῳ εἰ τυχὸς ὄν-
 τι, πῶς δυνάμεν ἴσον τετράγωνον συστήσασθαι· καὶ γὰρ
 μεθόδῳ τοῦτο εἰδὶδαίμεν· ὥς πορ οὖν ὑπὸ τῇ διδυγράμ-
 μῳ ἐξήγησαν, ζητοῦσι καὶ ὑπὸ τοῦ κύκλου, πῶς δυνάμεν
 τῷ δοθέντι κύκλῳ ἴσον τετράγωνον εὐρεῖν· τοῦτο δὲ πολ-
 λοὶ ζητήσαντες, οὐχ εὗρον· μόνος δὲ ἀρχιμήδης τὸ σώμα
 γινώσκων, τὸ μὲν τοι ἀκριβέως, οὐχ εὗρε· φησὶ τοίνυν
 ὁ ἀριστοτέλης, ὅτι ἡπερ εἰς ὑψηλὸν ὁ τοῦ κύκλου τετραγών-
 νισμός τις ὑψηλῆς αὐτοῦ μήνῳ μέχρι νῦν οὐσιν, δῆλον
 ὅτι πρότερον τὸ ὑψηλὸν τῆς ὑψηλῆς εἴς· τοῦτο δὲ τὸ ὑπὸ
 δεῖγμα, οὐ μᾶλλον τοῦ φύσει πρότερον εἶναι τὰ ὑψηλὰ
 τῆς ὑψηλῆς κατασκευασκόντες, ἀλλὰ καὶ τοῦ χρόνου·
 ὑψηλὸν τῷ ὅντι τοῦ τετραγώνισμου τοῦ κύκλου, οὐ πῶ
 ἢ ποδὲ αὐτοῦ ὑψηλὴν εὐρίσκει· τὸ δὲ ἐπεφερόμενον τοῦ ὅτι
 καὶ φύσει πρότερον τὸ ὑψηλὸν τῆς ὑψηλῆς, δεκτικόν
 εἶναι.

Ἐτι ζῶντες ἀναιρεθέντες, οὐκ ἔστι ὑψηλὴ· τῇ δὲ
 ὑψηλῇ, πολλὰ εὐρίσκειται εἶναι· ὁμοίως δὲ τοῦτοις καὶ
 τὰ ὑπὸ τῆς αἰδήσεως ἔχει· τὸ γὰρ αἰδητὸν πρότερον τῆς αἰ-
 δήσεως δοκεῖ εἶναι· τὸ μὲν γὰρ αἰδητὸν ἀναιρεθὲν, συ-
 ναίρει τὴν αἰδήσιν· ἢ δὲ αἰδήσεις, τὸ αἰδητὸν οὐ συναί-
 ρει· αἱ γὰρ αἰδήσεις ποδὲ σώμα, καὶ ἐν σώματι εἶσιν·
 αἰδητοῦ δὲ ἀναιρεθέντος, ἀναιρεῖται καὶ τὸ σῶμα· τῇ

22 ὅτι αἰδνητὴν, καὶ τὸ σῶμα. σῶματος δὲ μὴ ὄντος, αἰδνη-
 23 ρῆται καὶ ἡ αἰδνησις. ὥς τε σωαυαρεῖ τὸ αἰδνητὸν τὴν αἰ-
 24 δησιν. ἡ δὲ γε αἰδνησις τὸ αἰδνητὸν οὐ σωαυαρεῖ. ζῶον
 25 ὅτι ἀναιρεθῆναι, ἡ αἰδνησις μὲν ἀναιρεῖται, αἰδνητὸν
 26 δὲ ἔσται σῶμα. ὅιον, θερμὸν, γλυκὺ, πικρὸν, καὶ τὰ ἄλ-
 27 λα πάντα ὅσα ἐστὶν αἰδνητά. ἔτι ἡ μὲν αἰδνησις αἰ-
 28 μα τῷ αἰδνητικῷ γίνεται. ἅμα ὅτι τῷ ζῳῷ γίνεται καὶ
 29 ἡ αἰδνησις. τὸ δὲ γε αἰδνητὸν ἐστὶν, καὶ πρὸ τοῦ ζῳῶν ἡ αἰδ-
 30 σιν εἶναι. πῦρ ὅτι καὶ ὕδωρ καὶ τὰ τοιαῦτα ἐξ ὧν καὶ
 31 τὸ ζῳῶν σωίσσεται, ἐπὶ καὶ πρὸ τοῦ ζῳῶν ὅλως, ἡ αἰδ-
 32 σιν εἶναι. ὥς τε πρὸ πτερον αὐτῆς αἰδνησεως, τὸ αἰδνητὸν εἶ-
 33 ναι δόξεον.

Πρὸ πτερον ὡς εἶδος ὑποδείγματος τῇ πρὸς π, λέγω
 δὴ τοῦ ἐπισητοῦ, σκᾶλον δέξασθαι τὸ παρακολουθέμεν, ναὶ
 καθολικῶς ὡς πάντων δέικνυσθαι. ζῶον ὅτι ἀναιρεθῆναι
 φησὶν, ἀναρωῦνται καὶ αἰετῆται. ἐν ψυχῇ γὰρ εἰσὶν αἰ-
 ετῆται. τὰ μὲν τοι ἐπισητὰ οὐδὲν ἡπρόνεοι καθ' αὐτά. ὥς
 τε πρῶτον τῇ φύσει τὸ ἐπισητὸν τῆς ἐπισήμης. Ὁμοίως
 καὶ τὰ ὡς τῆς αἰδνησεως δοκεῖ εἶναι. γυμνάσασθαι τὸν
 λόγον ὡς τῆς ἐπισήμης, καὶ τοῦ ἐπισητοῦ, ναὶ ὡς τῆς αἰδ-
 νησεως, καὶ τοῦ αἰδνητοῦ γυμνάσει. καὶ δεικνύσιν τοῖς αὐτοῖς
 λόγοις, ὅτι πρὸ πτερον τὸ αἰδνητὸν τῆς αἰδνησεως. τὸ μὲν
 ὅτι αἰδνητὸν σωαυαρεῖ τὴν αἰδησιν. ἡ δὲ αἰδνησις τὸ αἰ-
 δνητὸν οὐ σωαυαρεῖ. αἰ ὅτι αἰδνησεως ἐν ζῳῷ. τὸ δὲ ζῳ-
 ὦν ἐμψυχον σῶμα. πᾶν δὲ σῶμα αἰδνητὸν. αἰάγκη αἰ-
 δνητοῦ ἀναρρομένου σωαυαρεῖσθαι καὶ τὸ σῶμα. σῶμα
 πος δὲ ἀναιρεθῆναι, μὴ δὲ ἐμψυχον εἶναι. ἐμψυχον ὃ μὴ
 ὄντος, μὴ δὲ ζῳῶν εἶναι. ζῶον δὲ ἀναιρεθῆναι, μὴ δὲ αἰδ-
 σιν εἶναι. ἐν γὰρ τοῖς ζῳῷς ἡ αἰδνησις τὸ εἶναι ἔχει αἰ-
 δνητοῦ αὐτῷ ἀναιρεθῆναι, οὐδὲ αἰδνησις ἔστι, ὥς ἐδείξαμεν.

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

μὲν· διότι πᾶσα αἰδήσις ἐν σώματι ἔχει τὸ εἶναι, καὶ
 ποῦ μόνον αὐτὸ θεωρεῖται. τὰ γὰρ σώματα ἐκπέφουγε
 πᾶσαν αἰδήσιν, μήτε αὐτὰ αἰδήσει ὑποπίπτοντα, μήτε
 δεκτικὰ ὄντα αἰδήσεως· οὐ μὲν γὰρ καὶ ἀντιτρέφει· οὐ
 γὰρ ἀναιρεθείσης αἰδήσεως, ἀναιρεῖται καὶ τὸ αἰδητὸν· τί
 δὴ ποτε; ἐπεὶ δὴ πᾶν μὲν ζῶον ἐμψυχον, πᾶν δὲ ἐμψυ-
 χον σῶμα, οὐ πᾶν δὲ σῶμα, ἢ δὴ καὶ ἐμψυχον, καὶ ζῶον·
 πᾶν δὲ σῶμα, αἰδητὸν· ὥς τε καὶ ζώου ἀναιρεθέντος, οὐ
 δὲν κωλύει πλεονα ἄλλα εἶναι, οἷον, πῦρ, ὕδωρ, γλῶ, γλη-
 κὺ, πικρὸν, καὶ τὰ τοιαῦτα· ἐκ τούτων ἄρα κατεσκεύαται,
 ὅτι φύσει πρότερον τὰ αἰδητὰ τῇ αἰδήσει, ὅτι σωαναι-
 ροῦσι μὲν ἑαυτοῖς τὰς αἰδήσεις, οὐ σωαναιρουῦνται δὲ ἐ-
 κείνα· καὶ σωάγονται μὲν ταῖς αἰδήσεσιν, οὐ σωησά-
 ρουσι δὲ αὐτὰς· ἐπὶ δὲ ἐπὶ ἡ μὲν αἰδήσις ἅμα τῷ αἰ-
 δητικῷ γίνεται· ἐκ τοῦ μᾶλλον ποιῆται τὴν ἐπιχέρισιν,
 καὶ ἐκ τοῦ προσεχέστερον πρὸς τὸ αἰδητὸν ἀποδιδομένου,
 λέγω δὴ τοῦ αἰδητικοῦ· τὸ γὰρ αἰδητικόν, αἰδητοῦ αἰδη-
 τικόν· αἰδητικόν δὲ ἐστὶ, τὸ μετέχον αἰδήσεως· τί οὖν
 λέγω φησὶν, ὅτι τῆς αἰδήσεως προῦπάρχει τὰ αἰδητὰ,
 ὅπό τε τὸ αἰδητικόν, λέγω δὴ τὸ ζῶον, ὃ συγγίνεσθαι πέ-
 φηκεν ἡ αἰδήσις, ἐκ τῆς αἰδητῆς ἔχει τὸ εἶναι, πρὸς λέ-
 γω, καὶ ὕδατος, καὶ τῆς λοιπῶν στοιχείων· τὸ δ' ἐκ τινος γι-
 νόμενον, καὶ μάλατε ὡς ἐξ ὕλης, ὕπερόν ἐστιν ἐκένου, ἐξ οὗ
 γέγονε καὶ τῇ φύσει, καὶ τῷ χρόνῳ; ὥς τε πρότερον τὸ αἰ-
 δητὸν τῆς αἰδήσεως, φησὶν, εἶναι δόξα· καὶ μέχρι μὲν
 τούτου, προέρχεται αὐτῷ ἡ ἀπορία· οὐκ ἐπὶ γὰρ δὲ τῇ ἡ-
 ριμῶν ἐνστάσεων τὴν λύσιν· καὶ λεκτέον πρὸς ταῦ-
 τα, ὅτι τὰ πρὸς π, διχῶς νοεῖται, ἢ ὡς πράγματα αὐτὰ
 καθ' αὐτὰ ἀπολελυμένα, ἢ ὡς ἐν σχέσει πινὶ σωιδέομενα
 πρὸς ἄλληλα, οἷον, ὁ πατήρ καὶ ὁ υἱός· ἐν τούτοις γὰρ ἑα-

μὲν νοήσωμεν τὸν πατέρα, ὡς σωφρονίσκον, τὸν δὲ υἱόν,
 ὡς σωκράτην, πρότερος ἔστι ὁ σωφρονίσκος τοῦ σωκρά-
 τος. πρότερος γὰρ σωφρονίσκος, ὡς πράγματι νοοῦ-
 των ἡμῶν τούτους. ἐὰν δὲ ὡς πατέρα καὶ υἱόν, ἅμεσοι
 ἔσται τῇ χέσει δεσμούμενα. οὕτως οὖν καὶ τὴν ἐπισήμην,
 καὶ τὸ ἐπισήτὸν. ἐὰν μὲν ὡς πράγματι νοήσῃς, προῦπαρ-
 χῇ τὸ ἐπισήτὸν τῆς ἐπισήμης, ἐὰν δὲ ὡς χέσιν, ἅμα ταῦ-
 τα ὑφίστηεν. οὐ δὲ γὰρ εἴη ἐπισήτὸν π, ἐπισήμης ποδὶ
 αὐτὸ μὴ οὔσης. οἷον, τὰ ἄλλα ἐπισήτὰ ὄντα, ὡς μὲν πρά-
 γματα νοοῦμενα, πρότερα ἔστι τῆς ποδὶ αὐτὰ ἐπισήμης.
 ἐὰν δὲ ὡς πρὸς τι ὄντα νοήσωμεν, φημί δὴ ὡς ἐπισήτῳ,
 ἅμα ἔστι ταῦτα τῇ ποδὶ αὐτῇ ἐπισήμῃ. οὐ δὲ γὰρ εἴη
 ἐπισήτῳ, ἐπισήμης αὐτῇ μὴ οὔσης, ἐξ ἧς καὶ παρωνυμῶς
 λέγονται. τίνα γὰρ εἴη ἐπισήτῳ; τὸ γὰρ ἐπισήτὸν, ἐπι-
 σήμῃ ἐστὶν ἐπισήτῳ. τῆς οὖν ἐπισήμης μὴ οὔσης, πῶς ἐκείνα
 ἐκ τῆς μὴ οὔσης τὴν παρωνυμίαν ἔξουσιν; ἀλλ' ὡς μὲν
 πράγματα, εἰσὶν, ὡς δ' ἐπισήτῳ, οὐκ εἰσι. τοῖς αὐτοῖς καὶ ποδὶ
 τῆς αἰδήσεως, καὶ τοῦ αἰδήτου ἐροῦμεν. Καὶ ἄλλως δὲ
 τῇ πράγματι, τῇ μὲν, ὄντων δυνάμει, τῇ δὲ, ἐνέργειᾳ,
 δυνάμει μὲν τῇ πεφυκότων τί ἔχει, μήπω δὲ ὄντων, ἐ-
 νέργειᾳ δὲ καὶ τῇ τὴν φυσικὴν δυνάμιν ἐνέργειᾳ δεξα-
 των. οἷον, ἐνέργειᾳ μὲν, ὡς γραμματικὸς ὁ τέλεος, ὅς μιν
 δὲν εἰς τεχνίω λήπει τὴν γραμματικὴν; δυνάμει δὲ, ὡς
 τὸ παιδίον, ὅπου ἔχει δυνάμιν τοῦ γενέσθαι γραμματι-
 κόν, καὶ ὑπὸ τῇ πρὸς τι παύσων, ὡς αὖ ἔχει τὸ ἔτερον, οὐ-
 τως ἔχει καὶ τὸ λοιπόν. ἐὰν μὲν γὰρ τὸ ἔτερον ἐνέργειᾳ ᾖ,
 καὶ τὸ λοιπὸν ἐνέργειᾳ ἔσται, ἐὰν δὲ δυνάμει, καὶ τὸ λοι-
 πὸν δυνάμει. ὅταν οὖν τὸ ἐπισήτὸν, ἢ τὸ αἰδήτὸν ἐν-
 ἐργείᾳ ᾖ, καὶ ἡ ἐπισήμη, καὶ ἡ αἰδήσις ἐνέργειᾳ ἔσται. ἐὰν δὲ
 τὰ πρότερα δυνάμει, δυνάμει καὶ τὰ δύνερα. ἔστις οὖν

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

τὴν ἐκκλησίαν τὴν σεληνιακὴν πρὸ τοῦ θαλοῦ ὡς ἐπιστητὸν
 προεπινοήσῃ, δωάμεν εἶναι ἐπιστητὸν, καὶ οὐκ ἐνδργήα.
 καὶ ἡ ἐπιστήμη δὲ ταύτης, πάντως καὶ αὕτη δωάμεν προ
 σεπινοήσεται. ἡ γὰρ μὴ ὡ πρὸ τοῦ θαλοῦ ἡ ἐπιστήμη τῆς
 σεληνιακῆς ἐκκλησίας δωάμεν, οὐδ' αὖ ἐκβεβήκηαι ἐν
 νόμῳ αὐτοῦ. ὁ γὰρ πρότερον οὐκ εἶχε δωάμιν τοῦ
 γενέσθαι, τοῦτο ἀδωάτον εἰσύσερον γενέσθαι. ὡς πορ γὰρ
 ὁ ἵππος οὐκ ἔχων δωάμιν τοῦ εἶναι γραμματικός, οὐδὲ
 ποτε ἐνδργήα γενήσεται γραμματικός· οὕτως εἰμὴ πρὸ
 θαλοῦ δωάμεν ὑπὲρχον ἡ ἐπιστήμη τῆς σεληνιακῆς ἐκκλη
 σίας, οὐδ' αὖ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ θαλοῦ εἰς ἐνδργήαν προήχῃ. ἐν
 νόμῳ δὲ ἐπ' αὐτοῦ γενομένης τῆς ἐπιστήμης, καὶ τὸ ἐπιστῇ
 ἡ σεληνιακὴ ἐκκλησία ἐνδργήα γενήσεται. τὰ αὐτὰ καὶ
 ὡ τῆς αἰδοσιώος, καὶ τοῦ αἰδοιτοῦ ἐροῦμεν. καὶ νῦν δὲ τὸν
 τοῦ κήκλου τετραγώνισμον, εἰ μὴ οἶον τέ εἰσιν διρεθῆναι
 νῦν, δῆλον δωάμεν ἐπιστῶς εἶναι, καὶ ἡ ἐπιστήμη αὐτοῦ δωά
 μεν εἶναι. εἰ δὲ μὴ ἐνδέχεται αὐτὸν διρεθῆναι πῶποτε ὑπὸ
 ἀνθρώπων, οὐδὲ δωάμεν εἶναι ἐπιστητὸν, ἀλλ' ὡς πρᾶγμα
 μὲν εἶναι, ἐπιστητὸν δὲ οὐδὲ δωάμεν εἶναι, ὡς πορ οὐδὲ δωά
 μεν εἶναι ἐπιστῶς ἀνθρώποις ὅτ' ὕψιμου ἀριθμός. Διὰ
 τούτου ὁ τοῦ λόγου, κακῆνο τὸ ἀπορον ἐπιλυόμεθα, τὸ ἐπ
 φερόμενον ἡμῖν παρὰ τῇ νομικῇ. φασὶ γὰρ ἐκείνοι εἶναι
 δούλον ἀδέσποτον. οἶον, ἀποθνήσκων τίς φασιν, εἴπε κα
 τὰ διαθήκας, ὅτι ὁ δὲ εἶνα εἰς τὸ δε ποιήσῃ, λαμβανέτω
 τὸνδε τὸν ἐμὸν δούλον, καὶ οἰκέτην. ἰδοὺ οὖν φασιν ἐνταῦθα
 εἶναι ὅσων οὐκ ἐξαιρέσει τὸ προσάχεσθαι ὁ κληρονομήσας, εἶναι
 ὁ δούλος ἀδέσποτος. φημέν οὖν ὅτι καὶ ταῦτα τὰ δωά
 μεν, καὶ τὰ ἐνδργήα, ἐπιλύει τὴν ἀπορίαν. οὐτε γὰρ ἐκεῖνος δε
 σπότης εἶναι ἐνδργήα, οὐτε αὐτός δούλος, ἀλλ' ἐκάτερος δωά
 μεν. ἐπειδὴ δὲ τὸ προσάχεσθαι ὁ κληρονόμος ποιήσῃ, καὶ κα

νῆται ἐνδραχία δευτέρα, τότε καὶ ὁ καταληφθεὶς οἰκείτης,
 εὐδραχία δούλος γινώσεται. ὥς τε, ὅστις ὁ λόγος ὁ λέγων,
 ὡς πάντων τὰ πρὸς τι ἅμα τῇ φύσει ἔστιν.

Ἐχθρὸν δὲ ἀπορίαν, πότερον οὐδεμία οὐσία τῇ πρὸς τι λέ-
 γεται καθ' ἑαυτὴν δοκῆς, ἢ τοῦτο ἐνδέχεται κατὰ πᾶν τῶν
 δευτέρων οὐσιῶν. ὡς μὲν γὰρ τῶν πρώτων ἔστιν ἀληθὲς ἐ-
 σιν. ὅτι γὰρ τὰ ὅλα ἔπε τὰ μέρη τῶν πρώτων ἔστιν, πρὸς τι
 λέγεται, ὁ γὰρ τις ἀνθρώπος, ἔλεγχεται τινὸς τις ἀνθρώ-
 πος, οὐδὲ ὁ τις βούς, τινὸς τις βούς. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ μέ-
 ρη. ἢ γὰρ τις χεὶρ, οὐ λέγεται τινὸς τις χεὶρ, ἀλλὰ τινὸς
 χεῖρ. καὶ ἢ τις κεφαλὴ οὐ λέγεται τινὸς τις κεφαλὴ, ἀλλ'
 ἀτίνος κεφαλὴ. ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν δευτέρων ἔστιν, ἐ-
 πί γε τῶν πλῆθους. ὅσον ἀνθρώπος, οὐ λέγεται τινὸς ἀνθρώ-
 πος. οὐδὲ ὁ βούς, τινὸς βούς. ἔστι δὲ τὸ εὐλογον, τινὸς εὐλογον, ἀλλ'
 ἀτίνος κτήμα λέγεται. ὡς μὲν οὖν τῶν τοιούτων φανε-
 ρόν, ὅτι ἔκαστος τῇ πρὸς τι. ἐπ' ἐνίων δὲ τῶν δευτέρων οὐσιῶν
 ἔχει ἀμφισβήτησιν. εἰς ἢ κεφαλὴ τινὸς λέγεται κεφα-
 λή. καὶ ἢ χεῖρ, τινὸς λέγεται χεῖρ. καὶ ἔκαστος τῶν τοιούτων.
 ὥς τε ταῦτα τῶν πρὸς τι δόξουσιν ἂν εἶναι.

Πληρώσας τὴν παλαιῶν πρὸς τὴν πρὸς τι ὀρισμὸν, καὶ συ-
 ναγωνισάμενος αὐτῶν, ὥς ἐνὶ μάλιστα, ἔστι καὶ τὰ παρὰ κο-
 λουθήματα τῇ πρὸς τι ἑρηνικῶς, καὶ μέλλων τὴν ἰδίον ὀρισμὸν
 παρὰ δοῦναι, πότερον τὸ παρὰ κολουθῶν ἄτοπον ἢ τὸ
 δεδομένον ὀρισμῶν ἐν τούτῳ ἀρχεται διελέγχων. ἐπὶ δὲ τὸ
 ἄτοπον, τὸ τὰ μέρη τῶν δευτέρων οὐσιῶν κατὰ τὸν ἀποδο-
 θέντα ὀρισμὸν πρὸς τι διρίσκεισθαι, τουτέστι, τὴν οὐσίαν συμ-
 βιβηκός. τῇ γὰρ δέκα κατηγορίων, ὥς ἔστιν, μία μὲν ἐ-
 σιν οὐσία, καὶ δὲ ἐννέα, τοῦ συμβιβηκότης, ὧν μία ἡ
 τῇ πρὸς τι. ἢ οὖν τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν πρὸς τι, δηλονότι καὶ
 συμβιβηκότης ἂν ἔσθαι. ἢ δὲ τὰ μέρη συμβιβηκότης, καὶ τὸ

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

ὅλον ἐξ ἀνάγκης· ἐκ γὰρ τῶν μερῶν τὸ ὅλον σωθήσεται· οὐκοῦν ἡ οὐσία, συμβεβηκὸς ἔστι, οὐ τί ἄτοπώτερον; διὰ
 ρεῖς δὲ σὺ ταῦτα τῆς οὐσίας ἡμῖν παραδίδοται τοιαύτη·
 ἡ οὐσία, ἢ καθόλου ἐστίν, ἢ μερικὴ, ἢ ὅλον, ἢ μέρος· τεσσά-
 ρων οὖν ὄντων τμημάτων, ἐξ ἑκάστην γίνονται συζυγία· καὶ
 αἱ δύο μὲν ὡς πολλάκις εἴρηται, ἀσύστατοι, αἱ τὰς ἑξή-
 κτ' αἰσιν ἀποδοτέαι· οὐ γὰρ δύναται τὸ αὐτὸ κατὰ τὸ αὐτὸ,
 καὶ καθόλου εἶναι καὶ μερικόν, καὶ ὅλον, καὶ μέρος· σωθήσκει
 ταὶ δὲ αἱ λοιπαὶ τέσσαρες· αἱ τε ὑπάλληλοι φημί, καὶ αἱ
 διαγώνιστοι· ἡ γὰρ τὸ καθόλου πῶ ὅλῳ συμπλεκόμενον ποι-
 εῖ τὸν ἀπλῶς ἀνθρώπον, ὅς καὶ καθόλου ἐστὶ· κατηγορεῖται
 γὰρ κατὰ τῶν ἀτόμων, καὶ ποιεῖ αὐτὰ, καὶ ὅλον τί ἐστι·
 τῶν οἰκείων γὰρ μερῶν, ὁλότης τίς ἐστι, ὅιον, ζῶον, καὶ λογί-
 κον· πάλιν, τὸ καθόλου συμπλεκόμενον πῶ μέρει, ποιεῖ τὸ
 καθόλου μέρος, ὅιον, ἀπλῶς κεφαλὴν, καὶ ἀπλῶς χεῖρα·
 καθόλου μὲν, ὅτι κατὰ πάσης μερικῆς κεφαλῆς, ἢ χερὸς
 κατηγορεῖται· μέρος δὲ, διότι σὺν τῇ τοῦ ζῶον μερῶν ἴ-
 διόν ἐστι· τὸ δὲ μερικόν συμπλεκόμενον πῶ ὅλῳ, ποιεῖ τὸν
 πῖνα ἀνθρώπον· ὅιον, σώκράτην, ὅς τις μερικόν ἐστι, διότι
 κατ' οὐδενὸς κατηγορεῖται· ὅλον δὲ, ὡς τῶν οἰκείων μερῶν
 ποιεῖ τὸν ὅλον· πάλιν δὲ τὸ μερικόν συμπλεκόμενον πῶ μέρει
 ποιεῖ τὴν πῖνα κεφαλὴν, ἢ τὴν πῖνα χεῖρα, ὅιον σώκρά-
 τος· αὕτη γὰρ μερικὴ μὲν, ὅτι σώκράτους μόνου· μέρος
 δὲ, ὅτι σὺν τῶ ὁλότῃ ἐαυτῆς θεωρεῖται· σὺ τούτῳ γὰρ δια-
 φέρεται τὸ μέρος τοῦ μερικοῦ, ὅτι τὸ μὲν μερικόν πλείους ἢ
 πᾶρχει· τὸ δὲ μέρος σὺν μόνῳ· τούτων αἱ μὲν τρεῖς φη-
 σιν, οὐκ ἀν' ὑπονοηθέν τῇ πρὸς τι· ἡ δὲ μία, ἡ τοῦ καθόλου
 μέρους, ὅτι ἐστιν ἡ κεφαλὴ, ἢ ἡ χεῖρ, ὅσον ὑπὸ τῷ ἀποδομένῳ
 τῇ πρὸς τι ὁρισμῷ, δόξειεν εἶναι τῇ πρὸς τι· καὶ ὅτι μὲν
 φησιν ἡ πρώτη οὐσία οὐκ ἐστὶ τῇ πρὸς τι, πρὸ ὁλοῦ· ὁ γὰρ
 σώκράτης

σώκράτης λέγεται ἄλλου πινός εἶναι σώκράτης, ἀλλ' οὐδὲ
 τὸ ταύτης μέρος, λέγω δὴ τὸ μερικὸν μέρος. ὅιον, ἢ τίς
 χεῖρ, οὐδὲ αὐτὴ δόξαι εἶναι τῇ πρὸς τι. οὐδέ τις ᾧ ἐρεῖ ὅ
 τι ἢ τίς χεῖρ, πινός ἐστι χεῖρ τίς. καταμέλασον ᾧ. ἀλλ' οὐδὲ
 τῆς δουτέρας ἢ τὸ καθόλου, καὶ ὅλον συμπλέκουσα, λέγω
 δὴ, ὁ ἅπλως ἄνθρωπος. οὐδέ τις ᾧ ἐρεῖ, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, π
 νός ἐστιν ἄνθρωπος. οὐδὲ ἢ βοῦς, πινός βοῦς, ἀλλὰ πτῆμα
 μὲν εἶναι λέγεται πινός βοῦς, καὶ ἄνθρωπος, ἄνθρωπος δὲ
 πινός εἶναι ἄνθρωπος, ἢ βοῦς πινός εἶναι βοῦς, οὐκ ἐπὶ. μό
 νως οὕτως φησιν, ἢ τὸ καθόλου, καὶ τὸ μέρος συμπλέκουσα,
 αὐτὴ δόξα κατὰ τὸν ἀποδεδομένον ὀρισμὸν τῇ πρὸς τι
 εἶναι, ἢ ἅπλως λέγω κεφαλὴν, καὶ ἢ ἅπλως χεῖρ. ἢ ᾧ κε
 φαλήν, πινός λέγεται κεφαλὴν. καὶ ἢ χεῖρ, τινός χεῖρ. ἐμοὶ
 δὲ, τὸ μερικὸν, καὶ μέρος, δοκεῖ τῇ πρὸς τί εἶναι. ἢ τίς λέ
 γω κεφαλὴν, καὶ ἢ τίς χεῖρ, ὅσον ἐκ τοῦ προαποδοθέντος ὀ
 ρισμού. εἰ ᾧ τῇ πρὸς τί εἶναι λέγεται, ὅσα αὐτὰ,
 ἀπὸρ εἰς ἐπὶ λέγεται εἶναι, οὐ μόνον δὲ τὸ καθόλου μέ
 ρος, ὅιον ἢ ἅπλως χεῖρ, τοῦ ἅπλως ἀνθρώπου λέγεται εἶναι,
 ἀλλὰ καὶ ἢ τίς χεῖρ, τοῦ πινός ἀνθρώπου λέγεται εἶναι. λέ
 γομεν ᾧ ὅτι ἢ δε ἢ χεῖρ σώκράτους ἐστὶ. καὶ τοῦτου μετῇ
 καὶ ἢ κοινὴ σωθήσεται, καὶ ἢ τῇ ἀρχαίων χρῆσις. φάμεν ᾧ
 τῇ χερὶ μου ἔγραψα. τὴν χεῖρα τοῦδε ἐπληξά, ἢ τὴν κε
 φαλὴν. ἐκείνου ᾧ τοιήδε κεφαλὴν, τοιαυδὲ τε χεῖρ.

καὶ χεῖρες αἰκέως αὐταί. πάντες δὲ σέοντο πόδες πολλοί
 πίδακος ἴδης. κεφαλὴ δὲ δίος οὐκ ὤνδυν. ὥστε καὶ τὸ
 μερικὸν, καὶ μέρος, πινός ἐστι μέρος. καὶ τοῦτο ἄρα τῇ
 πρὸς τί εἶναι. τὸ δὲ κατὰ τὴν λέξιν δόξαν ἄτοπον ἐπε
 στά, δι' χεῖρες λῦσαι. οὐδὲ ᾧ ἀνάγκη λέγειν ὅτι ἢ τίς χεῖρ,
 πινός τίς ἐστι χεῖρ, ἐπεὶ δὴ μὴ δὲ τὴν καθόλου χεῖρα, πινός
 καθόλου λέγομεν, ἀλλὰ ἀνθρώπου χεῖρα. οὕτω δὴ οὕτω

καὶ τὴν πνύ χεῖρα, πνός λέγομεν. ὅιον, σὺ κρῆτους, αὐτὸ
τοῦ προσδιορισμοῦ. τὰ οὖν δύο μέρη τοῦ προεκκειμένου
διαγράμματός, τὸ τε καθόλου μέρος, καὶ τὸ μερικὸν μέρος,
τῷ πρὸς τι ἔσται. καὶ συμβήσεται ὡς ἔπον, τὴν ἑστῖαν συμ-
βεβηκός ἔναι. τοῦτο οὖν φησι τὸ ἄτοπον, λέγω δὲ τὸ τὰς
μέρη τῷ οὐσιῶν μὴ ἔναι τῷ πρὸς τι, ἀδύνατον, ἢ δυσχε-
ρές λύσαι, κατὰ τὸν προαποδεδομένον τῷ πρὸς τι ὁρισ-
μόν. οὕτω μὲν οὖν, διὰ τῆς ἑς ἄτοπον ἀπαγωγῆς, δια-
βάλλει τὸν ἀποδεδομένον ὁρισμόν. ἢ δὲ ἑς ἄτοπον ἀπα-
γωγὴ ἔσιν, ὡς ὅταν ἀποδείξαι τι βουλόμενοι λάβωμεν
τὸ ἀντικείμενον τούτῳ, καὶ τούτῳ ἄτοπόν τι ἀκολουθοῦν δὲ
ξώμεν, ἔσται ἐκ τούτου σωησάμεν ὅτι διὰ τοῦτο ἡκολα-
θῇσε τὸ ἄτοπον ἡμῖν, ὅτι ψευδὲς ἡ δεδομένη πρότασις. οὐ
δε μιᾷ ᾧ ἀληθεῖ προτάσει ἄτοπόν τι ἀκολουθεῖ. εἰδὲ ψευ-
δὴς αὐτὴ ἡ πρότασις, ὁ ἀντικείμενός ἄρα ταύτῃ ἀληθὲς.
ὅιον, τί λέγω, βουλόμενοι δεῖξαι ὅτι ἡ ψυχὴ ἀθάνα-
τος, λαμβάνομεν τὴν ἐναντίαν ταύτῃ πρότασιν, τὴν
λέγουσαν ὅτι θνητὴ. ἔσται δὲ κινύμεν ἄτοπόν τι ταύτῃ ᾧ
κόλουθοῦν, ἵνα οὕτω τὸ εἶναι τίον κρατήσωμεν. εἰ ᾧ δὲ
θνητὴ ἡ ψυχὴ, οὐκ ἔσται τὰ ὑπὸ γλῶσσαι δικαιοτέρα, ἀλλὰ μέ-
χρι τοῦ φαινομένου ἡμῖν ἡ βίος, καὶ τῷ σώματι ἡ ψυχὴ
συνεκρίνεται. οὐκ ἔσται οὖν οὐδὲ ἀγαθῶν ἔργων ἀμοιβή,
οὐδὲ πονηρῶν ἐκτίσις. εἰ ᾧ ὁρώμεν ὅτι πολλοὶ τῷ δι-
καίων ἐπιβλήσει τὸν πάντα βίον διέζησαν, ἀμαρτωλοὶ
δὲ πλεῖστοι, οὐδοξία πολλή, καὶ ὑπορίαν τὸν βίον κατέλυ-
σαν, οὐκ ἔστι δὲ τις μετὰ τὸν βίον τοῦτον ἐξέτασις τῷ βε-
βιωμένων, μέχρι τούτου μόνου τῆς τῷ ἀνθρώπων ζωῆς
περικλειομένης, οὐδὲ ἑς ἄρα τὸ κατ' ἀξίαν ἀπολήψεται,
καὶ οὐκ ἔσται πρόνοια. εἰ ᾧ ἀγαθοῦ ἀρχόντος πόλιν διοί-
κωντος, ἔσιν ἰδὲ ἅν πάντας πεταγμένως τὰς ἐν τῇ πόλει γι-

νόμῳ, καὶ οὐ μὲν ἀγαθοὺς δ' αἰετῶς, καὶ ἀξιώμασι πε-
 ριμημένους, οὐδὲ πονηροὺς σκλητομένους, καὶ ἐν τιμῶ-
 ρίαις διχρόντες, πόσῳ μᾶλλον τοῦ ἀγαθοῦ κατ' οὐσίαν
 θεοῦ, καὶ μὴ ὑποβολῇ τὰ πάντα γινώσκοντος τε, καὶ προ-
 νοουμένου τῇ ὅλῳ, οὐδὲν ἄτοπον ἐν τῷ βίῳ γινώσκειται;
 τοιγαροῦν, οὐκ ἔστι πρόνοια, εἰ μὴ ἐστὶ τῇ βιβιωμένων
 ἐξέτασις. ταύτης δὲ τῆς ἀτοπίας τί ἀσεβέστερον; εἰ γὰρ
 οὐκ ἔστι πρόνοια, οὐδὲν ἔστι τῇ ὄντων πεταγμένον. τὸ
 γὰρ ἀπρονοήτον, ἄτακτον, ἅτε δὴ ἐκ ταυτομάτου, καὶ ὡς
 ἐτυχε φερόμενον. Ὅτι δὲ οὐκ ἐκ ταυτομάτου ὁ βίος,
 οὐδὲ τυχαῖος, δῆλον ἐστὶν. τὰ γὰρ ἐκ ταυτομάτου, καὶ
 τύχης, πανιότητάς ἐστι, καὶ ἄλλων παρακολουθήματα.
 τὸ μὲν αὐτόματον, τῇ φυσικῶν ὁρμῶν, τὸ δὲ τυχαῖον,
 τῇ προαιρετικῶν. οἷον, κατηνέχθη τίς λίθος ἀνῶθεν φυ-
 σικῇ ὁρμῇ ὑπὸ τὸ κατὰ φερόμενος, καὶ προστραγείσθῃ τῇ γῇ,
 καὶ τῇ ἐξοχῶν αὐτοῦ ποδὶ βραυδεσθῶν μένῃ εἰς καθεῖ-
 δραν ὑπὸ τῆς εἰσόδου. τὸ οὖν ὑπὸ τῆς εἰσόδου αὐτὸν γενέσθαι πρὸς κα-
 θέδραν, ἐκ ταυτομάτου μενῆσθαι λέμεν, διότι τῇ ὑπὸ τὰ
 κατὰ φυσικῇ ὁρμῇ τοῦ λίθου ἐπικολούθησε. πανιότης δὲ
 κατὰ φερόμενος λίθος ἀνῶθεν ὑπὸ τῆς εἰσόδου γίνεται πρὸς κα-
 θέδραν. πάλιν, ἵππος διψήσας ἐν πολέμῳ, τοῦ δεσπό-
 τος ἀποσκιρτήσας, ἔδραμε ποιεῖν. καὶ συμβολῆς γενομένης,
 καὶ τοῦ δεσπότος πεπλοτηκότος μετὰ πάντων, σώζεται ὁ
 ἵππος. ἐκ ταυτομάτου σώσεισθαι ὁ ἵππος λέμεν. πα-
 νιότης δὲ ἵππος ἀποσείσθαι τὸν δεσπότην ἐν πολέμῳ, καὶ σώ-
 ζεται διὰ τοῦτο. τὸ δὲ τυχαῖον, καὶ αὐτὸ παρ' ἰόν, καὶ ἐν
 ταῖς προαιρετικαῖς ὁρμαῖς παρακολουθεῖν. οἷον, ἀπὸ πᾶ-
 νος λούσασθαι, ἢ ὀχεύσασθαι, καὶ ποδὶ ἐτυχε βιβλίῳ πολυ-
 μένῳ, ὃ πάλαι ἐζήτη, καὶ ἠγόρασε. τοῦτο, τυχαῖον. εἰ γὰρ
 ἐκ πηγῆς προνοίας, οὐδὲ φοιτήσας οὐδὲ πιπράσκεισθαι

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

Βιβλία εἶναι, ἢ γράσσει τὸ βιβλίον. καὶ τοῦτο δὲ τῇ παλαιότητι τῶν. τὰ μὲν οὖν ἐκ ταυτομάτου, καὶ τυχαῖα παλαιότητος. τὰ δὲ τεχνητὰ, καὶ φυσικὰ, καὶ ὅλως τὰ ἐκ προνοίας γινόμενα, τῇ ὥς ὑπὸ τὸ πολὺ γινόμενων εἶναι, ἢ καὶ ὥς ἐπίπαν. ὥς ὅτι ὑπὸ πολὺ ὁ τέκτων τυγχάνει τοῦ οἰκίου τέλους, καὶ ὁ οἰκοδόμος, ἢ ἀποτυχάνει. καὶ ὁ ἰατρός μάλλον ὑγιάζει, ἢ οὐχ ὑγιάζει. εἰ ὅτι ἐξίσης ὑγιάζει τε, καὶ οὐχ ὑγιάζει. οὐδ' ἂν τις αὐτὸν μετεκαλῆτο. καὶ ἐπὶ μάλλον, εἰ ἐπ' ἐλαττον ὑγιάζει. καὶ ἡ φύσις δὲ ὥς ὑπὸ τὸ πολὺ, πενταδάκτυλον ποιεῖ τὸ βρέφος, ἢ πορ' ἐξαδάκτυλον. καὶ τοῦτο διὰ τὴν πλεονεξίαν τῆς ὕλης. ἀλλ' ἡ σελίη μὲν, τῇ σιωδῶ τῇ πρὸς τὸν ἥλιον, αὐξεται δὲ τῇ ἀποστάσει. ἀλλ' ὁ ἥλιος ἐν ἀντοκέρῳ γινόμενος ποιεῖ χημερινὰς τροπὰς. ἀλλ' δὲ ἐν καρκίνῳ, τροπὰς θερμινὰς, καὶ οὐκ ἄλλα τε ἄλλως. καὶ τὸ πῦρ ἀλλ' ἂν φέρεται, καὶ τὸ ὕδωρ ὑπὸ τὸ κάτω ῥεῖ. καὶ ὑπὸ πάντων ὁμοίως τῇ τεχνητῇ τε, καὶ φυσικῶν, καὶ ὅλως τῇ ἐκ προνοίας, τὸ αἶν, ἢ ὥς ὑπὸ τὸ πολὺ εἶναι εἶναι. καὶ οὐδ' ὅτε τὸ ἐν ἀκτίον. δῆλον οὖν ὅτι οὐκ εἶναι ἐκ ταυτομάτου ὁ κόσμος, οὐδὲ τὰ τούτου μέρη. καὶ εἰ οὐκ εἶναι ἐκ ταυτομάτου ὁ κόσμος, οὐδὲ τὰ τούτου μέρη, ἔχει πινὰ αἰτία δῆλον ὅτι αὐτοῦ προκαθορισμένην, καὶ δυνάμει τὰ κατ' αὐτὸν ταῖσιν οὐσίαις, ἢ πορ' προνοίαν λέγομεν. προνοίας οὖν οὐσίας, ἑκάστος ἐξ ἀνάγκης, τὸ κατ' ἀξίαν ἀπολήφεται. εἰ δὲ τοῦτο ἀληθές, ὁρῶμεν δὲ ὥς ἐφθην ἐπ' ὧν, πολλοὺς τὰς οὐσίαις τῇ οἰκίᾳ πρᾶξεων ὑπομένοντες ἐν τῷ τῇδε βίῳ, ὅσον ἐκ τῇ φαινόμενων. ἐκ ἄρα μέχρι τούτου τοῦ βίου, ἢ τ' ἀνθρώπων ζῶν ποδωρίζεται. ὥς τι ἔστι τις πάντως μετὰ τῇδε βίῳ τῇ βεβιωμένων ἐξέτασις, ἐν ἣ ἡ προνοία ἀποκληρώσει ἐκάστω τὸ κατ' ἀξίαν. εἰ δὲ τοῦτο, εὐαίματος ἄρα ἢ ψυχῇ ἐστὶ, καὶ οὐ συμφέρεται τῷ σώματι. δὲ ὅτι αὐτὴν

ὑπομῆναι, λυομένου τοῦ σώματος, καὶ μὴ φθίρεισθαι, ἵνα ὁ
 πολάβη μετὰ τὸν τῆδε βίον, τὸ κατ' ἀξίαν. σκόπησιν οὖν ἐν
 ταῦτα, πῶς βουλόμενοι δέξαι τὴν ψυχὴν ἀθάνατον, ὑπο
 θέμεθα τὴν εἰαυτίαν ταύτης πρότασιν, τὴν λέγουσαν, ὅτι
 θνητὴ. καὶ ἐδέξαμεν ταύτην ἄτοπον τι παρεκολουθῶν, τὸ
 ἡσάμεθα ἐκ τούτου μὴ εἶναι πρόνοιαν. καὶ ἔτι οὕτως ὅτι ἀθάνα
 τος παρεσκιδνάσμεν. ἢ ὅτι ἄτοπον ἀκολουθεῖ τῷ λέγειν
 θνητὴν τὴν ψυχὴν, τῇ δὲ ἀληθείᾳ προτάσει οὐδὲν ἄτοπον οἶον
 τι παρεκολουθεῖν, ψυδὴς ἄρα αὕτη. ἀληθὴς δὲ ἡ ταύτη ἐ
 ναντία, ἡ λέγουσα ὅτι ἀθάνατος. τὸ ὅτι ἀντικείμενον τῷ
 ψυδῇ, ἀληθὲς ἐστὶν ἐξ ἀνάγκης. αὕτη μὲν οὖν ἐστὶν ἡ εἰς ἄτο
 πον ἀπαγωγὴ, ἡ καὶ ἐν ταῦτα κέχρηται ὁ φιλόσοφος. αὐτὸς
 μὲν ὅτι βέλει τὰ πρὸς τι, τῷ εἶναι ἐτέρων χαρακτηρίζε
 σθαι. ὑποτίθει δὲ τὸ ἐναντίον τῷ τῷ, καὶ ἄλλοις δοκοῦν, λέ
 γω δὲ, τῷ λέγεσθαι αὐτὰ ἐτέρων χαρακτηρίζεσθαι. ὑποτί
 θεται δὲ τοῦτο, καὶ δύνανσι τὸ παρεκολουθῶν ἄτοπον. τῷ
 το δὲ ἐστὶν, τὸ καὶ τὰ μέρη τῶν δυνάμεων οὐσιῶν τῶν πρὸς τι εἶ
 ναι. ἐτέρων ὅτι καὶ αὐτὰ λέγονται. καὶ οὕτως ψυδὴ τὴν
 δόξαν ταύτην ἀβετήσας, τὴν εἰδίαν κρατῶν. συμπερά
 νων δὲ ὡς δὲ πῶς τὰ ἡρημεία, φησὶν,

- » Εἰ μὲν οὖν ἰκανῶς ὁ τῶν πρὸς τι ὁρισμὸς ἀποδέδοται,
 » ἢ τῶν πάντων χαλεπῶν, ἢ τῶν ἀδυνάτων ἐπὶ τὸ δεῖξαι, ὡς ἔ
 » δεμία οὐσία τῶν πρὸς τι λέγεται.

Τοῦτο ὅτι ἐστὶν εἶναι τῶν πάντων χαλεπῶν, διὰ τὸ δοκεῖν
 πῶς τινὰ ἀπολογίαν ἔχον. ἐφ' ἣν ὁ ὁρισμὸς, αὐτὰ ἄ
 πέρ ἐστιν, ἐτέρων εἶναι λέγεται. ἢ οὖν κεφαλὴ, τῶν πρὸς τι
 ἐστὶν. οὐχ ὡς κεφαλὴ, ἢ σῶμα, ἀλλὰ καθ' ὅ μέρος. τὸ ὅτι
 μέρος, τοῦ ὅλου μέρος. ἀλλὰ τοῦτο οὐκ ἀληθές. ἢ ὅτι κε
 φαλή, οὐ καθ' ὅ μέρος ἐτέρου λέγεται, ἀλλὰ κατ' αὐτὸ τοῦ
 το τὸ εἶναι κεφαλὴ, ὡς καὶ τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν, τῶν

πρὸς τι δὲ ῥηθῆσονται, κατὰ τὸν προαποδοθέντα ὀρισμὸν
τὸν λέγοντα, τὰ πρὸς τι, τῷ ἐτέρῳ λέγεται χαρακτηρισ-
μεται. καὶ ὅς ἡ κεφαλὴ πινός λέγεται κεφαλὴ. ὥς τε αὖ
διδάσκον τὸν ἀποδοθέντα τῇ πρὸς τι ὀρισμὸν ἐκφυγῶν
ταύτην τὴν ἀτοπίαν. διὰ τοῦτο ὅς ἐπεὶ ἡ πρὸς τι πάλ-
ιν χαλεπὴν, ἐπὶ ἡμεῖς καὶ τὸ ἀδιδάσκον, δυσκύνος ἀναπολό-
γητον τῆς ἀτοπίας.

- » Εἰ δὲ μὴ ἱκανῶς, ἀλλ' ἐπὶ τὰ πρὸς τι, οἷς τὸ εἶναι ταυ-
» τὸν ἐπὶ τῷ πρὸς τι πῶς ἔχεν, ἴσως αὖ ῥηθῆναι τὴν πρὸς ταῦ-
» τα. ὁ δὲ πρότερος ὀρισμὸς παρακολουθεῖ μὲν πᾶσι τοῖς
» πρὸς τι. οὐ μὴν καὶ ταυτὸν ἐπὶ τῷ πρὸς ταῦτοις εἶναι, τὸ
» αὐτὰ ἅπερ ἐπὶ ἐτέρῳ εἶναι λέγεται.

Νῦν τὸν ἴδιον τῇ πρὸς τι ὀρισμὸν ἐκτίθεται, καὶ φη-
σὶν, εἰ δὲ μὴ ἱκανῶς. τουτέστιν, εἰ μὴ αὐτάρκως, καὶ ἀνελλι-
πῶς ὁ τῇ πρὸς τι ὀρισμὸς, ὑπὸ τῇ παλαιῶν ἡμῖν ἀπεδό-
θη, ἀλλ' ἐπὶ τὰ πρὸς τι, οἷς τὸ εἶναι ταυτὸν ἐπὶ τῷ πρὸς τι
πῶς ἔχεν. ταῦτα, οἷς ἡ ὑπερβολὴ ἐν τῷ ἐπὶ, ἐν τῷ
πρὸς ἐπερον ἀναδέχεται πλάγχθιν, ἴσως αὖ φησὶ ῥηθῆ-
ναι τὴν πρὸς ταῦτα πρὸς ποῖα εἴπον, ἴσως αὖ ῥηθῆναι τὴν
πρὸς ταῦτα; πρὸς τὰς ἐξημένους ἀπορίας. ὅτι καὶ τὰ μέ-
ρη τῇ ὑποκειμένη, τῇ πρὸς τι εἶναι δοξάζουσιν. εἰ ὅς ἔτι φη-
σὶν ἀποδοθῆναι ὁ ὀρισμὸς, ὡς πόρρω ἀποδοδύκαμεν, δύχε-
ρως ἀπαντήσαι διωάμεθα πρὸς τὰς ἐξημένας ἀπορίας.
τίς δὲ ἡ ἀπάντησις, αὐτὸς ἐπὶ ἡμεῖς. ὁ δὲ πρότερος φη-
σὶν ὀρισμὸς, παρακολουθεῖ μὲν πᾶσι τοῖς πρὸς τι. ὁ μὴ
τοῦτο μὲν ἐπὶ τῷ πρὸς τι αὐτοῖς εἶναι, τὸ αὐτὰ ἅπερ ἐπὶ ἐτέ-
ρων λέγεται. εἰ ὅς εἴτι, φησὶ, λέγεται ἐτέρῳ, τοῦτο καὶ τὸ
εἶναι ἐν ταῦτοις ἐπὶ, ἐν τῷ πρὸς ἐπερον λέγεται. εἴ τι μὲν
γὰρ ἐπὶ ἐτέρῳ, τοῦτο καὶ ἐτέρῳ λέγεται. οὐκ εἴ τι δὲ ἐπερον
λέγεται, ἡ δὲ τοῦτο καὶ ἐτέρῳ ἐπὶ. ὁ μὲν ὅς πατήρ, γοῦ πατήρ

τῆρ ὧν, ἐν τούτῳ ἔχει τὸ εἶναι, τῷ πατὴρ ὧν εἶναι· καὶ μὲν
 τοι καὶ ὧν πατὴρ λέγεται· ἡ δὲ κεφαλὴ, ὥς λεγόμενη κεφα-
 λή, ἐκείτι καὶ τὸ εἶναι ἐν τούτῳ ἔχει, ἐν τῷ λέγεσθαι ὥς· καὶ
 ἀποτμηθεῖσα ὧν τοῦ ὥς, ἐστὶ κεφαλὴ λέγεσθαι, καὶ εἶναι·
 ὁ δὲ πατὴρ ἀποτμηθεὶς ὧν, ἔτι πατὴρ, οὐτε πρὸς ὧν
 ἐστὶ λέγεται· ὥς τε ἐκόντως ἔρηται παρακολουθεῖν τοῖς πρὸς
 τι, τὸν πρότερον ὀρισμόν· τὸν δὲ δεύτερον, τῷ προτέρῳ μη-
 κέτι· τούτο καὶ ὅμοιος διδάσκει,

Μηκέτι ἐπεὶ τὸ δύσῃ κάρη ὁμοισιν ἐπέη,

Μηδέ τι τηλεμάχοιο πατὴρ κεκλημένος εἶλω·

Μηκέτι ὧν πατὴρ, τῷ μηκέτι εἶναι, οὐδὲ καλεῖσθαι δύ-
 ναται· ὥς τε τῷ εἶναι, τὸ λέγεσθαι παρακολουθήμα, καὶ ἐκ-
 ἑμπαλιν· εἰ δὲ τούτο οὕτως ἔχει, οὐκ ἄρα τὰ μέρη τῶν οὐ-
 σιῶν ἐτέρων εἶναι λεγόμενα, τὴν πρὸς τι κατὰ τοῦτο ἔσται·
 ζητητέον δὲ, τι δὴ ποτε καὶ τῷ ὀρισμῷ τῶν πρὸς τι, τὰ
 πρὸς τι ποτε λάβει, λέγων, τῷ πρὸς τι πῶς ἔχεν· οὐ δὲ
 ὧν ἐν τῷ ὀρισμῷ τὸ ὀριστὸν παραλαμβάνειν· λέγομεν
 τοίνυν πρὸς τοῦτο, ὅτι τὰ πρὸς τι, διπλάσι· λέγεται ὧν
 πρὸς τι καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα, ἐν οἷς ἡ χάρις γίνεται, καὶ
 αὐτὴ δὲ ἡ χάρις, ὥς πορ καὶ ἡ πρὸς κατηγορία, καὶ ἡ ποτε· ση-
 μαίνει μὲν καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα, τὴν περὶ οὐσίαν λέγω, καὶ
 τὸν χρόνον, καὶ τὸν τόπον· σημαίνει δὲ καὶ αὐτὴν ψιλῶς τὴν χάριν,
 ἣν ἔχει ἡ οὐσία πρὸς τὸν χρόνον, καὶ τὸν τόπον, ἐπειδὴ οὐκ ὁ-
 φείσετο εἶσι τὰ πράγματα, τῆς χάριτος, ἅπερ αὐτὰ ὄν-
 τα, διὰ τοῦτο ἐν τῷ ὀρισμῷ παραλαμβάνει αὐτὰ, ἵνα ἐκ τῶν
 σαφεινῶν τὴν διδασκαλίαν ποιήσῃται·

Ἐκ τούτων δὴ λὼν, εἶπεν, ὅτι ἐὰν τις εἰδῇ τὸ ὀρισμένως
 τὴν πρὸς τι, καὶ κείνο πρὸς ὃ λέγεται ὀρισμένως ἔσεται· φε-
 νερόν οὖν καὶ ἐξ αὐτῆς εἶπεν· εἰ ὧν οἶδε τις τὸ δέ τι, ὅτι
 ἐπὶ τῶν πρὸς τι, εἶπεν δὲ τὸ εἶναι τοῖς πρὸς τι ταῦτον τῷ

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

29 πρὸς τι πῶς ἔχεν, καὶ κῆνος οἶδε πρὸς ὃ τοῦτο πῶς ἔχει. ἢ
 30 ὅτι μὴ οἶδεν ὅλως πρὸς ὃ τοῦτο πῶς ἔχει, οὐδ' εἰ πρὸς τι
 31 πῶς ἔχει εἰσέπει. καὶ ὑπὲρ τῆν καθέκαστα δε δῆλον τὸ τοιοῦ
 32 τον. οἶον τὸ δέ τι εἰ τίς οἶδε ἀφωρισμένως ὅτι ἐν διπλά
 33 σιον. καὶ ὅτου διπλάσιον ἔσιν, οὐθὺς ἀφωρισμένως οἶδεν, ἢ
 34 ὅτι μηδενὸς τῆν ἀφωρισμένων εἶδεν αὐτὸ διπλάσιον, οὐ
 35 δ' εἰ διπλάσιον ἔσιν ὅλως οἶδεν.

Τὸν ἴδιον τοῦ πρὸς τι ὄρισμόν ἀποδεδωκώς, ἐκ τοῦ
του ὀρίσμά τι σωαρχὴ κατὰ τὸν μεωμέτροσ. πόρι
μα δὲ λέγουσιν ἐκεῖνοι, ὃ τῇ ἐπερὶ ἀποδείξει σωαρχαφαί
νεται λοιπόν, ὥς πορ πρόπερον ζητοῦσιν ἡμῖν ἀποδείξει
τὴν τῆς ψυχῆς ἀθανασίαν, σωαρχαφαί ὅτι ἐπὶ πρόνοια
καὶ ταῦτα οὕτως ζητοῦσιν ἡμῖν τὸν ἀληθὴ τὴν πρὸς τι ὄρι
μόν, σωαρχαφαί τούτο, ὅτι ἀν τις τῇ πρὸς τι τὸ ἐπε
ρον ὄρισμάς ἡδὴ, καὶ τὸ ἐπερον ὄρισμένως εἴσεται.
καὶ τὸ ἐπερον ἀορίσως οἶδε, καὶ τὸ ἐπερον ἀορίσως εἴσει
ται. ἢ γάρ τις ἐπίσταται τὸν σωφρονίσκον πατέρα, καὶ
τὸν σωκράτην εἴσεται ὅτι γὼς. ἢ γὰρ μὴ οἶδε σωκράτην
ὥς γόν, οὐδὲ ἢ πατέρ ἐπὶ σωφρονίσκος, εἴσεται. φαί
σι δὲ πρὸς τοῦτο τινες, ὅτι εἰ τις ὅλον τὸ σῶμα πῶς καλῶ
πῶιτο, τὴν κεφαλῶν, ἢ τὴν χεῖρα ἔχει γυμνῶ, ὑπὸ τοῦ
του τὸ μὲν μέρος τὴν χεῖρα ἢ τυχοι, καὶ τὴν κεφαλῶν,
εἰς ὠρισμένως ἡδὴ. ἴσμεν γὰρ ὅτι πάντως ἐπὶ μέρος,
τίνος μόντοι γε μέρος, οὐκ ἴσμεν, οὐκ ἄρα φασὶν ὅ το
ἐπερον τῇ πρὸς τι ὄρισμάς ἡδὴ, καὶ τὸ λοιπὸν ὠρι
σμένως εἴσεται. ἀλλὰ λέγομεν ὅτι ὥς μὲν κεφαλῶν, ἢ ὥς
χεῖρα γινώσκμεν ὠρισμένως. ὥς ἡ μέρος, ὅτι ἐπὶ ὠρισμέ
νως, ἀορίσως δὲ. ἢ γὰρ ἴσμεν τίνος μέρος. ὥς πορ ἡ τοῦτο
ἴσμεν ἀορίσως, ἔγω δὲ καὶ ἡ ἐπὶ μέρος, ἀορίσως γινώσκου
μεν, δυνάται δὲ τοῦτο, καὶ ὥς ὑπὸ νόμος τὰς αἰωνίως

ἐρημέναι· ἀπορίαι, προδίδναι· ἐπειδὴ ὅτι ἔλεγον εἶναι
 τινα τῶν πρὸς π, ἃ μὴ ἔπιν ἅμα τῇ φύσει, τὸ ὅτι ὡς τὸν
 προὔπαρχον τῆς ὡς τῆς, καὶ τὸ αἰδιότητος τῆς αἰδιότητος,
 φύσει εἶναι πρῶτον, ὡς ὅτι ὡς τὸ πολὺ φησὶ προὔπαρχόν
 των τῶν πραγμάτων, τοῖς ὡς τῆς λαμβάνομεν. τοῦτο
 οὐκ ἐν ταύτῃ ὡς τῆς, φησὶν ὅτι, εἰ τὰ πρὸς π ταῦτα
 ἔπιν, οἷς τὸ εἶναι ταυτὸν ἐπὶ τῷ, πρὸς π πως ἔχεν, ἀνάγκη
 ἄρα ὡς ἂν ἔχῃ τῶν πρὸς π θάτερον, οὕτω καὶ τὸ λοιπὸν ἔ-
 χεν, ὥστε ἡμεῖς δυνάμεθ' εἶναι ὡς τῆς, καὶ τὸ ὡς τῆς
 δυνάμεθ' εἶναι, καὶ εἰ ἐν ὁμοιότητι θάτερον, καὶ τὸ λοιπὸν· εἴ πο-
 μὲν δὲ ἡδὴ ἐπὶ ταῦτα ποῦ τούτου.

Ἡ σάυτως δὲ καὶ τὸ δὲ π, εἰ οἱ δὲ οὐ π μάλλον ἐπὶ καὶ
 ὅπου κάλλιον ἐπὶ οὐδὲν ἀφωρισμένως ἀνάγκη οὐδὲν
 διὰ ταῦτα· οὐκ ἀορίστως δὲ εἴσεται, ὅτι τοῦτο ἐπὶ χείρονος
 κάλλιον· ὅτι ὅλησις ὅτι τὸ τοιοῦτον γίνεται, οὐκ ὡς τῆς· οὐ
 ὅτι ἐπὶ εἴσεται ἀκριβῶς ὅτι ἐπὶ χείρονος κάλλιον· εἰ ὅτι οὐ
 τὸς ἐτυχε, ὅτι ἐπὶ χείρονος αὐτοῦ, ὥστε φανερὸν ὅτι ἀ-
 ναγκάων ἐπὶ ὅτι ἂν ἡδὴ πρὸς π ἀφωρισμένως, καὶ
 κἄν πρὸς ὅτι λέγεται ἀφωρισμένως ἀνάγκη οὐδὲν· τὴν
 δὲ γε κεφαλὴν καὶ τὴν χεῖρα, καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων, ὅ-
 ἔστιν ἐσίου, αὐτὰ μὲν ἄπὲρ ἐπὶ ὡς τῆς ἐπὶ οὐδὲν·
 πρὸς ὅτι λέγεται ὅτι ἀνάγκη οὐ· πῖνος ὅτι αὐτὴ ἡ κεφα-
 λή, καὶ πῖνος ἡ χεῖρ, ὅτι ἐπὶ οὐδὲν ἀφωρισμένως ὥστε ὅτι
 ἂν ἡ ταῦτα τῶν πρὸς π· ἡ δὲ μὴ ἐπὶ ταῦτα τῶν πρὸς π,
 ἀληθὲς ἂν ἡ λέγην, ὅτι ὅτι μίαν ἐσίου τῶν πρὸς π ἐπὶ.

Ὅτι ὅτι ὡς ποῖ πῖνος ὅτι κάλλιον ἐπὶ, ὅφειλε ἀφω-
 ρισμένως εἶναι, καὶ ὅτι κάλλιον ἐπὶ, καὶ κατὰ τὴν κάλλιον·
 ἡ ὅτι μὴ οἱ δὲ κατὰ τὴν κάλλιον, οὐδὲ ἡ κάλλιον ἐπὶ οἱ δὲ·
 πῶς ὅτι, τὴν διαφορὰν ὅτι εἰδὼς καθ' ὅτι λέγεται ἐκείνου
 κάλλιον; Οὐκ ἀορίστως δὲ εἴσεται ὅτι τοῦτο ἐπὶ χείρονος

κἀλλιον, ὑπόληψις γάρ τὸ τοιοῦτον γίνεται, καὶ ἐκ ὑψηλῆς.
 ὑπόληψιν ἐν ταύτῃ τὴν ἀμνηστῶν, καὶ ἀβέβαιον γνώσιν
 φησί, τὴν οἶον δόκησιν. ἡ δὲ ὑψηλὴ, γνώσις ἐπὶ ἀπαι-
 ρεσι, καὶ ὑπόληψις ἀμετάπιστος. ὥς τε ἀορίστος μαθὼν ὅτι
 τὸ δὲ πᾶν χεῖρον ἐπὶ κἀλλιον, καὶ μὴ ὑψηλόν, ἅτε δὴ πε-
 πλανημένῳ ἔχων τὴν γνώσιν, ὑποπίθῃσι αὐτὸς καὶ πε-
 ρὶ τοῦ χερίσιν πάντων, λέγω δὴ τῆς ὕλης, ὅτι πῶς κἀλ-
 λιον ἐστὶ, τὴν διαφορὰν τὴν κατὰ τὴν κἀλλιον, ἀγνοῶν, καὶ τὴν
 ἄλλοι, ὅτι ἀποπῶν. ἐκ τούτων ἔν ἀποδείκνυσιν τὴν
 κεφαλῶν, καὶ τὴν χεῖρα, καὶ πάντα τὰ μέρη τῆς οὐσίας αὐ-
 τῆς καὶ αὐτὰ ἔστιν ὅτι οὐκ ἐστὶ τῆς πρὸς τι, ἢ καὶ αὐτὴ μὴ
 ἀφορισμένως ἐστὶν εἰδέναι, ὡς δὲ λέγονται εἶναι, οὐκ ἀναγ-
 καῖον ἀφορισμένως εἰδέναι. τὰ γὰρ πρὸς τι ἐλέγετο, ὅτι
 ὥς αὐτὴς εἰδέναι τούτων τὸ ἔπερον, οὕτω καὶ τὸ ἔπερον ἀναγ-
 καῖον εἰδέναι. ὥς τε ἐκ τῆς πρὸς τι τῆς οὐσίας μέρη.
 Ἰσως δὲ χαλεπὸν καὶ ποδὶ τῆς τοιούτων σφοδρῶς ἀπο-
 φαίνεσθαι μὴ πολλάκις ἐπεσκεμμένον ποδὶ αὐτῶν. τὸ μὲν
 τοι διηπορηκέναι ἐφ' ἐκάστου αὐτῶν, οὐκ ἀχρῆστον ἐστίν.
 Πάνυ ἐμφιλοσόφως τοῦτο φησιν. ἐπεὶ δὴ γὰρ ἐλέγε-
 τὴν χεῖρα, καὶ τὴν κεφαλῶν, ὥς μὴ οὐσίαν, ἀορισμένως
 γινώσκεισθαι. ὥς δὲ μέρη, ἀορίστως, εἰ μὴ γινώσκει τίς
 εἴη κεφαλὴν, ἢ χεῖρα, διὰ τοῦτο φησιν, ὅτι οὐδεὶς τὸν ἐπε-
 σκεμμένον παύει τὰ τοιαῦτα, σφοδρῶς ποδὶ αὐτῶν ἀπο-
 φαίνεσθαι. οὐ μόνον δὲ ποδὶ τούτων, ἀλλὰ καὶ ποδὶ ἐκάστου
 πράγματος. ὁμοίως δὲ τὸ ἀπορεῖν ποδὶ τῆς τοιούτων, ἀναγ-
 καῖον. ἡ γὰρ ἀπορία, ἀρχὴ ἐστὶν δι' ἀπορίας, καὶ ὁ δὲ πρὸς τὴν
 μείωσιν. ταῦτα δὲ φησι, βουλόμηνος ἡμᾶς μὴ ἐπανα-
 παύεσθαι τοῖς αὐτοῦ λόγοις, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς ζητεῖν
 τὰ τοιαῦτα, καὶ μὴ ἐπεροκινῆτοισιν εἶναι.

ΠΕΡΙ ΠΟΙΟΥ, ΚΑΙ
ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ·

Ποιότητα δὲ λέγω, καθ' ἣν ποιοὶ πινθε εἶναι λέγονται.
 Ζητούμεν δὲ πάλιν ἐν ταῦτα πόρι τε τῆς τάξεως τῆς
 ποιότητος, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ὑπογραφῆς, τὴν τε διαίρεσιν
 τῆς ποιότητος, καὶ τὴν τάξιν τῆς διαίρεσιως τῇ ἐδῶν.
 Πρῶτον οὖν ποδὶ τῆς τάξεως· αὕτη δὲ δήλη ἐκ τῇ προη-
 ρημένων· ὡς ἔλεγομεν ὅτι ἐδεῖ μὴ προτεταῖσαι τὸν
 ποδὶ ποιότητος λόγον τῇ πρὸς π, ἐπεὶ δὲ αὐτὴ μὲν καθ'
 αὐτὴν θεωρεῖται, τὰ δὲ πρὸς π, ἐν τῇ πρὸς ἑτέρου χέσει
 τὸ εἶναι ἔχει, τιμωτέρη δὲ τὰ καθ' αὐτὰ ὑφεισώτα, τῇ
 μὴ καθ' αὐτὰ τὸ εἶναι ἔχοντων, καὶ ὅτι ἀναιρεμένου τοῦ
 ποιού, καὶ τὸ ἐν τούτῳ ὑφιστάμενον πρὸς π, σωαίρεται +
 ὄιον, τὸ λυκόπερον, καὶ θερμόπερον, μαθητῆς τε, καὶ διδύ-
 σκαλος, καὶ τὰ παρὰ πλίσια· τῇ πρὸς π δὲ μὴ ὄντων,
 οὐδὲν κωλύει εἶναι πάσαν ποιότητα· ἔπομεν ἔτι ὡς εἶ-
 αν ὅλως ὑπόσασιν οὐκ ἔχει τὰ πρὸς π, ἀλλὰ πᾶς ἀλλαν
 ὑποσυνβαίνει κατηγορίας, ἀλλ' ὡς ἐλέγομεν διὰ τὸ ἐν τῷ
 ποδὶ τοῦ ποσοῦ λόγῳ μεμνηῖσθαι τὸν φιλόσοφον τῇ πρὸς
 π, ἀναγκάων ἡ δυνῆς τὴν ποδὶ ἑαυτῶν ποιῆσαι διδασκα-
 λίαν, ἵνα μὴ ὑπὸ πολὺ ἀγνοῶμεν αὐτῶν τὴν φύσιν· καὶ
 ταῦτα μὲν ποδὶ τῆς τάξεως· Τί δὲ ποτε δὲ διπλῶν
 ποιῆται τὴν ὑπογραφῶν, ποδὶ ποιού, καὶ ποιότητος, καὶ μὴ
 ἀπλῶν, ὡς πορὶ τῇ ἄλλων κατηγοριῶν; λέγομεν ὅτι,
 ἄλλο ἐπὶ ποῖον, καὶ ἄλλο ποιότης· ποιότης μὲν γὰρ ἐστὶν
 αὐτὴ ἡ καθόλου ποιότης, ἀφ' ἧς τὰ παρ' αὐτῆς μετῴ-
 χοντες, ποῖα ὀνομάζονται· ὄιον, ἡ καθόλου λυκότης, ἡ
 μελαρία· ποῖον δὲ ἐπὶ τὸ σῶμα τὸ μεταλαβὼν τῆς ποιό-
 τητος, καὶ παρ' αὐτῆς ἀπ' αὐτῆς ὀνομαζόμενον· ὄιον, τὸ λυ-
 κὸν σῶμα, ἡ θερμὸν ἢ ἐν πρὶότητι γινώμονος ἐπὶ ληπτή, τὸ ὅ-

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

ποιόν, αἰδῆσαι ὑποπίπτει. ἐπεὶ οὖν διπλοῦν τὸ τῆς ποιότητος ὄνομα, ἢ ὡς αὐτὸ καθ' αὐτὸ, καὶ νῦν μόνον νοοῦμενον. οἶον ἔστιν αὐτὸ τὸ τῆς ποιότητος γένος, ἢ ὡς τὸ αἰδῆσαι λησπῶν, διὰ τοῦτο διπλῶν καὶ τὴν ὑπεργραφῶν ἐποίησατο. προέταξε δὲ τὸ ποιόν, ὅτι γνωριμώτερόν ἐστιν, ἅτε αἰδῆτον ὄν. δεῖ δὲ αἰεὶ ἀπὸ τῆς γνωριμωτέρας ἀρχεῖσθαι τῆς διασκακίᾳς. Ἐστὶ δὲ καὶ ἄλλως φανῆαι, ὅτι καὶ ἡ ποιότης, ποιόν ἐστι. τὸ γὰρ ποιόν, κατηγορεῖται ποιοῦ, καὶ ποιότητος κοινότερον. ὥς τε καὶ τὴν ποιότητά, ποιόν λεγεται. ὡς πορᾶ μέλει καὶ τὸ ὄνομα κοινῶς κατηγορεῖται, ὄνοματός τε, καὶ ῥήματος. καὶ γὰρ ποῦ ποιῶν διαλέγεται, οὐ πρώτως περὶ τούτων ποιῆται τὸ λόγον, ἀλλὰ δι' αὐτὴν τὴν ποιότητά, ἵνα ὡς ἐκ τῆς γνωριμωτέρας σαφὲς ὁ ποῦ αὐτῆς γένηται λόγος. Διαιρεῖ δὲ τὴν ποιότητά, ἢς τέσσαρα ἦδη. ὧν τὸ μὲν πρῶτον φυσὶν, ἔξιν καὶ δικάσιον. τὸ δὲ δεύτερον, δυνάμιν καὶ ἀδυναμίαν. τὸ δὲ τρίτον, παθητικὰς ποιότητάς καὶ πάθη. τὸ δὲ τέταρτον, σχῆμα καὶ μορφῶν. ἵνα δὲ γινώμεν τίνος ἑκάστα τέσσαρα μόνον ἦδεν ἐπὶ ποιότητος, καὶ οὐτε πλείονα, οὐτε ἐλάττωνα, καὶ διὰ τὴν τοιαύτην τάξιν αὐτοῖς ἐπέθηκε, διαίρεσίν πηγαί τῆς ποιότητος ποιησώμεθα. ἢ τοίνυν ποιότης, ἢ κατὰ δυνάμιν ἐστὶ καὶ ἀδυναμίαν, ἢ κατὰ εἶδη. κατὰ δυνάμιν μὲν, ὡς τὸ ποιεῖν, δυνάμει ἐστὶ γραμματικόν. κατὰ ἀδυναμίαν δὲ, ὡς ὁ ἵππος, ἀδυναμίαν ἔχει τοῦ δέξασθαι γραμματικῶν. ἢ δὲ κατὰ εἶδη. ὡς ἡ ποιότης, ἢ τοι τελευτική ἐστιν, ἢ κακώτική τοῦ ὑποκειμένου, ἢ οὐτε τελευτική, οὐτε κακώτική. καὶ ἢ μὴ τελευτική ἐστὶν, ἢ κακώτική. ἢ οὐκ ἐμποιεῖ πάθος ποῦ τὴν αἰδῆσιν τὴν ἡμετέραν, ἢ ἐμποιεῖ. καὶ ἢ μὴ ἐμποιεῖ πάθος. ἢ μὲν δυσάποβλητον ἐστὶν, λέγεται ἔξιν, ἢ δὲ εὐάποβλητον, δικάσις. οἶον, κατὰ εἶδη, καὶ τελευτική,

καὶ ἔδεν ἐμποιοῦσα πάθος, ἢ ὑγίεια, καὶ ἢ ὑπὸ ψυχῆς ἀρετῇ
 τῇ κακωπικῇ δὲ, ἢ νόσος καὶ ἢ κακία. ἢ ὅτι ὑγίεια, καὶ ἀρε-
 τῇ, καὶ τελειότηκι τῇ ὑποκειμένων ἐστίν. ἐπεὶ καὶ κατὰ
 φύσιν, καὶ πάθος οὐκ ἐμποιοῦσιν. ἔδε μιᾶς ὅτι τῇ αἰσθη-
 σεων ὑποπίπτουσιν, ἐμὴ ἀρετὰ τὰ παρακλονθήματα τῆς
 ὑγείας. ὅσον, ἢ οὐχόσια. ἢ τῆς νόσος κακωπικῆς οὐσης, ὅσον,
 ἢ ὠχρίασις. αὐτὴ μέντοι ἢ ὑγίεια, καὶ ἢ νόσος, καὶ τὰ τοιαῦ-
 τα, οὐδε μιᾶς τῆς αἰσθησεων ὑποπίπτουσι. πολυχρόνιοι μὲν
 τοιοῦται καὶ δυσἀπόβλητοι, λέγοντες ἔξῃς. λεγόμεθα ὅτι
 ἐν ἔξῃ ἔχον τὴν ἀρετὴν, ἢ τὴν κακίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν
 ὑγίαν, ἢ τὴν νόσον. διὸ καὶ οὐκ εἴν λεγόμεθα, ὅποτεν ἢ
 ὑγίεια εἴη ὑπεταμένη. ἀλλὰ καὶ νόσος τῆς ἐκτικῆς λέγειται.
 καὶ καχεκτίει δὲ πάλιν λεγόμεθα. ὀλίγοι χρόνιοι δὲ ἔσονται
 καὶ δυσἀπόβλητοι, λέγονται διαθέσεις. τοῦτο δὲ πρῶτον λέ-
 γειναι εἶδος τῆς ποιότητος, ἔξιν λέγω καὶ διάθεσιν. ἔξιν
 δὲ λέγουσι, τὴν μόνιμον ποιότητα καὶ δυσἀπόβλητον διά-
 θεσιν δὲ, τὴν δυσἀπόβλητον. οὗτω ὅτι ἔξιν ἔχον λεγόμεθα
 τῆς ῥητορικῆς, τὸν εἶδός τε μὴ μόνον τὰς τῆς ῥητορικῆς με-
 θόδους, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς ἀπορίας τὰς ἐμφερόμενας αὐ-
 τῷ, ἐνταῦθα δυνάμενον. τὸν δὲ μὴ πάνυ πόσει μερότα πε-
 καὶ κατεχρηκότα τῇ κατὰ τὴν ῥητορικὴν μεθόδων, ἀλλὰ
 δὲ πεποιωμένων πῶς κατ' αὐτὴν, ἔξιν μὲν τοῦτον ῥητορι-
 κῆς οὐ φασιν ἔχον, διακρίνεται δὲ πῶς κατὰ ῥητορικὴν.
 τί οὖν, οὐκ ἐστὶ καὶ ἢ ἔξιν διάθεσις; ὁ γὰρ τὴν ἔξιν ἔχων,
 πολλῶν μᾶλλον τὴν διάθεσιν. τῆς διαθέσεως ὅτι τὸ μὲν,
 καθολικώτερον, τὸ δὲ, μερικώτερον. διακρίνεται γὰρ πῶς
 κατ' αὐτὴν ὁ διαπθέμενος. λέγόμεθα ὅτι τὸ τῆς δια-
 θέσεως ὄνομα, διπλὸν ἐστὶ. τὸ μὲν, γενικώτερον, ὃ κατηγο-
 ρεῖται καὶ κατὰ τῆς ἔξεως. τὸ δὲ, ἐδικώτερον, ὃ ἀντιδια-
 σέμεται πρὸς τὴν ἔξιν. ἐνταῦθα οὖν διάθεσιν παρέλα-

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

βέν, οὐ τὴν γενικὴν, ἀλλὰ τὴν ἰδικὴν, τὴν ἀντιδιατελλο-
 μένῳ πρὸς τὴν ἔξιν. Ἰς ἔον δὲ ὅτι, τὸ τῆς ἐξέως ὄνομα
 ὑπὸ τούτων φέρεται, ἐφ' ὧν καὶ τὸ τῆς οὐξείας. ἡ γὰρ οὐξείας
 ἐπίτασις τῆς ἐξέως ἐστίν. ἢ οὐκ τὸ τῆς οὐξείας ὄνομα ὑπὸ
 μόνων τῶν ἐμψύχων ἐνώθασιν φέρεται, οὐδὲ ἰς γὰρ ἄνθρωποι
 τὸ πῦρ οὐκ εἶναι κατὰ θερμότητα, ἀλλὰ τὴν χιόνα κατὰ ψύ-
 ξιν. καὶ τὸ τῆς ἐξέως ἄρα ὄνομα, ὑπὸ μόνων τῶν ἐμψύχων
 λησθήσεται. ἢ δὲ κατ' ἐσθλότητα οὐσα ἢ ποιότητες, πλεῶν
 κῆ εἴη, ἢ κακώτερη, καὶ ἐμποιεῖ πάθος ποδὶ τῶν ἡμετέρων
 αἰδήσιν, λέγεταί περὶ κακώτερη ποιότητες, ὡς πάθος ἐμποιοῦ-
 σαι ποδὶ τῶν ἡμετέρων αἰδήσιν. πλεῶν κῆ μὲν, ὡς ἢ ἐν
 τῷ πυρὶ θερμότης, ἢ ἢ ἐν τῷ μέλιτι γλυκύτης. κακώτερη
 δὲ, ὡς ἢ τοῦ οἴνου οἰνότης, καὶ ἢ ἐν καρποῖς, καὶ τοῖς ἄλλοις
 ἐνώμασι σῆψις. ἐκότες δὲ αἱ μὲν, πλεῶν καὶ λέγονται.
 εἰδοπεποιήτω γὰρ κατὰ ταύτας, τὸ, τε μέλι, καὶ τὸ πῦρ.
 αἱ δὲ κακώτερες, ἐπεὶ δὴ φθαρτικαὶ εἰσι τοῦ ὑποκειμένου,
 πάσαι μέντοι πάθος ἐμποιοῦσι ποδὶ τῶν ἡμετέρων αἰδή-
 σιν. αὐταὶ δὲ ὡς ἀπὸ πάθους οὐ λέγονται γίνεσθαι, ἐπεὶ δὴ
 μὴ κατὰ τρεπὴν τινα τοῦ ὑποκειμένου γέγονασι, λέγω δὴ
 αἱ πλεῶν καὶ, ἀλλ' οὐσιώδεις αὐτῶν εἰσι ποιότητες, καθ' ἡ-
 ας καὶ χαρακτηρίζεται. οὐκ ἀναγκαῖον δὲ τοῦτο ὑποδει-
 λῆναι τὸ τμήμα ἕως τε τὸ δυσάποβλητον, καὶ εὐάποβλη-
 τον, ὡς περὶ τὸ ἔπερον. ἐκείνο γὰρ ὑπὸ ἐμψύχων μόνων ἐν
 θεωρεῖτο, ἐν οἷς καὶ αἱ κακώτερες ποιότητες, καὶ αἱ πε-
 λώτερες γίνεσθαι πεφύκασιν, καὶ ἀπογίνεσθαι, τοῦ ὑπο-
 κειμένου τοῦ αὐτοῦ μένοντος. διὸ καὶ διηροῦντο ἕως τε ταῖς
 πολυχρονίους, καὶ ὀλιγοχρονίους. τοῦτο μέντοι τὸ τμήμα,
 ὑπὸ ἐμψύχων θεωρεῖται, ἐν οἷς καὶ αἱ πλεῶν καὶ τοῦ ὑπο-
 κειμένου, καὶ αἱ κακώτερες ποιότητες, συμπαρακτείνον-
 ται τοῖς ὑποκειμένοις, καὶ μαραινομένοις. σωλοπομα-

ραίνουσιν ἑαυταῖς καὶ τὰ ὑποκείμενα· ἢ γὰρ, τοῖς ὑπο-
 κειμένοις συμμαραίνονται, ὡς πρὸς τοῦ ῥόδου, καὶ τοῦ μή-
 λου ἔχει· ἢ γὰρ τούτων δυνάμει· καὶ δύχρεια φθειρομένη,
 συμφθέρη ἑαυτῇ καὶ τὸ ὑποκείμενον· ἀλλὰ μὴ καὶ αἱ κα-
 κώτικαί, αὐταῖταις ἔχουσι· καὶ αὐταὶ τοῖς ὑποκειμένοις,
 ἐν οἷς ἀν' ἐγγίνονται, συμπαρεκτεινόμεναι, καὶ συμφθι-
 ρόμεναι· οἶνον, ἢ τοῦ οἴνου ὀξύτης, ἢ τῇ καρπῶν σῆψις, καὶ
 τῇ ἄλλων σώματων· ἢ δὲ καὶ διρεθεῖν ἐπὶ πνέον κακώ-
 τικῇ ποιότητος ὀλιγοχρόνιος, ὡς ὁ ἐν ἀργύρῳ ἰδὲς, ἢ τὸ τοιοῦ-
 τον, μάλιστα μὲν τὰ τοιαῦτα ἴσως τις ἀν' κυριώτερον ἔνο-
 μάσοι πάθη, τὰ ὑπὸ τῇ ποιότητι ἀναφθόμενα· ἐπει-
 δὴ δὲ ὕλως ἐφθῇ κακώτικῇ ποιότητος σωταχέως αὐτῇ τε-
 λιωτικῇ, διότι κατὰ τὸ ἔτερον μέρος τῆς ὑποδιαίρεσεως·
 λέγω δὴ, τὸ, τὰς τελιωτικὰς, ἢ κακώτικὰς παραλαμ-
 βάνον, καὶ ἐκ ἐμποιούσας πάθος, κατὰ πάντα κοινῶναι τῇ
 τελιωτικῇ· ἐκ αὐτῆς γὰρ ἢ ἐξ ἑξέως ἐγίνετο, ἢ διαίρεσις, καὶ πρὸς
 μόνων ἐμφύχων ἐθεωρεῖτο, διὰ τοῦτο ἐξ ἀνάγκης καὶ ἐν
 τῷ ἐτέρῳ μέρει σωταχέως, τῷ δὲ τῷ προκειμένῳ, συ-
 ναπνέχῃ αὐτὴ κατὰ πάντα, μήτε ἕως τὸ πολυχρόνιον, καὶ
 ὀλιγοχρόνιον διαιρεθεῖσα, καὶ ἀπὸ τοῦ πάθους ἐμποιῆν χα-
 ρακτηριζομένη μάλλον, ἢ τοῦ ἀπὸ πάθους ἐγγίνεσθαι· σω-
 τεύχουσιν δὲ αὐταὶ ἀλλήλαις, ἢ τελιωτικῇ λέγω, καὶ ἢ κα-
 κώτικῇ, ἵνα μὴ ἢ διαίρεσις πολυαχιδῆς γινόμενη, μήτε δι-
 σωσπῆς ἢ, καὶ ἕως τὰ αὐτὰ τμήματα τέμνεσθαι ἀνάγκας
 ζητῇ· εἰ δὲ μήτε τελιωτικὴ εἴη, μήτε κακώτικῇ ἢ
 ποιότητος, ἢ διὰ βάθους κεχώρηκεν, ἢ ἐξεπιπολῆς· καὶ εἰ
 διὰ βάθους κεχώρηκεν, ἢ δυσσπόβλητος εἴη, ἢ δυσσπόβλη-
 τος· ἢ μὲν οὖν δυσσπόβλητος εἴη, λέγετ' παθητικὴ ποι-
 ῶτης, ὡς ἀπὸ πάθους ἐγγινομένη· οἶνον ἢ ἐν τῷ ζῶματι γλυκύ-
 της, ἢ ἢ ἐκ γενετῆς ὠχρίσας, αὐτῷ γ', ὅτι λέγεται ὡς πάθος

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

ἐμποιοῦσα ποῦ τὴν ἡμετέραν αἰδοῖσιν. καὶ τοὶ καὶ αὐτὴ
ἐμποιῇ, ἀλλ' ὡς ἀπὸ πάθος ἐγγινομένη, διότι ἀπὸ τοῦ
μᾶλλον ὑπάρχοντος αὐτῇ, κυριώτερον αὐτῇ ἐκαλέσαμεν
μᾶλλον ὅτι αὐτῇ χαρακτηρίζει τὸ κατὰ τὴν ἡμετέραν
τοῦ ὑποκειμένου. τοῦ τῆς, κατὰ τὸ πάθος, ἢ τὸ τῇ αἰδῇ
στὴ τῇ ἡμετέραν πάθος ἐμποιῇ. εἰ δὲ οὐκ ἀβλητος εἴη, τοῦ
τῆς ὀλιγοχρόνιος, εἰ μὴ μὴ ῥαδίως ἀποκαθίστατο, μὴ δὲ
ἐκπύοιτο, λέγεται πάθος τὸ ὑπὸ τῇ ποιότητι ἀναφορᾷ
μνον, ὡς ἢ ἐκ μακρῆς νόσου ὠχρίασις, ἢ ἐκ πολλῆς ἡλίσ
καίασ' μέλαςσις, καὶ ὑπὸ τῇ ποιότητι ἀναγονται, διότι
τι σώζεται καὶ ἐπ' αὐτῶν τὸ ἴδιον τῆς ποιότητος παρεκδι
λούθημα, τῷ παρωνύμως ἐπ' αὐτῆς τὰ μετέχοντα ὀνομάζε
σθαι. εἰ μέντοι ῥαδίως ἀποκαθίστατο, λέγεται πάθος, τὸ
ὑπὸ τὸ πάχην ἀναφορᾷ μνον, ὡς ἢ πρὸς διὰ φόβον ὠχρία
σθαι, ἢ διὰ δῶ δυνεὶ εἰνέτο. ταῦτα ὅτι εἰς ὅλας
καλὴν ποιότητι, διότι μὴ ἐξ αὐτῶν παρωνύμως οἱ μετέ
χοντες ὀνομάζονται. εἰς δὲ ὅτι εἰς ὅλας φησὶ, τὸν δῶ
δῶ δυνεὶ εἰνέτο, δυνεὶ εἰνέτο, ἢ τὸν διὰ φόβον ὠχρία
σθαι, ὠχρία. ἐκ δὲ τούτων γίνονται τὸ τρίτον εἰς τὸ ποιό
τητος, ὅπερ εἰς παθητικὰ ποιότητες, καὶ πάθος. λέγω δὲ,
ἢ παθητικὴ ποιότης, ἢ ὡς πάθος ἐμποιοῦσα, καὶ ἢ ὡς ἀπὸ
πάθος ἐγγινομένη, καὶ τὸ πάθος τὸ ὑπὸ τῇ ποιότητι ἀ
ναφορᾷ μνον, καὶ τὸ πάθος τὸ ὑπὸ τὸ πάχην ἀναφορᾷ
μνον. παθητικὰ μὴ ὅτι ποιότητες, τὰ πρότερα τρία.
πάθος δὲ, τὸ τέταρτον. πῶς δὲ ταῦτα φασὶ διὰ βί
βους κεχωρηκέναι, λέγω δὲ τῇ ὠχρίασιν, καὶ τὸ δυνεὶ εἰ
καὶ τοὶ ποῦ τῇ ἐμφανέει μόνῳ θεωρεῖται; λέγομεν
ὅτι, οὐκ ἀνδ' τῆς κατὰ βίβους τρεπῆς μέγιστον ἢ τοιαύτη
ποῦ τῇ ἐμφανέει ποιότης. ὡς πρὸς ὅτι οἱ ἐκ γενεῆς
δυνεὶ διὰ τῇ τοιαύτῃ κρείσσιν μέγιστον τοιοῦτοι, τοῦ
θεοῦ

θερμὸν ἐν αὐτοῖς πλεονάσαντος, καὶ ποδὶ τὴν ὑποφάνειαν
 χωρῆσαντος· οὗτοι καὶ οἱ διὰ φόβον, ἢ αἰδῶ ἐρυθροί, ἢ ἄχροι
 χυνομένοι, οὐκ ἀνδρὶ τῆς κατὰ βάθος τροπῆς, τοιοῦτοι γε γό-
 νασιν· εἰ δὲ κατ' ἐνέργειαν ἢ ποιότητος οὐσα, μήτε πληρώπι-
 κὴ εἶη, μήτε κακώπικη, καὶ ὑποπολῆς ὑπάρχει· εἰ μὲν ὑπὸ αὐ-
 τῶν εἶη, καὶ φαντασῶν, λέγεται χῆμα· εἰ δὲ ὑπὸ ἐμφύ-
 χων, μορφῇ· φαντασῶν μὲν, ὥς ὑπὸ πάντων τῶν μαθημα-
 τικῶν· τριγώνων λέγω, καὶ κύκλου, καὶ τῶν λοιπῶν σχημά-
 των· ταῦτα γὰρ ἐν μόνῃ τῇ φαντασίᾳ τὸ εἶναι ἔχει· αὐτῶ-
 ν δὲ, ξύλων, καὶ λίθων, καὶ τῶν τοιούτων· τὰ γὰρ φαν-
 τασά, λέγω δὴ τὰ σχήματα, ἐν αὐτοῖς γινόμενα, ποιεῖ
 καὶ αὐτὰ τοιῶνδε, ἢ τοιῶνδε διακρίσθαι κατὰ τὰς τῶν σχη-
 μάτων διαφοράς· ὑπὸ ἐμφύχων δὲ, ὥς ὑπὸ πάντων τῶν
 ζώων· ἢ γὰρ μορφῇ, ποδὶ μόνῃ τὴν ὑποφάνειαν θεωρεῖται·
 τί οὖν, οὐ λέγεται καὶ τὸν ἀνδριάντα μορφῶν ἔχειν; ἀλλ'
 οὐχὶ κατὰ πρῶτον λόγον· προηγουμένως μὲν γὰρ σχή-
 μα λέγεται ἔχειν, κατὰ δὲ δεύτερον δὲ λόγον, καὶ μορφῶν·
 διότι γὰρ μίμημά ἐστιν ἐμφύχου, ἐφ' οὗ καὶ ἡ μορφῇ, καὶ ἐν
 π' αὐτοῦ καταχρηστικώτερον ἡ μορφῇ φέρεται· ἔχεις καὶ τὸ
 πέταρον εἶδος τῆς ποιότητος, τὸ σχῆμα φημί, καὶ τὴν μορ-
 φῶν· καὶ ἡ καταγραφὴ δὲ τῆς διακρίσεως, δὴν πρότερον ἢ
 μὴ ποιήσει τὴν μέθοδον· Τίνος μὲν οὖν εἴνεκα τέσσαρα
 μόνον εἶδη ἐπὶ ποιότητος, καὶ οὐτε πλεονα, οὐτε ἐλάττωνα,
 ἢ διακρίσεις ἡμῖν ἐσαφίωσι· Περὶ δὲ τῆς τάξεως αὐτῶν
 ταῦτα λέγομεν· πρῶτον μὲν οὖν ἔταξε τὸ τῆς ἐξέως,
 καὶ τῆς διαθέσεως εἶδος, ἐκότεως· ἐπειδὴ γὰρ αὐτὰ πε-
 ρὶ τὰ ἐμφύχια καταγίνονται, προτιμότερα δὲ πάντων
 τὰ ἐμφύχια, ἐκότεως καὶ ὁ ποιότητος κατὰ ταῦτα θεωροῦ
 μὲν πρῶτην εἴληχε τάξιν· ἐκότεως δὲ δεύτερον εἶδος
 ἐπὶ τὸ κατὰ δυνάμιν, καὶ ἀδυναμίαν· ἐπειδὴ γὰρ ἡ δυνά-

ναμίας, καὶ ἡ ἀδωαμία, φυσικὴ τις ἐστὶν ὑπὸ τῆς δυνάμεως,
τότε γὰρ παρὰ τὸν φυσικὴν πῦρ ἔχει δυνάμιν τοῦ δύναιτο
ἀπὸ γραμμικῆς, ἢ ῥητορικῆς. καὶ ὁ ἴσος φυσικὴν ἀδω-
ναμίαν, τοῦ μὴ ὑποδέχασθαι τὰ τοιαῦτα. καὶ τὸ πῦρ κατὰ
φύσιν ἔχει τὸν τερμαίνον δυνάμιν, καὶ τὰ τοιαῦτα ὁμοί-
ως, τὰ δὲ φυσικὰ, δουτέραν τάξιν ἔχει μετὰ τὰ ἐμφυ-
χα, εἰκότως καὶ τὸ κατὰ δυνάμιν, καὶ ἀδωαμία ἐν
δοσ τῆς ποιότητος ὑπὸ τῶν φυσικῶν περὶ γὰρ τῶν θεωρούμενων
δουτέραν τάξιν ἔχει. ἐπεὶ δὲ πρὸ τῆς δυνάμεως φυσικῆς
πῦρ ὑπὸ τῆς δυνάμεως, ἔπειτα κατ' αὐτὴν ἢ ποιεῖν τί, ἢ
πάσχειν, εἰ γὰρ μὴ προὔπαιρχει ἢ ἐπιτηδεύει, οὐκ ἂν
οὐδὲ πάθοι τίς, ἢ ποιήσοι. ὅσον, ἐπεὶ τὸ ἀμίκτον οὐκ ἔ-
χει ἐπιτηδεύειν τὴν καίεσθαι, εἰ δ' ἂν ἡ μυριάκις τίς πῦρ
προσαγάγῃ, κατακαύσειται, τὸ δὲ ξύλον ἔχον δυνάμιν
τοῦ καίεσθαι, πυρὸς προσενεχθέντος, καίεσθαι, διὰ τοῦ
το σὺν τρεῖς τὴν τάξιν ἔχουσιν ἐν τοῖς εἶδεσι τῆς ποιότη-
τος, αἱ παθητικαὶ ποιότητες, καὶ τὰ πάθει, διότι ὡς ἔρη-
ται, οὐκ ἂν ποιήσοι τίς κατ' αὐτὰς, ἢ πάθοι, μὴ προὔ-
παιρξούσης ἐν αὐτῶν δυνάμειος τινος, ἢ τις ἐπιτηδεύει
πρὸς τὸ δύναιτο τὰ τοιαῦτα. τὸ δὲ χῆμα, καὶ ἡ μορ-
φή, κατὰ μόνον τὴν ἐπιφάνειαν θεωρούμενα τὴν ἑαυ-
τὴν εἴληχε τάξιν, τῇ παθητικῶν ποιότητων, καὶ τῇ πα-
θῶν τῇ μέχρι τοῦ βλάβους διϊκνουμένων. ταῦτα καὶ ποῦ
τῆς τῇ εἰδῶν τάξεως. Ἰστέον δὲ ὅτι ἡ αὐτὴ ποιότης δύ-
ναται πλεοναχῶς λέγεσθαι. ὅσον, ἡ θερμότης ἐν πυρὶ μὲν
οὐδ' αὖ, παθητικὴ ποιότης ἐστὶν, ὡς πάθος ἐμποιούσα ποῦ
τὴν ἡμετέραν αἰσθῆσιν. ἐν ἡμῖν δὲ, ὅσον ὁ πυρετός, παθη-
τικὴ ποιότης, ὡς ἀπὸ πάθους ἐγίγνωμεν. ἐν δὲ τῷ πε-
ρατωμένῳ σιδήρῳ, καὶ ἐν τῷ τυχεῖ, κατ' αὐτὴν διημερεύον-
τι πάθος, τὸ ὑπὸ τὴν ποιότητος ἀναφερόμενον. ἢ δὲ θερ-

μότις ἢ γινώσκῃ ἡμῖν εἰ τύχοι, ἐκ τοῦ κατὰ πάροδον
προσελάσαι πυρὶ, πάθος τὸ ὑπὸ τὸ πάχην ἀναφερόμε-
νον. Ποιότης δὲ λέγῃ, καθ' ἣν ποιοὶ πινυ εἶναι λέγον-
ται. Διὰ τί τὴν τῆς ποιότητος διδασκαλίαν διὰ τοῦ
ποιεῖ ποιεῖται, φαμέν ὅτι σαφέστερον ἐπὶ τὸ ποῖον, ὥς ἡδὴ
εἴρηται, ἢ τῇ αἰσθησῇ ληπτόν. καὶ ὅλως ἀπὸ τοῦ ποιοῦ ἢ
εἴνοισιν τῆς ποιότητος ἐρχόμεθα. θεασάμενοι γὰρ τὸ εἶ-
χάλακτι λυκόν, καὶ τὸ εἶ χιόνι, καὶ τὸ εἶ ψιμυθίῳ, εἰς ἐν-
νοιαν ἐρχόμεθα τῆς λυκότητος. ὁμοίως γινώσκουσι μέ-
λιτος, καὶ φοίνικος, καὶ ἰσχάδος, ἢ εἴνοισιν ἐρχόμεθα τῆς
γλυκύτητος. ἐκ τοῦ οὖν ποιοῦ σαφέστερον ὄντος τὴν διδασ-
καλίαν ποιεῖται, ἐπὶ δὲ αὐτὸ μὲν τὸ μετέχον, ποῖον ποῖ-
ότης δὲ, τὸ μετεχόμενον. Διὰ τί ὅ πρός κεν τὸ καθ' ἣν πο-
ιοὶ πινυ λέγονται, ἢ διὰ τὸ διαδιδῶ ἱερυθός, καὶ τὸ διὰ φόβον
ὠχρίασιν, ἢ γὰρ ποιότητις αὐται. ἐπειδὴ μὴ ἱερυθία, ἢ ὠ-
χρία οἱ αἰσθύντες, καὶ φοβηθέντες λέγονται. φθαίη γὰρ τὸ
προσηγορίαν ἢ μεταβολή, ἢ ἱερυθία κέναι, καὶ ὠχρία κέν-
ναι, ὃ δὲ φθαίη τὸ προσηγορίαν, καὶ ὃ δὲ ὑπὸ τὴν ποιότητα ἀνα-
μεται τὸ πάθος τοῦτο διὰ τὸ αὐτὸ, ἀλλ' ὑπὸ τὸ πάχην. οὐ
γὰρ πάχοντες λέγονται, ἀλλὰ πεπονθέναι μόνον.

Ἐπὶ δὲ ἡ ποιότης τῇ πλεοναχῶς λεγομένων.

Πῶς πλεοναχῶς τὰ τρία, κατὰ τὰ ὡς ἀφ' ἐνός, καὶ πρὸς
ἐν, ἀλλ' ὅχι αἰσθύνουμος φωνή. φησὶν ἔν ὅτι ἡ ποιότης πλε-
οναχῶς λέγεται. τοῦτο λέγων, σημαίνει ὅχι τὸ ὁμώνυμώς
λέγεσθαι, ἀλλὰ τὸ διαφόρως. τὸ γὰρ πλεοναχῶς λέ-
γεσθαι, ἢ τὸ ὁμώνυμώς θηλοῖ, ἀλλὰ τὸ διαφόρως, ὥς ἐν
ταύτῃ. εἰ γὰρ ὁμώνυμώς εἴληπτο, ἢς διάφορα αὐτὸ σημαίνο-
μενα ἐγένετο ἢ διαίρεσις. ἐπεὶ ὅ τὸ διαφόρως εἴληπτο, διὰ
τὸ γίνεσθαι καὶ ἡ διαίρεσις, ὥς γένος εἰς ἑδὴ. ἄρα ἔν ἐκ ἐπὶ
γένος ἢ ποιότητος; διὰ τί ἔν τ' ἑδὴν αὐτῆς, τὸ μὲν, πρῶτον

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

λέγεται, τὸ δὲ, δούπερον; λέγεται ὅτι καθ' ὃ ποιότης, οὐκ ἐπὶ τὸ μὲν πρῶτον, τὸ δὲ, δούπερον, ἀλλὰ μόνον ἀξιόματι διαφέρουσιν, ὡς καὶ ἀνθρώπος ἵππου.

Εἴ μὲν οὖν ἡ εἶδος ποιότητος ἔξῃς καὶ διαθέσεις λεγέσθαι σταν. διαφέρει δὲ ἔξῃς διαθέσεως, τῷ μονιμώτερον εἶναι καὶ πολυχρονιώτερον.

Τὸ πρῶτον τῆς ποιότητος εἶδος, ἔξῃς καὶ διαθέσεις. διαφέρει δὲ φησὶν ἔξῃς τῆς διαθέσεως, τῷ τὴν μὲν διάθεσιν, δύσπρόβλητον εἶναι. τὴν δὲ ἔξιν, δύσπρόβλητον. καὶ ὅτι ἡ μὲν ἔξῃς, πάντως καὶ διαθέσεις. ἡ δὲ διάθεσις, οὐκ ἐξ ἀνάγκης καὶ ἔξῃς.

Τοιαῦται δὲ αἰτεῖται ὑπὸ τῆς αἰτίας καὶ ἀρεταί. ἡ τε ὑπὸ τῆς μηδὲν δοκεῖ τῇ παρεκμονιμῶν εἶναι, καὶ δύσκινητον. εἴ μὲν καὶ μετρίως ὑπὸ τῆς αἰτίας τις λάβῃ. εἴ μὲν πορ μὴ μεγάλη μεταβολὴ λή γένῃ ὑπὸ νόσου, ἢ ἄλλου τινὸς τοιούτου. αὐτῶς ὅτι καὶ ἡ ἀρετὴ. οἷον ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἡ σωφροσύνη. καὶ ἕκαστον τῇ τοιούτων, ὅτι δύσκινητον δοκεῖ εἶναι, καὶ δύσμετρίαν.

Εἰς τῆς αἰτίας αὐτῶν λέγει, οὐτὰς ἀπ' αἰσῶν, ἀλλὰ πᾶσαν ἀπλῶς τέχνῳ μόνιμον. ὡς τε κατὰ τοῦτο τὸ σημαίνει νόμον καὶ γραμματικῶν ὑπὸ τῆς αἰτίας εἶναι, καὶ τεκτονικῶν, καὶ τὰς ἄλλας βαναύσους τέχνας. ἐκαστὴ γὰρ ἔξῃς τίς ἐπὶ μόνιμος. ἡ δὲ ὑπὸ τῆς αἰτίας τριχῶς. λέγεται γὰρ ὑπὸ τῆς αἰτίας, ἡ ὑποκείμενον ἔχουσα ἀπ' αἰσῶν, καὶ αἰετὰ τὰ αὐτὰ, καὶ αὐτῶς ἔχον. καθ' ὅσην νόμον καὶ ἡ μετρίαν, ὑπὸ τῆς αἰτίας, καὶ ἡ ἀστρονομία, καὶ ἡ ἀριθμητική. ἰατρικὴ δὲ κατὰ τοῦτο, ὅτι ὑπὸ τῆς αἰτίας, ποδὲ ῥυθμὸν καταγνομένη ὑποκείμενον. λέγεται δὲ ὑπὸ τῆς αἰτίας, καὶ ἡ ἐξ ἀρχῶν αὐτοπίστων ὁρμώμενη, ἡ καὶ ὅντως ἐπὶ ὑπὸ τῆς αἰτίας, καὶ καλοῦσιν ἀνυπόθετον φιλοσοφίαν, παρὰ τὸ ἐκ κοινῶν οἰνοῖν ὡρμάσθαι. κατὰ τοῦτο δὲ ὅτι τε μετρίαν, ὅτι ἀστρονομίαν, ὅτι τινὰ τῇ τοιούτων οὐδὲν

μίας ὑπομήμιν ἐρεῖς. ἐπεὶ δὲ μὴ ἐξ αὐτοπίστων ἀρχῶν ὁρί-
 μῶνται, ἀλλὰ ἀποδείξεως δεομένων. ἀρχαὶ γὰρ καὶ με-
 τείας, τὸ σημεῖον, ὁ γραμμὴ, ἡ ὑποφάσμα, καὶ τὰ τοιαῦ-
 τα. καὶ ὁρίζεται μὲν ἕκαστον τούτων ἡ καὶ μέτρησις. τὸ μὲν
 σημεῖον λέγων, οὐ μέρος οὐδὲν. τὴν δὲ γραμμὴν, μήκος ἀ-
 πλαγίαι, καὶ τέσσα, ὡς ἔχει. τούτων δὲ τὴν ἀποδείξιν, λέ-
 γω δὲ διὰ τὸ σημεῖον ἀμερές. ἡ γὰρ γραμμὴ μήκος ἀπλα-
 γίαι, οὐκ ἐτι εἶδεν ἡ καὶ μέτρησις ἐστίν, ἀλλὰ τῷ πρώτῳ φι-
 λосоφῷ ἀναπέμπει τούτων τὰς ἀποδείξεις ποιεῖσθαι. οὐ-
 μίας γὰρ ὑπομήμιν, αὐτὴ τὰς ἑαυτῆς ἀρχὰς ἀποδείκνυσιν.
 αἱ τοίνυν μὴ ἐξ ἀρχῶν αὐτοπίστων ὁρμώμεναι, οὐκ αἰ εἶεν
 κυρίως ὑπομήμιναι, ὡς καὶ ὁ πλάτων φησίν. ὧς γὰρ ἀρχαὶ μὲν,
 αἳ οὐκ οἶδε, μέσσα δὲ, καὶ τελευτῇ, ἐξ ὧν οὐκ οἶδε, πῶς αὖ-
 εἴη τούτῳ ὑπομήμιν; Ἐστὶ δὲ καὶ κατὰ τρίτον τινὰ λόγον ἐ-
 πὶ τῇ μὴ, ἡ ὁδοποιητικῇ, ἣτις οἶδε τινὰ δὲ προλαμβάνειν,
 καὶ τινὰ ἐπεῖσαι καθ' ὁσημαυόμενον, καὶ ἡ ἀτρεκὴ ὑπομή-
 μιν, καὶ πᾶσα βαλάντος τέχνη. ὧς καὶ ἐν ταῦθα σημαυνοί-
 μένω κέχρηται τῆς ὑπομήμινος ὁ φιλόσοφος. Ἀρεταὶ δὲ
 ἐν ταῦθα λέγει, τὰς τελείας, τὰς καὶ τὸ ὅτι ὑποσχεσίαι, καὶ
 τὸ δῖον. τῇ γὰρ ἀρετῇ, αἱ μὲν, εἰσι φυσικαὶ. ὡς οἱ φυσι-
 κῶς τινὰ ἔχοντες σωφροσύνην, ἡ πρᾶξις ὄντες φύσις. καὶ
 καὶ τινὰ τῇ ἀλόγων ἔχον λέγονται, ὡς ἡ τρυγῶν, καὶ ἡ κο-
 ρῶν, τὴν σωφροσύνην, καὶ οἱ πελαργοί, τὴν δικαιοσύνην.
 αἱ δὲ, ἡθικαὶ αἱ εἰδῆται ὅτι καλὸν ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἀπλῶς
 ἡ ἀρετὴ, διὰ τί μὲν τοι καλὸν ἐκ εἰδῆται, ὁρθοδξακῶς ἐκ
 πατέρων, ἡ διδασκάλων τοῦτο γινώσκόντων τῇ κερτι-
 μείων. αἱ δὲ, πολιτικαὶ, αἱ τινες μετὰ τοῦ ὅτι, καὶ τὸ δῖον
 τίττωσιν. αἱ δὲ, καθαρτικαὶ. διαφέρουσι δὲ αἱ καθαρ-
 τικαὶ τῇ πολιτικῶν. ὅτι αἱ μὲν πολιτικαὶ, ὑπερέφονον
 πρὸς τὰ κατὰ δέξεραι, καὶ τῇ ἡδονῶν ἀντιποιοῦται.

Α' Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

τῶν σεμνοτέρων, καὶ χρόνον, καὶ τόπον, καὶ πρὸς ὃν παραφνι
λάτθουσαι. οἱ μὲντοι καθαρτικῶς εἰς, γοῶν τις, ἀεὶ ἐπίσκει
πῶς ἴσιν πρὸς τὰ χεῖρον, καὶ καθάπτει τῶν ἡδονῶν ὑπερ
ροῶσιν. αἱ δὲ, τῶν ἀρετῶν εἰσι θεωρητικαί. ἐνταῦθα ἔνως
εἴρηται, τὰς πλείους ἀρετὰς λέγει, τὰς τε πολιτικὰς, καὶ κα
θαρπικὰς, καὶ θεωρητικὰς. Ἐὰν πορὶ μὴ μεγάλη μεταβο
λὴ γένηται, ἢ ὑπὸ νόσου, ἢ ἄλλου πνός τοιούτου. εἰκὸς γὰρ
ἐν μακρᾷ πνι νόσῳ γινόμενον, ἢ ἐν ἄλλοις ἀσχοληθέντες
πράγμασι, διὰ ἀμελετησίαν ἀπολέσαι τὴν ἐπιτήμιον.

Διαθέσεις δὲ λέγονται αἱ εἰν δύνανται, καὶ ταχὺ μετα
βιβάσονται. οἷον θυσίαν, καὶ κατὰ φύσιν, καὶ νόσος, καὶ
ὑγίεια, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. διακρίνεται μὲν γὰρ πῶς κα
τὰ ταῦτας ὁ ἀνθρώπος, ταχὺ δὲ μεταβάλλει ἐκ ἑαυτοῦ
ψυχρὸς γινόμενος, καὶ ἐκ τοῦ ὑγιάνειν εἰς τὸ νοσεῖν. ὡς
σαύτως δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων. εἰ μή τις καὶ αὐτῶν τούτων
τυγχάνει διὰ χρόνον πλῆθος ἡδὴ πεφυσιωμένη, καὶ ἀ
νίατος, ἢ πᾶν δύσκινητος οὖσα, καὶ ἄν τις ἴσως ἔξιν ἡδὴ
προσὰ γερύσει. φανερόν δὲ ὅτι ταῦτα βούλονται ἔξῃς λέ
γειν ἀεὶ πολυχρονιώτερα καὶ δύσκινητότερα. ὅτι μὲν γὰρ
τὰ τῶν ἐπιστημῶν μὴ πᾶν τι κατέχοντες, ἀλλ' οὐκ ἐκινῆτους
ὄντες, ὅφασιν ἔξιν ἔχεν. καὶ τοὶ διακρίνεται γὰρ πῶς κατὰ
τὰ τ' ἐπιτήμιον, ἢ χεῖρον, ἢ βέλτιον. ὥς τε διαφέρει ἔξῃς δια
θέσεως, τῶν τὴν μὲν οὐκ ἐκινῆτον εἶναι, τὴν δὲ πολυχρονιώτεραν
τε καὶ δύσκινητοτέρα. εἰσὶ δὲ αἱ μὲν ἔξῃς καὶ διαθέσεις,
αἱ δὲ διαθέσεις, οὐκ ἔξῃς ἀντικεινῆς ἔξῃς. οἱ μὲν γὰρ ἔξῃς εἰ
χοντες, καὶ διακρίνεται γὰρ πῶς κατὰ αὐτάς, οἱ δὲ διακρί
νεται, οὐ πᾶντως καὶ ἔξιν ἔχουσιν.

Λέγεται μὲν διακρίνεται πῶς κατὰ ταῦτα ὁ ἀνθρώ
πος, οὐ μὲν τοὶ ἔξιν ἔχεν, εἰ μή τις καὶ αὐτῶν τούτων τυγ
χάνει διὰ χρόνον πλῆθος, ἡδὴ πεφυσιωμένη, καὶ ἀνίατος,

ἢ πάνυ δυσκίνητος οὖσα, ὡς αὖ τις ἴσως ἔξιν περισσυχ-
 ρύσει. ἢ γὰρ τοιαύτη, οὐκέτι διαθείσις, ἀλλὰ ἔξιν προ-
 σαχρύνεται. πεφυσιασμένη δ' ἐφίτη, τουτίαν, εἰς φύσιν,
 μεταβληθεῖσα, καὶ αὐτὴ φύσις γινομένη διὰ τὸν σμυνθισ-
 μὸν τοῦ πολλοῦ χρόνου. οὗ γὰρ τῇ ἐπιστημῶν μὴ πάνυ
 μετέχοντες, οὐ φασιν ἔξιν ἔχιν. πῶς μὲν γὰρ ἔτοιμον
 ὄντα ἐν γραμματικῇ, ἢ ῥητορικῇ ἀποκρίνεται ποῦ αὖ αὖ
 ἰρώταται θεαρημάτων ῥητορικῆς, ἢ γραμματικῆς, καὶ λό-
 γον ἔπεχοντα τούτων, καὶ τὰ ὑποπιπνόντα ἀπορα εἰς τοῖς
 μου ἐπιδόμειον, τοῦτόν φασιν ἔξιν ἔχιν ῥητορικῆς, ἢ
 γραμματικῆς. ἐὰν δὲ ἄλλως πῶς πεποιῶται κατὰ ταύ-
 τας, ἢ γὰρ μετρίως, οὗτος ἔξιν μὲν τούτων οὐ λέγεται ἔ-
 χιν, διακρίνεται δ' ἐπὶ πῶς κατ' αὐτὰς. εἰσὶ γὰρ αἱ μὲν ἔξ-
 ης, καὶ διαθείσις. αἱ δὲ διαθείσις, οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἔξης.
 ὥς πορ γὰρ τοῦ ὀνόματος, καὶ τοῦ ῥήματος κατηχρεῖται
 τὸ ὄνομα, καὶ τὸ μὲν ὄνομα ἐπὶ γένος ὀνόματος, καὶ ῥήματι
 τος, τὸ δὲ πρὸς τὸ ῥήμα ἀντιδιασελλόμενον, οὕτω καὶ
 τῆς ἔξης, καὶ τῆς διαθείσεως, ἢ μὲν, ὥς γένος κατηχρεου-
 μένη ἔξης, καὶ διαθείσεως. ἢ δὲ, ὥς ἑίδος ἀντιδιασελ-
 λομένη πρὸς τὴν ἔξιν. ὥς τε ἡ μὲν ἔξιν, πάντως καὶ διά-
 θεσις, ἐπεὶ δὴ γένος αὐτῆς ἡ διαθείσις. ἢ δὲ διάθεσις,
 οὐκέτι καὶ ἔξιν. κατὰ ἀντιδιασελλὸν γὰρ αὐτῆς λέγεται
 ἢ ἔξιν.

Ἐπεὶ δὲ γένος ποιότητος, καθ' ὅ πικτικοῦς, ἢ δρομι-
 κούς, ἢ ὑγιεινοῦς, ἢ νοσώδεις λέγομεν. καὶ ἀπλῶς οὖσα καὶ
 πᾶς δυνάμιν φυσικὴν ἢ ἀδυναμίαν λέγεται. ὃ γὰρ τῷ δια-
 κριτῷ πῶς ἕκαστον τῇ τοιούτων λέγεται, ἀλλὰ τῷ δυνά-
 μιν ἔχιν φυσικῶς ἢ ἀδυναμίαν, τοῦ ποιῆσαι τι ἑαδίως
 ἢ μηδὲν πάχιν. οἷον πικτικοὶ ἢ δρομικοὶ λέγονται, οὐ
 τῷ διακρίτῳ πῶς, ἀλλὰ τῷ δυνάμιν ἔχιν φυσικῶς

A⁹MMΩNI'OT

23 ἡ ἀδωαμίαν τοῦ ποιῆσαι τι ῥαδίως. ὕμνοι δὲ λέγονται
 24 τῷ δώαμιν ἔχεν φυσικῶς τοῦ μηδὲν πάσχειν ὑπὸ τῇ τυ-
 25 χόντων ῥαδίως. νοσώδης δὲ τῷ ἀδωαμίαν ἔχεν φυσι-
 26 κῶς, τοῦ μηδὲν πάσχειν ῥαδίως ὑπὸ τῇ τυχόντων. ὁμοί-
 27 ως δὲ τούτοις, καὶ τὸ σκληρὸν καὶ τὸ μαλακὸν ἔχει. τὸ
 28 μὲν γὰρ σκληρὸν λέγεται, τῷ δώαμιν ἔχεν φυσικῶς τοῦ
 29 μὴ ῥαδίως διαιεῖσθαι. τὸ δὲ μαλακὸν, τῷ ἀδωαμίαν ἔ-
 30 χειν τοῦ αὐτοῦ τούτου.

Τοῦτο δὲ ὑπερὸν εἶδος ποιότητος, τὸ κατὰ δυνάμιν λέ-
γω καὶ ἀδυναμίαν. διὰ τί δὲ γένος αὐτὸ τῆς ποιότητος προ-
σηγόρευσεν; αὕτη γὰρ ἐστὶ γένος γυναικώτατον. φασὶν ὅτι, ἀπὸ
τί τοῦ ἐπ' αὐτὸν εἶδος, γένος ἔπεται, ἵνα μὴ τις ὑπολάβῃ τὸ
εἶδος εἶναι εἰδικώτατον. ἀμέλει γὰρ, οὐκ εἴπε γυναικώτα-
τον γένος, ἀλλὰ γένος, ἵνα δὲ ξῆ ὅτι ὑπάρχει ἅλόν ἐστι γένος, ἡ
δος δὲ, ὑπὸ τὴν ποιότητα ἀναφερόμενον. ὡς ἀν' εἴπομεν,
γένος εἶναι τῆς οὐσίας τὸ ζῶον, ἀπὸ τῆς, ὑπὸ τὴν οὐσίαν. τὸ
οὖν δὲ ὑπερὸν εἶδος ὡς εἶπον, τῆς ποιότητος παρεχθιδώσει,
τὸ κατὰ δυνάμιν καὶ ἀδυναμίαν, καὶ ὁ πυκτικὸς, ἡ δρο-
μικὸς, ἡ ὑγινοὺς, ἡ νοσώδης λέγομεν. λέγει δὲ πυκτι-
κὸς, ἡ δρομικὸς, οὗ φύσιν ἔχοντες ἐπιτηδεύειν πρὸς τι
τῇν τοιούτων. τοῦτέστι, οὗ δυνάμει τοιούτους ὄντας. καὶ τὸ
μεν πρῶτον εἶδος τῆς ποιότητος, ἐνδραγεία θεωρεῖται. ἡ ἔ-
στις φημί, καὶ ἡ διάθεσις. τὸ δὲ δὲ ὑπερὸν, δυνάμει. ἔπερον
γὰρ ἐστὶ πυκτικὸς εἶπεν, καὶ ἔπερον πυκτικὸς, καὶ δρομεὺς, καὶ
δρομικός. τὸ μεν γὰρ ἐστὶν ἐνδραγεία, ὁ πύλτης, καὶ δρο-
μὸς. τὸ δὲ, δυνάμει, ὁ πυκτικός, καὶ ὁ δρομικός, ὁ μὴ
πῶ μεν ὦν ἐνδραγεία τοιούτος, δυνάμει δὲ φυσικῶς ἔχων,
τουτέστιν. ἐπιτηδεύειν εἰς τὸ γενέσθαι τοιούτος. ὁ δὲ ἐνδ-
ραγεία ὦν πυκτικὸς, ἡ δρομεὺς, οὐκέτι κατὰ δυνάμειν φυσ-
ρικῶς λέγεται, ἀλλ' εἶναι ἔχει, ἡ διάθεσιν. πυκτικὸν δὲ

βρέφος φασὶν, τὸ μικρὰς ἔχον χεῖρας, ὡς χρῆσθαι
 πρὸς τὸ ἀκροχηρίζεσθαι· καὶ δρομικὸν βρέφος, τὸ μὴ πλη-
 θωρικόν, ἀλλὰ καὶ οὐρέωσον· πῶς δὲ καὶ τὴν ἀδυναμίαν
 ποιότητά φησιν; ὅτι διακείμεθ' ὡς κατὰ ταῦτά· τῶν
 ὅσ' τοιῶσδε τὸν ἵππον διακείσθαι, ἀδυναμίαν φασὶν
 αὐτὸν ἔχειν, τοῦ δέχεσθαι ὑποστήμιον· καὶ ὅλως, ἐφ' ὧν θεω-
 ρῆται ἡ δυνάμις, ὑπὸ τούτων καὶ ἡ ἀδυναμία· ὁ ὅς δ' αὖ αὖ-
 μιν ἔχων τοῦ πάχην, οὗτος ἀδυναμίαν ἔχει τοῦ μὴ πά-
 χην· καὶ ὁ δ' αὖ μιν ἔχων τοῦ μὴ παθεῖν, ἀδυναμίαν ἔ-
 χη τοῦ παθεῖν· δυνάται μὲν ὅσ' ποιεῖν ὁ πύκνης, δυνά-
 ται δὲ μὴ πάχην ὁ ὑγινός· λοιμοῦ ὅσ' καταλαβόντος
 εἰς τοῖμ' ἄλίσσεται ὑπὸ τῇ νοσοποιῶν αἰτίᾳ, καὶ οὐ
 δυνάται μὲν ποιεῖν ὁ ἀργὸς τὴν διαύριαν, πόρ' οὐ εἴρηται
 τὸ· Αἰεὶ δ' ἀμβολιστὸς ἀνὴρ ἀτῆσι παλαίῃ· οὐ δυνά-
 ται ποιεῖν τὸ πῦρ ψύχειν, οὐ δυνάται μὴ ποιεῖν τὸ πῦρ θρῆ-
 μαίνην· καὶ οὐ δυνάται μὴ μὴ πάχην τὸ μαλακόν, ἢ ὁ
 νοσάδης, λοιμοῦ καταλαβόντος· δυνάται δὲ μὴ πάχην
 τὸ σκληρόν· καὶ ἄλλως· ἐπεὶ δὲ τῇ ἀντικειμένων τὸ
 αὐτὸ ἐπ' ἓν γένος, ἢ τε οὖν ὡς ἐναντία ταῦτά τις βούλεται
 ἀντικεῖσθαι, ὑφ' ὃ γένος τὸ ἕτερον τῇ ἐναντίᾳ ἀνίσταται,
 ὑπ' ἐκείνῳ καὶ τὸ ἕτερον ἀναχέσεται, ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ λευκόν,
 καὶ τὸ μέλαν, ἐναντία ὄντα, ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος, τὴν ποιο-
 τητικὰ ἀνίσχονται, εἰ τοίνυν ἡ δυνάμις ὑπὸ τὸ ποιοῦν ἀνά-
 μεται, καὶ ἡ ἀδυναμία ὑπὸ τὸ αὐτὸ ἀναχέσεται, ἢ τε ὡς
 τὰ κατὰ σόησιν, καὶ ἔξιν ταῦτα ἀντικεῖσθαι τις βούλοιτο,
 καὶ οὕτως ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος αὐτὰ ἀνάξει· οὐ ὅσ' λέγεται
 ἢ ἔξιν εἶναι γένος, τούτου καὶ ἡ σόησις λεχθήσεται· οἷον
 ὁ φθαλμοῦ· αὐτοῦ γὰρ ἐπὶ καὶ ἡ ὄψις, καὶ ἡ τυφλώσις· ὑφ'
 ὃ οὖν γένος ἀνάμεται ἢ ἔξιν, ὑπὸ τὸ αὐτὸ καὶ ἡ σόησις ἀνα-
 χέσεται· Οὐ ὅσ' τῶ διακείσθαι πῶς ἕκασον τῇ τοιοῦ

Α' Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

των, ποιόν λέγεται. ἀπὸ τοῦ, οὐ γὰρ τῷ ἵνα αὐτῷ ἐστὶν
 γεία, τοῖς τοῖς λέγεσθαι, ἀλλὰ τῷ δῶαμιν ἔχεν αὐτῷ τοῖς
 αὐτῷ. Λέγεται δὲ ἡ δῶαμις τριχῶς. ἡ γὰρ τῷ πεφυκέ
 ναι ποιῆν τις, ἡ γὰρ, πρὸς τὸ ποιῆσαι τις δῶαμιν ἔχεν λέ
 γεται, ἡ πρὸς τὸ παθεῖν, ἡ πρὸς τὸ μὴ παθεῖν. οἷον, ὡς λέ
 γομεν τὸν νοσῶντα, δῶαμιν ἔχεν τοῦ πάσχειν ὑπὸ πολλῶ
 ποδὲ πάτον, ἡ ἡλιοκαΐας. τὸν δὲ ὑγιενόντα, δῶαμιν ἔχεν τῷ
 μὴ πάσχειν ὑπὸ τῆς τοιούτων. καὶ τὸν τέκτονα, δῶαμιν
 ἔχεν τοῦ ποιῆσαι θύραν. ὅσα γὰρ δὲ ἡ δῶαμις λέγεται,
 τοσαυταχῶς καὶ ἡ ἀδωαμία ἐκλήσεται. ὁ γὰρ δῶαμι
 νος παθεῖν, ἀδωαμία ἔχεν τοῦ μὴ πάσχειν. καὶ ὁ δῶα
 μιστος μὴ παθεῖν, ἀδωαμία ἔχει τοῦ παθεῖν. οὐκ ἐπὶ δὲ
 ὁ δῶαμιστος ποιῆσαι, πάντως καὶ ἀδωαμία ἔχει τοῦ
 μὴ ποιῆσαι. Διὰ τὸ ὡς ὅτι πᾶσι τοῦ παθεῖν δῶα
 μίως παρελάβομεν, καὶ τὸ τοῦ μὴ παθεῖν, οὕτω καὶ πᾶσι
 τοῦ ποιῆν, τὸ τοῦ μὴ ποιῆν οὐ παρελάβομεν; φανερὸν
 ὡς ἐπειδὴ ἐστὶ πᾶσι τῶν περὶ γράμματα πρὸς τὸ ποιῆν μόνως
 δῶαμιν ἔχοντες, οὐδαμῶς δὲ καὶ τὸ πρὸς τὸ μὴ ποιῆν,
 ὡς καὶ ἐν τῷ ποδὲ ὁμιλῶντος φησὶν ὁ ἀριστοτέλης, ὅτι ἡ δὲ
 νάμις, ἡ μὲν, τίς ἐστιν ἐπαμφοτερίζουσα, ἡ δὲ, μόνως τὸ ἐ
 πὶ τὸν τῶν ἐναντίων ἔχουσα. καὶ ἐπαμφοτερίζῃ μὲν πᾶ
 σι ἡ λογοθεδῆς. ἡ δὲ μὴ λογοθεδῆς μόνον τὸ ἐπὶ τὸν τῶν
 πᾶσι ἔχει. οἷον, ὁ ἰατρὸς, δῶαται ὑγιαίνειν, ἀλλὰ καὶ μὴ
 ὑγιαίνειν εἰς τὸν. καὶ ὁ τέκτων δῶαται ἔχων τοῦ ποιῆ
 σαι θύραν, εἰς τὸν καὶ τοῦ μὴ ποιῆσαι δῶαται ἔχει. τὸ
 μέντοι καὶ πᾶσι, δῶαται ἔχων τοῦ θερμαίνεσθαι, οὐκ ἐπὶ καὶ τὸ
 τοῦ μὴ θερμαίνεσθαι ἔχει δῶαται. καὶ ἡ χιτὼν ὁμοίως τὸ τοῦ
 ψύχειν ἔχουσα δῶαται, καὶ τοῦ μὴ ψύχειν οὐκ ἐπὶ δῶα
 ται ἔχει. καὶ ὁ θεὸς δῶαται ἔχων τοῦ ποιῆν ἀγαθὰ, εἰς τὸ
 καὶ τοῦ μὴ ποιῆν ἔχει. καὶ εἰκότως τὰ λογοθεδῆ ἐπαμφο

φοπερίζουσαι ἔχει τὴν δυνάμιν, ἐπεὶ δὲ ὑπὸ τούτων ἔσται
 τρεῖς καὶ τῇ βελήσει ἡ δυνάμις. οὐ γὰρ ἂν βέλονται, ταῦτα
 πάντως καὶ δύνανται. ἔδὲ ἂν δύνανται, ταῦτα καὶ βου-
 λονται. τὸ μέντοι θεὸν, σὺν δρομον ἔχει τῇ βελήσει τὴν δύ-
 ναν. ἐὰν γὰρ βέλεται μὲν αὐτὸν ἐπὶ ὧμεν, μὴ δύναν-
 ται δὲ ἂν βέλεται, ἀνόντος ἡ βούλησις, ὡς πορ καὶ ἀνέρω
 πος ἀνόντος ἐκένος, ὁ βελόμενος ἂν μὴ δύναιται. οἷον, ἐν
 πλάτῃ, ἡ ἀθανάτος εἶναι. πάλιν, ἡ δύνανται μὲν αὐτὸν
 ἐπὶ ὧμεν, μὴ βέλεται δὲ, ματαίαν ἔχει τὴν δυνάμιν. ἐν
 γὰρ ὁ δυνάμενος τι ποιεῖν, μὴ βέλεται τοῦτο ποιεῖν, ἔποι-
 σι πάντως, ἔδὲ τὴν δυνάμιν εἰς ἐνδρῆσαν ἄξι. ὡς τε μα-
 ταία εἶναι ἡ δυνάμις, ἀνενδρῆτος διαμένεσα. διὰ τοῦτο
 ὑπὸ θεῶ τὸ δύνανται μόνον λέγομεν, ἔκείνῳ τὸ μὴ δύναν-
 ται, διότι ἂν δύνανται ποιεῖν, ταῦτα καὶ βέλεται. βελόμενος
 δὲ πάντως καὶ ποιεῖ. καὶ ἔτι χα μὲν ποιεῖ, ταῦτα δὲ οὐ
 ποιεῖ, ἀλλὰ πάντως ποιεῖ. πάλιν γὰρ ὁ βέλεται, δύνανται. καὶ
 ὁ δύνανται, βέλεται. βούλησιν δὲ λέγομεν ἐν ταῦτα, οὐ τὸ
 βελδύνεται, ἡ τὴν βουλὴν, ἀλλὰ τὸ ἐέλμα. ἔδὲ γὰρ τὸ βού-
 λεται κυρίως ὑπὸ θεῶ φέρεται, ἡ ἡ βουλή. εἴγε ὡς φησιν ὁ
 ἀριστοτέλης, ἔδὲν ἔτιρόν ἐστιν ἡ βελή, ἡ ἐν δὲ φρονήσεως.
 βελδύνεμεθα γὰρ, ἀνοοῦντες ὅ, τι δεῖ ποιεῖν, καὶ πότερον,
 τί δε, ἡ τὸ δε ποιητέον ἐστίν. ἐφ' ὧν γὰρ ἡ προαίρεσις ἐστίν, ὑπὸ
 τούτων καὶ ἡ βουλή. εἴγε ἡ προαίρεσις οὐδὲν ἔτιρόν ἐστιν, ἡ
 τὸ, τὸ δε πρὸ τοῦ δε αἰεῖται. ἡ δὲ βουλή, αἰεσίως τῇ προ-
 γμάτων ἐνέχειν γίνεται. βουλδύνεμεθα δὲ, ἀνοοῦντες.
 ἀνοοῦμεν δὲ, ἐν δὲ εἰς ὄντες φρονήσεως. ὡ γὰρ φρόνη-
 σις παρέσθαι, πάντα γνώριμα τὰ πρακτικά. τελευτάτη
 γὰρ ἐστὶν ἀρετή. εἰ τοίνυν καὶ τὸ βεῖον αὐτὸ φρόνησις ἐστίν,
 οὐδὲν ἴσεται βουλῆς, εἴγε αὕτη κατ' ἐν δὲ εἰς γίνεται φρο-
 νήσεως. διὰ ταῦτα μὲν οὖν ὁ ἀριστοτέλης τὴν λογιῶν

Α' Μ Μ Ω Ν Ι ' Ο Υ

δωάμιν μόνω εφασκεν ἐπαμφατερίζεν. ἡ δὲ δι' ἄκρι
βέεσρον εἰπεῖν, ἡ μὲν ὀρεκτικὴ πᾶσα δωάμις, τὴν ἐπ'
ἀμφοτέρω ῥοπὴν ἔχει. ἡ δὲ παρὰ τὴν ὀρεκτικὴν πᾶσα,
ἢ τε κρείττων οὐσα ταύτης, καὶ ἡ καταδεσδία, τὸ ἔτερον μόνον
τῆς ἀντιφάσεως μέρος κέκτιται, ὡς ἡ δὲ ἐδείξαμεν,
ἐπὶ τε τοῦ πυρὸς, καὶ τῆς χιόνος. ἡ τοίνυν ἐδείχθη ἐπὶ πινυ
νων πραγμάτων ἡ τοῦ ποιεῖν δωάμις χώραν ἔχουσα μόνον,
οὐκέτι δὲ καὶ τὸ ἔτερον τῆς ἀντιφάσεως μέρος, ἐκώσως
οὐχ ὡς πρὸς τὸν πάχην ἀντιτάξαμεν τὸ μὴ πάχην,
οὕτως καὶ πρὸς τὸν ποιεῖν, τὸ μὴ ποιεῖν. ἐπεὶ δὲ ποδὶ πάσης
δωάμεως εἰπεῖν βουλόμεθα. οὐ πάσι δὲ δωάμεσι πάντως
ἔπεται ἀδωαμία. δι' δὲ καὶ τὴν καταγραφὴν αὐ
τῶν οὕτω ποιῆται, καὶ τῇ ἀποφάσεως.

Κ Α Τ Α Φ Α ' Σ Ε Ι Σ

Α' Π Ο Φ Α ' Σ Ε Ι Σ.

δωάται ποιεῖν,	οὐ δωάται ποιεῖν.
δωάται πάχην,	οὐ δωάται πάχην.
δωάται μὴ πάχην,	οὐ δωάται μὴ πάχην.

Διὰ ταῦτα τοίνυν καὶ αὐτὸς τὸ τρίτον τοῦτο τ' δωάμεως
εἶδος παρὰδίδωσι. καὶ τὴν μὲν, τοῦ ποιεῖν λέγων,
πυκτικοὶ ᾧ, ἡ ὁρομικοὶ λέγονται, ὅπως διακείσθαι πῶς,
ἀλλὰ τῷ δωάμιν εἶναι τοῦ ποιεῖν τι ῥαδίως. ἐν ταύτῃ
ἡ τοῦ ποιεῖν δωάμις. ὕμνηοι δὲ λέγονται, τῷ δωάμιν
ἔχειν φυσικῶς τοῦ μηδὲν πάχην, ὑπὸ τῇ τυχόντων ῥα
δίως. ἰδὸν καὶ τὸ δούπερον. νοσώδης δὲ, τῷ ἀδωαμίαν
ἔχειν φυσικῶς, τοῦ μηδὲν πάχην ὑπὸ τῇ τυχόντων. ἐν
ταύτῃ τὸ τρίτον. οἱ μὲν ᾧ νοσώδης, δωάμιν ἔχουσι
τοῦ πάχην ῥαδίως, ἀδωαμίαν δὲ, τοῦ μὴ πάχην. οἱ δὲ

Εἰς Κατηγορίαν. III

ὕμνηοι, τὸ ἀνὰ πάλιν + ἀκριβῶς δὲ ἔπεν ὑπὸ τῇ τυχόντων τὰ ὑμνηὰ μὴ παύειν + οἷον, ὑπὸ καύματος, ἢ ἀέρος, ἢ ἀπλῶς ἀφ' ὧν οὐ πέφυκε παύειν τὰ ὑμνηὰ. πάροις γὰρ ἀν' ὑπὸ ξίφοις, ἢ πυρὸς, ἢ ἄλλου πνὸς τοιούτου. τὰ δὲ νοσῶδιν, δυνάμιν ἔχει ὑπὸ τῇ τυχόντων παύειν, ἀδυναμία δὲ, τοῦ μὴ παύειν. ὁμοίως δὲ τούτοις, καὶ τὸ σκληρὸν, καὶ τὸ μαλακὸν ἔχει. τὸ μὲν, γὰρ ἔχει δυνάμιν τοῦ μὴ ῥαδίως διαιρεῖσθαι. ἀδυναμία δὲ αὐτοῦ τούτου + τὸ δὲ μαλακὸν, τοῦ μὴ διαιρεῖσθαι ῥαδίως, δυνάμιν ἔχει, ἀδυναμία δὲ, τοῦ μὴ διαιρεῖσθαι +

» Τρίτον ὁ γένος ποιότητος, παθητικῆς ποιότητος καὶ παθητικῆς. ἔστι δὲ τοιαῦτα + οἷον γλυκύτης τε καὶ πικρότης, καὶ στυφνότης, καὶ πάντες τὰ τούτοις συγγενῆ. ἔτι δὲ, καὶ θερμότης, καὶ ψυχρότης, καὶ λευκότης, καὶ μελαγχμία. ὅτι μὲν ἔν καὶ αὐταὶ ποιότητες εἰσι, φανερόν. τὰ γὰρ δεδωμένα αὐτὰ τὰ ποιεῖ λέγεται κατὰ αὐτάς. οἷον τὸ μέλι τῷ γλυκύτητι δέχεται, λέγεται γλυκύ + καὶ τὸ σῶμα λευκὸν, τῷ λευκότητι δέχεται. ὡσαύτως δὲ καὶ ὑπὸ τῇ ἄλλων.

Γένος δὲ πάλιν ἔπεν, ἀπὸ τοῦ ἑδῶς, ἢ δὲ ὑπάρχουσιν ἑδῶς τῆς ποιότητος ταῦτα, πῶς γέννη αὐτὰ ἐκάλεσε; διὰ τὸ ἔχειν καὶ αὐτὰ ἑτέρα ἑδῶς ὑποκάτω αὐτῶν, καὶ εἶναι ἐκείνων γέννη. τοῦτο δὲ τετραχῶς θεωρεῖται. ἢ γὰρ παθητικῆς ποιότητος, ἢ παντὶ τῷ ἑδῶς παρέσιν, ὡς πάσῃ χιόνι τὸ λευκὸν, ἢ οὐ παντὶ + φυσικῶς μέντοι, καὶ ἐκ γενεῆς, ὡς τοῖς αἰθίοψι τὸ μέλαν. καὶ ἢ παντὶ, ἢ συμπληρωτικῇ ἐστὶ τοῦ ὑποκειμένου, ἢ οὐχί + συμπληρωτικῇ μὲν, ὡς τῆς χιόνος ἢ λευκότης καὶ ἢ ψυχρότης + καὶ τοῦ πυρὸς ἢ θερμότης καὶ ἢ ξηρότης. ὃν γὰρ λόγον ἔχει ἕξις πρὸς παθητικῶς ποιότητος, καὶ διάθεσις πρὸς πάθος, τούτων καὶ λευκὸν πρὸς ψυχρόν + διακριτικῶς γὰρ ἀμφῶ + καὶ μέλαν, πρὸς θερμόν +

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

συγκριτικῶς ὅτι οὐ μέντοι ταυτὰ ἐστὶ ταῦτα. οὐ συμ-
πληρωπικὴ δὲ, ὡς ἡ τῶν κοράκων μελανία, καὶ ἡ τῶν κύ-
νων λυκότης, οὐ ὅτι συμπληροῖ τὸν κόρακα ἡ μελανία,
ὡς πολλάκις εἴρηται. διότι τῶν πρὸς αὐτὸν ἀφαιρεθεὶς, μέλας
μὲν οὐκ ἐστίν, κόραξ δὲ ἔστιν ἡ πῶν ἐστίν. καὶ ἄλλως.
ἐπειδὴ μὴδὲ ἐν τῷ ὅριμῳ αὐτῶν παραλαμβάνομεν τὰς
τοιωτάτας τῶν ποιότητων διαφορὰς, εἰ μὴ που δι' ἀπορίαν
πολλάκις τῶν ἑστιάδων διαφορῶν. ἔστιν ὅτι θαυμαστὸν αὖ
θρώπους ὄντας, μὴ ὡς πάντων ἐξουρίσκειν τὰς οὐσιώδεις
διαφορὰς, καὶ διὰ τοῦτο ἀναγκάζεσθαι ἀπὸ τῶν τοιούτων
τὰ πρᾶγματα χαρακτηρίζειν. εἰ τοίνυν παντὶ τῷ εἶδει
ὑπάρχει, καὶ συμπληρωπικὴ εἴη, λέγεται παθητικὴ ποιότη-
της, ὡς πάθος ἐμποιοῦσα πρὸς τὴν αἰσθησιν τὴν ἡμετέραν.
εἰ δὲ παντὶ μὲν τῷ εἶδει ὑπάρχει, μὴ συμπληρωπικὴ δὲ
εἴη, λέγεται παθητικὴ ποιότης, ὡς ἀπὸ πάθους ἐγινωμένη,
ὡς ἡ τῶν κοράκων μελανία. εἰ δὲ μὴ παντὶ τῷ εἶδει ὑπάρ-
χει, ἢ τοι πολυχρόνιος ἐστίν, ἢ ὀλιγοχρόνιος. εἰ μὲν οὖν μὴ
παντὶ ὑπάρχει, εἴη δὲ πολυχρόνιος, πάλιν λέγεται παθη-
τικὴ ποιότης, ὡς ἀπὸ πάθους ἐγινωμένη, ὡς ἡ ἐν ζώμῳ γλυ-
κύτης, καὶ ἡ ἐκ γλυκῆς ὠχρίασις, καὶ τὸ ὀρθόημα. εἰ δὲ
μὴ παντὶ τῷ εἶδει ὑπάρχει, ὀλιγοχρόνιος δὲ εἴη, εἰ μὲν μὴ
ῥαδίως ἀποκαθίστατο, μὴ δὲ δύσπρόβλητος εἴη, λέγεται
πάθος, τὸ ὑπὸ τῆς ποιότητος ἀναφρόμενον, ὡς ἡ ἐκ μα-
κρᾶς νόσου ὠχρίασις, ἢ ἐκ πολλοῦ χημῶνος ἐγινωμένη
ψύξις. εἰ δὲ δύσπρόβλητος εἴη, καὶ ῥαδίως, καὶ παραχρῆ-
μα ἀποκαθίστατο, λέγεται πάθος, τὸ ὑπὸ τὸ πάχος ἀ-
ναφρόμενον, ὡς ἡ ὠχρίασις, ἢ διὰ φόβον ἀκαιρον, ἢ ἢ
διὰ αἰὶν ὀρθότης. ποιότητες ὅτι ὁ ἀριστοτέλης οὐκ ἀξιό-
καλῶν τὰ τοιαῦτα, ὅτι μὴ παρὰ νόμους ἀπ' αὐτῶν λέγον-
ται οἱ μετέχοντες. πάλιν δὲ ἡ καταγραφὴ, ὁσώσπιν

Εἰς κατηγορίαν. ΙΙΖ

ποίησιν τὴν διαίρεσιν. Ταῦτα δὲ τὰ τέσσαρα τῶν πα-
 θητικῶν ποιότητων εἶδη, οὐ μόνον ποδὶ τὸ σῶμα θεωρεῖται,
 ἀλλὰ καὶ ποδὶ τὴν ψυχὴν. ἢ γὰρ τις ἔξιν ἀρίστην ἔχει, καὶ
 ὑψημονικῶν, ἀπλῶς εἰς λογικῶν θεωρίαν, λεχθεῖν αὖ τὸ
 τοιοῦτον παθητικὴ ποιότης, ὡς πάθος ἐμποιοῦσα ποδὶ τὴν
 αἰδήσιν τὴν ἡμετέραν, καὶ οὐχ ὡς ἀπὸ πάθους ἐγγινόμε-
 νη, διότι συμπληρωτικὴ ἐστὶ καὶ τελευτικὴ ἢ τοιαύτη ἔξιν,
 τῆς οὐσίας τῆς ψυχῆς. πάθος δὲ ποιεῖ ποδὶ τὴν αἰδήσιν,
 οὐ τὴν σωματικὴν δὴ ἡλόν, ἀλλὰ τὴν βίαν λεγομένην, καὶ
 λογικῶν. λεγόμεθα γὰρ αἰδανέσθαι λόγων, καὶ ὕβρεων,
 κατὰ ψυχὴν δηλονότι, καὶ οὐ κατὰ τὰς σωματικὰς αἰδή-
 σεις. ὅτῃ δὲ κατὰ πινὰ κράσιν σωματικῶν, μαρικῶν,
 ἢ ὀργίλων, ἢ πινὰς τοιοῦτους, εἴποι αὖ τις παθητικῶν ἔχειν
 ποιότητα, ὡς ἀπὸ πάθους ἐγγινόμενῳ. ὅτῃ δὲ διὰ νόσον
 τοιοῦται λεγομένης, πάθος ἔχειν τὸ ὑπὸ τὴν ποιότητα
 ἀναφορῶμενον. ὅτῃ δὲ διὰ πινὰ πόρισσιν, ἐκ σωματικῆς
 γῆς ὀργισθέντας, ἢ τὴν τοιοῦτον παθόντας, εἴποι αὖ πινὰ
 θος ἔχειν, τὸ ὑπὸ τὸ πάθος ἀναφορῶμενον. δὴλον δὲ,
 ὅτι κατὰ κράσιν τοῖς ὀνόμασι, ταῦτα φασὶν, ἐπεὶ τοι-
 γε κυρίως ὑπὸ τὴν ἔξιν, καὶ τὴν διάθεσιν ταῦτα ἀνάγε-
 ται πάντα. διχῶς δὲ ἐκληπτόν τας παθητικὰς ποιό-
 τητας. ἢ γὰρ ἀπὸ τοῦ, τὸ ὑποκείμενον πεπονθέναι, καὶ αὖ
 πὸ πάθους αὐτῷ ποιότητά πινὰ ἐγγινέσθαι παθητικῶν,
 ποιότητα λέγεται ἔχειν, ἢ ἀπὸ τοῦ, τὴν αἰδήσιν ἡμῶν
 πάσχειν, κατὰ τὴν τούτων τῶν ποιότητων ἀντίληψιν.
 αὐτὰς δὲ μὴ κατὰ πάθος ἐγγινέσθαι, οἷς αὖ ὑπάρχου-
 σιν, ἀλλὰ φυσικῶς, ὡς ποδὶ τοῦ πυρός. οὐ γὰρ κατὰ
 πάθος ἐγγίνοι τῷ πυρὶ ἢ θερμότης. οὐσιωδῶς γὰρ αὐτῷ
 ὑπάρχει, καὶ εἰδοποιὸς αὐτοῦ ἐστίν. ὁμοίως καὶ ὑπὸ τῆς
 τοῦ μέλιτος γλυκύτητος ἔχει, ἢ τῆς αὖ χιόνι λευκότητος,

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

καὶ τῶν τοιούτων. ἡ μέντοι λυκὴ σὰρξ, ἀπὸ πάθους τὴν
 λυκότητά ἔχει. συμβέβηκε γὰρ αὐτῇ τὸ λυκόν, καὶ οὐκ
 ἔσιωδ' ὡς αὐτῇ ὑπάρχει, ὅδε εἰδοποιὸν αὐτῇ ἔστιν. ὡσαύ-
 τως δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ μέλανος οὐόμεν, καὶ ὑπὸ τοῦ γλυκέος
 ζώμου, καὶ τῶν τοιούτων. παρὰ μὲν οὖν καὶ ὑπὸ τούτων
 ἡ αἰδήσις. ἀλλ' ἐπειδὴ κυριώτερον ἔστιν ὑπὸ τούτων τὸ ἀπὸ
 πὸ πάθους ἐγχεῖσθαι αὐτοῖς λέγειν, ἢ τὸ πάθος ἐμποιεῖν,
 διὰ τοῦτο προηγουμένως τοῦτο αὐτοῖς ὑπάρχει, δουτέρως
 δὲ καὶ τὸ πάθος ἐμποιεῖν, ἀπὸ τοῦ κυριώτερου αὐτὰ ἐκεί-
 λεύσασθαι. ἐφ' ὧν γὰρ ἔστιν ἄμφω, ὑπὸ τούτων ἴσως ἄμει-
 νον ἐκ τοῦ κυριώτερου τὴν ἐπίκλησιν τῆς παθητικῆς ποιό-
 τητος γίνεσθαι. καὶ ὑπὸ τοῦ μέλιτος οὖν, ἐπειδὴ ἡ γλυκύ-
 της οὐκ ἀπὸ πάθους αὐτῷ γίνεται, χαρακτηριστικὴ γὰρ ἔστιν
 αὐτοῦ, διὰ τοῦτο ἀπὸ τοῦ τῇ αἰδήσει πάθος αὐτῷ ἐμ-
 ποιεῖν, παθητικὴ ποιότης λέγεται.

35 Πάθη καὶ δὲ ποιότητες λέγονται, οὐ τῶ αὐτὰ τὰ δε-
 36 δεγμένα τὰς ποιότητας πεπονθέναι τι. οὔτε γὰρ τὸ μέλι
 37 τῷ πεπονθέναι τι λέγεται γλυκὺ, ὅτε τὶ ἄλλων τῶν τοιού-
 38 των οὐδέν. ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ ἡ θερμότης καὶ ἡ ψυχρό-
 39 της παθητικαὶ ποιότητες λέγονται, ὅτε τῶ αὐτὰ τὰ δεδεγμέ-
 40 να πεπονθέναι τι. τῷ δὲ κατὰ τὰς αἰδήσεις ἐκάστην τῶν
 41 ἐρημένων ποιότητων πάθος εἶναι ποιητικὸν, παθητικαὶ
 42 ποιότητες λέγονται. ἢ τε γὰρ γλυκύτης πάθος π κατὰ τὴν
 43 μεῦσιν ἐμποιεῖ. καὶ ἡ θερμότης κατὰ τὴν ἀφίῳ. ὁμοίως
 44 δὲ καὶ αἱ ἄλλαι.

Ἡ παθητικὴ ποιότης, διχῶς. ἢ ἐν ψυχῇ, ἢ ἐν σώματι.
 ἢ ἐν ψυχῇ, ἢ παντὶ τῷ εἶδει, ὡς τοῖς λέουσιν ὁ θυμός,
 ἢ πσί. καὶ ἡ ἀπὸ πάθους πινός ἐκ γένεσεως, ὡς ἡ μαγία,
 ἢ ἀπὸ συμπλώματος, ὡς οἱ πανούργοι. καὶ ἡ ἐν σώματι
 π, ἢ παντὶ τῷ εἶδει ὑπάρχει, ὡς τῇ χιόνι ἡ λυκότης, ἢ πσί.
 σί. καὶ

σί· καὶ ἢ ἀπὸ πάθος πνός ἐπὶ ἐκ γένεσις, ὡς τοῖς αἰθίορ
ψιν ἢ μελανρία· ἢ οὐκ ἀπὸ γένεσις, ἀλλ' ὕστερον ἀπὸ πάθ
θους ἐγένετο· τοῦτο δὲ διχῶς· ἢ πάθος ἐμποιῇ, ὡς ὁ πυρε
τός, ἢ οὐκ ἐμποιῇ, ὡς ἡ ὠχρότης.

Λευκότης δὲ καὶ μελανρία, καὶ αἱ ἄλλαι χροαὶ οὐτὸν αὐ
τὸν τρεῖς τοῖς εἰρημένοις παθητικαὶ ποιότητες λέγονται,
ἀλλὰ τῶ αὐτοῖς ἀπὸ πάθους γεγενῆσθαι.

Οὐ ποιοῦσι φησὶ πάθος παρὰ νύμνον ἑαυτοῖς· οὐ γὰρ
λευκάνεται ὁ λευκὸν ὀρεῶν, ὡς γλυκάζεται, καὶ θερμαίνεται,
ὁ γλυκὴς καὶ θερμὸς ἀντιλαμβανόμενος· ἢ ἐπὶ δὲ παθη
τικῇ ποιότητι ἢ λευκότητι καὶ μελανρία, ἐκ ποίου πάθους ἐ
γένετο, καὶ τί πάθος ἐμποιῇ, ἢ μὲν λευκότης ἀπὸ πάθους
ἐπὶ ψυχροῦ· ἢ δὲ μελανρία θερμοῦ· ποιοῦσι δὲ παθεῖν, ὅ
τι τὸν ἔχοντα, ἀλλὰ ποῦ τὴν ὅψιν τοῦ ὀρεῶντος· ἢ μὲν, γὰρ
διακρίνεται τὴν ὅψιν· ἢ δὲ, συγκρίνεται.

Ὅτι μὲν οὖν γίνονται διὰ πάθος πολλὰ μεταβολαὶ χρώ
μάτων, δηλοῦν· αἰσχυθεῖς γὰρ τις, θερμὸς ἐγένετο, καὶ φο
βηθεῖς, ὠχρὸς· καὶ ἔκαστον τῶ τοιούτων· ὡς τε καὶ εἰ τις φύση
τῇ τοιούτων τί παθεῖν, πέπονθεν ἐκ πινῶν φυσικῶν συμ
πλωμάτων, τὴν ὁμοίαν χροίαν ἢ κός ἐπὶ αὐτὸν ἔχεν· ἢ τις
γὰρ οὐκ ἐπὶ τῶ αἰσχυθῆναι διάθεσις τῇ ποῦ τὸ σῶμα ἐγέν
ετο, καὶ κατὰ φυσικὴν σύστασιν ἢ αὐτὴ γένοιτο ἀν' διάθε
σις· ὡς τε φύση καὶ τὴν χροίαν ὁμοίαν γένεσθαι.

Εἰπὼν τὰ χρώματα παθητικὰς ποιότητας εἶναι, τῶ
ἀπὸ πάθους ἐγγίνασθαι αὐτὰς, κατασκευάζει, καὶ δείκνυ
σιν οὕτως ἔχον· οἱ φοβηθέντες γὰρ φησιν, ὠχρῶσι, τοῦ
φιλίου αἵματος τῇ φύσει καταφύγοντος ὑπὸ τὴν οἰκίαν
πληγὴν, τὴν καρδίαν, ὡς ἀκρόπολιν ἰσχυρὰν, τὴν πληγὴν
τῆς ζωῆς, καὶ διὰ τοῦτο πελδοπαίαν πάντων φθειρομένην·
εἰ γὰρ καὶ τὰ καρδίου λυκόμενα ζῇ, καὶ δύο, καὶ τρεῖς ἡμέ

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

ρεσ', ἀλλὰ διὰ τὸ ἔχεν τὰς ἀρτηρίας ἀπ' αὐτῆς οὐσας·
μία δὲ κράσις ποιεῖ καὶ τὸ πρόσκαιρον ὥχρον, καὶ τὸ ἐκ
γενετῆς. ἐνδεῖα γὰρ αἷματος γίνεται. ὥς πορ πλεονεξία
αἷματος καὶ τὸ ἐκ γενετῆς ὀρθρὸν ποιεῖ, καὶ τὸ πρόσκαι-
ρον. αἰδομένη γὰρ ἡ φύσις προβλήματι τῷ φιλίῳ ἐαυτῇ
κέχρηται, δίκῳ τῇ ὑπερβύτων τὰς χεῖρας τοῖς ὀφθαλ-
μοῖς, ἵνα μὴ θεάσωνται ἂ μὴ δεῖ, μονοῦ διδούσα λέγειν
ἡμῖν, τὸ, Πάντων δὲ μάλιστα αἰχμῶος σαυτὴν.

» Ὅσα μὲν οὖν τῇ τοιούτων συμπλήρωμάτων ἀπὸ πινῶν
» παθῶν δυσκινήτων καὶ παραμονίμων τῷ ἀρχίῳ ἤλη-
» φε, παθητικὰ ποιότητες λέγονται. εἴτε γὰρ ἐν τῇ κατὰ
» φύσιν συστάσει ὥχρῳτῆς ἢ μελανία γένηται, ποιότης λέγε-
» ται. ποιοὶ γὰρ κατὰ ταύτας λεγόμεθα. εἴτε διὰ νόσον μα-
» κράν, εἴτε διὰ καῦμα τὸ αὐτὸ τοῦτο συμβέβηκεν ὥχρος
» τῆς ἢ μελανίας. καὶ μὴ ῥαδίως ἀποκαθίστανται, ἢ καὶ διὰ
» βίου παραμένουσιν, ποιότητες καὶ αὐταὶ λέγονται. ὁμοίως
» γὰρ ποιοὶ κατὰ ταύτας λεγόμεθα. ὅσα δὲ ἀπὸ ῥαδίως
» διαλυομένων, καὶ ταχὺ ἀποκαθιστάμενων γίνεται, πάθη
» λέγονται, ποιότητες δὲ οὐ. οὐ γὰρ λέγονται ποιοὶ πινὸς κα-
» τὰ αὐτὰς. οὐτε γὰρ ὁ ὀρθρῶν διὰ τὸ αἰχμῶεσθαι, λέγεται
» ὀρθρίασ', οὐτε ὁ ὥχρῶν διὰ τὸ φοβεσθαι, ὥχρίασ', ἀλλὰ
» μάλλον τῷ πεπονθέναι. ὥς τε πάθη μὴ τὰ τοιαῦτα λέ-
» γονται. ποιότητες δὲ οὐ.

Τὰ χρώματα συμπλήρωματ' εἶπεν εἶναι, διὰ τὸ ἅλοις
πάθεσιν ὑποσυνβαίνειν, ὥς τῇ μικρᾷ νόσῳ ἔπεται ἡ ὥχρία-
σις. ἐπὶ δὲ καὶ τῷ χρώματι οὐσιώδες, ὥς τὸ λευκὸν τῷ τιμνω-
θίῳ, ἢ τῇ χιόνι, καὶ τὸ ὀρθρὸν τῷ αἵματι, καὶ τὸ μέλαν ἐν τῷ
τῆς σιπίας χυμῷ. Ὅμοίως γὰρ φησι ποιοὶ καὶ κατὰ
ταύτας λεγόμεθα. ποιότης δὲ, καθ' ἃ ποιοὶ πινὸς εἶναι λέ-
γονται. ἐν οὖν οὐ λέγονται ποιοὶ ἀπὸ τῇ ὀρθρῶν τοῦ πα-

θῶν δὴλον ὅτι, οὐδὲ ποιότητες ταῦτα λέγονται.

- » Ομοίως δὲ τούτοις καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν παθητικὰ
 » ποιότητες καὶ πάθη λέγονται. ὅσα τε ὅτι ἐν τῇ γενέσει
 » οὐθὺς ἀπὸ πινῶν παθῶν δυσκινήτων γίνονται, ποιότητες
 » λέγονται καὶ αὐταί. ὅσον ἢ τε μακρὴν ἐκκασιν, καὶ ἢ ὀργήν,
 » καὶ τὰ τοιαῦτα. ποιοὶ ὅτι κατ' αὐταῖς λέγονται, ὅσον ὀργήν
 » λοιπὴ καὶ μακροί.

Οὐ μόνον γὰρ φησὶ πᾶσι τὸ σῶμα θεωροῦνται παθητικὰ
 καὶ ποιότητες, καὶ πάθη· ἀλλὰ καὶ πᾶσι τὴν ψυχὴν. ὅσα
 τε ὅτι ἐν τῇ γενέσει οὐθὺς ἀπὸ πινῶν παθῶν γίνονται
 δυσκινήτων, ποιότητες λέγονται. ὥς πορ ὅτι ἢ ἐν τῇ αἰ-
 θίοπι μελανρία ἐκ γενετῆς οὐσα, παθητικὴ ποιότης λέγε-
 ται, οὐτῶ καὶ ἢ ἐκ γενετῆς ἐκκασιν, ἢ ὀργὴν παθητικὴ ποιο-
 τὴς λέγεται.

- » Ομοίως δὲ καὶ ὅσαι ἄλλαι ἐκκασιν μὴ φυσικαί, ἀλλ' ἂν
 » πρὸ πινῶν ἄλλων συμπλήρωμάτων γίνονται, δυσπαθήσαι
 » κτοί, ἢ καὶ ὅλως δυσκίνητοι, ποιότητες, καὶ τὰ τοιαῦτα.
 » ποιοὶ ὅτι κατ' αὐταῖς λέγονται. ὅσα δὲ ἀπὸ ῥαδίως καὶ
 » ταχὺ καθίσταμεν γίνονται, πάθη λέγονται. ὅσον ἐν λυπῇ
 » μένος περὶ ὀργιλώτερος γίνεται, πάθος λέγεται. οὐδὲ ὅτι
 » λέγεται ὀργίλος, ὅτι ἐν τῇ τοιούτῃ πάθει ὀργιλώτερος ὢν,
 » ἀλλὰ μάλλον τῷ πεπονθέναι τι. ὥς τε πάθη μὴ τὰ τοιαῦτα
 » τα λέγεται, ποιότητες δὲ, οὐ.

Πάλιν, ὥς πορ ἢ ἀπὸ μακρῆς νόσος γινώσκον ἀχροία, λέ-
 γεται παθητικὴ ποιότης, οὐτῶ καὶ ἢ ἀπὸ πινος συμπλήρωμα-
 τος ἐκκασιν, ἢ ἄλλο τι τοιούτον, παθητικὴ ποιότης λέγε-
 ται. τὸ σῶν, λέγοντι ποιοὶ πινθὺ κατὰ ταῦτα, ἀντὶ τῆς,
 ἐκ τῶν δέχονται τὸν ὄρον τῆς ποιότητος, καὶ ποιοὶ κατ' αὐ-
 τὰς λέγονται οἱ μετὰχρόντες. οὐ ὅτι ὀρθρίας, ἢ ὀχρίας ὅτι
 ἐν τῷ καιρῷ μόνῳ τῆς αἰδοῦς, ἢ τοῦ δόντος ὀρθρῶς, ἢ ὀχρῶς

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

μεγανώς· οὐ λέγονται δὲ, ἐπεὶ δὴ οὐδὲ ἀναμένει τὴν πρὸς
σηγορίαν ἢ μεταβολήν, ἀλλ' ἀνάγειται τὰ πᾶσι ταῦτα ὡς
πρὸ τὸ πάσχειν· ἡγευθριακέναι γάρ, καὶ ὠχριακέναι μόνον
λέγεται, καὶ πεπονηθέναι τι, ἅπτερ ἐπὶ πάσχειν· τὰ δὲ αὐτὰ
καὶ ἐν ψυχῇ φησιν· οὐ γάρ ὁργίλος, ὅς ἐν τῷ λυπεῖσθαι μόνον
ὁργισθῆς.

» Τέταρτον δὲ γένος ποιότητος σχῆμά τε, καὶ ἡ ποδὲ ἕκαστον
» εὐνὴν ὑπάρχουσα μορφή.

Τέταρτον τοῦτο εἶδος ποιότητος· γένος δὲ πάλιν φησιν,
ἀντὶ τοῦ, εἶδος· ἐπὶ δὲ σχῆμα καὶ μορφή· ὡς πλέον
δὲ τὸ σχῆμα τῆς μορφῆς· πᾶσα γάρ μορφή, καὶ σχῆμα καὶ
μορφῇ ἔχει· οὐ πάντες δὲ τὸ ἔχον σχῆμα, καὶ μορφῇ ἔχει·
διὰ τοῦτο γάρ προέταξε τὸ σχῆμα τῆς μορφῆς, ἐπεὶ δὴ κυ-
ριώτερον, καὶ καθολικώτερον· ἐλέγετο δὲ καὶ πρότερον, ὅτι
τὸ μὲν σχῆμα, ὡς ἀψύχων θεωρεῖται, ἢ φαντασίων· ἡ δὲ
μορφή, ὡς ἐμψύχων, ἢ τοι φυσικῶν· καὶ ὅτι εἰ καὶ ὡς ἀ-
ψύχων ποτὲ φαντασίου τὸ τῆς μορφῆς ὄνομα, καταχρη-
στικώτερον τοῦτο ποιοῦμεν, διὰ τὸ μίμημα εἶναι τῇ ἐμψύ-
χων· καὶ ταῦτα δὲ ποιότητες ἐκώτως, ἐπεὶ δὴ διάκεινται
πῶς κατὰ ταῦτα τὰ μετέχοντα, καὶ ἀπ' αὐτῶν ὄνομα
μάζεται.

» Εἴ τι δὲ πρὸς τούτοις, δυνάτης, καὶ καμπυλότης, καὶ ἡ π
» ἄλλο τούτοις ὁμιόν ἐστι· καθ' ἕκαστον γάρ τούτων ποιοῦν τι
» λέγεται· τὸ γάρ τρίγωνον ἢ τετράγωνον εἶναι ποιοῦν τι λέ-
» γεται· καὶ τὸ δυνῆν ἢ καμπύλον· καὶ κατὰ τὴν μορφῇ δὲ
» ἕκαστον ποιοῦν λέγεται.

Α' πρὸ γάρ δυνάτης παρωνύμως, δυνεῖα γραμμὴ λέγε-
ται· ἀπὸ δὲ τῆς καμπυλότης, ἢ καμπύλη· καὶ ἐπὶ πᾶσι
ἐν τῇ γραμμῇ, ἢ δυνάτης, καὶ ἢ καμπυλότης· ἰστέον
δὲ ὅτι τῶν ἀρῶν τούτων ὄντων ἐφεξῆς ἀλλήλοισι, τοῦ τε

σημαίνον, καὶ τῆς γραμμῆς, καὶ τῆς ὑποφανείας, καὶ τοῦ σώματος, τὸ μὲν σημαίνον ἅτε ἀμορφὸν, οὐτε πάθος ἀνεδέξατο, οὐτε σχῆμα. πολλὰ δὲ πλέον, ἔδε μορφῶν. ἡ δὲ γραμμὴ, μίαν ἔχουσα διάστασιν, πάθος μόνον ἀνεδέξατο. ἡ γὰρ καμπύλη ἐστίν, ἡ οὐθεία, ἡ ἑῖς τις ἄλλη λέγεται. ἡ δὲ ὑποφάνεια, δι' οὗ διαστάσεις ἔχουσα, τὴν τε κατὰ μήκος λέγω, καὶ πλάτος, καὶ πάθος ἀνεδέξατο, καὶ σχῆμα. παθεῖ μὲν οὖν ἐπὶ τῆς ὑποφανείας, τὸ σκόν τε, καὶ τὸ πλατὺ. σχήματα δὲ, τρίγωνον, ἡ τετράγωνον, καὶ ὅσα τοιαῦτα. διότι γὰρ πᾶσα ὑποφάνεια ἐπὶ γραμμῶν ποιεῖται. ὑποφανείας γὰρ φησὶν οὐκ ἐκείνης πέρατα γραμμῶν, διὰ τοῦτο ἐκόντως καὶ σχήματα ἀνεδέξατο. τὰ γὰρ σχήματα ἐκ γραμμῶν σύμμετα. τὸ μὲν τοι σῶμα, τὰς τρεῖς ἔχον διαστάσεις, τὴν τε κατὰ μήκος, καὶ βάθος, καὶ πλάτος, καὶ παθεῖ ἀνεδέξατο, καὶ σχήματα, καὶ μορφάς. παθεῖ μὲν, τὸ παχύ τε, καὶ λεπτόν. σχήματα δὲ, διότι ἡ κυβικὸν ἐστίν, ἡ κυλινδρικόν, ἡ τί τοιοῦτον. ἀλλὰ δὴ καὶ μορφῶν ὑποδέχεται τὸ ἐμψυχον σῶμα. διὰ τί δὲ προσέθηκε, καὶ ἑῖς τι ἄλλο τούτοις ὁμοίον ἐστὶ; διὰ τὰ ἄπειρα τὰ μεταξὺ οὐθείας, καὶ ποτεφθοῦς, ποτε τὸ μάλλον καὶ ἧσσον, θατέρου μετέχον, τουτέστιν, ἐλικοθεῖ ἢ πάντα. ποιότητις δὲ ταῦτα. διαὺς τὰς γὰρ ποιά πῃνα λέγεται, τὰ μετεχόντα. τρίγωνον γὰρ καὶ τὸ μετεχόμενον καὶ μετέχον, καὶ οὐθὺ καὶ καμπύλον, καὶ ἐλικοθεῖς.

- » Τὸ δὲ μακρόν καὶ πυκνόν, καὶ τραχύ, καὶ λεῖον δόξειε
 » μὲν αὖ ποῖόν τι σημαίνειν, εἰκε δὲ ἄλλοτρια τὰ τοιαῦτα
 » εἶναι τῆς ποτε τὸ ποῖον διαίρεσέως. θέσιν γὰρ πῃνα μάλλον
 » φαίνεται γὰρ μορίων ἐκάτερον δηλοῦν, πυκνὸν μὲν γὰρ
 » λέγεται τῷ τὰ μόρια σφαιρῶς εἶναι ἀλλήλοις. μακρόν δὲ
 » τῷ διεσπᾶναι ἀπ' ἀλλήλων, καὶ λεῖον μὲν, τῷ ἐπ' οὐθείας

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

πῶς τὰ μόρια κῆσθαι. τραχύ δέ, τῷ τὸ μῆν ὑπὲρ ἔχον, τὸ δὲ ἐλάπην.

Διότι ὅτι δὲ δικάζεται πῶς κατὰ τὴν μανῶσιν. ἢ τὴν πύκνωσιν. καὶ τὴν τραχύτητα, καὶ τὴν λειότητι, καὶ ἀπ' αὐτῶν ὀνομάζεται τὰ μετέχοντα, δόξα πνῆ ἔχουσι ποιοτήτων, φησὶν, ἐκ ἀληθῆς δὲ τοῦτο, ὑπὸ τὸ κῆσθαι δὲ μᾶλλον ἀναχθήσονται. θέσιν γὰρ πνῆ σημαίνουσι. πυκνὸν γὰρ ἔστιν, ὅτι τὰ μόρια σωμῆς κῆται, ὥς μὴ δυνάσθαι δέξασθαι ἐπεροχνῆς σῶμα. μανὸν δέ, τὸ διεσπρότα ἔχον τὰ μόρια, ὥς δυνάσθαι δέξασθαι ἐπεροχνῆς σῶμα. πάλιν, λῆον λέγομεν, τὸ ἴσα ἀλλήλοις κατὰ τὰς ἐξοχὰς ἔχον τὰ μόρια, καὶ ἴσως ἐξέχοντα. τραχύ δέ, τὸ ἀνίστα ἀλλήλοις κατὰ τὰς ἐξοχὰς ἔχον τὰ μόρια. ὅιον, λῆον μῆν, τὸ μῆλον. ὁ μαλὴ ὅτι τοῦτου ἔστιν ἡ ὑποφάνεια. τραχύ δέ, τὸ πρόσωπον, διότι ἐξ ἀνισομάλων, καὶ ἀνίσων σύγκηται μωρίων, σῶματος, καὶ ῥινός, καὶ ὀφθαλμῶν, καὶ τῆν λοιπῶν, τῆν μῆν, προπετῆ ἔχόντων τὴν θέσιν, τῆν δὲ κοίλῳ. οὐκοῦν θέσιν πνῆ μᾶλλον φαίνεται τὰ μόρια αὐτῶν δηλοῦνται. καὶ τὸ μανὴ τραχύ, καὶ τὸ λείον, ὁμολογουμένως ὑπὸ τὸ κῆσθαι ἀναχθόνται, διὰ τὰς εἰρημένους αἰτίας. μανὸν ὅτι πυκνόν, ἐνταῦθα μόνον ἔλαβε, τὸ ἐξ ὑποπνήσεως. τοῦτο γὰρ ἔστι, τὸ ὑπὲρ τὸ κῆσθαι ἀναχθόμενον. ὅιον, εἴ τις τὸν ἰμάντα ἐκπίνασε, μανὸν ποιήσει. οὐ ὅτι ὅλως διόλου μανῆται, ἀλλὰ πνῶν μωρίων αὐτοῦ ἢ θέσις ἀμείβεται, τῷ μᾶλλον ἀφῆσθαι ἀλλήλων. πάλιν, εἴ τις τὴν χῆρα πληρώσει καὶ ῥύων, τὸ ἐκ πάντων σῶμα μανὸν λέγεται, παρὰ τὸ μὴ ἔν ὄν. μανὸν ὅτι λέγεται τὸ μὴ ἐν ὄν. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ πυκνόν. ἐὰν ὅτι νοήσωμεν τὰ κάρυα σωπιθρυμμένα, τὸ ἐκ πάντων σῶμα, πυκνὸν ἔστι. καὶ πάλιν, εἴ τις τὸν πόκον τῆν ὀρίων σωπιθρυμμένων, καὶ πεπυκνωμένον διεξάινων,

ἀραιὸν ποιήσῃ, καὶ ταῦτ' ἰσχυρὸν καὶ πυκνὸν, ἢ
 πυκνῶσιν, ὑπὸ τὸ κῆραι ἐκτόως ἐν ταῦθα ἀνίστηται, ὡς
 πρὸς ἡσαγομένους διαλεγόμενος, δῖοτι κατὰ τὴν τῆν μο-
 ρίων θέσιν, ἢ πυκνὰ, ἢ ἀραιὰ ταῦτα λέγονται. οὐκ ἐστὶ δὲ
 ποιότητες, μήτε φυσικῶς ἔχοντα τὴν μακρότητα, ἢ πυκνῶ-
 σιν, μήτε δὲ ὅλα δι' ὅλου ἢ πυκνὰ ὄντα, ἢ μακρὰ, ἀλλὰ κατὰ
 μόνον τὴν τῆν μορίων θέσιν, ὅχι δὲ καὶ αὐτῶν τῆν μορίων
 ἀνὰ δεξαμένων τὴν ὁμοίαν τῆν ὅλων μακρότητα. ἐν δὲ
 τῇ φυσικῇ ἀκροῶσθαι, ποιότητος ἵνα βούλεται τὴν φυσικῶ-
 κῶς μακρότητα, ἢ πυκνότητα, τὴν πόρ' ἐν, καὶ τὸ αὐτὸ κατα-
 γινόμενον ὑποκείμενον. οἷον, τὸ ὕδωρ φυσικῶς ἔχον πυκνῶ-
 τητα, καὶ ὅλον δι' ὅλου ἑαυτοῦ πυκνὸν ὄν, ἐν ταῦτ' ἀπο-
 βαλὼν ἀραιώσῃ, αἶρ γίνεται, δῖοτι ξεπαιὼν ὕδωρ, ποιήσῃ
 τυχὸν δὲ καὶ ξέσας ἀέρος. καὶ τοῦτο γίνεται οὐκ εἰς μικρὰ
 μόρια τοῦ ὕδατος κατακρηματίζομενον, ὡς πορ' εἰς κο-
 νιορτοῦ τὴν χεῖρα πληρώσας ῥίψῃ ἐν αἵρ' ἢ καὶ πληθύνον κα-
 τὰ λάβοι τὸ πορ' ὁ κονιορτὸς, τῷ ἔξῃ πλῶσθαι τὰ μόρια αὐ-
 τοῦ. ἐπὶ δὲ τοῦτο ὡς, ἔστι καὶ ἡμᾶς εἰς μικρὰ σκεδαννύ-
 τας τὸ ὕδωρ, ἀεὶ πορ' ἢ. ἢ δὲ πρὸς εἰς πορ', ἀλλὰ οὐδ' ὡς ἀ-
 θα ἡμεῖς εἰς λεπτότητα οὕτω κατακρηματίζον τὸ ὕδωρ.
 ἀλλ' ἢ καὶ μὴ ὅρ' ὡς ἀθωάμεθα, οὐδ' ἀν' τῷ λόγῳ ὑποθέμε-
 θα, οὐδὲ οὕτω τοῦτο δυνάτον ἐστὶ. τὰ γὰρ μόρια πάντως
 τοῦ ὕδατος, ὡς δὲ πρὸς εἰς. τὰ γὰρ μόρια τῶ ὅλῳ ἵσιν ὁμοία
 κατ' οὐσίαν. καὶ ἐξ ὧν ἕκαστον σύγκηται, εἰς ταῦτα καὶ
 διαλύεται. ἢ οὕτω τὸ ὕδωρ ἐκ τῆν ὁμοίων μορίων σύγκη-
 ται ὡς δὲ πρὸς ὄντων, τὰ γὰρ μόρια ὡς εἴρηται, τῶ ὅλῳ ὁμοία,
 καὶ εἰς ταῦτα πάντως ἀναλυόμενα μορρίζεται. ἢ μελλεῖ
 μὴ σιωχῆς ἵνα ὁ αἶρ, ἀλλὰ καὶ αἶρ χωραὶ μετὰ ἐν δια-
 λαμβανέσθαι. ἀνίστηται γὰρ ἢ σιωχῆς ἵνα τὰ μόρια τῶ
 ὕδατος, ἢ διηρησθῇ, ἀπὲρ εἰς γὰρ ἀδυνάτον. ἀπὲρ εἰς γὰρ

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

δύθους σωεχῇ γίνεται διὰ τὸ ὑγρότητά. ἡ μὲν οὖν δὴ
 ρηται, οὐ σωεχῆς ὁ αἷρ, ὅπερ ἐπὶ ψύδου, καὶ παρὰ τὴν ἀρ
 γηαν. ἡ δὲ σωήπαι, ὑδωρ ἔστι παλιν τὸ ὅλον, καὶ οὐκ
 αἷρ. ὥς τε οὐ κατακορματίζομενον τὸ ὑδωρ, ποιεῖ τὸν αἶ
 ρα, ἀλλὰ πάντῃ τρεπόμενον, καὶ ἀλλοιούμενον. ὅτι καὶ
 ποιότητες εἰσι ταῦτα, σαφῶς δείκνυσιν ὁ ἀρίστοτέλης ἐν
 τῇ φυσικῇ. λέγει γάρ, ὅτι ὥς πορ τὸ σῶμα ποιότητων ὄν
 δεκτικόν, μεταβάλλει κατὰ ταύτας καθόλου· ἐκ λευ
 κοῦ μέλαν γινόμενον, καὶ ἐκ μέλανος λευκόν· οὕτως ἐπὶ
 δὴ καὶ ἡ μακρότης καὶ ἡ πυκνότης εἰσὶ ποιότητες, ἐκρότως
 καὶ κατὰ ταύτας τὸ σῶμα μεταβάλλει. καὶ δεχόμενον
 μὲν πυκνότητά, γίνεται ὑδωρ. ἐπὶ δὲ μάλλον πυκνούμε
 νον, γίνεται γῆ. μεταβάλλον δὲ ἐκ πυκνότητος εἰς μακρό
 τητά, γίνεται αἷρ. ἐπὶ δὲ μακρότερον μάλλον, γίνεται πῦρ.
 Ἡ μὲν οὖν φυσικὴ μακρόσις, ἡ πυκνώσις ἡ ποδὲς οὐ κα
 ταγινομένη ὑποκείμενον, ποιότης ἐστίν. ἡ δὲ μὴ ποδὲς οὐ
 ἀλλὰ ποδὲς πλήοντα σώματα καταγινομένη, καὶ φυσικὴ ἡ,
 οὐ λέγεται ποιότης, ἀλλὰ θέσις· οἷον, ἡ τῇ ἐδόντων πυκνό
 της, ἡ μακρότης. ἡ γὰρ καὶ ἐκ φύσεώς ἐστιν, ἀλλὰ τὴ μὴ ποδὲς
 οὐ, γίνεσθαι ὑποκείμενον, ἀλλὰ πορὶ πλήοντα, ὅτῃ δὲ ὄντα,
 οὐ λέγεται ποιότης, θέσις δὲ μάλλον. ταῦτα μὲν, ὡς το
 σούτων. τοῦ δὲ ἀρίστοτέλους, τὴν μὲν δύθουτητα καὶ καμ
 πυλότητα, ποιότητάς ἐστιν λέγοντος, τραχύτητα δὲ καὶ
 λεϊότητά, μικρὴ ποιότητάς, θέσιν δὲ μόνον τῇ μορίων εἶ
 ναι, τὸ τραχὺ καὶ τὸ λεῖον, ὡς ἐφθίμεν ἐπόντες, ἀποροῦσι
 πινές, ὅπ μὴ ποτὶ καὶ τὸ δύθον, καὶ καμπύλον, θέσιν
 μόνον τῇ μορίων δηλοῖ, ἔπορ δύθεια γραμμὴ ἐστίν,
 ἥτις ἐξ ἴσου τοῖς ἐφ' ἑαυτῆς σημείοις κῆται. ἡ παρὰ
 λιν, ἥς τὰ μέσσα τοῖς ἀκροῖς ὑπεροδεῖ. δῆλον δὲ ὅπ
 κατὰ ταῦτα ἡ τοιαύτη θέσις τῇ τῆς γραμμῆς μορίων,

ποιεῖ τὴν δυνάμιν· ὥστε μηδὲν αὐτῆς μέρος ἐκτὸς, ἢ ἐν τῷ
 νύκτιν, ἀλλ' ὑποπροδῆν διὰ τ' ἰσότητος τὰ μέσα τοῖς ἀκροῖς·
 καὶ τὸ καμπύλον δὲ, μόνῃ τῇ τῶν μορίων ἐκείνῃ, τῆς δυνάμιν
 τοῖς διαφέρει· τῇ γὰρ μορίων αὐτῆς ὑποκαμπύλων, καὶ
 τῇ μὲν ἐκτὸς, τῇ δὲ, ἐν τῷ νύκτιν, συμβαίνει τὴν καμ-
 πυλότητα γίνεσθαι· εἰ οὖν καὶ τὸ τραχύ, καὶ τὸ λείον ποι-
 ὀτήτες εἰσι, ταῦτα δὲ θέσιν μόνῃ τῇ μορίων σημαίνει, τὸ
 αὐτὸ αὖ σημαίνει καὶ τὸ τραχύ καὶ τὸ λείον· ἢ μὲν οὖν ἀπο-
 ρία, τοιαύτη· ὑπολυσόμεθα δὲ αὐτὴν τὸν τρόπον τοῦτον· ἔκ-
 εἰ ταυτὸν καμπύλῳ ἐπὶ γράμμιν, καὶ κεκλασμένῃ·
 ἢ μὲν γὰρ κεκλασμένη γραμμὴ οὐκ ἀμείβει τὸ τῆς δυνάμιν
 ἀσείδος, ἢ δυνάμιν εἶναι, ἀλλὰ μόνον ὁμῖα, δύο γίνεται, καὶ
 γωνία ποιεῖ· ἢ δὲ καμπύλῃ, ἄλλο τὸ εἶδος ἔχει παρὰ
 τὴν δυνάμιν· τὸ γὰρ καμπύλον, τὸ ποδὲ φέρει σημαίνει· ὅπ-
 δε κατ' εἶδος ἐξήλλακται ἢ ποδὲ φέρει τῆς δυνάμιν, πολλα-
 χόθεν δὴλον· Πρῶτον μὲν, ὅπ τῆς ποδὲ φέρειας πᾶν μό-
 ριον, παντὶ μορίῳ ἐφαρμόζει, ὥς πορ καὶ ἐ τῆς δυνάμιν πα-
 λιν τὰ μόρια ἀλλήλοις ἀπαντα ἐφαρμόζουσιν, οὐδὲν δὲ
 μέρος δυνάμιν οὐδὲν μορίῳ ποδὲ φέρειας ἐφαρμόζει· δὲ
 περὶ, εἰ τὰ ἐξ δυνάμιν συγκείμενα σχήματα κατ' εἶδος δι-
 νήνοχε τῇ ἐκ ποδὲ φέρειας συγκεμένων, καὶ ἢ δυνάμιν ἄρα
 τῆς ποδὲ φέρειας, κατ' εἶδος ἐξαλλάσσει· ἐπ, δυνάμιν μὲν
 γραμμὴ, οὔτε μίαν σχῆμα ἀποτελεῖ, οὔτε δύο, ἀλλὰ τοῦ ἀ-
 χισον τρεῖς· ὅθεν πρῶτον τῇ δυνάμιν γραμμῶν σχημάτων, καὶ
 ἀπλυσάτων, τὸ τρίγωνον ἐκ τριῶν δυνάμιν ποδὲ φέρειας
 εἰσιν· ἢ δὲ ποδὲ φέρειας μίαν οὖσα ποιεῖ τὸ τοῦ κύκλου σχῆμα·
 κύκλος γάρ ἐστι, σχῆμα ἐπὶ πεδον, ὑπὸ μιᾶς γραμμῆς πε-
 ριεχόμενον· καὶ τὰ ἐξῆς· εἰ τοίνυν ἰδέασθαι διαφορὰν πε-
 τύχηκεν ἢ δυνάμιν, καὶ ἢ ποδὲ φέρειας, οὐκ ἄρα τῇ θέσιν μό-
 νῃ τῇ μορίων διενήνοχασιν· τὸ μὲν τοῖς τραχύ, καὶ τὸ λείον,

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

μόνη τῇ θέσει τῶν μορίων διαφέρει. ὅθεν οὐδὲ ἐξαλλάττεται ποδὲ ταῦτα κατ' ἥδους τὸ ὑποκείμενον. ἀλλὰ τοῦ αὐτοῦ τοῦ μένοντος εἶδους τῆς ὑποφαιήσας, ἡ αὐτὴ τραχήα, καὶ λήα γίνεται. ὅιον, εἰ τετράγωνον εἶναι χωρίον, εἶτα τὰ μέν τις ὀρύξας κοιλαμένη, τὰ δὲ ἐπεγάρη, τραχὺ γίνεται μένον τετράγωνον. καὶ εἰς πάλιν τὰ τῶν μορίων ἐξεχόντα, ποδὲξέσας τοὺς κοιλότητας ἀνὰ πληρώσει, λήον γίνεται, μὴ ἐξαλλάξας τὸ τοῦ τετραγώνου εἶδος, μὴ δὲ ποιότητα πινὰ προσλαβόν, ἀλλὰ μόνον τὴν τῶν μορίων ἐχμῆταν θέσιν. ὥς τε καλῶς τὴν μὲν οὐδύτητα καὶ καμπυλότητα. τουτέστι ποδὲφέρειαν, ποιότητας εἶπεν ὁ ἀριστοτέλης. τὸ δὲ τραχὺ, καὶ τὸ λήον, κατὰ μόνον τὴν τῶν μορίων διαφέρειαν θέσιν.

Ἰσως μὲν οὖν καὶ ἄλλος ἀν τις φανήν τρόπος ποιότητος. ἀλλ' οἷον μάλιστα χεδὸν λεγόμενοι οὗτοί εἰσιν.

Παραδόντες ἡμῖν τὰ τέσσαρα τῆς ποιότητος εἶδη, ἐπὶ γὰρ καὶ τὸ συμπέρασμα, καὶ φησὶν, ὅτι οὗτοι οἱ τρόποι τῆς ποιότητος. βουλόμενος δὲ ἡμᾶς μὴ ἐπαναπαύεσθαι τοῖς παρ' αὐτοῦ λεγομένοις, μὴ δὲ ἀργοὺς μένεν, καὶ ἐπεροκινῆτους, ἀλλ' ἔχεν τί αὐτοκίνητον καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ ζυγεῖν, φυσίγ, ὅπ' ἴσως ἀν φανήν καὶ ἄλλος τρόπος ποιότητος. οὐκ ἔστι δὲ κατὰ ἀλήθειαν ἔπρος, παρὰ δὲ παραδεδομένους τρόπους, ὡς ἡ τε διαίρεσις ἡδεῖα, καὶ ἡ τῶν παλαιωτέρων καὶ ἐχεφρόνων ἀνδρῶν ζήτησις.

Ποιότητες μὲν οὖν εἰσιν αἱ εἰρημισαί. ποία δὲ κατ' αὐτὰ παρωνύμως λεγόμενα, ἡ ὅπως οὖν ἄλλως ἀπ' αὐτῶν.

Διαλεχθεὶς ποδὲ τῆς ποιότητος, νῦν ποδὲ τοῦ ποιού διαλέμεται. καὶ γὰρ ποδὲ ἀμφοτέρων τὴν ὑπερχαφίαν ἐποίησατο. ποιότητες μὲν οὖν εἰσιν. ὅιον, ἡ λευκότης, ἡ μελαγχία, καὶ τὰ τοιαῦτα. ποίον δὲ, τὸ μέτεχον τῶν ποιότητων.

ῥιον, λυκὸν σῶμα, μέλας, γλυκὺ, πικρὸν, ἢ σώφρων ψυχὴ,
ἢ θυμώδης, καὶ τὰ τοιαῦτα σώματικὰ τε καὶ ψυχικὰ. καὶ
αἱ μὲν ποιότητες, μετέχονται. τὰ δὲ ποῖα μετέχει. παρ
ρωνύμως δὲ τὰ ποῖα ἀπὸ τῶν ποιότητων λέγονται, ὡς πολ
λάκις εἴρηται. οὐ πάντες ὁ παρωνύμως ἀπ' αὐτῶν λέγεθ
, ἀλλὰ πινά, καὶ ὁμωνύμως. ἢ οὐδὲ ὅλως ἀπ' αὐτῶν ὀνομάζε
ται. διὰ τοῦτο ὅτι καὶ εἶπεν, ἢ ὁπωσὼν ἄλλως ἀπ' αὐτῶν.

Εἰ μὲν οὖν πλείων, καὶ χεῖρόν ὡς πάντων παρωνύ
μως λέγεται. ῥιον ἀπὸ τῆς λυκότητος, ὁ λυκός. καὶ ἀπὸ
τῆς γραμματικῆς, ὁ γραμματικός, καὶ ἀπὸ τῆς δικαιο
σύνης, ὁ δίκαιος. ὡσαύτως δὲ καὶ ὡς τῶν ἄλλων.

Εἴπερ δὲ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ λόγου, τοῦ πρὸ ποιότητος εἶ
πεν ἐκείνῳ εἶναι ποιότητα, ἀφ' ἧς παρωνύμως τὰ μετέ
χοντα ὀνομάζεται, ὁλοχερέσειον ἀποφινάμενος πρὸς αὐ
τῆς, καὶ οὐκ ἀκριβῶς, οὐ ὅτι παρὰ παρακολουθεῖ τοῦτο
ποιότητι, νῦν ἀναλαμβάνει τὸν λόγον, καὶ ἀκριβέσειον ἀ
ποφαίνεται, ὅτι ὡς τῶν πλείων ἀληθὲς ὁ λόγος, τῷ παρων
ύμως ἀπὸ τῆς ποιότητος ὀνομάζεσθαι τὰ μετέχοντα. ἀ
πὸ ὅτι τῆς λυκότητος ὁ λυκός λέγεται, καὶ ἀπὸ τῆς
γραμματικῆς ὁ γραμματικός.

Εἰ οὖν οὖν δὲ, διὰ τὸ μὴ κεῖσθαι ταῖς ποιότησι ὀνόμα
τα, ὅτι εἰδέχεται τὰ λεγόμενα παρωνύμως ἀπ' αὐτῶν λέ
γεσθαι. ῥιον ὁ δρομικός, ἢ ὁ πυκτικός, ὁ κατὰ δυνάμιν φυ
σικῶν λεγόμενος, ἀπ' ἐδεμίας ποιότητος παρωνύμως λέ
γεται. ὅτι καὶ ὀνόματα ταῖς δυνάμεσι ταύταις, καὶ
ὅτι εἰς τοὺς ποιοὶ λέγονται, ὡς πρὸς ταῖς ὑπὸ τῆς καὶ
πυκνοὶ ἢ παλαιστικοὶ κατὰ διάθεσιν λέγονται. ἢ πυ
κτική ὅτι ὑπὸ τῆς λέγεται, καὶ παλαιστική. ποιοὶ δ'
ἀπὸ τούτων παρωνύμως, οἱ διακείμενοι λέγονται. εἰ
νίστε δὲ καὶ ὀνόματος κημέριον, οὐ λέγεται παρωνύμως

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

το κατ' αὐτὴν ποιὸν λεγόμενον. ὅιον ἀπὸ τῆς ἀρετῆς ὁ ποιῶν
δαῖος· τῷ γὰρ ἀρετὴν ἔχον, πρὸς δαῖος λέγεται, ἀλλ' οὐ ποιῶν
ῥωνύμως ἀπὸ τῆς ἀρετῆς. οὐκ ὡς πολλῶν δὲ τὸ τοιοῦτον
ἔπιν· ποῖα οὖν λέγεται τὰ παρ' ῥωνύμως ἀπὸ τῆς ἡρημένων
ποιότητων λεγόμενα, ἢ ὅπως οὖν ἄλλως ἀπ' αὐτῶν.

Τοῦτο δὲ συμβέβηκεν ὡς τοῦ δουτέρου ἡδους τῆς ποι-
ότητος, τοῦ κατὰ δῶκεμιν, καὶ ἀδωαμίαν. οὔτε γὰρ οἱ
δρομικοί, οὔτε οἱ πυτικοί, οἱ φυσικῶς πνεῦμα ἐπιτηδεύον-
τες ἐν τούτοις ἔχοντες, παρ' ῥωνύμως ἀπὸ τούτων τῆς δου-
νάμεων λέγονται. οὐδὲ γὰρ κεῖται ὀνόματα ταῖς δωάμε-
σι ταῦτα, διὰ τὸ τὴν σωκλήθειαν τοῖς πλείοσι τῆς πραγ-
μάτων, καὶ κατ' ἐνδρῶν οὖσιν, ἐπιδρακέναι θῆναι τὰ ὀ-
νόματα. τὸ γὰρ πυκτικὸς, ἢ δρομικὸς, ἀπὸ τῆς κατ' ἐνδρῶν
ἐπιτηδεύοντες, τῆς τε πυκτικῆς λέγω, καὶ τῆς δρομικῆς,
ὀνομαζόνται. καὶ τί λέγω ὡς τῆς δωάμεων, αἷς δ' κε-
ταί ὀνόματα, ὅπου καὶ ἐπίπιναν ποιότητων ἔχουσιν ὀ-
νόματα, οὐ λέγονται ἀπ' αὐτῆς παρ' ῥωνύμως τὰ μετέχον-
τα; ἀπὸ γὰρ τῆς ἀρετῆς, οὐ λέγεται ὁ μετέχων ἀρε-
ταῖος, ἀλλὰ πονδῆσιος. ἐνίοτε δὲ καὶ ὁμῶνύμως ἀπὸ τῆς
ποιότητων λέγονται τὰ μετέχοντα. ὡς ἀπὸ τῆς γραμμα-
τικῆς ἐπιστήμης ἢ γραμματικῆς γυνή. καὶ ἀπὸ τῆς μουσικῆς,
ἢ μουσικῆς. διὸ ὡς ἔπιν, ἀκριβέστερον ἡμῖν τὸν λόγον
παρ' αὐτῶν ἐνταῦθα τῆς ποιότητος, προσέθηκε τὸ, ἢ ὅπως
οὖν ἄλλως ἀπ' αὐτῆς. προσέθηκε δὲ ταῦτα, διὰ τὰ ἀκα-
τονόμαστα, καὶ ἐπερῶνυμα.

Ἦ πῶς δὲ καὶ ἐν ἀντιόχῃ κατὰ τὸ ποιόν, ὅιον ἢ δι-
καισίων ἀδικία ἐναντίον, καὶ λευκότης, μελανία, καὶ τὰ λ-
λα δὲ ὡσαύτως· καὶ τὰ κατ' αὐτὰς δὲ ποῖα λεγόμενα, ὅιον
τὸ ἀδίκον τῷ δίκαιῳ, καὶ τὸ λευκὸν τῷ μέλει. οὐκ ὡς
πάντων ὁ τοιοῦτον. τῷ γὰρ πρὸς ἑῶν ἢ ὡς ἑῶν ἢ πᾶσι τοιαῦτα

παις χοροῖς, οὐδὲν ἐπ' ἐναντίον, ποιοῖς οὖσιν.

Ἐπὶ τὸ ἴδιον τῆς ποιότητος μέτῃσι, τῷ αὐτῷ κανόνι τὸ διδασκαλίας κεχημείως, ὡς πορ καὶ τῷ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν. φησὶν οὖν, ἴδιον τῆς ποιότητος, τὸ ἐπιδέχεσθαι ἐναντιότητα. ἡκότως. καὶ ὅτι ἐν σώματι, τὸ λευκὸν τῷ μέλανι. καὶ ἐν ψυχῇ. ἡ δικαιοσύνη τῇ ἀδικίᾳ. καὶ ἐν τῷ συναμφοτέρῳ, ἡ ὑγία τῇ νόσῳ. κυρίως ὅτι ἐναντιότης, κατὰ τὴν ποιότητα θεωρεῖται. καὶ ὅτι καὶ τῷ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν ἡ ἐναντιότης, κατὰ τὴν ποιότητα θεωρεῖται. καὶ ὅτι οὐσίαι, διὰ ταῦτα τῶν ἐναντίων ἐπὶ δεκτικῇ. καὶ ταὶ πρὸς πταὶ ἐπιδεχόμενα τὴν ἐναντιώσιν, ἐκ τῆς τοῦ ποιού ἐλαμβάνοντο κατηγορίας. κυρίως μὲν οὖν ὡς ἐφ' ἑαυτῶν, ἡ ἐναντιότης ποιεῖ τὴν ποιότητα θεωρεῖται. οὐκ ἐὰν πάσῃ δὲ τῇ ποιότητί ἐσιν ἡ ἐναντιότης. ταῦς ὅτι μεταξὺ τῶν ἐναντίων ποιότητων ποιότησιν, οὐδὲν ἐσιν ἐναντίον. οἷον, τῷ πυρρῷ, ἢ τῷ ὠρῷ, ἢ τοῖς τοιούτοις. ἀλλ' οὐδὲ τοῖς χήμασιν, οὐδὲν ἐσιν ἐναντίον. τῷ τριγάνῳ λέγω, καὶ τῷ κύκλῳ, καὶ τοῖς τοιούτοις. ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς ποιοῖς ὑπάρχῃ ἐναντιότης. λέγεται ὅτι τὸ λευκὸν τῷ μέλανι ἐναντίον, καὶ τὸ θερμὸν τῷ ψυχρῷ.

Ἐπὶ δὲ ἐὰν τῶν ἐναντίων ἄλλοτερον ἢ ποῖον, καὶ τὸ λοιπὸν εἶναι ποῖον. τοῦτο δὲ δήλον ἐκ τῶν κατέκασκε προχειρισμέων ταῖς ἄλλαις κατηγορίαις. οἷον εἴ ἐσιν ἡ δικαιοσύνη τῇ ἀδικίᾳ ἐναντίον, ποῖον δὲ ἡ δικαιοσύνη, ποῖον ἄρα καὶ ἡ ἀδικία. οὐδὲ μία ὅτι τῶν ἄλλων κατηγοριῶν ἐφαρμόζει τῇ ἀδικίᾳ. οὐτε τὸ ποσόν, οὐτε τὸ πρὸς π. οὐτε τὸ πού. οὐδ' ὅλως τί τῶν τοιούτων οὐδὲν, ἀλλ' ἢ ποῖον. ὡσαύτως δὲ καὶ τῷ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ τὸ ποῖον ἐναντίων.

Δήλον ὅτι ὑφ' ἧς κατηγορίας ἀνάγεται ἕτερον τῶν ἐναντίων, ὑπὸ ταύτην καὶ τὸ ἕτερον ἀναχέσεται, ἐκ τοῦ

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

μη δυνάσκει ἡμᾶς ὑπὸ ἄλλω κατηγορίᾳ αὐτὸ ἀναφέρειν. τῇ γὰρ ἐναντίων τὸ αὐτὸ γένος εἶναι.

» Εἰπείχεται δὲ τὸ μάλλον καὶ τὸ ἥπον τὰ ποιά. λυκὸν
» γὰρ μάλλον καὶ ἥπον ἔπερον ἔπερου λέγεται. καὶ δίκαιον ἔ-
» περον ἔπερου λέγεται μάλλον καὶ ἥπον. καὶ ταῦτα δὲ ἐπί-
» τασιν λαμβάνει. λυκὸν γὰρ ὅν, ἔτι σὺ δέχεται λυκόπε-
» ρον γίνεσθαι, οὐ πάντα δὲ, ἀλλὰ τὰ πλείστα.

Εἴπερ παρεκκολουθήμα τοῦ ποιοῦ, τὸ ὡς δέχεται τὸ
μάλλον καὶ τὸ ἥπον. λυκὸν γὰρ λυκοῦ μάλλον λυκὸν λέ-
γεται. καὶ αὐτὸ ὃ ἐαυτοῦ λυκόπερον. οὐ τοῦτο δὲ φησι πᾶ-
σι παρεκκολουθῆ. καὶ εἰκότως. εἴρηται γὰρ ἔτι ὅπου σὺ
πίστις θεωρεῖται, καὶ ἡ τῇ σὺ τῶν μίξις, ἐκῆ καὶ τὸ μάλ-
λον καὶ τὸ ἥπον. ὅπου δὲ ἐναντίους οὐκ εἶναι, οὐδὲ ἡ τῇ ἐ-
ναντίων μίξις, οὐδὲ τὸ μάλλον καὶ τὸ ἥπον.

» Δικαιοσύνη γὰρ δικαιοσύνης ἢ λέγει το μάλλον καὶ ἥτ-
» τον; ἀπορήσθαι αὐτῆς. ὁμοίως δὲ καὶ ὡς τῇ ἄλλων δικαιο-
» σύνης. εἰσι γὰρ ἀμφισβητοῦσι πᾶσι τῇ ποιούτων. δικαιο-
» σύνη μὲν γὰρ δικαιοσύνης οὐ πάντι φασὶ μάλλον καὶ ἥπον
» δὲν λέγεται, οὐδὲ ὑγίαν ὑγιάσ. ἥπον μέντοι ἔχεν ἔπε-
» ρον ἔπερου ὑγίαν φασί, καὶ δικαιοσύνη ἔπερον ἔπερου ἥτ-
» τον ἔχεν. ὥσαύτως δὲ καὶ γραμματικὴν γραμματικῆς, καὶ
» τὰς ἄλλας διαθήσεις. ἀλλ' οὐ τὰ κατ' αὐτὰς λεγόμενα
» ποιά, ἀμφισβητήτως ὡς δέχεται τὸ μάλλον καὶ τὸ ἥπον.
» γραμματικὸς περὶ γὰρ ἔπερος ἔπερος λέγεται, καὶ ὑγιανόντε-
» ρος καὶ δικαιοῦ περὶ. καὶ ὡς τῇ ἄλλων ὥσαύτως.

Ὅτι δὲ οὐκ ὡς πάσης τῆς κατηγορίας ἀρμόσει τὸ λέ-
γειν μάλλον, καὶ ἥπον ὡς δέχεται, δῆλον ἐξ ὧν πυνες πε-
ρὶ ταῦτα ἀποροῦσι, μὴ βυνλόμενοι δικαιοσύνη δικαιο-
σύνης εἶναι μάλλον καὶ ἥπον. καὶ ὑγίαν ὑγιάσ. καὶ τὰ τοι-
αῦτα. ἀλλ' ὅ μὲν ἀριστέλης οὐ διήρεθωσεν ἡμῖν τὸν πᾶσι

τούτων λόγον. ἡμῆς δὲ πρὸς αὐτῶν, ταῦτα φάμεν· λέγο-
 μεν ὅτι τὰ μὲν ποιεῖ ὁμολογούμενως τὸ μᾶλλον καὶ ἢ τ-
 ον ὑπὲρ δέχεται κατὰ τὸν ἑρμῆνον τρόπον· αὐτὴ μὲντοι
 καὶ ἡ ποιότης ἡ λόγος ὁρίσθαι, τὸ μᾶλλον καὶ ἢ ἦον οὐκ ὑπὲρ δέ-
 χεται· οἷον, ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἡ ὑγίεια, καὶ τὰ τοιαῦτα·
 δικαιοσύνη καὶ δικαιοσύνης, αὐτὴ καθ' αὐτήν, οὐκ ἂν εἴη
 μᾶλλον καὶ ἢ ἦον· ἡ γὰρ π μὴ ὑπὲρ δέχοιτο τὸν τῆς δικαιο-
 σύνης ὁρισμὸν, οὐδὲ δικαιοσύνη ὅλως εἶναι· ὥς περ καὶ οἱ
 ἐφαρμόζει ὁ τοῦ ἀνθρώπου ὁρισμὸς· ἀνθρώποι εἰσιν οὐ-
 δὲν ἢ ἦον, ἐφ' ὧν δὲ καὶ τὸ βραχύτατον τῶν ἐν τῷ ὁρισμῷ
 μὴ ἐφαρμόζει, οὐδὲ ὅλως ἀνθρώποι εἰσιν, ἡ τὸ λογικόν
 ὡς τοῖς ἀλόγοις, ἡ τὸ ὑπὲρ ἡμῶν δεκτικόν, ἡ τὸ ἐνὶ τὸν, ὡς
 τοῖς ἀγγέλοις, οὕτως εἶναι, ἡ μὴ δέχοιτο ἀπαραλλάκ-
 τως τὸν τῆς δικαιοσύνης ὁρισμὸν, ἡ τὸν τῆς ὑγείας, ἡ τῆς
 νόος τῶν ποιούτων, οὐδὲ δικαιοσύνη τὸ τοιοῦτον εἶναι, οὐδὲ ὑ-
 γίεια, ὁ δ' ἄλλο τ' τοιούτων ὁρίσθαι, τὰ μὲντοι καὶ ποιεῖ ταῦτα,
 τὸ μᾶλλον καὶ ἢ ἦον ὑπὲρ δέχεται, πρὸς ὃ ἕκαστον μετέχει
 τῆς ποιότητος, εἴτε πλεονεχέει, εἴτε ἐλαττωέει· τὸ καὶ πλεονεχέει
 λυγρότης μετεχειρῶν, ἡ τὸ μέλανος, μᾶλλον λυγρόν λέγο-
 μεν, τοῦ πλεονεχέει μετεχειρῶν μελαγχρόν, ἡ λυγρότης· ὁ-
 μοίως καὶ ἡ δίκαιον λέγομεν μᾶλλον, τ' πλεονεχέει πρὸς τὸ
 δίκαιον κοινωνίαν ἀσπασάμενον· καὶ ὑγιανόν, τὸν μᾶλ-
 λον τῶν ἄλλων μετεχειρῶν τῆς ὑγείας· καὶ ὑπὲρ πάντων
 τῶν ποιούτων ὁμοίως· ὥς περ καὶ τῆς ἐν πυρὶ θερμότητος
 οὐκ ὁμοίως πάντες οἱ πόριεσκότες, ἡ τύχοι, μεταλαμβάνου-
 νουσιν, ἀλλ' οἱ μὲν ἐγγυτέρω μᾶλλον, ὅσω καὶ πλεονεχέει
 πλεονεχέονται τῆς πυρᾶς, οἱ δὲ πορρωτέρω, ἢ ἦον, καὶ
 τοι τῆς τοῦ πυρὸς θερμασίας μίξας καὶ τῆς αὐτῆς οὐ-
 σης, οὕτως καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ποιούτων οἶσθαι χρὴ,
 ὅτι αὐταὶ μὲν καθ' αὐτὰς, ἀνέπιστα τοῖς εἶσι, καὶ ἀνάγει τοῖς

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

δε γινόμενα τοῖς σώμασιν, ἐν οἷς καὶ πεφύκασι μίγνυσθαι, ἢ ἐπιτείνονται, ἢ ἀνίσχονται, τῇ πρὸς τ' ἐναντίων πληθύνῃ ἢ ἐλαττώσει μιγέει.

- 22 Τρίγωνον δὲ καὶ τετράγωνον, οὐ δοκεῖ τὸ μάλλον καὶ τὸ
22 ἥϊον ἐπιδέχεσθαι. οὐδὲ τ' ἄλλων σχημάτων οὐδέν. τὰ μὲν
22 ὅτι ἐπιδεχόμενα τὸν τοῦ τριγώνου λόγον, καὶ τὸν τοῦ κύκλου,
22 πένθ' ὁμοίως τρίγωνα ἢ κύκλους εἰσιν.

Ἐπὶ δὲ τούτων κατασκευάζει, ὅτι οὐ πάσι ποιότητι ὑπάρχει τὸ μάλλον καὶ τὸ ἥϊον. οὐδὲ γὰρ τῶν σχημάτων οὐδέν. οὐδὲν γὰρ τρίγωνον, τριγώνου μάλλον καὶ ἥϊον λέγεται τρίγωνον, ἢ ἑτέρου γὰρ τούτων, ὁμοίως τὸν τοῦ τριγώνου λόγον ἐπιδέχεται. οὐδὲ κύκλος, κύκλου, καὶ μυριονταπλάσιος ἢ· καὶ τούτων γὰρ ἑκάτερος, ὁμοίως τὸν τοῦ κύκλου λόγον ἐπιδέχεται. καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων δὲ ὡσαύτως, ἐφ' ὧν ὁ αὐτὸς λόγος ἀπαραλλάκτως ἐφαρμόζει.

- 22 Τῶν δὲ μὴ ἐπιδεχομένων τὸν αὐτὸν λόγον, οὐδὲν ἔπρον
22 ἔτερον ῥηθῆσεται μάλλον. οὐδὲν γὰρ μάλλον τὸ τετράγωνον
22 τοῦ ἑτερομήκους κύκλου εἶναι. οὐδέ πον γὰρ ἐπιδέχεται τ'
22 τοῦ κύκλου λόγον. ἀπλῶς δὲ, ἐὰν μὴ ἐπιδέχεται ἀμφότερα
22 τε τὸν τοῦ προκειμένου λόγον, οὐ ῥηθῆσεται τὸ ἔτερον τὸ
22 ἔτερον μάλλον. οὐ πάντες οὖν ἐπιδέχεται τὰ ποῖα τὸ μάλλον
22 καὶ τὸ ἥϊον.

Ὁ βούλεται λέγειν διὰ τούτων, τοῦτο εἶπαι. δεῖ φησιν, ἐν οἷς τὸ μάλλον καὶ τὸ ἥϊον θεωρεῖται, ἐν τούτοις τὸν αὐτὸν ἐφαρμόζειν ὁρισμόν. οὐκ ἀπαραλλάκτως μὲν τοι. ἢ γὰρ ἀπαραλλάκτως ἐφαρμόζει, οὐκ ἐπιδέχονται τὸ μάλλον καὶ τὸ ἥϊον. ὅτι οὐ γινόντων ἐπὶ τὸ συμμετρῶς ἔχον πρὸς ὑγίαιαν. οὗτος ὁ λόγος ἐφαρμόζει καὶ γυμνασίῳ, καὶ σιγῇ, καὶ οὖροις, καὶ πλείοσιν ἄλλοις. ἐπεὶ δὲ τοίνυν πάντες τὸν αὐτὸν ὁρισμόν ἐπιδέχονται, οὐκ ἀπαραλλάκτως

κτῶς

κτωὺς δὲ, ἀλλὰ μὲν γυμνάσιον, ὡς φυλακὸν ὑγίαν, τὸ
 δὲ σιτίον, ὡς ποιητικόν, τὰ δὲ οὐρα, ὡς σημαντικὰ, ἡκό-
 τως καὶ τὸ μάλλον καὶ τὸ ἥπον ὑποδέχονται. μάλλον γὰρ ἔ-
 ρης τὸ γυμνάσιον τοῦ σιτίου ὑγιανόν. τὸ μὲν γὰρ τὴν οὐ-
 σαν ὑγίαν φυλάττει, τὸ δὲ, τὴν ἀπελευθύναν ἀνακαλῆ-
 ται. μάλλον δὲ τ' ἔρως, τὸ σιτίον. τοσούτον γὰρ μόνον τοῦ
 ὑγιανοῦ μετέχουσι τὰ οὐρα, τῷ σημαίνεν τὴν ὑγιανὴν διά-
 θεσιν. εἰ δὲ ἐπὶ πᾶν ὑπάρχει ἀπαρραλλάκτως ὁ αὐτὸς ὅρι-
 σμός, ἢ παντελῶς ἔπερος, ταῦτα τὸ μάλλον καὶ τὸ ἥπον ὑ-
 ποδέχονται. τὰ μὲν γὰρ πάντῃ ἐτεράησι. τὰ δὲ, πᾶν-
 τη ταῦτα. οἷον, ὁ ἀνθρώπος, καὶ ὁ ἵππος. οὐδὲ γὰρ αὖ-
 εἶποι τὸν ἀνθρώπον, τοῦ ἵππου μάλλον ἀνθρώπον, ἔδῃ τὸν
 ἵππον, τοῦ κωδὸς μάλλον ἵππον, ἐπεὶ δὲ ἔπερα παντελῶς
 εἰσιν, ἀλλ' οὐδὲ τὸν ἀνθρώπον ἀνθρώπου μάλλον ἀνθρώπον.
 κατὰ ταύτην τὴν αἰτίαν οὐδ' ἵππον ἵππου μάλλον ἵππον,
 ἐπεὶ δὲ πάντῃ ἀλλήλοις εἰσὶ ταῦτα, καὶ τὸν αὐτὸν ὅρισμόν
 ὑποδέχονται ἀπαρραλλάκτως. ἐπεὶ δὲ τὸ ἐν χιόνι λυκόν,
 καὶ τὸ ἐν ἱμάτιῳ, τὸν αὐτὸν λόγον ὑποδέχονται, οὐκ ἀπα-
 ραλλάκτως δὲ, εἰκότως μάλλον ἔτερον ἔτερου λέγεται. ὑπο-
 δέχονται γὰρ τὸν αὐτὸν ὅρισμόν οὐχ ὁμοίως ἐκάτερον, ἀλλ'
 ἢ μὲν χιόν, ὡς συμπεφυκὸς ἔχουσα τὸ λυκόν, καὶ συμ-
 πληρωτικὸν τῆς οἰκίας οὐσίας, καὶ ἀρεπιδεκτον τῶ ἐνα-
 τίς. τὸ δὲ ἱμάτιον, ἐξ ὑπερχύσεως εἰτύχοι, καὶ οὐ συμπλη-
 ρωτικὸν τῆς οὐσίας, ἔδῃ ἀρεπιδεκτον τοῦ ἐνατίος. καὶ ὑπο-
 τοῦ μέλανος, καὶ τ' ἄλλων ὡσαύτως, διὰ τοῦτο τοίνυν, τὸ
 πολύγωνον τοῦ τριγώνου οὐ λέγεται μάλλον κύκλος, ἐπεὶ δὲ
 ἔδῃ περὶ τῇ εἰρημένῳ ὑποδέχεται τὸν τοῦ κύκλου ὅρι-
 σμόν. οὐδὲ μὲντοι τῇ ἄλλων κύκλων, ἥπον κύκλος λέγεται
 τὸ πολύγωνον, διὰ τὸν αὐτὸν πάλιν λόγον.

Τῶν μὲν οὖν εἰρημνῶν οὐδὲν ἴδιον ποιότητος. ὁμοίως

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

20 δὲ ἢ ἀνόμοια κατὰ μόνον τὰς ποιότητες λέγεται ὅμοιοι
 21 οὐ γὰρ ἕτερον ἕτερον οὐκ ἐστὶ κατ' ἄλλο οὐδὲν, ἀλλ' ἢ καθ' ὅποιον
 22 ὄν ἐστιν. ὥστε ἴδιον ἀν' εἴη ποιότητες, τὸ ὅμοιον ἢ ἀνόμοιον
 23 οὐ λέγεται κατ' αὐτήν.

Ὡς πορὶ τῆς οὐσίας, καὶ τῶν ἄλλων ἐποίησε, πρότερον
 ἀποδοκιμάσας τὰ δοκούσιν ἴδια, καὶ ὕερον παρὰ
 τοὺς τὰ ὄντως ἴδια, οὐτὼ καὶ ἐνταῦθα ἀποδοκιμάσας τὰ
 δύο παρακολουθήματα τοῦ ποιοῦ, τὸ τε ὑπάρχον αὐτῷ ἐ
 ναντιότητι, καὶ τὸ μάλλον, καὶ ἥτιον ὡς δεχόμεναι, ὥς μὴ παν
 τὶ τῷ ποίῳ παρακολουθώμεναι, ἐκκρίνει τὸ ὅμοιον λέγεται,
 καὶ ἀνόμοιον. ἐπ' οὐδεμίαν γὰρ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν τοῦτο
 λέγεται. οὐκ αὐτὴ δὲ ἢ ποιότης τὸ ὅμοιον, καὶ τὸ ἀνόμοιον δὲ
 χεῖται, ἀλλὰ τὰ ποιά. ἐκάστη γὰρ τῶν ποιότητων αὐτὴ καθ'
 ἑαυτὴν θεωρουμένη, καὶ οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ, μία ἐστὶ καὶ ἡ αὐ
 τή. πῶς οὖν ἀν' εἴη αὐτὴ ἑαυτῇ ὅμοιος, ἢ ἀνόμοιος; ἐν ὑπο
 κειμένῳ μέντοι γινόμενή, τὸ ὅμοιον, καὶ τὸ ἀνόμοιον ὡς δέ
 χεται, ἢ εἰλικρινὲς ὡς τῇ αὐτῇ φοιτῶσα, ἢ ὁμοίως τὸ τοῦ
 ἐναντίου ὑπὸ μίαν ἀναδεχομένη, καὶ οὕτως ὅμοια ἀλλή
 λους τὰ κατ' αὐτὴν ὑποκείμενα αὐτῇ ἀποπελῶσα, ἢ ἀνό
 μοια, τῷ μὴ ὁμοίως παρὰ λέγειται, ἀλλὰ τὸ μάλλον καὶ ἡ τ
 τον ὡς δεχόμεναι ἐν τοῖς ὑποκειμένοις τὸ τοῦ ἐναντίου μί
 ξιν. διὰ τοῦτο τοίνυν ἵνα ἐφαρμόσωμεν πᾶσιν τῇ κατη
 γορίᾳ τὸ ἴδιον. ὥς πορὶ τῆς οὐσίας ἐποίησάμεν, προδόν
 τες τὶ τῷ ἀποδοκιμασθέντι αὐτῆς ἰδίῳ, καὶ ἐπόντες ἴδιον τῆς
 κατηγορίας εἶναι τὸ ὅσιον, τὸ τὰ ἐν αὐτῇ ἄτομα μένοντα,
 ἐν, καὶ ταυτὸν τῷ ἀριθμῷ, παρὰ μέρος τὸ ἐναντίων εἶναι δι
 πλικῆ, καὶ οὕτω πᾶσιν τῇ οὐσίᾳ ἴδιον ἐποίησάμεν τὸ πα
 ρακολουθῆμα, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ποιήσομεν, ἴδιον λέγοντες εἶ
 ναι τὴν κατηγορίαν τῆς ποιότητος, τὸ τὰ ἐν αὐτῇ ἄτομα, ὁ
 μοια, ἢ ἀνόμοια λέγεται. οὕτω γὰρ ἀν' καὶ πᾶσιν τῇ κατη

χορίαν ἐφαρμόσῃ τὸ παρακολούθημα, καὶ μόνον.

οὐ δ' αὖ τὰ ἐκείνη μὴ τις ἡμᾶς φήσῃ ὑπὲρ ποιότητος
τὴν πρόθεσιν ποιῶσα μόνον, πολλὰ τῇ πρὸς τι συγκατα-
ριθμῆσαι. τὰς γὰρ ἔξαις καὶ τὰς διαθέσεις τῇ πρὸς τι ἐλά-
γομαι ἵνα.

Ἐπεὶ δὲ πῶς ποιότητος ἢ ὁ λόγος αὐτῶν, τὰς δὲ ἔξαις
καὶ τὰς διαθέσεις, ὑπὸ τὴν ποιότητα ἀνῆλθον, ἅπαρ ἡ
τῇ πρὸς τι καὶ γὰρ ὑπὸ τὰ πρὸς τι αὐτὰ καὶ αὐτὸς πρότε-
ρον ἀνῆλθε, καὶ τὴν ἔξιν, ἐκ τοῦ ἔξιν, καὶ τὴν διάθεσιν, δια-
θετοῦ λέγων εἶναι διάθεσιν, διὰ τοῦτο αἰδομένου τῆς ἀ-
πορίας, ἐπιλύεται αὐτὴν διχῶς. καὶ πρῶτον μὲν, ἐπι-
πολαίωτον, δεύτερον δὲ, ἀκριβέστερον. καὶ ἡ μὲν πρώτη
ἐπίλυσις ὡςδε ἔχει.

Σχεδὸν γὰρ ὡς πᾶσιν τῇ τοιούτων ποιότητων τὰ γὰρ
νῆ τ' πρὸς τι λέγεται. τὸ δὲ καθ' ἑκάστη, οὐδέν. ἡ μὲν γὰρ ἐπι-
στήμη γένος οὐσα, αὐτὸ ὅπου ἔστιν ἑτέρου λέγεται. πινὸς γὰρ
ἐπιστήμη λέγεται. τὸ δὲ καθ' ἑκάστον, ὅθεν αὐτὸ ὅπου ἔστιν ἑτέ-
ρου λέγεται, ὅσον ἡ γραμματικὴ οὐ λέγεται τινὸς γραμμα-
τικῆ. οὐδὲ ἡ μουσικὴ, πινὸς μουσικῆ. ἀλλ' εἰ ἄρα, κατὰ τὸ
γένος καὶ αὐτὰ τ' πρὸς τι λέγονται. ὅσον, ἡ γραμματικὴ λέ-
γεθ' πινὸς ἐπιστήμη, καὶ πινὸς γραμματικῆ. καὶ ἡ μουσικὴ πινὸς
ἐπιστήμη, καὶ πινὸς μουσικῆ. ὥστε αἱ καθ' ἑκάστη οὐκ εἰσὶ τῇ
πρὸς τι. λεγόμεθα δὲ γε ποιοῖ τὰς καθ' ἑκάστη. ταύτας γὰρ
καὶ ἔχομεν τὰς ἐπιστήμας. ἐπιστήμονα γὰρ λεγόμεθα τῷ ἔ-
χοντι τὰ καθ' ἑκάστη ἐπιστημῶν πινὰς. ὥστε αὐτὰ αὖ καὶ ποιοῖ
την εἴησαν αἱ καθ' ἑκάστη καθ' ἑαυτὰς ποτε καὶ ποιοῖ λεγόμε-
θα. αὐτὰ δὲ οὐκ εἰσὶ τῇ πρὸς τι.

Αὕτη πρώτη τῆς ἀπορίας ἐπίλυσις. φύσι γὰρ ὅτι τὰ
μὲν γὰρ τῇ τοιούτων, ὑπὸ τὰ πρὸς τι ἀναφέρεται. τὰς
εἶδη, ὑπὸ τὸ ποιοῦν. ὅσον ἡ ἐπιστήμη. τῇ πρὸς τι ἐπ'.

γένος ὧς ἡ ὑψηλήμη· καὶ λέγεται ὑψηλὸν τοῦ ὑψηλήμη· ἡ δὲ με-
μετρία, οὐκ ἐστὶ τῇ πρὸς π, ἥδε οὐσα τῆς ὑψηλήμης, ἀλλ' ὑ-
πὸ τὸ ποῖον ἀνάγεται· ὁμοίως καὶ ὑπὸ τῆς ἑξέως ἔχει, καὶ
διαθέσεως, καὶ πάντων τῶν τοιούτων· ἡ ὧς ἑξίς, ἐκ τοῦ ἑ-
ξίς· καὶ τὸ ἐκτὸν, τῇ ἑξίς ἐκτὸν· καὶ ἡ διαθεσις, διαθετοῦ διά-
θεσις· καὶ τὸ διαθετὸν, τῇ διαθεσὶ διαθετὸν· ἡ μέντοι ὑγία,
ἡ ἡ νόσος, εἰδὴ ὄντα τῆς ἑξέως, ἡτοι τῆς διαθέσεως, ποίῳ τι-
τίς ἦσι· κατὰ ταύτας ὧς ποιοὶ πινές ἐσμὲν, καὶ παρ' αὐ-
τῶν ἀπ' αὐτῶν λεγόμεθα γραμματικοί, ἡ ῥητορικοί, ἡ ὑγι-
νοί, ἡ ὁπασοῦ· καὶ ὑψημονες δὲ λεγόμεθα, οὐ τῷ ἀπλῶς
μετέχεν ὑψηλήμη, ἀλλὰ τῷ μετέχεν πινός τῇ κατὰ μέρ-
ρος ἐπιστημῶν, γραμματικῆς, ἡ μουσικῆς, ἡ πινός ἄλλης· ἡ
μεν' αὖ ἐπιπολαιότερα λύσεις, αὐτῇ ἐπιπολαιότερα δ' ἐστὶ,
διότι τὰ γένη ὑπὸ πασῶν τῶν κατηγορίων, ὑπὸ τὴν αὐτὴν
ἀνάγονται κατηγορίαν, ὑφ' ἧς καὶ ταῖς εἰδή· ἡ δὲ με ἀκρι-
βεστέρα, ὧς δὲ πη ἔχει·

- Ἐπ' εἰ τυγχάνῃ τὸ αὐτὸ καὶ ποῖον καὶ πρὸς πόν, οὐ-
δὲν ἄτοπον ἐν ἀμφοτέροις αὐτὸ τοῖς γένεσι καταριθ-
μεῖσθαι·

Ὡς ὧς ὁ πατήρ, καὶ ὁ υἱός, ἀνάγονται μεν' καὶ ὑπὸ
τὴν οὐσίαν, ἀνάγονται δὲ καὶ ὑπὸ τὰ πρὸς π, κατ' ἄλλο
μεν' τοι, καὶ ἄλλο· οὕτως οὐδὲν ἄτοπον καὶ τὰς ἑξίς, καὶ
τὰς διαθέσεις, ἅς μεν' πράγματα, ἀνάγεται ὑπὸ τὴν
ποιότητα· ὥς δὲ χεῖσιν πινὰ ἀναδεξάμενα, ὑπὸ τὰ
πρὸς π·

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΟΙΕΙΝ, ΚΑΙ ΠΑΣΧΕΙΝ·

- Ἐπιδέχεται δὲ καὶ τὸ ποιεῖν καὶ τὸ παθεῖν ἐναντιό-
τητα, καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥϊον· τὸ ὧς θερμαίνειν, τῷ ψύ-
χην ἐναντίον· καὶ τὸ θερμαίνεσθαι, τῷ ψύχεσθαι· καὶ τὸ
ἡδεσθαι, τῷ λυπῆσθαι· ὥς τε ἐπιδέχεται ἐναντιότητα, καὶ

- » τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥϊον· θεμαίνεν γὰρ μᾶλλον καὶ ἥϊον ἐπὶ καὶ
 » θεμαίνεσθαι μᾶλλον καὶ ἥϊον, καὶ λυπεῖσθαι μᾶλλον καὶ ἥϊον.
 » ἐπιδέχεται οὖν τὸ μᾶλλον καὶ ἥϊον τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν.
 » ὑπὲρ μὲν οὖν τούτων τούτων λέγεται. Εἴρηται δὲ καὶ ὑπὲρ
 » πᾶν τοῦ κείσθαι ἐν τοῖς πρὸς τι, ὅτι παρὰ νόμους ἀπὸ τῆς
 » σεῶν λέγεται. ὑπὲρ δὲ τῶν λοιπῶν, τοῦτε πότι, καὶ τοῦ ποῦ, καὶ
 » τοῦ ἔχειν, διὰ τὸ προφανὲς ἦναι, ὅτι ὑπὲρ αὐτῶν ἄλλο λέγε-
 » ται. ἢ ὅσα ἐν ἀρχῇ ἐρρέθη, ὅτι τὸ ἔχειν μὲν συμαίνει τὸ
 » ὑποδεδῆσθαι, τὸ ὠπλίσθαι. τὸ δὲ ποῦ, εἶον ἐν λυκίῳ, ἐν ἁ-
 » γορᾷ. καὶ τὰ ἄλλα δὲ ὅσα ὑπὲρ αὐτῶν ἐρρέθη.

Τῶν κατηγοριῶν αἱ μὲν ἑσιν ἀπλᾶι, αἱ δὲ κατὰ συμ-
 δυνασμόν, καὶ συμπλοκῇ τῇ ἀπλᾶν, τὸ εἶναι ἔχουσι.
 καὶ ἀπλᾶι μὲν ἑσιν, αἱ εἰρημνῆσαι τέσσαρες, ἡ τε οὐσία,
 καὶ τὸ ποσόν, καὶ τὸ ποῖον, καὶ τὰ πρὸς τι. κατὰ συμ-
 πλοκῇ δὲ τῆς οὐσίας πρὸς μίαν τούτων, ἢ πρὸς ἑαυτήν,
 αἱ λοιπαὶ, ἐξ γίνονται. οἷον, ἐξ οὐσίας καὶ ποσοῦ, τὸ πᾶν,
 καὶ ποτέ. ἐξ οὐσίας καὶ ποιοῦ, τὸ ποιεῖν, καὶ πάσχειν. ἐξ
 οὐσίας καὶ τῇ πρὸς τι, τὸ ἔχειν, καὶ τὸ κείσθαι. ἵνα δὲ καὶ
 τοῦτο γνωσώμεθα, λέγω δὲ, ὅτι αἱ μὲν κυρίως κατηγο-
 ρίαι, τέσσαρες ἑσιν αἱ εἰρημνῆσαι, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐξ, ἐκ τῆς πρὸς
 ἀλλήλας τούτων συμπλοκῆς γίνονται, ἐκ τῆς διαίρεσιν
 λάβωμεν τὰ εἰρημνῆσαι. τῶν ὄντων, τὰ μὲν, καθ' ἑαυ-
 τὰ ὑφέστηκεν, ὡς ἡ οὐσία, τὰ δὲ, ἐν ἑτέροις ἔχει τὸ εἶ-
 ναι. καθ' ἑαυτὸ μὲν ὑφέστηκεν ἡ οὐσία τῇ δὲ ἐν ἑτέροις ἐν-
 χόντων τὸ εἶναι, τὰ μὲν, ἐν σχέσει θεωρεῖται. οἷον, τὰ πρὸς
 τι. τὰ δὲ, ἀσχετὰ εἰσι, καὶ τῇ μὴ ἐχόντων σχέσιν. τὰ μὲν,
 ἐστὶ μεριστὰ, οἷον, τὰ ποσά, τοῦτο γὰρ ἰδίον ἐλέγχμεν εἶναι τὰ
 ποσοῦ, τὸ μεριστὸν. τὰ δὲ, ἀμεριστὰ, οἷον, αἱ ποιότητες. αὐ-
 τὰ μὲν οὖν αἱ κυρίως, καὶ πρῶτως λεγόμεναι κατηγο-
 ρίαι, αὐτὰ ἄλλα, ἐξ γίνονται, τῆς οὐσίας συμπλεκομένης

Α Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

πᾶς λοιπᾶς τρισί. τῷ ποσῷ λέγω, καὶ τῷ πρὸς τι, καὶ τῷ
 ποιῶ. ἡ γὰρ οὐσία τῷ ποσῷ συμπλεκομένη, ποιεῖ δύο κα-
 τηγορίας, τὴν τε ποτέ. καὶ τὴν πού. τῷ μὲν γὰρ χρόνος
 συμπλεκομένη, ποιεῖ τὴν ποτέ. τὸ γὰρ ποτέ, οὐτε οὐ-
 σίαν μόνως σημαίνει, οὐτε χρόνον, ἀλλ' οὐσίαν ἐν χρόνῳ οὐ-
 σαν, ποτέ δὲ ἐπὶ χρόνῳ δηλωτικόν, κατὰ τὴν τριμέρη-
 αὐτοῦ, εἰς ὧς τε, παρεληλυθότα, μέλλοντα. τῷ δὲ
 τῷ ποσῷ συμπλεκομένη ἡ οὐσία, ποιεῖ τὴν πού. τὸ γὰρ πού,
 οὐτε τὸ πον μόνως σημαίνει, οὐ γὰρ ἐπὶ τόπος ἐν τῷ ποσῷ, οὐ-
 τε μὲν οὐσίαν, ἀλλ' οὐσίαν ἐν τῷ ποσῷ οὐσαν. πού δ' ἐπὶ
 τὸ πον δηλώσει, καὶ διακριθεὶς ἀνὴρ, κάτω. δεξιὰ, ἀριστε-
 ρὰ, ἐμπροσθεν, ὀπίσθεν. πάλιν ἡ οὐσία συμπλεκομένη
 τῷ ποιῶ, ἐπείρας δύο ποιεῖ κατηγορίας, τὴν τε τοῦ ποι-
 ῶν, καὶ τοῦ πάσχον. τὸ γὰρ ποιῶν καὶ πάσχον, κατὰ ποί-
 ον γίνεται. ὁ γὰρ ποιῶν εἰς τι, ἢ τῷ θερμαίνον ποιῶν, ἢ τῷ
 ψύχον, κατὰ ἄλλαν τινὰ ποιότητα. καὶ ἄλλως. ποιῶν ἐπὶ
 τὸ εἰς τι ἐργάζον. καὶ ἡ εἰς ἑαυτὸν ἐργάζον, ὡς κοπιᾶν δὲ
 ἑαυτοῦ, ὁρᾶν, ὁμιλεῖν, ἢ εἰς ἕτερον, ὡς ὁ τύπῳ, τυπόμε-
 νον τύπῳ. καὶ ὁ πάσχων δὲ, ἢ τῷ θερμαίνεσθαι, ἢ τῷ μελάνε-
 σθαι, ἢ κατ' ἄλλαν τινὰ ποιότητα πάσχει. πάσχειν γὰρ ἐπὶ τὸ
 ὑπὸ τινος ἀλλοιοῦσθαι. καὶ διακρίνεται, ἢ ὡς εἰς φθορὰν τινὰ
 ἀμείναι ὑπεναγτίου, ἢ εἰς πληρότητα, ὡς ἡ ὄρασις ὑπὸ τοῦ
 ὁρατοῦ. πάλιν ἡ ὁσία, τοῖς πρὸς τι συμπλεκομένη, ποιεῖ
 τὸ καὶ ὡς. καὶ δὲ ἐπὶ, ἢ τοιαῦτα τοῦ σώματος θέσης. καὶ
 διακρίνεται εἰς τὸ ἀνακρίσθαι, καθεζεῖσθαι, ἐστάναι. τὴν δὲ θέ-
 σιν, τὴν πρὸς τι ἐλέγχον ἔχειν. αὕτη δὲ ἑαυτῇ συμπλεκο-
 μένη ὡς τεχνασθῆναι, ποιεῖ τὸ ἔχειν. τὸ γὰρ ἔχειν, οὐσία
 ποῦ ὁσία σημαίνει πορίσθαι. τοῦτο δὲ τὸ τεχνασθῆναι, ἢ ὁ-
 λὴν ἐν ὅλῃ τῇ ὁσίᾳ, ὡς ὁ χιτῶν τῷ σώματι, ἢ ὅλον ἐν μέ-
 ρει, ὡς ὁ δακτύλιος ἐν τῷ δακτύλῳ, καὶ τὸ δόρυ ἐν τῇ χει-

ρί, τὸ ὅσον ἔχον, τριχῶς, ἐν ψυχῇ, ὡς ἕξις, ἐν σώματι, ὡς
 ἑλὴ. ποῦ σώμα, ὡς ἰμάτιον, χιτῶν, ὑπόδημα, ὅπλα.
 Ἀποδοὺς δὲ ὁ ἀριστοπέλης τῶν πατέρων κατηχερίων ἔστιν ἀφ'
 γονος, καὶ οὗ ὄρεος, καὶ τοῦ παρακολουθήματος, τῶν λοιπῶν ἔξ,
 ἔπερ' ὅρισμους ἀποδέδωκεν, ἔπερ' τὴν εἰς τὰ εἶδη διαίρε-
 σιν, ὡς ἡμῶν δυνάμεων ἐκ τῶν ῥηθέντων τούτοις ἐπιστή-
 σαι. δὲ οὐκ ἡμᾶς ἐκάστω τὸν ὅρισμὸν ἀποδοῦναι, καὶ τὴν
 ἑς τὰ εἶδη διαίρεσιν, ἐπὶ οὐκ οὐκ ποιεῖν μὲν, τὸ εἰς τι εἶδος
 γέν. τούτου δὲ εἶδη δύο. τὸ ὅσον ποιοῦν ἢ εἰς αὐτὸ ποιεῖ,
 ὡς πῦρ ἢ ψυχὴ ζῶσά ἐαυτήν, καὶ γινώσκουσα, ἢ εἰς ἕτε-
 ρον, ὡς τὸ πῦρ εἰς ἡμᾶς ποιεῖ θερμαίνον ἡμᾶς, καὶ ὡς ἡ αἰσθη-
 σις εἰς ἡμᾶς ποιεῖ αἰσθητόν, ἢ καὶ ἄλλως διπλὸν τὸ ποιεῖν,
 καθ' ὁρμὴν, ὡς ὑπὸ κινῶν ὑλακτωτῶν, καὶ φύσιν, ὡς ὑπὸ
 τῆς καύσεως τοῦ πυρός. πᾶσιν δὲ ἐπὶ τὸ ὑπὸ τίνος ἀλ-
 λοιοῦνται. καὶ τούτου δὲ εἶδη δύο, ἢ ὅσον εἰς φθορὰν ἀγώ-
 μινόν τι πάσχει, ὡς τὸ ξύλον ὑπὸ τοῦ πυρός καίονμενον, ἢ
 ὡς τελειότητι ἀκμᾶται, ὡς ὅταν ἡ πῶμα πᾶσιν τὴν ὄρα-
 σιν ὑπὸ τοῦ ὁρατοῦ. εἰς τελειότητι ὅσον ἀκμᾶται ἢ ὄρασις ὑ-
 πὸ τῶν ὁρατῶν, τὸ οἰκία ἀπολαμβάνουσιν ἐν ὁρμῇ. καὶ ὁ
 μαθητὴς ὑπὸ τοῦ διδασκάλου πάσχει, καὶ αὐτὸς ἔφθαρτόμε-
 νος, ἀλλὰ πληρούμενος. καὶ πάλιν, τὸ πάσχειν διπλὸν. ἢ ὅσον
 φθαρτικόν ἐστιν, ὡς ὑπὸ τοῦ πέμνεσθαι, καίεσθαι, ἢ τελειώτι-
 κόν, ὡς τὸ μαρτυρεῖν, ἀναγινώσκην. κηδεσθαι δὲ ἐπὶ,
 τὸ θέσιν τινὰ ἔχειν. τούτου δὲ, εἶδη τρία. τὸ ἀνακεκλίδαι.
 τὸ καθεῖναι. τὸ ἐσθῆναι. ἢ ὅσον ὡς πολλάκις ἔρηται, τὸ ὅλον
 σώμα κέκλιται, καὶ λέγεται ἀνακεκλίδαι. ἢ τὸ μὲν τοῖς,
 κέκλιται, τὸ δὲ ὁρμὴν ἐπὶ, καὶ λέγεται καθεῖναι, ἢ ὅλον ὁρ-
 μὴν ἐπὶ, καὶ λέγεται ἐσθῆναι. ποτὲ δὲ ἐπὶ, τὸ χρόνος δι-
 λωτικόν, ἢ τοῖς ἐν χρόνῳ ὄν. τούτου δὲ, εἶδη τρία. ἐν ἑ-
 σῶς, παρεληλυθῶς, καὶ μέλλον. ποῦ δὲ ἐπὶ, τὸ τόπος ἡ

μαντικόν, ἢ τὸ ἐν τόποις· οὗτου δὲ, εἴδη ἔξ. τὸ αὐτὸ, τὸ
κάτω, τὸ δεξιόν, τὸ ἀριστερόν, τὸ ἐμπροσθεν, καὶ τὸ ὀπίθεν.
ἡκότως δὲ ἔξ. τοῦ τόπου εἰσὶν αἱ διαφοραί. τόπος γάρ ἐστιν
ὡς εἴρηται ἡμῖν, πέρασ' τοῦ ποριέχοντος, καὶ ὃ περιέχει τὸ
περιεχόμενον. τὸ δὲ περιεχόμενον, σῶμά ἐστι. τὸ δὲ σῶ
μα, τρεῖς ἔχει διαστάσεις. ἐκάστη δὲ διάστασις, κατ' οὐθείαν
γραμμῶν θεωρεῖται ὁρισμένης, καὶ οὐ κατ' ἄλλω πινά. ἢ
γὰρ τις βουλευθῇ τοῖχου, ἢ τύχου, τὴν κατὰ μῆκος διάσ
τασιν γῶναι πόση τις ἐστὶ, κατὰ κάθετον ταύτην μετρήσει.
ἢ δὲ κάθετος, οὐθεῖα γραμμὴ ἐστίν. ὡς αὐτὸς δὲ καὶ τὴν κα
τὰ πλάτος, ἢ βάθος διατάσιν, εἴ πως γῶναι βουλευθῇ πό
ση ἐστὶ, πωρτόν ἐκτένασ', ταύτην μετρήσει. ἥτις καὶ αὐ
τῇ, οὐθεῖα γραμμὴ ἐστὶ. πᾶσα δὲ οὐθεῖα γραμμὴ, δύο πέ
ρατα ἔχει. ἢ τοίνυν πᾶν σῶμα τρεῖς ἔχει διαστάσεις, ἐκά
στη δὲ διάστασις κατ' οὐθείαν γραμμῶν χαρακτηρίζεται,
πᾶσα δὲ οὐθεῖα γραμμὴ δύο ἔχει πέρατα, ἡκότως τὸ σῶ
μα ἔξ. ἔχει πέρατα. ἢ οὖν τὸ σῶμα ἔξ. ἔχει πέρατα, καὶ
ὃ τόπος ὃ ποριέχων αὐτὸ, ἔξ. ἀνάγκης ἔξ. ἔχει πέρατα, ἐν
πῇ δὴ κατὰ πᾶσαν διάστασιν, ποριέχῃ ὁ τόπος τὸ σῶμα.
καὶ ἐπὶ τῆς μὲν ὡς ὑπὲρ ἐμφύχου εἰπὴν, κατὰ μῆκος διαστά
σεως πέρατα, τὸ αὐτὸ, καὶ τὸ κάτω. τῆς δὲ κατὰ πλάτος,
τὸ δεξιόν, καὶ ἀριστερόν. τῇ δὲ κατὰ βάθος, τὸ ἐμπροσθεν, καὶ
τὸ ὀπίθεν. ἔχον δὲ ἐστίν, οὐσίαν πορὶ οὐσίαν πορίθεις.
τοῦτο δὲ ἢ ὅλον πορίκεται, ὡς ὁ χιτῶν ὅλον ποριέχει τὸ
σῶμα, ἢ ὅλον πορὶ μέρος, ὡς ὁ δακτύλιος ἐν δακτύλῳ.
Εἰπὶ δὲ χεῖται δὲ καὶ τὸ ποιεῖν, καὶ τὸ πάσχειν εἰς ἀπότη
τα. Ζητήτιον ἐνταῦθα, τί δὴ ποιεῖ τὸ ποιεῖν, καὶ τὸ πά
σχειν, οὐχ ὑπὸ τὰ πρὸς παρ' αὐτοῦ ὁ φιλόσοφος, ἀλλ' ἐπέ
ρασ' αὐτὰ εἶναι λέγει κατηγορίαν. ὁ γὰρ ποιῶν, ἢς πάσχει
τα ποιεῖ. καὶ ὁ πάσχων, ὑπὸ ποιῶντός τινος πάσχει.

ὥς τε καὶ αὐτοὶ τῇ πρὸς τι εἰσί. λέγομεν οὖν πρὸς τοῦτο, ὅτι τὰ μετὰ ἀπαρέμφατα ῥήματα, μόνως εἰσὶ τῆς φύσεως τῇ ἐνδρῆσιν, ἢ τῇ παθῶν σημαστικά. ἢ γὰρ ἐνδρῆσιν μόνως, ἢ πάθος σημαίνει. τὰ μέντοι γε ἄλλα ῥήματα, ἢτοι αἰμετοχαί, τὴν χάριν σημαίνουσι τῇ οὐσιῶν, ἢτοι πρὸς τὴν ἐνδρῆσιν, ἢ πρὸς τὸ πάθος. τὸ τοίνυν ποιῆν, καὶ τὸ πάχην, ἀπαρέμφατα ὄντα ῥήματα, τῆς ποιήσεως αὐτῆς, ἢ παθήσεως ἐπὶ δηλωτικά, καὶ οὐχὶ τῇ πρὸς τι. οὐδὲ γὰρ ἀνὴρ ποιεῖ, ἢ ποιῆν, εἰς πάχην ποιεῖ, ἢ τὸ πάχην, ὑπὸ τοῦ ποιῆν πάχην. ὁ μέντοι γε πάχων, ἢ ποιῶν, ὑπὸ τὰ πρὸς τι ἀναφέρεται. ὁ γὰρ ποιῶν, εἰς πάχοντα ποιεῖ. καὶ ὁ πάχων, ὑπὸ ποιῶντος πάχην. καλῶς δὲ ὁ ἀριστοτέλης ἐν τῇ φυσικῇ ἀκροάσει ηπι, ὅτι ἐκ τοῦ ποιῆν, καὶ τοῦ πάχην ἡ κίνησις, πότερον ἐν τῷ ποιῶντι θεωρεῖται, ἢ ἐν τῷ πάχοντι; καὶ φησὶν ὅτι ἐν τῷ πάχοντι. ἡ γὰρ κίνησις ὁδὸς ἐστὶν ἀπὸ τοῦ διωάμεν εἰς τὸ ἐνδρῆσιν. ἐνδρῆσιν δὲ ἐστὶν αὐτὴ ἡ προσβολὴ τῆς ἐξέως. ἐκείνα οὖν κινεῖται, ὅσα ἐνδεῖ ἐστὶ, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀτελοῦς μεταβάλλει ὑπὸ τὸ τέλειον. ὅσα γοῦν πλεόνων πινῶν δέεται, πλεονασμὸς κινήσεως κινεῖται. τὰ δὲ ὀλιγοδεῖ, ὀλιγοκίνητα. αἰετὶς, τὸ θῆον ἀνδρῆς ὄν, καὶ πάντῃ ἐστὶν ἀκίνητον. ἐπὶ τοίνυν ὁ ποιῶν κατ' αὐτὸ τοῦτο ὁ ποιεῖ, τελέειν ἔχει τὴν ἐξίν, οὐ κινηθήσεται κατ' ἐκείνο, ὅπου ποιεῖ. ὁ δὲ πάχων, ἅτε δέομενος τοῦ ποιῶντος, ἵνα τὴν ἐν αὐτῷ ἐνδρῆσιν δώαμιν εἰς ἐνδρῆσιν προαχθῇ, ἐκόντως κινεῖται λέγεται ἐκ τοῦ διωάμεν, εἰς τὸ ἐνδρῆσιν εἶναι, ὁ πέφυκεν εἶναι προαχόμενος. ὥς τε ἡ κίνησις μία ἐστὶν, ὑπὸ μόνου τοῦ πάχοντος θεωρουμένη. ὁ μέντοι λόγος ὁ τῆς κινήσεως, δώαται εἶναι διττός. δώαται γὰρ θεωρεῖσθαι καὶ ὑπὸ τοῦ ποιῶντος, καὶ ὑπὸ τοῦ πάχοντος. ὅταν μετὰ γὰρ τὴν κίνησιν θεωρήσωμεν

Α' Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ ποιῶντος, καὶ λήγουσαν ὑπὸ τὸ πά-
 χον, ποίησιν αὐτὴν λέγομεν. ὅταν δὲ θεωρήσωμεν αὐτὴν
 ἀπὸ τοῦ πάχοντος ἀρχομένην, περὶ τῶν δὲ ὑπὸ τὸ ποι-
 ῶν, παύσιν λέγομεν, ὡς πρὸς καὶ δίδωξιν, καὶ μάθωσιν ὁ-
 μοίως. ὡς τε, τῶ μὲν ὑποκειμένῳ, μία ἐστὶν ἡ κίνησις. δια-
 φέρει δὲ τῶ λόγῳ. τὰ δὲ πρὸς τι, οὐ μόνον τῶ λόγῳ διαφέ-
 ρουσιν, ἀλλὰ καὶ τῶ ὑποκειμένῳ διαφέραι ἐστὶν. ὡς τε τὸ
 ποιεῖν, καὶ τὸ πάχον, πᾶσι οὐ καταγινόμενα ὑποκείμενα
 τῶ κίνησιν, οὐκ ἂν ἦν πρὸς τι, ἢ καὶ τὰ πρὸς τι, οὐ μόνον ἔ-
 χουσιν διαφέρον θέλουσιν ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑποκείμενα.
 Διὰ τὸ αὐτὸ μὴ ἐπέγραψε πᾶσι ποίησεως, καὶ παύσεως;
 λέγομεν, ὅτι ἐπειδὴ ἡ ποίησις διττή, καὶ ἡ αὐτὴ ἡ ὁδὸς,
 ποίησις λέγεται, οἷον, ἡ τοῦ οἰκοδόμου οὐδὲν ἔργον. καὶ τὸ τέ-
 λος δὲ αὐτὸ τῆς οὐδὲν κείας, οἷον, ἡ οἰκία, ἵνα ἔν μὴ διὰ τὴν
 ὁμῶν μίαν πλάνη τις γίνηται, καὶ νομίσωμεν αὐτὸν πε-
 ρὶ τοῦ τέλους διαλέγεσθαι, διὰ τοῦτο ἔτι ἐπέγραψε πε-
 ρὶ τοῦ ποιεῖν, καὶ τοῦ πάχον. τουτέστι, πᾶσι αὐτῆς τῆς οὐδὲν
 κείας, καὶ τῆς ὁδοῦ. Ἐπιδέχεται δὲ καὶ τὸ ποιεῖν, καὶ
 τὸ πάχον ἑναπτότητα, καὶ τὸ μάλλον καὶ τὸ ἥττον εἰκότως.
 οὐ γὰρ τὰς ποιότησι μόνον ἑναπτότης θεωρεῖται. τὸ δὲ
 ποιεῖν, καὶ τὸ πάχον ἐκ τῆς συμπλοκῆς τῆς εἰσίας πρὸς
 τῶ ποιότητι σωέσθαι. καὶ τὸ μάλλον δὲ, καὶ τὸ ἥττον ὑπὸ
 δέχεται ἐκείνα πολλὰς ἐρήκαμεν, τὰ καὶ τῶ ἑναπτό-
 τητι ὑπὸ δέχόμενα. ἐπειδὴ δὲ οὐ πᾶσα ποιότης ὑπὸ δέχει-
 ται τῶ ἑναπτότητι, οὐδὲ τὸ μάλλον καὶ τὸ ἥττον. οἷον, τὰ
 σχήματα. εἰκότως ἄρα οὐδὲ πάσι τῇ τοῦ ποιεῖν, καὶ τοῦ
 πάχον κατηγορία παρεκλάβη τὸ ὑπὸ δέχεται ἑναπτό-
 τητι, καὶ τὸ μάλλον καὶ τὸ ἥττον, ἀλλὰ τῇ μὲν ἐκ ποιότητος
 εἰλημμένη, ὑπὸ δέχεται τὸ μάλλον, καὶ τὸ ἥττον, ὑπὸ πάχον
 αὐτῇ τοῦτο. τῇ δὲ ἐκ ποσότητος λαμβανόμενῃ, μὴ ὑπὸ δέ-

χαμένη ἐναγπότητα, οὐδὲ αὐτῇ ὑπάρξει τί ἐναγπτόν.

Ἦν δὲ μὲν τὸν προθέντων ῥημάτων ἰκανὰ τὰ ἑρμηνεύοντα.

Ἐκ τούτου τοῦ ῥησιδίου ὑπέλαβόν τινας τῶν ἐξηγητῶν τὸν σκοπὸν εἶναι τῶν κατηγοριῶν ποῦ νοημάτων μόνων. ὅς ῥ' ἀριστοτέλης, φασί, γένη μόνον οἷον τὰ ὑπορρηγνῆ, καὶ ἐν νοημαπικῶν. τὰ ῥ' καθόλου, φησὶν αὐτὸς ἐν τῷ ποῦ πρὸς ψυχῆς, ἢ ἑδὲν ἐπὶ, ἢ ὑπορρηγνῆ. τὰ δὲ πρὸ τῶν πολλῶν, ἔδὲ ὅλως βούλεται εἶναι, ἀλλὰ περιτίσματος αὐτῶν λέγει, καὶ φλυαφρίας ποῦ πρὸς.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ.

Πρὸς δὲ τῶν ἀντικειμένων ποσαχῶς εἰώθει ἀντικεῖσθαι.

ἢ ὅτι, ῥητέον. λέγεται ῥ' ἑτέρων ἑτέρω ἀντικεῖσθαι τετραπλῶς.

ἢ ὡς, ἢ ὡς τὰ πρὸς τι, ἢ ὡς τὰ ἐναγπία, ἢ ὡς εὐρησις καὶ ἑξίς, ἢ ὡς κατὰ φασίς καὶ ἀπόφασίς.

Πεπληρώται ὁ ποῦ τῶν κατηγοριῶν λόγος, καὶ ἀρχαίται τοῦ μετὰ τὰς κατηγορίας τμήματος. εἰρήκαμεν ῥ' καὶ ἀρχὰς τοῦ βιβλίου, ὅτι ἑς τρία μέρη διήρηται τοῦτο τὸ βιβλίον, ἑς τε τὸ πρὸ τῶν κατηγοριῶν, καὶ τὸ ποῦ αὐτῶν τῶν κατηγοριῶν, καὶ τὸ μετὰ τὰς κατηγορίας. καὶ ὅτι ἐν μὲν τῷ πρὸ τῶν κατηγοριῶν, ποῦ φωνῶν διαλέγεται, αἷς μέλλει χρῆσασθαι ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν κατηγοριῶν, ἀγνώμων ἡμῖν ἐκ τῆς σωηθείας. ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τμήματι, ποῦ αὐτῶν τῶν κατηγοριῶν. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ, τουτέστι, τῷ προκειμένῳ, ποῦ πινῶν φωνῶν, ὧν παρέλαβον ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν κατηγοριῶν, ὧν οἰοῖται μὲν πινᾶ ἔχοντες, οὐ μὲν διηρθρωμένῳ. ὅτι δὲ οὐκ ἔστιν ἀπρητημένον τὸ τμήμα τοῦτο τοῦ σκοποῦ τῶν κατηγοριῶν ὡς πινῶν ἐνόμισαν, δῆλον μὲν καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων, καὶ ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ σωεχοῦς τῆς φράσεως. πὺν ῥ' μὲν, σωδισμον εἰρηκῶς ἐν τῷ τέλει τοῦ τμήματος τῶν πρὸ τῶτον, ἐν τούτῳ.

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

» τὸν δὲ ἐπὶ πᾶσι . εἰρηκᾶς ᾧ ἐκείνῳ . ὑπὲρ μὲν οὖν
 » τῇ προπεθέντων γυνῶν ἱκανὰ τὰ ἑρημένα . νῦν δὲ τῇ αἰ
 « χῇ τοῦ πνευματικοῦ . ποῦ δὲ τῇ ἀντικειμένων . ὥς τε καὶ ἐκ
 τούτου , δὴ ἡ τοῦ σκοποῦ σωτέχεια . πρῶτον δὲ διδά
 σκει ποῦ τῇ ἀντικειμένων . καὶ ᾧ ἐκ τῷ ποῦ τοῦ ποσὶ
 λόγῳ , μνησθῆναι τούτων ἐποίησατο , ἡνίκα ἔλεγε . τὸ μέγα
 τῷ μικρῷ ἀντικεῖσθαι , ὅς ὡς τὰ εἰσεντία , ἀλλ' ὡς τὰ πρὸς
 π . βούλεται τοίνυν διδάξαι ἐνταῦθα ποσαχῶς τὰ ἀντι
 κείμενα λέγεται . τὰ τοίνυν ἀντικείμενα φησὶ , τετρα
 χῶς ἀντίκειται , ἢ ὡς πρὸς π , ἢ ὡς εἰσεντία , ἢ ὡς σόρησις
 καὶ ἕξις , ἢ ὡς κατὰ φασίς καὶ ἀπόφασίς . Ζητιτίον ὅ
 τί δὴ ποτε πᾶσα μὲν τὰ εἶδη τῇ ἀντικειμένων , καὶ
 οὔτε πλήθονα , οὔτε ἐλάττωνα , καὶ τίς ἡ αἰτία τῆς τοιαύτης
 αὐτῶν τάξεως . ἵνα οὖν μάθωμεν διὰ τί πᾶσα μὲν ,
 ἑπώμεν οὕτω . Τὰ ἀντικείμενα , ἢ ὡς λόγοι ἀντίκει
 νται , ἢ ὡς πράγματα . τὰ δὲ ὡς πράγματα ἀντικείμενα ,
 ἢ εἰς ἀχέσει πνὶ θεωροῦται . ὅιον , τὰ πρὸς π . ἢ ἀχέται ἑσι .
 καὶ ἡ ἀχέται εἰσιν . ἢ μεταβάλλει εἰς ἄλληλα , ὡς τὰ εἰσεν
 τία . ὅιον , λαυκὸν καὶ μέλαν , ἢ οὐ μεταβάλλει , ὡς σόρησις
 καὶ ἕξις . ὅιον , ὄψις καὶ τυφλότης . ὡς λόγοι μὲν οὖν ἀντί
 κείνται , κατὰ φασίς καὶ ἀπόφασίς . ὅιον , σώκρᾶτης ποῦ
 πατρί , σώκρᾶτης οὐ ποῦ πατρί . ὡς πράγματα δὲ , καὶ
 ἔχουσιν ἔχοντα ἀντίκεινται τὰ πρὸς π . ὅιον , πατὴρ καὶ υἱός ,
 δεξιὸν καὶ ἀριστερόν , ὑψηλὸν καὶ ὑποκείμενον . ὡς πράγματα
 δὲ , καὶ ἔχουσιν μὴ ἔχοντα , καὶ μεταβάλλονται εἰς ἄλληλα , τὰ
 εἰσεντία ἀντίκεινται . ὅιον , τὸ μέλαν καὶ τὸ λαυκόν , καὶ τὸ
 θερμὸν καὶ τὸ ψυχρόν . ὡς πράγματα δὲ , καὶ ἀχέται , καὶ
 μὴ μεταβάλλονται εἰς ἄλληλα , ἕξις καὶ σόρησις . ὅιον , ὄψις
 καὶ τυφλότης . ἢ μὲν ᾧ ἕξις , μεταβάλλει εἰς τὴν σόρη
 σιν . ὅιον , ἢ ὄψις εἰς τὴν τυφλότητα . ἢ μέντοι καὶ σόρησις ,

οὐ μεταβάλλει εἰς τὴν ἑξίν, ὅσον, ἢ τυφλότης εἰς τὴν ὄψιν +
 σόρην ὅσον ἐν ταύτῃ λαμβάνει, τὴν παντελὴ τοῦ εἶδους
 φθορὰν, καὶ αὐτῆς τῆς δυνάμεως. ἐν δὲ τῇ φυσικῇ ἀκροά
 σει, σόρην λέγει, οὐ τὴν παντελὴ τῆς δυνάμεως φθορὰν,
 βούλεται ὅσον ἐκάνοις, καὶ τὴν σόρην εἰς τὴν ἑξίν μετα
 βάλλει, ἀλλὰ τῆς ἐνδραχίας μόνης τὴν ἀπουσίαν. Τίς
 νομῶν οὐκ ἐνεκα πύλας μόνον τὰ εἶδη τῇ ἀντικειμέ
 νων εἶναι, ἢ διαίρεσις ἐδήλωσεν ἡμῖν. διὰ τὴν δὲ πρῶτον
 ἐταξε τὴν πρὸς τὴν ἀντίθεσιν, δουτέραν δὲ τὴν ἐναν
 τίαν, τρίτην δὲ τὴν τῆς ἐξέως καὶ τῆς σόρην, τετάρτην
 δὲ τὴν τῆς καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως, νωτὶ ὁρῶμεν +
 φανερὸν ὅτι ἀπὸ τῆς μαλακώτερας τῆς ἀντίθεσιν ἔχον
 των ἡρεστο, λέγω δὲ τῇ πρὸς τὴν ταύτην ὅσον τῇ ἀντικει
 μένῃ, οὐ μόνον οὐ φθίρει ἄλληλα, ἀλλὰ καὶ σωθεὶς φθίρει. ἐνός
 ὅσον πεθέντος, ὅσον, πατρὸς, σωθεὶς λέγεται καὶ τὸ ἔτερον. ὅσον,
 υἱός. καὶ ἀναιρεθέντος ἐνός, σωθεὶς ἀναιρεῖται καὶ τὸ ἔτερον +
 ἀλλήλων γὰρ ἔστιν ὑποστικτὰ. δουτέραν τὰ εἶδη ἔχει ἡ τῇ
 ἐναντίων ἀντίθεσις. ὅσον λευκοῦ καὶ μέλανος. ἰσχυροτέ
 ρα γὰρ πῶς εἶναι τούτων ἀντίθεσις, διότι οὐ μόνον οὐ συν
 νησφθίρει ἄλληλα, ἀλλὰ καὶ φθίρει. τοῦ ὅσον ἐνός παρόντος,
 οὐχ ὑπομένει τὸ ἔτερον. καὶ εἰς ἄλληλα μέντοι με ταύτην
 μεταβάλλει. ὅσον, θερμὸν καὶ ψυχρὸν, λευκὸν καὶ μέλαν +
 Τρίτην ἔχουσι τὰ εἶδη, τὰ κατὰ εἶδη, καὶ σόρην. καὶ ὅσον ἢ
 τούτων ἀντίθεσις, ἰσχυροτέρα ἐπὶ τῆς τῇ ἐναντίων ἀντι
 θέσεως. τὰ μὲν ὅσον ἐναντία, μεταβάλλει εἰς ἄλληλα. ἢ
 δὲ σόρην, οὐδέ ποτε μεταβάλλει εἰς τὴν ἑξίν. οὐδέ ὅσον ἐκ
 τυφλοῦ πρὸς ἀναβλέψιν κατὰ τὴν φυσικὴν, ἢ περικλόν
 λόγον, ἢ μὴ πον θάλασσαν τοῦτο συμβαίνει. Ἐσχάτῃ
 ἔχουσι τὰ εἶδη, τὰ κατὰ ἀπόφασιν, καὶ κατὰ φασιν ἀντι
 θέσιν. σφοδρότερα ὅσον τούτων ἢ ἀντίθεσις, διότι ὡς

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

πάντων τῶν τε ὄντων, καὶ μὴ ὄντων διαιρεῖ τὸ ἀληθές καὶ
τὸ ψεῦδος. λέγεται γὰρ ὁ σωκράτης, ἢ δεξιὸς εἶναι, ἢ μὴ
εἶναι δεξιός. καὶ ἀληθὲς γε αὐτὴ ἡ διαίρεσις, καὶ μόνος ὢν
τύχη σωκράτης, καὶ μετὰ πλείονων, καὶ μὴ δὲ ὅλως ἢ
καὶ τε γὰρ μόνος ἢ ἀληθὺς ἢ διαίρεσις, λέγουσα, μὴ εἶναι
αὐτὸν δεξιόν. καὶ τε μετὰ πλείονων, ὁμοίως. ἢ γὰρ δε-
ξιὸς εἶπεν ἐν πλείοσιν ὢν, ἢ οὐκ εἶπεν δεξιός, ἀλλὰ ἢ μέσος, ἢ ἀ-
ριστόρος. ἀμφοτέρω δὲ, τὸ μὴ δεξιὸν σημαίνει. ἀλλὰ καὶ
μὴ δὲ ὅλως ἢ ἀληθὲς τὸ λέγειν, ὅτι εἰς δεξιὸς πῶς γὰρ,
ὁ μὴ δὲ ὅλως ὢν, καὶ ἡ φωνὴ δὲ λέγεται ἡ λουκὴ εἶναι, ἢ μὴ
λουκὴ, καὶ ὁ λίθος, ἢ ὅτιν' ἔχειν, ἢ μὴ ἔχειν. καὶ πᾶντων δὲ
ὁρῶντες τ' ἀντίθεσιν ταύτῃ ἀληθὴ ὑπάρχουσιν, οὐ μόνον
ὑπὸ τῶν κατὰ μέρος ἀντιθέσεων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν καθόλου.
τὰς γὰρ ὄντας, ἢ δεξιὰ εἰσιν, ἢ εἰς δεξιὰ ἢ λουκὰ εἰσιν, ἢ
εἰς λουκὰ. ἢ ὅτιν' ἔχει, ἢ εἰς ἔχει ὅτιν'. οὐ μόνον γὰρ
ὑπὸ σώματων αὐτὴ ἡ ἀντίθεσις χωρὰς ἔχει, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ
ἀσωμάτων. καὶ γὰρ κακὴν εἰς ἔχει τὴν δεξιὰν θέσιν, εἰς
πιδὲ εἰς δὲ σώματά εἰσιν, εἰς λουκὰ εἰσιν, οὐτε ὅτιν' ἔχει
τὴν ἡμετέραν. καὶ τὸ μὴ ὄν δὲ, εἰς δεξιὸν εἰπὼν, εἰς λου-
κὸν, εἰς ὅτιν' ἔχει. ἢ μὴ εἰς κατὰ φασίς, καὶ ἀπό φασίς
ὡς προήρηται, πάντες τὰ ὄντα, καὶ τὰ μὴ ὄντα διαιρεῖ. αἱ δὲ
ἄλλαι ἀντιθέσεις, εἰς αὐτῶς. ἢ τε γὰρ τῶν πρὸς π' ἀντιθέ-
σεις, εἰς ὑπὸ πάντων λέγεται. καὶ γὰρ τύχη π' μόνος ὢν, εἰ
λέγεται δεξιὸς εἶναι, ἢ ἀριστόρος. ἀλλ' εἰ δὲ τῶν ἀσωμάτων
οὐδέν. ὅτιν' ἢ τύχη, οὐτε γὰρ δεξιὰ εἰπὼν, οὐτε ἀριστόρος. ἀλλ'
οὐδὲ ἢ τῶν ἐναντίων ἀντιθέσεις. ἢ γὰρ φωνὴ οὐ λέγεται
λουκὴ εἶναι, ἢ μέλαινα. εἰς γὰρ καὶ ἡ λεγομένη σομφή. οὐδὲ
ὑπὸ τῶν χρωμάτων. τὰ μὲν, εἰς λουκὰ, τὰ δὲ, μέλαινα. εἰς
τὴν γὰρ καὶ τὰ μετὰ ξύ, τὸ φαῖον, καὶ τὸ ὠχρόν, καὶ τὰ τοιαῦ-
τα, ἀλλ' οὐδὲ ὑπὸ τῆς σαρρήσεως, καὶ τῆς ἐξέως. ὁ γὰρ λῖς

θεός, οὐ λέγεται τυφλὸς εἶναι, ἢ ὄψιν ἔχειν. ἐκότες οὖν πρῶ-
 τῶν μὲν ἔπει τὴν τῆν πρὸς π. δουτέραν δὲ, τὴν τῆν ἔναν-
 τίων. τρίτῳ δὲ, τὴν κατὰ σῶσιν καὶ ἔξιν. τετάρτῳ
 δὲ, τὴν κατὰ φασιν καὶ ἀπόφασιν, ἐκ τῆν μαλακώτεραν
 τὴν ἀντίθεσιν ἔχόντων ἀρξάμενος, καὶ προκόψας ὑπὸ τὰ
 σφοδρότερος ἀντικείμενα.

- Ἀντίκειται δὲ ἕκαστον τῆν τοιούτων, ὡς τύπος ἔπειν.
 ὡς μὲν τὰ πρὸς π, ὅιον τὸ διπλάσιον τῶ ἡμίσει. ὡς δὲ
 τὰ ἔναντία, ὅιον τὸ κακὸν τῶ ἀγαθῷ. ὡς δὲ κατὰ σῶσιν
 καὶ ἔξιν, ὅιον τυφλότης καὶ ὄψις. ὡς δὲ κατὰ φασιν καὶ
 ἀπόφασιν, ὅιον κἀθέτοι, οὐ κἀθέτοι.

Διὰ τούτων ἐννοιαί πῃ ἡμῖν παραδίδωσιν αὐτῶν,
 ὑπὸ παραδεγμάτων γυμνάζων τὸν λόγον. εἴτα οὕτω δια-
 κρίνει ἕκαστον ἰδίᾳ ἀπὸ τῆν λοιπῶν, ἵνα μὴ τις ὑπολάβῃ
 τὴν αὐτὴν τούτων ἀντίθεσιν εἶναι. καὶ γὰρ πῃ οὐκ ἐπενόη-
 σαν τὴν αὐτὴν ἀντίθεσιν τῆν ἔναντίων τοῖς πρὸς π. τὸ
 ὅσον ἔναντίον φασί, τῶ ἔναντίον ἔναντίον. λέγομεν οὖν
 πρὸς τοῦτο, ὅτι τὰ μὲν πράγματα τὰ ὑποδεχόμενα τὴν
 ἔναντιότητα, ποιότητές εἰσιν. ὅιον, τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέ-
 λαν, τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν. οὐδεὶς γὰρ ἀνέπει τὸ λευ-
 κὸν τῶ μέλανι λευκόν, οὐδὲ τὸ μέλαν, τῶ λευκῷ μέλαν.
 αὐτὴ μέντοι ἡ ἔναντιότης, τῆν πρὸς π. ἐπὶ. καὶ οὐδὲν γε ἄ-
 τοπον τὴν ἔναντιότητα τῆν πρὸς π. εἶσιν, ἐν ἑτέροις πράγ-
 μασι θεωρεῖται. τὰ γὰρ πρὸς π. ἐλέγομεν ἰδίᾳ μὴ ἔχειν
 ὑπόθεσιν, ἀλλ' ἐν ταῖς ἄλλαις κατηγορίαις σωίσασθαι.

Ὡς δὲ τὰ ἔναντία. ὅιον, τὸ κακὸν τῶ ἀγαθῷ. ἀγαθὸν ἐν-
 ταῦθα λέγει, οὐ τὸ ὑπερούσιον. τοῦτο γὰρ οὐκ ἀντίκειται
 τὸ κακόν, ἀλλὰ τὸ ἐν γενέσει, καὶ φθορᾷ, ὅπου ἔχει ἔναντι-
 ὄν τὸ κακόν. διπλὸν γὰρ τὸ ἀγαθόν. τὸ μὲν καθ' αὐτό,
 τὸ οὐσίῳ δ' ὡς ὑπάρχον θεῷ, ὅπου οὐδὲν ἔχει ἔναντίον. τῆ

Α Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

οὐσία ἔστι οὐδὲν ἐπὶ ἐναντίον· τὸ δὲ κατὰ συμβεβηκός,
τὸ πρὸς ἀντιδιαβολῷ τοῦ κακῆς λεγόμενον· λέγω δὲ τὸ
ἐν ἡμῖν, ὡς πορ καὶ τὸ φῶς ἐρήκαμεν διπλῶν· τὸ μὲν ἐν ἡ-
λίῳ, ὅ πορ ἔκ ἔχει ἀντικείμενον ἐαυτῷ σκοτός, ἐπεὶ δὲ συμ-
πληροῖ τὴν ἑστίαν τοῦ ἡλίου, καὶ ἑστιάδης αὐτοῦ ἐστὶ· τὸ δὲ
ἐν ἀσπί κατὰ συμβεβηκός αὐτῷ γινόμενον, ὡς ἀντίκειται
τὸ σκοτός, καὶ αὐτὸ ὑποσυμβαίνει τῇ ἀποσάσει τοῦ φωτός
τῷ ἀσπί· καὶ ἡ γνώσις δὲ διπλή, ὡς φησι καὶ ὁ πλάτων ἡ
μὲν, νοσῶν, ἥ τις μόνως τὸ ἀληθές οἶδε, καὶ οὐκ ἔχει τὸ φθί-
δος ἀντικείμενον· αἱ δὲ, διακοητικαὶ εἰσι δόξαι, αἱ πνευ-
εῖχουσιν ἀντικείμενον τὸ φθιδός, ἐστὶ ἔστι καὶ διακοηθῆναι,
καὶ δοξάζειν φθιδῶς· νοεῖν μὲν τοῦ φθιδῆ, οὐκ ἔστιν· ἐπὶ ἔστι
ἀντὶ τοῦ νοῦς ἀρόντος· ἡ ἔστι ἡ ψατο τοῦ νοητοῦ ὁ νοῦς, ἡ οὐχ
ἡ ψατο φησὶν ὁ ἀριστοτέλης· ὥς τε ἀναμαρτήτος· τούτῳ
οὐκ ἐνταῦθα τῇ ἀραθῇ, λέγω δὲ τῷ ἐν γένεσι, λέγει ἀντι-
κείμενον τὸ κακόν·

Ὅσα μὲν οὕτως ἐπὶ πρὸς τι ἀντίκειται, αὐτὰ ἅπερ
ἐστὶ, τῇ ἀντικειμένων λέγονται, ἡ ὁπωσοῦν ἄλλως πρὸς αὐ-
τὰ· ὅσον τὸ διπλάσιον τοῦ ἡμίσεως, αὐτὸ ὅπερ ἐστὶν ἐπὶ
λέγεται· πνός ἔστι διπλάσιον· καὶ ἡ ὑπερῆμνη δὲ τῷ ὑπὲρ
τῷ, ὡς τὰ πρὸς τι ἀντίκειται, καὶ λέγεται μετὰ ὑπερῆμνη, αὐ-
τὸ ὅπερ ἐστὶ τοῦ ὑπὲρ τοῦ, καὶ τὸ ὑπὲρ τὸν δὲ, αὐτὸ ὅπερ ἐστὶ
πρὸς τὸ ἀντικείμενον λέγεται τὴν ὑπερῆμνη· τὸ ἔστι ὑπὲρ
σητόν, τῇ λέγεται ὑπερῆμνη, τῇ ὑπερῆμνη· ὅσα οὕτως ἀντίκει-
ται, ἅς τὰ πρὸς τι, αὐτὰ ἅπερ ἐστὶ τῇ ἀντικειμένων, ἡ οἱ
πῶς δὴ ποτε πρὸς ἄλληλα λέγεται· τὰ δὲ ὡς ἐναντία, αὐ-
τὰ μὲν ἅπερ ἐστὶν, οὐδαμῶς πρὸς ἄλληλα λέγεται· ἐναν-
τία μὲν τοῖς ἀλλήλων λέγεται· οὐτε ἔστι τὸ ἀγαθόν τοῦ κα-
κοῦ λέγεται ἀγαθόν, ἀλλ' ἐναντίον· οὐτε τὸ λευκόν τοῦ
μέλανος λευκόν, ἀλλ' ἐναντίον· ὥς τε διαφύουσιν αὐτὰ
αἱ ἀντι

» αὐτῶν ἀντιθέσεις ἀλλήλων.

Βούλεται διῆξαι ὅτι ἡ τῶν πρὸς τὴν ἀντίθεσιν, οὐκ ἔστιν ἡ αὐτὴ τῇ τῶν ἐναντίων ἀντίθεσις· καὶ δεικνυσιν αὐτὸ, συλλογισμῶν χρώματος ἐν δυνάμει ἀντιθέσει τοιούτῳ· τὰς ὡς πρὸς τὴν ἀντικείμενα, αὐτὰ ἅπερ ἐστὶ, ἐτέρων λέγεται· οἷον, τὸ δεξιόν, ἀριστερὸν λέγεται δεξιόν. τὰ δὲ ὡς ἐναντία ἀντικείμενα, αὐτὰ ἅπερ ἐστὶ, οὐ λέγεται ἐτέρων· τὸ γὰρ λευκόν, οὐ λέγεται μέλανος λευκόν. τὰ ἄρα ὡς πρὸς τὴν ἀντικείμενα, ἑτέρᾳ ἐστὶ παρὰ τὰ ὡς ἐναντία ἀντικείμενα·

» Ὅσα δὲ τῶν ἐναντίων τοιαῦτά ἐστιν, ὥς τε ἐν οἷς πέφυκε
» γίνεσθαι, ἢ ὧν κατηγορεῖται, ἀναγκαῖον αὐτῶν θάτερον ὡς
» πᾶρχειν, τούτων ἔδεν ἐστὶν ἀνὰ μέσον· ὧν δὲ μὴ ἀναγκαῖον
» θάτερον ὑπάρχειν, τούτων ἀνὰ μέσον ἐστὶ πᾶν τῶν· οἷον,
» νόσος καὶ ὑγίεια ἐν σώματι ζῶν πέφυκε γίνεσθαι· καὶ ἀνα
» γκαῖον γε θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν τῷ τοῦ ζῶν σώματι
» τι, ἢ νόσον, ἢ ὑγίαν· καὶ ποδὶ πῶν δὲ καὶ ἀρτίον ἀριθμοῦ
» κατηγορεῖται· καὶ ἀναγκαῖον γε θάτερον τῷ ἀριθμῷ ὑπάρ
» χειν, ἢ ποδὶ πῶν, ἢ ἀρτίον· καὶ ἔκ ἐστι γε τούτων ἔδεν ἀνὰ
» μέσον, ἔτε νόσον καὶ ὑγίαν, ἔτε ποδὶ πῶν καὶ ἀρτίον· ὧν
» δὲ γε μὴ ἀναγκαῖον θάτερον ὑπάρχειν, τούτων ἐστὶ πᾶν
» μέσον· οἷον μέλαν καὶ λευκόν ἐν τῷ σώματι πέφυκε γί
» νεσθαι· καὶ οὐκ ἀναγκαῖον θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν τῷ σώ
» ματι, οὐ γὰρ πᾶν σώμα ἢ τοι λευκόν ἢ μέλαν ἐστίν· καὶ φαῖ
» λον δὲ καὶ σποδαιόν κατηγορεῖται μὲν καὶ κατὰ ἀνθρώ
» πον, καὶ κατὰ τῶν ἄλλων ποσσῶν· οὐκ ἀναγκαῖον δὲ θά
» τερον αὐτῶν ὑπάρχειν ἐκείνοις ὧν ἀνὰ κατηγορεῖται· οὐ γὰρ
» πάντα ἢ τοι φαῖλα ἢ σποδαῖά ἐστι· καὶ ἐστὶ γέ τι τούτων
» ἀνὰ μέσον· οἷον, τοῦ μετὰ λευκοῦ καὶ μέλανος, τὸ φαῖον
» καὶ ὠχρόν, καὶ ὅσα ἄλλα χρώματα· τοῦ δὲ φαίλου καὶ

RR

Α Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

σπουδαίου, τὸ οὐτε φαῦλον, οὐτε σπουδαῖον.

Διακρίνασθ' τὴν πρὸς ἀντίθεσιν τῆς ἑναντίων, βούλεται νῦν αὐτὴν τῇ λοιπῇ διακρίναι. καὶ πρότερον διακρίνει τῆς τῇ καθ' ἑξῆς καὶ σῶσιν ἀντιθέσεως. ἐπεὶ δὲ συμβάλλεται αὐτῷ πρὸς τοῦτο ἡ τῇ διαφόρων εἰδῶν τῇ καθ' ἑξῆς καὶ σῶσιν ἀντικειμένων ἀπερίθμησης, πρότερον παραδίδωσιν ἡμῖν τὰς τούτων διαφορὰς. καὶ πρὸς τούτων, διαφορὰ τῇ ἐναντίων εἰδῶν παραδίδωσιν. ἀμέλει γὰρ οὐθὺς καὶ ταῦτα διακρίνει τῇ καθ' ἑξῆς καὶ σῶσιν ἀντικειμένων. μετὰ δὲ τὴν ἀπερίθμησην τῇ διαφόρων εἰδῶν τῇ καθ' ἑξῆς καὶ σῶσιν ἀντικειμένων, ἐκτίθεται καὶ τὰς διαφορὰς τῇ κατὰ κατὰ φάσιν καὶ ἀπόφασιν ἀντικειμένων. τι λυταῖον οὖν καὶ ταῦτα διακρίνει τῇ λοιπῇ. ἡ γὰρ εἰδήμεν τὰς διαφορὰς, καὶ τὰ παρακολουθήματα ἐκάστης ἀντιθέσεως, ἑαδίως καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλας τῇ ἀντιθέσεων διαφορὰς ἐσόμεθα. Πρῶτον οὖν, ὡς εἴρηται, τὴν τῇ ἐναντίων διαίρεσιν παραδίδωσιν. ἔχει δὲ διωάμει τοῦτον τὸν τρόπον. τῇ ἐναντίων, τὰ μὲν, ἀμείσθ' ἐστίν, ὡς τὸ ἀρτίον καὶ τὸ πῶδε πῶν. τὰ δὲ, ἑμμεσα, ὡς τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν. μέσον γὰρ τὸ φαῖον, καὶ τὰ λοιπὰ χρώματα. καὶ τῇ ἑμμέσων, τὰ μὲν, οὐτως ἔχει, ὡς εἰς ἑξῆς, ὡς διωάμει εἶναι ἀμφοτέρω ἀπεινῶν τοῦ ὑποκειμένου. εἰ γὰρ ἀνάγκη πᾶν σῶμα λευκὸν εἶναι ἅμα, καὶ μέλαν. διώσκει γὰρ καὶ φαῖον εἶναι τὰ δὲ, οὐτως ἔχει, ὡς εἰς ἑξῆς ἀνάγκη τὸ ἕτερον ἀφώρισμένως περῆναι τῷ ὑποκειμένῳ, καὶ εἶχ' ὁποῖον ἔτυχεν, ὡς τῷ πυρὶ ἡ θερμότης, καὶ οὐδέποτε ἡ ψύξις. ὁμοίως καὶ τῇ χιόνι ἡ ψυχρότης, καὶ εἰς ἑξῆς ἡ θερμότης, διὰ τὸ οὕτως ἐκάτερον τούτων πεφυκέναι. καὶ αὐτὴ μὲν ἡ διαίρεσίς τε, καὶ ἡ ὑποδιαίρεσις. καὶ κατὰ ἄλλον ὅτι τρόπον, ὑποδιαίρεται τὰ ἑμμεσα ἐναντία. τῇ γὰρ

ἑμμέσων ἐνακτίων, τὰ μὲν, ἔχουσι τὰ μέσα, ὀνόμασι δη-
 λούμενα. τὰ δὲ, λόγοις, καὶ τῇ τῆν ἄκρων ἀποφάσει. τοῦ
 μὲν ὅσον λυκὸν καὶ μέλας, τὰ ἐν μέσῳ, ὀνόμασιν ὑπὲρ
 κληται. ὅσον, τὸ φαῖον, τὸ ὠχρὸν, τὸ ξαυθόν, καὶ τὰ τοιαῦ-
 τα. τοῦ δὲ φαῦλον καὶ πονδαῖον, τὸ ἀνὰ μέσον, ὀνόματι
 μὲν οὐ δηλοῦται, τῇ δὲ τῆν ἄκρων ἀποφάσει σημαίνεται,
 τὸ μήτε φαῦλον μήτε πονδαῖον. ἄλλως τε. τῶν ἐνακ-
 τίων, τὰ μὲν, ἑμμέσά ἐστιν, ὡς τὸ λυκὸν καὶ τὸ μέλας. τὰ
 δὲ ἄμεσα, ὡς ἀρπύτης καὶ ποδελήτης. καὶ τὰ μὲν, ἀμφό-
 τερα δυνάται ἀπεῖναι τοῦ ὑποκειμένου. ὡς τῷ ἀνθρώ-
 πῳ τὸ λυκὸν καὶ τὸ μέλας. τὰ δὲ, οὐτως ἔχει, ὡς τὸ ἕτε-
 ρον ἐξ ἀνάγκης παρεῖναι τῷ ὑποκειμένῳ, ὡς τῷ πυρὶ ἡ θερ-
 μότης. ἐπὶ τῇ ἑμμέσων ἐνακτίων, τὰ μὲν, ἔχει τὰ μέ-
 σα ὀνομασμένα, ὡς τὸ λυκὸν, καὶ τὸ μέλας. ὅσον, τὸ
 φαῖον, τὸ δυνάον. τὰ δὲ, ἔχει τὰ μέσα τῇ τῆν ἄκρων ἀ-
 ποφάσει δηλούμενα, ὡς τὸ φαῦλον, καὶ πονδαῖον, τὸ μή-
 τε φαῦλον, μήτε πονδαῖον. Ὅσα δὲ τῇ ἐνακτίων
 τοιαῦτά ἐστιν, ὡς τε ἐν ὅις πέφυκε γίνεσθαι, ἢ ὧν κατηγο-
 ρεῖται. ἢ ὅσον ἐνακτίων, τὰ μὲν, κατὰ συμβεβηκὸς ὑπάρ-
 χει τῷ ὑποκειμένῳ. τὰ δὲ, καθ' αὐτό. διὰ μὲν ὅσον πέφυ-
 κε γίνεσθαι, ἐδήλωσε τὰ κατὰ συμβεβηκὸς ὑπάρχοντα
 τῷ ὑποκειμένῳ. διὰ ὅσον τῇ κατηγορεῖσθαι, τὰ καθ' αὐτό ὑπάρ-
 χοντα. τὸ ὅσον καθ' αὐτό, διπλὸν, ὡς αὐτὸς φησιν ἐν τῇ ἀποδεί-
 κτικῇ. τὸ μὲν, ὁμοῦς γίνεσθαι ὅρισμα ὅσον τῷ ὑποκειμένῳ, πρὸς
 γματος, ὡς τὸ ζῶον, τὸ λογικόν. ταῦτα ὅσον καθ' αὐτό ὑπάρ-
 χουσι τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ ἐν τῷ ὅρισμῳ αὐτῷ παραλαμβάνε-
 ται. τὸ ὅσον ἐν τῷ ὅρισμῳ, τὸ ὑποκείμενον παραλαμβάνει,
 ὡς τὸ ἄρπον, καὶ τὸ ποδελόν, σιμότης, καὶ γρυπότης. τὸ, τε
 ὅσον ἄρπον καὶ τὸ ποδελόν ὀριζόμενοι, μνημονεύομεν τῷ ὑπο-
 κειμένῳ, λέγω δὲ τῷ ἄριθμῳ. ἄρπον ὅσον λέγομεν ἀριθμόν,

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

τὸν δίχα πεινόμενον + καὶ ποδὶ πόν ἀριθμὸν, τὸν μὴ δυνά-
μενον δίχα διαμετρεῖναι + τὸν μέντοι γε ἀριθμὸν ὀριζόμε-
νοι, ἔκ ἀνάγκη μνημονεύσαι τοῦ ἀρπίου + ἀριθμὸς γὰρ ἐστὶ,
πλήθος, καὶ συναγωγὴ μονάδων + καὶ εἰς τὰς μάλιστα, πᾶς
ἀριθμὸς, ἢ ἀρτίος ἐστὶν, ἢ περιπλός + καὶ τὴν σιμότητα δέ,
καὶ τὴν γρυπότητα ὀριζόμενοι, ἐξ ἀνάγκης καὶ τοῦ ὑποκει-
μένου, ἢ γοῦ τῆς εἰνός μνημονόμενοι, σιμότητα λέγοντες
εἶναι κοιλότητα ἐν εἰνί + γρυπότητα δέ, κυρτότητα ἐν εἰ-
νί + ἂν ἀγαθὸν αὐτῶν θάπερον ὑπάρχειν, τούτων οὐδέν
ἐστὶν ἀνὰ μέσον + ὁ βούλεται λέγειν ἐν τούτοις, τοιοῦτὴν
εἶναι + ὅσα τῇ ἐναντίων τοιαῦτά ἐστιν, ὡς ἐξ ἀνάγκης δεῖν
τὸ ἔπερον αὐτῶν ὑπάρχειν, ἢ ὡς καθ' αὐτὸ, ἢ κατὰ συμβε-
βηκός, τούτων οὐδέν ἐστιν ἀνὰ μέσον + ὅσα δὲ τοιαῦτά ἐστιν,
ὡς δυνάσθαι ἀμφοτέρω τὰ ἐναντία ἀπεινᾶν τοῦ ὑποκει-
μένου, ἐν ᾧ ἢ καθ' αὐτὸ, ἢ κατὰ συμβεβηκός ὑπάρχουσι,
ταῦτα ἔκ ἀμεσῶς ἐστὶν, ἀλλ' ἔχει τί ἐαυτῶν ἀνὰ μέσον + πα-
ράδειγμα τοῦ μὴ προτέρου, τῇ μὲν καθ' αὐτὸ ὑπάρχον-
των ἐναντίων, τὸ ἀρπίον καὶ τὸ ποδὶ πόν + τῶν γὰρ οὐδέν ἐστιν
ἀνὰ μέσον + τῇ δὲ κατὰ συμβεβηκός, νόσος, καὶ ὑγεία + καὶ
γὰρ οὐδὲ τῶν ἐστὶ τι μεταξὺ, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης δεῖ τὸ ἔπερον
αὐτῶν, παρῆναι τῷ τοῦ ζώου σώματι, νόσον, ἢ ὑγίαν, ἵνα
λάβωμεν πᾶσαν τὴν ὁπωσοῦν ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐκβα-
σιν + τῶ δὲ δουτέρου, παράδειγμα, τῇ μὴ καθ' αὐτὸ, ὡς
τῷ πυρὶ, ἢ θερμότης + τῷ ὕδατι, ἢ ψυχρότης + ἐστὶ γὰρ τι τοῦ
των ἀνὰ μέσον, τὸ χλιαρόν + τῇ δὲ κατὰ συμβεβηκός,
ὡς ἐν ἡμῖν τὸ μέλαιν, καὶ τὸ λευκόν + ἐστὶ γὰρ μεταξὺ τὸ
φαιόν + καὶ ποδὶ πόν δὲ καὶ ἀρπίον, ἀριθμὸς κατηγορεῖται +
πᾶς γὰρ ἀριθμὸς, ἢ ποδὶ πός ἐστιν, ἢ ἀρπίος + καὶ ἔκ ἀρπύνης
ἀριθμὸς, μὴ ὢν τοιοῦτος + Καὶ φαῦλον δέ, καὶ πωσδαῖον,
κατηγορεῖται μὴ κατὰ ἀνθρώπων, καὶ ἄλλων πολλῶν +

οὐ μόνον ὅτι ἐπ' ἀνθρώπων λέγομεν τὸ φαῦλον, καὶ πονη-
ραῖον, ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἄλλων· ὅιον, ὡς ἵππον·

» Εἰ ἐνίων μὲν οὖν, ὀνόμαται καὶ τοῖς ἀνὰ μέσον·
» ὅιον, λυκοῦ καὶ μέλαρος, τὸ φαῖον καὶ ὠχρόν, καὶ ὅσα ἄλ-
» λα τοιαῦτα χρώματα· ἐπ' ἐνίων δὲ ὀνόματι μὲν οὐκ ὄψο-
» ρον τὸ ἀνὰ μέσον ἀποδοῦναι, τῇ δ' ἐκείνου τῇ ἁκρῶν ἀ-
» ποφάσσει, τὸ ἀνὰ μέσον ὀρίζεται· ὅιον τὸ οὔτε ἀγαθόν, οὔτε
» κακόν, οὔτε δίκαιον, ὅτε ἀδίκον·

Διὰ τοῦτο, ὡς ἡδη εἶπον, κατ' ἄλλον τρόπον τῇ ἡμμέ-
σων ἐναντίων ποιεῖται ὑποδιαίρεσιν, ἡδη πρότερον ὑποδια-
λῶν αὐτὰ ταῦτα εἰς τὰ δυνάμει αἰμῶ ἀπεῖναι τοῦ
ὑποκειμένου, καὶ εἰς τὰ ἐξ ἀν' ἀγῆς πεφυκότα κατὰ τὸ εἶ-
περον τῇ ἀντικειμένων ὑπάρχεν τῷ ὑποκειμένῳ·

» Στήρησις δὲ καὶ ἐξίς λέγεται μὲν ποῦ ταυτὸν τι, ὅιον ἡ
» ὄψις καὶ ἡ τυφλότης ποῦ ὀφθαλμόν· καθόλου δὲ εἰπεῖν ἐν
» ὧ ἀν' πέφυκεν ἡ ἐξίς γίνεσθαι, ποῦ τοῦτο λέγεται ἐκάτε-
» ρον αὐτῶν· ἐστὴν δὲ τότε λέγομεν ἕκαστον τῇ τῆς ἐξ-
» ξείως δεκτικῶν, ὅταν ἐν ὧ πέφυκεν ὑπάρχεν, καὶ ὅτε πέ-
» φυκεν ἔχεν, μηδαμῶς ὑπάρχει· νῶδόν τε ὅτι λέγομεν,
» οὐ τῷ μὴ ἔχεν ὁ δόντας· καὶ τυφλόν, οὐ τῷ μὴ ἔχεν ὄψιν,
» ἀλλὰ τῷ μὴ ἔχεν, ὅτε πέφυκεν ἔχεν· ἐν ὧ ὅτι ἐκ γένε-
» τῆς, οὔτε ὄψιν, οὔτε ὁδόντας ἔχει· ἀλλ' οὐ λέγεται, οὔτε
» νῶδόν, οὔτε τυφλόν·

Εἰρηκῶς τὰ διάφορα τῇ ἐναντίων ἀντικείμενα ση-
μαινόμενα, τρέπεται διδάξαι ποῦ τῆς ἐξήσεως καὶ τῆς
ἐξείας· ἔρηται ὅτι ἡμῖν ἡδη, ὅτι συμβάλλεται αὐτῷ ἡ τού-
των διδασκαλία, πρὸς τὴν διάκρισιν αὐτῶν τὴν εἰς τὰς
πρὸς τι· οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν τῇ ἄλλων ἀντικει-
» μένων διάκρισιν· καθόλου δὲ εἰπεῖν, ἐν ὧ πέφυκεν ἡ
» ἐξίς γίνεσθαι, ποῦ τοῦτο λέγεται ἐκάτερον αὐτῶν· ἵνα

ΑΜΜΩΝΙΟΥ

εἴη τὸ πρᾶγμα, ἐν ᾧ φησιν. ἵνα δηλώσῃ τὸ μυστικόν. περὶ
φυκῶν, ἢ περὶ ἵνα δηλώσῃ τὸ χρόνον γίνεσθαι λέγει. ἵς ἐόν
δὲ ὅτι ἡ σόρῃσις ἢ οὐσίᾳς ἐστίν, ἢ διωάμεως, ἢ ἔξεως, ἢ ἐσθ
ζείας, ἢ ἐρεθότητος, ἢ τελεότητος. ἀλλ' ἐπὶ πινῶν μὲν, τὸ
ὄνομα, καὶ τὸ πρᾶγμα ἐστὶ σθητικόν, ὡς ὑπὸ τοῦ ἀναιδήτης.
ἐπὶ πινῶν δὲ, τὸ ὄνομα μόνον, ὡς ὑπὸ τοῦ αἰδίου, καὶ τοῦ ἀ
σώματον, τοῦ ἀσπιδιαιρουμένου τῷ σώματι. ἐπὶ πινῶν δ',
τὸ πρᾶγμα μόνον, ἀλλ' οὐ τὸ ὄνομα, ὡς ὑπὸ κωφοῦ, καὶ
τυφλοῦ. Τρεῖς δὲ παρατηρεῖν ὑπὸ τῆς ἔξεως καὶ τῆς σε
ρήσεως, τὸ, περὶ φυκῶν δέχεσθαι, καὶ ὅτε πέφυκε δέχεσθ
αὐται, τουτέστιν, ἐν τῷ χρόνῳ, ἐν ᾧ πέφυκε, καὶ ἐν ᾧ μῶρε
πέφυκε, ποῦ δ' ὁ δὲ πρᾶγμα λέγεται ἢ ἔξιν, ποῦ τοῦτο καὶ ἡ
σόρῃσις θεωρεῖται. οὐ γὰρ λέγομεν τὸν λίθον ἐσθῆσθαι ὅ
ψεως, ἐπειδὴ οὐ δὲ ὅλως πέφυκεν ἔχεν ὅψιν. οὐτε τὸν
ἀνθρώπον κατὰ τὸν πόδ' αὖ λέγομεν ἐσθῆσθαι ὅψεως, ἐ
πειδὴ μὴ κατ' ἐκείνο τὸ μέρος πέφυκεν ἔχεν τὴν ὅψιν, ἀλλ'
οὐδὲ τὸ σκυλάκιον ἐσθῆσθαι ὅψεως λέγομεν, ἐπειδὴ μὴ
ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ πέφυκεν ἔχεν. λέγομεν δὲ τὸν ἀν
θρώπον κατὰ τὸ πρόσωπον ἐσθῆσθαι τὸ ὅψεως, ἐπειδὴ καὶ
πέφυκεν ἔχεν ὅψιν ὁ ἀνθρώπος. καὶ ἐν τῷ μῶρι τούτῳ,
καὶ τῷ χρόνῳ ὁμοίως ἔνδοξον λέγομεν, οὐχ ἁπλῶς τὸν μὴ
ἔχοντα ὁδόντας. οὐ γὰρ δὴ πού καὶ τὸν ἀρτι περὶ τῶν οὐ
γὰρ τῆνικαὐτὰ πέφυκεν ἔχεν, ὡς πορὶ δ' ἐκ τυφλὸν τὸ σκυ
λάκιον, ἀλλὰ νῦν δὲ λέγομεν, τὸν ὑπὸ μῆρας ἢ τύχοι, ἢ ὑ
πὸ πάθους τῷ ὁδόντων ἐσθῆσθαι.

- » Τὸ δὲ ἐσθῆσθαι, καὶ τὸ ἔχεν τὴν ἔξιν, οὐκ ἐστὶ σόρῃσις
- » καὶ ἔξιν. ἔξιν μὲν γὰρ ἐστὶν ἡ ὅψις. σόρῃσις δὲ, ἡ τυφλότης
- » τῆς. τὸ δὲ ἔχεν τὴν ὅψιν, οὐκ ἐστὶν ὅψις. οὐδὲ τὸ τυφλὸν
- » εἶναι, τυφλότης. σόρῃσις γὰρ τις ἢ τυφλότης ἐστὶ, τὸ δὲ
- » τυφλὸν εἶναι, ἐσθῆσθαι, οὐ σόρῃσις ἐστίν.

Βούλεται δὲ διὰ τούτων δείξαι ὁ φιλόσοφος, ὅτι οὐκ
ἐπὶ ταυτὸν τὸ εἶναι τῇ σόρῃσιν, οὐδὲ τὸ εἶναι ἔχειν τῇ
ἔξει. αὐτὴ μὲν γὰρ ἡ ἔξις, καὶ ἡ σόρῃσις, ποιότητις ἐστὶ.
τὰ δὲ ἔχοντα τὴν ἔξιν, καὶ τὴν σόρῃσιν, ποιά ἐστι, παρὰ νύ
μῶς ἀπ' αὐτῶν λεγόμενα: ὡς πρὸς ἡ λυγρότης, καὶ τὸ λυγ
κόν. ἡ μὲν γὰρ ἐπὶ ποιότητος. τὸ δὲ ποιεῖν, παρὰ νύ μῶς ἀπ'
π' αὐτῆς λεγόμενον. δείκνυσιν δὲ τοῦτο ὁ φιλόσοφος, λέγων
δὴ ὅτι ἐπὶ τὸν ἔξιν, καὶ τὸ ἔχειν ἔξιν, οὐ διὰ τῆς γνηῶν.
λέγων δὴ τῆς ἔξεως, καὶ τοῦ τὴν ἔξιν ἔχοντος, ἢ διὰ τῆς σε
ρήσεως, καὶ τοῦ τὴν σόρῃσιν ἔχοντος, ἀλλὰ διὰ τῆς ἡδῶν,
λέγων δὴ τῆς ὀφείας καὶ τῆς τυφλότητος, καὶ τοῦ τὴν ὀφί
ν ἔχοντος, καὶ τὴν τυφλότητα. σαφέστερα γὰρ τὰ ἡδῶν τῆς
γνηῶν. πρὸς δὲ τὸν γὰρ τούτων, ὅτι ἐπεὶ μὲν ἐστὶν ἡ τυφ
λότης, ἐπεὶ δὲ τὸ τὴν τυφλότητα ἔχον. καὶ ἡ ὀφίς μὲν,
ἐπεὶ μὲν. ὁ δὲ τὴν ὀφίν ἔχων, ἐπεὶ μὲν. τὰ μὲν γὰρ ποιότητος
τίς ἐστὶ πινός. τὰ δὲ, οὐσίαι μετέχουσιν τούτων. ἐπὶ τοῖς
νω ταῦτα διάφορα, καὶ τὰ τούτων γένη διάφορα. ὡς γὰρ
ἔχει ἡ ὀφίς, καὶ ἡ τυφλότης, πρὸς τὸν ἔχοντα τὴν ὀφίν, καὶ
τὴν τυφλότητα, οὕτως ἔχει καὶ ἡ ἔξις, καὶ ἡ σόρῃσις, πρὸς
τὸν ἔχοντα τὴν ἔξιν, καὶ τὴν σόρῃσιν. ἐπεὶ δὲ καὶ ὡς ἔχει
ἡ ὀφίς, καὶ ἡ τυφλότης πρὸς τὴν ἔξιν, καὶ τὴν σόρῃσιν, οὕτως
καὶ ὁ τὴν ὀφίν ἔχων, καὶ τὴν τυφλότητα, πρὸς τὸν τὴν ἔ
ξιν ἔχοντα, καὶ τὴν σόρῃσιν. ἡ δὲ γὰρ αὐτῶν ἐστὶν. ἐπὶ τοῖς
νω ταῦτα διάφορα, λέγων δὴ ἡ ὀφίς, καὶ ὁ τὴν ὀφίν ἔχων,
καὶ ἡ τυφλότης, καὶ ὁ τὴν τυφλότητα ἔχων, καὶ τὰ τούτων
γένη διάφορα. λέγων δὴ ἡ ἔξις, καὶ ὁ τὴν ἔξιν ἔχων. καὶ ἡ
σόρῃσις, καὶ ὁ τὴν σόρῃσιν ἔχων.

» Ἐπὶ αὖτῃ ἡ τυφλότης ταυτὸν τῷ τυφλὸν εἶναι, κατηγο
» ρῆτο ἀν' ἀμφοτέρω κατὰ τοῦ αὐτοῦ. ἀλλὰ τυφλὸς μὲν ὁ
» ἀνθρώπος λέγεται, τυφλότης δὲ ὁ ἀνθρώπος οὐδ' ἀμφοτέρω

ΑΜΜΩΝΙΟΥ

λέγεται. ἀντικείμεναι δὲ καὶ ταῦτα δοκῇ, τὸ ἐσθῆναι καὶ
τὸ τὴν ἔξιν ἔχειν, ὡς εὐρησὶς καὶ ἔξις. ὁ γὰρ τρόπος τῆς ἀντι-
πθέσεως ὁ αὐτός. ὡς γὰρ ἡ τυφλότης τῇ ὄψει ἀντίκειται,
οὕτως καὶ τὸ τυφλὸν εἶναι τῷ ὄψιν ἔχειν ἀντίκειται.

Ἐπεὶ εἰμὶ ταυτὸν ἡ τυφλότης τῷ τυφλὸν εἶναι, κατη-
γορεῖτο ἀν' ἀμφοτέρω κατὰ τοῦ αὐτοῦ. καὶ ἄλλως δέ φη-
σιν. εἰμὶ ταυτὸν ἡ ὄψις, καὶ ὁ τὴν ὄψιν ἔχων, κατηγορεῖτο
ἀν' ἀμφοτέρω κατὰ τοῦ αὐτοῦ ὑποκειμένου. ὡς γὰρ βρω-
τὸς, καὶ ἀνθρώπος, καὶ μὲν οὗ, ταυτὸν ὄντα, καθ' ἑαυτὸς ὑπο-
κειμένου κατηγορεῖται, οὕτως καὶ ταῦτα, εἴησαν ταῦτα,
καθ' ἑνὸς ἀν', καὶ τοῦ αὐτοῦ ὑποκειμένου κατηγορεύωτο.
νῦν δὲ τυφλότητά μὲν ἔχειν, ἡ ὄψιν ὁ ἀνθρώπος λέγεται,
τυφλότης δὲ ἁπλῶς, ἡ ὄψις, οὐ λέγεται. ὡς τε καὶ ἐκ τῆς
του δῆλον, ὅτι διάφορα ταῦτά ἐστιν. ἀλλ' εἰ καὶ διάφορα
ταῦτά ἐστι φησὶν, ἀλλ' οὐκ τὸν αὐτὸν ἔχει τῆς ἀντιπθέσεως
τρόπον. ὡς γὰρ ἀντίκειται ὄψις τυφλότητι, ὡς εὐρησὶς καὶ
ἔξις, οὕτως καὶ τὸ ἔχειν ὄψιν, τῷ τὴν τυφλότητά ἔχειν ἀν-
τίκειται καθ' ἑξίν, καὶ εὐρησὶν.

Οὐκ ἐστὶ δὲ καὶ τὸ ὑπὸ τὴν κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν,
κατάφασις καὶ ἀπόφασις. ἡ μὲν γὰρ κατάφασις λόγος
ἐστὶ καταφατικὸς, ἡ δὲ ἀπόφασις λόγος ἀποφατικὸς. τῇ
δὲ ὑπὸ τὴν κατάφασιν ἡ ἀπόφασιν, οὐδὲν ἐστὶ λόγος. λέ-
γεται δὲ καὶ ταῦτα ἀντικείμενα ἀλλήλοις ὡς κατάφασις
καὶ ἀπόφασις. καὶ γὰρ καὶ ὑπὸ τούτων, ὁ τρόπος τῆς ἀντι-
πθέσεως ὁ αὐτός. ὡς γὰρ ποτε ἡ κατάφασις πρὸς τὴν ἀπό-
φασιν ἀντίκειται, οἷον, τὸ καθῆναι πρὸς τὸ, οὐ καθῆναι, οὕ-
τως καὶ τὸ ὑπερέτερον πρᾶγμα ἀντίκειται, τὸ καθῆναι τι-
νι, πρὸς τὸ μὴ καθῆναι.

Οὐκ ἐστὶν οὐδὲ τὸ ὑπὸ τὴν κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν,
κατάφασις καὶ ἀπόφασις. ὅτι δὲ οὐδὲ ἡ κατάφασις

καὶ ἀπόφασις, ταυτὸν ἐπὶ τοῖς ὑπ' αὐτῇ σημαίνουσιν, δὴ
 κινύσι τοῦτο ἐκ τοῦ τὴν μὲν ἀπόφασιν, καὶ τὴν κατὰ φασ
 σιν, λόγους εἶναι. τὰ δὲ ὑπ' αὐτῇ σημαίνοντα, πρῶτον
 τα· τὸ μὲν ὅτι σωκράτης καθύπαι, λόγος ἐστίν. αὐτὸς δὲ ὁ
 καθύπαιος σωκράτης, πρῶτον ἐστίν. οὐσία γὰρ ἐπὶ μετὰ π
 νος ἐκτελέσας. λέγω δὴ, τοῦ καθύπαι + καὶ ταῦτα μὲν τοῖ
 ἀντίκειται ἀλλήλοις, τῷ αὐτῷ τῆς ἀντιθέσεως τρέπω. καὶ
 ὅτι ὡς πορ ἀντίκειται ὁ λόγος ὁ λέγων, σωκράτης καθύ
 παί. τῷ λέγοντι. σωκράτης οὐ καθύπαι. οὐτω καὶ ὁ καθύ
 παιος σωκράτης, τῷ μὴ καθύπαι ἀντίκειται. ἐκάτερα
 ὅτι τῇ ἀντιθέσει, ὡς κατὰ φασιν καὶ ἀπόφασιν ἀν
 τίκειται.

22 Οὐ πὲρ δὲ ἡ εἰρησις καὶ ἡ ἐξίς οὐκ ἀντίκειται ὡς τὰ πρὸς
 23 π, φαμερόν. οὐ γὰρ λέγεται αὐτὸ ὅτι ἐπὶ τοῦ ἀντικειμέ
 24 νου. ἡ γὰρ ὅτις οὐκ ἐπὶ τηφλότητος ὅτις, οὐδ' ἄλλως οὐδα
 25 μως πρὸς αὐτὸ λέγεται. ὡς αὐτὸς δὲ οὐδὲ ἡ τυφλότης λέ
 26 γοιτ' ἀν' τυφλότης ὅτις, ἀλλὰ εἰρησις μὲν ὅτις ἡ τυ
 27 φλότης λέγεται, τυφλότης δὲ ὅτις, οὐ λέγεται, οὐδὲ ἡ
 28 ὅτις τυφλότης.

Διδοῦναι ἡμᾶς ἰδιὰ πᾶσι ἐκάστης ἀντιθέσεως, ναὶ τὴν
 διάκρισιν αὐτῇ ποιεῖται, καὶ διακρίνει τὰ ὡς πρὸς π ἀν
 κειμένα, τῇ καθ' ἑξὶν καὶ εἰρησιν ἀντικειμένων. τῇ γὰρ
 ἐκτελέσει, ἡ δὲ αὐτὰ διέκρινε. πάλιν δὲ ἡ τῇ ἡδὼν γυ
 μνάσει τὸν λόγον, ὡς σαφές ἐστιν ὄντων, λέγω δὴ τῆς ὅτι
 ὡς, καὶ τῆς τυφλότης. καὶ πρῶτον μὲν δὲ κινύσιν ἑτῶ,
 συλλογισμῶ πάλιν χρώματος ἐκ δὲ διττῶν ὁρήματι. τὰ
 πρὸς π, αὐτὰ ἀπὸρ' ἐπὶ, τοῦ ἀντικειμένου λέγεται. ὁ γὰρ
 πατήρ, γοῦ λέγεται πατήρ. καὶ τὸ δεξιόν, τοῦ ἀριστεροῦ λέ
 γεται δεξιόν. τὰ δὲ καθ' ἑξὶν καὶ εἰρησιν, αὐτὰ ἀπὸρ' ἐπὶ, ὅ
 λέγεται τῇ ἀντικειμένων. ἡ γὰρ ὅτις, οὐ λέγεται τυφλό

Α' Μ Μ Ω Ν Ι ' Ο Υ

τητος ἔχει ὅψις. τὰ αὐτὰ ὡς πρὸς τὴν ἀντικείμενον, ἕτερό
 εἰσι τὰ καθ' ἑξῆς καὶ σέρισιν ἀντικείμενων. καὶ οὕτω μὲν πρῶ
 τον ἔδειξε ἀπὸ τῆς σαφειέρου, καὶ ὁμολογουμένης. λέγω δὴ
 ἀπὸ τὴν ὅψιν μὴ λέγεσθαι τυφλότητος ὅψιν. ἦτοι ὕπερον
 δέκνυσιν καὶ ἀπὸ τοῦ ἀμφιβόλου, ὅτι οὐδὲ ἡ τυφλότης, ὅ
 ψεως τυφλότης λέγεται. τοῦτο γὰρ δοκῇ λέγεσθαι.
 23 Οὐδὲ ἄλλως οὐδαμῶς ἡ ὅψις πρὸς αὐτὸ λέγεται. ἀντί
 τοῦ, ὡς δ' αὖ ὀνομαστοποιήσης, οὐδαμῶς πρὸς τὸ ἀντικί
 μενον λέγεται. δηλοῖ τοίνυν τὸ οὐδαμῶς, ὅτι καὶ πρὸς
 πρὸς δοτικὴν, ἢ ἄλλω πᾶσιν ἀποδοῖς. οὐδὲ γὰρ ἡ ὅψις,
 τῇ τυφλότητι ἐστὶν ὅψις. ὡσαύτως οὐδὲ ἡ τυφλότης λέγει
 ται τυφλότης ὅψεως. οὐ γὰρ ἡ ὅψις τυφλότης γίνεται, εἰ καὶ
 ὀφθαλμὸς τυφλὸς γίνεται. οὐ λέγεται οὐαὶ ἡ τυφλότης ὅ
 ψεως τυφλότης, ἀλλ' ἡ τυφλότης, ὅψεως σέρισις. οὐδὲ γὰρ
 τὸ σκότος, φῶτος σκύτος λέγεται, ἀλλὰ φῶτος σέρισις. οὐ
 δὲ γὰρ τὸ φῶς σκότος γίνεται, ἀλλ' ὁ ἀνρ σκοτεινός, καὶ δι
 ἐπιπρόθεσιν φῶτος. Ἰσείον δὲ ὅτι ἡ ὅψις οὐ μόνον τὴν
 ὀπίκω ἐνδύσθαι δηλοῖ, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑποκείμενον, τὸν ὀ
 φθαλμόν. δέξασθαι τοῦ ὁμολογουμένου, λέγω δὴ τῆς ὀψε
 ως, ὅτι οὐ λέγεται πρὸς τὸ ἀντικείμενον, ναὶ ὡς τοῦ ἀμ
 φιβόλου δέκνυσιν. ἡ γὰρ τυφλότης φησὶ, σέρισις μὲν ὅ
 ψεως λέγεται. τυφλότης δὲ ὅψεως, οὐδαμῶς. μήποτε δὲ
 οὐ καλῶς φάμεν τὴν τυφλότητα μὴ λέγεσθαι ὅψεως τυφλω
 σιν. εἰ γὰρ ὡς καὶ αὐτὸς φησὶ σέρισιν ὅψεως λέγομεν, τοῦ
 γένους δὲ κατηγορουμένου τινός, ἀνάγκη πᾶσα καὶ πῶν εἰ
 δῶν αὐτοῦ τί κατηγορεῖσθαι τινός. οὐ γὰρ οἶον τέ τι ἔχει
 ζῶον, ὃ μὴ πάντως ἢ ἀνθρώπος ἔσται, ἢ ἵππος, ἢ τί πῶν λοι
 πῶν ζῶων. ὁμοίως δὲ, οὐδὲ σέρισιν εἶναι ἐνδέχεται, εἰ μὴ
 πάντως εἴη τί, οὐ εἶναι λέγεται ἢ σέρισις. ἀνάγκη οὐαὶ πᾶ
 σα καὶ τὴν κατ' ἑδρας ἀντικείμενην τῇ ἔξει ἐκείνη, σέρισιν

ἐκείνης εἶναι λέγεσθαι· ἢ γὰρ τῆς ὀφείας σέρησις, οὐκ ἔστιν αὖ
 πλῶς, καὶ καθόλου πάντως σέρησις, ἀλλὰ τίς δηλονότι
 σέρησις, του πέσι, τυφλώσις· εἰ οὐκ ἢ τῆς ὀφείας σέρησις
 τίς ἐστὶ σέρησις, αὕτη δὲ ἢ τίς σέρησις οὐδὲν ἄλλο ἐστίν, ἢ τυ-
 φλώσις, ἢ ἄρα τυφλώσις, ὀφείας ἐστὶ τυφλώσις· πῶς
 γὰρ οἶόν τε ἡ τοῦ γένους τινὸς εἶναι λεγόμενον, μὴ καὶ τὸ ἦ
 δος τινὸς εἶναι λέγεσθαι, εἴ πορ σὺ ὑπέρεξαι ἦναι τὰ γένη,
 ἀνδρῶν τινὸς εἶναι τὸ εἶδέν ἁδῶν αὐτόν; ἢ οὐκ ἔστι τὸ γένος, του
 πέσιν ἢ σέρησις, λέγεται ὀφείας εἶναι σέρησις, ἢ εἰ τὸ γένος,
 πάντως καὶ τῶν εἰδέν τι· ἀλλ' ἴσως ἔποι ἀν τις πρὸς τοῦ
 το, ὡς ἔπορ λέγομεν γνώσεως σέρησιν, ἀνάγκη ὅσον ἡ τοῦ
 λόγῳ τούτῳ, ἦναι τι τὸ εἶδέν τ' σερήσεως ταύτης, ὃ τῆς γνώ-
 σεως κατηγορηθήσεται, ἢ πρὸς αὐτὴν λεχθήσεται· νῦν δὲ
 τοῦ γένος κατηγορημένης τῆς γνώσεως, εἰδός τι τῆς αὐτῆς
 κατηγορούμενον ἔχ' ὁρίσκομεν· ἐστὶν ἔν πρὸς τοῦτο εἶπέν,
 ὅτι μὴ δὲ ἔχομεν τὴν ἀντικειμένην τῇ γνώσει σέρησιν ὠνο-
 μασμένην, ὡς πορ ἢ τῇ ὀφει ἀντικειμένη σέρησις, τυφλότης
 καλεῖται· ὡς ἔπορ ἡ, ἐλέχθη ἀν κακίαν πρὸς τὴν γνώ-
 σιν, ὡς ἢ τυφλότης, ὀφείας λέγεται τυφλότης· ὁπνίκα
 γὰρ τὰς σερήσεως κατὰ σερήσιν τῶν ἑξέων ὀνομάζομεν, ὡς
 ἀγνώσιν, καὶ ἀμαθίαν, καὶ τὸ ἄσσοφον, καὶ τὰ παραπλή-
 σια, οὐκέτι δηλονότι τοῦ ἀντικειμένου τὰ τοιαῦτα εἶναι
 λέγεται, ἀλλὰ τοῦ δεκτικοῦ· οὐ γὰρ ἢ ἀγνώσιν, γνώσεως
 ἀγνώσιν λέγεται, ἀλλὰ ψυχῆς ἀγνώσιν, καὶ ἀμαθία,
 καὶ τὰ λοιπὰ· ἔχει γὰρ σὺ ἑαυτοῖς τὸ ἀντικείμενον, οὐ
 τὴν σέρησιν κατηγορεῖ· ἀλλ' εἰ καὶ σέρησις αὐτὸ ἄπορ ἐστὶ,
 τοῦ ἀντικειμένου εἶναι λέγεται, οὐ μόνον αὐτὸ τὸ γέ-
 νος, ἀλλ' εἴ τι καὶ τῶν ὑπὸ ταύτῃ εἰδέν εἴη ὠνομασμέ-
 νον· ἀλλ' οὐκ ὁκέτι καὶ ἢ ἑξίς, αὐτὸ ὁπορ ἐστὶ, τῆς σερήσεως

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

ἵνα λέγεται· τῇ δὲ πρὸς π, ἐκάπερον τῇ ἀντικειμένων,
αὐτὸ ὁποῖον, τοῦ ἀντικειμένου ἵνα λέγεται, ὡς ἐφεξῆς
φησιν ὁ ἀριστοτέλης· ὥστε ταύτη ἀν' διακρίνοιο τὰ καθ'
ἕξιν καὶ σέρισιν ἀντικείμενα τῇ πρὸς π· καὶ τοῦτο δ' ἀν'
πρὸς π, ὅτι οὐχ ὄν τρόπον τὰ πρὸς π αὐτὰ ὁποῖον, τῇ
ἀντικειμένων ἵνα λέγεται· οὕτω καὶ ἡ σέρισις, τῆς ἕξιν
ὡς ἵνα λέγεται σέρισις· τὰ μὲν γὰρ πρὸς π, ὡς σωαίς
πα ἀλλήλων, οὕτως ἐκάπερον τῇ ἀντικειμένων, τοῦ λοιποῦ
πρὸς π ἵνα λέγεται· ἡ δὲ σέρισις, τῆς ἕξιν ἵνα λέγεται,
οὐχ ὡς τοῦ εἶναι αὐτῆς· τοῦναντίον δὲ, τοῦ μὴ ἵνα αὐτὰ
οὔσα· μήποτε δ' ἐπ' σωηγορήσαι τῷ τοῦ ἀριστοτέλους λό-
γῳ φάσκοντι, τὴν μὲν σέρισιν, ὅψιως ἵνα λέγεται σέ-
ρισιν, τυφλότητά δὲ ὅψιως, μικέτι· ἰδοὺ γὰρ καὶ φῶτος
μὲν σέρισιν φάσκον, σκότος δὲ φῶτος οὐκέτι· καὶ τοὶ τὸ
σκότος οὐδὲν ἄλλο εἶναι, ἢ φῶτος σέρισις, ὡς ἡ τυφλότης
ὅψιως σέρισις, ὡς ἡ ἐπείροισις ἡμῖν διὰ πλεονῶν δέδνη-
ται· ἀλλ' ὡς πορὶ πῆρῶσιν μὲν σκελῶν φέρε λέγομεν, οὐ-
κέτι δὲ πῆρῶσιν ἀρτιότητος, ἢ οὐδύτητος, ἢ ὀρθότητος, ἢ ὅ-
πως ἀν' τις τὴν τῇ σκελῶν κατὰ φύσιν θέσιν καλῇ, ὄνο-
μάσκειν, οὕτω δηλονότι καὶ σκότος μὲν αἴρος λέγομεν,
σκότος δὲ φῶτος, οὐκέτι· οὐδ' ἄρα τύφλωσιν ὅψιως· ἀλλ'
ἢ πορὶ ἄρα, ὁφθαλμῶν τύφλωσιν, ὡς καὶ πῆρῶσιν ὁφθαλ-
μῶν· ὁ μὲν γὰρ ὁφθαλμός, τὸ μῦρον σημαίνει τὸ μετέχον
τῆς ὁψιως, ἡ δὲ ὁψις, αὐτὴν τὴν δῶαμιν· ἀλλ' ἐπεὶ καὶ
θάπορ καὶ ὡς τῇ ἁλῶν ποιότητων πολλάκις ὁμώνυμῳς
τῇ ποιότητι τὸ πεποιωμένον ὀνομάζομεν, σῶμα λευκὸν
λέγοντες καὶ τὸ λευκασμένον σῶμα, καὶ αὐτὴν τὴν λευ-
κότητα, καὶ θερμὸν, καὶ ψυχρὸν, ὁμοίως καὶ βαρὺ, καὶ κοῦ-
ρον, καὶ τὰ λοιπὰ, οὕτω δὲ καὶ ὁψιν, οὐ μόνον ὡς τῆς δῶα-
μιν, ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτῇ τ' ὀργάνων φέρομεν, ὅθεν ὁφθαλ-

μοὺς ὅψιν καλοῦντες, τὴν δὲ τύφλωσιν, τῇ ὀφθαλμῶν εἶ-
ναι λέγομεν κυρίως, λέγονται δὲ ὡς εἶπον, κυρίως ὀφθαλ-
μοί, ὅψις, διὰ τοῦτο ἄρα καὶ τύφλωσιν ὀψέως λέγομεν ὡς
ὑπὲρ τῆς διωχέμεως, ἀλλ' ὑπὲρ τῇ ὀργάνων φέροντες τὸ τῆς ὀ-
ψέως ὄνομα. ὁ δὲ ἀριστοτέλης φησὶ πρὸς τὴν ἀπικημμένην
διωχμίν, μὴ λέγεσθαι τὴν τύφλωσιν, ὅτι ἔστιν ἀληθές.

Λέγεται ἄρα ἐκείνο ἡμᾶς ὑπερσυνάγει, πῶς τοῦ γένους αὐ-
τῆς, λέγω τῆς σερήσεως, τῆς ἐξέως εἶναι λεγομένης, οὐχὶ
καὶ τῇ εἰδῶν τῆς σερήσεως ἐκασον εἶδος, τινὲς ἀντικημέ-
νης ἐξέως εἶναι λέγεται, ἔτι ἀληθές ὡς ἐφ' ὧν τὸ γένος λέ-
γεται, πάντως καὶ τῇ ὑπὸ τὸ γένος εἰδῶν τι κατηγορεῖται.
φημὶ οὖν, ὅτι αἱ μὲν ἔξῃς, πράγματα τινὰ εἰσιν, εἰδοπε-
ποιημένα καὶ ὑφeskότα. καὶ διὰ τοῦτο εἰκότως γένος οὐσα ἡ
ἔξῃς, ἔχει καὶ τὰ ὑποκείμενα αὐτῇ εἶδη ὑπάρχοντα, καὶ εἶ-
δος τί φυσικὸν ἔχον ἐκασον. ἡ δὲ σερήσις οὐδὲν ἑτερόν ἐστιν,
ἢ ἀπουσία τῆς ἐξέως. ὥστε αὐτὴ κατὰ τὸν εἰωθὲς λόγον,
τὸ μὴ ὄν ἐστι. πῶς οὖν τοῦ μὴ ὄντος ὡς ὑπάρχοντος, τινὰ
εἶδη ζητοῦμεν; ὥστε εἰ καὶ ἐστὶς εἰδικώτερα τινὶ ἔξῃς, σε-
ρήσις ἀντικημένη, οὐχ ὡς ὄν τι ἀντίκειται, ἀλλὰ πάλιν
ὡς μὴ ὄν, κατὰ ἀπόφασιν τῆς ἐξέως. οἷον, τῷ σοφῷ, τὸ ἀ-
σοφον, καὶ τῷ ὀδόντα, ἔχοντι, τὸ νῦν ὄν, παρὰ τὸ νῦν σε-
ρητικόν, καὶ τὸ ὀδόντα. καὶ αὗται μὲν οὖν αἰμερικαὶ σερή-
σις, ὁμοίως τῷ γένει κατὰ ἀπόφασιν τῆς ἐξέως λέγονται.
εἶπον δὲ οὐρεθῆναι σερήσις τινὶ κείμενον ὄνομα ὡς ἡ ἀπουσία
τῆς ὀψέως τύφλωσις ὀνομάζεται, ἢ ἡ τοῦ φωτὸς ἀπουσία
σκότος, οὐ τῆς ἀπουσίας τῆς ἐξέως κατηγορεῖται τὸ τοιοῦ-
τον ὄνομα, ἀλλὰ τοῦ πάθους τοῦ παρὰ τὸ δεκτικὸν γινώ-
σκοντος, ἢ ἄλλου τινὸς ὑπερσυνβεβηκότος τῇ ἀπουσίᾳ τῆς ἐξέ-
ως, ὡς πορὶ τὸ σκότος παρὰ τὸ σκιάζον εἴρηται, ἢ δὲ σκιά,
ὑπερὸς τῆς ἐστὶ φωτὸς, ἢ τις ἐν τῷ αἵρι, ἢ ἀπλῶς ἐν τῷ

διαφανῆ συμβαίνει· ἢ ὡς ἡρώδης φησι, παρὰ τὰ χεῖ
 ϑεν· ἐπέχει ὡς ἡμῶν τὸ εἰδέναι, ἢ τῇ προσόδῳ, καὶ τῇ
 πολλῶν ἐργειῶν ἐπέχει· καὶ ἡ τυφλότης δὲ ἴσως, παρὰ
 τὸ τυφλῆν, καὶ ὁ τυφλός, οἶον ἢ τυφλός, ὁ ὑποκειμενός
 τὰς ὁφθας ἔχων· κενεαὶ γὰρ φησιν ὁ ποιητὴς ὑποσμῆχόν
 ται ὁπωπαί· ὡς καὶ ὁ πηρὸς, παρὰ τὸ πῆδω, πῆσω, πηρὸς,
 ὡς παρὰ τὸ ὀκνῶ, ὀκνήσω, ὀκνηρὸς· εἰκότως ἄρα τὰ τοιαῦ
 τα τῇ ὀργάνῳ εἶναι λέγονται, καὶ οὐχὶ τῇ ἔξιν· παῖθ
 ὡς τῇ ὑποκειμένων αὐτῇ εἰσι ταῖς ἔξιν, καὶ οὐχὶ αὐ
 τῶν τῇ ἔξιν·

Εἴ τι τὰ πρὸς τι πᾶντα, πρὸς ἀντιπρέφοντα λέμε· ὡς
 τε καὶ ἡ τυφλότης ἔστω ὡς τὸ πρὸς τι, ἀντιπρέφοντα ἀν
 κῆνο, πρὸς ὃ λέμεται· ἀλλ' οὐκ ἀντιπρέφει· οὐ ὡς λέμεται
 ἢ ὅτις τυφλότητος ὁφθας·

Πάλιν ἐτέρῳ συλλογισμῷ δέκνυσιν, ὅτι ἐπεὶ ἐπὶ τὰ
 ὡς πρὸς ἀντικείμενα, τῇ κατὰ σέρεσιν καὶ ἔξιν ἀντικ
 μενών· λέγει ὡς δωάμεν οὕτω· τὰ πρὸς τι, πρὸς ἀντιπ
 ρέφοντα λέμεται· ὡς πορὶ ὡς ὁ πατήρ, γοῦ πατήρ, οὕτω καὶ
 ὁ υἱός, πατὴρ υἱός· τὰ δὲ καθ' ἑξίν, καὶ σέρεσιν, οὐ λέμεται
 πρὸς ἀντιπρέφοντα· οὐ ὡς λέμεται ἢ ὅφθας, τυφλότητος εἶ
 ναι ὅφθας· τὰ ἄρα πρὸς τι, ἐπεὶ ἐπὶ τῇ καθ' ἑξίν, καὶ σέρε
 σιν ἀντικειμένων·

Ὅτι δὲ οὐδ' ὡς τὰ ἐναντία ἀντίκειται τὰ κατὰ σέρε
 σιν καὶ ἔξιν λεγόμενα, ἐκ τῇ δὲ δῆλον·

Διέκρινε τὴν τῇ πρὸς τι ἀντίθεσιν, τῆς τῇ ἐναντίων
 ἀντιθέσεως, τῇ κατὰ σέρεσιν καὶ ἔξιν· ἔπειτα νῦν διακρίνει
 τὰ κατὰ σέρεσιν καὶ ἔξιν ἀντικείμενα, τῇ ὡς ἐναντίων
 ἀντικειμένων· καὶ ὥφθη μὲν, ὅσον ὑπὸ τῇ ἀκολουθίᾳ, τὰ
 πρὸς τι διακρίναι τὰ κατὰ ἀπόφασιν, καὶ κατὰ φασιν ἀν
 τικειμένων, ἐπειδὴ δὲ μέλει ἐνὶ τινὶ λέγει διακρίναι τὰ

κατὰ ἀπόφασιν, καὶ κατὰ φασιν ἀντικείμενα τῶν λοιπῶν, διὰ τοῦτο γὰρ ὑποτίθεται διακρίναι τὰ πρὸς π, τῆς καταφάσεως, καὶ ἀποφάσεως, ἵνα μὴ τὰ αὐτὰ λέγειν ἀναγκάζεται. πάλιν δὲ ἀναλαμβάνει τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ἑδῶν τῆς ἐναντίων. βούλεται ὅτι ἀντικείμενα πάντων τῶν ἐναντίων, τὰ καθ' ἑξὲς καὶ εἰρησιν.

» Τῶν μὲν ὅτι ἐναντίων, ὧν οὐδὲν ἔστιν ἀλλὰ μέσον, ἀνάγκη καὶ ἢ ἐν οἷς πέφυκε γίνεσθαι, ἢ ὧν κατηγορεῖται, θάπερον αὐτῶν ὑπάρχεν αἰετῶν τούτων ὅτι ἐδὲν ἴσως ἀλλὰ μέσον, ὧν θάπερον ἀναγκάων ἴσως δεκτικῶς ὑπάρχεν. οἷον, ὡς νόσου καὶ ὑγίαιας, καὶ περὶ τοῦ καὶ ἀρτίου. ὧν δὲ ἐπὶ τὴν ἀλλὰ μέσον, ἐδὲ ποτε ἀνάγκη παντὶ ὑπάρχεν θάπερον. οὔτε ὅτι λυκόν ἢ μέλαν ἀνάγκη πάντων εἶναι τὸ δεκτικόν, οὔτε θερμόν ἢ ψυχρόν. τούτων ὅτι ἀλλὰ μέσον τι οὐδὲν κωλύει ὑπάρχεν.

Πάντως ὅτι ἀνάγκη τὸν ἀριθμόν, ἢ ἀρτίον εἶναι, ἢ περὶ πῶν, καὶ νοσῆν, ἢ ὑγιαίνειν τὸ ζῶν. ὧν δὲ ἐπὶ τὴν ἀλλὰ μέσον, ἐδὲ ποτε ἀνάγκη παντὶ ὑπάρχεν θάπερον. ἐδὲ ὅτι ἐξ ἀνάγκης, πάντων σώμα ἢ λυκόν εἶναι, ἢ μέλαν. ἐπὶ ὅτι καὶ τὸ φαεινόν. ἢ πάλιν θερμόν, ἢ ψυχρόν. ἐπὶ ὅτι καὶ τὸ χλιαρόν.

» Ἐπὶ ὅτι τούτων ἢν τι ἀλλὰ μέσον, ὧν μὴ ἀναγκάων ἢν θάπερον ὑπάρχεν τῶν δεκτικῶν, ἢ μὴ οἷς φύσει τὸ ἐν ὑπάρχει. οἷον τῶν πυρὶ, τὸ θερμῶς εἶναι, καὶ τῇ χιόνι, τὸ λυκῆ. ὡς τούτων ἀφωρισμῶς ἀναγκάων θάπερον ὑπάρχεν, καὶ οὐχ ὁπόπερον ἐτυχεν. οὐδὲ ὅτι ἐνδέχεται τὸ πῦρ ψυχρόν εἶναι, οὐδὲ τὴν χιόνα μέλαιναν. ὥς τε παντὶ μὲν οὐκ ἀνάγκη τῶν δεκτικῶν θάπερον αὐτῶν ὑπάρχεν, ἀλλὰ μόνοις οἷς φύσει τὸ ἐν ὑπάρχει. καὶ τούτοις ἀφωρισμῶς τὸ ἐν καὶ οὐχ ὁπόπερον ἐτυχεν.

Τούτου ἴσως τὸ τρίτον τῶν ἐναντίων ἥδως, ὅπου ἔχει μὲν τὴν ἀλλὰ μέσον. πλὴν τὸ ἔπερον τῶν ἐναντίων ἐξ ἀνάγκης

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

παρεσι τῷ δεκτικῷ, διὰ τὸ κατὰ φύσιν αὐτῷ ὑπάρχειν. οἷον, τῷ πυρὶ τὸ θερμόν· τῇ χιόνι, τὸ λευκόν. οὐδέποτε ὃ ἐκάτερον τῶν ἐναντίων ἐνδέχεται ἀπῆναι τοῦ δεκτικοῦ. ἀδύνατον γὰρ τὸ πῦρ μὴ θερμόν εἶναι, ἢ τὴν χιόνα μὴ ψυχράν, ἢ μὴ βαρεῖαν τὴν γῆν. ἢ τὸ πῦρ μὴ κούφον.

» Εἰ δὲ τῆς σέρεσιως καὶ τῆς ἐξέως, οὐδέτερον τῶν ἐρημένων ἀλυθές.

Ἀναμνήσασθ' ἡμᾶς τὴν διαφόρων τρόπων τῆς τῶν ἐναντίων ἀντιθέσεως, νῦν δ' ἠκνυσιν ὅτι κατ' οὐδένα τῶν ἐρημένων τρόπων δύναιται ἡ αὐτὴ εἶναι τῶν ἐναντίων ἀντίθεσις τῇ κατὰ σέρεσιν καὶ ἐξίν. καὶ πρότερόν γε αὐτὴν διακρίνει τῶν ἀμέσων ἐναντίων. φησὶ γὰρ οὕτως,

» Οὐ γὰρ ἂν ἄλλοτερον αὐτῶν ἀναγκάσιον τῷ δεκτικῷ ὑπάρχειν. τὸ γὰρ μὴ πῶ πεφυκὸς ὄψιν ἔχειν, οὔτε τυφλόν, οὔτε ὄψιν ἔχον λέγεται. ὥς τε οὐκ ἂν εἴη ταῦτα τῶν τοιούτων ἐναντίων, ὧν οὐδὲν ἐστὶν ἀν' ἀμέσον.

Εἰ δὲ τῶν ἀμέσων ἐναντίων, ἐξ ἀνάγκης τὸ ἕτερον ὑπάρχει τῷ ὑποκειμένῳ. ὡς δὲ τῶν κατὰ σέρεσιν καὶ ἐξίν, οὐκ ἐξ ἀνάγκης τὸ ἕτερόν ἐστι τῷ ὑποκειμένῳ, ἀλλ' ἐνδέχεται ἐκάτερον ἀπῆναι. τὸ γὰρ σκυλάκιον, οὔτε τυφλόν ἐστιν οὔτε ὄψιν ἔχει. καὶ τὸ ἄρτι πεχθέν παιδίον, οὔτε νῦν δὲν ἐστιν, οὔτε ὁδόντας ἔχει. ὁ δὲ ἀριθμὸς πάντως, ἢ ἀρτίος ἐστίν, ἢ πῶδες. καὶ τὸ ζῶον ἐξ ἀνάγκης, ἢ νοσή, ἢ ὑγιάνει. ὥς τε οὐκ ἐστὶν ἡ τῶν ἀμέσων ἐναντίων ἀντίθεσις ἢ αὐτὴ τῇ κατὰ σέρεσιν, καὶ ἐξίν.

» Ἀλλ' οὐδὲ ὧν τι ἀν' ἀμέσον ἐστίν. ἀναγκάσιον γάρ ποτε παντὶ τῷ δεκτικῷ ἄλλοτερον αὐτῶν ὑπάρχειν. ὅταν γὰρ ἡδη πεφυκὸς ἢ ὄψιν ἔχειν, τότε ἢ τυφλόν, ἢ ὄψιν ἔχον ῥηθήσεται.

Νῦν διακρίνει τῶν ἐμμέσων ἐναντίων, τὰ κατὰ σέρεσιν καὶ

σιν καὶ ἔξιν· καὶ πρότερόν γε τῇ πεφυκότων κατὰ ἀμφό-
 πρην τὰ σῶμα τὰ ἀπέναντι τοῦ ὑποκειμένου· ὡς μὲν γὰρ
 τῇ καθ' ἑξίν καὶ σέρισιν ἀντικείμενον, ὅταν ἢ τὸ ὑποκεί-
 μενον τούτων δεκτικόν, ἐξ ἀνάγκης αὐτῷ τὸ ἔτερον πάρε-
 σιν· ὁ γὰρ σῶκράτης ὅταν ἦ δὴ πεφυκὼς, ἀνάγκη τυφλὸς,
 ἢ ὅτιν ἐχεν ῥηθῆσεται· ὡς δὲ τῇ σῶμα τῶν, ἔχ' οὕτως, ἔκ
 ἐξ ἀνάγκης δὲ ἢ λυκός ἐστιν, ἢ μέλας· διωατόν γὰρ αὐ-
 τὸν μηδ' ἔτερον τούτων εἶναι, καὶ πεφυκότα γε δέχεσθαι τὰ
 σῶμα τῶν ἐκ ἑτέρου·

» Καὶ τούτων οὐκ ἀφώρισμένως θάπερον· ἀλλ' ὅποτερον
 » ἔτυχεν· οὐ γὰρ ἀναγκαῖον ἢ τυφλὸν ἢ ὅτιν ἐχόν εἶναι ὡς
 » σμῆνός· ἀλλ' ὅποτερον ἔτυχεν· ὡς δὲ γε τῇ σῶμα τῶν
 » ὡς ἐπὶ τὰ ἀνὰ μέσον, οὐδέποτε ἀναγκαῖον ἢ παντὶ θάπε-
 » ρον ὑπάρχεν, ἀλλὰ πρὸς καὶ πύτοις ἀφώρισμένως τὸ σῶ-
 » καὶ οὐχ ὅποτερον ἔτυχεν· ὥστε δῆλον ὅτι κατ' οὐδέτερον
 » τῇ τρὶς πάντων, ὡς τὰ σῶμα τῶν, ἀντίκειται τὰ κατὰ σέρισιν
 » καὶ ἔξιν ἀντικείμενα·

Διὰ τούτων πάλιν διακρίνει τὰ κατὰ σέρισιν, καὶ ἔξιν
 τῇ ἐμμέσων σῶμα τῶν, ἐφ' ὧν πέφυκεν ὡρισμένως τὸ ἔ-
 τερον σῶμα τῶν, παρῆναι τῷ δεκτικῷ· ὡς μὲν γὰρ τῆς σε-
 ρήσεως φησι, καὶ τῆς ἐξέως, οὐκ ἀφώρισμένως τὸ ἔτερον
 πάρεσιν τῷ ὑποκειμένῳ, ὅποτερον πέφυκε δέχεσθαι, ἀλλ' ὅπο-
 τερον ἔτυχεν· ὁ γὰρ ἀφώρισμένως ὁ σῶκράτης ἢ τυφλὸς
 ἐστιν, ἢ ὅτιν ἐχει, ἀλλ' ὡς ἀν' ἔτυχεν· ὡς δὲ τῇ ἐμμέσων ἐ-
 ναντίον ἐφ' ὧν τὸ ἔτερον πέφυκε παρῆναι τῷ ὑποκειμένῳ
 νῶ, ἀνάγκη ἀφώρισμένως τὸ σῶμα παρῆναι, καὶ οὐδέποτε τὸ
 ἐναντίον· τῷ γὰρ πρὸς ἀφώρισμένως ἢ θερμότης πάρεσιν,
 καὶ τῇ χιόνι ἢ λυκότης, καὶ ἢ ψύξις, τὸ δὲ σῶμα τῶν, οὐδέ-
 ποτε· καὶ τούτο διὰ τὴν τοῦ ὑποκειμένου φύσιν, ἐπὶ καθ' αὐ-
 τὴν ἢ θερμότης, καὶ ἢ ψυχρότης, ἐμμεσά ἐστιν· ὥστε κατ' οὐ-

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

διέπρον τρέπον τῶν ἐμμέσων σῶαντίων, ἢ τῶν κατὰ σέρη
σιν, καὶ ἔξιν ἀντίθεσις ἢ αὐτῇ ἐσιν.

» Εἰ πῶ μὲν τῶν ἐναντίων, ὑπάρχοντος τοῦ δεκτικοῦ,
» δυνάτον ἔς ἄλληλα μεταβολῇ γίνεσθαι, εἰ μὴ τινι φύσει
» τὸ εἶ ὑπάρχει. οἷον τῷ πυρὶ, τὸ θερμῶς εἶναι, καὶ τῇ χιόνι,
» τὸ λυκῇ. καὶ ὅς καὶ τὸ ὑγρῶν, δυνάτον νοσήσαι. καὶ
» τὸ λυκὸν μέλαν γίνεσθαι. καὶ τὸ ψυχρὸν θερμὸν. καὶ ἐκ
» πονδίου φαῦλον, καὶ ἐκ φαύλου πονδίου, δυνάτον γε
» νεῖσθαι. ὁ ὅς φαῦλος ἔς βελτίους διατριβάς ἀπαρμόει
» νος καὶ λόγους, καὶ μικρὸν γέ τι ὑπερδίδῃ εἰς τὸ βελτίον εἶ
» ναι. εἰ μὲν ὁ ἀπὸ ἐκ μικρὸν ἐπίδοσιν λάβῃ, φανερόν, ὅτι
» ἢ τελείως αὐτὸν μεταβάλῃ, ἢ πάνυ πολλὴν αὐτὸν ἐπίδοσιν λά
» βοι. αἰετὶς οὐκ ἐκ τῆς πρὸς πρὸς ἀρετὴν γίνεσθαι, καὶ ἡντινα
» οὐκ ἐπίδοσιν εἰληφώς ἐξ ἀρχῆς ἢ. ὥς τε ἐκδὸς καὶ πλείων ἐ
» πίδοσιν αὐτὸν λαμβανῇ. καὶ τοῦτο αἰετὶς γινόμενον, πλείως
» ἔς τὸ σῶαντίαν ἔξιν ἀποκαθήσθαι, ἀντὶ μὴ χρόνον ἐξείρ
» γηται. ὡς δὲ γὰρ τῆς σερήσεως. καὶ τῆς ἐξέως, ἀδυνάτον
» ἔς ἄλληλα μεταβολῇ γενέσθαι. ἀπὸ μὲν ὅς τῆς ἐξέως
» ὡς τῆν σέρησιν γίνεσθαι μεταβολῇ. ἀπὸ δὲ τῆς σερήσεως ἐ
» πί τῆν ἐξίν, ἀδυνάτον. οὐτε γὰρ τυφλὸς γινόμενος τις, πᾶ
» λιν ἀνέβλεψεν. οὐτε φαλακρὸς ὢν, πάλιν κομήτης ἐγείν
» το. οὐτε νῶδός ὢν, πάλιν ὀδόντας ἐφασεν.

Διελθὼν τὰ σῶαντία, καὶ δέξασθαι κατὰ μέρος ὡς οὐδε
νὶ τῶν σῶαντίων εἶδεν, ἢ αὐτῇ ἐσιν ἢ τῶν κατὰ σέρησιν καὶ ἔ
ξιν ἀντίθεσις, καὶ καθολικῶς λόγῳ, ταῦτα ἀλλήλων δια
κρίνει, λέγων οὕτω. τὰ σῶαντία μεταβάλλει εἰς ἄλλη
λα. τὸ θερμὸν, εἰς ψυχρὸν μεταβάλλει. καὶ τὸ ψυχρὸν,
εἰς θερμὸν. καὶ τὸ μέλαν, εἰς λευκὸν. καὶ τὸ λευκὸν, εἰς μέ
λαν. καὶ δὲ κατὰ σέρησιν, καὶ ἔξιν, εἰς ἄλληλα οὐ μετα
βάλλει. εἰ γὰρ καὶ ἡ ὅτις εἰς τυφλῶσιν μεταβάλλει, ἀλλ' οὐ

χί καὶ ἡ τυφλώσις εἰς τὴν ὄψιν. τὰ ἄρα ἐναντία, οὐκ ἔστι
 τὰ αὐτὰ τοῖς κατὰ σέσητιν, καὶ ἔξιν. καλῶς δὲ ἔπειτα, ὅτι
 παρέρχοντες τοῦ δεκτικοῦ, διὰ τῆς τοῦτο, καὶ ἡ τῇ ἐναντί-
 ων εἰς ἄλληλα μεταβολὴ γίνεται, ἐπὶ καθ' ἑαυτὰς αἱ ποί-
 ούσες, ἀμετάβλητοί εἰσιν. ἐν ὑποκειμένῳ δὲ γινόμεναί, τῇ
 μεταβολῇ ὑπομείνουσιν. καλῶς δὲ εἶπε, καὶ τὸ δυνάτον.
 ἔστι δὲ αἱ ἐναντίαι, τῇ εἰς ἄλληλα μεταβολῇ ποιοῦν.
 ὅσα τῆς ἀφορισμένης φύσεως ὑποκειμένη ὑπάρχουσιν,
 ταῦτα οὐδέποτε εἰς τὰ ἐναντία μεταβάλλει. οὐτε γὰρ ἡ
 ἐν πυρὶ θερμότης μεταβάλλει ἀλλ' ἢ εἰς ψυχρότητα, οὐτε ἡ ἐν
 χιόνι ψυχρότης, ἢ λυγρότης, εἰς θερμότητα, ἢ μελακίαν με-
 ταβάλλει. καὶ ἐκ πονδίου τε φαῦλον, καὶ ἐκ φαύλου
 πονδίου δυνάτον γενέσθαι. ὅτι μὲν ἐκ πονδίου φαῦλον δυν-
 ατὸν γενέσθαι, ἔστι δὲ κινῆσαι. ὅτι δὲ ἐκ φαύλου πονδίου, κα-
 τὰ σκευὴν πονδίου δὲ ἐν ταῖς λέγει, οὐτ' ἐπὶ τέλος, καὶ ἐν
 ἐπιστήμῃ τὸ καλὸν ἔχοντα. οὐτοὶ γὰρ ἀμετάβλητον ἔχει τῇ
 ἔξιν, ὅτι δὲ μὴ μόνον ὅτι καλὸν ἢ ἀρετὴ ἢ δόξα, ἀλλὰ καὶ διό-
 τι καλόν. οὐ τοῦτον τοίνυν λέγει μεταβάλλειν, ἀλλὰ τὸν ὀρι-
 σθόφραστον. οὐτοὶ γὰρ μεταβάλλει ἀλλ' ὡς τὸ φαυλόπρον,
 παρὰ λογισμὸς, καὶ ἀπατῶμενος ὑπὸ μοχθηρῶν ἀν-
 δρῶν, τὸ διότι καλὸν ἢ ἀρετὴ μὴ ὑπάρχει. καὶ τοῦτο
 αἰνιγμένον, τελείως ἔς τὴν ἐναντίαν ἔξιν ἀποκαθίστη-
 σιν, ἐάν πορ μὴ χρόνος ἐξήρηται. ἔκτος γὰρ ἡ νόσος μετα-
 ξὺν διακοπῇ τὴν σιμῆσιν, ἢ πραγμάτων φροντίσιν, ἢ
 διατριβῇ φαυλοτέρων ἀνδρῶν. καὶ ἄλλως δὲ, εἴ τις ἐν
 ἐσχάτῳ γῆρας ἀρξήται φιλοσοφῆν, ἢ μεταξὺ θανάτου
 διακοπῇ, πρὶν ἢ εἰς τὴν τελείαν τῆς ἀρετῆς ἔξιν μετα-
 βάλλει. οὐτε γὰρ τυφλὸς γενόμεός τις, πάλιν ἀνέ-
 βλεψε, κατὰ ἰατρικὸν γε λέγον διανοόπ, καὶ φυσικόν,
 οὐδεὶς ποτε τυφλὸς ὢν, ἀνέβλεψεν, ἢ μὴ ἄρα κατὰ

πινὰ θάαν ἑλάμψιν.

- » Οὔσα δὲ ὡς κατὰ φασιν καὶ ἀπόφασιν ἀντίκειται, φα
» νερόν ὅτι κατ' οὐδένα τῶν εἰρημνίων τρόπων ἀντίκειται.
» ὑπὸ μόνων ᾧ τούτων ἀναγκάσιον αἰ τὸ μὲν ἀληθές, τὸ δὲ
» ψευδὲς αὐτῶν εἶναι. οὐτε ᾧ τῶν ἐναντίων ἀναγκάσιον
» αἰ ἐχέτερον ἀληθές εἶναι. ἐχέτερον δὲ ψευδές. οὐτε ᾧ τῶν
» πρὸς τι οὐτε ᾧ τῆς ἐξέως καὶ σέρησεως. οἷον ἡ ὑγεία καὶ ἡ
» νόσος ἐναντία· καὶ οὐδέτερον γὰρ τούτων, οὐτε ἀληθές, οὐ
» τε ψευδές ἐστιν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ διπλάσιον καὶ τὸ ἕμι
» συ, ὡς τὰ πρὸς τι ἀντίκειται· καὶ οὐκ ἐστὶν αὐτῶν οὐδέτερον,
» οὐτε ἀληθές, οὐτε ψευδές. οὐδέ γὰρ κατὰ σέρησιν καὶ ἐ
» ξιν λεγόμενα, οἷον ἡ ὄψις καὶ ἡ τυφλότης.

Διέκρινε τὰ πρὸς τι τῶν κατὰ σέρησιν καὶ ἐξιν, καὶ τῶν
ἐναντίων. καὶ ταῦτα, τῶν κατὰ σέρησιν καὶ ἐξιν, γίνονται
οὐκ συζυγίαι τρεῖς. λαβόνται τοίνυν ἄλλαι τρεῖς συζυγίαι
κατὰ τὴν παραδεδομένην ἐν τῇ εἰσαγωγῇ μέθοδον. ἡ
δὲ μέθοδος, ὡς τοιαύτη. Δεῖ πολλὰ πλασιάζειν τὸ προ
τεθέν πλήθος ὑπὸ τὸν μονάδι ἐλάττονα ἀριθμόν, καὶ τοῦ σωμα
χθέντος ἀριθμοῦ λαβεῖν τὸ ἥμισυ, καὶ τοσαύτας ἀποφαί
νεσθαι τὰς συζυγίας, οἷον ἐπὶ τὰς προτεθέντας ἡμῖν πράγμα
τα, τίσασα. ταῦτα πολλὰ πλασιάζομεν ὑπὸ τὸν μονάδι ἐ
λάττονα, τοῦ πέρι, τὸν τρία. καὶ γίνονται τετράκις τὰ τρία,
δώδεκα. τούτων τὸ ἥμισυ, ἕξ. τοσαῦται οὐκ εἰσιν αἰ συ
ζυγίαι. τῶν τριῶν τοίνυν ἡμῖν παραδεδομένων ὡς ἐρη
ται, λαβόνται αἱ λοιπαὶ τρεῖς, ἅς νῦν κοινῶς λόγῳ παραδί
δωσι. τὰ ᾧ κατὰ κατὰ φασιν, καὶ ἀπόφασιν τῶν λοι
πῶν τριῶν, κοινῶς νῦν λόγῳ διακρίνει. Ἐπὶ μόνων ᾧ
τούτων ἀναγκάσιον αἰ, τὸ μὲν ἀληθές αὐτῶν, τὸ δὲ ψευ
δὲς εἶναι. ἐὰν ἔπω. σωκράτης κέθεται, σωκράτης οὐ κέ
θεται. τὸ μὲν ἀληθές αὐτῶν. τὸ δὲ ψευδές ἐστὶ. τῶν δὲ

ἄλλων τριῶν οὐδὲν, οὔτε ἀλήθειαν, οὔτε ψεύδους σημαίνει.
 εἰς ὅσον μυστήριας ἐπὶ πατὴρ, ἢ λυκόν, ἢ μέλαι, ἢ ὄψιν,
 ἢ τυφλίηται, οὐδεμίαν οὔτε ἀλήθειαν, οὔτε ψεύδους
 εἰσημαίνει. τὰ ὅσον ὀνόματα αὐτὰ καθ' αὐτὰ αὐτοῦ ῥη-
 μάτων λεγόμενα, οὐδεμίαν οὔτε ἀλήθειαν, οὔτε ψεύδους
 σημαίνουσι. συμπλεκόμενα δὲ ῥήμασι, τὸ τε ἢ ἀληθείας
 ἢ ψεύδους εἰσὶ συμπλεκτικά. καὶ αὐτὰ δὲ τὰ ῥήματα καθ'
 αὐτὰ λεγόμενα, οὔτε ἀλήθειαν, οὔτε ψεύδους σημαίνει. με-
 τὰ αὐτῶν μυστήρια δὲ λεγόμενα, ἢ ἀληθείας, ἢ ψεύδους εἰ-
 δηλωτικά. εἶον, ποδὶ πατὴρ ἐγώ. καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ποδὶ πατὴρ,
 δυνάμει τὴν αὐτῶν μυστήρια εἰς αὐτὸ ποδὶ ἐχέει. καὶ ὅσον προ-
 σώπου εἰς δηλωτικόν. ἀμέλει, τὰ ἀπαρέμματα μὴ ση-
 μαίνοντα πρὸς ὅπως, οὐ σημαίνουσιν ἀλήθειαν, ἢ ψεύδους.
 εἶον, ποδὶ πατὴρ, ἢ τρεῖς ἐν. φιλὶν γὰρ ἐστὶν αὐτὸ καθ' αὐ-
 τὸ τὸ ῥήμα, εἰς δὲ δυνάμει ποδὶ ἐχόν τὴν αὐτῶν μυστήρια, εἰς πο-
 δὶ πατὴρ. ἢ τοίνυν τὰ μετὰ κατὰ ἀπόφασιν, καὶ κατὰ
 φασιν, ἀληθείας, ἢ ψεύδους εἰσὶ δηλωτικά, τῶν δὲ ἄλλων
 τριῶν οὐδὲ εἰς, ἀλήθειαν, ἢ ψεύδους σημαίνει, οὐδὲν ἰσχυ-
 ρῶν, ἢ τὰ κατὰ ἀπόφασιν, καὶ κατὰ φασιν ἀντίθεσις, ἢ αὐ-
 τή ἐστιν. οὔτε ὅσον ὑπὲρ τὴν ἐναντίων, ἀναγκαῖον αἰεὶ θάτερον
 μετὰ ἀληθείας εἶναι, θάτερον δὲ ψεύδους, οὔτε ὑπὲρ τῶν πρὸς τι,
 οὔτε ὑπὲρ τῆς ἐξέως, καὶ ἐξέως. τὸ αὐτὸ προσέθηκε, διότι
 τοῖς ὑποκειμένοις ταῦτα ποτε συμπλεκόμενα, ἀληθείας,
 ἢ ψεύδους δεκτικὰ γίνονται. εἶον, ὑγιαίνει σὺ κράτης, οὐχ
 ὑγιαίνει σὺ κράτης.

» Ὅλος δὲ, τῶν κατὰ μυστήρια συμπλοκῶν λεγόμενων
 » οὐδὲν, οὔτε ἀληθείας εἶναι, οὔτε ψεύδους. πάντας δὲ τὰ εἰρη-
 » μένα αὐτὸν συμπλοκῆς λέγεται.

Τὰ κατὰ μυστήρια συμπλοκῶν λεγόμενα, οὐδὲν ἔ-
 ἀληθείας, οὔτε ψεύδους δηλοῖ. τὰ ὅσον πρὸς τι, καὶ τὰ ἐναν-
 SS 111

Α Μ Μ Ω Ν Γ Ο Υ

τῶν, καὶ τὰ κατὰ σέρισιν καὶ ἔξιν, ἀνδρὶ συμπλοκῆς λέγει
 πα. ταῦτα ἄρα οὐδὲν ἀληθές, οὐδὲ ψευδὸς δηλοῖ. ὥς τε
 οὐκ ἔστι τὰ αὐτὰ τοῖς κατὰ κατάφασιν, καὶ ἀπόφασιν
 λεγομένοις.

- » Οὐ μὲν, ἀλλὰ μάστιγα αὐτῷ δόξει τὸ τοιοῦτον συμβαίνειν,
- » ὡς τῇ κατὰ συμπλοκὴν ἐναντίαν λεγομένων. τὸ γὰρ ὅτι
- » γινώσκων σωκράτην, τῷ νοσῆν σωκράτην, ἐναντίον ἐστὶ. ἀλλ' ὅ
- » δὲ ὡς τούτων ἀνταρκτικῶν ἀπὸ θάτερον μὲν ἀληθές, θάτερον
- » δὲ ψευδές ἔστι. ὅντος μὲν γὰρ σωκράτους, τὸ μὲν ἔστι αὐ
- » ληθές, τὸ δὲ ψευδές. μὴ ὄντος δὲ, ἀμφοτέρω ψευδὴ. οὐτε
- » γὰρ τὸ νοσῆν σωκράτην, οὐτε τὸ γινώσκων ἀληθές ἐστίν, αὐτῷ
- » τοῦ μὴ ὄντος ὅλως τοῦ σωκράτους. ὡς δὲ τῆς σερίσεως καὶ
- » τῆς ἐξέως μὴ ὄντος καὶ ὅλως, οὐδέτερον ἀληθές: ὄντος δὲ,
- » οὐκ ἀπὸ θάτερον μὲν ἀληθές, θάτερον δὲ ψευδές. τὸ γὰρ ὅτι
- » ἔχων σωκράτην, τῷ τυφλὸν ἔστι σωκράτην, ἀντίκειται,
- » ὥς σερίσις καὶ ἔξις. καὶ ὄντος γε, οὐκ ἀνταρκτικῶν ἑτέρω
- » ἀληθές ἔστι καὶ ψευδές. ὅτε γὰρ μήπω πέφυκεν ἔχων, ἀμ
- » φότερα ψευδὴ. μὴ ὄντος τε ὅλως τοῦ σωκράτους, καὶ οὐ
- » τῷ ψευδὴ ἀμφοτέρω, καὶ τὸ ὅτι αὐτὸν ἔχων, καὶ τὸ τυφλὸν
- » εἶναι. ὡς δὲ καὶ τῆς καταφάσεως καὶ τῆς ἀποφάσεως, ἀπ
- » ὅτε ἢ ἑστὶ καὶ μὴ ἢ, τὸ μὲν ἕτερον ἔστι ψευδές, τὸ δὲ ἕ
- » τερον ἀληθές. τὸ γὰρ νοσῆν σωκράτην, καὶ τὸ μὴ νοσῆν,
- » ὄντος τε αὐτοῦ, φαμερὸν ὅτι τὸ ἕτερον αὐτῷ ἀληθές, τὸ δὲ
- » ἕτερον, ψευδές ἐστίν. καὶ μὴ ὄντος, ὁμοίως. τὸ μὲν γὰρ
- » νοσῆν μὴ ὄντος, ψευδές, τὸ δὲ μὴ νοσῆν, ἀληθές. ὥς τε
- » ὡς μόνων τούτων εἶναι αὐτῷ ἴδιον, τὸ ἀπὸ θάτερον αὐτῷ ἀλη
- » θές καὶ ψευδές ἔστι, ὅσα ὥς κατάφασις καὶ ἀπόφασις ἀν
- » τίκεται.

Ὁ αὖ τις ἠπόρησεν αὐτῷ, τοῦτο προσλαβὼν αὐτὸς
 καὶ ἀπορεῖ, καὶ ὡς λύνεται. φησὶ γὰρ ὅτι τὰ ἐναντία τὰ μὲν

τὰ συμπλοκῆς τοῦ ὑποκειμένου λεγόμενα, διαίρεται τὸ ἀλη-
θές καὶ τὸ ψεύδος. τὸ ὅτι ὑγιαίνει σωκράτης, ἢ νοσεῖ, τὸ
μὲν ἀληθές, τὸ δὲ ψεύδος ἐστίν. ἀλλὰ δὴ καὶ τὸ ὅτι ἐν-
χεν, ἢ τυφλὸν εἶναι. ἢ πατέρα, ἢ υἱόν, καὶ ταῦτα ἀλη-
θείας, ἢ ψεύδους εἰσὶ δεικτικά. πρὸς τοῦτο τοῖνυν φησὶν
ὅτι. εἰ καὶ κατὰ συμπλοκὴν δοκεῖ διαίρεσθαι ταῦτα, τὸ ἀλη-
θὲς ἀπὸ τοῦ ψεύδους, ἀλλὰ καὶ οὗτω πολὺ διεγνόχασσι
καταφάσεως, καὶ ἀποφάσεως. ἢ μὲν ὅτι κατὰ φασιν καὶ
ἀποφασίζουσιν, καὶ πᾶν τὸν ὄντων, καὶ μὴ ὄντων, διαίρεται
τὸ ἀληθές καὶ τὸ ψεύδος. τὸ ὅτι τυφλὸν εἶναι σωκράτην,
ἢ μὴ εἶναι τυφλόν. ἢ λυκὸν εἶναι, ἢ μὴ εἶναι λυκόν. ἢ πα-
τέρα εἶναι, ἢ μὴ εἶναι πατέρα, ὅντος τε αὐτοῦ, ἐξ ἀνάγκης
αἰετὸ μὲν ἀληθές, τὸ δὲ ψεύδος. μὴ ὄντος τε, αἰετὸ ἕτε-
ρον ἀληθές. ὁ ὅτι μὴ δὲ ὅλως ὄν, οὔτε πατὴρ ἐστίν, οὔτε τυ-
φλὸς ἐστίν, οὔτε λυκός. καὶ τὴν ψυχὴν ὁ λέγων. λυκὴν εἶ-
ναι, ἢ μὴ εἶναι λυκὴν. καὶ ὅτι ἐχεν, ἢ μὴ ἐχεν ὅτιν. καὶ
δεξιὰν εἶναι, ἢ μὴ εἶναι δεξιάν. τὸ μὲν ἀληθὲς ἐστίν. τὸ δὲ,
ψεύδεται. τὰ μὲν τοι γὰρ εἰσὶν τρία, οὐχ οὕτως ἐχεν. ἀλλ' ὄν-
τος μὲν σωκράτους, ἀνάγκη τὸ μὲν ἀληθές, τὸ δὲ ψεύ-
δος εἶναι. ἢ ὅτι ὑγιαίνειν αὐτόν, ἢ νοσεῖν ἀνάγκη. μὴ ὄν-
τος δὲ, ἀμφοτέρω ψευδῆ. ὁ ὅτι μὴ δὲ ὅλως ὄν, πῶς αὖ ὑ-
γιαίνειν δυνάσκει, ἢ νοσεῖν; ὡς δὲ τῆς σιγήσεως καὶ τῆς ἐξε-
ως, καὶ ὄντος, καὶ αἰετὸ ἀληθές ἕτερον τὸ εἶναι τῶν, ἀλλ' ἐστὶν ὅτε
ἀμφοτέρω ψευδῆ. μὴ ὄντος τε, αἰετὸ ἀμφοτέρω ψευδῆ. τὸ
ὅτι νῦν δὲ εἶναι σωκράτην, ἢ ὁ δὲ ὄντας ἐχεν, ὄντος τε, οὐκ
αἰετὸ ἕτερον ἀληθές, ἀλλ' ἐστὶν ὅτε ἀμφοτέρω ψευδῆ. ὁ ὅτι
μὴ δὲ ὄν ὅλως το παρὰ πάντων, πῶς αὖ ἢ νῦν εἶναι, ἢ ὁ δὲ ὄντας ἐ-
χοι; καὶ ὡς τοῦ σκυλακίᾳ ὁμοίως, ἀμφοτέρω, καὶ ἢ ἐξίς καὶ
σέρησις, καὶ οἷτος, καὶ μὴ ὄντος, ψευδῆ, τὸ, τε ὅτιν ἐχεν,
καὶ τυφλὸν εἶναι. καὶ ὡς τῶν πρὸς τὴν ὁμοίως. τὸ, τε ὅτιν

Α' Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

δειόν ἔναι, ἢ ἀρίστερόν, καὶ ὄντος, οὐκ αἰὲν τὸ ἕτερον ἀληθές· ἀλλ' ἔστιν ὅτε ἀμφοτέρω φθούῃ, εἰ μὴ μόνος τις εἴη· μὴ ὄντος τε πάλιν, ἀμφοτέρω φθούῃ. καὶ τὸ, πατέρω, ἢ υἱὸν εἶναι, ὁμοίως καὶ μὴ ὄντος, ἀμφοτέρω φθούῃ. καὶ ὄντος, ἔστιν ὅτε ἀμφοτέρω φθούῃ. ἢ ὅτε μὴτε πατέρω τις ἔχει, μὴτε υἱὸν, τίνος αὖ πατέρω, ἢ υἱὸς κληθείη, εἰ μὴ τις γε κατὰ μνήμην, ἐπεὶ τῇ ἀληθείᾳ οὐδενὸς αὖ κληθείη. ὥστε καὶ οὐτο πολὺ γε διενήνοχε τῶν ἄλλων τὰ κατὰ ἀπόφασιν καὶ κατὰ φασιν. ἢ ὅτε ταῦτα μὲν αἰὲν, καὶ ὑπὸ ὄντων, καὶ μὴ ὄντων, διακρίνῃ τὸ ἀληθές, καὶ τὸ φθούσας, τὰ δὲ λοιπὰ, ἐπὶ τῶν ὄντων, οὐκ αἰὲν, ἐπὶ τῶν μὴ ὄντων, οὐδέποτε διακρίνῃ τὸ ἀληθές, καὶ τὸ φθούσας. οὐκ ἄρα ταυτὸν κατὰ φασιν, καὶ ἀπόφασιν τοῖς ἄλλοις. καὶ ἄλλως δὲ, τὸ ὅλως ὑπὲρ ἑαυτῶν ταῦτα ποτὲ ἀληθεύειν, ἢ φθούσας, οὐκ ἄλλοθεν αὐτοῖς ὑποσυνέβη, ἢ ἐκ τοῦ γινώσκειν κατὰ φασιν. ἐπεὶ καθ' ἑαυτὰ γε, οὐδενὸς τούτων ἡσὶ δεκτικά. τὸ ὅτε σωκράτης ὑγιαίνει, ἢ τυφλὸς ἔστιν, ἢ πατέρω, ἢ τί τῶν τοιούτων, κατὰ φασιν ἔστιν. ὥστε διὰ τὴν κατὰ φασιν, καὶ τὸ ποτὲ ὅλως, διακρίνῃ τὸ ἀληθές, ἢ τὸ φθούσας, εἰλήφασιν. ἴσμεν δὲ ὅτι, πάλιν ὑπὸ τούτων μέσσην ἔχουσι τάξιν τὰ κατὰ σέσημα καὶ ἔξιν, καὶ τὰ πρὸς τι τῶν ἐναρτίων, καὶ τῆς κατὰ φάσεως καὶ ἀποφάσεως. τῆς μὲν ὅτε κατὰ φάσεως, ὑπὸ πάντων τῶν ὄντων, καὶ μὴ ὄντων, διακρίνῃ αἰὲν τὸ ἀληθές, καὶ τὸ φθούσας.

- Ἐναρτίον δὲ ἔστιν ἀγαθὸν μὲν ἐξ ἀνάγκης κακόν. τοῦ
- το δὲ δῆλον τῇ καθ' ἑκάστον ἐπαγωγῇ. ὅτιον ὑγίαινα, νόσος,
- καὶ τῇ δικαιοσύνῃ, ἀδικία. καὶ τῇ ἀνδρίᾳ, δειλία. ὁμοίως
- ὥς δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων. κακὸν δὲ, ὅτε μὲν ἀγαθόν ἔστιν ἐναρτίον,
- ὅτε δὲ κακόν. τῇ ὅτε ἐνδεία κακὸν ἔστιν, ἢ ὑπὸ βολῇ ἐναρτίον,
- κακόν ὅν. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ μεσότης ἐναρτίον.

- » τίς ἐκ αὐτῶν οὐσα, ἀγαθὸν εἶναι· ἐπ' ὀλίγων δ' αὖ τὸ τοιοῦτον
 » τον ἴδοι τίς· ὡς δὲ τῇ πλείων, αἴ τῳ κακῷ τὸ ἀγαθὸν
 » ὁμοειδὲς εἶναι.

Πληρώσας τὸν τῇ ἀντικείμενων λόγον, νῦν θεωρήμας
 τὰ πᾶσα ἐναγκάτων ἡμῖν παραδίδωσι· καὶ πρῶτον μὲν
 θεωρήμα, ὅτι τῳ μὲν ἀγαθῷ, τὸ ἀντικείμενον πάντως κα-
 κὸν ἐστὶ· τῳ δὲ κακῷ, οὐ πάντως τὸ ἀντικείμενον ἀγαθὸν
 εἶναι, ἀλλ' εἶναι ὅτε καὶ κακὸν, ὅσον, τῇ δικαιοσύνῃ, ἀγαθῷ ὄν-
 τι, ἀντίκειται ἢ ἀδικία, κακὸν οὐσα· καὶ τῇ σωφροσίῃ,
 ἢ ἀκολασίᾳ, τῇ μέντοι πλεονεξία κακῷ ὄντι, οὐ πάντῃ ἢ
 δικαιοσύνῃ ἀντίκειται, ἀλλὰ καὶ ἡ μισοφροσύνη, ὡς ὑπερβολὴ
 ὁρῶσα. τί οὖν, οὕτως ἁδίκος ἢ φύσις, ὡς δύο εἰς ἀν-
 τιτάξει, παρ' ἑαυτοῦ ὁρῶμεν εἰς εἰς ἀντιπεταγμένον·
 ὅσον, πῦρ, ὕδατι· τῳ βαρεῖ, τὸ κοῦφον· τῳ ξηρῷ, τὸ ὑγρὸν·
 λέγομεν οὖν ὅτι, τῳ μὲν κακῷ, ἀντίκειται τὸ ἀγαθόν, ὡς
 συμμετρία, ἀσυμμετρία· τὸ μέντοι κακὸν, τῳ κακῷ, ἔκ-
 ἐστι ὡς συμμετρία ἀσυμμετρία, ἀμφοτέρω καὶ ἀμετρίᾳ,
 ἀλλ' ὡς εἰδὼς ὑπερβολῇ· τῆς μὲν καὶ ἀρετῆς εἰς συμμε-
 τρία θεωρουμένης, ἐκ αὐτῶν κακία μία θεωρεῖται· ἡ
 μὲν, καθ' ὑπερβολὴν, ἡ δὲ, κατ' ἐλάττωσιν θεωρουμένη. ὅσον
 δὲ δικαιοσύνης εἰς συμμετρία θεωρουμένης, ὑπερβολὴ μὲν
 εἶναι ἢ πλεονεξία· εἰδὼς δὲ, ἡ μισοφροσύνη, ἐκ αὐτῶν ἀμετρία
 οὐσα· ὡς καὶ ἀμετρία συμμετρία ἀντίκειται· πάλιν
 τῆς σωφροσύνης, ὑπερβολὴ μὲν ἢ ἀκολασία, εἰδὼς δὲ,
 ἢ ἡλιθιότης, καὶ ἀνδρεία, ἢ δειλία, καὶ ἡ θρασυότης· φρονή-
 σις ὡς ἢ, ἢ πανουργία, καὶ ἡ ἀνοία· ἐκ αὐτῶν εἰς ἑκτροπῶν,
 τῇ μὲν ἀρετῇ ἀντίκειται, ὡς κακὸν, ἀγαθῷ· καὶ ὡς ἀμε-
 τρία συμμετρία· ἀλλήλοις δὲ ἔχ' οὕτως, ἀλλ' ὡς εἰδὼς ὑ-
 περβολῇ· ὡς τε, εἰς εἰς εἶναι ἀντικείμενον, καὶ οὐ δύο εἰς.

- » Ἐπὶ δὲ τῇ ὁμοειδέει καὶ ἀντικείμενον εἶναι, ἀν' ἀπὸ τοῦ

Α Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

- » ἢ, καὶ τὸ λοιπὸν εἶναι. ὑγιαίνοντων γὰρ ἀπάντων ὑγεία
 » μὲν ἔσται, νόσος δὲ οὐ. ὁμοίως δὲ καὶ λευκῶν ὄντων ἀπάν-
 » των, λευκότης μὲν ἔσται, μελανία δὲ οὐ.

Τοῦτ' ἐπὶ δὲ πρὸν τῇ ἐναντίων ἐπὶ θεωρήματι. φησὶ γὰρ
 ὅτι εἴς τῇ ἐναντίων ὄντος, ἔκ ἀνάγκη καὶ τὸ ἔπερον εἶ-
 ναι. ἐὰν γὰρ ὑποβάμεια πάντας ὑγιαίνεν ἀνθρώπους, ὑ-
 γεία μὲν ἐξ ἀνάγκης ἔσται, νόσος δὲ οὐ. ὁμοίως καὶ πρὸς
 νόσον, καὶ λευκότητα, καὶ μελανίαν, καὶ τῇ τοιούτων. ταῦ-
 τα δὲ φησιν ὁ ἀριστοτέλης, αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς τὰ πράγματα
 ἐξεποζώντες τὴν ἐναντίωσιν ἀναδέχασθαι, οὐδέ τι δὲ ὡς
 ἐναντία. τὸ γὰρ λευκόν, ὡς μὲν πρᾶγμα, δυνάται εἶναι
 καὶ δίχα τοῦ μελανοῦ. ὡς μέντοι ἐναντίον τούτῳ, ἔκτι
 καθ' ἑαυτὸ δυνάται θεωρεῖσθαι. διότι τὰ ἐναντία, τὰ πρὸς
 τι εἶσι, καὶ εἰς ἑσέως ἐτέρου τὸ εἶναι ἔχουσι. τὸ γὰρ ἐναν-
 τίον, ἐπὶ τῷ ἐναντίῳ ἐναντίον.

- » Ἐπὶ αὖ τῷ σωκράτει ὑγιαίνεν, τὸ σωκράτην νοσεῖν ἐναν-
 » τίον ἐπὶ, μὴ ἐνδέχεται δὲ ἅμα ἀμφότερα τῷ αὐτῷ ὑπάρ-
 » χεν, οὐκ ἀνενδέχεται τοῦ ἐτέρου τῇ ἐναντίων ὄντος, καὶ
 » τὸ λοιπὸν εἶναι. ὄντος γὰρ τοῦ σωκράτει ὑγιαίνεν, ἔκτι
 » εἴη τὸ νοσεῖν σωκράτην.

Εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι τοῦτο ἢ πρὸς κατὰ σκοδὴν ἔρηται
 τοῦ προτέρου, ἢ ὅτι πρὸς τῇ εἰσότητι, τὸ μὲν ἐλίσσεται
 εἶναι ἀπλᾶς, τὰ δὲ κατὰ συμπλοκὴν τῇ ὑποκειμένων
 θεωρεῖσθαι. διέξας διὰ τῇ προτέρων ὅτι πρὸς τῇ ἀ-
 πλῶν δυνάτον εἴς τῇ ἐναντίων ὄντος, τὸ ἔπερον μὴ εἶ-
 ναι, νῦν δὲ ἰκνύσιν ὅτι καὶ πρὸς τῇ κατὰ συμπλοκὴν θεωρου-
 μένων, τοῦτο δυνάτον. εἰ γὰρ ὁ νοσῶν σωκράτης ἐναντίος
 ἐπὶ τῷ ὑγιαίνοντι σωκράτει, ἀδυνάτον δὲ τὰ ἐναντία ὄν-
 τῳ αὐτῷ εἶναι, πᾶσα ἀνάγκη τοῦ εἴς τῇ ἐναντίων ὄν-
 τος, τὸ ἔπερον μὴ εἶναι. σωκράτους γὰρ ὑγιαίνοντος, οὐδὲν

να τὸν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον αὐτὸν νοσῇν.

- » Δῆλον, δὲ, ὅτι καὶ ποῦ τὸ αὐτὸ ἢ εἶδεν ἢ γένε πέφυκε
 » κε γίνεσθαι τὰ ἐναντία. νόσος μὲν γὰρ καὶ ὑγίεια ἐν σώ
 » ματι ζῶν πέφυκε γίνεσθαι. λευκότης δὲ καὶ μελανία
 » ἀπλῶς ἐν σώματι. δικαιοσύνη δὲ καὶ ἀδικία ἐν ψυχῇ
 » καὶ ἀνθρώπου.

Τρίτον τοῦτο θέρημα ποῦ τῷ ἐναντίων λέγει, διό
 τι τὰ ἐναντία, ἢ ποῦ ἐν, καὶ τὸ αὐτὸ γένος πέφυκε γίνε
 σθαι, ἢ ποῦ ἐν, καὶ τὸ αὐτὸ εἶδεν. οἷον, ἢ λευκότης, καὶ ἢ με
 λανία, ποῦ ἐν, καὶ τῷ γένει ταυτὸ καταγίνονται. λέγω
 δὲ ἐν σώματι, καὶ ἵππῳ, καὶ ἀνθρώπῳ, καὶ ἀπλῶς, ἐν τῷ
 ἐμψύχῳ, καὶ ἀψύχῳ σώματι, ἅπερ ἐπὶ τῷ γένει ταυτὰ.
 γένος γὰρ τούτων, τὸ ἀπλῶς σῶμα. ἢ μέντοι ὑγίεια, καὶ ἢ
 νόσος, ποῦ ἐν, καὶ ταυτὸν τῷ εἶδει. οἷον ἐν ἀνθρώπῳ, καὶ
 ἵππῳ, καὶ ἀπλῶς παντὶ ζῳῷ, ἅπαντα ταυτὰ τῷ εἶδει ἐπὶ. τὸ
 γὰρ πᾶσι ζῳῷ σῶμα, εἶδός ἐστι τῆς ἀπλῶς σώματος. ὁμοίως
 δὲ καὶ ἢ δικαιοσύνη, καὶ ἢ ἀδικία ἐν τῇ ἀνθρώπειᾳ ψυχῇ
 πέφυκε γίνεσθαι. αὐτὴ δὲ εἶδός ἐστι τῆς ἀπλῶς ψυχῆς, ἢ τοῦ
 τῆς ἀσωμάτου. Διὰ τὸ δὲ ἡρκεῖ ποῦ ταυτὸν ἢ εἶδεν,
 ἢ γένε, οὐ προσέθηκεν, ἢ ἀριθμῷ; τὸ γὰρ ταυτὸν ὡς ἐλέ
 γομεν πρότερον, ἢ γένε ἐπὶ ταυτὸν, ἢ εἶδεν, ἢ ἀριθμῷ, ὡς ἐ
 πόρ καὶ ἢ ἑτερότης. γένε μὲν, ὡς ἀνθρώπος καὶ ἵππος.
 εἶδεν δὲ, ὡς σωκράτης καὶ πλάτων. ἀριθμῷ δὲ, ὡς ἄρς,
 ξίφος, φάσγανον, μάχαιρα, καὶ τὰ τοιαῦτα. λέγομεν
 οὖν ὅτι ἢ ὡς ὁμολογούμενον τοῦτο παρεῖκον, ὡς ἡμῶν δύ
 ναμένων τοῦτο προσυπακούσαι, ἢ ἐπειδὴ εἰ καὶ ποῦ ταυ
 τὸν τῷ ἀριθμῷ καταγίνονται τὰ ἐναντία, ἀλλ' οὐχὶ κατὰ
 τὸ αὐτὸ μέρος, καθ' ἕτερον γὰρ μέρος λευκὸς ὢν σῶκρά
 της, καθ' ἕτερον ἐπὶ μέλας, οἷον ἐν θριξί. καὶ καθ' ἕτε
 ρον μὲν, θορμός, καθ' ἕτερον δὲ, ψυχρός, ἅμα γὰρ ἐν τῷ

Α' Μ Μ Ω Ν Ι Ο Υ

αὐτῷ μὲν, ἀδυνάτον συστῆναι τὰ ἐναντία.

Ἀνάγκη δὲ πάντας τὰς ἐναντίας, ἢ ἐν τῷ αὐτῷ γένεσθαι, ἢ ἐν τοῖς ἐναντίοις γένεσθαι. ἢ αὐτὰ γένεσθαι, λυσιπρόως καὶ μέλαν ἐν τῷ αὐτῷ γένεσθαι, χρῶμα ὅσον αὐτῶν τὸ γένος. Δικαιοσύνη δὲ καὶ ἀδικία, ἐν τοῖς ἐναντίοις γένεσθαι: τοῦ μὲν ὅσον, ἀρετὴ τὸ γένος: τοῦ δὲ, κακία. ἀγαθὸν δὲ καὶ κακόν, οὐκ ἐπὶ τῷ γένει. ἀλλ' αὐτὰ τυγχάνει γένεσθαι πινόντων.

Τέταρτον τοῦτο τῶν ἐναντίων θεωρίμα. ἐπὶ δὲ ὅτι τὰς ἐναντίας, ἢ ὑπὸ ἐν, καὶ τὰ αὐτὰ πλεῖστον γένος, ὡς τὸ λευκόν, καὶ τὸ μέλαν: ὑπὸ τὸ χρῶμα ὅσον. ἢ ὑπὸ τὰς ἐναντίας. οἷον, ἀδικία καὶ δικαιοσύνη. ἢ μὲν, ὅσον ὑπὸ τῷ ἀρετῇ, ἢ ὅσον ὑπὸ τῷ κακίᾳ. ἐναντίον δὲ ἀρετῇ κακία. ἢ αὐτὰ γένεσθαι, ὡς τὸ ἀγαθόν καὶ τὸ κακόν. ταῦτα ὅσον οὐκ ὑπὸ ἄλλο πλεῖστον γένος. μόνως δὲ γένεσθαι. Τί οὖν δεῖ προδεῖναι ταῖς δέκα κατηγορίαις ἐπὶ τῷ δυνάμει, τῷ τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ τοῦ κακοῦ, ὡς μηκέτι δέκα εἶναι τὰς κατηγορίας, ἀλλὰ δύο δέκα; φησὶ οὖν ὅτι ταῦτα γένεσθαι ἐκάλειστον, οὐ κατὰ τὸ αὐτὸ σημαίνοντα ταῖς ἄλλαις κατηγορίαις, λέγω δὲ ὡς κατὰ αὐτὰ τούτων ὑφειρηκότων, ὡς πορ καὶ αἱ κατηγορίαι, ἀλλ' ὡς πορ καὶ ὁ πλάτων γένεσθαι τῶν ὄντων ἔπειτα τὰ πέντε ἐκείνη, φησὶ δὲ τὸ ὄν, τῷ ταυτοτήτα, τῷ ἐπερότητα, τῷ κίνησιν, τῷ ἄλλοις, διὰ τὸ ἐν παντί τοῖς οὐσι θεωρεῖσθαι, οὐχὶ δὲ τῷ αὐτῷ κατὰ αὐτὰ ταῦτα ὑφειρηκέναι: οὐτα δὲ καὶ ὁ ἀριστοτέλης ἐν ταῦτα γένεσθαι ἔπειτα εἶναι τὸ ἀγαθόν, καὶ τὸ κακόν, οὐχ ὡς αὐτὰ κατὰ αὐτὰ, ἀλλ' ὡς ἐν πάσαις ταῖς κατηγορίαις θεωρούμενα. ἐπὶ γὰρ π καὶ ἐν οὐσίᾳ ἀγαθόν, καὶ κακόν, καὶ ἐν ποσῷ, καὶ ἐν ποιῷ, καὶ ταῖς ἄλλαις κατηγορίαις. ἐν οὐσίᾳ μὲν ὅσον ἀγαθόν, ἢ κατὰ αὐτὸ πλεῖστον, τὸ ἀπὸ τοῦ πινόμενον ἔχειν τὸν λόγον τῆς φύσεως, καὶ μήτε εἶναι ἢ τὸ

πλεονάζειν κατὰ τὸν λόγον, ἢ ἐλλείπειν. ἐν ποσῷ δὲ, ἢ
 σύμμετρος ἐκάσῳ πράγματι ποσότης. καὶ ἐν ποσῷ, τὸ
 σύμμετρον ἐκάσῳ χρώματι. καὶ ὑπὸ τῆν ἄλλων ὁμοίως.
 Ἀκριβολογουμένοις δὲ, οὐδὲ ἐναντία τὸ ἀγαθόν, καὶ τὸ κα-
 κὸν φανήσεται, ἀλλὰ κατὰ σῶσιν καὶ ἔξιν ἀντικείσθαι.
 διὲ γὰρ τῆν ἐναντίων ἐκάπερον εἶδοτε ποιεῖσθαι, καὶ ὀρι-
 μένῳ ἔχον φύσιν, ὥς πορ τὸ λευκόν, καὶ τὸ μέλαν. τὸ δὲ
 κακόν, οὐκ ἔχει ὀρισμένῳ ὑπόστασιν. ἀμετρία γάρ πε-
 ς εἶν. ἢ δὲ ἀμετρία, πῶς ἀν' εἶδος εἰσὶν ὀρισμένον; ὅθεν
 οὐδὲ ὀρισμῷ ὑποπίπτει ἡ κακία, ἀλλ' ὥς πορ ἡ σῶσις τῇ
 ἀπουσίᾳ τῆς ἔξως παραγίνεται, αὐτὴ οὐκ ἔχουσα ὀρισ-
 μένῳ τινὰ φύσιν, οὕτω καὶ ἡ κακία, τῇ ἀπουσίᾳ τῆς ἀρε-
 τῆς ποδίνεται, ἢ καθ' ὑπόβολιν, ἢ κατ' ἐλλείψιν. ἐκείνης
 γὰρ ἐν συμμετρίας θεωρουμένης, ἡ τοῦ μετρίου παρατροπή,
 κακίαν ἐποίησε κατὰ τε τὸ πλεονάζον, καὶ τὸ ἐλλείπον.
 ἴσμεν δὲ ὅτι, ἡ καὶ ὑπὸ τὰ ἐναντία πλεῖν γέννηται τὰ ἐναν-
 τία, καὶ κατὰ τὸ γνηκώτατον γένος αὐτῶν εἴρηκεν, ἀλλὰ κα-
 τὰ τὸ προσεχές, καὶ ὑπὸ ἄλλων. ἀνέγκη γὰρ πάντας τὰ
 ἐναντία ὑπὸ τὸ αὐτὸ πλεῖν γένος. ἢ γὰρ καὶ ἡ ἀδικία καὶ
 ἡ δικαιοσύνη ὑπὸ τῶν κακίαν, καὶ τῶν ἀρετῶν πλοῦσιν,
 ἀλλὰ καὶ αὐταὶ ὑφ' ἐν π κοινὸν πλοῦσι γένος, τῶν ἔξιν λέ-
 γω, καὶ τῶν διάθεσιν. αὐταὶ δὲ ὑπὸ τῶν ποιότητε, ἡ περ εἰ-
 γένος γνηκώτατον πάντων τ' ἐναντίων. καὶ εἰκότως ὑφ' ἐν
 τὰ ἐναντία πλεῖσι γένος. ἐποῦδατε γὰρ ἀνῳθέν τε, καὶ κα-
 τῶσιν ἢ φύσις τὸν πρὸς ἄλληλα αὐτῶν εἰδῶς πόλεμον, ἀ-
 νῳθέν τε, καὶ κατῶσιν αὐτὰ ξυνδῆσαι, ἀνῳθέν μὲν, τῷ
 κοινῷ γένει, κατῶσιν δὲ, τῷ κοινῷ ὑποκειμένῳ.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΤΕΡΟΥ.

Πρότερον ἔπερον ἔπερον λέγεται πετραχῶς.

Εἰ μνημόνους τοῦ προτέρου ἐν τῷ ποδὶ τ' πρὸς τι λόγῳ.

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

ἐνθα εἰλεται τὸ ὑποσητόν, τῆς ὑποσημης πρότερον εἶναι. καὶ τὸ αἰδητόν, τῆς αἰδησεαίς. διὰ τοῦτο τοίνυν ἐνταῦθα, τὰ διὰ φορα αὐτῶν ἀπεριθμῆται σημαινόμενα, καὶ φησὶν εἶναι τὸν ἀριθμὸν τέσσαρα. καὶ πρῶτον μὲν, τὸ τῷ χρόνῳ πρότερον. δεύτερον δέ, τὸ τῇ φύσει. τρίτον, τὸ τῇ τάξει. τέταρτον, τὸ τῇ ἀξίᾳ.

Πρῶτον μὲν καὶ κυριώτατα κατὰ τὸν χρόνον, καθ' ὃ πρεσβύτερον ἔτερον ἔτερον, καὶ παλαιότερον λέγεται. τῷ γὰρ τὸν χρόνον πλήω εἶναι, καὶ παλαιότερον καὶ πρεσβύτερον λέγεται.

Πρῶτον μὲν, καὶ κυριώτατα φησι πρότερον λέγεσθαι, τὸ τῷ χρόνῳ πρεσβύτερον, καὶ παλαιότερον ὅν λέγομεν γὰρ σωκράτην πρότερον εἶναι τῷ χρόνῳ ἀριστοτέλους. πρῶτον δέ, καὶ κυριώτατα τοῦτο τὸ σημαινόμενον τοῦ προτέρου φησὶ, διότι καὶ ἡ σωκράτης μάλιστα πρότερον εἰσθε λέγειν τὸ κατὰ τὸν χρόνον πρεσβύτερον. Ἰστέον δὲ ὅτι τὸ μὲν παλαιότερον, καὶ ὑπὲρ ἐμψύχων, καὶ ὑπὲρ ἀψύχων εἰσθε λέγεσθαι. τὸ δὲ πρεσβύτερον, ὑπὲρ μόνων τῶν ἐμψύχων.

Δεύτερον δὲ τὸ μὴ ἀντιστρέφον κατὰ τὴν τῶν εἶναι ἀκοι λούθησιν. ὅσον τὸ ἐν, τῶν δύο πρότερον. δυοῖν μὲν γὰρ ὅν τοίνυν, ἀκολουθεῖ δὲ τὸ ἐν εἶναι. ἐνὸς δὲ ὄντος, καὶ ἀνὰ καὶ ὅν εἶναι. ὥς τε καὶ ἀντιστρέφει ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἡ ἀκοι λούθησιν τοῦ εἶναι τὸ λοιπὸν. πρότερον δὲ δοκῇ τὸ τοιοῦτον εἶναι, ἀφ' οὗ μὴ ἀντιστρέφει τὸ εἶναι ἀκολουθήσεις.

Δεύτερον τοῦτο τοῦ προτέρου σημαινόμενον, τὸ μὴ ἀντιστρέφον κατὰ τὴν τῶν εἶναι ἀκολουθήσιν. τουτέστιν, ἐφ' οὗ μὴ ἀντιστρέφει ἡ πῦν εἶναι ἀκολουθήσεις. ἡ γὰρ, τὸ σωησφιδόμενον μὲν, μὴ σωησφιδόν δέ. ὅσον, δυοῖν ὄντων, ἐξ ἀν' ἀμῆς ἐν ἑστὶ σωησφιδεται γὰρ τὸ ἐν. ἐνὸς δὲ ὄντος, καὶ ἐξ ἀν' ἀμῆς ἐσονται δύο, οὗ γὰρ σωησφιδονται τῷ ἐνί.

ὥς τε πρότερον τὸ ἐν τῇ δυνάμει, πάλιν, ἀνθρώπου μὲν ὄν-
τος, ἐξ ἀνάγκης ἔσται ζῶν. σωησφύεται γὰρ τὸ ζῶν τῷ
ἀνθρώπῳ. ζῶν δὲ ὄντος, οὐ πάντως ἔσται ἀνθρώπος. οὐ
γὰρ σωησφύεται αὐτῷ ὁ ἀνθρώπος. πολλὰ γὰρ ἐπὶ ζῶα,
αὐτὰ οὐκ εἰσὶν ἀνθρώποι. οὐκοῦν τὸ ζῶν, πρότερον τοῦ ἀν-
θρώπου τῇ φύσει, ἀλλ' οὐ τῷ χρόνῳ.

» Τρίτον δὲ κατὰ πᾶσι τάξιν πρότερον λέγεται, καθά-
» πορ ὑπὸ τῇ ὑψηλῶν καὶ τῇ λόγων. ἐν τε γὰρ ταῖς ἀπο-
» δεκτικαῖς ὑψηλαῖς, ὑπάρχει τὸ πρότερον καὶ τὸ ὕστερον
» τῇ τάξει. τὰ γὰρ σοιχεῖα πρότερα τῇ διαγραμμάτων
» τῇ τάξει. καὶ ὑπὸ τῆς γραμματικῆς τὰ σοιχεῖα πρότερα
» τῇ συλλαβῶν. ἐπὶ τε τῇ λόγων ὁμοίως, τὸ γὰρ προϊ-
» μιον τῆς διηγήσεως πρότερον τῇ τάξει εἶναι.

Τρίτον σημαίνοντον τοῦ προτέρου, τὸ τῇ τάξει πρότε-
ρον, ὡς πορ ἔχει φησὶν ὑπὸ τῇ ὑψηλῶν, ἐν τε γὰρ τῇ ἀπο-
δεκτικῇ ὑψηλῇ, προηγουμένῳ μὲν ἀπὸ τῆς ἀποδείξεως, ἔπονται
δὲ τὰ συμπράσματα, καὶ ὑπὸ τῆς γεωμετρίας, τὰ σοι-
χεῖα φησὶ πρότερα τῇ διαγραμμάτων, σοιχεῖα δὲ καί
λοῦσι γὰρ γεόμετρα, τὸ σημεῖον, τὸ γραμμικόν, τὸ ὑποφά-
νησαν, καὶ τὰ τοιαῦτα, ὅσα τῆς τῶν θεωρημάτων ἀποδεί-
ξεως προλαμβάνεται ἅπασι, διαγράμματα δὲ, αὐτὰ τὰ
θεωρήματα, καὶ ὑπὸ τῶν γραμμάτων δὲ, τῶν μὲν λέξεων,
πρότερα ἀσυλλαβῶν. τῶν δὲ συλλαβῶν, τὰ σοιχεῖα. τὸ
αὐτὸ καὶ ὑπὸ τῶν λόγων ὁμοίως. προηγουμένῳ μὲν γὰρ
τὰ προοίμια, ἀκολουθεῖ δὲ ἡ προκατάστασις, ἔπειτα ἡ κα-
τάστασις. τοῦτοις δὲ ἔπονται τὰ διηγήματα, ἔπειτα οἱ ἀ-
γῶνται. ταῦτα δὲ πάντα, τῇ τάξει μόνῃ τὸ πρότερον ἔ-
χουσιν, οὔτε δὲ τῇ φύσει, οὔτε τῷ χρόνῳ. διωκτὸν γὰρ
καὶ τὸν ἀπὸ τοῦ ῥήτορος, πρῶτον χρῆσθαι τοῖς ἀγῶσιν,
ἔπειτα τοῖς προοιμίοις, καὶ τότε πῶς διηγήματα, καὶ τὸν

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

γινώμετρίω, πρότερον ἐκθάναι τὸ θεώρημα, ἔπειτα τὰ σοι-
 χεῖα. ὥς πε ταῦτα τῇ τάξει μόνον τὸ πρότερον ἔχουσι.
 ποῦ μὲν οὖν τῇ ἁλῶν, ἴσως τις ἀν' συγχωρήσει μόνῃ
 τῇ τάξει τὸ πρότερον λέγειν. ὡς δὲ τῇ γραμμάτων,
 οὐκ ἐπὶ μόνῃ τῇ τάξει τὰ σοιχεῖα δοκεῖ τῇ συλλαβῶν, ἢ
 τῇ ὀνομάτων, ἢ τῇ λόγων εἶναι πρῶτα. οὐδὲ γὰρ οἶόν τε
 ἀντιπρὸς τὰ τῶν τάξιν, πρῶτον τὰ ὀνόματα μαθεῖν,
 ἔπειτα τὰς συλλαβάς, ἔπειτα τὰ σοιχεῖα. ἀδυνάτον γὰρ τῇ
 σοιχείων μὴ γινώσκοντων, τὰ λοιπὰ γινώσκοντα· καὶ ἀναι-
 ρουμένων μὲν τῇ σοιχείων, τὰ λοιπὰ σωσάναιρεται. ἐν
 κένων δὲ ἀναιρουμένων, τὰ σοιχεῖα μένουν ἐνδέχεται. ὥς
 τε οὐ μόνον τῇ τάξει, ἀλλὰ καὶ τῇ φύσει τὰ σοιχεῖα πρῶτα
 τῇ ἐξ αὐτῶν. οὐ καλῶς ἀρὰ μόνῃ τῇ τάξει ὡς τῆς γραμι-
 ματικῆς τὰ σοιχεῖα πρῶτα εἶναι φησιν, ἢ μὴ πού πρὸς ἐν-
 κῆνο ἀπεβλεψόν, ὅτι καὶ οἱ τῇ γραμμάτων ἀνεπίσημοι
 νόμοι, λόγους μὲν εἶρην, καὶ ὀνόματα δυνάμει, τῶν δὲ τῇ
 σοιχείων ἀγνοῖν δυνάμειν. ἀλλὰ δηλονότι καὶ ὑπὸ τρι-
 βῆς διαλέγονται, τὰ μὲν σημαίνοντα τῇ φωνῶν ἴσαι-
 σιν. αὐτὴν μὲντοι τῶν κατὰ τῶν φωνῶν τοῦ λόγον δυνά-
 μιν ἀγνοοῦσι, τὰ ἐξ αὐτῶν σύγκειται ἀγνοοῦσι.

33 Ἐπὶ περὶ τὰ ἑρμηνεύοντα, τὸ βέλτιον καὶ πμῖότερον, πρό-
 34 τερον τῇ φύσει δοκεῖ. ἑωθέασι δὲ καὶ οἱ πολλοὶ αὐτὸ ἐν πμο-
 35 τέροις καὶ μάλλον ἀγαπώμενοις ὑπ' αὐτῶν, προτέρους φάσι
 36 καὶ περὶ αὐτοῖς εἶναι. ἔστι δὲ σχεδὸν ἀποτριώτατος τῇ
 37 τρέπων οὗτος. οἱ μὲν οὖν λεγόμενοι τρέποι τοῦ προτέρου
 38 ρου, σχεδὸν τοσούτοις ἴσοι.

Οὗτος ὁ τέταρτος τοῦ προτέρου τρόπος, λέγω δὴ τὸ
 πμῖότερον, ὅπου ἡ σωθήσα πρότερον καλεῖται. ἀλλότριον
 δὲ τοῦτο παντὶ πλὴν τῇ τοῦ προτέρου σημανομένων. διότι
 πορ καὶ αὐτὸς τοῦτο μὲν ἀθετεῖ, πέμπτον δὲ ἵνα τρέπον
 ἐφεξῆς

ἐφεξῆς ἀντὶ τοῦτου φησὶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ τέσσαρα τοῦ
 προτέρου σημαίνοντα + διὸ καὶ τὰ διάφορα τοῦ ἅμα ση-
 μαινόμενα ἀπαριθμούμενος, καὶ ἐκαστοῦ τοῦ τῶν προτέρων
 σημαυνομένων, ἕνα τῶν τοῦ ἅμα τρόπον ἀντιτάξας, τοῦ-
 τω μόνῳ ἔκ ἀντιέθηκε, παντελῶς ἐξορίζων αὐτὸ τῶν τοῦ
 προτέρου σημαυνομένων.

» Δόξετε δ' ἀντὶ τὰς αὐτῶν ἡρημένους, ἕτερος εἶναι προτε-
 » ρον τρόπον + τὸ ὅτι ἀντιπρεφόντων κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκο-
 » λούθῃσιν, τὸ αἴτιον ὅπως ἔστιν ἑτέρω τῶν εἶναι, πρότερον εἰκό-
 » τως τῇ φύσει λέγεται ἀντὶ τοῦ ὅτι ἐστὶν τινα τοιαῦτα, δηλονότι, τὸ
 » ὅτι εἶναι ἀνθρώπου ἀντιπρεφῆ κατὰ τὸ τοῦ εἶναι ἀκολουθεῖ-
 » σιν, πρὸς τὴν ἀληθεῖα τοῦ αὐτοῦ λόγον + ἡ γὰρ ἐστὶν ἀνθρώ-
 » πος, ἀληθὴς ὁ λόγος, ὃ λέγομεν ὅτι ἐστὶν ἀνθρώπος, καὶ ἀν-
 » τιστρέφῃ + ἡ ὅτι ἀληθὴς ὁ λόγος ὃ λέγομεν ὅτι ἐστὶν ἀνθρώ-
 » πος, ἐστὶν ἀνθρώπος + ἐστὶ δὲ ὁ μὲν ἀληθὴς λόγος οὐδαμῶς
 » αἴτιος τοῦ εἶναι τὸ πρᾶγμα + τὸ μέντοι πρᾶγμα φαίνεται
 » πῶς αἴτιον τοῦ ἀληθεῖ τὸν λόγον εἶναι + τῷ ὅτι εἶναι τὸ πρᾶ-
 » γμα ἢ μὴ, ἀληθὴς ὁ λόγος, ἢ ψευδὴς λέγει. ὥστε κατὰ πέν-
 » τε τρόποις ἕτερον ἕτερον πρότερον λέγεται ἀντὶ.

Πέμπτον προσέθηκε τοῦτον + ὁ ὅτι τέταρτος ὡς ἡρηται,
 ἀλλότριος τῶν τῶν τοῦ προτέρου σημαυνομένων, ἐπεὶ δὴ πορ-
 ἀπὸ τῆς ἡμέτερας προαιρέσεως, καὶ ἔκ ἀπὸ τῆς φύσεως τῆς
 πραγμάτων ὑπέρχεν, ἐστὶ τὸ πέμπτον τῷ δευτέρῳ ἐναντι-
 οῖον. ἐκένετο ὅτι μὴ ἀντιπρεφόντος κατὰ τὸ τοῦ εἶναι ἀκολου-
 θῇσιν, μήτε αἴτιον ὅπως τῶν ἑτέρων τῶν ἑτέρων + τοῦτο καὶ ἀντι-
 στρέφῃ, καὶ αἴτιον ἐστὶ τῶν ἑτέρων τὸ ἕτερον + οἷον, ὁ πατήρ καὶ
 ὁ υἱός + ταῦτα ὅτι ἀντιπρεφῆ πρὸς ἀλλήλας, κατὰ τὴν τοῦ
 εἶναι ἀκολουθεῖσιν + ὁποῖον ὅτι ἀντιπρεφῆ, τὸ ἕτερον πάν-
 τως ἀκολουθεῖ. ἐστὶ μέντοι τὸ ἕτερον αἴτιον τοῦ λοιποῦ, ὁ πα-
 τὴρ φημί τοῦ υἱοῦ. ἐὰν γὰρ φησὶ, τῶν ἀντιπρεφόντων κατὰ
 τὴν τῶν τοῦ εἶναι ἀκολουθεῖσιν, αἴτιον τοῦ εἶναι εἴη ἕτερον τῶν

T T

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

ἐτέρου, ἢ ἐφ' ὧν μὴδὲν μάλλον τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ ἀκολουθεῖ, ἢ τὸ λοιπὸν τῷ λοιπῷ, εἰκότως πρότερον λέγοιτ' ἀπ' οἷον, ὁ πατήρ, ἢ οὐ ἐπὶ πατὴρ. ἀλλὰ καὶ πατὴρ ἀντιστρέφει ὁ υἱός. εἰ οὖν ὁ ἕτερος δορεθεῖν αἴτιος τοῦ τὸν ἕτερον εἶναι, εἰκότως λέγοιτ' ἀπ' τῆ φύσει πρότερος. δορεσκειται τοίνυν ὁ πατήρ αἴτιος τοῦ εἶναι τὸν υἱόν. ἔκωσ' οὗτος τῆ φύσει πρότερος τοῦ υἱοῦ. ὁμοίως ἔχει καὶ ὑπὸ τοῦ πράγματος, καὶ τοῦ ἀληθοῦς πρὸς αὐτοῦ λόγον. καὶ τούτων ἡ ἀντιστρέφοντων κατὰ τὸ τοῦ εἶναι ἀκολουθίαν, τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ αἴτιον ἐστίν. οἷον, ἐπὶ σωκράτης φιλόσοφος. καὶ λόγος τις ἐστὶ περὶ αὐτοῦ λέγων, ὅτι φιλόσοφος ἐστίν. ὁ ὅτερον οὖν τούτων περὶ ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖ καὶ τὸ ἕτερον. εἰ ἡ ἀληθὴς ὁ λόγος, ὁ λέγων, ὅτι φιλόσοφος ἐστίν, ἀνάγκη εἶναι τὸν σωκράτην φιλόσοφον. καὶ εἰ ἐπὶ σωκράτης φιλόσοφος, ἐξ ἀνάγκης ἀληθὴς ὁ λόγος, ὁ λέγων, ὅτι φιλόσοφος ἐστίν. ἀλλ' εἰ καὶ ταῦτα ἀντιστρέφει πρὸς ἀλλήλα, αἴτιον μὲν τοῦ εἶναι τὸν λόγον ἀληθῆ, τὸ πρᾶγμα ἐστίν. εἰ μὴ ἡ ὑπὸ τὸ πρᾶγμα, οὐκ ἀπ' αὐτῆς ἀληθὴς ὁ πρὸς αὐτοῦ λόγος. ὥς τε κατὰ πέντε τρόπους ἕτερον ἑτέρου πρότερον λέγοιτ' ἀπ'. ἢ πῶν δὲ πρὸς τοῦ προτέρου, ἢ ἐπὶ πρὸς τοῦ ὑστέρου ἐμνημόνουν. ἐκ τῆς τῆς προτέρου διδασκαλίας, σαφὲς ἦν καὶ ἡ τῆς ὑστέρου. ἅμα ἡ ταῦτα ὑπάρχει, καὶ τῆς πρὸς τι ἐστίν. διὸ καὶ οὐδὲς γνωθὲντος, ἐγνωσμένον ἐστὶ καὶ τὸ ἕτερον. τὸ ἡ πρότερον, ὑστέρου λέγεται πρότερον. καὶ τὸ ὑστέρον, προτέρου ὑστέρον. ὥς τε καθ' ὅσους τρόπους λέγεται τὸ πρότερον, κατὰ τοσούτους ρηθῆσεται καὶ τὸ ὑστέρον. τῆν ἡ πρὸς τι, ὥς ἀπ' ἔχει τὸ ἕτερον, οὕτως ἔχει καὶ τὸ λοιπόν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ Α' Μ Α.

- » Α'μα δὲ λέγεται, ἀπλῶς μὲν καὶ κυριώτατα, ὧν ἡ
- » γένεσις οὐ τῷ αὐτῷ χρόνῳ. οὐδέτερον ἡ τῆν τοιούτων
- » πρότερόν ἐστιν, οὐδέ ὑστέρον. ἅμα δὲ κατὰ τὸν χρόνον ταῦ

» τα λέγεται καὶ ἐπ'.

Εὐμνημόνους καὶ τοῦ ἅμα ἐν τῷ ποτὶ τῇ πρὸς πλὴ-
 γῶ. ἐνθα ἔλεγε, δοκῇ δὲ τὰ πρὸς τι, ἅμα τῇ φύσει ἔναι.
 διόναυ εἰκότως τὸν ποτὶ αὐτοῦ ποιῆται λόγον. ἐπειδὴ δὲ
 ἀντίκειται τὸ ἅμα τῷ προτέρῳ, παραδίδωσι τριπλὴν τοῦ
 ἅμα διαφοράν. καὶ τὸν μὲν πρῶτον τρόπον, ἀντιτίθεται τῷ
 πρώτῳ τῷ προτέρῳ τρόπῳ. τὸν δὲ δεύτερον, τῷ δεύτερῳ,
 καὶ τῷ πέμπτῳ. τὸν δὲ τρίτον, τῷ τρίτῳ. τῷ δὲ τετάρτῳ,
 ἔδεναι ἀντιτίθεται τρόπον. καὶ ὅτι ἐφθίω ἐπὶ ὧν ἀλλοτριώ-
 τατον αὐτὸν ἔναι τῇ τοῦ προτέρου σημασινομένων, πρῶτον
 οὗ τῷ ἅμα τρόπον φησὶν, ὅν καὶ κυριώτατον εἶναι λέγει,
 τὸν κατὰ χρόνον. οἷον, ἢ πνδύ δύο, ἢ πλείους ἐν τῷ αὐτῷ
 χρόνῳ τὴν γένεσιν ἔχουσιν. εἰκότως δὲ τοῦτον κυριώτα-
 τόν φησι. καὶ ὅτι ὑπὸ τούτων μάλιστα ἡσωνήθηα τὸ ἅμα
 φέρει, ὑπὸ τῇ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὑπαρχόντων. ἀντί-
 κηται δὲ οὗτος ὡς ἐφάμεν, τῷ πρώτῳ τοῦ προτέρου ση-
 μαινομένῳ, ὅπου καὶ αὐτὸ μάλιστα, καὶ κυριώτατα πρότε-
 ρον ἔλεγε το εἶναι. λέγω δὲ τὸ κατὰ χρόνον. ὡς σωκρά-
 τῆς, καὶ ἀλκιβιάδῆς. πρότερος ὅτι τῷ χρόνῳ ὁ σωκράτης
 ἢ τοίνυν τῷ χρόνῳ πρότερον, μάλλον ἀν' λεχέειν καὶ κυριώ-
 τατα πρότερον, ἀντίκειται δὲ τῷ προτέρῳ τὸ ἅμα, καὶ τὸ
 τῷ χρόνῳ ἅμα, κυριώτερον ἀν' λεχέειν. ἅμα δὲ ἐπὶ τὰ μήτε
 πρότερα, μήτε ὕστερα.

» φύσει δὲ ἅμα, ὅσα ἀντιστρέφουσιν κατὰ τὴν τοῦ ἑ-
 » ναι ἀκολοῦθουσιν, μηδαμῶς δὲ αἴτιον θάπερον θατέρῳ τοῦ
 » εἶναι ἐσιν. οἷον ὑπὸ τοῦ διπλασίου καὶ τοῦ ἡμίσιως. ἀντι-
 » στρέφουσιν ὅτι ταῦτα. διπλασίου ὅτι ὄντος, ἡμισύ ἐστι,
 » καὶ ἡμίσεως ὄντος, διπλασίον ἐστιν. ἔδεται δὲ, ἔδεται
 » τοῦ εἶναι ἐσιν αἴτιον.

Οὗτος ὁ δεύτερος τοῦ ἅμα τρόπος. ἀντίκειται δὲ τῷ
 δεύτερῳ, καὶ τῷ πέμπτῳ τοῦ προτέρου σημασινομένῳ. τῷ

Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

μὴ δυνάμεται, ὅτι ἐκείνου, τὸ πρότερον ἐλέγχον, τὸ μὴ
ἀντιπρέφον κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολουθήσιν, ὡς τὸ εἶναι, καὶ
τὰ δύο. οὐδὲ γὰρ ὡς πρότερον ἀκολουθεῖ τὸ εἶναι τοῖς δυνάμει, οὐ
τοῦ καὶ τὰ δύο τῶν εἶναι. ἐνταῦθα δὲ, ἅμα φησὶ τὸ ἀντιπρέφον
κατὰ τὸ τοῦ εἶναι ἀκολουθήσιν, ὡς τὸ διπλάσιον καὶ τὸ
ἡμισυ. ὡς πρότερον γὰρ διπλάσιον ὄντος, ἀκολουθεῖ τὸ εἶναι ἡμισυ
συνεχῶς καὶ ἡμισυ ὄντος, ἀκολουθεῖ τὸ εἶναι διπλάσιον ἐξ
ἀντάκτου, τῶν δὲ πέμπτῳ ἀντίκειται, ὅτι ἐκείνου μὴ ἐλέγετο
πρότερον εἶναι, τὸ ἀντιπρέφον μὴ κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκο
λουθήσιν. τῶν ἑτέρων μέντοι τοῦ εἶναι αἵτιον ὑπῆρχε τὸ λοιπὸν
πῶς, ὡς αὐτὸ τοῦ πατρὸς ἐλέγετο, καὶ τοῦ υἱοῦ. ταῦτα γὰρ εἶ
καὶ ἀντιπρέφον κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολουθήσιν, ὅπου οὐκ ἔστι
ροῦν τεθέντος, ἀκολουθεῖ καὶ τὸ ἕτερον. ἀλλ' ἐν ὅττι πατὴρ αἵτιος
τοῦ εἶναι ἐστὶ τῶν υἱῶν. διὸ καὶ πρότερος ἐλέγετο εἶναι. ἐνταῦθα
δὲ, ἅμα λέγεται τὰ ἀντιπρέφοντα μὴ κατὰ τὴν τοῦ εἶναι
ἀκολουθήσιν, μηδεμῶς δὲ τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου εἶναι αἵτιον.
λέγω δὲ, τὸ διπλάσιον, καὶ τὸ ἡμισυ. ταῦτα γὰρ καὶ ἀν
τιπρέφον. ὅτι γὰρ τεθέντος, ἐξ ἀντάκτου ἡσάμεται καὶ τὸ
ἕτερον, καὶ οὐδὲ πῶς τῶν ἑτέρων αἵτιον τοῦ εἶναι εἶναι. εἰς δὲ
τὸ, μηδεμῶς δ' αἵτιον θάτερον θάτερον δὲ προδιδῶναι τὸ μόνως
ἐπεὶ ὁ πατὴρ, καὶ ὁ υἱός, καὶ αὐτὸ τὸ διπλάσιον, καὶ τὸ
ἡμισυ, ἀπορίαν ποιεῖ. τὸ, γὰρ διπλάσιον, τοῦ ἡμισυῶς
αἵτιον, εἰ καὶ μὴ μόνως. καὶ γὰρ καὶ αἵτια τῶν εἶναι, ἔχον αἵ
τιον, τὸ ἡμισυ. ὡς αὐτοῖς καὶ ὁ πατὴρ τοῦ υἱοῦ κατὰ τὸ χέ
σιν αἵτιον ὄν, ἔχει αἵτιον τὸν υἱόν. προσκείσθαι δὲ αὐτὸ τὸ
μόνως. τοῦτο γὰρ καὶ κυρίως αἵτιον, τὸ μόνως αἵτιον. ἀλλὰ
καὶ μὴ αἵτια τῶν τοῦ ὄντος εἶναι αἵτιον.

- Καὶ τὰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους ἀντιδιηρημένα ἀλλήλοις,
- ἅμα τῇ φύσει λέγεται. ἀντιδιηρηδαι δὲ λέγεται ἀλλήλοις,
- τὰ κατὰ τὴν αὐτὴν διαίρεσιν ὄντων, τὸ πᾶν ὃν τῶν περὶ αὐτὸ καὶ τῶ
- ὁμοειδῶν. ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις ἀντιδιαίρεται ἐκ τῶν αὐτῶν

22 γένους ὄντα· τὸ γὰρ ζῶον διαίρεται εἰς ταῦτα, ἕς τε τὸ πῖνον
 22 νόν, καὶ τὸ πεζόν, καὶ τὸ ἐνυδρον· καὶ ἕδιν γε τῶν προτέρων
 22 ἢ ὑστέρων ἔσιν· ἀλλ' ἅμα τῇ φύσει τὰ τοιαῦτα δοκεῖ εἶναι· διαί
 22 ρεθὲν δ' ἀν' αὐτῶν ἕκαστον εἰς ἑδὴ πάλιν· οἷον, τὸ πῖνον,
 22 καὶ τὸ πεζόν, καὶ τὸ ἐνυδρον· ἔστι δ' ἐν κακῇ αἰμα τῇ φύ
 22 σε, ὅσα ἐκ τῶν αὐτῶν γένους κατὰ τὴν αὐτὴν διαίρεσιν ἔσιν· τὰ
 22 δὲ γένη τ' εἰδῶν ἀπὸ προτέρων ἔσιν· οὐ γὰρ ἀπὸ τριτέρας κατὰ
 22 τὴν τῶν ἄλλων ἀκολουθίαν· οἷον ἐνύδρου μὲν ὄντος, ἔστι ζῶον·
 22 ζῶον δὲ ὄντος, ἔστι ἀνθρώπου ἐνυδρον εἶναι· ἅμα οὖν τῇ φύσει
 22 λέγεται, ὅσα ἀπὸ τριτέρας κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολου
 22 θησιν, μηδὲ μὴς δὲ ἕτερον ἐτέρω αἴτιον τοῦ εἶναι ἔστι· καὶ τὰ
 22 ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους ἀπὸ διηρημένα ἀλλήλοις· ἀπλῶς δ' ἅ
 22 μα ἔσιν, ὧν ἡ γενεσις ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ·

Οὗτος τρίτος τοῦ ἅμα τρόπος, ὃς ἀντίκειται τῷ τρίτῳ
 τῶν προτέρων σηματομενόν, τῷ κατὰ τάξιν προτέρῳ διακρί
 τὰ σοιχείᾳ ἐν ταῖς συλλαβαῖς· καὶ ἐν ταῖς λέξεσιν, αἱ συλ
 λαβαί· καὶ τὰ προοίμια ἐν τοῖς λόγοις· ἐνταῦθα δὲ ἅμα
 εἰς, τὰ τ' αὐτῶν ἐκ τῶν προτέρων τάξιν ἔχοντα, οἷα ἐπὶ τὰ ἐκ
 τῆς αὐτῆς διαίρεσεως εἰλημμένα γένη, ὡς τὸ σῶμα, καὶ τὸ
 αἰσώματον· ταῦτα γὰρ ἐκ τῆς ἐξίστασ' αὐτῶν ἔχει ἀπό
 ψασιν, ἐκ τε τῆς ἡδονατικῆς ἡδῶν, ἀνθρώπου λέγω, καὶ ἰπ
 πον, ἀνθρώπου, καὶ ψυχῆς· αἰσῶματός καὶ τὸ ἐμψυχον, καὶ τὸ ἀ
 ψυχον, ἅμα λέγεται· ἐκ γὰρ τῶν ἀπλῶς σώματα, τ' αὐτὰ
 καὶ ἀπόψασιν, καὶ ἐκ τῶν ζῶων· ἐπὶ τὸ πεζόν, καὶ τὸ πῖνον, καὶ τὸ
 ἐνυδρον, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, ἅμα λέγον· ἕδιν γὰρ αὐτῶν,
 ἕτερον ἐτέρω προτέρων ἔσιν· ἐκ τε γὰρ τῶν αἰσῶματός γένους,
 ἴσων καὶ τ' αὐτῶν ἔχει ἀπόψασιν, ἐκ τε τῶν ἡδονατικῶν ἡδ
 δους, ὁμοίως· ἐὰν δὲ τις διέλῃ τὸ πῖνον ἐν τύχοι, ἕς ὅρ
 θας, καὶ ἀκρίδας, καὶ πῆλιν, καὶ τὸ πῖνον, ἅμα λέγονται,
 ἀλλὰ πρότερον τὸ πῖνον, διότι ἐκ τῆς διαίρεσεως τῶν ζῶων
 εἰληπταί· ἡ δὲ ὅρθας, ἐκ τῆς τοῦ πῖνου διαίρεσεως· ἀπὸ δὲ

πρότερα τὰ κίνη τῶν εἰδῶν, ἐπειδὴ μὴ δὲ ἀντιπρίφει καὶ
τὰ τῶν τοῦ ἔναι ἀκολουθῶσιν. τοῦ μὲν ὅτι εἰδὸς πέντος,
ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖ τὸ γένος. τῶν δὲ κινήων πεντῶν,
ἐκ ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖ τὰ εἶδη.

ΠΕΡΙ ΚΙΝΗΣΕΩΣ.

Κίνησις δὲ ἐστὶν εἶδος ἑξ. κίνησις, φθορὰ, αὔξις, μείω-
σις, ἀλλοίωσις, καὶ ἡ κατὰ τόπον μεταβολή.

Ὅτι ἡ κίνησις ἐν ταῖς κατηγορίαις ὁράται, ἔχ' ὑπὸ ταύ-
ταις τελεί. ἐν γὰρ τῇ εἰδή, κίνησις καὶ φθορὰ, ἀλλ' ἐκ εἰδή
ἡ κίνησις καὶ ἡ φθορὰ. ἔτε ἡ αὔξις καὶ ἡ μείωσις ποσόν.
ἀλλ' οὐδὲ ἡ ἀλλοίωσις ποσότης. ἀλλ' οὐδὲ ἡ τοπικὴ κίνησις
ποῦ λέγεται, ἀλλ' ὅτι πρὸς τι, ὅτι μὴ δὲ τοῦ ἔναι ἔχει ἡ κίνη-
σις, ἐν τῷ πρὸς τί πως ἔχειν. Ἰστέον δὲ ὅτι ὁ ποῦ κινή-
σεως λόγος, περίπων μὲν ἐστὶν ἀνδρὶ φυσιολόγῳ. πάντα
γὰρ τὰ φυσικὰ πράγματα, ἐν κινήσει ἔχει τὸ εἶναι. καὶ γὰρ
ἐστὶν ἡ φύσις ὡς αὐτὸς ὠρίσατο, ἀρχὴ κινήσεως, καὶ ἡρεμί-
ας. διότι καὶ ἐν τῇ φυσικῇ ἀκροάσει, πολλὸν ποῦ αὐτῆς
ἀποτείνει λόγον, καὶ ἀκριβέστερον. Ζητῆτεον δὲ τίνας ἐνε-
κον ἐν ταύτῃ ταύτης ἐμνήσθην. πέντες μὲν ἐν εἰρήκασιν, ὅτι
ἐπειδὴ τὰ κατηγοριῶν αἱ τὲ ποιεῖν, καὶ πάχυν κινήσεως ἡ
σαν, ὅθεν δὲ εἴπε ποῦ αὐτῶν, διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐν ταύτῃ
τὸ ποῦ τὴν κινήσεως ποιεῖται λόγον, μὴ πως γὰρ φησὶν ἡ μὲν
κίνησις, ἐστὶ γένος. εἶδὲ δὲ τὴν κινήσεως, ἀλλὰ τε πολλὰ καὶ τὸ
ποιεῖν, καὶ τὸ πάχυν. πέντες μὲν ἐν, ἔτι ποῦ τούτων διωρί-
σαντο. ἐκ ἀποδεκτέον δὲ τὸν τοιῆτον λόγον. οὐ γὰρ προή-
ρηται ὁ φιλόσοφος ποῦ τοῦ ποιεῖν καὶ πάχυν πλέον τί τ
ἐξ ἀρχῆς ἐρημένων εἰπεῖν. ἀλλ' ὡς τε καὶ ὡς ἐν ἀρχαῖς
ἐλέγομεν, τὸ μὲν κινεῖν, ὑπὸ τὸ ποιεῖν ἀνάκειται. καὶ τὸ κ
ἡρεῖται, ὑπὸ τὸ πάχυν. αὐτὴ μὲν τοι ἡ κίνησις, ἐκείνη δὲ γὰρ
ἐστὶν ἡ κίνησις ποιεῖν. ἐλέγομεν τε ὅτι αἱ κινήσεις, οὐ κατη-
γορίαι εἰσὶν, ἀλλ' ὁδὸς εἰς τὰς κατηγορίας. τί οὖν ἡμῖς

λέγομεν, ὅτι ὡς πρὶν τῇν προλαβουσῶν φωνῶν τὴν διδασκαλίαν ἐποίησατο, διὰ τὸ μεμνημονοῦναι αὐτὴν ἐν τῇ τῇν κατηγοριῶν διδασκαλίᾳ, οὕτω δὲ καὶ πρὶ τῆς κινήσεως ἐδοῦμεν· ἐμνημόνυσε γὰρ τῆς κινήσεως ἐν τῷ ποδὶ τῆς οὐσίας λόγῳ, ἀποδεδωκώς τὸ τ' ἐξίσας ἴδιον, τὸ ἐν, καὶ ταυτὸν τῷ ἀριθμῷ παρὰ μέρος τῇν ἐναντίων ἵνα δεκτικῶν, καὶ πρὸς τὸ ἡπορηκώς, ὅτι μήποτε ἐκ ἐπ' αὐτοῦ ἴδιον τ' ἐξίσας, οὐ γὰρ αὐτῇ μόνῃ ὑπάρχει, ἀλλὰ καὶ τῷ λόγῳ, καὶ τῇ δόξῃ· καὶ γὰρ ταῦτα, ἐν, καὶ ταυτὸν μένοντα τῷ ἀριθμῷ, παρὰ μέρος τ' ἐναντίων ἐπὶ δεκτικῶν, ἀληθείας λέγω, καὶ ψευδούς, ἐπὶ γὰρ ἐν ὑπολόμοις τῶν ἀπορίαν, ὅτι οὐ κατὰ ταυτὸν τῇ οὐσίᾳ ταῦτα τῇν ἐναντίων ἐπὶ δεκτικῶν· ἡ μὲν γὰρ οὐσία αὐτῇ κινουμένη, τῇν ἐναντίων γίνεται δεκτικῇ, ἐκείνη δὲ ἐκ αὐτῆς κινουμένη, ἀλλ' ἐτέρων κινουμένων, δέχονται ἀλήθειαν, καὶ ψευδός. διὰ τοῦτο τοίνυν ἐπειδὴ ἐμνήσθη τῆς κινήσεως, ἀναγκαῖον ἐνόμισεν ἐκ διδόναι ἡμᾶς ποδὶ αὐτῆς· ὡς μὲν οὖν φθάσας εἶπον, φυσικῶς ἀνδρὶ ὁ ποδὶ τῆς κινήσεως περιπώδης ἐπὶ λόγος, καὶ αὐτὸς γὰρ τ' ὁκτῶ τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως λόγων, ὅν ὑστέροις τέσσαρας, εἰς τὸν ποδὶ τῆς κινήσεως καταναλώσει λόγον· ἐνταῦθα δὲ τοσούτον ποδὶ αὐτῶν διαλέκται, ὅσον λογικῶς ἀνδρὶ πρέπει ζῆν, ἢς πόσα ἤδη διαρῆται ἡ κίνησις, καὶ τίνα ἐστὶν αὐτῆς τὰ ἤδη, καὶ τίνα τίσιν ἐπονται, ἢ οὐ. Κινήσεως δὲ ἐστὶν ἤδη ἕξ· κινήσεις, φθορὰ, αὔξεις, μείωσις, ἀλλοιώσις, ἡ κατὰ τόπον μεταβολή. διὰ τί ἐστὶν ἡ κίνησις ἑξαχῶς; διότι ἡ κίνησις ἐκαστὴς τίς ἐστι, καὶ ἑξάλλαξις· ἐξίσταται δὲ τῇ τ' ἐαυτοῦ ἐξίσας, καὶ ποιεῖ νέεσιν καὶ φθορὰν, ἡ τῇν ἐν αὐτῇ οὐσία κατὰ τὸ ποσόν, καὶ ποιεῖ αὔξιν καὶ μείωσιν· ἡ κατὰ τὸ ποῖον, καὶ ποιεῖ ἀλλοιώσιν· ἡ τῇν ποδὶ ἐαυτὸ, καὶ ποιεῖ τὴν κατὰ τόπον μεταβολήν. Ἰστέον δὲ ὅτι ἐν τῷ τῆς κινήσεως λόγῳ, τρία ταῦτα ζητοῦνται· πόσα τὰ ἤδη

τῆς κινήσεως ἑσσι, καὶ πῶς διακρίνονται ἀλλήλων. καὶ τρίτον
 ὑπὸ τῆς τοιαύτης, ποῖον ἔστι κινήσεως, ποῖον ἀντίκρου. πόσα μὲν
 ἐν ἑδῇ κινήσεως, αὐτὸς φθάσας ἀπὸ περιθώριατος, ἐξ εἶναι
 λέγων. ἀλλ' ἵνα καὶ ὑποσημονικῶς τῆς τοιαύτης γινώσκωμεν ἡμεῖς
 διὰ τὴν ἑσσι τὰ ἑδῇ τῆς κινήσεως, καὶ ἔτε πλείονα, ἔτε ἐλάτ-
 τονα, ἐκ διαίρεσεως παρακρίνωμεν τὸ λόγον, λέγομεν οὖν
 ὅτι τρία πινάξαι ποῖον τῆς ἡμετέρας φύσιν βιωνόμενα. αὐτῇ
 ἡ ἑσσι. τὰ ἐν τῇ ἑσσι. τὰ ποῖον τῆς ἑσσι. τὰ μὲν ἐν ἑδῇ αὐ-
 τῇ, ὡς μεγάλα μὲν διελθὲν ἑσσι, τὸ ποσόν, καὶ τὸ ποῖον. ὡς
 μεγάλα ἡ ἑπομεν, ὅτι ἐκ αὐτῶν κατηγορίαι ἐν τῇ ἑσσι
 ἑσσι, ἀλλ' ἐν ἐκ τῶν ἐχθρῶν τῆς γενέσεως, ὡς φθάσαντες ἑ-
 πομεν. ποῖον τῆς ἑσσι. δὲ εἶναι, ὁ τόπος, καὶ ὁ χρόνος. τριῶν ἐν
 τῶν ὄντων, τῆς μὲν ἑσσι, κίνησις ἐσσι, ἡ γενέσις καὶ ἡ φθο-
 ρά. τῆς ποῖον, ἡ ἀλλοίωσις. τῆς ποσότητος, ἡ αὐξήσις καὶ
 ἡ μείωσις. τῆς ἑσσι, ἡ κατὰ τόπον μεταβολή, ἡ πρὸς καλῆν
 φθορά. τῆς φθορῆς, ἡ μὲν, καλῆν οὐδὲ φθορίαν, ἡ ἀνὰ δὲ καλῆν
 καὶ κατὰ. ἡ ἑσσι, ποῖον φθορά, ἡ ὑπὸ τῆς πείριξ, ὡς ἡ τῆς ἑσσι, ἐν
 ταῦτα μὲν ἐν, ταῦτα τὰ ἐξ ἐφισιν ἑδῇ τῆς κινήσεως, τῆς φθο-
 ρῆς διαίρεσιν ἑδῇ οὐδὲ φθορίαν, καὶ κυκλοφορίαν. ἐν τῇ τῆς φύσι-
 καὶ ἀκροχόσιν, τῆς μεταβολῆς, γένος εἶναι βέβαιον. καὶ ταύτης
 εἶναι ἑδῇ τρία, κίνησιν, γενέσιν, φθοράν. ἀντιδιαίρεται ἑδῇ
 κίνησιν τῆς γενέσεως, καὶ πρὸς φθορά τῆς κίνησεως. οὐ γὰρ βούλεται οὐ
 ἐκείνοις τῆς γενέσεως, μόνοντων πινῶν, καὶ ἑδῇ οὐ ποιεμένων,
 εἶναι μεταβολῆς, κατὰ πῶς τῆς αὐτῆς συμβεβηκότων.
 διότι φησι, τὰ κινούμενα, κινῆσθαι, ἡ κατὰ ποσόν, ἡ κατὰ
 ποῖον, ἡ κατὰ τόπον, φυλάττονται τὸ ἐξ ἀρχῆς οὐσιῶδες
 εἶδος. ὑπὸ δὲ τῆς γενέσεως, καὶ τῆς φθορῆς, οὐ μένει τὸ ἐξ
 ἀρχῆς εἶδος οὐ πῶς μεταβάλλοντι. διότι ἡ μὲν κίνησις,
 ὁδὸς ἐσσι ἀπὸ τοῦ πῶς μὴ ὄντος, ἑδῇ τὸ πῶς ὄν. τοῦ πῶς ἀπὸ
 τοῦ διωκέμεν ὄντος, ἑδῇ τὸ ἐνδοχείαν ὄν. ἡ δὲ φθορά, ὁδὸς ἐσσι
 πάλιν ἀπὸ τοῦ ὄντος, ἑδῇ τὸ μὴ ὄν. ἐν ταῦτα μέντοι ἐπὶ ἑδῇ

ἡσυχωτικὸν ἐπὶ τὸ βιβλίον, καὶ λογικὸν μᾶλλον, ὃ φυσικὸν, οὐκ ἀκριβολογείται πρὸς τούτων, ἀλλὰ καὶ τὴν γένεσιν, καὶ τὴν φθοράν, κινήσεις εἶναι λέγει, οὐ γὰρ ὡς φυσικὸς ἐν ταύτῃ διακρίνεται, ἀλλ' ὡς λογικὸς, ζητῶν ἐν τούτοις, τίνα τίσιν ἔπεται, ἢ οὐχ ἔπεται.

- » Αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι κινήσεις, φανερόν ὅτι ἔτερα ἀλλήλων
 » εἰσὶν, ὃ γὰρ ἐστὶν ἡ γένεσις, φθορά. ὃ δὲ καὶ ἡ αὔξησης, μείωσις.
 » ὃ δὲ καὶ κατὰ τὸν μεταβολήν. ὡς αὐτὸς δὲ καὶ αἱ ἄλλαι.

Αὐτοὶ ἀριθμοῦμενος τὰς ἡδὴ τῆς κινήσεως, ἐν τούτοις λοιπὸν διακρίνει ταύτας ἀλλήλων, καὶ δείκνυσσι πῶς οὐκ εἰσὶ τὰ αὐτά. οὐτε γὰρ ἡ γένεσις φησὶ, φθορά ἐστὶν, οὐτε ἡ αὔξησης, μείωσις. πῶς γὰρ, ὅπου τε μὲν καὶ ἀναγκαστικὴ ἐστὶν, ἀλλ' οὐ μὴν αὔξησης, γένεσις. αὔξεται μὲν γὰρ τὸ ὄν, γίνεσθαι δὲ τὸ μὴ ὄν. ἀλλ' οὐτε μὴν μείωσις, φθορά. καὶ ὑπὸ τούτων γὰρ ὁ αὐτὸς λόγος. ἡ μὲν γὰρ μείωσις, ὅφισιν κατὰ ποσὸν τοῦ ὄντος σημαίνει. ἡ δὲ φθορά, παντελῆ τοῦ ὄντος ἀφαισισμόν. οὐτε δὲ πάλιν ἡ κατὰ τὸν μεταβολήν ἐστὶ τῇ ἡρεμείᾳ συνβαίνει. τὸ γὰρ ἐκ τοῦ πρὸς τὸν μεταβάλλον, οὐτε γίνεσθαι, οὐτε φθίρεσθαι, οὐτε αὔξεται, οὐτε μειοῦται. οὐδὲ γὰρ ἐξ ἀθνητῶν τυχόν, ὑπὸ κέρυνθον μεταβαίνει σωκράτης, οὐ π τῇ ἡρεμείᾳ πείσεται, ἀλλ' ὁ αὐτὸς μὲν κατὰ πάντα, μεταβάλλει κατὰ μόνον τὸν.

- » Εἰ δὲ τῆς ἀλλοιώσεως ἔχει τινὰ ἀπορίαν μήποτε ἀ
 » ναγκάζον ἢ, τὸ ἀλλοιούμενον κατὰ πᾶσαν τῇ λοιπῇ κινή
 » σεων ἀλλοιῶσθαι. τοῦτο δὲ οὐκ ἀληθές ἐστι. σχεδὸν γὰρ κατὰ
 » πάντα τὰ πάθη ἢ τὰ πλεῖστα συμβέβηκεν ἀλλοιῶσθαι
 » ἡμᾶς, οὐδὲ μίαν τῇ ἄλλων κινήσεων κοινονούσης. οὐτε γὰρ
 » αὔξεται ἀναγκάζον τὸ κατὰ πάθος κοινούμενον, οὐτε μει
 » οῦται. ὡς αὐτὸς δὲ καὶ ὑπὸ τῇ ἄλλων. ὡς δὲ ἔτερα αὐτὴ εἴη πα
 » ρὰ ταῖς ἄλλαις κινήσεσι, ἢ ἀλλοιώσεσι.

Ὅτι μὲν φησὶν αἱ ἄλλαι πάσαι κινήσεις οὐκ εἰσὶν ἀλλή

λαίς αὐταῖς, οὐδ' ἔς διημφισβήτηκιν. ὡς δὲ τῆς ἀλλοιῶ-
σεως ἀπορητέον, μήποτε τὸ ἀλλοιούμενον ἀνάλκη, ἢ τοι καὶ
τὰ γένεσιν ἀλλοιοῦνται, ἢ κατὰ φθοράν, ἢ αὐξήσιν, ἢ μείω-
σιν, ἢ πινὰ τῇ λοιπῶν. ἀλλὰ τοῦτο φησιν οὐκ ἔστιν ἀληθές.
ὡς γὰρ τῇ πλείων παθῶν, θερμανόμεως φησι, καὶ ψύξεως,
καὶ τῇ ὁμοίων, ἀλλοιούμεθα μὲν πάντως, οὐ μὲν πινὰ τῇ
λοιπῶν κινήσεων ὑπομείνομεν. οὔτε γὰρ αὐξέσθαι πάντως
δὴ τὸ θερμαινόμενον, ἢ ψυχόμενον, ἢ μοιούσθαι, ἢ γίνεσθαι,
ἢ φθίβεσθαι, ἢ τί τῇ λοιπῶν ὑπομείνῃ. ὥστε κεχωρίσται
τῇ ἄλλων κινήσεων ἡ ἀλλοίωσις.

- Ἐἰ γὰρ ὡς ἡ αὐτὴ, ἔδει τὸ ἀλλοιούμενον οὐθὺς ἢ αὐξε-
σθαι, ἢ μείνεσθαι, ἢ πινὰ τῇ ἄλλων ἀκολουθεῖν κινήσεων.
ἀλλ' οὐκ ἀνάλκη.

Εἰ ταυτὸν ὡς φησιν ἡ ἀλλοίωσις μία τῇ ἄλλων κινή-
σεων, ἔδει πάντως τὸ ἀλλοιούμενον, καὶ πινὰ τῇ λοιπῶν
ὑπομείνῃ κινήσεων. νῦν δὲ τοῦτο οὐ συμβαίνει. ἀλλοιοῦ-
ται μὲν γὰρ τὰ σώματα διατρέψαντα ἐν ἡλίῳ, θερμανό-
μενά τε, καὶ μελαινόμενα. οὐ μὲν πούτου γε ἔνεκον αὐξε-
σαι, ἢ μείνεσθαι, ἢ τί τῇ λοιπῶν ὑπομείνῃ. τὰ αὐτὰ δ' ἐ-
στὶν ἐπ' αὐτῶν καὶ πῶς τῇ ὑπὸ ψυχρὸν ἀλλοιουμένων, ἢ ὅπως
σοῦν ἄλλως.

- Ὡς αὖτως δὲ καὶ τὸ αὐξανόμενον, ἢ πινὰ ἄλλω κινήσιν
κινούμενον, ἔδει ἀλλοιοῦσθαι. ἀλλ' ἐπὶ πινὰ αὐξανόμενα, ἢ
ἐκ ἀλλοιῶν, οἷον τὸ τετράγωνον γνώμονος πῶς τιθέντος, ἢ
ἐκ τῶν μὲν ἀλλοιόπερον δὲ οὐδὲν γε γίνηται. ὡς αὖτως δὲ καὶ
ὡς τῇ ἄλλων τῇ τοιούτων. ὥς δ' ἐπεὶ αὐτὸν εἰς αὐτὸν αὐτὸν
νήσεις ἀλλήλων.

Ἀνάπαλιν κατασκευάζει τὸν λόγον. οὐ μόνον γὰρ φη-
σιν, ἔπειτα ὡς ταυτὸν ἀλλοίωσις πᾶσι ἄλλαις κινήσεσιν, ἔδει
τὸ ἀλλοιούμενον οὐθὺς καὶ κατὰ μίαν τῇ ἄλλων κινεῖσθαι
κινήσεων, ἀλλὰ καὶ ἀνάπαλιν, εἴ τι κινήσῃ κατὰ αὐξή-

σιν, ἢ μήωσιν, ἢ κατὰ πινὰ τῶν λοιπῶν, τοῦτο οὐδὲ καὶ ἀλ-
 λοιοῦσθαι, εἰ καὶ τὰ μάλιστα προὔπαρχει τῶν λοιπῶν κινή-
 σεων ἢ ἀλλοιώσεως, ἢ τοι παρακολουθεῖ αὐταῖς. δὲ ὅτι τὸ
 αὐξανόμενον πάντως, καὶ ἀλλοιότερον γίνεσθαι. δὲ ὅτι ἐν
 τοῖς αὐξανομένοις πρῶτον ἀλλοιοῦσθαι τὴν τριφύλιν εἰς αἰ-
 μα, καὶ κἄν εἰς σάρκα. καὶ οὐκ ἀν' αὐξήσεως γένοιτο ἄλλως,
 μὴ προηγουμένης ἀλλοιώσεως, ἀλλὰ μὲν καὶ τῶν γινομέ-
 νων, ἀλλοιώσεως προηγείται. τὸ ὅτι σπέρμα ἀλλοιωθεῖν ἀν'
 εἰς αἷμα, καὶ κἄν εἰς σάρκα, καὶ ὅπως ἄλλως οἱ τῆς φύ-
 σεως ἄνωσι νόμοι. καὶ ὡς πασῶν δὲ τῶν ἄλλων κινήσε-
 ων, ἐπὶ τὴν ἀλλοίωσιν ἢ τοι ἐπομένην, ἢ καὶ ἡγουμένην θεω-
 ρῆσαι. τοῖς ὅτι κατὰ τὸ πον κινουμένοις, καὶ μάλιστα εἰς πλῆ-
 ον, καὶ σωτωνώτερον κινήσας, ἐπεὶ ἀλλοιώσεως, θερμαι-
 νομένων φέρεται τῶν κινουμένων. εἰ οὐκ ὡς πορ εἶπον, καὶ πα-
 ρέπεται ταῖς ἄλλαις κινήσεσιν ἢ ἀλλοιώσεως, ἀλλ' οὐ παρὰ
 τοῦτο ταυτὸν φάμεν ἀλλοίωσιν εἶναι ταῖς ἄλλαις κινήσε-
 σιν, ἐπεὶ καὶ ἡ ἐν τῷ τῷ κινήσει, πάσαις ταῖς ἄλλαις πο-
 ρακολουθεῖ. τὸ, τε ὅτι γινόμενον, πάντως καὶ τὸ κατὰ τὸ πον
 κινῆται κίνησιν, καὶ τὸ φερόμενον ὁμοίως. ἐπεὶ τὸ αὐξαν-
 ομένον, καὶ μεινόμενον. τῶν ὅτι ἐκείνης, ἀν' ἀγκυλὴ κατὰ
 τὸ πον μεταβολῶν προηγέσθαι. καὶ ταύτης μὴ οὐσης, τ' ἄλ-
 λων πινὰ γένεσθαι ἀδυνάτον. κοινῶς τε ὅτι πλησιάζοντός
 τε τοῦ ἡλίου, καὶ ἀφισταμένου, ἢ καὶ βόλῃ γένεσις, καὶ φθορὰ γί-
 νεται, καὶ ἰδίᾳ δὲ τὸ σπέρμα δηλονότι πεσεῖν εἰς τὴν γῆν, ἢ καὶ
 εἰς τὴν μήτραν, ἢ καὶ τὸ ἄρρεν τῷ θήλει προσελθεῖν. τοῦτο δὲ κα-
 τὰ τὸ πον ἐπὶ κινήσει. καὶ ὡς φθορὰς δηλονότι, δὲ τὰ σωελ-
 θέντα σφριχέα, διακριθῆναι ἀπ' ἀλλήλων. ὡς δὲ αὐξήσεως,
 καὶ φθίσεως, προφανὲς ἢ κατὰ τὸ πον μεταβολή. δὲ ὅτι τὸ
 αὐξανόμενον, ἐξ ἐλάττονος μείζονα καταλαμβάνει τὸ
 πον, καὶ τὸ μεινόμενον, ἐκ μείζονος ἐλάττονα. ἀλλὰ μὲν
 καὶ τὸ ἀλλοιούμενον, ἀπὸ ὅτι τοῦ βλάθους διέρχεται ἢ ποῖον

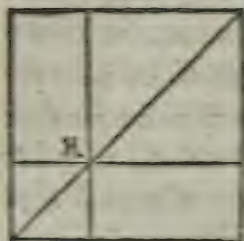
Α' Μ Μ Ω Ν Ι' Ο Υ

της ὑπὸ τῆς φανείας, ὡς ὑπὸ τῆς ἐρυθρίαντων, ἢ ὡς χιτῶντων,
καὶ ὅτι δὲ πλησίον τὸ ἀλλοιοῦν, τῷ ἀλλοιούμενῳ. ἀλλ' εἰ
καὶ πᾶσι κινήσει ἢ κατὰ τὸν παρὰκολουθεῖ, ἀλλ' οὐκ ἔστι
φανές, ὡς ἄλλῃ ἐπὶ παρ' αὐτοῖς, ἐπὶ καὶ τῷ ἐν φῶτι σώματι
παρακολουθεῖ μὲν πάντως ἡ σκιά, οὐ μὲν διὰ τοῦτο ἡ δὴ
καὶ ταυτὸν ἐστὶν ἡ σκιά τῷ ἐν φῶτι σώματι. οὕτως οὐκ ἔστι
καὶ ὑπὸ τῆς ἀλλοιώσεως, ὅτι εἰ καὶ τὰς ἀλλὰς πᾶσαις πα
ρακολουθεῖ, ἀλλ' οὐχὶ διὰ τοῦτο καὶ ταυτὸν ἐστὶν ἐκείναις, ὅπο
τε οὐδὲ πᾶσι κινήσει παρακολουθεῖ ἢ ἀλλοιώσει. τὰ γὰρ κα
τὰ πρόθεσιν αἰξανόμεινα, αὐξέται μὲν, μῆζον γὰρ ἐξ ἐν
λαπτόνων γίνονται, ὡς εἰ τῇ δεξαμενῇ προστεθῇ ὕδωρ, ἀλλ
λοιόπερα δὲ οὐ γίνονται. τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ ὕδωρ προσλαβὼν ἐπι
ρρον ὕδωρ, ἡυξήθη μὴ ἀλλοιωθῆναι. καὶ ἐκ βαλλομένη ἢ δούλια,
αὐξέται μὴ ἀλλοιομένη. ἀλλ' εἰ δὲ πᾶν τὸ ἀλλοιούμενον αὐξε
ται, εἴη ὁ μανθάνων, καὶ ὁ θυμούμενος, καὶ ὁ δεδουκώς, ἀλλ
λοιούται μὴ αὐξόμενος. τοῦτο δὲ καὶ αὐτὸς δηλῶν, ὑποφέρει.

93 Τὸ τετράγωνον φησι, γνώμονος αὐτῷ ποδὶ τετραγώνου, αὐξέθη
94 μὲν, ἀλλοιόπερον δὲ εἰ γίνεται. μετὰ γὰρ καὶ αὐξήθη ἔτι πε
τετράγωνον. ὡς τε ἢ ἀλλοιώσεις εἰδήσεις ἐστὶν. ἀφαιρεθῆν
τος γὰρ γνώμονος ἀπὸ τῆς τετραγώνου, τὸ καταλειπόμενον,
τετράγωνον ἐμεινεν. ἀλλ' ἐπεὶ δὴ βελόμεινος ὁ ἀριστοτέλης
ἐνδεῖξαι τὴν ἐτερότητα τῆς ἀλλοιώσεως πρὸς τὰς λοιπὰς
κινήσεις, τοῦ τετραγώνου, καὶ τοῦ γνώμονος ἐμνημόνυσε, φέ
ρε σαφηνίσωμεν τὸ ἑκτόν. γνώμονα τοίνυν φασὶν οἱ κω
μέτραι, εἴ τι τῷ ποδὶ τῷ διάμετρον τετραγώνων, ὅταν ἢ σω
τοῖς δύο ἅμα παραπληρώμασιν. ἵνα δὲ σαφὴ ποιήσωμεν
τὰ λεγόμενα, ἐπ' αὐτοῦ τοῦτου τοῦ διαγράμματος, τὸ λόγον
γυμνάσωμεν. Τετράγωνον τοίνυν χωρίον λέγεται εἶναι,
τὸ ὑπὸ τεσσάρων πλευρῶν ἴσων ἀλλήλων, καὶ γωνιῶν ὁμο
θῶν ποδὲς ὁμοίων. εἰς αὐτὸν τετράγωνον χωρίον, α β γ
δ ἴσασι ἔχον τὰς τεσσάρων γωνιάς, καὶ τὰς τεσσάρων

ΕΊΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙ'ΑΣ. ΙΣΙ

Α πλῆρες, καὶ ἔχῃ αὐτῶν διάμετρον
 ἢ β γ. ὡς δὲ τῆς α β πλῆρες,
 ἔλκεται τυχὸν σημῆν τὸ ε. καὶ αὐ-
 τὸ αὐτῶν τινὲς σημῆς, ἐπεὶ ἔστι τῶν
 α γ, β δ πλῆρες, καὶ ἔλκεται
 παράλληλος γραμμὴ, ἢ ζ, ἀπὸ
 δὲ τῆς α γ πλῆρες, ἀφ' ἧς ἔλκεται

δ σητῆ β, ἢ α κ. καὶ ἀπὸ τοῦ ε ση-
 μέως δι' ἑξῆς παράλληλος, ἐπεὶ ἔστι τῶν α β, γ δ, ἢ κ δ.
 τοῦ οὖν α β γ δ τετραγώνου γίνετο οὕτως τὸ παρακχαι-
 ρία. ὅτι περὶ μὲν δύο περὶ τὴν διάμετρον, τὸ, τῆς β δ κ,
 καὶ κ γ ζ τετραγώνου ἐστὶ. περὶ δὲ λοιπὰς δύο, παρακχαι-
 ρία περὶ κληπται. τὸ οὖν οὗτ' τετραγώνου ὅτι μὲν οὖν, οὗ-
 ρι τὸ κ γ ζ κ, μετὰ τὴν δύο παρακχαιρμάτων, τὸν τε α
 ε κ κ, καὶ τὸν κ δ δ ζ, γινώσκον κληπται. ἢ δὲ κατὰ σ-
 σκὸν ὅτι ἔστι ὁμοίον τὸ ε β κ δ τετραγώνον, τὸ κ β
 γ δ τετραγώνον, ὁ δὲ σκίση πείσῃ τὸ γινώσκον, τὸ ε β
 δ κ τετραγώνον μείζον ἢ γινετο, πᾶς α β γ δ τετραγώνου.
 ἰκάνει δ, οὐκ ἔλκεται. ἀφ' ἧς δὲ τὸ μικρὸν τετραγώνον, ἢ
 μείζον μὲν οὖν, τετραγώνον ὑπάρχει. ἀλλὰ δὲ καὶ τὰ
 ὅλα τετραγώνον τὸν α β γ δ ἄριλος τὸ α ε κ δ γ δ
 γινώσκον, κατὰ κληπται τὸ ε β κ δ τετραγώνον. καὶ τὸ
 μὲν ὅλον τὸ ε β γ δ, ἢ μείζον, καὶ ἔλκεται ἢ γινετο. οὐκ ἔλ-
 λειπται δὲ, ἀλλ' ἵμεν αὐτὸ τοῦ τετραγώνου τὸ ε δ κ. ἢ
 δὲ μὲν τὸ μείζον, μὲν τὸ μείζον κινήσεις οὖν κατὰ πε-
 σόν, τὸν δὲ κατὰ τὸ ε δ κ τοῦ τετραγώνου ἰδύται ἐκί-
 νησι, ὁ δὲ ἄλλο ἔστι ἢ κατὰ πείσῃ κινήσεις, καὶ ἄλ-
 λο κατὰ μείζον, καὶ ἀφ' ἧς. ἢ δὲ αὐτὴ ἵμεν, πολλὰ
 μᾶλλον καὶ αὐτὰ κατὰ γίνετο, καὶ φέρεται.

Εἰ δὲ ἀπλῆς, τὸ μὲν κινήσει ἢ ἰμὶ κ οὖν αὐτὴ. πᾶς δ
 καὶ ἐκκῆ, καὶ ἐκκῆ. γινώσκον μὲν, φέρεται οὖν αὐτὴ

αὐξήσει δὲ, μειώσει.

Νῦν λοιπὸν τὸ τρίτον ὧν εἰρήκαμεν ζητῇ, ἐν τῷ ποῦ
κινήσεως λόγῳ. λέγω δὴ ποῖα ἔστι κινήσεως ποῖον ἀν-
τίκειται. καὶ κοινῶς μεν φησὶ πάσῃ μεν κινήσει ἡ ἡρεμία
ἀντίκειται. ἐν ᾧ ἡ μεν κίνησις μεταβάσις τίς ἐστὶ, καὶ ὅ-
δος, ἡ τοι ἐξ ὄντων εἰς τὸ μὴ εἶναι, καὶ ἐμπαιλιν, ἡ ἐκ τοῦ δυ-
νάμει εἰς τὸ ἐνεργείᾳ, ἡ ἀπὸ τοῦ πρὸς εἰς τὸ πον, ἡ ἀπὸ τοῦ ἡτ-
τονος, εἰς τὸ μᾶλλον. καὶ ἐμπαιλιν, ἀπὸ τοῦ τοῖόνδε εἶναι, ὑπὲρ
τὸ τοῖόνδε εἶναι. εἶον, ἀπὸ τοῦ λευκοῦ εἰς μέλας, ἡ ὁ ἡρεμία,
ἐπίσις τίς ἐστιν, εἰκότως πάσῃ κινήσει ἡ ἡρεμία ἐναντίον. ἐ-
δικώτερον δὲ φησὶν ἀντικεῖται αἰ ἀντιδιηρημοῖαι ἀλλή-
λους κινήσεις. ἡ μὲν γὰρ κίνησις τῇ φθορᾷ, τῇ δὲ μείωσιν ἡ αὐ-
ξήσει, τῇ δὲ κατὰ τὸ πον ἐξαίρετως μὲν ἡ ἡρεμία ἀντίκειται,
καὶ εἰκότως, ἐπεὶ δὴ καὶ μάλιστα αὐτὴ τῶν ἄλλων γνώριμώτερα
ἡ κίνησις, καὶ ὑπὲρ ταύτης μάλιστα οἱ πολλοὶ τὸ τὴ κινήσεως
φέρουσιν ὄνομα. ἐπὶ δὲ καὶ ἐδικώτερον ἀντιθέσθαι ταύτῃ τῇ
κινήσει αὐτὴν ἑαυτῇ, μερίζοντα αὐτὴν κατὰ τὰς διαφοράς
τοῦ τόπου διαστάσεις. ὥστε ἀντικεῖσθαι τὴν μεν ὑπὲρ τὸ αἰῶ-
φορᾶν, τῇ ὑπὲρ τὸ κάτω, τὴν δὲ εἰς τὸ ἐμπροσθεν, τῇ εἰς ὅπι-
δον, τὴν δὲ εἰς δεξιὰ, τῇ εἰς ἀριστερά.

Τῇ δὲ κατὰ τὸ πον μεταβολῇ, ἡ κατὰ τὸ πον ἡρεμία. μά-
λιστα δὲ εἰσὶν ἀντικεῖσθαι, ἡ εἰς τὸ ἐναντίον τὸ πον μεταβο-
λῇ. οἷον τῇ κάτωθεν, ἡ ἀνω, τῇ ἀνωθεν, ἡ κάτω. τῇ δὲ λοι-
πῇ τῶν ἀποδοθεσῶν κινήσεων, ἔρᾳ δὲ ὅσον ἀποδοῦναι τι ποτε
ἔστιν ἐναντίον. εἰκοτε δὲ ἔδεν εἶναι αὐτῇ ἐναντίον. ἐμῆτις καὶ
ὑπὲρ ταύτης τῇ κατὰ τὸ ποῖον ἡρεμίαν ἀντιθέσθαι, τῇ εἰς τὸ ἐ-
ναντίον τοῦ ποῖου μεταβολῇ. κατὰ πόρ καὶ ὑπὲρ τῇ κατὰ τὸ
πον μεταβολῇ, τῇ κατὰ τὸ πον ἡρεμίαν, ἡ τῇ εἰς τὸ ἐναντίον
τόπον μεταβολῇ. ἐπὶ γὰρ καὶ ἡ ἀλλοίωσις μεταβολῇ κατὰ
τὸ ποῖον. ὥστε ἀντίκειται τῇ κατὰ τὸ ποῖον κινήσει, ἡ κατὰ
τὰ τὸ ποῖον ἡρεμία, ἡ ἡ εἰς τὸ ἐναντίον τοῦ ποῖου μεταβο-

- » λή. οἷον τῷ λευκόν γίνεσθαι, τὸ μέλαν γίνεσθαι. ἀλλοιοῦται
 » ὥς τις ἐναντία τοῦ ποιοῦ μεταβολῆς γινομένης.

καὶ ἐν τῇ διακρίσει τῇ κινήσεων, αὐτὴ πάλιν ὡς ἡ ἀμ-
 φιβαλλομένη λέγει δὴ, ἡ ἀλλοιώσις. καὶ ταύτῃ τοίνυν
 φησὶν ἀρπνεύον τὴν τε τοῦ ποιοῦ ἡρεμίαν, ὡς πορ καὶ τῇ
 κατὰ τόπον, καὶ τὴν ἑς τὸ ἐναντίον ποιοῦν μεταβολῶν, καὶ
 τὴν ἀπὸ λευκότητος ἑς μελαίαν μεταβολῶν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ἔχειν.

- » Τὸ ἔχειν κατὰ πλεονασμὸν τρόπους λέγεται. ἢ ὥς ἐ-
 » ξιν καὶ διὰ θεσιν, ἢ ἄλλην πᾶν ποιότητα, λεγόμεθα ὥς ὡς
 » σῆμῳ πᾶν ἔχειν καὶ ἀρετὴν, ἢ ὡς τὸ ποσόν. οἷον ὁ τυχεύ-
 » νη τις ἔχων μέγεθος, λέγεται ὥς τρίπηχυ μέγεθος ἔχειν
 » ἢ τετράπηχυ. ἢ ὡς τὰ πᾶν τὸ σῶμα, οἷον ἰμάτιον ἢ χι-
 » τῶνα. ἢ ὡς ἐν μορίῳ, οἷον ἐν χειρὶ δακτύλιον. ἢ ὡς μέρος,
 » οἷον χεῖρα ἢ πόδα. ἢ ὡς ἐν ἀγγείῳ, οἷον ὁ μέδιμνος ὄν
 » πυρρὸς, ἢ τὸ κεράμιον τὸν οἶνον, οἷον ὥς ἔχειν λέγεται τὸ
 » κεράμιον, καὶ ὁ μέδιμνος ὄν πυρρὸς. ταῦτ' οὖν πάντα ὡς
 » ἐν ἀγγείῳ ἔχειν λέγεται. ἢ ὡς κτήμα, ἔχειν ὥς οἰκίαν ἢ
 » ἀγρὸν λεγόμεθα. λέγεται δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ γυναικὰ ἔχειν, καὶ
 » ἡ γυνὴ ἀνδρα. εἴκει δὲ ἀλλοτριώτατος ὁ νόμος ῥηθεὶς τὸς
 » πρὸς τοῦ ἔχειν εἶναι. οὐδὲν ὥς ἄλλο τῷ ἔχειν γυναικας
 » μάλιστα, ἢ ὅπσις οὐκ εἶ.

Τὸ ἔχειν, ὁ μόνον μὸς ἐπὶ φωνῇ. ὁ μόνον ὥς μίαν τὴν δέκα
 κατηγορίων δηλοῖ, ἀλλὰ καὶ ἔπρα πλεονα, λεγόμεθα ὥς
 ὡς σῆμῳ ἔχειν, καὶ ἀρετῇ, καὶ ὅσα ἄλλα ἀπαριθμεῖται. κυρίως
 ὅτι ἡ τοῦ ἔχειν κατηγορία, εἰς ἑκατὸν δηλοῖ πᾶν εἶδος πορίθει-
 σιν, ὡς ὅταν λεγόμεθα ἰμάτιον πορικεῖσθαι, ἢ δακτύλιον,
 ἢ ὑποδήματα. τὸ δὲ γυναικὰ ἔχειν, ἢ ἀγρὸν, ἢ τί τοις τόν,
 ἔπερὸν πῆσιν. ἵνα δὲ μὴ ἐκ τῶν ὁμωνυμίας ἀπατόμεθα, δι-
 ἡρβρώσεν ἡμῖν ἐν ταύτῃ ποσαχῶς τὸ ἔχειν λέγεται. μή-
 ποτε δὲ, ἐπειδὴ ἀνώτερόν ἐστιν πᾶν πᾶν τὸ εἶδος καὶ τοῦ πο-

σού, καὶ τοῦ ποιού, καὶ τοῦ πρὸς τι, καὶ τοῦ ποιῆν, καὶ πάχην, ἢ
 ποῦ τ' λοιπῶν κατηγοριῶν παρήκε λόγον ὡς σαφῆ, ὡρίσα
 τό ὃ καὶ τὸ ἔχεν κατηγορίας, ἔσιν λέγων εἶναι ποῦ οὐ
 σίαν ποῦ εἶθ' ἐστιν, λέγει ὃ καὶ κατ' ἄλλους τρόπους τὸ ἔχεν,
 διὰ τοῦτο γὰρ ἀναλαμβάνει τὸ ποῦ αὐτὸν λόγον, καὶ λέγει, τὸ
 ἔχεν, κατὰ πολλοὺς τρόπους λέγειν ἠώθαμεν. Λέγειται
 γὰρ φησι τὸ ἔχεν, ἢ κατὰ ποῖόν. λεγόμεθα ὅτι εἶναι ἔχεν,
 ἢ διάθεσιν, ἢ ὑπομήν. ἢ κατὰ ποσότητα, ὡς εἰ λέγοιτο
 τις τὸ ξύλον τρεῖς φέρε πῆχες ἔχει. ταῦτα μὲν οὕτως ἐν
 τῷ σώματι. καὶ ποῦ τὸ σῶμα ὃ ἔχεν λεγόμεθα, ὡς ἰμάτι
 ον, ἢ τόπον, ἢ ποσόνδε χρόνον. καὶ μῦθον ὃ ἔχεν λεγόμεθα,
 ὡς χεῖρα, ἢ πόδα. καὶ ὡς κτήμα, ὄιον, οἰκίαν, ἢ ἄγρον.
 καὶ ὡς ἐν ἀγγείῳ δὲ λέγει τὸ ἔχεν, ὡς ὁ κέραμος ἔχεν οἶ
 νον λέγει, καὶ καθ' ὅσους ἄλλους τρόπους ἐγχαρῆ τὸ ἔχεν
 λέμεθα. Εἴκει δὲ φησι τὸ λέγειν, γινώσκαι ἔχεν, ἄλλοι
 τριῶντα τον εἶναι τὸ ἔχεν σημαίνοντων, τὸ γὰρ γινώσκαι
 ἔχεν, ὅθεν ἕτερον εἶναι, ἢ τὸ σιωποῦν γινώσκαι. ἄλλοι τριῶ
 ντα τον δὲ φησι, διότι οὐδὲν μᾶλλον ὁ ἀνὴρ λέγεται ἔχεν
 γινώσκαι, ἢ ἡ γυνὴ ἀνδρᾶ. ἀλλ' ἐστὶ πρὸς τοῦτο ἑπὶ τὸν
 ὡς τὸ κτημάτων, οὐ μόνον ἡμεῖς ἄγρον ἔχεν λεγόμεθα, ἢ
 δούλον, ἀλλὰ καὶ ὁ ἄγρος δεσπότην ἔχει, καὶ ὁ δούλος, καὶ
 τὸ ἰμάτιον. καὶ ὡς τῶν μερῶν, καὶ τοῦ ὅλου, οὐ μόνον τὸ ὅ
 λον μέρος ἔχει, ἀλλὰ καὶ τὰ μέρη ὁλόγηται.

Ἰσως ἂν καὶ ἄλλοι τινες φανείσων τοῦ ἔχεν τρόποι.
 οἱ ὃ ἠεὶ ὁμοῦ λέμεθα, σχεδὸν ἅπαντες κατηρίθμηνται.

Πάλιν δὲ μὲ ἐπαναπαύεσθαι τοῖς αὐτοῦ λόγοις μετρίᾳ
 ζῶν πρὸς ἡμᾶς φησιν, ὅτι ἴσως μὲν καὶ ἄλλους εἶναι τοῦ
 ἔχεν τρόπους, οἳ γὰρ μὲν ἠεὶ ὁμοῦ λέμεθα, ἅπαντες ὑφ' ἡ
 μῶν ἠεὶ ὁμνήται.

ΤΕΛΟΣ.

005266428

3
ΑΜΜΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΕΡΜΕΙΟΥ
ΕΙΣ ΤΑΣ ΠΕΝΤΕ ΦΩΝΑΣ
ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ
ΥΠΟΜΝΗΜΑ.

AMMONII HERMIAE IN QVIN-
QUE VOCES PORPHYRII
COMMENTARIUS,

*Correctionibus quamplurimis, & locorum
imaginibus illustratus.*

VENETIIS M. D. XLVI.

